METSÄSTÄJÄN LAKIKIRJA

METSÄSTÄJÄN LAKIKIRJA

METSÄSTÄJÄIN KESKUSJÄRJESTÖ

Layout Juhani Saarinen

38. painos

ISBN 978-952-9593-87-3

Kopijyvä Oy, Jyväskylä 2010

Johdanto

Metsästyslain uudistuttua 1.8.1993 nähtiin tarpeelliseksi uudistaa vanha Metsästäjän Lakikirja. Tämä kirja korvasi aiemmat Metsästäjän Lakikirjat ja Metsästyksenvartijan käsikirjan. Lakikirjan ensimmäisen uudistetun version teki työryhmä, johon kuuluivat Martti Aarnio Metsähallituksesta, Are Pylkkänen Liikkuvasta poliisista ja Erkki Kiukas Kymen riistanhoitopiiristä. Komisario Raimo Harjunen avusti työryhmää metsästyksen valvonnan rikosoikeudellisten perusteiden osalta. Sittemmin lakikirjan päivityksestä ja säädössisällöstä ovat vastanneet Klaus Ekman ja vuodesta 2004 alkaen Tuomo Pispa Metsästäjäin Keskusjärjestöstä.

Lakikirjasta on otettu lukuisia korjattuja uusintapainoksia ja nykyinen lakikirja onkin alan laajin säädöskokoelma käsittäen kaiken metsästystä vähänkin sivuavan säädöstön. Kirjassa on laaja hakusanahakemisto ja Metsästyslain ja -asetuksen selitysosa.

Kirjan tyypillisiä käyttäjiä ovat metsästyksen vartijat, poliisi, rajavartiolaitos sekä muut riista-alan toimijat sekä asiasta kiinnostuneet metsästäjät.

Helsingissä 15.2. 2010

Metsästäjäin Keskusjärjestö

Sisällysluettelo

Johdanto
Sisällysluettelo

I SÄÄDÖKSET

Metsästyslaki 11
Metsästysasetus 24
Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 31
Valtioneuvoston asetus riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 33
Maa- ja metsätalousministeriön asetus ampumakokeesta 34
Maa- ja metsätalousministeriön asetus metsäkaurissaaliin ilmoittamisesta 36
Riistavahinkolaki 37
Rikoslaki 45
Ampuma-aselaki 54
Ampuma-aseasetus 74
Järjestyslaki 85
Räjähdeasetus 88
Luonnonsuojelulaki 89
Eläinsuojelulaki 102
Eläinsuojeluasetus 111
Eläintautilaki 118
Eläintautiasetus 125
Maa- ja metsätalous-ministeriön asetus hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa vuonna 2008 käytettävistä eräistä yksikköhinnoista ja normisadoista 128
Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelualueista 129
Maa- ja metsätalousministeriön päätös vastustettavista eläintaudeista 130
Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös Raivotaudin vastustaminen 131
Peurojen siirtoistutustarhojen terveysvaatimukset 137
Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä 138
Maa- ja metsätalousministeriön asetus elävän riistaeläimen ohjeellisista arvoista 150
Ympäristöministeriön päätös rauhoitettujen eläinten ja kasvien ohjeellisista arvoista 151
Poronhoitolaki 155
Asetus eläintautien vastustamisesta Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla sekä viennissä kolmansiin maihin 156
Maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden eläinten ja tavaroiden eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla 159
Maa- ja metsätalousministeriön päätös eräiden kolmansista maista tuotavien eläinten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen eläintautivaatimuksista 164
Maa- ja metsätalousministeriön päätöskolmansista maista tuotavasta lihasta ja lihatuotteista 173
Elintarvikelaki 177
Asetus eläinten kuljetuksesta 197
Kalastuslaki 204

Kalastusasetus 204
Yhteisaluelaki 205
Maastoliikennelaki 210
Maastoliikenneasetus 215
Jätelaki 217
Jäteasetus 217
Laki koiraverosta 218
Pelastuslaki 2003/468 220
Vahingonkorvauslaki 221
Ympäristöministeriön päätös rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavista avustuksista 221
Ympäristöministeriön päätös kuolleena tavattujen rauhoitettujen eläinten luovuttamisesta 222
Neuvoston direktiivi 92/43/ETY1 224
Neuvoston direktiivi 79/409/EY 249
Suomen säädöskokoelman sopimussarja Ulkovaltain kanssa tehdyt sopimukset 261
Lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus 261
Koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset 266
Yhdistyslaki 269
Yhdistysrekisteriasetus 278
Metsästäjän ryhmävakuutus 280

II AAKKOSELLINEN HAKEMISTO 285

III METSÄSTYSLAINSÄÄDÄNNÖN SOVELTAMINEN KÄYTÄNTÖÖN

Metsästyslainsäädäntö 301
Metsästystavat 316
Riistaeläinten rauhoittaminen ja riistanhoito 323

IV METSÄSTYKSEN VARTIOINTI

Metsästyksen valvonnan rikosoikeudellisia perusteita 349
Metsästyksenvartijan oikeusturvasta 356
Kuinka valvotaan? 358
Metsästyksenvartijan lakisääteinen tapaturmavakuutus 360

I SÄÄDÖKSET

Metsästyslaki
(615/93)

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan metsästykseen ja rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen sekä riistanhoitoon, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja koiran pitämiseen.

Tämä laki koskee soveltuvin osin myös luonnonsuojelulain (71/23) nojalla rauhoitettujen nisäkkäiden ja lintujen pyydystämistä tai tappamista.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja eläinsuojelulaissa (91/71) säädetään.

Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta säädetään erikseen.

2 §
Metsästyksen määritelmä

Metsästyksellä tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan riistaeläimen pyydystämistä ja tappamista sekä saaliin ottamista metsästäjän haltuun. Metsästystä on myös pyyntitarkoituksessa tapahtuva riistaeläimen houkutteleminen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen, koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikuntoon.

3 §
Riistanhoidon määritelmä

Riistanhoidolla tarkoitetaan toimintaa, jonka tarkoituksena on riistaeläinkantoja säätelemällä, riistaeläinten elinolosuhteet turvaamalla tai niitä parantamalla taikka muulla tavalla lisätä, säilyttää tai parantaa riistaeläinkantaa ja eri eläinkantojen välistä tasapainoa.

4 §
Metsästysvuosi

Metsästysvuosi alkaa 1 päivänä elokuuta ja päättyy 31 päivänä heinäkuuta.

5 §
Riistaeläimet ja rauhoittamattomat eläimet

Riistaeläimiä ovat:

1) villikani, metsäjänis, rusakko, orava, euroopanmajava, kanadanmajava, piisami, rämemajava, susi, tarhattu naali, kettu, supikoira, karhu, pesukarhu, mäyrä, kärppä, hilleri, saukko, näätä, minkki, ahma, ilves, itämeren norppa, kirjohylje, halli, villisika, kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäkauris, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura ja mufloni; sekä

2) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäsorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky.

Rauhoittamattomia eläimiä ovat:

1) metsämyyrä, vesimyyrä, kenttämyyrä, peltomyyrä, lapinmyyrä, isometsähiiri, isorotta ja kotihiiri; sekä

2) korppi (poronhoitoalueella), varis, harakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas.

Villiintyneeseen kissaan sovelletaan, mitä rauhoittamattomista eläimistä säädetään.

2 luku
Metsästysoikeus, metsästysvuokra ja metsästyslupa

6 §
Alueen omistajan metsästysoikeus

Oikeus harjoittaa metsästystä ja määrätä siitä kuuluu alueen omistajalle, jollei jäljempänä muuta säädetä.

7 §
Oikeus metsästää yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä (1068/2004)

Jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla on oikeus metsästää yleisellä vesialueella meressä, sellaisilla yleisellä vesialueella meressä olevilla saarilla ja luodoilla, jotka kuuluvat valtiolle ja joiden hallintaa ei ole kenellekään luovutettu, sekä Suomen talousvyöhykkeellä. (1068/2004)

Yleisellä vesialueella järvessä ja tällaisella alueella olevilla valtion omistamilla saarilla ja luodoilla on oikeus metsästää henkilöllä, jonka kotipaikka on kunnassa, johon yleinen vesialue osaksi tai kokonaan kuuluu taikka johon se rajoittuu.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun oikeuden käyttämistä voidaan asetuksella rajoittaa, jos se on tarpeen riistakannan turvaamisen tai alueen muun käytön vuoksi.

8 §
Kuntalaisen oikeus metsästää valtion alueella

Henkilöllä, jonka kotipaikka on Lapin lääniin kuuluvassa kunnassa tai Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan tai Vuolijoen kunnassa, on oikeus metsästää kotikunnassaan valtion omistamilla alueilla.

9 §
Metsästäminen luonnonsuojelualueella

Oikeudesta metsästää luonnonsuojelulain mukaisilla suojelualueilla on lisäksi voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai määrätään.

10 §
Pyyntilupa

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästykseen on saatava lupa *(hirvieläimen pyyntilupa)*. Tarkempia säännöksiä luvasta on 26 ja 27 §:ssä. (314/2005)

Jos metsästyksestä aiheutuu muun kuin 1 momentissa tarkoitetun riistaeläimen kannan vaarantuminen tai jos tällaisen riistaeläimen metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää, asetuksella voidaan säätää, että metsästykseen on saatava pyyntilupa tai metsästyksessä on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön määräämää alueellista kiintiötä. Asetuksella säädetään tällöin pyyntiluvan tai kiintiön myöntämisen edellytyksistä sekä myöntämisessä noudatettavasta menettelystä, luvasta perittävästä maksusta ja muista lupaa koskevista seikoista. Asetuksella voidaan myös säätää, että pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri.

11 §
Metsästysoikeuden vuokraaminen

Alueen omistaja voi antaa metsästysoikeutensa vuokralle kokonaan tai osittain *(metsästysvuokrasopimus)*. Metsästysoikeuden vastikkeettomaan luovuttamiseen sovelletaan mitä metsästysoikeuden vuokraamisesta on voimassa, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Maanvuokralain (258/66) mukainen vuokrasopimus antaa oikeuden metsästykseen vuokratulla alueella vain, jos tästä on sopimuksessa nimenomaisesti mainittu.

12 §
Metsästysvuokrasopimus sekä vuokraoikeuden siirtäminen ja jälleenvuokraaminen

Sopijapuolen vaatimuksesta metsästysvuokrasopimus on tehtävä kirjallisesti ja allekirjoitettava.

Vuokralainen ei ilman vuokranantajan suostumusta saa siirtää vuokraoikeuttaan kolmannelle eikä vuokrata metsästysvuokraoikeuttaan tai osaa siitä edelleen.

13 §
Vuokra-aika ja vuokrasopimuksen irtisanominen

Metsästysvuokrasopimus tehdään määräajaksi tai toistaiseksi.

Toistaiseksi tehty vuokrasopimus voidaan irtisanoa milloin tahansa ja se päättyy irtisanomisen johdosta, kun irtisanomisaika on kulunut. Jos irtisanomisajasta ei ole muuta sovittu ja sopimus irtisanotaan viimeistään kuusi kuukautta ennen metsästysvuoden loppua, vuokrasuhde päättyy saman metsästysvuoden viimeisenä päivänä. Muussa tapauksessa vuokrasuhde päättyy irtisanomisvuotta seuraavan metsästysvuoden viimeisenä päivänä.

Jos vuokralainen laiminlyö vuokran suorittamisen, rikkoo muutoin sopimusehtoja tai käyttää metsästysoikeuttaan väärin, eikä rikkomus ole vähäinen, vuokranantaja saa purkaa metsästysvuokrasopimuksen heti päättyväksi.

Jos vuokranantaja rikkoo sopimusehtoja, eikä rikkomus ole vähäinen, tai jos vuokrattu alue olosuhteissa tapahtuneen muutoksen vuoksi käy metsästykseen soveltumattomaksi, vuokralainen saa purkaa metsästysvuokrasopimuksen heti päättyväksi.

14 §
Vuokrasopimuksen pysyvyys alueen omistajan vaihtuessa

Jos metsästysvuokra-alue tai osa siitä luovutetaan toiselle, alueen uusi omistaja saa irtisanoa metsästysvuokrasopimuksen päättymään kuten toistaiseksi tehdystä metsästysvuokrasopimuksesta säädetään. Jollei uusi omistaja käytä irtisanomisoikeuttaan kolmen kuukauden kuluessa vuokrasopimuksesta tiedon saatuaan, vuokrasopimus pysyy kuitenkin voimassa. Jos luovutuskirjassa on määräys metsästysvuokrasopimuksen pysyvyydestä tai jos luovutuksensaaja on sopimuksen muutoin hyväksynyt, vuokrasopimus sitoo luovutuksen saajaa.

Vuokraoikeuden kiinnittämisestä ja kiinnitetyn vuokrasopimuksen pysyvyydestä säädetään erikseen.

Kun alue myydään pakkohuutokaupalla, vuokrasopimus sitoo ostajaa vain, jos oikeus on kiinnitetty ja myynti tapahtuu sellaisin ehdoin.

15 §
Riistanhoito vuokra-alueella

Jollei muuta ole sovittu, vuokralaisella on oikeus metsästysvuokra-alueella suorittaa riistanhoidollisia toimenpiteitä. Tällöin hän ei saa aiheuttaa vahinkoa tai haittaa alueen omistajalle tai haltijalle.

16 §
Metsästys riidanalaisella alueella

Metsästysvuokraoikeutta koskevan riita-asian yhteydessä tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta antaa väliaikaisen määräyksen siitä, kenellä on oikeudenkäynnin aikana oikeus metsästää riidanalaisella alueella. Ratkaisu, johon ei saa hakea muutosta, on voimassa kunnes tuomioistuin antaa asiassa päätöksen, jollei määräystä tätä ennen peruuteta tai muuteta.

17 §
Metsästyslupa

Se, jolla on 6 §:n, metsästysvuokrasopimuksen tai maanvuokrasopimuksen perusteella metsästysoikeus, voi antaa asettamillaan ehdoilla toiselle luvan metsästää *(metsästyslupa)*, jollei tätä ole vuokrasopimuksessa kielletty.

18 §
Metsästysluvan peruuttaminen ja lakkaaminen

Jos metsästyslupa on annettu vastikkeetta, metsästysoikeuden haltija voi peruuttaa antamansa luvan heti päättyväksi.

Toistaiseksi vastiketta vastaan annettu lupa voidaan peruuttaa noudattaen toistaiseksi tehtyä metsästysvuokrasopimusta koskevia irtisanomisaikoja. Jos

luvan saaja metsästää tai muutoin menettelee vastoin lupaehtoja, metsästysoikeuden haltija voi peruuttaa luvan heti päättyväksi.

Kun metsästysoikeuden haltija vaihtuu, edellisen oikeudenhaltijan antamat metsästysluvat lakkaavat.

19 §
Metsästys poikkeuksellisissa olosuhteissa

Sen estämättä, mitä tässä luvussa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että eläintautien ehkäisemiseksi tai muista terveydellisistä syistä taikka yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tai huomattavan omaisuutta uhkaavan vahingon torjumiseksi saa määrättyä riistaeläintä metsästää tietyllä alueella määrättynä aikana ilman alueeseen kohdistuvaa metsästysoikeutta.

3 luku
Metsästyksen harjoittaminen

20 §
Yleiset vaatimukset

Metsästystä on harjoitettava kestävän käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä.

Riistaeläinkantojen tuoton jatkuvuus on pyrittävä turvaamaan tarkoituksenmukaisella riistanhoidolla.

Metsästys ei saa aiheuttaa vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle.

21 §
Ampumakoe

(314/2005) Kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, hirveä, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa tai karhua rihlatulla luotiaseella metsästettäessä ampujana saa toimia ainoastaan se, joka on suorittanut 2 momentissa tarkoitetun ampumakokeen. Mainittuja riistaeläimiä metsästettäessä ampujana saa toimia myös se, jolla on voimassa oleva todistus muussa maassa suoritetusta vastaavasta ampumakokeesta tai joka antaa riistanhoitoyhdistykselle selvityksen siitä, että hänellä on kotimaassaan oikeus metsästää vastaavan kokoisia riistaeläimiä.

Riistanhoitoyhdistys järjestää ampumakokeen ja antaa sen hyväksytystä suorittamisesta maa- ja metsätalousministeriön vahvistaman kaavan mukaisen todistuksen sekä pyynnöstä jäljennöksen siitä. Todistus on voimassa kolme vuotta kokeen suorittamisesta.

Ahvenanmaalla suoritettu ampumakoe vastaa 1 momentissa tarkoitettua ampumakoetta.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään:

1) ampumakokeen sisällöstä ja suorittamistavasta sekä ampumakokeen hyväksymisen edellytyksistä;

2) ampumakokeen suorittamispaikkaa koskevista vaatimuksista;

3) ampumakokeessa käytettäviä ampuma-aseita ja patruunoita koskevista vaatimuksista.

22 §
Metsästyskortin ja ampumakoetodistuksen esittäminen

Metsästyskortti tai sen jäljennös on pidettävä metsästettäessä mukana ja pyydettäessä esitettävä 88 §:ssä tarkoitetulle metsästystä valvovalle henkilölle. Jos joku metsästää ilman, että hänellä on mukanaan lunastamansa metsästyskortti tai sen jäljennös, hän voi kuitenkin esittää kortin tai jäljennöksen seitsemän vuorokauden kuluessa valvontaa suorittaneelle henkilölle tai poliisille.

Mitä 1 momentissa on sanottu, koskee myös 21 §:ssä tarkoitettua ampumakoetodistusta tai sen jäljennöstä metsästäjän toimiessa ampujana hirvieläintä tai karhua metsästettäessä.

Jos metsästyskortti tai ampumakoetodistus on kadonnut, poliisi voi myöntää lykkäystä näyttämistä koskevaan aikaan, kunnes asianomainen riistanhoitoyhdistys on antanut jäljennöksen.

23 § (1469/2009)
Metsästyksen rajoittaminen yleisen turvallisuuden vuoksi

Jos yleisen turvallisuuden kannalta on erityisen tärkeää tai eläintautilain (55/1980) 3§:n nojalla määriteltyjen helposti leviävien eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi on välttämätöntä, aluehallintovirasto voi määräajaksi tietyllä alueella kieltää metsästyksen tai rajoittaa sitä. Ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä on metsästysoikeuden haltijaa ja alueen omistajaa kuultava. Kuulemista ei kuitenkaan edellytetä, jos kiellon tai rajoituksen antaminen perustuu helposti leviävien eläintautien leviämisen ehkäisemiseen. (939/2006)

Aluehallintoviraston tulee kumota 1 momentissa tarkoitettu kielto tai rajoitus ennen määräajan päättymistä, jos kiellon tai rajoituksen voimassapitämiseen ei enää ole tarvetta.

Aluehallintovirastolle kuuluvista 1 ja 2 momentissa tarkoitetuista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se aluehallintovirasto, jonka toimialueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Ahvenanmaan valtionviraston toimialueen vastaista rajaa lukuun ottamatta aluehallintovirastojen toimialueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka. (1068/2004)

24 §
Rannalta metsästäminen merialueella

Asumattomilla meren ulkosaarilla saa se, jolla on oikeus metsästää vesialueella, harjoittaa vesilintujen pyyntiä maalta toiselle kuuluvalla avoimella rannalla.

25 §
Asutuksesta, viljelyksistä ja liikenneväylistä johtuvat rajoitukset

Ilman rakennuksen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa eläintä ei s aa ampua 150:tä metriä lähempänä sellaista rakennusta, jossa asutaan.

Ilman alueen omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa riistaeläintä ei saa etsiä pihasta tai puutarhasta eikä metsästystarkoituksessa saa kulkea viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu tai koottu.

Riistaeläintä ei saa ampua rautatien tai yleisen tien yli eikä riistaeläimen tai ampujan ollessa tällaisella tiellä. Metsäkanalintua ei saa ampua myöskään sen tai ampujan ollessa yksityisellä tiellä.

26 §
Hirvieläinten pyyntiluvan myöntäminen

Edellä 10 §:ssä tarkoitetun hirvieläinten pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri. Myönnettäessä pyyntilupia on huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta ei metsästyksen johdosta vaarannu ja että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla. Liikenneturvallisuusnäkökohtien huomioon ottamiseksi riistanhoitopiirin tulee vuosittain kuulla alueellisia liikenneturvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Edellä 8 §:ssä tarkoitetulle alueelle pyyntilupia myönnettäessä on lisäksi kiinnitettävä huomiota metsästysmahdollisuuksien tasapuoliseen jakaantumiseen. (1009/2002)

27 §
Hirvieläimen pyyntiluvan myöntämisen edellytykset

Hirvieläimen pyyntiluvan myöntäminen edellyttää, että luvan hakijalla on käytettävissään metsästykseen sopiva yhtenäinen alue. Hirvenmetsästykseen käytettävän alueen pinta-alan on oltava vähintään 1 000 hehtaaria ja muiden hirvieläinten metsästykseen käytettävän alueen vähintään 500 hehtaaria. Maa- ja metsätalousministeriö voi päättää poikkeuksista edellä tarkoitettuihin pinta-alavaatimuksiin.

Hirvieläimen pyyntilupa myönnetään sellaiselle hakijalle tai hakijoille, joilla on kyseisellä alueella oikeus metsästää hakemuksessa tarkoitettua hirvieläintä.

Muualla kuin 8 §:ssä tarkoitetulla alueella voidaan samalle 1 momentin mukaiselle alueelle myöntää pyyntilupa vain yhden hakemuksen perusteella.

28 §
Hirvieläinten metsästyksen johtaja

Hirvieläimen pyyntiluvan saajan on nimettävä metsästyksen johtaja. Metsästykseen osallistuva henkilö on velvollinen noudattamaan metsästyksen johtajan antamia määräyksiä. Metsästyksen johtaja saa kieltää metsästykseen osallistumisen henkilöltä, joka ei noudata annettuja määräyksiä.

29 §
Uusi pyyntilupa

Jos kaadettu hirvieläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on enemmän kuin puoliksi ihmisravinnoksi kelpaamaton eikä tämä ole johtunut pyyntiluvan saajasta, asianomainen poliisi myöntää luvan saajalle maksutta vanhan pyyntiluvan tilalle uuden pyyntiluvan.

30 §
Hirvieläinmetsästystä koskeva asetuksenantovaltuus

Hirvieläinten pyyntiluvan hakemisesta ja myönnettävään lupaan liitettävistä ehdoista sekä hirvieläinten metsästyksessä käytettävistä koirista ja varusteista, metsästyksen johtajan tehtävistä samoin kuin metsästyksen järjestämisestä muutoinkin säädetään tarkemmin asetuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö voi asetuksella velvoittaa metsästäjät antamaan riistanhoitopiirille saalistietoja metsäkauriin pyynnistä, jos tiedot ovat tarpeen kannan kehityksen seuraamista varten. (314/2005)

31 §
Pyynnin häiritseminen

Laillisen metsästyksen estäminen tai vaikeuttaminen saattamalla pyyntiväline toimintakunnottomaksi tai häiritsemällä muulla tavoin pyyntiä on kielletty.

4 luku
Metsästystavat

32 §
Moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoitukset

Riistaeläintä ei pyyntitarkoituksessa saa hätyyttää tai jäljittää ilma-aluksella taikka maalla kulkevalla moottorikäyttöisellä ajoneuvolla eikä aluksella tai veneellä moottorin käydessä.

Riistaeläintä ei saa ampua ilma-aluksesta taikka maalla kulkevasta moottorikäyttöisestä ajoneuvosta eikä näiden suojasta tai välittömästi pysäyttämisen jälkeen sataa metriä lähempänä näitä eikä myöskään aluksesta tai veneestä moottorin käydessä.

Edellä 1 ja 2 momentissa sanottu ei koske haavoittuneen riistaeläimen lopettamista merialueella aluksesta tai veneestä moottorin käydessä.

33 §
Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Metsästyksessä on kielletty seuraavien pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttö:

1) räjähteet;
2) myrkyt ja myrkytetyt tai tainnuttavaa ainetta sisältävät syötit;
3) tainnuttavat ja tappavat sähkölaitteet;

4) keinotekoiset valolähteet sekä yöammuntaa varten tarkoitetut tähtäyslaitteet, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa;

5) peilit ja muut häikäisylaitteet;

6) linnunliimat ja lintuverkot;

7) automaattiset aseet ja sellaiset itselataavat aseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kolme patruunaa;

8) kaasulla tai savulla tappaminen;

9) elävien eläinten käyttö houkuttimena;

10) haudat ja ansat, joihin on sijoitettu ampumaase tai keihäs tai muu näihin verrattava väline, sekä muut vastaavanlaiset pyyntilaitteet, jotka ovat ihmisille tai kotieläimille vaarallisia;

11) raudat, jotka eivät tapa heti; sekä

12) lyijyhaulien käyttö vesilintumetsästyksessä 1 päivästä elokuuta 1996 alkaen.

Hirvieläinten, metsäkanalintujen ja vesilintujen metsästyksessä ei saa käyttää apuna ääntä synnyttävää koneellista laitetta.

Eräiden pyydysten käyttämiskiellosta säädetään luonnonsuojelulain 15 §:ssä. Kiellosta aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua ja tuskaa on voimassa, mitä eläinsuojelulain 2 a §:ssä säädetään.

34 §
Pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevat tarkemmat säännökset

(314/2005) Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä aseiden ja muiden sallittujen pyyntivälineiden ominaisuuksista ja käytöstä sekä sallituissa pyyntimenetelmissä noudatettavista menettelytavoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan rajoittaa sallittujen pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käyttöä siten, että jotakin pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää saa käyttää vain tietyillä alueilla tai vain tiettynä aikana taikka vain tiettyjen riistaeläinten metsästyksessä.

35 §
Metsästysaseen kuljettaminen

Metsästysasetta ei saa ilman luvallista tarkoitusta tai metsästysoikeuden haltijan suostumusta kuljettaa muutoin kuin lataamattomana suojuksessa sellaisella alueella, jolla henkilöllä ei ole metsästysoikeutta tai metsästyslupaa. Tämä ei kuitenkaan koske metsästysalueeseen rajoittuvaa yleistä tietä.

Metsästysaseen on ilma-aluksessa, maalla kulkevassa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa sekä aluksessa ja veneessä moottorin käydessä oltava lataamaton ja sijoitettuna suojukseen tai suojattuun tilaan. Tämä ei kuitenkaan koske aseen kuljettamista merialueella 32 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa.

(17.12.1993/1268) Metsästysaseen kuljettaminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa on kielletty. Asetta saa kuitenkin kuljettaa virantoimituksessa oleva henkilö, jolle aseen mukanaolo virantoimituksen laadusta johtuen on tarpeen. Poliisipiirin päällikkö voi yksittäisessä tapauksessa antaa luvan kuljettaa lataamatonta metsästysasetta suojuksessa edellä mainituissa kulkuneuvoissa niiden liikkuessa yleisen tai yksityisen tien ulkopuolella tiettynä aikana ennakolta ilmoitettua reittiä käyttäen ehdolla, että kuljetuksen aikana asetta ei käytetä metsästykseen. Poronhoitotyötä suorittavan poromiehen aseenkuljetuksesta säädetään tarkemmin asetuksella.

5 luku
Riistaeläinten rauhoittaminen ja riistanhoito

36 §
Riistaeläinten häiritsemiskielto

(516/2002) Riistaeläimiä ei saa häiritä niiden ollessa sellaisella alueella, jolla asianomaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästämiseen metsästysoikeutta tai metsästyslupaa.

37 §
Riistaeläinlajin rauhoittaminen

Jos riistaeläimen kannan säilymisen tai riistaeläinlajin häiritsemättömän lisääntymisen turvaaminen sitä edellyttää, riistaeläinlaji on rauhoitettava määräajaksi tai toistaiseksi. Rauhoitettavista riistaeläinlajeista ja niiden rauhoitusajoista säädetään asetuksella. Tällöin voidaan paikkakunnan vakituisten asukkaiden hyväksi poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästää tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia saa häiritä.

Jäljempänä 39 §:ssä tarkoitetulla riistansuoja-alueella voidaan maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä poiketa yleisistä rauhoitusajoista. Koirakokeiden pitämisestä ja koiran kouluttamisesta rauhoitusaikana säädetään 52 §:ssä.

38 §
Metsästyksen rajoittaminen

Jos riistanhoitoyhdistyksen alueella riistaeläimen kannan säilyminen vaarantuu, riistanhoitopiirin on tämän yhdistyksen alueella kiellettävä tällaisen eläimen metsästäminen tai rajoitettava sitä. Kielto tai rajoitus annetaan enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Ennen sen antamista on riistanhoitoyhdistystä kuultava. Kieltoa tai rajoitusta koskeva päätös on tehtävä viimeistään kuukautta ennen metsästysvuoden alkamista.

Jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi, kielto tai rajoitus tulee kumota ennen määräajan päättymistä.

39 §
Riistansuoja-alue

Jos olosuhteet riistan oleskelulle ja lisääntymiselle ovat jollakin saarella tai saariryhmällä tai muulla selvästi määritellyllä alueella erityisen suotuisat, alueesta voidaan muodostaa riistansuoja-alue.

Riistansuoja-alueelle tulee laatia suojamääräykset,

joista ilmenee, miten turvataan alueen luonteen säilyminen ja miten alueen riistaa hyödynnetään. Riistan lisääntymisaikana alueella liikkuminen voidaan kieltää tai rajoittaa tietyille reiteille. Rajoitukset eivät saa ulottua pitemmälle kuin riistanhoidon tarve vaatii.

Alueen hyväksymisestä riistansuoja-alueeksi sekä 2 momentissa tarkoitetuista suojamääräyksistä päättää maa- ja metsätalousministeriö alueen omistajan hakemuksesta ympäristöministeriötä kuultuaan. Omistajan on merkittävä alue selvästi maastoon.

Maa- ja metsätalousministeriö voi lakkauttaa riistansuoja-alueen omistajan ilmoituksesta tai jos siihen olosuhteiden muuttumisen vuoksi on syytä.

40 §

Lupa eräisiin riistanhoidollisiin toimenpiteisiin

Riistanhoitopiiri voi riistanhoidollisia toimenpiteitä tai eläinten tarhaamista varten antaa metsästysoikeuden haltijalle luvan pyydystää riistaeläimiä elävänä käyttämällä pyydystämisessä muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä. Mainittuun tarkoitukseen voidaan myöntää myös lupa pyydystää eläimiä rauhoitusaikana ja ottaa munia. Tarkempia säännöksiä luvan myöntämisen edellytyksistä ja lupaan liitettävistä ehdoista annetaan asetuksella.

41 §

Eräitä poikkeuksia

Kotieläintä uhkaavan vahingon torjumiseksi taikka rakennuksen, laitteen tai muun omaisuuden suojelemiseksi, hoitamiseksi tai käyttämiseksi saadaan poiketa 38 §:n kiellosta ja 39 §:n 2 momentissa tarkoitetuista suojamääräyksistä. Tällöin ei myöskään sovelleta, mitä riistanhoitomaksun suorittamisesta säädetään. Riistaeläimelle ei saa aiheuttaa suojeltavan edun arvoon nähden kohtuutonta vahinkoa. Riistaeläimen saa tappaa vain, jos tappaminen on välttämätöntä ihmistä taikka kotieläintä, viljeltyä eläintä tai muuta omaisuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi. Tapettuun riistaeläimeen sovelletaan, mitä 83 §:ssä säädetään.

Maa- ja metsätalousministeriö voi metsästysoikeuden haltijan suostumuksella myöntää tieteellistä tutkimusta, riistanhoitoa, vahinkojen estämistä, eläintautien ehkäisemistä tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten luvan kielletyin pyyntivälinein tai -menetelmin tappaa tai pyydystää riistaeläin sekä ottaa riistaeläinten pesiä, munia ja poikasia rauhoitusaikana.

42 §

Vierasperäisen eläimen maahantuonti ja luontoon laskeminen

(17.12.1993/1268) Vierasperäisten lintu- tai nisäkäslajien samoin kuin vierasperäisten riistaeläinkantojen maahantuonti tai luontoon laskeminen ilman maa- ja metsätalousministeriön lupaa on kielletty. Lupahakemuksesta on pyydettävä ympäristöministeriön lausunto. Lupa on evättävä, jos toimenpiteestä aiheutuu merkittävää haittaa luonnolle tai luonnonvaraiselle eläimistölle. Luvassa voidaan antaa määräyksiä siitä, miten maahantuonti ja luontoon laskeminen on suoritettava.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti Ahvenanmaalta olevan eläimen tuontiin muualle Suomeen ja luontoon laskemiseen siellä.

43 §

Riistan kauppa

(1068/2004) Riistakannan säilyttämiseksi voidaan valtioneuvoston asetuksella rajoittaa tai kieltää jonkin Suomessa tai Suomen talousvyöhykkeellä metsästetyn riistaeläinlajin kauppa koko maassa tai jossakin osassa maata taikka Suomen talousvyöhykkeellä tai jossakin sen osassa.

6 luku
Metsästys ja riistanhoito valtion alueilla

44 §

Viranomaisten toimivalta

Metsästysoikeuden käyttämisestä ja riistanhoidosta valtion alueilla päättää se viranomainen, jonka hallinnassa alue on, jollei tämän luvun säännöksistä muuta johdu.

45 §

Valtiolle kuuluvan metsästysalueen vuokraaminen

Valtion alueista metsästysvuokrasopimus voidaan tehdä sellaisen rekisteröidyn metsästysyhdistyksen kanssa, jonka perustellusti voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan sopimuksen sisältämistä velvoitteista ja metsästyksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Vuokraamisessa on etusijalle asetettava sellainen yhdistys, jonka jäsenistöllä ei muutoin olisi kohtuullista metsästysmahdollisuutta.

Kooltaan tai sijaintinsa vuoksi metsästyksen kannalta vähämerkityksinen valtion alue voidaan vuokrata rekisteröidyn metsästysyhdistyksen sijasta yksityiselle henkilölle, jos tämä on metsästysolojen järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaista.

46 §

Metsästyslupa valtion alueelle

Valtion aluetta koskeva metsästyslupa annetaan kirjallisena. Luvassa on yksilöitävä metsästysaika ja metsästettävät riistaeläimet. Lupaehdoissa voidaan määrätä luvan saaja määräajassa ilmoittamaan luvan myöntäjälle saamansa saaliin määrä.

Jos jollakin valtion alueella on tarpeen rajoittaa lupien määrää, lupia myönnettäessä etusijalle on asetettava sellaiset metsästäjät, joilla muutoin ei olisi kohtuullista metsästysmahdollisuutta.

Metsähallitus voi antaa metsästysluvan ulkomaalaiselle 7 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetulle alueelle sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

47 §
Vuokrat ja lupamaksut valtion alueilla

Valtion alueita koskeva metsästyslupa myönnetään maksua vastaan. Valtion viranomaisen hallitsemallaan alueella järjestämään metsästykseen osallistuvilta ei maksua peritä. Valtion viranomainen voi metsästyksen valvontaa tai riistanhoitoa suorittavalle henkilölle myöntää tämän toimialueella metsästysluvan viranomaisen hallinnassa olevalle alueelle maksutta tai alennetulla maksulla.

Metsästysvuokria ja lupamaksuja määrättäessä on pyrittävä siihen, että maksutulot riittävät valtion suorittamista riistanhoitotoimenpiteistä aiheutuviin menoihin.

7 luku
Rauhoittamattoman eläimen pyydystäminen ja tappaminen

48 §
Oikeus pyydystää ja tappaa rauhoittamaton eläin

Alueen omistajalla tai haltijalla on oikeus pyydystää tai tappaa alueellaan oleva rauhoittamaton eläin. Tämä oikeus hänellä on silloinkin, kun metsästysoikeus alueella on metsästysvuokrasopimuksella luovutettu toiselle.

Oikeus pyydystää tai tappaa rauhoittamaton eläin on myös rakennuksen omistajalla tai haltijalla, jos rauhoittamaton eläin tavataan rakennuksessa tai sen pihapiirissä, sekä metsästysvuokraoikeuden haltijalla ja metsästysluvan saaneella, jollei vuokrasopimuksesta tai luvasta muuta johdu.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että eläintautien ehkäisemiseksi, muista terveydellisistä syistä, yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tai huomattavan omaisuutta uhkaavan vahingon torjumiseksi määrätyn rauhoittamattoman eläimen saa pyydystää tai tappaa tietyllä alueella määrättynä aikana ilman alueen tai rakennuksen omistajan tai haltijan lupaa.

49 §
Rauhoittamattoman eläimen pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Rauhoittamattoman eläimen pyydystämisen tai tappamisen on tapahduttava siten, ettei siitä aiheudu vaaraa ihmiselle, kotieläimille, riistaeläimille tai rauhoitetuille eläimille.

Rauhoittamattoman eläimen pyydystämiseen tai tappamiseen ei saa käyttää 33 §:n 1 momentin 1–3, 5–7 ja 9–11 kohdassa tarkoitettuja pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä. Kuitenkin saadaan 33 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua ainetta käyttää muiden rauhoittamattomien eläinten kuin lintujen ja villiintyneiden kissojen pyydystämiseen tai tappamiseen.

Moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käyttämisessä rauhoittamattoman eläimen pyydystämiseen tai tappamiseen on noudatettava 32 §:n 1 ja 2 momentissa säädettyjä rajoituksia. Rauhoittamattoman eläimen pyydystämiseen tai tappamiseen sovelletaan lisäksi, mitä 25 §:n 3 momentissa säädetään riistaeläimestä.

Maa- ja metsätalousministeriön luvalla saadaan rauhoittamattoman eläimen pyydystämisessä tai tappamisessa käyttää sellaista pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää, joka 2 momentin mukaan on kielletty.

50 §
Tarkemmat säännökset rauhoittamattoman eläimen pyydystämisestä ja tappamisesta

Asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä rauhoittamattoman eläimen pyydystämisessä tai tappamisessa sallituista pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmistä sekä niiden käytöstä.

Asetuksella voidaan rauhoittaa rauhoittamaton eläin tai rajoittaa sen pyydystämistä ja tappamista.

8 luku
Koiran pitäminen

51 §
Koiran kiinnipitovelvollisuus

Maaliskuun 1 päivästä elokuun 19 päivään ulkona oleva koira on pidettävä kytkettynä tai siten, että se on välittömästi kytkettävissä.

Edellä 1 momentissa sanottu ei kuitenkaan koske:

1) alueen omistajan tai haltijan luvalla pihamaalla tai puutarhassa taikka koiran pitämiseen varatulla aidatulla alueella olevaa koiraa;

2) viittä kuukautta nuorempaa koiraa;

3) paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä taikka muussa sen laatuisessa palvelutehtävässä olevaa koiraa;

4) poliisin, tullilaitoksen, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen tehtävässä olevaa koiraa; eikä

5) koiraa, jota koulutetaan 3 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tehtävään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta saadaan poiketa, kun muuta kuin ajavaa koiraa käytetään metsästykseen. Kiellosta saadaan poiketa myös, kun kanakoiraa tai muuta lintukoiraa koulutetaan rauhoitettuja riistaeläimiä niiden lisääntymisaikana häiritsemättä.

52 §
Koirakokeet ja koiran kouluttaminen

Riistanhoitopiiri voi koirakokeen pitämiseksi tai koiran kouluttamiseksi antaa luvan poiketa 51 §:n 1 momentin velvollisuudesta. Koirakokeen ja kouluttamisen tulee tapahtua siten, että rauhoitettuja riistaeläimiä ei niiden lisääntymisaikana häiritä.

Hirvieläinten rauhoituksen estämättä saadaan hirvieläinten metsästykseen käytettävän koiran metsästyskokeita järjestää ja tällaista koiraa kouluttaa elokuun 20 päivästä joulukuun loppuun. Vastaavasti saadaan muuhun metsästykseen käytettävän koiran metsästyskokeita järjestää ja tällaista koiraa kouluttaa elokuun 20 päivästä helmikuun loppuun. Koirakokeen

ja kouluttamisen tulee tapahtua siten, että rauhoitettuja riistaeläimiä ei vahingoiteta.

53 §
Koiran pitäminen toisen alueella

Ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa koiraa ei saa pitää irti toisen alueella.

Maanomistajalla tai metsästysoikeuden haltijalla on oikeus poistaa alueelta 1 momentin vastaisesti siellä oleva koira tai ottaa se talteen. Jos koiran avulla metsästettäessä ajo tai haukku poikkeaa vieraalle alueelle, alueen omistajan tai metsästysoikeuden haltijan on kuitenkin annettava ajon tai haukun jatkua häiriintymättä puolen tunnin ajan. Jollei koiran omistaja tämän ajan kuluessa hae koiraa pois, alueen omistajalla tai metsästysoikeuden haltijalla on oikeus keskeyttää ajo tai haukku sekä poistaa alueelta koira tai ottaa se talteen.

Edellä 1 momentissa sanottu ei koske 51 §:n 2 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitettuja tapauksia.

54 §
Metsästyksen valvojan oikeudet koiranpidon valvonnassa

Jos 88 §:ssä tarkoitettu henkilö tapaa 51 ja 52 §:n säännösten vastaisesti olevan koiran, hänellä on oikeus ottaa koira talteen.

Jos 88 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö tapaa toistuvasti 51 ja 52 §:n säännösten vastaisesti olevan koiran tai koiran repimästä sen kiinniottamaa hirvieläintä, hänellä on oikeus tappaa koira, jollei hän saa sitä kiinni.

55 §
Koiran talteenottoon liittyvät toimenpiteet

Jos koira on 53 tai 54 §:n nojalla otettu talteen, talteenotosta on viipymättä ilmoitettava koiran omistajalle, jos tämä on tiedossa, tai poliisille.

Koiran omistajan, joka haluaa saada talteen otetun koiransa takaisin, on lunastettava se kymmenen päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus koiran talteenotosta hänelle tehtiin. Jollei koiraa lunasteta sanotun määräajan kuluessa tai 15 päivän kuluessa siitä, kun talteenottaja ilmoitti talteen otosta poliisille, talteenottaja saa koiran omistukseensa. Entisellä omistajalla on kuitenkin oikeus lunastaa koira talteenottajalta takaisin niin kauan kuin koira on tämän hallussa maksamalla 3 momentissa tarkoitettu lunastusmaksu ja korvaus.

Kun koiran on ottanut talteen muu kuin valtion viranomainen, koiran omistajan on suoritettava talteenottajalle riistanhoitomaksun suuruinen lunastusmaksu sekä korvaus koiran hoitamisesta. Jos koiran on ottanut talteen valtion viranomainen, koiran omistajan on suoritettava korvaus hoitamisesta valtiolle. Hoitamisesta suoritettavan korvauksen määrästä säädetään asetuksella.

9 luku
Metsästyksen ja riistanhoidon viranomaiset ja yhteisöt

56 §
Viranomaiset ja yhteisöt

Metsästystä ja riistanhoitoa koskevia asioita hoitavat valtion viranomaisten lisäksi metsästäjien omatoimisuuteen perustuvat Metsästäjäin keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset niin kuin tässä laissa säädetään. Metsästystä ja riistanhoitoa koskevia asioita hoitavat lisäksi metsästysseurat ja vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuvat valtakunnalliset metsästäjäjärjestöt.

Metsästys- ja riistanhoitotoimen ylin johto ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle.

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtävistä on voimassa, mitä riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksesta annetussa laissa (1131/87) säädetään.

57 §
Metsästäjäin keskusjärjestön tehtävät

Metsästäjäin keskusjärjestön tehtävänä on:

1) kehittää metsästystä ja riistanhoitoa sekä suorittaa riistanhoidon kokeilua;

2) edistää metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa;

3) ohjata ja valvoa riistanhoitopiirien toimintaa;

4) suorittaa maa- ja metsätalousministeriön määräämät tehtävät; sekä

5) käsitellä muut sille tämän lain mukaan kuuluvat asiat.

58 §
Keskusjärjestön edustajakokous

Päätösvaltaa Metsästäjäin keskusjärjestölle kuuluvissa asioissa käyttää keskusjärjestön edustajakokous. Edustajakokous pidetään vuosittain, ja siihen voi kukin riistanhoitopiiri lähettää enintään kolme edustajaa, joilla on käytettävissään yhteensä kolme ääntä. Tämän lisäksi kunkin piirin edustajilla on käytettävissään yksi ääni piirin metsästyskorttimäärän kutakin alkavaa viittätuhatta kohti. Kokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

Ylimääräinen edustajakokous pidetään, kun keskusjärjestön hallitus erityisen tärkeästä syystä katsoo sen tarpeelliseksi tai kun vähintään puolet riistanhoitopiireistä määrätyn asian käsittelemistä varten pyytää sitä kirjallisesti hallitukselta.

59 §
Keskusjärjestön hallitus ja toiminnanjohtaja

Keskusjärjestön hallituksen tehtävänä on edustajakokouksen päätöksen valmistelu ja täytäntöönpano sekä järjestön muiden käytännön asioiden hoitaminen. Hallitus käyttää keskusjärjestön puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä edustaa muutoinkin keskusjärjestöä.

Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai pysyvästi estyy tehtäväänsä hoitamasta, hänen tilalleen valitaan uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

(1009/2002) Hallitus on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään viisi muuta hallituksen jäsentä on kokouksessa läsnä.

Keskusjärjestöllä on toiminnanjohtaja, jonka ottaa ja erottaa hallitus.

59 a §

Keskusjärjestön hallituksen jäsenten valinta

Keskusjärjestön hallituksen jäsenten valintaa varten maa jaetaan kolmeen valinta-alueeseen seuraavasti:

1) *Pohjois-Suomen valinta-alue* käsittää Lapin, Kainuun ja Oulun riistanhoitopiirien toimialueet;

2) *Itä-Suomen valinta-alue* käsittää Etelä-Savon, Keski-Suomen, Kymen, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan riistanhoitopiirien toimialueet; sekä

3) *Länsi-Suomen valinta-alue* käsittää Etelä-Hämeen, Pohjanmaan, Pohjois-Hämeen, Ruotsinkielisen Pohjanmaan, Satakunnan, Uudenmaan ja Varsinais-Suomen riistanhoitopiirien toimialueet.

Keskusjärjestön edustajakokous valitsee ensin hallituksen puheenjohtajan ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen sekä sen jälkeen kuusi muuta hallituksen jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet riistanhoitopiirien asettamista ehdokkaista. Valinta on suoritettava siten, että Pohjois-Suomen ja Itä-Suomen valinta-alueilta valitaan kummastakin kaksi henkilöä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet sekä Länsi-Suomen valinta-alueelta kolme henkilöä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Edustajakokous valitsee hallitukseen lisäksi yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen, joiden tulee edustaa järjestäytynyttä metsästyksen ja riistanhoidon kannalta merkittävää alaa. Hallitukseen kuuluu lisäksi yksi maa- ja metsätalousministeriön määräämä jäsen, jolla on maa- ja metsätalousministeriön määräämä henkilökohtainen varajäsen.

Hallitus valitsee varapuheenjohtajan niiden hallituksen jäsenten keskuudesta, jotka on valittu riistanhoitopiirien asettamista ehdokkaista. (1009/2002)

60 §

Riistanhoitopiirin tehtävät ja toiminta-alue (1068/2004)

Riistanhoitopiirin tehtävänä on:

1) suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa;

2) edistää ja avustaa riistanhoitoa;

3) ohjata ja valvoa riistanhoitoyhdistysten toimintaa;

4) suorittaa maa- ja metsätalousministeriön ja Metsästäjäin keskusjärjestön määräämät tehtävät; sekä

5) suorittaa muut sille säädetyt tehtävät.

Riistanhoitopiirit ovat Metsästäjäin keskusjärjestön valvonnan ja ohjauksen alaisia.

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet määrätään valtioneuvoston asetuksella. Riistanhoitopiirille kuuluvista tehtävistä huolehtii Suomen talousvyöhykkeellä se riistanhoitopiiri, jonka toiminta-alueen kohdalla kysymyksessä oleva osa talousvyöhykkeestä sijaitsee. Riistanhoitopiirien toiminta-alueiden välisen rajan katsotaan jatkuvan aluevesien ulkorajalta suuntaansa muuttamatta talousvyöhykkeen ulkorajaan saakka. (1068/2004)

61 §

Riistanhoitopiirin kokous

Riistanhoitopiirin päätösvaltaa käyttää riistanhoitopiirin kokous, johon kukin piirin alueella toimiva riistanhoitoyhdistys voi valita yhden edustajan. Kullakin edustajalla on kokouksessa käytettävissään yksi ääni. Kokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

Riistanhoitopiirin ylimääräinen kokous pidetään, kun piirin kokous niin on päättänyt, riistanhoitopiirin hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai vähintään kolmannes riistanhoitopiirin alueella olevista yhdistyksistä määrätyn asian käsittelemistä varten pyytää sitä kirjallisesti hallitukselta.

62 §

Riistanhoitopiirin hallitus ja riistapäällikkö

Riistanhoitopiirin hallituksen tehtävänä on piirin kokouksen päätösten valmistelu ja täytäntöönpano sekä piirin käytännön asioiden hoitaminen. Hallitus käyttää riistanhoitopiirin puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä edustaa muutoinkin piiriä.

Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen vähintään neljä ja enintään seitsemän jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin kokous valitsee hallitukseen lisäksi yhden jäsenen ja tälle henkilökohtaisen varajäsenen alueellisesti merkityksellisten maanomistajajärjestöjen asettamista ehdokkaista. Riistanhoitopiirin kokous valitsee ensin hallituksen puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. Sen jälkeen valitaan muut hallituksen jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Hallitus valitsee varapuheenjohtajan niiden hallituksen jäsenten keskuudesta, jotka on valittu riistanhoitoyhdistysten asettamista ehdokkaista. (314/2005)

Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Jos jäsen eroaa tai pysyvästi estyy tehtäväänsä hoitamasta, valitaan hänen tilalleen uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

(1009/2002) Riistanhoitopiirin hallituksen kokous on päätösvaltainen, kun puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet hallituksen jäsenistä on läsnä.

Riistanhoitopiirillä on riistapäällikkö, jonka ottaa ja erottaa hallitus.

63 §

Riistanhoitoyhdistys

Riistanhoitoyhdistyksen tehtävänä on:

1) suorittaa metsästystä ja riistanhoitoa koskevaa koulutusta ja neuvontaa;

2) edistää riistanhoitoa;

3) suorittaa metsästyksen valvontaa; sekä

4) suorittaa muut sille säädetyt tai maa- ja metsätalousministeriön tai riistanhoitopiirin määräämät tehtävät.

Riistanhoitoyhdistyksen toiminta-alue on kunnan alue. Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä yhdistyksen toiminta-alueen kunnallisesta jaotuksesta poikkeavaksi, jos tämä on paikkakunnan olojen vuoksi tarkoituksenmukaista.

Riistanhoitoyhdistys on riistanhoitopiirin valvonnan ja ohjauksen alainen.

Riistanhoitoyhdistyksellä voi olla metsästyksen valvontaa varten metsästyksenvartijoita, joiden on ennen tehtäväänsä ryhtymistä allekirjoitettava vakuutus, josta säädetään asetuksella.

64 §

Riistanhoitoyhdistyksen jäsenyys

Jollei riistanhoitomaksun suorittanut henkilö muuta ilmoita, hänet katsotaan sen riistanhoitoyhdistyksen jäseneksi, jonka toiminta-alueeseen kuuluvassa kunnassa hänellä on kotipaikka. Riistanhoitomaksun suorittanut henkilö voi myös liittyä jäseneksi sellaiseen riistanhoitoyhdistykseen, jonka toiminta-alueella hänellä on metsästysoikeus tai vähintään vuodeksi kirjallinen lupa metsästyksen harjoittamiseen. Henkilö voi samanaikaisesti olla vain yhden riistanhoitoyhdistyksen jäsen tai olla kuulumatta lainkaan riistanhoitoyhdistykseen.

Riistanhoitoyhdistyksen jäsenyys lakkaa, jos riistanhoitomaksua ei suoriteta, jos henkilö määrätään metsästyskieltoon tai jos henkilö ei täytä 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

65 §

Riistanhoitoyhdistyksen kokous

Riistanhoitoyhdistyksen päätösvaltaa käyttää yhdistyksen kokous. Kokouksessa kullakin jäsenellä on yksi ääni. Jäsen voi valtuuttaa toisen jäsenen edustamaan itseään kokouksessa. Kukaan ei saa kuitenkaan edustaa useampaa kuin viittä poissa olevaa jäsentä. Kokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

(1009/2002) Riistanhoitoyhdistyksen ylimääräinen kokous pidetään, kun hallitus katsoo sen tarpeelliseksi tai vähintään yksi kymmenesosa yhdistyksen jäsenistä ilmoittamaansa asiaa varten hallitukselta sitä kirjallisesti pyytää.

66 §

Riistanhoitoyhdistyksen hallitus ja toiminnanohjaaja

Riistanhoitoyhdistyksen hallituksen tehtävänä on yhdistyksen kokouksen päätösten valmistelu ja täytäntöönpano sekä yhdistyksen käytännön asioiden hoitaminen. Hallitus käyttää yhdistyksen puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä edustaa muutoinkin yhdistystä.

Riistanhoitoyhdistyksen kokous valitsee riistanhoitoyhdistyksen jäsenistä hallitukseen vähintään viisi ja enintään kahdeksan jäsentä, sekä jokaiselle jäsenelle henkilökohtaisen varajäsenen. Riistanhoitoyhdistyksen kokous valitsee ensin hallituksen puheenjohtajan ja hänen varajäsenensä ja sitten muut hallituksen jäsenet ja varajäsenet. Edellä 8 §:ssä tarkoitetuilla alueilla hallitukseen kuuluu lisäksi Metsähallituksen määräämä jäsen, jolla on Metsähallituksen määräämä henkilökohtainen varajäsen. Hallitus valitsee varapuheenjohtajan niiden hallituksen jäsenten keskuudesta, jotka on valittu riistanhoitoyhdistyksen jäsenten asettamista ehdokkaista.

Hallituksen toimikausi on kolme vuotta. Jos hallituksen jäsen tai jäsenen henkilökohtainen varajäsen eroaa tai pysyvästi estyy tehtäväänsä hoitamasta, hänen tilalleen valitaan uusi jäsen tai henkilökohtainen varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Hallitus on päätösvaltainen, kun kokouksessa on puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi läsnä vähintään puolet muista hallituksen jäsenistä.

Riistanhoitoyhdistyksellä on toiminnanohjaaja, jonka ottaa ja erottaa riistanhoitoyhdistyksen hallitus (1009/2002).

67 §

Päätöksentekojärjestys

Edellä 58, 59, 61, 62, 65 ja 66 §:ssä tarkoitetun kokouksen päätökseksi tulee mielipide, joka on saanut yli puolet annetuista äänistä. Vaaleissa tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet. Äänten mennessä tasan ratkaisee äänestyksen tuloksen puheenjohtajan mielipide, paitsi vaalissa arpa.

68 §

Ohjesääntö

Metsästäjäin keskusjärjestöä, riistanhoitopiirejä ja riistanhoitoyhdistyksiä varten laaditaan ohjesääntö, johon otetaan tarkemmat määräykset:

1) toimielimistä, näiden tehtävistä ja toiminnan järjestämisestä;

2) varojen hoidosta ja tilien ja hallinnon tarkastamisesta; sekä

3) muista asioiden hoitoa ja toiminnan järjestämistä koskevista seikoista.

Ohjesäännön valmistelee Metsästäjäin keskusjärjestö ja vahvistaa maa- ja metsätalousministeriö.

69 §

Yhteisössä käytettävä kieli

(314/2005) Metsästäjäin keskusjärjestössä, riistanhoitopiireissä ja riistanhoi toyhdistyksissä käytettävästä kielestä on voimassa, mitä kielilain (423/2003) 25 §:ssä säädetään.

70 §

Oikeustoimikelpoisuus, nimenkirjoittajat, tiedoksiantaminen yhteisölle ja virkavastuu

Metsästäjäin keskusjärjestö, riistanhoitopiirit ja riistanhoitoyhdistykset voivat saada nimiinsä oikeuksia, tehdä sitoumuksia sekä kantaa ja vastata.

(1009/2002) Keskusjärjestön nimen kirjoittavat

hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä tai jompikumpi heistä hallituksen jäsenen tai toiminnanjohtajan kanssa. Riistanhoitopiirin nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä tai jompikumpi heistä hallituksen jäsenen tai riistapäällikön kanssa. Riistanhoitoyhdistyksen nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja yhdessä tai jompikumpi heistä hallituksen jäsenen tai toiminnanohjaajan kanssa. Ohjesäännössä voidaan määrätä, että oikeus nimen kirjoittamiseen on siinä mainituissa asioissa lisäksi toiminnanjohtajalla, riistapäälliköllä tai toiminnanohjaajalla.

Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan keskusjärjestölle, riistanhoitopiirille ja riistanhoitoyhdistykselle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi jollekin 2 momentissa mainituista henkilöistä.

(1009/2002) Keskusjärjestön, riistanhoitopiirin ja riistanhoitoyhdistyksen hallituksen jäseniin sekä niiden toimihenkilöihin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän suorittaessaan tämän lain mukaisia tehtäviä.

71 §
Maksut

Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten suoritteiden maksullisuuden ja maksujen suuruuden sekä maksujen perinnän osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä valtion maksuperustelaissa (150/92) säädetään. Asetuksella kuitenkin säädetään asioista, jotka valtion maksuperustelaissa on säädetty asianomaisen ministeriön toimivaltaan kuuluviksi.

10 luku
Lainvastaisen toiminnan seuraamukset

72 §
Metsästysrikos

Rangaistus metsästysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 48 a luvun 1 §:ssä. (516/2002)

73 §

Kumottu 516/2002.

74 §
Metsästysrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta metsästää

1) vastoin 20 §:n 3 momentissa, 23 §:n 1 momentissa, 32 §:ssä, 33 §:n 1 tai 2 momentissa tai 38 §:n 1 momentissa säädettyä tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai rajoitusta tai

2) 37 §:n 1 momentissa tarkoitettuna rauhoitusaikana tai ilman 10 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa tai rikkoen 10 §:n nojalla säädettyä kiintiötä,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 48 a luvun 1 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästysrikkomuksesta* sakkoon.

Metsästysrikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) menettelee vastoin 25 §:ssä tarkoitettua asutuksesta, viljelyksestä tai liikenneväylästä johtuvaa rajoitusta,

2) metsästää luvattomasti vastoin 34 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä pyyntivälineen tai pyyntimenetelmän käytön rajoitusta,

3) kuljettaa metsästysasetta vastoin 35 §:n kieltoa,

4) häiritsee riistaeläintä vastoin 36 §:n kieltoa,

5) järjestää vastoin 28 §:ää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa, tai metsästää vastoin metsästyksen johtajan 28 §:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa,

6) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa,

7) metsästää käyttämättä 30 §:n nojalla annetussa asetuksessa säädettyjä hirvieläinten metsästyksessä käytettäviä varusteita,

8) metsästyksen johtajana jättää suorittamatta hänelle kuuluvan 30 §:n nojalla annetulla asetuksella säädetyn tehtävän,

9) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana suorittamatta riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetussa laissa (616/1993) säädettyä riistanhoitomaksua,

10) toimii ampujana suorittamatta 21 §:ssä säädettyä ampumakoetta,

11) laiminlyö metsästyskortin tai ampumakoetodistuksen esittämisen 22 §:ssä säädetyllä tavalla tai

12) metsästää tai toimii metsästyksen johtajana vastoin rikoslain 48 a luvun 6 §:n nojalla tuomittua metsästyskieltoa. (516/2002)

75 §
Metsästyslain säännösten rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen soidinta, pesintää tai poikasia 37 §:n 1 momentin nojalla annetulla asetuksella säädettynä rauhoitusaikana,

2) liikkuu luvatta riistansuojelualueella vastoin 39 §:n nojalla annettua rajoitusta tai kieltoa,

3) tuo maahan tai laskee luontoon vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin tai vierasperäisen riistaeläinkannan taikka tuo Ahvenanmaalta olevan eläimen muualle Suomeen tai laskee tällaisen eläimen luontoon muualla Suomessa ilman 42 §:ssä säädettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti,

4) jättää noudattamatta 43 §:n nojalla annetulla asetuksella säädettyä riistan kauppaa koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

5) luvatta pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin 49 §:ssä säädettyä kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöstä,

6) pitää koiraa luvatta irti vastoin 51–53 §:n kieltoa tai

7) jättää heitteille tai hylkää kissan vastoin 85 §:n säännöstä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *metsästyslain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomitaan myös se, joka saattaa pyyntivälineen toimintakunnottomaksi tai muulla tavoin häiritsee pyyntiä estääkseen tai vaikeuttaakseen 31 §:n vastaisesti toisen laillista metsästystä. (516/2002)

76 §

Luvaton pyynti ja laittoman saaliin kätkeminen

Rangaistus luvattomasta pyynnistä säädetään rikoslain 28 luvun 10 §:ssä.

Rangaistus laittoman saaliin kätkemisestä säädetään rikoslain 48 a luvun 4 §:ssä. (516/2002)

77 §

Kumottu 516/2002.

78 §

Metsästyskielto

Metsästyskiellosta säädetään rikoslain 48 a luvun 6 §:ssä.

Metsästyskieltoon tuomitulle ei anneta uutta metsästyskorttia kiellon aikana. (516/2002)

79 §

Korvaus metsästysoikeuden haltijalle

Jos riistaeläin on metsästetty ilman alueen metsästysoikeuden haltijan lupaa tai muutoin loukkaamalla toisen metsästysoikeutta sellaisissa olosuhteissa, joissa toisella oli oikeus metsästää tai ottaa tällainen riistaeläin, on sillä, jonka oikeutta on loukattu, oikeus saada valintansa mukaan joko riistaeläin tai sen arvo, siitä riippumatta, onko metsästäminen muustakin syystä tämän lain vastaista. Riistaeläimen arvo määrätään maa- ja metsätalousministeriön riistaeläimille vahvistamien elävän riistaeläimen ohjeellisten arvojen perusteella.

80 §

Menettämisseuraamus

Jos riistaeläin on metsästetty vastoin tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä ilman, että toisella oli oikeus metsästää tai ottaa tällainen riistaeläin, tuomitaan eläin tai sen arvo valtiolle menetetyksi. Riistaeläimen arvo määrätään 79 §:ssä säädetyllä tavalla. Muutoin on soveltuvin osin noudatettava, mitä rikoslain (39/1889) 10 luvun 1–4 ja 6–11 §:ssä säädetään.

Jos 1 momentissa tarkoitetun riistaeläimen metsästys edellyttää 10 §:n mukaan pyyntilupaa, on metsästäjä samalla määrättävä suorittamaan valtiolle maksamatta oleva pyyntilupamaksu.

Jos rauhoittamaton eläin on pyydystetty tai tapettu vastoin tämän lain tai sen nojalla annetun asetuksen säännöksiä, menettämisseuraamuksen osalta on noudatettava, mitä rikoslain 10 luvussa säädetään.

(516/2002) Rikoslain 10 luvun 4 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovelletaan vain, jos menettämisseuraamuksen perustavana rikoksena on 72 §:ssä tarkoitettu teko tai 75 §:n 5 kohdassa tarkoitettu tahallinen teko.

81 §

Laiton pyyntiväline

Jos 88 §:ssä tarkoitettu metsästyslain valvontaa suorittava henkilö tapaa kielletyn taikka kielletyllä tavalla tai luvattomasti asetetun pyyntivälineen viritettynä pyyntikuntoon paikalleen, hän saa ottaa sen talteen tai tehdä toimintakelvottomaksi. Talteen otetusta pyyntivälineestä on viipymättä ilmoitettava poliisille tai toimitettava se poliisille säilytettäväksi.

Talteenotettujen tai poliisin säilytettävänä olevien pyyntivälineiden toimittamisesta omistajilleen tai niiden hävittämisestä säädetään asetuksella.

82 §

Syyteoikeus

Jos metsästysrikkomuksella tai metsästyslain säännösten rikkomisella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. (516/2002)

11 luku
Erinäiset säännökset

83 §

Kuolleena löydetyn tai pyyntivälineeseen tarttuneen riistaeläimen omistusoikeus

Kuolleena löydetty tai pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu alueen metsästysoikeuden haltijalle, jos tällä on oikeus metsästää samanlainen riistaeläin alueella. Merialueella kalanpyydyksestä kuolleena tavattu halli tai norppa kuuluu kuitenkin pyydyksen omistajalle. Muussa tapauksessa eläin kuuluu valtiolle, jollei 2 momentista muuta johdu.

Jos 1 momentissa tarkoitettua riistaeläintä on metsästetty pyyntiluvan nojalla, saa se, joka on alueella metsästykseen oikeutettu, halutessaan pitää eläimen, jos hänellä on samanlainen pyyntilupa. Muussa tapauksessa eläin kuuluu sen metsästäjälle.

Hirvieläimen jättösarvet kuuluvat löytäjälle.

Valtiolle kuuluvan, kuolleena löydetyn riistaeläimen saa löytäjä ottaa haltuunsa poliisille tai riistaeläinten tutkimusta tekevälle tutkimuslaitokselle toimittamista varten.

Asetuksella säädetään, miten metsästäjän on 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa tehtävä ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle.

84 §

Avuttomassa tilassa olevan eläimen kohtelu

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa tässä laissa tarkoitettua eläintä on pyrittävä auttamaan tai asiasta on pyrittävä ilmoittamaan alueen omistajalle, metsästysoikeuden haltijalle tai poliisille.

Jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen ilmeisesti tuottaa sille kohtuutonta kärsimys-

tä, löytäjä saa lopettaa eläimen, vaikka hänellä ei olisi alueella kyseisen eläimen pyydystämis- tai tappamisoikeutta tai eläin olisi tuona ajankohtana rauhoitettu.

Lopetettuun eläimeen sovelletaan, mitä tässä luvussa säädetään kuolleena löydetystä eläimestä.

85 §

Huolenpito kissasta

Kotieläimeksi otetun kissan heitteillejättö ja hylkääminen on kielletty.

86 §

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen haltuunotto

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen saa ottaa löytäjä.

87 § (106/2009)

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta säädetään riistavahinkolaissa (105/2009).

88 §

Lain noudattamisen valvonta

Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä 63 §:n 4 momentissa tarkoitettujen metsästyksenvartijoiden tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan. (600/2005)

Valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovat virkamiehet, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään.

Maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa tämän lain noudattamista alueellaan.

Jos tähän lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen tai määräykseen perustuva velvollisuus laiminlyödään, aluehallintovirasto voi valvontaviranomaisen tai tässä laissa tarkoitetun yhteisön ilmoituksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta tai etua asia koskee, määrätä laiminlyöjän täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella. (1469/2009)

89 §

Käsittely- ja julkisuussäännösten soveltaminen

(314/2005) Hallintolakia (434/2003) sovelletaan Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten toimintaan niiden hoitaessa julkista hallintotehtävää. Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten toimintaan sovelletaan myös viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

90 §

Muutoksenhaku

(314/2005) Tässä laissa tarkoitetuissa hallintoasioissa tehtyihin riistanhoitopiirin ja riistanhoitoyhdistyksen päätöksiin saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta. Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään muutoksenhausta hallintoviranomaisen päätökseen.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta käsittelee riistanhoitopiirin ja riistanhoitoyhdistyksen päätöksistä tehdyt hallintolainkäyttölain 58 §:ssä tarkoitetut kantelut. Muutoin ylimääräisestä muutoksenhausta kyseisiin päätöksiin on voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

91 §

Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

92 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä elokuuta 1993.

Tällä lailla kumotaan 13 päivänä huhtikuuta 1962 annettu metsästyslaki (290/62) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

93 §

Siirtymäsäännökset

Rekisteröityä asetta, jota tällä lailla kumotun lain mukaan on saanut käyttää metsästyksessä, mutta jonka käyttäminen tämän lain 33 §:n 1 momentin 7 kohdan mukaan on metsästyksessä kielletty, saa käyttää metsästyksessä kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantulosta lukien.

Jos ennen tämän lain voimaantuloa vahvistettuun Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten ohjesääntöön sisältyy tämän lain vastaisia määräyksiä, on niiden sijasta noudatettava lain säännöksiä. Ohjesääntö on kuitenkin viivytyksettä ja viimeistään kahden vuoden kuluessa uuden lain voimaantulosta muutettava lain mukaiseksi. Ennen tämän lain voimaantuloa suoritettu henkilövaali jää voimaan siksi ajaksi, joksi henkilö on toimeen tai tehtävään valittu.

Ennen tämän lain voimaantuloa tehdyt metsästysvuokrasopimukset ja annetut metsästysluvat jäävät edelleen voimaan. Viranomaisen tällä lailla kumottavan lain nojalla antamat luvat jäävät edelleen voimaan.

Tällä lailla kumotun lain 30 §:n 2 momentin nojalla annetut lääninhallituksen päätökset jäävät edelleen voimaan, mutta kuitenkin enintään vuoden 1995 loppuun.

Metsästysasetus (666/93)

1 §

Muun kuin hirvieläimen pyyntilupa

(664/2001) Metsästyslain (615/1993) 10 §:n 2 momentissa tarkoitettu pyyntilupa on saatava:

1) euroopanmajavan, itämeren norpan ja hallin metsästykseen;

2) peltopyyn metsästykseen muualla kuin Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Ruotsinkielisen Pohjanmaan ja Oulun riistanhoitopiirien alueella; sekä

3) 27–29 §:ssä tarkoitettuun metsästykseen; sekä

4) suden metsästykseen poronhoitoalueella.

Pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri.

2 §

Pyyntiluvan hakemisen ja myöntämisen edellytykset

Edellä 1 §:ssä tarkoitettua pyyntilupaa haetaan kirjallisesti siltä riistanhoitopiiriltä, jonka alueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitetusta metsästysalueesta kuuluu.

Pyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että asianomaisen riistaeläimen kanta on alueella elinvoimainen eikä metsästys haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä. Pyyntilupa myönnetään enintään haetulle riistaeläinten määrälle. Jos kannan tarkoituksenmukainen hoitaminen sekä metsästyksen tasapuolinen ja tarkoituksenmukainen järjestäminen edellyttää, voidaan pyydettävien eläinten määrää vähentää haetusta. Pyyntilupaa myönnettäessä on otettava huomioon, että kyseisten eläinten aiheuttamat vahingot pysyvät kohtuullisella tasolla (869/1998).

Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa antaa määräyksiä pyyntilupien nojalla sallittavan metsästyksen rajoittamisesta, pyyntiluvan myöntämisen edellytyksistä, pyyntiluvan myöntämisessä noudatettavasta menettelystä sekä sallittua metsästystä koskevasta selvityksestä (869/1998).

3 §

Pyyntilupahakemukseen liitettävät selvitykset

Edellä tarkoitettuun pyyntilupahakemukseen on liitettävä selvitys siitä, millä alueella ja minä ajankohtana lupahakemuksessa tarkoitettua riistaeläintä on tarkoitus metsästää. Lisäksi hakijan on toimitettava riistanhoitopiirille selvitys lupahakemuksessa tarkoitetun riistaeläimen kannan suuruudesta alueella, jos riistanhoitopiiri sitä vaatii. Riistanhoitopiirin vaatimuksesta pyyntiluvan hakijan on esitettävä selvitys metsästysoikeudestaan alueella, jota hakemus koskee.

4 §

Pyyntilupaan otettavat määräykset

Myönnetyssä pyyntiluvassa on mainittava alue, jota pyyntilupa koskee, sekä pyydettävien eläinten lukumäärä. Erityisestä syystä voidaan luvassa asettaa pyyntitapaa koskevia rajoituksia sekä ottaa lupaan pyydettävien eläinten ikää ja sukupuolta koskevia määräyksiä.

Myönnetty pyyntilupa on voimassa enintään vuoden myöntämisajankohdasta lukien.

5 §

Karhun kiintiömetsästys

Karhun metsästyksessä poronhoitoalueella on noudatettava maa- ja metsätalousministeriön *itäiselle poronhoitoalueelle* (Utsjoen, Inarin, Sodankylän, Pelkosenniemen, Savukosken, Sallan, Kuusamon ja Suomussalmen kuntien alueet) sekä *läntiselle poronhoitoalueelle* (muu kuin itäiseen poronhoitoalueeseen kuuluva poronhoitoalue) määräämiä kiintiöitä. Näillä alueilla metsästyksessä tapetusta karhusta on välittömästi ilmoitettava Lapin riistanhoitopiirille. Kiintiön tultua täyteen Lapin riistanhoitopiirin on määrättävä karhunmetsästys alueella lopetettavaksi. Lapin riistanhoitopiirin määräyksestä on tiedotettava riittävän tehokkaasti. Metsästyksen lopettamisen katsotaan tulleen metsästäjien tietoon kolmen päivän kuluessa määräyksen antamisesta (869/1998).

6 §

Hirvieläinten pyyntilupa

Hirvieläimen pyyntilupaa tarkoittava hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siihen on liitettävä kartta lupahakemuksessa tarkoitetusta alueesta ja selvitys alueen pinta-alasta.

Riistanhoitopiirin vaatimuksesta hakijan on tarvittaessa liitettävä hakemukseen luettelo niistä kiinteistörekisterin tai maarekisterin yksiköistä tai niiden osista, joiden alueella hirvieläimen metsästys tapahtuu, taikka metsästysoikeuden osoittamiseksi tarvittavat asiakirjat.

(1.4.2001/224) Jos pyyntilupahakemus koskee hirvieläimen metsästämistä metsästyslain 8 §:ssä tarkoitetulla alueella ja metsästysalueeseen sisältyvien valtion omistamien alueiden pinta-ala on yli 1 000 hehtaaria, hakemukseen on liitettävä alustava ilmoitus metsästykseen ampujina osallistuvista ja heidän vakinaisista asuinpaikoistaan sekä heidän muista hirvieläimen metsästysmahdollisuuksistaan.

7 §

Hirvieläinten pyyntilupaan otettavat määräykset

Yhden hirvieläimen pyyntilupa oikeuttaa kaatamaan yhden aikuisen eläimen tai kaksi vasaa. Lupaan voidaan ottaa tarkempia määräyksiä kaadettavien hirvieläinten iästä tai sukupuolesta, jos se on tarpeen hirvieläinkannan tarkoituksenmukaisen hoidon kannalta.

Vasalla tarkoitetaan vuotta nuorempaa hirvieläintä.

8 §

Hirvieläinten pyyntiluvan hakeminen ja käsittely

Hirvieläimen pyyntilupaa koskeva hakemus on toimitettava viimeistään 30 päivänä huhtikuuta sille riistan-

hoitoyhdistykselle, jonka toimialueeseen pääosa lupahakemuksessa tarkoitetusta metsästysalueesta kuuluu.

Riistanhoitoyhdistyksen tulee viimeistään 15 päivänä toukokuuta toimittaa hakemusasiakirjat ja oma lausuntonsa riistanhoitopiirille.

Riistanhoitopiirin tulee ratkaista hakemukset viimeistään 10 päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset viipymättä hakijoille.

Hirvieläimen pyyntilupa on voimassa metsästysvuoden kerrallaan.

9 §

Pyyntilupaan liittyvä ilmoitusvelvollisuus

(664/2001) Luvan saajan on ilmoitettava riistanhoitoyhdistykselle pyyntiluvan nojalla tapahtuneen metsästyksen tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa pyyntiluvassa mainittujen eläinten tultua pyydystetyiksi taikka, jos eläimiä on jäänyt pyydystämättä, seitsemän päivän kuluessa rauhoitusajan alkamisesta. Vastaavat tiedot, suden, karhun, saukon ja ilveksen osalta on luvan saajan kuitenkin ilmoitettava suoraan riistanhoitopiirille ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun luvassa tarkoitettu eläin on tullut pyydetyksi.

Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä ja pyyntipaikka. Hirvieläinten osalta on lisäksi ilmoitettava pyydystettyjen aikuisten hirvieläinten ja vasojen lukumäärä, niiden sukupuoli sekä pyyntiajankohta. Ilmoitukseen on myös liitettävä tosite kaatolupamaksun suorittamisesta.

(664/2001) Riistanhoitoyhdistyksen on toimitettava sille annetut edellä tarkoitetut tiedot riistanhoitopiirille 14 vuorokauden kuluessa asianomaista riistaeläintä koskevan rauhoitusajan alkamisesta. Riistanhoitopiirin tulee vuosittain toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle yhdistelmä myönnettyjen pyyntilupien sekä niiden nojalla saaliiksi saatujen eläinten määrästä. Riistanhoitopiirin on lisäksi toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle 2 momentissa tarkoitetut tiedot suden, karhun, saukon ja ilveksen osalta seitsemän päivän kuluessa eläimen pyynnistä.

10 §

Rautojen ja ansojen käyttäminen

Rautoja saa käyttää majavien, piisamin, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, kärpän, minkin, hillerin, näädän, mäyrän ja saukon metsästykseen sekä rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvien nisäkkäiden pyydystämiseen. Riistaeläinten pyydystämiseen tarkoitettujen rautojen on oltava sellaiset, että eläin joutuu menemään rautojen lävitse ja että ne eläimen kokoon nähden riittävällä iskuvoimalla aiheuttavat niihin joutuneen eläimen välittömän kuoleman. Rautojen läpimitta saa olla enintään 30 senttimetriä.

Ansoja saa käyttää riekon ja kiirunan pyyntiin Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa.

11 §

Loukun ja jalkanarun käyttäminen

Elävänä pyytävää loukkua tai muuta vastaavaa pyyntilaitetta saa käyttää ilveksen, euroopanmajavan, kanadanmajavan, piisamin, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, kärpän, minkin, hillerin, näädän, mäyrän, saukon, villikanin, itämeren norpan ja hallin sekä rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen. Riistanhoitopiirin luvalla tällaista laitetta saadaan käyttää muunkin eläimen pyydystämiseen riistanhoitoa varten. Lupa laitteen käyttämiseen voidaan antaa myös 25 a §:n 2 momentin, 27 tai 29 §:n nojalla tehtävän lupapäätöksen yhteydessä. Loukun ja muun pyyntilaitteen on oltava sellainen, että eläin mahtuu siinä seisomaan ja makaamaan luonnollisessa asennossa vahingoittamatta itseään (823/2009).

Jalkanarua saa käyttää ketun pyydystämiseen maaston ollessa lumipeitteinen. Jalkanarun silmukan halkaisijan tulee lauenneena olla vähintään 30 millimetriä.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun pyyntilaitteen käyttäminen on järjestettävä siten, että ainakin kerran vuorokaudessa voidaan todeta, onko eläin mennyt pyyntilaitteeseen.

12 §

Koiran käyttö hirvieläinten metsästyksessä

Hirvieläinten metsästyksessä ei saa käyttää kytkemättömänä sellaista ajavaa koiraa, jonka säkäkorkeus on yli 28 senttimetriä.

Metsäkauriin metsästyksessä saa käyttää 1. momentin mukaan sallittua koiraa vain syyskuun viimeisestä lauantaista 31 päivään tammikuuta saakka. (440/2005)

13 §

Karhun metsästykseen liittyvät rajoitukset

Karhua ei saa ajaa pesästä eikä ampua pesältä tai haaskalta taikka sellaiselta pellolta, jolta satoa ei ole korjattu. Karhun metsästyksessä ei myöskään saa käyttää apuna ravintoon liittyvää houkutinta.

14 §

Valonlähteen käyttäminen

Keinotekoista valonlähdettä saa käyttää haavoittunutta tai jalkanarussa olevaa eläintä jäljittäessä ja lopetettaessa sekä loukussa olevaa eläintä lopetettaessa.

14 a §

Ääntä synnyttävän koneellisen laitteen käyttäminen

(869/1998) Sen lisäksi, mitä metsästyslain 33 §:n 2 momentissa säädetään, ääntä synnyttävää koneellista laitetta ei saa käyttää apuna muidenkaan riistalintujen, metsäjäniksen, euroopanmajavan, suden, karhun, hillerin, saukon, näädän, ilveksen, itämeren norpan, kirjohylkeen eikä hallin metsästyksessä eikä myöskään rauhoittamattomien lintujen pyydystämisessä tai tappamisessa.

Jos vahingon estämiseksi on tarpeen eikä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vahingon estämiseksi, riistanhoitopiiri voi antaa luvan ääntä synnyttävän koneellisen laitteen käyttämiseen rauhoittamattomien lintujen pyydystämiseen tai tappamiseen.

15 §

Myrkyn käyttäminen rauhoittamattomien eläinten pyynnissä

Rottien, hiirien ja myyrien tappamiseen saa käyttää myrkkyä ja myrkytettyä syöttiä vain rakennuksessa, pihapiirissä, puutarhassa, turkistarhassa, kaatopaikalla ja kalanviljelylaitoksessa. Myrkyt ja myrkytetyt syötit on asetettava siten, että ne eivät aiheuta vaaraa ihmisille tai muille eläimille.

16 §

Yleiset ampuma-asevaatimukset

Ensimmäinen kappale ja luettelon ensimmäinen kohta muuttuu:Riistaeläimen ampumiseen käytettävän rihlatun luotiaseen luodin osumaenergian on piipun suusta mitattuna oltava vähintään 100 joulea (E 0 > 100 J) (823/2009).

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on:

1) jos asetta käytetään ketun, tarhatun naalin, mäyrän, saukon, supikoiran, pesukarhun, rämemajavan, metsäjäniksen, rusakon, metson, teeren tai hanhen ampumiseen, patruunan luodin painon oltava vähintään 2,5 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 200 joulea (E 100 > 200 J) (823/2009).

2) jos asetta käytetään metsäkauriin, hylkeen, suden, ilveksen, ahman, majavan tai muflonin ampumiseen, patruunan luodin painon oltava vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 800 joulea (E 100 > 800 J);

3) (31.1.1994/81) jos asetta käytetään valkohäntäpeuran, saksanhirven, metsäpeuran, kuusipeuran, japaninpeuran tai villisian ampumiseen, patruunan luodin painon oltava vähintään 6 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 000 joulea (E 100 > 2 000 J) tai, luodin painon ollessa vähintään 8 grammaa, osumaenergian vastaavalla tavalla mitattuna vähintään 1 700 joulea (E 100 > 1 700 J); ja

4) jos asetta käytetään hirven tai karhun ampumiseen, patruunan luodin painon oltava vähintään 9 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 2 700 joulea (E 100 > 2 700 J) tai, milloin luodin paino on vähintään 10 grammaa, osumaenergian vastaavalla tavalla mitattuna vähintään 2 000 joulea (E 100 > 2 000 J).

Edellä 2 momentin 3 ja 4 kohdassa mainittujen eläinten ampumiseen ei saa käyttää kokovaippaista luotia.

Käsiasetta ei saa käyttää metsästyksessä.

Itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin kaksi patruunaa, ei saa käyttää riistalintujen, metsäjäniksen, euroopanmajavan, suden, karhun, hillerin, saukon, näädän, ilveksen, itämeren norpan, kirjohylkeen, hallin eikä rauhoittamattomien lintujen ampumiseen (869/1998).

17 §

Haulikon kaliiperi

Riistaeläimen ampumiseen käytettävän haulikon kaliiperin on oltava 10–20. Pienempikaliiperista haulikkoa saa kuitenkin käyttää villikanin, piisamin, oravan, kärpän, riekon, kiirunan, pyyn, peltopyyn, lehtokurpan ja sepelkyyhkyn ampumiseen, ei kuitenkaan haulikkoa, jonka kaliiperi on pienempi kuin 36 (823/2009).

18 §

Haulikkoa koskevat rajoitukset

(1.1.2001/1206) Haulipatruunalla ladatulla haulikolla ei saa ampua hirveä, valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa, japaninpeuraa, karhua, villisikaa, hyljettä tai muflonia.

Haulikkoa varten valmistettua luotia ei saa käyttää hirven eikä karhun ampumiseen.

19 §

Poikkeussäännös aseita koskevista kielloista

Sen estämättä, mitä edellä säädetään, saa luolassa, loukussa tai muutoin vastaavissa olosuhteissa olevan eläimen sekä haavoittuneen tai loukkaantuneen eläimen ampumiseen käyttää tarkoitukseen sopivaa ampuma-asetta.

20 §

Jousiasetta koskevat yleiset vaatimukset

(1.4.2001/224) Jousiasetta saa käyttää vain villikanin, metsäjäniksen, rusakon, oravan, euroopanmajavan, kanadanmajavan, piisamin, rämemajavan, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, pesukarhun, mäyrän, kärpän, hillerin, näädän, minkin ja metsäkauriin sekä riistaeläimiin kuuluvien lintujen samoin kuin rauhoittamattomien eläinten ampumiseen.

Riistaeläimen ampumiseen saa käyttää vain sellaista jousiasetta, jonka jännittämiseen tarvittava voima on vähintään 180 newtonia (180 N).

Eläimen ampumiseen käytettävän nuolen kärjen on oltava sellainen, että asianmukainen osuma on heti tappava. Jos jousiasetta käytetään euroopanmajavan, kanadanmajavan tai metsäkauriin ampumiseen, nuolessa on käytettävä leikkaavaa kärkeä, jonka halkaisija on vähintään 22 millimetriä. Jos jousiasetta käytetään euroopanmajavan tai kanadanmajavan ampumiseen, nuoli on lisäksi kytkettävä siimalla jouseen.

Varsijousen käyttäminen metsästykseen on kielletty (30.12.1996).

21 §
Rauhoittamattomien eläinten ampumista koskevat säännökset

Kissan sekä rauhoittamattomien lintujen ampumiseen saa käyttää ampuma-asetta, joka täyttää 16 §:n 1 momentissa tai 17 §:ssä asetetut vaatimukset.

22 §
Hirvieläinten metsästyksessä käytettävät varusteet

(440/2005) Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksessä metsästykseen osallistuvien on käytettävä selvästi näkyvää punaista tai oranssinpunaista päähinettä tai päähineen suojusta sekä väriltään samantapaista liiviä, takkia tai muuta vastaavaa vaatetta.

23 §
Metsästyksen johtajan tehtävät

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksen johtajan tulee:

1) suunnitella käytännön metsästystapahtumat;

2) antaa metsästykseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä; sekä

3) huolehtia, että pyyntiluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan (440/2005).

Metsästyksen johtajasta ja varajohtajasta on pyyntiluvan saajan ilmoitettava kirjallisesti ennen metsästyksen alkamista asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle.

24 §
Yleiset rauhoitusajat

Riistaeläimet ovat rauhoitettuja seuraavasti:

1) villikani 1.4.–31.8. sekä metsäjänis ja rusakko 1.3.–31.8 (823/2009);

2) orava 1.2.–30.11;

3) euroopanmajava ja kanadanmajava 1.5.–19.8;

4) piisami 20.5.–30.9;

5) susi poronhoitoalueella 1.4.–30.9;

6) kärppä ja näätä 1.4.–31.10;

7) itämeren norppa 16.10.–15.4 ja 1.6.–31.8 sekä halli 1.1.–15.4; (812/2003)

8) villisika 1.3.–31.5;

9) hirvi 1 päivästä tammikuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään (793/2007);

10) kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäpeura ja valkohäntäpeura 1 päivästä helmikuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään;

11) metsäkaurisuros 16.6.–31.8. ja 1.2.–15.5. sekä metsäkaurisnaaras ja saman vuoden vasa 1.2.–31.8;

12) mufloni 1.12.–31.8;

13) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäsorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, telkkä, nokikana, lehtokurppa sekä naarashaahka ja sen saman vuoden poikanen 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka;

14) uroshaahka 1.1.–31.5;

15) alli, tukkakoskelo ja isokoskelo 1.1.–31.8;

16) riekko Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Pohjanmaan, Ruotsinkielisen Pohjanmaan, Keski-Suomen, Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia lukuun ottamatta 1.11.–9.9. sekä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9. ja muualla maassa koko vuoden;

17) kiiruna Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9. ja muualla maassa koko vuoden;

18) teeri ja pyy 1.11.–9.9;

19) metso 1.11.–9.9;

20) peltopyy 1.11.–9.9;

21) fasaani 1.3.–31.8; sekä

22) sepelkyyhky 1.11.–9.8.

Susi poronhoitoalueen ulkopuolella, karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat aina rauhoitettuja.

25 §
Erityisiä rauhoitusaikoja

(664/2001) Tarhatun naalin, ketun, supikoiran, pesukarhun, mäyrän, hillerin, minkin ja rämemajavan naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, on rauhoitettu 1.5.–31.7.

Villisian, kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, metsäkauriin, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran ja muflonin naaras, jota vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa, on aina rauhoitettu (869/1998).

Maa- ja metsätalousministeriö voi metsästyslain 19 §:ssä ja 41 §:n 2 momentissa mainituista syistä myöntää poikkeuksia tässä asetuksessa säädettyihin rauhoitusaikoihin.

25 a §
Rauhoittamattomien lintujen rauhoitusaikoja

Rauhoittamattomat linnut ovat rauhoitettuja seuraavasti:

1) (664/2001) varis, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella 1.5.–31.7, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan riistanhoitopiirien alueella 1.4.–31.7. ja muualla maassa 10.3.–31.7;

2) harakka Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella 10.4.–31.7. ja muualla maassa 1.4.–31.7;

3) korppi poronhoitoalueella 10.4.–31.7; sekä

4) harmaalokkikoloniat koko vuoden.

Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä rauhoitusajasta poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, riistanhoitopiiri voi myöntää luvan poiketa 1 momentissa säädetyistä rauhoitusajoista 29 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa säädetyillä perusteilla. (793/2007)

26 §
Piisamin ja majavan pesän rauhoitus

(664/2001) Piisamin ja majavan asuttua pesää ei saa rikkoa. Asuttuun pesään liittyvän padon tai muun ra-

kennelman saa vahinkojen estämiseksi kuitenkin rikkoa 15.6.–30.9.

Jos vahinkojen estämiseksi on tärkeää, riistanhoitopiiri voi antaa luvan padon tai rakennelman rikkomiseen muunakin kuin 1 momentissa tarkoitettuna aikana samoin kuin asutun pesän rikkomiseen 1.8.–31.8.

27 §

Poikkeus riistanisäkkäiden rauhoitusajoista (793/2007)

Viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle tai omaisuudelle aiheutuvien merkittävien vahinkojen sekä terveydellisten tai muiden merkittävien haittojen estämiseksi riistanhoitopiiri voi myöntää 1 §:ssä tarkoitetun pyyntiluvan villikanin, metsäjäniksen, rusakon, oravan, kanadanmajavan, piisamin, kärpän, näädän, villisian, metsäkauriin ja muflonin 24 §:n 1 momentissa säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseksi.

Riistanhoitopiiri voi myöntää 1 momentissa tarkoitetun pyyntiluvan myös metsästyslain 38 §:n nojalla annetun kiellon tai rajoituksen aikana.

28 §

Poikkeus suden, karhun, ilveksen ja saukon, rauhoitusajasta

(489/2008) Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, riistanhoitopiiri voi myöntää 1 §:ssä tarkoitetun pyyntiluvan suden, karhun, ilveksen ja saukon metsästämiseksi 24 §:n 1 momentin 5 kohdan sekä 24 §:n 2 momentin estämättä:

1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi;

2) maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, eläintenpidolle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon estämiseksi;

3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; sekä

4) tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden ottamiseksi.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu pyyntilupa voidaan myöntää vain:

1) suden metsästämiseksi poronhoitoalueen ulkopuolella 1.11.–31.3;

2) karhun, lukuun ottamatta vuotta nuorempaa karhun pentua sekä karhun naarasta, jota tällainen pentu seuraa, metsästämiseksi 20.8.–31.10;

3) ilveksen, lukuun ottamatta ilveksen naarasta, jota vuotta nuorempi pentu seuraa, metsästämiseksi 1.12.–28.2;

4) saukon metsästämiseksi 1.11.–30.4.

Edellä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu metsästys voi tapahtua poronhoitoalueella myös kiintiöiden puitteissa siten kuin 5 §:ssä säädetään.

29 §

Poikkeus riistalintujen rauhoitusajoista (793/2007)

Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä rauhoitusajasta poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, riistanhoitopiiri voi myöntää 1 §:ssä tarkoitetun pyyntiluvan riistalintujen 24 §:n 1 momentissa säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseksi:

1) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi;

2) lentoturvallisuuden turvaamiseksi;

3) viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi;

4) kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; tai

5) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

30 §

Metsästyksen rajoittaminen

Jos riistanhoitopiiri metsästyslain 38 §:n nojalla rajoittaa riistaeläimen metsästämistä siten, että eläimen metsästys kielletään muulloin kuin tämän asetuksen 24 §:n 1 momentissa mainittuna rauhoitusaikana, on päätöksessä yksityiskohtaisesti perusteltava syyt, joihin päätös perustuu.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta kiellosta tai rajoituksesta riistanhoitopiirin on ilmoitettava vuosittain Metsästäjäin keskusjärjestön julkaisemassa valistuslehdessä.

31 §

Riistaeläinten kauppa

Suomessa metsästetyn kanadanhanhen, metsähanhen, heinätavin, allin, telkän, tukkakoskelon, isokoskelon, pyyn, teeren ja metson samoin kuin niiden tunnistettavien osien tai niistä valmistettujen tuotteiden kauppa on kielletty (869/1998).

Luonnonvaraisten eläinten ja kasvien suojelusta niiden kauppaa säätelemällä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 338/97 täytäntöönpanosta säädetään luonnonsuojelulain (1096/1996) 44 §:ssä.

32 §

Korvaus koiran haltuunotosta

Metsästyslain 55 §:n 3 momentissa tarkoitettu korvaus koiran hoitamisesta määrätään siten, että se kattaa haltuunotetun koiran hoidosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti. Tällaisina kustannuksina otetaan huomioon hoitamiseen käytetty työ, hoitamista varten hankitut tarvikkeet ja asianmukainen osuus hoitoon käytettyjen tilojen kustannuksista hoitoajalta.

33 §

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet

Riistanhoitopiirien toiminta-alueet ovat seuraavat:

1) Uudenmaan riistanhoitopiiri: Uudenmaan lääni;

2) Varsinais-Suomen riistanhoitopiiri: Turun ja

Porin lääni lukuun ottamatta Satakunnan riistanhoitopiirin aluetta;

3) Satakunnan riistanhoitopiiri: Kihniön, Karvian, Parkanon, Honkajoen, Merikarvian, Siikaisten, Pomarkun, Kankaanpään, Jämijärven, Ikaalisten, Viljakkalan, Hämeenkyrön, Suodenniemen, Lavian, Noormarkun, Porin, Ulvilan, Kullaan, Luvian, Nakkilan, Harjavallan, Kiikoisten, Mouhijärven, Vammalan, Äetsän, Kokemäen, Kiukaisten, Eurajoen, Rauman, Rauman maalaiskunnan, Lapin, Säkylän, Euran, Köyliön, Vampulan, Huittisten ja Punkalaitumen kunnat;

4) Etelä-Hämeen riistanhoitopiiri: Hämeen lääni lukuun ottamatta Pohjois-Hämeen ja Satakunnan riistanhoitopiirien aluetta;

5) Pohjois-Hämeen riistanhoitopiiri: Kurun, Virtain, Vilppulan, Ruoveden, Mäntän, Kuoreveden, Juupajoen, Oriveden, Längelmäen, Kuhmalahden, Sahalahden, Luopioisten, Pälkäneen, Kangasalan, Tampereen, Ylöjärven, Nokian, Pirkkalan, Vesilahden, Lempäälän, Viialan, Valkeakosken, Toijalan, Kylmäkosken ja Kuhmoisten kunnat;

6) Kymen riistanhoitopiiri: Kymen lääni

7) Etelä-Savon riistanhoitopiiri: Mikkelin lääni;

8) Pohjois-Savon riistanhoitopiiri: Kuopion lääni;

9) Pohjois-Karjalan riistanhoitopiiri: Pohjois-Karjalan lääni;

10) Pohjanmaan riistanhoitopiiri: Vaasan lääni lukuunottamatta Ruotsinkielisen Pohjanmaan riistanhoitopiirin aluetta;

11) Ruotsinkielisen Pohjanmaan riistanhoitopiiri: Kokkolan, Kruunupyyn, Luodon, Pietarsaaren, Pietarsaaren maalaiskunnan, Uudenkaarlepyyn, Maksamaan, Oravaisten, Vöyrin, Mustasaaren, Vaasan, Maalahden, Korsnäsin, Närpiön, Kaskisten ja Kristiinankaupungin kunnat;

12) Keski-Suomen riistanhoitopiiri: Keski-Suomen lääni Kuhmoisten kuntaa lukuun ottamatta;

13) Oulun riistanhoitopiiri: Oulun lääni lukuun ottamatta Kainuun riistanhoitopiirin aluetta;

14) Kainuun riistanhoitopiiri: Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen ja Vuolijoen kunnat; sekä

15) Lapin riistanhoitopiiri: Lapin lääni.

34 §
Riistanhoitoyhdistykseen kuuluminen

Jos metsästäjätutkinnon suorittanut henkilö haluaa liittyä sellaisen riistanhoitoyhdistyksen jäseneksi, jonka toiminta-alueeseen kuuluvassa kunnassa hänellä ei ole kotipaikkaa, tai hän ei halua kuulua jäsenenä mihinkään riistanhoitoyhdistykseen, hänen on ilmoitettava siitä kirjallisesti metsästäjärekisterin pitäjälle.

Riistanhoitoyhdistyksen jäsenyydestä tehdään merkintä metsästyskorttiin. Jos henkilö ei halua kuulua mihinkään riistanhoitoyhdistykseen, hänet merkitään metsästäjärekisteriin kotipaikkansa mukaan.

Jäsenyys kestää kerrallaan sen metsästysvuoden, jolta riistanhoitomaksu on suoritettu. Jäsenyys alkaa metsästysvuoden alusta, jos maksu on suoritettu ennen asianomaisen metsästysvuoden alkamista, ja muutoin maksun suorittamisajankohdasta. Jäsenyys lakkaa, jos riistanhoitomaksua ei makseta.

35 §

Kumottu 23.12.1999.

36 §
Riistanhoitomaksuina kertyvien varojen käyttö ja niiden myöntäminen

Riistanhoitomaksuina kertyvistä varoista Metsästäjäin keskusjärjestölle, riistanhoitopiirille ja riistanhoitoyhdistykselle myönnetyt määrärahat käytetään metsästyslain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisten tehtävien suorittamiseen. Metsästäjäin keskusjärjestön on huolehdittava metsästäjäin ryhmävakuutuksen voimassa pitämisestä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut varat myöntää maa- ja metsätalousministeriö Metsästäjäin keskusjärjestön hakemuksesta. Hakemukseen on liitettävä Metsästäjäin keskusjärjestön ja riistanhoitopiirien talousarviot ja toimintasuunnitelmat sekä riistanhoitoyhdistysten osalta riistanhoitopiirin ehdotus yhdistyksille myönnettävien varojen määrästä.

Myönnetyt määrärahat maksaa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus vuosineljänneksittäin ennakkona. Määrärahojen käytöstä on Metsästäjäin keskusjärjestön ja riistanhoitopiirin toimitettava maa- ja metsätalousministeriölle selostus viimeistään maksamisvuotta seuraavan vuoden toukokuun 31 päivänä. Riistanhoitopiirin selostukseen on liitettävä riistanhoitoyhdistysten selostukset varojen käytöstä.

37 §
Maksujen periminen

(820/2001) Metsästäjäin keskusjärjestö, riistanhoitopiiri ja riistanhoitoyhdistys voivat periä suorittamistaan tehtävistä maksuja seuraavasti:

1) metsästyslain 21 §:ssä tarkoitetusta ampumakokeesta 7 euroa koekerralta;

2) metsästäjätutkinnosta 13 euroa koekerralta;

3) pyyntilupapäätöksen ja muun sellaisen lupapäätöksen antamisesta, joka metsästyslain tai tämän asetuksen nojalla kuuluu riistanhoitopiirille, 22 euroa; sekä

4) tilauksesta suorittamastaan muusta tehtävästä siitä aiheutuvia kustannuksia vastaavan maksun.

38 §
Metsästyslupa ulkomaalaiselle

Metsästyslain 46 §:n 3 momentissa tarkoitettu lupa voidaan myöntää ulkomaalaiselle, joka metsästää sanotussa momentissa tarkoitetulla alueella suomalaisen metsästäjän kanssa. Edellytyksenä on lisäksi, että asianomainen täyttää riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/93) 2 §:ssä säädetyt edellytykset.

39 §

Ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle

(1.4.2001/227) Metsästyslain 83 §:n 5 momentissa tarkoitettu ilmoitus on tehtävä metsästysoikeuden haltijalle suullisesti, puhelimitse tai muulla tavoin viimeistään seuraavana päivänä siitä, kun pyydystyksen kohteena ollut eläin on otettu haltuun. Jollei metsästysoikeuden haltijaa tavoiteta, ilmoitus on tehtävä poliisille, jolloin ampuja saa kahden vuorokauden kuluttua ilmoituksen jättämisestä pitää eläimen.

Jos metsästysoikeuden haltija ottaa metsästyslain 83 §:n 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa eläimen, katsotaan hänen käyttäneen ampujan sijasta sitä vastaavan pyyntiluvan.

40 §

Ilmoittaminen eläimen haavoittamisesta

(440/2005) Metsään haavoittuneena jääneestä villisiasta, sudesta, karhusta, ahmasta tai ilveksestä on viipymättä ilmoitettava lähimmälle poliisille.

41 §

Lupahakemus eräisiin riistanhoidollisiin toimenpiteisiin

Metsästyslain 40 §:ssä tarkoitettua lupaa on haettava kirjallisesti riistanhoitopiiriltä. Hakemuksessa on esitettävä ne syyt, joiden vuoksi lupaa haetaan, samoin kuin käytettävät pyyntimenetelmät. Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että luvassa tarkoitetusta toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa luonnonvaraisille riistaeläinkannoille.

Riistanhoitopiirin päätöksessä on mainittava, mitkä pyyntitavat luvan nojalla sallitaan ja kuinka monta eläintä hakija saa pyydystää tai ottaa.

Myönnetty lupa on voimassa vuoden kerrallaan, jollei lupapäätöksessä voimassaoloaikaa määrätä lyhyemmäksi.

42 §

Laittoman pyyntivälineen käsittely

Jos metsästyslain 81 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyyntilaitteen omistaja tiedetään ja jos pyyntilaite vähäisin korjauksin voidaan muuttaa asetetut vaatimukset täyttäväksi pyyntilaitteeksi tai jos sen osilla on käyttöarvoa, pyyntilaite palautetaan omistajalle. Muussa tapauksessa pyyntilaite hävitetään.

Jos 1 momentin mukaisesti palautettu pyyntilaite uudestaan otetaan talteen metsästyslain 81 §:n nojalla, pyyntilaite hävitetään.

43 §

Metsästyskiellosta ilmoittaminen

Oikeusministeriön on lähetettävä ilmoitus metsästyskieltoon määräämisestä metsästäjärekisterin pitäjälle rekisteriin tehtävää merkintää varten. Lisäksi ilmoitus on lähetettävä kieltoon määrätyn henkilön kotipaikan poliisille.

44 §

Metsästyksenvartijan vakuutus

Metsästyslain 63 §:n 4 momentissa tarkoitettu metsästyksenvartija allekirjoittaa seuraavan vakuutuksen: ”Minä N. N. vakuutan kunnian ja omantunnon kautta, että minä uutterasti ja tunnollisesti, puolueettomasti ja ilman oman voiton tavoittelua parhaan ymmärrykseni ja taitoni mukaan täytän velvollisuuteni valvoa metsästystä ja riistanhoitoa niin etten mistään syystä toimessani edistä vääryyttä.”

Metsästyksenvartijalla tulee olla riistanhoitoyhdistyksen antama todistus tai tunnuskortti, joka on vaadittaessa esitettävä.

45 §

Poromiehen oikeus metsästysaseen kuljettamiseen

Poliisipiirin päällikkö voi paliskunnan poroisännän esityksestä antaa poronhoitotyötä suorittavalle poromiehelle luvan kuljettaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa metsästyslain 35 §:n 3 momentin säännöksen estämättä sellaista metsästyskivääriä, jonka luodin osumaenergia täyttää tämän asetuksen 16 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädetyt vaatimukset.

46 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1993.

47 §

Siirtymäsäännökset

Poiketen siitä, mitä 24 §:ssä säädetään, noudatetaan 1 päivästä elokuuta 1993 31 päivään maaliskuuta 1994 tämän asetuksen voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisia metsästysaikoja.

Milloin syytä siihen on, voi maa- ja metsätalousministeriö määrätä poikettavaksi 1 momentin mukaisista hirven metsästysajoista.

Edellä 36 §:n 3 momentissa säädetystä poiketen maksaa vuonna 1993 myönnetyt määrärahat riistanhoitopiireille ja riistanhoitoyhdistyksille asianomainen lääninhallitus, jolle myöskin on annettava selostus varojen käytöstä.

Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta

(616/93)

1 §

Jokaisen, joka harjoittaa metsästystä tai toimii metsästyslain (615/93) 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana, on metsästysvuosittain suoritettava valtiolle riistanhoitomaksu. Henkilö, joka toimii metsästäjän apuna koiran ohjaajana tai hirvieläimen metsästyksessä ajomiehenä taikka vastaavalla tavalla avustaa metsästyksessä, ei ole velvollinen suorittamaan riistanhoitomaksua. Maksun suorittaneelle annetaan metsästyskortti. Riistanhoitoyhdistys antaa metsästyskortista pyynnöstä maksajalle jäljennöksen.

(1002/2001) Riistanhoitomaksun vahvistaa valtioneuvosto, ja maksu on enintään 50 euroa metsästysvuodelta.

2 §

Ennen riistanhoitomaksun suorittamista on osoitettava metsästyksen ja riistanhoidon sekä metsästystä koskevien säännösten ja määräysten tuntemus suorittamalla metsästäjätutkinto riistanhoitoyhdistyksen tai riistanhoitopiirin asettamalle tutkijalle. Tutkijan päätökseen tyytymätön voi 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan saattaa asian tutkijan asettaneen riistanhoitoyhdistyksen tai riistanhoitopiirin ratkaistavaksi. Tarkemmat määräykset tutkinnosta antaa maa- ja metsätalousministeriö.

Mitä 1 momentissa on sanottu, ei kuitenkaan koske henkilöä, joka joltakin kuluvaa metsästysvuotta edeltäneeltä viideltä metsästysvuodelta on maksanut riistanhoitomaksun, eikä sellaista Suomen kansalaista, joka saa metsästää Ahvenanmaalla Ahvenanmaan maakuntaa koskevien säännösten mukaisesti, eikä sellaista ulkomaalaista, joka kotimaassaan on oikeutettu metsästämään.

3 §

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, joka vastaa vähintään sitä määrää, minkä kolmen edellisen vuoden metsästäjämäärien perusteella arvioidaan samana vuonna kertyvän riistanhoitomaksuina.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa voidaan käyttää:

1) Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten käyttö- ja pääomamenoihin sekä metsästäjäin ryhmävakuutuksena aiheutuviin menoihin;

2) riistanhoitotoimenpiteisiin, niihin liittyvään kokeilutoimintaan ja muuhun riistatalouden edistämiseen; sekä

3) metsästysmuseotoiminnan tukemisesta aiheutuviin menoihin;

4) vapaaehtoiseen jäsenyyteen perustuvien valtakunnallisten metsästäjäjärjestöjen suorittamaan valistustyöhön ja metsästysseurojen riistanhoitoa edistävien hankkeiden tukemiseen ja

5) maanomistajien suorittamien riistan elinympäristöä merkittävästi parantavien hankkeiden toteuttamiseen.

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää edellä tarkoitetun määrärahan käytettäväksi 2 momentissa mainittuihin tarkoituksiin. Samalla ministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä määrärahan käyttämisestä.

4 §

Hirvieläimen metsästykseen tarvittavasta metsästyslain 10 §:ssä tarkoitetusta pyyntiluvasta on luvan saajan suoritettava kultakin kaadetulta hirvieläimeltä valtiolle maksu (pyyntilupamaksu). Maksu on suoritettava viimeistään seitsemän päivän kuluttua hirvieläimen metsästyskauden päättymisestä sen mukaan kuin asetuksella säädetään.

(1002/2001) Pyyntilupamaksun suuruus on enintään 135 euroa, ja maksun vahvistaa valtionevosto.

5 §

Jos pyyntilupamaksua ei suoriteta määräajassa, on poliisipiirin päällikön pantava se maksuun. Maksuun pantu pyyntilupamaksu saadaan periä ilman eri tuomiota tai päätöstä.

6 §

Pyyntilupamaksuina kertyvät varat käytetään ensi sijassa hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen ehkäisemisestä ja korvaamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi varoja voidaan käyttää hirvieläinkantojen seurannasta ja hirvieläinten tutkimuksesta aiheutuviin menoihin.

7 §

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 3 §:ssä tarkoitettujen varojen käyttämisestä ja niiden myöntämisessä noudatettavasta menettelystä sekä pyyntilupamaksujen perimisestä.

Rangaistus riistanhoitomaksun suorittamatta jättämisestä säädetään metsästyslain 74 §:n 2 momentin 9 kohdassa. (517/2002)

7 a §

(23.12.1999) Metsästäjäin keskusjärjestö pitää automaattisen tietojenkäsittelyn avulla metsästäjistä rekisteriä *(metsästäjärekisteri)*, jota käytetään metsästäjien koulutuksen suunnitteluun ja neuvontaan, metsästyksen valvontaan sekä metsästys- ja riistanhoitotoiminnan käytännön järjestelyihin sekä metsästykseen ja riistanhoitoon liittyvien muiden tehtävien hoitamiseen ja tilastojen laatimiseen. Lisäksi rekisteriä käytetään riistanhoitomaksun suorittaneiden henkilöiden kokonaismäärän sekä metsästäjille lähetettävän riistanhoitomaksun tililleponokortin osoitteiston selvittämiseen.

Rekisterinpitäjä voi antaa sivulliselle toimeksiantona suoritettavaksi rekisterinpitoon ja käyttöön liittyviä tehtäviä.

7 b §

(23.12.1999) Metsästäjärekisteriin merkitään kusta-

kin metsästäjästä seuraavat tiedot:

1) metsästäjän täydellinen nimi, osoite, kotikunta ja henkilötunnus;

2) suoritetut riistanhoitomaksut vuosittain;

3) metsästysvuosi, jota suoritettu maksu koskee;

4) se riistanhoitoyhdistys, jonka jäsen metsästäjä on; sekä

5) tiedot metsästäjäin ryhmävakuutuksesta.

Henkilö, joka ei ole suorittanut riistanhoitomaksua viitenä edellisenä vuotena, poistetaan rekisteristä.

7 c §

(23.12.1999) Rekisterinpitäjä saa luovuttaa metsästäjärekisterin tietoja 7 a §:ssä tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten maa- ja metsätalousministeriölle, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle ja muille viranomaisille, riistanhoitopiireille ja riistanhoitoyhdistyksille sekä metsästäjäin ryhmävakuutusta hoitavalle vakuutuslaitokselle. Rekisterinpitäjä voi kohtuullista maksua vastaan luovuttaa rekisteriin merkittyjen henkilöiden nimi- ja osoitetietoja myös metsästysalan suoramarkkinointiin, jollei rekisteröity ole sitä kieltänyt.

Rekisterissä olevien tietojen käsittelystä on muutoin voimassa, mitä henkilötietolaissa (523/1999) säädetään.

8 §

Tämä laki tulee voimaan 1. päivänä elokuuta 1993.

Valtioneuvoston asetus riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta

(823/2001)

Annettu Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2001

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty maa- ja metsätalousministeriön esittelystä, säädetään 28 päivänä kesäkuuta 1993 riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain (616/1993) 1 §:n 2 momentin ja 4 §:n 2 momentin nojalla:

1§

Riistanhoitomaksu

(137/2008) Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettu riistanhoitomaksu on 28 euroa.

2 §

Pyyntilupamaksu

(491/2007) Riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annetun lain 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu pyyntilupamaksu on kustakin kaadetusta hirvieläimestä:

1) aikuinen hirvi	120 euroa
2) hirvenvasa	50 euroa
3) aikuinen kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, valkohäntäpeura tai metsäpeura	17 euroa
4) kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, valkohäntäpeuran tai metsäpeuran vasa	8 euroa

3 §

Voimaantulosääntö

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Tällä asetuksella kumotaan riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta 20 päivänä kesäkuuta 2001 annettu valtioneuvoston asetus riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta (556/2001). Vuonna 2001 myönnettyjen lupien nojalla kaadetuista hirvieläimistä maksetaan pyyntilupamaksut kuitenkin luvan myöntämisen ajankohtana voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Markkamääräiset maksut muunnetaan tarvittaessa euroiksi käyttäen muuntokerrointa 5,94573.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2001

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Vanhempi hallitussihteeri Ritva Torvinen

Maa- ja metsätalousministeriön asetus ampumakokeesta

Annettu Helsingissä 10 päivänä tammikuuta 2006

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 21§:n 4 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa 314/2005:

1§
Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään ampumakokeen sisällöstä ja suorittamistavasta, ampumakokeen hyväksymisen edellytyksistä sekä ampumakokeen suorittamispaikkaa ja ampumakokeessa käytettäviä ampuma-aseita ja patruunoita koskevista vaatimuksista.

2§
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) metsäkauriskokeella metsäkauriin metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta;

2) hirvi- ja peurakokeella hirven, valkohäntäpeuran, saksanhirven, metsäpeuran, kuusipeuran ja japaninpeuran metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta; ja

3) karhukokeella karhun metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta.

3§
Ampumakokeen järjestäminen ja suorittamispaikka

Riistanhoitoyhdistys järjestää ampumakokeen ja ilmoittaa kokeesta riistanhoitoyhdistyksen päättämällä tavalla viimeistään seitsemän päivää ennen sen järjestämistä. Riistanhoitoyhdistykset voivat järjestää ampumakokeen yhteistyössä.

Riistanhoitoyhdistyksen on asetettava kuhunkin ampumakoetilaisuuteen vähintään kaksi ammunnanvalvojaa.

Ampumakoe suoritetaan lääninhallituksen tai puolustusministeriön hyväksymällä ampumaradalla.

4§
Maalikuvio

Ampumakokeessa ammutaan paikallaan olevaan maalikuvioon.

Metsäkauriskokeessa ja hirvi- ja peurakokeessa käytetään maalikuviona tämän asetuksen liitteen 1 mukaista hirvikuviota, jossa osuma-alueen halkaisija on 23 senttimetriä.

Karhukokeessa käytetään maalikuviona tämän asetuksen liitteen 2 mukaista karhukuviota, jossa osuma-alueen halkaisija on 17 senttimetriä.

5§
Ampumakokeen suorittamistapa

Ampumakoe suoritetaan ampumalla maalikuvioon neljä laukausta vapaavalintaisesta pysty-, istuma- tai polviasennosta 75 metrin ampumaetäisyydeltä.

Koekerran laukaussarja suoritetaan 90 sekunnissa laskettuna ensimmäisestä laukauksesta. Osumat ilmoitetaan laukaussarjan jälkeen.

Ampumisessa saa käyttää tukena aseen hihnaa, ampumapaikan rakenteita, ampumakeppiä tai muuta sopivaa alustaa kuitenkin siten, ettei asetta lukita mekaanisesti alustaan. Ammunnanvalvoja tarkistaa ja hyväksyy käytettävän tuen ennen ampumakokeen suorittamista.

6§
Laukaussarjojen määrä

Samassa ampumakokeessa ampuja saa suorittaa enintään viisi koekertaa.

Koekerrasta suoritettavasta maksusta säädetään metsästysasetuksen (666/1993) 37§:n 1 momentin 1 kohdassa.

Ampujalla on oikeus uuteen maksuttomaan koekertaan ampujasta riippumattoman aserikon, patruunan laukeamattomuuden tai muun vastaavan häiriön sattuessa.

7§
Ampuma-aseet ja patruunat

Ampumakokeessa on käytettävä asetta, johon ampujalla on ampuma-aselaissa (1/1998) tarkoitettu voimassa oleva hallussapitolupa tai rinnakkaislupa.

Jos ampuja on alle 15 vuotta, saa hän käyttää ampumakokeessa 18 vuotta täyttäneen henkilön asetta siten, kuin ampuma-aselain 88§:ssä säädetään.

Käytettävän aseen ja patruunoiden on täytettävä metsäkauriskokeessa metsästysasetuksen 16§:n 2 momentin 2 kohdan vaatimukset, hirvi- ja peurakokeessa metsästysasetuksen 16§:n 2 momentin 3 kohdan vaatimukset ja karhukokeessa 16§:n 2 momentin 4 kohdan vaatimukset.

8§
Ampumakokeessa vaadittavat asiakirjat

Ampujan on esitettävä ammunnanvalvojalle ennen ampumakokeen suorittamista voimassa oleva metsästyskortti tai maksettu tulevan metsästysvuoden metsästyskortti sekä vaadittaessa osoitettava henkilöllisyytensä.

Ampujan on lisäksi esitettävä ammunnanvalvojalle ennen ampumakokeen suorittamista ampumakokeessa käytettävään aseeseen ampuma-aselaissa tarkoitettu voimassa oleva hallussapitolupa tai rinnakkaislupa.

9§

Ampumakokeen hyväksyminen

Ampumakoe hyväksytään, jos laukaussarjan kaikki neljä laukausta vähintään sivuavat osuma-alueen ulkoreunaa.

Hyväksytty karhukoe vastaa metsäkauriskoetta sekä hirvi- ja peurakoetta. Lisäksi hyväksytty hirvi- ja peurakoe vastaa metsäkauriskoetta.

10§

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006.

Tällä asetuksella kumotaan ampumakokeesta 10 päivänä kesäkuuta 2005 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (518/2005).

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

11§

Siirtymäsäännökset

Aikaisempien säännösten mukaisesti suoritettu voimassa oleva ampumakoe vastaa tämän asetuksen ampumakoetta ampumakokeen voimassaoloajan.

Metsäkauriskokeessa, hirvi- ja peurakokeessa ja karhukokeessa voidaan käyttää aikaisempien säännösten mukaista maalikuviota enintään kahden vuoden ajan tämän asetuksen voimaantulosta.

Aikaisempien säännösten mukaiseen maalikuvioon suoritettu metsäkauriskoe tai hirvi- ja peurakoe hyväksytään, jos laukaussarjan kaikki neljä laukausta vähintään sivuavat osuma-alueen kahdeksikon renkaan ulkoreunaa.

Aikaisempien säännösten mukaiseen maalikuvioon suoritettu karhukoe hyväksytään, jos laukaussarjan kaikki neljä laukausta vähintään sivuavat osuma-alueen yhdeksikön renkaan ulkoreunaa.

Helsingissä 10 päivänä tammikuuta 2006

Maa- ja metsätalousministeri
Juha Korkeaoja

Ylitarkastaja **Sauli Härkönen**

Maa- ja metsätalousministeriön asetus metsäkaurissaaliin ilmoittamisesta

Annettu Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2005

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 30 §:n 2 momentin ja 60 §:n 1 momentin nojalla, sellaisena kuin 30 §:n 2 momentti on laissa 314/2005:

1 §
Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään niistä saalistiedoista, jotka ilmoitetaan metsäkauriin metsästyksen tuloksesta.

2 §
Ilmoitusvelvollisuus

Metsästäjän on ilmoitettava alueella toimivaltaiselle riistanhoitopiirille metsäkauriin metsästyksen tuloksesta. Ilmoitus on tehtävä seitsemän päivän kuluessa siitä, kun metsäkauris on tullut metsästetyksi.

Ilmoituksessa on mainittava metsäkaurisyksilöittäin saaliiksi saadun metsäkauriin:

1) ikä (aikuinen tai vasa);
2) sukupuoli;
3) pyyntiajankohta; sekä
4) pyyntipaikka.

Pyyntipaikka tulee ilmoittaa tilan tarkkuudella. Lisäksi tulee ilmoittaa, kuuluuko kyseinen tila metsästysseuran tai metsästysseurueen metsästysalueeseen vai onko kyseessä niistä erillinen tila. Samaten tulee ilmoittaa, minkä suuruinen metsästysseuran tai metsästysseurueen metsästysalueen pinta-ala on. Jos saalis on saatu tilalta, joka ei sisälly metsästysseuran tai metsästysseurueen metsästysalueeseen, tulee myös tämän tilan pinta-ala ilmoittaa.

3 §
Saalistietojen ilmoittaminen maa- ja metsätalousministeriölle

Riistanhoitopiirin on toimitettava sille annetut edellä tarkoitetut tiedot yhdistelmänä maa- ja metsätalousministeriölle viimeistään 30 vuorokauden kuluessa rauhoitusajan alkamisesta.

4 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 2005. Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 10 päivänä kesäkuuta 2005

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

Ylitarkastaja Sauli Härkönen

Riistavahinkolaki

Annettu Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2009

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Soveltamisala

Tässä laissa säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä valtion talousarvioon otetuista määrärahoista varoja riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen sekä riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen estämiseen ennalta.

2 §
Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *riistaeläimellä* metsästyslain (615/1993) 5 §:n 1 momentissa mainittua eläintä;

2) *hirvieläimellä* kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, hirveä, valkohäntäpeuraa ja metsäpeuraa;

3) *suurpedolla* karhua, sutta, ahmaa ja ilvestä;

4) *arviointikustannuksilla* kunnan ja metsäkeskuksen perimiä maksuja maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista.

2 luku
Korvattavat vahingot ja korvauksen saajat

3 §
Hirvieläinvahingot

Hirvieläimen aiheuttamana:

1) viljelysvahinkona korvataan pellolle, puutarhalle, taimistoviljelmälle ja kootulle sadolle aiheutunut vahinko;

2) eläinvahinkona korvataan kotieläimille aiheutunut vahinko;

3) metsävahinkona korvataan metsälle ja metsänviljelyaineistolle aiheutunut vahinko.

4 §
Suurpetovahingot

Suurpedon aiheuttama henkilövahinko korvataan tämän lain mukaan.

Suurpedon aiheuttamana:

1) viljelysvahinkona korvataan pellolle, puutarhalle, taimistoviljelmälle ja kootulle sadolle aiheutunut vahinko;

2) eläinvahinkona korvataan kotieläimelle, viljellylle eläimelle, hunajasadolle sekä eläintenpitoon käytetyille aidoille, rakennuksille ja muille vastaaville rakenteille aiheutunut vahinko;

3) irtaimistovahinkona korvataan muulle kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetulle elottomalle irtaimistolle aiheutunut vahinko;

4) porovahinkona korvataan porolle poronhoitolaissa (848/1990) tarkoitetulla poronhoitoalueella aiheutunut vahinko.

5 §
Muiden riistaeläinten kuin hirvieläinten ja suurpetojen aiheuttamat vahingot

Muunkin riistaeläimen kuin hirvieläimen tai suurpedon aiheuttama erittäin merkittävä vahinko voidaan korvata valtion talousarvioon vuosittain otetun määrärahan rajoissa tämän lain mukaan, jos tietyn riistaeläimen aiheuttama vahinko kohdistuu samaan elinkeinoon laajalla alueella ja vahingon syntyminen ei ole ollut ennalta estettävissä eikä kyseisen riistaeläimen metsästyksellä voida vahinkoja riittävällä tavalla estää tai vähentää.

Tarkempia säännöksiä tietyn riistaeläimen aiheuttamien vahinkojen korvaamisesta voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

6 §
Korvauksen saajat

Hirvieläimen aiheuttama viljelys-, eläin- ja metsävahinko voidaan korvata vain siltä osin kuin vahinko on aiheutunut:

1) yksityiselle viljelijälle tai yksityiselle maanomistajalle;

2) yksityisen viljelijän tai yksityisen maanomistajan kuolinpesälle tai kuolinpesän osakkaiden muodostamalle yhtymälle;

3) yhteismetsän osakaskunnalle, jos yhteismetsän osakkaiden osuuksista vähintään puolet on luonnollisten henkilöiden omistuksessa; tai

4) yksityisten viljelijöiden tai yksityisten maanomistajien perustamille yhtiöille tai yhtymille, joiden pääasiallisena tarkoituksena on maatilatalouden harjoittaminen.

Suurpedon aiheuttama henkilö-, viljelys-, eläin- ja irtaimistovahinko voidaan korvata jokaiselle vahingonkärsijälle tai hänen oikeudenomistajalleen. Suurpedon aiheuttama porovahinko voidaan korvata poronomistajalle ja paliskunnalle.

7 §
Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

Maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää avustusta 3~~5~~ §:ssä tarkoitettujen vahinkojen ehkäisemiseen talousarviossa osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Avustusta voidaan myöntää materiaalien hankintaan, tutkimukseen ja kehitystyöhön siltä osin kuin niiden tavoitteena on vahinkojen ehkäiseminen.

Edellä 1 ja 2 momenteissa tarkoitettu avustus ei poista korvauksen saajien 8 §:n 2 momentissa säädettyä velvollisuutta pyrkiä omatoimisesti estämään vahingon syntyminen tai sen laajentuminen.

Avustuksen hakemisesta, maksamisesta, valvonnasta, tarkastuksesta, palauttamisesta ja takaisinperinnästä säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

3 luku
Korvauksen myöntämisen perusteet

8 §
Korvauksen myöntämisen yleiset edellytykset

Riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan valtion talousarvion rajoissa sen mukaan kuin jäljempänä säädetään.

Korvauksen saamisen edellytyksenä on, että vahingonkärsijä on käytettävissään olevin kohtuullisin keinoin pyrkinyt estämään vahingon syntymisen tai sen laajenemisen.

Korvaus voidaan evätä tai sitä voidaan alentaa, jos vahingonkärsijä on myötävaikuttanut korvaushakemuksessa tarkoitetun vahingon syntymiseen tai sen laajenemiseen taikka ilman hyväksyttävää perustetta kieltänyt sellaisten toimenpiteiden suorittamisen, joilla olisi voitu estää vahingon syntyminen tai sen laajentuminen.

9 §
Korvauksen määrä

Korvauksen enimmäismäärä ei saa ylittää vahingoittuneen omaisuuden käypää arvoa.

Mikäli korvauksia ei voida suorittaa talousarvion puitteissa täysimääräisesti, vähennetään jokaiselta korvaukseen oikeutetulta korvauksen määrää samassa suhteessa. Vähennystä ei kuitenkaan tehdä henkilövahingon perusteella maksettavista korvauksista.

Riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden tässä laissa tarkoitettujen vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 170 euroa. Rajoitus ei kuitenkaan koske suurpetojen aiheuttamia henkilövahinkoja.

Jos vahinko korvataan, maksetaan korvaus myös korvauksen hakijan maksamista vahingon selvittämisen kannalta tarpeellisista ja kohtuullisista vahingon arviointikustannuksista.

Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon muun lainsäädännön tai vakuutuksen perusteella vahinkotapahtumasta saatava korvaus.

10 §
Viljelysvahinkojen korvaaminen

Riistaeläimen aiheuttamasta viljelysvahingosta voidaan korvata enintään menetetyn sadon arvoa vastaava määrä sekä vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä. Korvauksen määrää viljelysvahinkojen osalta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset. Korvausta ei makseta riistapelloille aiheutuneista vahingoista.

Vahingon määrää laskettaessa käytetään viljelyskasvien yksikköhintoina ja normisatoina satovahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (1214/2000, *satovahinkolaki*) tai sen nojalla taikka 3 momentin nojalla säädettyjä yksikköhintoja ja alueittaisia normisatoja.

Maaseutuvirasto antaa tarvittaessa määräykset puutarha- ja taimitarhakasvien sekä niiden viljelyskasvien yksikköhinnoista ja normisadoista, joista ei ole säädetty satovahinkolain nojalla. Yksikköhinnan ja normisadon määräämiseen sovelletaan, mitä satovahinkojen arvioinnissa käytettävien kasvilajien yksikköhintojen ja normisatojen määräämisestä satovahinkolain 6 ja 7 §:ssä säädetään.

11 §
Eläinvahinkojen korvaaminen

Riistaeläimen kotieläimelle ja muulle eläimelle aiheuttamasta vahingosta voidaan korvata enintään tapetun taikka vahingon takia lopetetun eläimen käypä arvo. Vahingoittuneen eläimen osalta voidaan korvata enintään eläinlääkintäkustannuksia ja menetetyn tuoton arvoa vastaava määrä eläimen tai hunajan käypään arvoon asti. Korvauksen määrää eläinvahinkojen osalta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon se määrä, jolla eläintä voidaan käyttää hyödyksi.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella vahvistetaan eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävät käyvät arvot.

12 §
Eräiden eläinvahinkojen korvaaminen

Suurpedon koiralle aiheuttama vahinko voidaan korvata vain, jos vahingon sattuessa:

1) koira on ollut valvotuissa olosuhteissa omistajan tai haltijan pihassa, puutarhassa tai muutoin sille tarkoitetussa tilassa;

2) sitä on käytetty metsästysmuoto huomioon ottaen valvotuissa olosuhteissa metsästykseen tai siihen verrattavaan tehtävään; tai

3) sitä on valvotuissa olosuhteissa käytetty paimennukseen, vartiointiin tai muuhun niihin verrattavaan tehtävään.

Korvausta ei makseta vahingosta, jonka metsästyksen kohteena oleva suurpeto aiheuttaa pyyntiin osallistuvalle koiralle pyynnin yhteydessä. Korvausta ei myöskään makseta hirvieläimen koiralle aiheuttamasta vahingosta.

Korvausta ei makseta riistanhoidollisessa tarkoituksessa pidetyille eläimille aiheutuneesta vahingosta.

13 §
Porovahinkojen korvaaminen

Porovahingosta voidaan korvata enintään suurpedon tappaman tai 4 §:ssä tarkoitetun suurpetovahingon takia lopetetun poron käypää arvoa vastaava määrä puolitoistakertaisena. Vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän välisenä aikana suurpetojen tappamat tai suurpetovahingon takia lopetetut poronvasat korvataan 14 §:n mukaisessa menettelyssä. Joulukuun ensimmäi-

sestä päivästä alkaen suurpetojen tappamat poronvasat tai suurpetovahingon takia lopetetut poronvasat korvataan tämän pykälän nojalla.

Porovahingosta suoritettava korvaus maksetaan poronomistajalle tai, jos omistajaa ei tiedetä, paliskunnalle. Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon se määrä, jolla poroa voidaan käyttää hyödyksi.

Maaseutuvirasto antaa tarkemmat määräykset porovahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista porolajeittain vähintään viiden vuoden välein. Käypä arvo määritetään porolajin keskimääräisen painon ja porolajikohtaisen siitoskertoimen sekä poronlihan tuottajahinnan perusteella. Poronlihan tuottajahinta lasketaan kolmen viimeksi kuluneen poronhoitovuoden tuottajahintojen keskiarvona.

14 §

Vasahävikkikorvaus

Paliskunnalle voidaan maksaa poronomistajille edelleen jaettavaksi vasonnan ja marraskuun viimeisen päivän väliseltä ajalta laskennallisin perustein määräytyvää korvausta suurpetojen aiheuttamien vahinkojen vuoksi kadoksiin jääneistä poronvasoista (*vasahävikkikorvaus*).

Vasahävikkikorvaus lasketaan paliskunnittain poronlihan tuottajahinnan ja poronhoitoalueelle arvioidun vasontaprosentin sekä paliskunnan alueen vaadinten määrän ja paliskunnan alueelle arvioidun suurpetojen aiheuttaman vasakuolleisuusprosentin perusteella.

Laskennassa käytettävä poronlihan tuottajahinta on määrättävä kolmen viimeksi kuluneen poronhoitovuoden tuottajahintojen keskiarvona.

Valtioneuvoston asetuksella vähintään kolmen vuoden välein annetaan tarkemmat säännökset:

1) poronhoitoalueella arvioidusta vasontaprosentista;

2) paliskunnittain arvioiduista vasakuolleisuusprosenteista.

Vasahävikkikorvaus maksetaan vuosittain paliskunnille Paliskuntain yhdistyksen hakemuksesta maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä noudattaen valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä.

15 §

Poikkeuksellisen suuret porovahingot

Poikkeuksellisen suuresta porovahingosta voidaan maksaa erityistä korvausta, kun paliskunnan porovahinkojen määrä kolmelta edelliseltä vuodelta suhteutettuna eloporojen ja teurasporojen yhteismäärään ylittää valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävän vähimmäismäärän.

Erityisenä korvauksena maksetaan 13 §:n mukainen korvaus kaksinkertaisena.

Korvaukseen oikeutetut paliskunnat vahvistetaan maa- ja metsätalousministeriön hallintopäätöksellä.

16 §

Irtaimistovahinkojen korvaaminen

Suurpedon eläintenpidolle aiheuttamasta välittömästä vahingosta voidaan korvata enintään vahingoittuneiden aitojen, rakennusten tai muiden vastaavien rakenteiden korjauskustannuksia vastaava määrä.

Suurpedon elottomalle irtaimistolle aiheuttamasta välittömästä vahingosta voidaan korvata enintään se arvo, joka irtaimistolla oli vahingon sattuessa.

17 §

Metsävahinkojen korvaaminen

Hirvieläimen aiheuttamasta metsävahingosta voidaan korvata ne taloudelliset menetykset, jotka aiheutuvat metsänviljelyaineiston arvon merkittävästä alenemisesta sekä taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon merkittävästä alenemisesta sekä vahinkoalueen välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä.

Korvausta ei makseta hirvieläimen taimikolle aiheuttamasta vahingosta, jos taimikko ei ollut vahingon sattuessa metsälain (1093/1996) 8 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla taloudellisesti kasvatuskelpoinen.

18 §

Metsänviljelyaineiston korvaaminen

Metsänviljelyaineiston arvon katsotaan alentuneen merkittävästi silloin, kun se ei hirvieläimen aiheuttamien vaurioiden johdosta enää täytä aineistolle asetettuja laatuvaatimuksia.

Metsänviljelyaineistolle aiheutuneesta vahingosta voidaan korvata enintään metsänviljelyaineiston käypää arvoa vastaava määrä vähennettynä säästyneillä nosto-, varastointi- ja muilla kustannuksilla.

19 §

Taimikon ja sitä varttuneemman puuston korvaaminen

Taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon katsotaan alentuneen merkittävästi, jos vahinkoalueella on yksi tai useampi vähintään 0,1 hehtaarin suuruinen yhtenäinen hirvieläimen vahingoittamien puiden alue.

Taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon määrää laskettaessa otetaan huomioon hirvieläimen yksittäisten puiden päärangalle, sivuoksille, neulas- tai lehtimassalle tai kuorelle aiheuttamien vaurioiden suuruus. Vahingoittuneeksi katsotaan kasvatettaviksi tarkoitetut kokonaan tuhoutuneet puut ja ne puut, joiden kasvu tai laatu on vaurioiden johdosta pysyvästi alentunut. Vahingon määrittämisessä otetaan huomioon lisäksi vahinkoalueen maantieteellinen sijainti ja pinta-ala, metsätyyppi tai kasvupaikka, puulaji, taimien tai puiden lukumäärä ja keskipituus ennen vahinkoa sekä vahingoittuneiden taimien tai puiden lukumäärä.

Korvausta ei makseta, jos kasvatuskelpoisten puulajien vahingoittumattomien taimien lukumäärä tasaisesti jakaantuneena ylittää metsänhoitosuositusten mukaiset metsänuudistamisen tavoitteena olevat tai-

mitiheydet.

Taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon korvauksen laskemisessa käytettävistä puulajikohtaisista vaurioluokista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

20 §
Taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon määrittäminen

Taimikolle ja sitä varttuneemmalle puustolle aiheutuneen vahingon suuruus määritetään metsäkeskuksittain taimikkojen ja varttuneemman puuston laskennallisten käypien arvojen ja 19 §:n 2 momentissa tarkoitettujen tekijöiden perusteella.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään taimikon ja sitä varttuneemman puuston laskennallisen käyvän arvon määrittämiseen sekä vahinkojen korvausten laskentaan käytettävät laskentakaavat.

Korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon samalle vahinkoalalle korvauksen hakemista edeltävän kolmen vuoden aikana taimikon tai sitä varttuneemman puuston arvon merkittävästä alenemisesta maksetut korvaukset. Vähennystä ei kuitenkaan tehdä, jos:

1) vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen tehty täydennysviljely tai uudelleen viljely;

2) vahinkoalalle on edellisen vahingon jälkeen syntynyt luontaisesti täydennysviljelyä tai uudelleen viljelyä vastaava määrä kehityskelpoisia taimia; tai

3) uudet vahingot kohdistuvat pääasiassa taimiin tai puihin, jotka ovat edellisen vahingon jälkeen olleet vahingoittumattomia.

Muiden tuhonaiheuttajien kasvatuskelvottomaksi vahingoittamia taimia ei oteta huomioon puuston kasvu- ja laatutappiokorvausta laskettaessa.

21 §
Täydennysviljelyn tai uudelleen metsityksen korvaaminen

Vahinkoalan välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsityksestä aiheutuvan korvauksen laskemisessa otetaan huomioon kohtuulliset kustannukset, jotka aiheutuvat metsänviljelyaineiston hankkimisesta, viljelytoimenpiteen tai uudistumisen edellyttämästä suunnittelusta, työnjohdosta ja työstä. Kustannusten määrittämisessä noudatetaan kestävän metsätalouden rahoituksesta annettuja säännöksiä.

Taimisuojia, heinäntorjunta-aineita sekä niiden hankinnasta aiheutuneita kustannuksia ei korvata.

Jos vahinkoalueella tehdään täydennys- tai uudelleenviljely hirvieläinten ja muiden tuhonaiheuttajien yhteensä aiheuttamien vahinkojen vuoksi, voidaan korvausta täydennys- ja uudelleenviljelystä maksaa siltä osin kuin vahingot ovat hirvieläinten aiheuttamia.

22 §
Henkilövahinkojen korvaaminen

Suurpedon aiheuttamasta henkilövahingosta maksettava korvaus määrätään noudattaen vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2, 2 a–2 d, 3, 4, 7 ja 8 §:n ja 7 luvun 3 §:n säännöksiä.

4 luku
Vahingon ilmoittaminen ja arviointi

23 §
Vahingosta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo hakea tässä laissa tarkoitettua korvausta riistaeläimen aiheuttamasta vahingosta, tulee vahingon havaittuaan tehdä viipymättä vahinkoilmoitus vahingon toteamista ja arviointia sekä muita asian vaatimia toimenpiteitä varten. Porovahingoissa vahinkoilmoituksen tekee paliskunta poronomistajalta tai muulta henkilöltä saamansa ilmoituksen perusteella.

Vahinkoilmoitus tehdään:

1) henkilövahingoista vahinkopaikkakunnan poliisille;

2) viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle;

3) metsävahingoista vahinkopaikkakunnan toimivaltaiselle metsäkeskukselle.

Vahinkoilmoituksessa on annettava asian laadun mukaan seuraavat yksityiskohtaiset tiedot:

1) vahingonkärsijän nimi-, osoite-, tila- ja muut yhteystiedot;

2) vahingon tapahtumispaikka ja muut tarvittavat paikkatiedot;

3) vahingon aiheuttaja;

4) vahingon ajankohta;

5) kasvilaji, vahinkopinta-ala ja tuhoutuneen sadon määrä;

6) eläinlaji ja tapettujen tai vahingoittuneiden eläinten määrä;

7) tuhoutuneen tai vahingoittuneen irtaimiston laji ja määrä;

8) onko vahingonkärsijällä mahdollisuus saada vahingosta korvausta vakuutuksesta tai muulla perusteella;

9) muut vahingon suuruuteen vaikuttavat seikat.

Maaseutuvirasto vahvistaa ilmoituslomakkeen kaavan sekä voi antaa tarkempia määräyksiä vahinkoilmoitusten teknisessä käsittelyssä noudatettavasta menettelystä.

24 §
Maastotarkastuksen järjestäminen

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen järjestää 23 §:ssä tarkoitetun vahingon toteamiseksi ja arvioimiseksi tarvittavat viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen maastotarkastukset. Metsäkeskus järjestää vastaavasti metsävahinkojen maastotarkastukset.

Porovahinkojen maastotarkastusten tarpeellisuudesta ja järjestämisestä sekä kustannusten korvaamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja metsävahinkojen tar-

kastusten teknisestä järjestämisestä voi Maaseutuvirasto antaa tarkempia määräyksiä.

25 §
Maastotarkastuksesta ilmoittaminen

Maastotarkastuksesta on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava vahinkoa kärsineelle sekä riistanhoitoyhdistyksen edustajalle. Vahinkoa kärsineellä ja riistanhoitoyhdistyksen edustajalla on oikeus olla läsnä maastotarkastuksessa sekä oikeus liittää maastotarkastuksesta laadittuun arviokirjaan oma käsityksensä vahingosta.

Porovahinkojen osalta myös asianomaisen paliskunnan edustajalle on hyvissä ajoin etukäteen ilmoitettava maastotarkastuksesta. Paliskunnan edustajalla on myös oikeus olla läsnä maastotarkastuksessa sekä oikeus liittää maastotarkastuksesta laadittuun arviokirjaan oma käsityksensä vahingosta.

26 §
Viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen toteaminen ja arviointi

Viljelysvahingon toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen noudattaen, mitä satovahingon arvioinnista satovahinkolaissa säädetään.

Eläin-, irtaimisto- ja porovahingon toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnan maaseutuelinkeinoviranomainen. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen voi tarvittaessa käyttää porovahingon toteamisessa ja arvioinnissa esteetöntä asiantuntijaa. Arviointi on tehtävä viipymättä sen jälkeen, kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on saanut vahingosta tiedon.

Jos vahinko on tapahtunut muussa kuin vahingonkärsijän kotikunnassa, tulee arvioinnin suorittajan lähettää vahinkoilmoitus ja arviokirja vahingonkärsijän kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle korvauspäätöksen tekemistä varten.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuun esteettömään asiantuntijaan sovelletaan hänen suorittaessaan porovahingon toteamis- ja arviointitehtävää rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

27 §
Metsävahinkojen toteaminen ja arviointi

Metsävahingon toteaa ja arvioi vahinkopaikkakunnalla toimivaltainen metsäkeskus. Metsäkeskus voi tarvittaessa käyttää metsävahingon toteamisessa ja arvioinnissa apuna hyväksymäänsä esteetöntä asiantuntijaa. Arviointi on tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluessa vahingon syntymisestä.

Metsäkeskuksen toimihenkilöön tämän lain mukaisissa tehtävissä sekä 1 momentissa tarkoitettuun asiantuntijaan hänen suorittaessaan metsävahingon toteamis- ja arviointitehtävää sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa.

28 §
Henkilövahinkojen toteaminen ja arviointi

Henkilövahingon toteaa vahinkopaikkakunnan poliisiviranomainen. Poliisi suorittaa vahinkopaikalla poliisitutkinnan korvauksen perusteen selvittämiseksi.

Vahinkotapahtumasta on tehtävä poliisiilmoitus, johon merkitään vahingon kärsineen osalta henkilö- ja osoitetiedot sekä lisäksi vahinkotapahtuman kulku ja ne vahingot, jotka henkilölle ovat ilmeisesti aiheutuneet.

Henkilövahingon laadun ja vaikeusasteen määrittelee Valtiokonttori vahingoittunutta henkilöä hoitaneen lääkärin antaman lausunnon perusteella.

29 §
Arviokirja

Vahingon arvioinnista on laadittava viljelys-, eläin-, irtaimisto-, poro- ja metsävahinkojen osalta erillinen arviokirja. Maaseutuvirasto vahvistaa arviokirjojen kaavan.

5 luku
Korvauksen hakeminen ja maksaminen

30 §
Toimivaltainen viranomainen korvauskäsittelyssä

Viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahinkojen korvauskäsittelyssä toimivaltainen viranomainen on hakijan kotikunnan maaseutuelinkeinoviranomainen.

Metsävahinkoa koskevan korvausasian ratkaisee vahinkopaikkakunnalla toimivaltainen metsäkeskus.

Henkilövahinkojen korvauskäsittelyssä toimivaltainen viranomainen on Valtiokonttori.

31 §
Hakemuksen jättäminen

Kirjallinen korvaushakemus on jätettävä kuukauden kuluessa vahingon arvioinnin valmistumisesta tai vahingoittunutta henkilöä hoitaneen lääkärin antaman lausunnon ajankohdasta toimivaltaiselle viranomaiselle tai metsäkeskukselle.

Erityisestä syystä korvausta voidaan hakea myöhemminkin.

32 §
Korvaushakemus

Korvaushakemuksen tulee sisältää seuraavat tiedot:

1) korvauksen hakijan nimi ja osoite sekä tila- ja muut yhteystiedot;

2) korvauksen hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) korvauksen hakijan kotikunta;

4) porovahingoissa korvauksen hakijan paliskunta ja paliskuntanumero;

5) vahingon aiheuttaja;

6) vahinkolaji;

7) vahinkopaikkakunta;

8) vahinkopaikan paikkatieto;

9) korvauksen hakijan kunnalle tai metsäkeskukselle maksamat arviointikustannukset;

10) selvitys korvauksen hakijan mahdollisuudesta saada vahingosta korvausta vakuutuksesta tai muulla perusteella;

11) haettavan korvauksen suuruus.

Korvaushakemukseen on liitettävä vahingosta laadittu arviokirja. Henkilövahinkojen osalta korvaushakemukseen on liitettävä poliisi-ilmoitus sekä lisäksi vahingoittunutta henkilöä hoitaneen lääkärin lausunto ja selvitys vahingosta aiheutuneista hoito- ja muista kustannuksista.

Hakijan tulee korvaushakemuksen käsittelyn yhteydessä pyynnöstä antaa tiedot muistakin seikoista, joita 30 §:n mukainen toimivaltainen viranomainen tarvitsee korvaushakemuksen ratkaisemiseksi.

Maaseutuvirasto vahvistaa korvaushakemuksen kaavan sekä voi antaa tarkempia määräyksiä korvaushakemusten teknisessä käsittelyssä noudatettavasta menettelystä.

33 §
Korvauspäätös

Korvaushakemukseen on annettava kirjallinen päätös, josta tulee käydä selvästi ilmi seuraavat seikat:

1) korvattavan vahingon laatu ja määrä;

2) korvauksen määrä ja laskentaperuste;

3) korvauksen mahdollisen takaisin perimisen perusteet.

Korvauspäätöstä muutoin samoin kuin muutoksenhakuohjausta koskee, mitä hallintolain (434/2003) 7 luvussa säädetään.

34 §
Viranomaisten tietojensaantioikeus

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada muulta viranomaiselta korvauksen hakijaa koskevia sellaisia tietoja, jotka ovat välttämättömiä korvausta koskevan asian käsittelemiseksi. Tällaisia tietoja ovat korvauksen hakijan taloudellista asemaa ja liike- tai ammattitoimintaa taikka muuta korvauksen myöntämisen tai takaisinperinnän kannalta merkityksellistä olosuhdetta koskevat tiedot.

35 §
Korvausten seurantajärjestelmä

Korvausten ja avustusten myöntämisen, maksamisen, tarkastuksen ja takaisinperinnän sekä korvausjärjestelmän toimivuuden ja vaikutusten seurannan tietojärjestelmänä toimii Riistavahinkorekisteri.

Rekisterin kehittämisestä vastaavat Maa- ja metsätalousministeriö ja Maaseutuvirasto. Rekisterin ylläpidosta vastaavat ja henkilötietolaissa (523/1999) tarkoitettuna rekisterinpitäjänä toimivat edellä mainittujen lisäksi kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiset, metsäkeskukset ja Valtiokonttori yhdessä.

Rekisteriin voidaan tallentaa seuraavat tiedot:

1) hakijan nimi ja yhteystiedot sekä henkilötunnus tai yritys ja yhteisötunnus;

2) hakijan yhteyshenkilön nimi ja yhteystiedot;

3) korvattavaa vahinkoa tai myönnettävää avustusta koskevat hakemuksen sisältämät tiedot;

4) tiedot korvauksen tai avustuksen maksamisesta;

5) tiedot takaisinperittävistä korvauksista ja avustuksista;

6) muut tilastojen laatimista, riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen seurantaa ja tutkimusta tai Euroopan yhteisöjen komissiolle annettavia raportteja ja valvontaa varten tarvittavat tiedot.

36 §
Tietojen julkisuus ja tietojen luovuttaminen

Maa- ja metsätalousministeriöllä, Maaseutuvirastolla, kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisella ja metsäkeskuksella on salassapitosäännösten estämättä oikeus luovuttaa muulle viranomaiselle tai Euroopan yhteisön toimielimelle tässä laissa säädettyä tehtävää hoidettaessa saatuja, korvauksen saajaa koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä viranomaiselle tai toimielimelle säädetyn tarkastustehtävän suorittamiseksi tai sen valvomiseksi, että Euroopan yhteisön lainsäädäntöä on noudatettu.

Salassapitosäännösten estämättä korvauksen hakijan kotikuntaa, vahingon aiheuttajaa, vahinkolajia, vahinkopaikkakuntaa, vahinkopaikan paikkatietoa, arviointikustannuksia sekä haetun ja maksetun korvauksen suuruutta koskevia tietoja voidaan luovuttaa myös riistaeläinten kantoja, niiden aiheuttamia vahinkoja ja vahinkojen ennaltaehkäisyä varten tehtäviin tutkimustarkoituksiin sekä riistaeläinkantojen metsästyksen mitoitusta ja kohdentamista koskevaan päätöksentekoon.

Edellä 1 ja 2 momentin perusteella saatuja tietoja ei saa käyttää muuhun kuin siihen tarkoitukseen, johon niitä on pyydetty.

Tietojen julkisuudesta säädetään muutoin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

37 §
Tietojen säilyttäminen ja rekisteröidyn tarkastusoikeus

Riistavahinkorekisteriin sisältyviä tietoja säilytetään kymmenen vuotta siitä, kun korvauksen viimeinen maksuerä on maksettu. Jos korvaus on määrätty takaisinperittäväksi, säilytetään tietoja edellä säädetyn kymmenen vuoden ajan lisäksi vuoden ajan takaisinperintäpäätöksen täytäntöönpanosta.

Rekisteröidyn oikeuteen tarkastaa häntä koskevat riistavahinkorekisteriin sisältyvät tiedot, tiedoissa olevien virheiden tai puutteiden oikaisuun sekä vanhentuneiden ja tarpeettomien tietojen poistamiseen sovelletaan, mitä henkilötietolaissa säädetään.

38 §
Vahinkoyhdistelmät

Maaseutuviraston tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä edellisen kalenterivuoden aikana arvioiduista viljelys-, eläin-, irtaimisto- ja porovahingoista.

Metsäkeskuksen tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä toimialueellaan edellisen kalenterivuoden aikana arvioiduista metsävahingoista sekä aikaisempien korvauspäätösten perusteella edelleen vireillä olevista korvattavista metsävahingoista.

Valtiokonttorin tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle määrärahojen varaamista varten vuosittain helmikuun loppuun mennessä yhdistelmä edellisen kalenterivuoden aikana arvioiduista henkilövahingoista sekä aikaisempien korvauspäätösten perusteella edelleen vireillä olevista korvattavista henkilövahingoista.

Vahinkoyhdistelmien sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

39 §
Maksatusyhdistelmät

Maaseutuviraston, metsäkeskuksen ja Valtiokonttorin tulee toimittaa maa- ja metsätalousministeriölle vuosittain marraskuun loppuun mennessä yhdistelmät korvatuista vahingoista.

Maksatusyhdistelmien sisällöstä voidaan antaa tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

6 luku
Korvauksen palautus ja takaisinperintä

40 §
Korvauksen palauttaminen

Korvauksen saajan tulee viipymättä palauttaa korvauksen myöntäjälle virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti saamansa korvaus tai sen osa. Jos palautettava määrä on enintään 10 euroa, se saadaan jättää palauttamatta.

41 §
Korvauksen takaisinperintä

Korvauksen myöntäneen tai maksaneen viranomaisen ja, metsävahinkoja koskevan korvauksen osalta metsäkeskuksen esityksestä, Maaseutuviraston on päätöksellään määrättävä korvauksen maksaminen lopetettavaksi sekä jo maksettu korvaus takaisin perittäväksi, jos:

1) korvauksen saaja on jättänyt palauttamatta korvauksen tai sen osan, joka 40 §:n mukaan on palautettava;

2) korvauksen saaja on antanut korvauksen myöntäjälle tai maksajalle väärän tai harhaanjohtavan tiedon seikasta, joka on ollut omiaan olennaisesti vaikuttamaan korvauksen saantiin tai määrään, taikka salannut sellaisen seikan;

3) korvaus on muusta syystä myönnetty tai maksettu perusteettomasti; taikka

4) Euroopan yhteisön lainsäädännössä sitä edellytetään.

Periminen saadaan toimittaa siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään. Takaisin periminen voidaan toimittaa myös siten, että korvauksen saajalle saman viranomaisen tai metsäkeskuksen tämän lain nojalla myöhemmin myöntämää korvausta vähennetään takaisin perittävällä määrällä.

42 §
Korko

Korvauksen saajan on maksettava palautettavalle tai takaisin perittävälle määrälle korvauksen maksupäivästä takaisinmaksupäivään saakka korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaista vuotuista korkoa korotettuna kolmella prosenttiyksiköllä.

43 §
Viivästyskorko

Jos takaisin perittävää määrää ei makseta viimeistään takaisinperimispäätöksessä määrättynä eräpäivänä, sille on maksettava eräpäivästä lukien vuotuista viivästyskorkoa korkolain 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan.

44 §
Kohtuullistaminen

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, Valtiokonttori ja Maaseutuvirasto voivat 41 §:ssä tarkoitetussa tapauksessa päättää, että osa palautettavasta tai takaisin perittävästä määrästä, sille laskettavasta korosta tai viivästyskorosta jätetään perimättä, jos täysimääräinen palauttaminen tai takaisinperintä on kohtuutonta korvauksen saajan taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin tai olosuhteiden muutokseen nähden.

Erityisen painavasta syystä korvauksen myöntänyt kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen, Valtiokonttori tai Maaseutuvirasto voi päättää, että palautettava tai takaisin perittävä määrä, sille laskettava korko tai viivästyskorko jätetään kokonaan perimättä.

45 §
Takaisinperinnän määräaika

Korvauksen takaisinperintään ei saa ryhtyä, kun kymmenen vuotta on kulunut korvauksen tai sen viimeisen erän maksamisesta.

7 luku
Erinäiset säännökset

46 §
Maksut maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista

Kunta voi periä viljelys-, eläin- tai irtaimistovahinkojen vahingonkärsijältä vahingon maastotarkastuksen suorittamisesta ja vahingon arvioinnista enintään omakustannusarvon suuruisen maksun.

Porovahinkojen osalta vahingon maastotarkastuksen suorittamisesta ja siitä perittävästä maksusta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Metsäkeskus voi periä vahingonkärsijältä maksun maastotarkastuksen suorittamisesta ja metsävahingon arvioinnista. Metsäkeskuksen suoritteista perittävistä maksuista annetaan tarkempia säännöksiä maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

47 §
Muutoksenhaku

Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Kunnan maaseutuelinkeinoviranomaisen päätökseen haetaan muutosta tekemällä kirjallinen oikaisuvaatimus työvoima- ja elinkeinokeskukselle 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Toimivaltainen on se työvoima- ja elinkeinokeskus, jonka toimialueella asianomainen kunta sijaitsee.

Työvoima- ja elinkeinokeskuksen, metsäkeskuksen ja Maaseutuviraston tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maaseutuelinkeinojen valituslautakuntaan siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan päätökseen, joka koskee korvauksen takaisinperintää, saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Muutoin valituslautakunnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallintooikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valtiokonttorin tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla antamaan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallintooikeuteen, jos korkein hallintooikeus myöntää valitusluvan. Maa- ja metsätalousministeriön tekemään valtionapupäätökseen voi hakea valtionavustuslain mukaisesti oikaisua maa- ja metsätalousministeriöltä.

Muutoksenhakuun sovelletaan muutoin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

48 §
Päätöksen täytäntöönpano

Tässä laissa tarkoitettu korvauspäätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Korvauksen takaisin perimistä koskeva päätös voidaan panna täytäntöön siinä järjestyksessä kuin verojen ulosotosta säädetään.

49 §
Maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävä

Maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä on valvoa kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten, metsäkeskusten ja Maaseutuviraston toimintaa niiden hoitaessa tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Maa- ja metsätalousministeriöllä on oikeus saada kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta, metsäkeskuksilta ja Maaseutuvirastolta valvontatehtäväänsä liittyviä yleisiä käyttö- ja seurantatietoja ja tehdä tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia tarkastuksia. Maa- ja metsätalousministeriön tarkastusoikeuteen ja tarkastusten suorittamiseen sovelletaan valtionavustuslain 16 ja 17 §:n säännöksiä.

Maa- ja metsätalousministeriöllä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisilta, metsäkeskuksilta ja Maaseutuvirastolta sellaisia tehtävänsä hoitamiseksi välttämättömiä tietoja tuen hakijaa ja saajaa koskevista seikoista, joilla on olennaista merkitystä tämän lain noudattamisen varmistamiseksi tuen myöntämisessä, maksamisessa ja käytön valvonnassa.

50 §
Maaseutuviraston valvontatehtävä

Maaseutuviraston tehtävänä on suorittaa tämän lain noudattamisen valvonnassa tarpeellisia kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten sekä metsäkeskusten tarkastuksia sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää. Maaseutuviraston valvontatehtävään sovelletaan tällöin, mitä 49 §:ssä säädetään maa- ja metsätalousministeriön valvontatehtävästä.

Maaseutuvirasto voi käyttää apunaan tarvittaessa työvoima- ja elinkeinokeskusten apua valvontatehtävänsä suorittamiseen.

51 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009. Lain 35 ja 37 § tulee kuitenkin voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

52 §
Siirtymäsäännös

Edellä 6 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua omistusoikeusrajoitusta ei sovelleta, jos yhteismetsän osakaskunta on muodostettu ennen 1 päivää maaliskuuta 2003.

Helsingissä 27. päivänä helmikuuta 2009

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Maa- ja metsätalousministeri *Sirkka-Liisa Anttila*

Rikoslaki

10 luku
Menettämisseuraamuksista (V:1.1.2002, A:26.10.2001, SK: 875/2001)

10 luku on lisätty L:lla 26.10.2001/875, joka tuli voimaan 1.1.2002.

1 § *Menettämisseuraamuksen yleiset edellytykset.* Menettämisseuraamuksen määräämisen edellytyksenä on laissa rangaistavaksi säädetty teko (*rikos*).

Menettämisseuraamuksen määrääminen voi perustua myös rangaistavaksi säädettyyn tekoon,

1) jonka tekijä ei teon hetkellä ole täyttänyt viittätoista vuotta tai on syyntakeeton;

2) jonka tekijä on rangaistusvastuusta vapaa 4 luvun 2 §:n, 4 §:n 2 momentin, 5 §:n 2 momentin, 6 §:n 3 momentin tai 45 luvun 26 b §:n 2 momentin nojalla; taikka (515/2003)

3) josta oikeushenkilö voidaan tuomita rangaistukseen 9 luvun nojalla, vaikkei rikoksentekijää saada selville tai muusta syystä tuomita rangaistukseen.

2 § *Hyödyn menettäminen.* Rikoksen tuottama taloudellinen hyöty on tuomittava valtiolle menetetyksi. Menettämiseen tuomitaan rikoksesta hyötynyt tekijä, osallinen tai se, jonka puolesta tai hyväksi rikos on tehty.

Jos rikoksen tuottaman hyödyn määrästä ei ole saatavissa selvitystä tai se on vain vaikeuksin esitettävissä, hyöty on arvioitava ottaen huomioon rikoksen laatu, rikollisen toiminnan laajuus ja muut olosuhteet.

Hyötyä ei tuomita menetetyksi siltä osin kuin se on palautettu tai tuomittu taikka tuomitaan suoritettavaksi loukatulle vahingonkorvauksena tai edunpalautuksena. Jos korvaus- tai edunpalautusvaatimusta ei ole esitetty tai se on vielä ratkaisematta silloin, kun menettämisvaatimuksesta annetaan ratkaisu, menettämisseuraamus on tuomittava.

3 § *Laajennettu hyödyn menettäminen.* Omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi.

1) siltä, jonka todetaan syyllistyneen rikokseen, josta voidaan tuomita vähintään neljä vuotta vankeutta tai sellaisen rikoksen rangaistavaan yritykseen taikka 32 luvun 1 §:ssä, 46 luvun 4 §:ssä, 50 luvun 1 tai 4 §:ssä taikka alkoholilain (459/1968) 82 §:ssä tarkoitettuun rikokseen sekä

2) 1 kohdassa tarkoitettuun rikokseen osalliselta ja siltä, jonka puolesta tai hyväksi edellä mainittu rikos on tehty, jos rikos on luonteeltaan sellainen, että se voi tuottaa huomattavaa taloudellista hyötyä ja jos on syytä olettaa omaisuuden olevan kokonaan tai osaksi peräisin rikollisesta toiminnasta, jota ei ole pidettävä vähäisenä.

Edellä 1 momentissa mainittu omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi valtiolle menetetyksi myös

1) siltä, joka on 1 momentissa tarkoitettuun henkilöön sellaisessa suhteessa, jota tarkoitetaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain (758/1991) 3 §:n 1 momentissa (*läheinen*) sekä

2) yksityiseltä elinkeinonharjoittajalta, yhtiöltä, muulta yhteisöltä tai säätiöltä, joka on 1 momentissa tarkoitettuun henkilöön tai hänen läheiseensä sellaisessa suhteessa, jota tarkoitetaan takaisinsaannista konkurssipesään annetun lain 3 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa,

jos on syytä olettaa, että omaisuus on menettämisseuraamuksen tai korvausvelvollisuuden välttämiseksi siirretty edellä mainituille.

Edellä 2 momentissa tarkoitettua menettämisseuraamusta ei tuomita, jos omaisuus on siirretty yli viisi vuotta aikaisemmin kuin 1 momentissa tarkoitettu rikos on tehty.

Jos kaksi tai useampi tuomitaan samaan menettämisseuraamukseen, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti.

4 § *Rikoksentekovälineen menettäminen.* Valtiolle menetetyksi on tuomittava rikoksen tekemisessä käytetty:

1) ampuma- tai teräase sekä muu niihin rinnastettava hengenvaarallinen välinen; ja

2) muu esine tai omaisuus, jonka hallussapito on rangaistavaa.

Menetetyksi voidaan tuomita myös:

1) esine tai omaisuus, jota on käytetty tahallisen rikoksen tekemisessä; ja

2) oikeudenkäynnin kohteena olevaan tahalliseen rikokseen läheisesti liittyvä esine tai omaisuus, joka on yksinomaan tai pääasiallisesti tahallista rikosta varten hankittu tai valmistettu taikka ominaisuuksiltaan erityisen sovelias tahallisen rikoksen tekemiseen.

Menetetyksi tuomitsemisen tarpeellisuutta harkittaessa on erityisesti kiinnitettävä huomiota uusien rikosten ehkäisemiseen.

5 § *Muun omaisuuden menettäminen.* Rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus on tuomittava valtiolle menetetyksi, jos sen hallussapito on rangaistavaa.

Rikoksella tuotettu, valmistettu tai aikaansaatu taikka rikoksen kohteena ollut esine tai omaisuus voidaan tuomita kokonaan tai osaksi menetetyksi, jos menettämisseuraamus on tarpeen:

1) esineen tai omaisuuden terveydelle tai ympäristölle haitallisten ominaisuuksien vuoksi;

2) uusien rikosten ehkäisemiseksi, ja esine on erityisen sovelias rikoksen kohteeksi tai rikolliseen käyttöön;

3) säännöstelyä taikka maahantuontia tai maastavientiä koskevien säännösten tai määräysten tarkoituksen toteuttamiseksi; tai

4) luonnon tai ympäristön suojelemiseksi annettujen säännösten tai määräysten tarkoituksen toteutta-

miseksi.

Astia, päällys tai muu väline, jota on käytetty menetetyksi tuomittavan esineen tai omaisuuden säilyttämiseen, voidaan myös tuomita menetetyksi, jos menettämisseuraamusta ei muuten ole hankaluuksitta mahdollista panna täytäntöön.

6 § *Menettämisen rajoitukset.* Menetetyksi ei tuomita 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua esinettä tai muuta omaisuutta, joka kokonaan tai osaksi kuuluu muulle kuin rikoksentekijälle, rikokseen osalliselle tai sille, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty. Esine tai omaisuus voidaan kuitenkin tuomita menetetyksi siltä, jolle se on rikoksen tekmisen jälkeen siirretty, jos hän sen vastaanottaessaan on tiennyt esineen tai omaisuuden liittymisestä rikokseen tai hänellä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka jos hän on saanut sen lahjana tai muuten vastikkeetta.

Esine tai omaisuus on sen omistusoikeudesta riippumatta tuomittava menetetyksi, jos sen omistajakin sitä hallussaan pitämällä syyllistyisi rikokseen.

7 § *Menettämisseuraamuksen raukeaminen.* Tuomioistuin voi menettämisvaatimuksen ratkaistessaan vastaajan suostumuksella määrätä, että menettämisseuraamus raukeaa, jos 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuun esineeseen tai omaisuuteen tehdään määräajassa tuomiossa mainittavat muutokset tai sen suhteen muuten menetellään tuomiossa mainitulla tavalla, joka tekee menettämisseuraamuksen tarpeettomaksi.

Ulosottomies valvoo tuomiossa mainittujen velvoitteiden noudattamista ja päättää menettämisen raukeamisesta.

Menettämisseuraamukseen tuomittu voi valittaa päätöksestä siinä järjestyksessä kuin ulosottovalituksesta säädetään. Ulosottomies voi erityisestä syystä jatkaa 1 momentissa tarkoitettua määräaikaa. Menettämisseuraamuksen raukeamisesta on ilmoitettava Oikeusrekisterikeskukselle.

Menettämisseuraamukseen tuomittu vastaa kustannuksista, jotka aiheutuvat muutostöistä ja muutoin tuomion täytäntöönpanosta.

8 § *Arvon menettäminen.* Jos 4 tai 5 §:ssä tarkoitettua esinettä tai omaisuutta ei voida tuomita menetetyksi 6 §:n 1 momentissa säädetyn rajoituksen vuoksi tai siksi, että esine tai omaisuus on kätketty tai sitä ei muutoin tavoiteta, rikoksentekijä, rikokseen osallinen ja se, jonka puolesta tai suostumuksin rikos on tehty, voidaan tuomita esineen tai omaisuuden sijasta menettämään kokonaan tai osaksi sen arvo. Arvon menettämiseen voidaan tuomita myös se, jolle esine tai omaisuus on siirretty, jos hän sen vastaanottaessaan on tiennyt sen liittymisestä rikokseen tai hänellä on ollut perusteltu syy sitä epäillä taikka hän on saanut sen lahjana tai muuten vastikkeetta.

Arvoa ei kuitenkaan tuomita menetetyksi, jos 1 momentissa tarkoitettu henkilö saattaa todennäköiseksi, että esine tai omaisuus on hävitetty tai käytetty.

Jos kaksi tai useampi tuomitaan samaa esinettä tai omaisuutta koskevaan arvon menettämiseen, he vastaavat siitä yhteisvastuullisesti. Se, jota ei ole tuomittu menettämään arvoa kokonaan, vastaa kuitenkin vain tuomitusta määrästä.

9 § *Menettämisseuraamuksen vaatiminen.* Menettämisseuraamus määrätään syyttäjän tai rangaistusmääräysmenettelystä annetun lain (692/1993) 3 §:ssä tarkoitetun virkamiehen vaatimuksesta. Myös asianomistaja voi esittää menettämisvaatimuksen ajaessaan yksin syytettä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 7 luvun mukaisesti.

Oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 8 b §:ssä säädetään perusteista, joiden nojalla syyttäjä saa jättää menettämisvaatimuksen esittämättä. (650/2003)

10 § *Menettämisseuraamuksen kohtuullistaminen.* Menettämisseuraamus saadaan jättää tuomitsematta, jos

1) hyöty taikka esineen tai omaisuuden arvo on vähäinen;

2) tekijä jätetään rangaistukseen tuomitsematta 3 luvun 5 §:n 3 tai 4 momentin taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla; tai

3) menettämisseuraamuksen tuomitseminen olisi kohtuutonta ottaen huomioon rikoksen ja esineen tai omaisuuden laatu, vastaajan taloudellinen asema sekä muut olosuhteet.

Menettämisseuraamus voidaan 1 momentissa mainituilla edellytyksillä määrätä koskemaan esineen tai omaisuuden sijasta sen arvoa taikka vain osaa esineestä tai omaisuudesta tai sen arvosta. Menetetyksi voidaan niin ikään tuomita osa sekä esineestä tai omaisuudesta että sen arvosta. Menetetyksi voidaan tuomita myös osa hyödystä.

Vastaaja oli jätetty alkoholipitoisen aineen välittämisestä rikoslain 3 luvun 5 §:n 3 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta. Kysymys rikoksen tuottaman taloudellisen hyödyn ja alkoholijuoman arvon tuomitsematta jättämisestä.

11 § *Erinäisiä säännöksiä.* Tutkittaessa esitutkinnassa tai oikeudenkäynnissä muun kuin rikoksesta epäillyn tai rikoksesta syytetyn vastuuta menettämisseuraamuksesta on soveltuvin osin noudatettava, mitä rikoksesta epäillystä tai rikosasian vastaajasta säädetään.

Jos korvausta taikka edunpalautusta on suoritettu tai tuomittu suoritettavaksi 2 §:n 3 momentissa tarkoitetun ratkaisun antamisen jälkeen, menettämisseuraamus voidaan panna täytäntöön vastaavalla määrällä vähennettynä. Jos menettämisseuraamus on jo pantu täytäntöön, vastaava määrä voidaan tuomita suoritettavaksi valtion varoista. Kanne asiasta on nostettava kantajan kotipaikan tai Helsingin käräjäoikeudessa viiden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona menettämisseuraamusta koskeva tuomio sai lainvoiman. Vastaajana asiassa on valtio, jota edustaa Oikeusrekisterikeskus.

Joka on vilpittömässä mielessä saanut kiinnityksen

taikka pantti- tai pidätysoikeuden 4 tai 5 §:ssä tarkoitettuun, menetetyksi tuomittuun esineeseen tai omaisuuteen, voi saada maksun sen arvosta saamisen erääntymisestä riippumatta. Kanne siitä on nostettava 2 momentissa mainitussa ajassa ja tuomioistuimessa. Muussa tapauksessa kiinnitys taikka pantti- tai pidätysoikeus raukeaa.

2 a luku
Sakosta, muuntorangaistuksesta ja rikesakosta

9 §
Rikesakkorikkomukset

Rikesakko voidaan säätää seuraamukseksi myös jätelaissa (1072/1993) säädetyn roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta sekä kalastuslaissa (286/1982) säädetyn kalastuksenhoito- tai viehekalastusmaksun suorittamisen laiminlyönnistä taikka kyseisen maksun suorittamista osoittavan tositteen määräajassa esittämisen laiminlyönnistä. (515/2002)

3 luku

10 § Jos joku, pelastaakseensa itseään tahi toista taikka omaansa tai toisen omaisuutta pakottavasta vaarasta, on tehnyt rangaistuksenalaisen teon, ja jos pelastus ilman sitä olisi ollut mahdoton; tutkikoon oikeus, teon ja asianhaarain mukaan, onko hän teostaan jääpä rankaisematta, vai onko hän siitä ansainnut täyden tahi 2 §.n 1 momentin mukaan vähennetyn rangaistuksen.

16 luku
Rikoksista viranomaisia vastaan (563/98)

1 §
Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen

Joka

1) käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pakottaakseen virkamiehen tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen,

2) muuten käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa sellaisen virkatoimen johdosta sitä suorittavaa virkamiestä vastaan tai

3) käyttää väkivaltaa virkamiestä tai häneen 15 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetussa suhteessa olevaa henkilöä vastaan kostaakseen sellaisen virkatoimen,

on tuomittava *virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta tuomitaan myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla palvelusta toimittavaa sotilasta tai sitä kohtaan, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä virkatoimessa.

2 §
Virkamiehen vastustaminen

Jos virkamiehen väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallitessa tehty, rikoksentekijä on tuomittava *virkamiehen vastustamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

3 §
Haitanteko virkamiehelle

Joka käyttämättä väkivaltaa tai sen uhkaa oikeudettomasti estää tai yrittää estää 1 §:ssä tarkoitetun virkatoimen suorittamista tai vaikeuttaa sitä, on tuomittava *haitanteosta virkamiehelle* sakkoon.

Haitanteosta virkamiehelle tuomitaan myös se, joka menettelee 1 momentissa mainitulla tavalla palvelusta toimittavaa sotilasta tai sitä kohtaan, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä virkatoimessa.

4 §
Niskoittelu poliisia vastaan

Joka

1) jättää noudattamatta rajavartiomiehen tehtävän suorittamiseksi toimivaltansa rajoissa antaman käskyn tai kiellon,

2) kieltäytyy antamasta rajavartiomiehelle rajavartiolain (578/2005) 36 §:n 1 momentissa tarkoitettuja henkilötietoja,

3) jättää noudattamatta rajavartiolain 38 §:ssä tarkoitetun, rajavartiomiehen liikenteen ohjaamiseksi taikka kulkuneuvon pysäyttämiseksi taikka siirtämiseksi antaman selvästi havaittavan merkin tai määräyksen,

4) jättää noudattamatta meripelastusjohtajan meripelastuslain (2001/1145) 11 a §:n nojalla antaman kiellon tai määräyksen tai

5) hälyttää aiheettomasti rajavartiomiehen tai antamalla vääriä tietoja vaikeuttaa rajavartiomiehen toimintaa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, niskoittelusta rajavartiomiestä vastaan sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

5 §
Väärän henkilötiedon antaminen

Joka erehdyttääkseen viranomaista ilmoittaa nimensä väärin tai antaa muutoin henkilöllisyydestään väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka sanotussa tarkoituksessa käyttää toisen henkilötodistusta, passia, ajokorttia tai muuta sen kaltaista todistusta, on tuomittava *väärän henkilötiedon antamisesta* sakkoon tai van-

keuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

6 §
Sakkovilppi

Joka hankkiakseen itselleen taloudellista hyötyä antaa viranomaiselle sakon määräämistä varten tuloistaan, varallisuudestaan, elatusvelvollisuudestaan tai muusta maksukykyynsä vaikuttavasta seikasta olennaisesti totuudenvastaisen tai harhaanjohtavan tiedon, on tuomittava *sakkovilpistä* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

7 §
Rekisterimerkintärikos

Joka

1) aiheuttaakseen oikeudellisesti merkityksellisen virheen viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaa rekisteriä pitävälle viranomaiselle väärän tiedon tai

2) hankkiakseen itselleen tai toiselle hyötyä taikka toista vahingoittaakseen käyttää hyväkseen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla aiheutettua virhettä,

on tuomittava *rekisterimerkintärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

8 §
Väärän todistuksen antaminen viranomaiselle

Joka antaa viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen kirjallisen todistuksen tai siihen rinnastettavan teknisen tallenteen taikka laadittuaan sellaisen todistuksen tai tallenteen antaa sen toiselle sanottuun tarkoitukseen käytettäväksi, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Väärän todistuksen antamisesta viranomaiselle tuomitaan myös viranomaisen erityisen valvonnan alaisen toiminnan harjoittaja taikka tämän edustaja tai palveluksessa oleva henkilö tai valvottavan yhteisön tilintarkastaja, joka lakiin perustuvan tarkastuksen yhteydessä tai lakiin perustuvaa ilmoitusvelvollisuutta muuten täyttäessään antaa valvovalle viranomaiselle oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen suullisen tiedon.

9 §
Virkavallan anastus

Joka toista erehdyttääkseen

1) ilman lakiin perustuvaa oikeutta ryhtyy toimeen, jonka vain julkista valtaa käyttävä toimivaltainen viranomainen saa tehdä, tai

2) muuten esiintyy virkatehtävässä olevana julkista valtaa käyttävänä virkamiehenä,

on tuomittava *virkavallan anastuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

9 a §
Lähestysmiskiellon rikkominen

Jos lähestymiskieltoon tai väliaikaiseen lähestymiskieltoon määrätty rikkoo lähestymiskieltoa koskevassa ratkaisussa yksilöityä kieltoa, hänet on tuomittava *lähestymiskiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi. (902/98)

10 §
Omaisuutta koskevan viranomaiskiellon rikkominen

Joka oikeudettomasti

1) murtaa viranomaisen asettaman lukon, sinetin, esteen tai merkinnän, jolla esine tai muu kohde on suljettu tai eristetty, tai muuten murtautuu viranomaisen tällä tavoin sulkemaan esineeseen tai muuhun kohteeseen,

2) tunkeutuu viranomaisen sulkemaan rakennukseen tai huoneeseen tai muuten rikkoo rikoksen selvittämisen turvaamiseksi pakkokeinolain 6 luvun 2 §:n nojalla annetun kiellon,

3) ryhtyy takavarikkoon tai vakuutustakavarikkoon otettuun, ulosmitattuun tai sellaiseen irtaimeen esineeseen, jonka muualle siirtämisen viranomainen on kieltänyt, tai

4) vastoin hukkaamiskieltoa tai muuta viranomaiskieltoa hukkaa tai luovuttaa omaisuutta tai vastoin maksukieltoa maksaa saatavan tai palkan,

on tuomittava *omaisuutta koskevan viranomaiskiellon rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa viranomaisella tarkoitetaan Suomen viranomaisen lisäksi ulkomaan tulliviranomaista.

11 §
Liiketoimintakiellon rikkominen

Joka rikkoo liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon, on tuomittava liiketoimintakiellon rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Liiketoimintakiellon rikkomisesta tuomitaan myös se, joka toimii toisen välikätenä liiketoimintakiellon tai väliaikaisen liiketoimintakiellon kiertämiseksi.

12 §
Viranomaisen hallussa olevan todistuskappaleen hävittäminen

Joka oikeudettomasti hävittää, ottaa haltuunsa, vahingoittaa tai muutoin tekee käyttökelvottomaksi yleisessä arkistossa tai viranomaisen hallussa olevan asiakirjan tai muun todistuskappaleen taikka viranomaisen pitämän yleisen rekisterin tai sen osan, on tuomittava *viranomaisen hallussa olevan todistuskappaleen hävittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

13 § (604/2002)

Lahjuksen antaminen

Joka virkamiehelle lupaa, tarjoaa tai antaa hänen toiminnastaan palvelussuhteessa hänelle tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun edun, jolla vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan virkamiehen toimintaan palvelussuhteessa, on tuomittava lahjuksen antamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Lahjuksen antamisesta tuomitaan myös se, joka virkamiehen toiminnasta palvelussuhteessa lupaa, tarjoaa tai antaa 1 momentissa tarkoitetun lahjan tai edun toiselle.

14 §

Törkeä lahjuksen antaminen

Jos lahjuksen antamisessa

1) lahjalla tai edulla pyritään saamaan asianomainen toimimaan palvelussuhteessa velvollisuuksiensa vastaisesti lahjojaa tai toista huomattavasti hyödyttäen tai toiselle tuntuvaa vahinkoa tai haittaa aiheuttaen tai

2) lahjan tai edun arvo on huomattava ja lahjuksen antaminen on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä lahjuksen antamisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

14 a § (604/2002)

Lahjuksen antaminen kansanedustajalle

Joka kansanedustajalle lupaa, tarjoaa tai antaa hänelle tai toiselle tarkoitetun lahjan tai muun oikeudettoman edun, jotta tämä edun vuoksi edustajantoimessaan menettelisi jonkin eduskunnassa käsiteltävänä olevan tai käsiteltäväksi tulevan asian päättämiseksi tietyllä tavalla, on tuomittava lahjuksen antamisesta kansanedustajalle sakkoon tai vankeuteen enintään neljäksi vuodeksi.

15 §

Vangin laiton vapauttaminen

Joka laittomasti

1) vapauttaa vangin, pidätetyn tai kiinniotetun taikka sotilaskurinpitolaissa (331/1983) tarkoitettuun arestiin määrätyn henkilön vankilasta tai muusta säilytyspaikasta tai häntä vartioivan, saattavan tai kuljettavan virkamiehen tai sotilaan huostasta taikka auttaa häntä pääsemään karkuun tai

2) estää toimivaltaista virkamiestä tai sotilasta ottamasta kiinni pakosalla olevaa vangittavaksi tai pidätettäväksi määrättyä tai kiinniotettavaa henkilöä,

on tuomittava *vangin laittomasta vapauttamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

16 §

Vangin karkaaminen

Vanki, pidätetty tai viranomaisen huostassa oleva kiinniotettu taikka sotilaskurinpitolaissa tarkoitettuun arestiin määrätty henkilö, joka karkaa tai yrittää karata rangaistuslaitoksesta tai muusta säilöstä taikka häntä vartioivan, saattavan tai kuljettavan henkilön huostasta, on tuomittava vangin karkaamisesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

17 §

Vangin varustautuminen aseella

Vanki, pidätetty tai viranomaisen huostassa oleva kiinniotettu taikka sotilaskurinpitolaissa tarkoitettuun arestiin määrätty henkilö, joka vastoin hänen tietoonsa saatettua kieltoa valmistaa, hankkii tai pitää hallussaan ampuma- tai teräaseen tai niihin rinnastettavan hengenvaarallisen välineen, on tuomittava *vangin varustautumisesta aseella* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

18 § (604/2002)

Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Lahjuksen antamiseen, törkeään lahjuksen antamiseen ja lahjuksen antamiseen kansanedustajalle sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

19 §

Rajoitussäännös

Tämän luvun 1–3 §:n säännöksiä ei sovelleta 17 luvun 6 §:ssä tarkoitettuihin tekoihin.

20 § (604/2002)

Soveltamisalasäännökset

Sovellettaessa tämän luvun 1–3 §:ää rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämis- tai rikosten ennalta estämis- tai esitutkintatehtävissä, ja julkista valtaa käyttävä henkilö sekä palvelusta toimittava sotilas. (282/2007)

Sovellettaessa tämän luvun 9 §:ää virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, sellainen ulkomainen virkamies, joka toimii Kansainvälisen rikostuomioistuimen palveluksessa taikka Suomen alueella kansainvälisen sopimuksen tai muun kansainvälisen velvoitteen nojalla tarkastus-, tarkkailu-, takaa-ajo-, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämis- tai rikosten ennalta estämis- tai esitutkintatehtävissä, ja julkista valtaa käyttävä henkilö. (282/2007)

Sovellettaessa tämän luvun 13 ja 14 §:ää rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu julkista luottamustehtävää hoitava henkilö, julkisyhteisön työntekijä, ulkomainen virkamies, julkista valtaa käyttävä henkilö ja sotilas.

Sovellettaessa tämän luvun 14 a §:ää rikollisen teon kohteena olevaan kansanedustajaan rinnastetaan 40 luvun 11 §:ssä tarkoitettu ulkomaisen parlamentin jäsen.

Jos muualla kuin tässä laissa säädetään rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännösten soveltamisesta muuhun kuin 1–4 momentissa tarkoitettuun henkilöön, hänet rinnastetaan rikollisen teon kohteena olevaan virkamieheen sovellettaessa tämän luvun 1–3, 9, 13 ja 14 §:ää.

17 luku
Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

14 § (1431/2006)
Eläinsuojelurikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta pahoinpitelemällä, liiallisesti rasittamalla, jättämällä tarpeellista hoitoa tai ravintoa vaille tai muuten
1) eläinsuojelulain (247/1996) tai sen nojalla annetun säännöksen,
2) eläinten kuljetuksesta annetun lain (1429/2006) tai sen nojalla annetun säännöksen tai
3) eläinten suojelusta kuljetuksen ja siihen liittyvien toimenpiteiden aikana sekä direktiivien 64/432/ETY ja 93/119/EY ja asetuksen (EY) N:o 1255/97 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2005 liitteen I vastaisesti kohtelee eläintä julmasti tai tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa aiheuttaen, on tuomittava eläinsuojelurikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

15 §
Lievä eläinsuojelurikos

Jos eläinsuojelurikos, ottaen huomioon aiheutetun kärsimyksen, kivun tai tuskan laatu tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava lievästä eläinsuojelurikoksesta sakkoon.

23 § (563/1998)
Seuraamuksia koskevia säännöksiä

Joka tuomitaan eläinsuojelurikoksesta tai lievästä eläinsuojelurikoksesta, voidaan samalla tuomita menettäneeksi oikeutensa pitää tai hoitaa eläimiä taikka muuten vastata eläinten hyvinvoinnista. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka tuomitaan eläinsuojelulain 54 §:n 1 momentin nojalla eläinsuojelurikkomuksesta tai eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:n nojalla eläinkuljetusrikkomuksesta ja jota voidaan pitää soveltumattomana tai kykenemättömänä huolehtimaan eläinten hyvinvoinnista. Kielto voidaan antaa määräajaksi tai pysyvästi. Kielto voi koskea määrättyjen eläinlajien pitämistä tai eläinten pitämistä yleensä. Eläintenpitokielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 4 §:n 2 momentin nojalla. Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti. (1431/2006)

24 § (650/2004)
Oikeushenkilön rangaistusvastuu

Järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan osallistumiseen, laittoman maahantulon järjestämiseen, törkeään laittoman maahantulon järjestämiseen, eläinsuojelurikokseen, uhkapelin järjestämiseen, väkivaltakuvauksen levittämiseen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan kuvan levittämiseen, törkeään sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittämiseen, sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan hallussapitoon ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaan markkinointiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

28 luku

10 § (24.8.1990/769) Luvaton pyynti. Joka luvattomasti metsästää toisen metsästysalueella tai kalastaa tai muuten pyytää toisen kalavedessä taikka ylittää lakiin, lupaan sopimukseen tai päätökseen perustuvan metsästys- tai kalastusoikeutensa, on tuomittava luvattomasta pyynnistä sakkoon.

Luvattomasta pyynnistä tuomitaan myös se, joka tahallaan luvattomasti pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen sellaisella alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta tai lupaa. (515/2002)

41 luku (531/2007)
Aserikoksista

1 §
Ampuma-aserikos

Joka ampuma-aselain (1/1998) vastaisesti

1) siirtää tai tuo Suomeen, siirtää Suomesta, kaupallisessa tarkoituksessa vie, kauttakuljettaa tai valmistaa taikka pitää kaupan, hankkii, pitää hallussaan tai luovuttaa ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia,

2) kaupallisessa tarkoituksessa korjaa tai muuntaa ampuma-aseen tai aseen osan, pitää ampumarataa taikka kouluttaa ampuma-aseiden käyttöön,

3) lainaa ampuma-aseen tai aseen osan sille, jolla ei ole oikeutta sen hallussapitoon,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö ase-elinkeinonharjoittajalle ampuma-aselain 25 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen,

5) laiminlyö ampuma-aselain 110 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tarkastuttaa myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt tai tuodut ampuma-aseet tai patruunat taikka

6) laiminlyö ampuma-aselain 112 a §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseen osa poliisilaitokselle,

on tuomittava *ampuma-aserikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Ampuma-aserikoksena ei pidetä 1 momentin 1

kohdassa tarkoitettua ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoa, jos tällaisen esineen hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun.

2 §

Törkeä ampuma-aserikos

Jos ampuma-aserikoksessa

1) rikoksen kohteena on erityisen vaarallinen ampuma-ase taikka suuri määrä ampuma-aseita tai aseen osia,

2) rikoksella tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä taikka

3) rikos tehdään erityisen suunnitelmallisesti

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ampuma-aserikoksesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

3 §

Lievä ampuma-aserikos

Jos ampuma-aserikos, huomioon ottaen rikoksen kohteena olleiden esineiden laatu tai määrä taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *lievästä ampuma-aserikoksesta* sakkoon.

4 §

Vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkominen

Joka järjestyslain 9 §:n vastaisesti tuo maahan tai valmistaa vaarallisen esineen tai pitää sellaista kaupan, on tuomittava *vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

5 §

Vaarallisen esineen hallussapito

Joka järjestyslain 9 §:n vastaisesti pitää yleisellä paikalla tai yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa hallussaan vaarallista esinettä, on tuomittava *vaarallisen esineen hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

6 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapito

Joka järjestyslain 10 §:n vastaisesti pitää yleisellä paikalla hallussaan toisen vahingoittamiseen soveltuvaa esinettä tai ainetta taikka ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavaa esinettä, on tuomittava *toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

7 §

Toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttaminen alaikäiselle

Joka järjestyslain 11 §:n vastaisesti myy tai muuten pysyvästi luovuttaa alle 18-vuotiaalle ilma-aseen, jousitoimisen aseen tai harppuunan, on tuomittava *toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

8 §

Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena vähäisestä 6 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen tai aineen hallussapidosta ja vähäisestä 7 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen luovuttamisesta alaikäiselle säädetään 2 a luvun 9 §:n 5 momentissa ja 6 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

48 luku

Ympäristörikoksista

1 § (748/2007) *Ympäristön turmeleminen.* Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) saattaa, päästää tai jättää ympäristöön esineen, ainetta, säteilyä tai muuta sellaista lain tai sen nojalla annetun säännöksen taikka yleisen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti,

2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta tai tuotetta taikka käyttää laitetta ympäristönsuojelulain (86/2000) nojalla annetun säännöksen vastaisesti tai otsonikerrosta heikentävistä aineista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2037/2000 vastaisesti taikka jätelain (1072/1993) 60 §:n 1 momentissa mainitun säännöksen tai jätelain nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai kiellon vastaisesti taikka laiminlyö jätelain mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuutensa taikka

3) tuo maahan, vie maasta tai siirtää Suomen alueen kautta jätettä jätelain tai sen nojalla annetun säännöksen tai yksittäistapausta koskevan määräyksen tai jätteiden siirrosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1013/2006 vastaisesti taikka tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin ympäristönsuojelulain nojalla annettua asetusta taikka vastoin otsonikerrosta heikentävistä aineista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 2037/2000, tietyistä fluoratuista kasvihuonekaasuista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 842/2006, vaarallisten kemikaalien viennistä ja tuonnista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 304/2003 tai pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o

850/2004 taikka vie maasta muuntogeenisiä organismeja, niitä sisältäviä elintarvikkeita tai rehuja vastoin muuntogeenisten organismien valtioiden rajat ylittävistä siirroista annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 1946/2003 siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava ympäristön turmelemisesta sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. (409/2009)

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

Ympäristön turmelemisesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ryhtyy muuten kuin 1 momentissa tarkoitetulla tavalla muuttamaan ympäristöä vastoin maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999), vesilain (264/1961) tai maaaineslain (555/1981) säännöksiä tai Saimaan ja Vuoksen juoksutussääntöä taikka näiden nojalla annettuja säännöksiä, yleisiä tai yksittäistapausta koskevia määräyksiä taikka kaavaa tai lupaa siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vakavuudeltaan ympäristön pilaantumiseen rinnastettavaa muuttumista.

2 § *Törkeä ympäristön turmeleminen.* Jos ympäristön turmelemisessa

1) ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkä-aikaisuus, laaja ulottuvuus tai muut seikat taikka

2) rikos tehdään 1 §:ssä tarkoitetun menettelyn johdosta saadusta viranomisen määräyksestä tai kiellosta huolimatta ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentekijä on tuomittava *törkeästä ympäristön turmelemisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Yritykseen on vastaavasti sovellettava, mitä 1 §:ssä on yrityksestä säädetty.

3 § *Ympäristörikkomus.* Jos ympäristön turmeleminen, huomioon ottaen ympäristölle tai terveydelle aiheutetun vaaran tai vahingon vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksentekijä on tuomittava *ympäristörikkomuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo ympäristönsuojelulain 64 §:n nojalla annettuja määräyksiä.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka laiminlyö ympäristönsuojelulain 28 ja 29 §:ssä tarkoitetun velvollisuuden hakea ympäristölupaa, jollei teko ole ympäristön turmelemisena rangaistava.

Ympäristörikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo vesiliikennelain 5 §:ää tai vesiliikennelain 15 tai 16 §:n nojalla annettuja kieltoja tai rajoituksia siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa ympäristölle.

4 § *Tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen.* Joka muusta kuin törkeästä huolimattomuudesta

1) puuttuu ympäristöön 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla taikka

2) rikkoo jätelakia tai ympäristönsuojelulakia tai niiden nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä 1 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetulla tavalla siten, että ympäristölle tai terveydelle aiheutettu vahinko tai tällaisen vahingon vaara on erityisen suuri ottaen huomioon aiheutetun tai uhkaavan vahingon pitkäaikaisuus, laaja ulottuvuus ja muut seikat, on tuomittava *tuottamuksellisesta ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

5 § *Luonnonsuojelurikos.* Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) oikeudettomasti hävittää tai turmelee luonnonsuojelulaissa (1096/1996) tai sen nojalla suojeltavaksi tai rauhoitetuksi säädetyn tai määrätyn taikka toimenpiderajoituksen alaisen tai toimenpidekieltoon määrätyn luonnonalueen, eläimen, kasvin tai muun luontoon kuuluvan kohteen taikka

2) luonnonsuojelulain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti erottaa ympäristöstään taikka tuo maahan, vie maasta tai kuljettaa Suomen alueen kautta kohteen taikka myy, luovuttaa, ostaa tai ottaa vastaan kohteen, joka on mainitulla tavalla erotettu ympäristöstään, tuotu maahan tai viety maasta, on tuomittava *luonnonsuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta käyttää suomalaista alusta valaanpyyntiin taikka rikkoo valaiden ja arktisten hylkeiden suojelusta annetun lain 2 tai 2 a §:n maahantuontikieltoa taikka 3 §:n rauhoitussäännöstä tai haltuunottokieltoa.

Luonnonsuojelurikoksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta aiheuttaa vahinkoa Etelämanneraluee lla alkuperäisenä esiintyville eliöille rikkomalla Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 4 §:n 2 momentissa tarkoitettua kieltoa taikka menettelemällä ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti lain 21 §:n 1 momentissa, 23 §:n 1 momentissa tai 25 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Luonnonsuojelurikoksena ei kuitenkaan pidetä tekoa, jonka merkitys luonnonsuojelun kannalta on vähäinen.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

6 § *Rakennussuojelurikos.* Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta ilman laissa edellytettyä lupaa purkaa, hävittää, turmelee tai peittää rakennettuun ympäristöön kuuluvan kohteen, joka on

1) maankäyttö- ja rakennuslaissa tai sen nojalla annetulla määräyksellä suojeltu tai

2) rakennussuojelulain (60/85) nojalla suojeltu tai päätetty asettaa toimenpidekieltoon, on tuomittava *rakennussuojelurikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Rakennussuojelurikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta purkaa, hävittää tai turmelee muinaismuistolaissa (295/63) tarkoitetun kiinteän muinaisjäännöksen taikka aluksen hylyn tai sen osan ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehtojen vastaisesti.

Rakennussuojelurikoksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta vahingoittaa, siirtää tai tuhoaa Etelämantereen ympäristönsuojelusta annetun lain (28/1998) 4 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun historiallisen paikan tai muistomerkin.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

7 § *Vastuun kohdentuminen.* Tässä luvussa rangaistavaksi säädetystä menettelystä tuomitaan rangaistukseen se, jonka velvollisuuksien vastainen teko tai laiminlyönti on. Tätä arvioitaessa on otettava huomioon asianomaisen asema, hänen tehtäviensä ja toimivaltuuksiensa laatu ja laajuus sekä muutenkin hänen osuutensa lainvastaisen tilan syntyyn ja jatkumiseen.

8 § (297/2003) on kumottu L:lla 297/2003.

9 § *Oikeushenkilön rangaistusvastuu.* Tässä luvussa mainittuihin rikoksiin sovelletaan, mitä oikeushenkilön rangaistusvastuusta säädetään.

48 a luku
Luonnonvararikoksista (515/2002)

1 §
Metsästysrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta oikeudettomasti

1) metsästää käyttäen metsästyslaissa (615/1993) kiellettyä pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää taikka vastoin metsästyslaissa säädettyä moottorikäyttöisen kulkuneuvon käytön rajoitusta,

2) metsästää vastoin metsästyslain tai sen nojalla annettua riistaeläimen rauhoitusta tai metsästyskieltoa tai -rajoitusta tai kiintiötä koskevaa säännöstä tai määräystä taikka ilman pyyntilupaa tai

3) aiheuttaa metsästäessään vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle taikka rikkoo yleisen turvallisuuden vuoksi annettua metsästystä koskevaa kieltoa tai rajoitusta,

on tuomittava *metsästysrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

2 §
Kalastusrikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) käyttää kalastuksessa räjähdyksellä tai muulla tavoin aikaansaatua painetta taikka ampuma-asetta tai sähkövirtaa,

2) kalastaa huomattavassa laajuudessa vastoin kalastuslain tai sen nojalla annettua kalojen tai rapujen rauhoitusta, pyydyksiä, pyynnin harjoittamista, pyyntikieltoa, pyyntirajoitusta tai kalojen tai rapujen alamittaa koskevaa säännöstä tai yleistä tai yksittäistapausta koskevaa määräystä,

3) kalastaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 37 artiklan nojalla annetuissa Euroopan yhteisön yhteistä kalastuspolitiikkaa koskevissa asetuksissa tai niiden nojalla annetuissa päätöksissä tai määräyksissä kielletyllä pyyntivälineellä, pyyntitavalla taikka kiellettynä pyyntiaikana, tai

4) luvattomasti kalastuslain vastaisesti istuttaa tai siirtää vesialueelle kala- tai rapulajia tai niiden kantaa, jota siellä ei ennestään ole siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vaaraa tai vahinkoa kalakannalle tai kalavedelle,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *kalastusrikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tahallisen rikoksen yritys on rangaistava.

3 §
Metsärikos

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) hakkaa metsää metsälain (1093/1996) 5 §:n 2 momentin tai 5 §:n 4 momentin nojalla annetun kasvatus- tai uudistushakkuuta koskevan säännöksen tai määräyksen vastaisesti tai

2) rikkoo suojametsäaluetta tai suoja-aluetta koskevaa metsälain tai sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä,

on tuomittava *metsärikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Metsärikoksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan vahingoittaa metsän hoito- tai käyttötoimenpiteellä ympäristöstään selvästi erottuvaa metsäluonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeää luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaista elinympäristöä metsälain tai sen nojalla annetun säännöksen tai määräyksen vastaisesti taikka ilman laissa edellytettyä lupaa tai lupaehdon vastaisesti siten, että teko on omiaan vaarantamaan kyseisen elinympäristön ominaispiirteiden säilymistä.

4 §
Laittoman saaliin kätkeminen

Joka kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaa metsästysrikoksella tai kalastusrikoksella saatua saalista, vaikka tietää, että se on tällä tavalla saatu, on tuomittava *laittoman saaliin kätkemisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta ei tuomita henkilöä, joka on osallinen rikokseen, jolla laiton saalis on saatu. Pykälän 1 momenttia ei myöskään sovelleta rikoksentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaan henkilöön, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikoksentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa saalista.

5 §

Syyteoikeus

Jos kalastusrikoksella, metsästysrikoksella tai laittoman saaliin kätkemisellä on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Mitä 1 luvussa säädetään Suomen ulkopuolella tehdyn, Suomeen kohdistuvan rikoksen syytteeseen saattamisesta ja siitä tuomitsemisesta, koskee myös 2 §:ssä tarkoitettua kalastusrikosta, milloin se on tehty Suomen aluevesien ulkopuolella.

6 §

Metsästyskielto

Metsästysrikoksesta tuomittava, joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevista säännöksistä, voidaan määrätä metsästyskieltoon vähintään yhdeksi ja enintään viideksi vuodeksi. Samalla hänet on määrättävä luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle.

Metsästyskieltoon määrätty ei saa metsästyskiellon aikana metsästää eikä toimia metsästyslain 28 §:ssä tarkoitettuna metsästyksen johtajana. Metsästyskielto voidaan määrätä myös henkilölle, joka jätetään rangaistukseen tuomitsematta tämän lain 3 luvun 3 §:n nojalla.

Kielto on voimassa muutoksenhausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti.

Ampuma-aselaki

Annettu Helsingissä 9 päivänä tammikuuta 1998

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Soveltamisala

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin.

(601/2001) Mitä tässä laissa säädetään ampuma-aseista, koskee myös ohjus- ja raketinheitinjärjestelmiä ja kaasusumuttimia. Kaasusumuttimiin ei kuitenkaan sovelleta 2–10, 12, 15, 31–33, 35, 35 a, 36, 42–45, 45 a, 45 b, 46–55 ja 56–63 §:ää, 66 §:n 1 momentin 1 ja 3 kohtaa eikä 68, 70–72, 74–77, 80–82, 89, 90, 110, 112 ja 112 a §:ää. Muista soveltamisalaa koskevista poikkeuksista säädetään 17 §:ssä.

2 §

Ampuma-ase

Ampuma-aseella tarkoitetaan välinettä, jolla ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla voidaan ampua luoteja, hauleja tai muita ammuksia taikka lamaannuttavia aineita siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle.

Ampuma-aseina ei pidetä seuraavia välineitä, elleivät ne ole ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa välineiksi, joilla voidaan ampua luoteja tai hauleja siten, että siitä voi aiheutua vaaraa ihmiselle:

1) rakennustyössä käytettäviksi suunnitellut ja valmistetut naulaimet;

2) hengenpelastuksessa taikka tieteellisessä tai teollisessa käyttötarkoituksessa käytettäviksi suunnitellut ja valmistetut välineet.

Ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi säädetään asetuksella.

3 §

Aseen osa

Aseen osalla tarkoitetaan ampuma-aseesta irrallisena olevaa patruunapesää ja sitä vastaavaa osaa, piippua ja putkea sekä sulkulaitetta.

Aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi säädetään asetuksella.

4 §

Ammus

Ammuksella tarkoitetaan ruutikaasunpaineen, nallimassan räjähdyspaineen tai muun räjähdyspaineen avulla ammuttavaa luotia, haulia ja muuta tarviketta, joka voi aiheuttaa vaaraa ihmiselle.

5 §

Patruuna

Patruunalla tarkoitetaan ampuma-aseessa käytettäväksi soveltuvaa käyttövalmista hylsyn, nallin, ruudin ja ammuksen sekä nallin, ruudin ja ammuksen yhdistelmää sekä vastaavaa tarviketta.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *haulikon patruunalla* käyttövalmista reunakantaista patruunaa, joka koostuu hylsystä, hylsyn kannasta, luodista tai hauleista, välitulpista, ruudista ja patruunan kannan keskelle sijoitetusta nallista, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

2) *keskisytytteisellä patruunalla* käyttövalmista patruunaa, joka koostuu hylsystä, luodista tai hauleista, ruudista ja patruunan kannan keskelle sijoitetusta nallista, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

3) *reunasytytteisellä patruunalla* käyttövalmista reunakantaista patruunaa, joka koostuu hylsystä, luodista tai hauleista, ruudista ja ruudin syttymisen aiheuttavasta, kannan reunaan sijoitetusta nallimassasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

4) *kaasupatruunalla* käyttövalmista, kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta levittävää patruunaa, joka koostuu hylsystä, ruudista, nallista ja am-

muttaessa kaasuksi muodostuvasta osasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa;

5) *merkinantopatruunalla* käyttövalmista, merkinantoon ja valaisuun valmistettua, reunakantaista tai keskisytytteistä patruunaa, joka koostuu hylsystä, ruudista, nallista ja ammuttaessa valoa, savua tai ääntä synnyttävästä osasta, sekä rakenteeltaan vastaavaa patruunaa.

Patruunoiden osista, jotka ovat tai jotka sisältävät räjähdysvaarallisia aineita, on voimassa, mitä niistä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa (263/1953) ja sen nojalla säädetään.

L räjähdysvaarallisista aineista 263/1953 on kumottu L:lla 390/2005, ks. L vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 4 § 2 mom.

6 §

Ampuma-aseiden tyypit

Tässä laissa tarkoitetut ampuma-aseiden tyypit ovat haulikko, kivääri, pienoiskivääri, pistooli, pienoispistooli, revolveri, pienoisrevolveri, yhdistelmäase, kaasuase, merkinantopistooli, mustaruutiase ja muu ampuma-ase.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *haulikolla* kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua sileä- tai rihlapiippuista ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piipun pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään haulikon patruunaa;

2) *kiväärillä* kahdella kädellä olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua rihlapiippuista ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piipun tai putken pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

3) *pienoiskiväärillä* kivääriä, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

4) *pistoolilla* ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on alle 840 millimetriä ja piipun pituus alle 400 millimetriä ja jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

5) *pienoispistoolilla* pistoolia, jossa käytetään reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

6) *revolverilla* ampuma-asetta, jonka kokonaispituus on alle 840 millimetriä ja piipun pituus alle 400 millimetriä ja jossa käytetään pyörivään patruunarullaan ladattavaa keski- tai reunasytytteistä patruunaa;

7) *pienoisrevolverilla* revolveria, jossa käytetään pyörivään patruunarullaan ladattavaa reunasytytteistä .22 kaliiperista patruunaa;

8) *yhdistelmäaseella* olkapäätä vasten tuettavaksi valmistettua ampuma-asetta, jossa on ainakin kaksi piippua tai putkea ja jonka kokonaispituus on vähintään 840 millimetriä ja piippuyhdistelmän pituus vähintään 400 millimetriä sekä jossa käytetään keski- tai reunasytytteistä patruunaa ja haulikon patruunaa;

9) *kaasuaseella* ampuma-asetta, jossa käytetään kaasupatruunaa ja jolla ei voida ampua muita patruunoita;

10) *merkinantopistoolilla* ampuma-asetta, jossa käytetään merkinantopatruunaa ja jolla ei voida ampua muita patruunoita;

11) *mustaruutiaseella* ampuma-asetta, joka on suunniteltu ja valmistettu vain mustalla ruudilla käytettäväksi;

12) *muulla ampuma-aseella* asetta, joka rakenteeltaan, mitoiltaan tai muilta ominaisuuksiltaan poikkeaa tässä pykälässä määritellyistä ampuma-aseista.

7 §

Ampuma-aseiden toimintatavat

Tässä laissa tarkoitetut ampuma-aseiden toimintatavat ovat kertatuli, lippaallinen kertatuli, itselataava kertatuli ja sarjatuli.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *kertatulella* toimintatapaa, jossa lippaattoman ampuma-aseen jokainen piippu tai putki on laukauksen jälkeen ladattava uudella patruunalla ja jossa aseen laukaisukoneisto on jokaisen piipun tai putken osalta viritettävä ulkopuolisella voimalla uudestaan laukauksen jälkeen;

2) *lippaallisella kertatulella* toimintatapaa, jossa lippaalla varustetun ampuma-aseen jokainen piippu tai putki on laukauksen jälkeen ladattava uudella patruunalla ja jossa aseen laukaisukoneisto on jokaisen piipun tai putken osalta viritettävä ulkopuolisella voimalla uudestaan laukauksen jälkeen;

3) *itselataavalla kertatulella* toimintatapaa, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti aseessa syntyvän energian tai siihen liitetyn energialähteen avulla ja jossa aseella voidaan laukaista yhdellä liipaisimen painalluksella vain yksi patruuna kussakin patruunapesässä;

4) *sarjatulella* toimintatapaa, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti aseessa syntyvän energian tai siihen liitetyn energialähteen avulla ja jossa aseella voidaan laukaista yhdellä liipaisimen painalluksella peräkkäin useita patruunoita.

8 §

Taskuase

Taskuaseella tarkoitetaan revolveria tai pienoisrevolveria, joka mahtuu suorakulmaiseen, sisämitoiltaan 140 × 190 millimetrin suuruiseen laatikkoon, sekä sellaista muuta 6 §:ssä mainittua ampuma-asetta, joka mahtuu suorakulmaiseen, sisämitoiltaan 130 × 180 millimetrin suuruiseen laatikkoon siten asetettuna, että aseen piippu ja perä ovat laatikon pohjan tason suuntaisina.

Ampuma-asetta laatikkoon asetettaessa aseen lippaan tulee olla irrotettuna ja aseen olla varustettuna sen tavanomaisella tähtäinlaitteella ja kahvalla tai perän sivulevyillä sekä ilman aseen ulkoisia mittoja lisääviä osia.

9 §

Erityisen vaarallinen ampuma-ase

Erityisen vaarallisella ampuma-aseella tarkoitetaan:

1) sinkoa, kranaatinheitintä, takaaladattavaa tykkiä sekä rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavaa ampuma-asetta sekä ohjus- ja raketinheitinjärjestelmää;

2) sarjatuliasetta;

3) muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioitua ampuma-asetta.

10 §

Erityisen vaaralliset patruunat ja ammukset

Erityisen vaarallisilla patruunoilla tarkoitetaan:

1) panssarin lävistämiseen suunniteltuja ja valmistettuja patruunoita;

2) räjähtävällä tai sytyttävällä ammuksella varustettuja patruunoita;

3) pistoolissa tai revolverissa käytettäviksi suunniteltuja ja valmistettuja keskisytytteisiä patruunoita, joissa on reikäpäinen ammus tai kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuva ammus;

4) sirpaloitumaan suunniteltuja ja valmistettuja patruunoita;

5) patruunoita, joissa on nuoliammus;

6) patruunoita, joissa on useampi kuin yksi luoti.

Erityisen vaarallisilla ammuksilla tarkoitetaan 1 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettujen patruunoiden ammuksia.

11 §

Kaasusumutin

Kaasusumuttimella tarkoitetaan välinettä, jolla voidaan levittää ilmaan kyynelkaasua tai käyttötarkoitukseltaan ja vaikutukseltaan siihen verrattavaa lamaannuttavaa ainetta.

12 §

Ampuma-aseen ja aseen osan muuntaminen

Ampuma-aseen muuntamisella tarkoitetaan toimenpidettä, jonka seurauksena aseen tyyppi, toimintatapa tai kaliiperi muuttuvat taikka muusta aseesta kuin taskuaseesta tulee taskuase.

Aseen osan muuntamisella tarkoitetaan sellaista aseen osalle tehtyä toimenpidettä, jonka seurauksena ampuma-ase muuttuu 1 momentissa tarkoitetulla tavalla, jos kyseinen osa kiinnitetään aseeseen.

13 §

Kantaminen, kuljettaminen, säilyttäminen ja hallussapito

Tässä laissa tarkoitetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten:

1) (601/2001) *kantamisella* niiden käyttämistä tässä laissa säädettyihin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin;

2) *kuljettamisella* niiden siirtämistä paikasta toiseen;

3) *säilyttämisellä* niiden hallintaa silloin, kun niitä ei kanneta tai kuljeteta;

4) *hallussapidolla* niiden kantamista, kuljettamista tai säilyttämistä.

14 §

Asealan elinkeino

(601/2001) *Asealan elinkeinolla* tarkoitetaan kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavaa:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kauppaa ja valmistamista;

2) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista ja muuntamista;

3) ampumaradan pitämistä;

4) ampuma-aseiden käyttöön kouluttamista.

15 § (508/2009)

Asekeräilijä

Asekeräilijällä tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka Suomessa rekisteröityä tai julkista tehtävää hoitavaa yhteisöä tai säätiötä, jonka Poliisihallitus on hyväksynyt asekeräilijäksi.

16 §

Kuljettamiseen liittyvät määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *lähtömaalla* maata, josta maiden välinen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetus alkaa;

2) *määrämaalla* maata, jonne maiden välinen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljetus päättyy;

3) *kauttakulkumaalla* maata, jonka kautta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia kuljetetaan maasta toiseen;

4) *ennakkosuostumuksella* Euroopan unionin (EU) jäsenvaltion viranomaiselle esitettävää todistusta, josta ilmenee, ettei ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiselle toiseen EU:n jäsenvaltioon ole estettä;

5) *loppukäyttäjätodistuksella* määrämaan viranomaisen antamaa tai muuta luotettavaa todistusta ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten lopullisesta käyttäjästä;

6) *siirtoluvalla* lupaa, joka annetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kuljettamiseen EU:n jäsenvaltiosta toiseen;

7) *Euroopan ampuma-asepassilla* aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetun neuvoston *direktiivin* (91/477/ETY), jäljempänä *asedirektiivi*, 1 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua EU:n jäsenvaltion viranomaisen antamaa todistusta, josta ilmenee, että todistuksessa nimetyllä on siinä valtiossa oikeus ampuma-asepassiin merkittyjen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten am-

musten hallussapitoon.

Tässä laissa tarkoitetaan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten:

1) *tuonnilla* kuljetusta Suomeen muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta;

2) *viennillä* kuljetusta Suomesta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon;

3) *siirrolla* kuljetusta EU:n jäsenvaltiosta toiseen;

4) *kauttakuljetuksella* kuljetusta muualta kuin EU:n jäsenvaltiosta Suomen kautta muualle kuin EU:n jäsenvaltioon.

17 §

Soveltamisalaa koskevat poikkeukset

Tämä laki ei koske:

1) valtion harjoittamaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, hankkimista eikä luovuttamista valtion tarkoituksiin;

2) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoa, jos perusteena hallussapidolle on valtion palveluksessa olevien, valtion oppilaitoksissa opiskelevien tai asevelvollisuuteen perustuvaa asepalvelusta taikka vapaaehtoista asepalvelusta suorittavien henkilöiden tehtävien hoitaminen;

3) patruunoiden hankkimista 2 kohdassa tarkoitettuihin ampuma-aseisiin, jos patruunoita hankkivat valtion palveluksessa olevat tai valtion oppilaitoksessa opiskelevat;

4) puolustusvoimien järjestämiä, sen palveluksessa olevan johdolla tapahtuvia vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön liittyviä harjoituksia ja kilpailuja;

5) valtion omistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamista eikä säilyttämistä;

6) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistamista valtion laitoksissa;

7) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamista ja muuntamista valtion laitoksissa;

8) valtion käytöstään poistamien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttamista;

9) valtion viranomaisten haltuun niiden toimivaltaan kuuluvien tehtävien perusteella tulleita ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia;

10) (601/2001) vieraan valtion asevoimille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä, valmistamista, korjaamista, muuntamista ja hallussapitoa, jos toiminta perustuu Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimusvaltioiden ja muiden rauhankumppanuuteen osallistuvien valtioiden välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (SopS 65/1997) tai muuhun kansainväliseen rauhanturvaamistehtävään taikka jos toimintaan on myönnetty lupa aluevalvontalain (755/2000) nojalla;

11) tarkastusten asteittaisesta lakkauttamisesta yhteisillä rajoilla tehdyn Schengenin sopimuksen soveltamisesta tehdyn yleissopimuksen, jäljempänä Schengenin yleissopimus, 40 tai 41 artiklassa tarkoitetuille Schengenin säännöstöä soveltavien valtioiden toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu Schengenin yleissopimuksen mainituissa artikloissa tarkoitettuun tarkkailuun tai takaa-ajoon; (428/2004)

12) tullihallintojen keskinäisestä avunannosta ja yhteistyöstä tehdyn yleissopimuksen 20, 21 ja 23 artiklassa tarkoitetuille, Suomen alueella toimiville Euroopan unionin toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta, tuontia, vientiä ja hallussapitoa, kun toiminta perustuu mainituissa artikloissa tarkoitettuun takaa-ajoon, tarkkailuun tai peitetoimintaan. (428/2004)

Tämä laki ei myöskään koske keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja yleissopimuksen soveltamisesta annetun lain (148/2004) 3 §:n nojalla Suomen alueella toimiville Euroopan unionin toisen jäsenvaltion virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa. (151/.2004)

Tämä laki ei myöskään koske Belgian kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan ja Itävallan tasavallan välillä rajat ylittävän yhteistyön tehostamisesta erityisesti terrorismin, rajat ylittävän rikollisuuden ja laittoman muuttoliikkeen torjumiseksi tehdyn sopimuksen 17 ja 18 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville lennon turvahenkilöille tai 24, 25 ja 28 artiklan nojalla Suomen alueella toimiville toisen valtion toimivaltaisille virkamiehille kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoa Suomeen tai Suomesta ja hallussapitoa. (278/2007)

2 luku
Luvanvaraisuus

18 §
Luvanvaraisuus

(601/2001) Jollei tässä laissa toisin säädetä, tämän lain mukaan luvanvaraista on:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto ja tuonti Suomeen, siirto ja vienti Suomesta, kauttakuljetus kaupallisessa tarkoituksessa, kauppa, hankkiminen, hallussapito ja valmistaminen;

2) ampuma-aseiden ja aseen osien korjaaminen ja muuntaminen;

3) kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettava ampumaradan pitäminen;

4) kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettava ampuma-aseiden käyttöön kouluttaminen.

Lupa 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan voidaan antaa, jos luvan antamiselle on hyväksyttävä peruste eikä ole syytä epäillä, että lupaa tai sen nojalla hankittuja tai hallussapidettyjä esineitä käytetään väärin.

19 §
Poikkeukset luvanvaraisuudesta

Tämän lain mukaan luvanvaraista ei ole:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten vienti yksityistä tarkoitusta varten;

2) sellaisten aseen osien hankkiminen ja hallussapito, joiden hankkijalla tai hallussapitäjällä on oikeus kyseisiä aseen osia vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon;

3) (601/2001) ampuma-aseiden hallussapito sekä aseen osien hankkiminen ja hallussapito, jos hankkija tai hallussapitäjä on säädettyä tiedostoa pitävä asekeräilijä;

4) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettaminen kaupallisessa tarkoituksessa ja kuljettamisen suorittamiseksi välttämätön säilyttäminen, jos kuljettaja harjoittaa ammattimaista tavaroiden kuljettamista;

5) muiden kuin erityisen vaarallisten patruunoiden valmistaminen yksityistä tarkoitusta varten, jos valmistajalla on kyseisten patruunoiden hallussapitoon oikeuttava lupa;

6) (601/2001) asianmukaisen luvan nojalla hallussa pidetyn ampuma-aseen tai aseen osan korjaaminen yksityistä tarkoitusta varten;

7) (601/2001) merkinantopistoolin hallussapito ulkomaisessa kauppa- tai huvialuksessa, jos alus on ainoastaan tilapäisesti Suomen aluevesillä.

Ennen vuotta 1890 valmistettujen mustaruutiaseiden kuljettaminen ja säilyttäminen ei ole luvanvaraista. Luvanvaraista ei myöskään ole tällaisten mustaruutiaseiden pitäminen museossa tai kokoelmassa, ellei aseilla ammuta. Ampuma-aseasioita käsittelevä ministeriö voi antaa säännöksiä muidenkin asehistoriallisesti arvokkaiden vanhojen ampuma-aseiden vapauttamisesta luvanvaraisuudesta tässä momentissa tarkoitetuin edellytyksin.

Asetuksella säädetään, mitä aseen osia pidetään 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vastaavina aseen osina.

5 luku
Hankkiminen, yksityinen valmistaminen ja muuntaminen sekä hallussapito

42 §
Hankkimislupa

(601/2001) Luvan ampuma-aseen ja aseen osan hankkimiseen (hankkimislupa) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitos. Luvan erityisen vaarallisen ampuma-aseen ja sen osan hankkimiseen antaa ja peruuttaa kuitenkin Poliisihallitus. Hankkimislupa oikeuttaa myös aseen ja aseen osan väliaikaiseen hallussapitoon. Hallussapitoluvasta säädetään 52 §:ssä. (508/2009)

Jos hakijalla ei ole kotikuntaa Suomessa, luvan antaa ja peruuttaa hakijan oleskelupaikan poliisilaitos. Hakijan on esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama suostumus hakemuksessa tarkoitetun ampuma-aseen ja aseen osan hankkimiseen. Hänen on lisäksi annettava kirjallinen selvitys aikomuksestaan pitää hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa Suomessa.

Lupahakemus jätetään 1 ja 2 momentissa tarkoitettuun poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Poliisilaitos voi oikeuttaa hakijan jättämään hakemuksen myös muulla tavoin kuin henkilökohtaisesti, jos poliisilaitos on jo aikaisemmin antanut hakijalle ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan. Yhteisön tai säätiön lupahakemuksen jättää 45 b §:ssä tarkoitettu asevastaava. Erityisestä syystä hakemuksen voi jättää myös muuhun poliisilaitokseen tai Suomen ulkomaan edustustoon.

43 §
Hyväksyttävät käyttötarkoitukset

Hankkimislupa voidaan antaa seuraaviin käyttötarkoituksiin:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen;

2) ampumaurheilu ja -harrastus;

3) työ, jossa ase on välttämätön;

4) näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;

5) museossa tai kokoelmassa pitäminen;

6) muistoesineenä säilyttäminen;

7) merkinanto.

Muistoesineenä säilyttämiseksi lupa voidaan antaa muun kuin erityisen vaarallisen ampuma-aseen tai sen osan hankkimiseen yksittäisessä tapauksessa, jos hakija osoittaa ampuma-aseella tai aseen osalla olevan hänelle erityistä historiallista tai muuta muistoarvoa.

44 §
Hankittavaa ampuma-asetta ja aseen osaa koskevat edellytykset

Hankkimislupa voidaan antaa vain sellaista ampuma-asetta tai aseen osaa varten, joka ei lippaan patruunamäärän, kaliiperin tai muiden ominaisuuksien perusteella ole hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen nähden tarpeettoman tulivoimainen ja tehokas sekä joka soveltuu hyvin hakijan ilmoittamaan käyttötarkoitukseen. Jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on metsästyslainsäädännön mukaan sallittu eläinten ampuminen, ampuma-aseen soveltuvuutta arvioitaessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa (615/1993) ja sen nojalla säädetään.

Lupa taskuasetta tai sen osaa varten voidaan antaa museossa tai kokoelmassa pitämiseen, muistoesineenä säilyttämiseen sekä työhön, jossa ase on välttämätön.

Lupa sarjatuliasetta, sinkoa, kranaatinheitintä, takaaladattavaa tykkiä tai rakenteeltaan ja käyttötarkoitukseltaan vastaavaa ampuma-asetta taikka ohjus- tai raketinheitinjärjestelmää taikka näiden aseiden osaa varten voidaan antaa vain, jos hakijan ilmoittama käyttötarkoitus on näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys taikka museossa tai kokoelmassa pitäminen. Lupa edellä mainittuja ampuma-aseita tai niiden osia varten voidaan erityisestä syystä antaa myös työhön, jossa ase on välttämätön.

Lupa muuksi esineeksi kuin ampuma-aseeksi naamioitua ampuma-asetta tai sen osaa varten voidaan antaa vain erityisestä syystä.

45 §
Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset luonnolliselle henkilölle

Hankkimislupa voidaan antaa sellaiselle 18 vuotta täyttäneelle henkilölle, jota terveydentilansa ja käyttäytymisensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseen osia. Huoltajien suostumuksella lupa voidaan kuitenkin antaa metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten alle 18-vuotiaallekin mutta 15 vuotta täyttäneelle henkilölle, joka muuten täyttää hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset.

Haettaessa lupaa:

1) metsästyslainsäädännön mukaan sallittua eläinten ampumista taikka ampumaurheilua tai -harrastusta varten hakijan on esitettävä harrastuksestaan luotettava selvitys;

2) työtä varten hakijan on esitettävä selvitys siitä, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt ampuma-aseen turvalliseen käsittelemiseen ja että hänellä on hyväksyttävä peruste ampuma-aseen kantamiseen työssään.

(601/2001) Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa vain asekeräilijälle, jolla on Poliisihallituksen hyväksyntä ampuma-aseiden tai aseen osien keräilyyn ja jonka ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt. (508/2009)

45 a §
Hankkimisluvan saajaa koskevat edellytykset yhteisölle ja säätiölle

Hankkimislupa voidaan antaa Suomessa rekisteröidylle tai julkista tehtävää hoitavalle yhteisölle tai säätiölle, jota on toimintansa tarkoituksen ja muiden seikkojen perusteella pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseen osia. Lupa voidaan antaa vain hakijalle, jonka ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt ja jolla on 45 b §:ssä tarkoitettu asevastaava.

Hankkimisluvan saajaa koskevien edellytysten osalta noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä 45 §:n ja 2 ja 3 momentissa säädetään. (601/2001)

45 b §
Yhteisön ja säätiön asevastaava

Edellä 45 a §:ssä tarkoitetulla yhteisöllä ja säätiöllä on oltava ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista huolehtiva henkilö (*asevastaava*), joka vastaa siitä, että tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädettyjä velvoitteita sekä lupaehtoja noudatetaan. Asevastaavan on oltava yhteisön tai säätiön palveluksessa taikka osallistuttava muuten sen toimintaan.

Asevastaavan hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa yhteisön tai säätiön kotipaikan poliisilaitos. Poliisilaitos voi vaatia, että asevastaavia on useampia kuin yksi, jos se yhteisön tai säätiön toiminta huomioon ottaen on tarpeen. Asevastaavaksi voidaan hyväksyä sellainen 18 vuotta täyttänyt henkilö, jota terveydentilansa, käyttäytymisensä ja perehtyneisyytensä perusteella on pidettävä sopivana pitämään hallusssa ampuma-aseita ja aseen osia.

Hyväksyntä oikeuttaa hankkimaan, hallussapitämään ja luovuttamaan yhteisölle tai säätiölle annetussa luvassa tarkoitettuja ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia. (601/2001)

46 §
Hankkimisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Hankkimislupa annetaan enintään kuudeksi kuukaudeksi. Lupa asekeräilijälle annetaan kuitenkin enintään vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

47 §
Hankkimislupa ulkomailla asuvalle

Ulkomailla asuvalle henkilölle luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen *(hankkimislupa ulkomailla asuvalle)* antaa ja peruuttaa hakijan oleskelupaikan tai esineiden hankkimispaikan poliisilaitos. Lupa oikeuttaa hankkimaan luvassa mainitun ampuma-aseen ja

aseen osan sekä siinä mainitut patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset. Lupa ei oikeuta niiden hallussapitoon, eikä niitä saa Suomessa luovuttaa luvansaajalle, vaan ne on viipymättä toimitettava luvassa mainittuun osoitteeseen luvansaajan asuinmaahan.

48 §

Edellytykset hankkimisluvan antamiselle ulkomailla asuvalle

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle voidaan antaa hakijalle, joka esittää asuinmaansa viranomaisen antaman suostumuksen hakemuksessa tarkoitetun ampuma-aseen tai aseen osan taikka siinä tarkoitettujen patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen taikka muun selvityksen, jonka perusteella luvan antamiselle ei ole estettä.

Muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvalla, muuhun kuin kaasusumuttimeen lupaa hakevalla henkilöllä tulee lisäksi olla Suomessa annettu yksityinen siirtolupa esineen siirtämiseksi omaan asuinmaahansa.

49 §

Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan voimassaoloaika

Hankkimislupa ulkomailla asuvalle annetaan enintään 30 päiväksi.

50 §

Yksityinen valmistamislupa

Luvan ampuma-aseen ja aseen osan valmistamiseen tai muuntamiseen yksityistä tarkoitusta varten *(yksityinen valmistamislupa)* antaa ja peruuttaa 42 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupa oikeuttaa väliaikaisesti pitämään hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa sekä hankkimaan ja pitämään hallussa ampuma-aseen ja aseen osan valmistamiseen tai muuntamiseen tarpeellisia aseen osia. Hallussapitoluvasta säädetään 52 §:ssä.

(601/2001) Lupa voidaan antaa 45 tai 45 a §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

51 §

Yksityisen valmistamisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Yksityinen valmistamislupa annetaan enintään yhdeksi vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

52 §

Hallussapitolupa

(601/2001) Sen, joka on hankkimisluvan nojalla hankkinut taikka yksityisen valmistamisluvan nojalla valmistanut tai muuntanut ampuma-aseen tai aseen osan, on luvan voimassa ollessa haettava lupaa ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon *(hallussapitolupa).* Lupaa on kuitenkin haettava 30 päivän kuluessa hankkimisesta taikka valmistamisesta tai muuntamisesta. Luvan antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitos.

Ampuma-ase ja aseen osa on esitettävä poliisille hallussapitolupaa haettaessa. Lisäksi hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskeva lupatodistus on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille. Sen, joka ei ole saamansa hankkimisluvan nojalla hankkinut tai yksityisen valmistamisluvan nojalla valmistanut tai muuntanut ampuma-asetta tai aseen osaa, on 30 päivän kuluessa luvan voimassaoloajan päättymisestä toimitettava lupatodistus kotikuntansa tai muulle poliisilaitokselle.

53 §

Hallussapitoluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

(601/2001) Hallussapitolupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi. Sellaista työtä varten, jossa ampuma-ase on välttämätön, lupa annetaan kuitenkin enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua. Sellaista työtä varten annettuun lupaan, jossa ase on välttämätön, on sisällytettävä ehto, jonka mukaan lupa on voimassa vain niin kauan kuin luvansaaja toimii kyseisessä työtehtävässä.

54 §

Rinnakkaislupa

Ampuma-aseeseen tai aseen osaan, johon on annettu hallussapitolupa, voidaan luvanhaltijan suostumuksella antaa rinnakkainen oikeus hallussapitoon *(rinnakkaislupa).* Valtion suostumuksella rinnakkaislupa voidaan antaa myös valtion omistamaan ampuma-aseeseen tai aseen osaan. Keräilykokoelmaan kuuluvaan ampuma-aseeseen tai aseen osaan rinnakkaislupa voidaan antaa vain asekeräilijälle. Luvan antaa ja peruuttaa 42 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitettu viranomainen.

Lupa voidaan antaa 45 §:ssä säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa sekä 43 ja 44 §:ssä säädetään.

Lupaa haettaessa on esitettävä luvanhaltijan suostumus tai valtion suostumus rinnakkaisluvan antamiseen. Lupaviranomainen voi lisäksi vaatia, että ampuma-ase tai aseen osa esitetään poliisille. (601/2001)

55 §

Rinnakkaisluvan voimassaoloaika ja lupaehdot

Rinnakkaislupa annetaan hallussapitoluvan voimassaoloajaksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava lyhyemmäksi ajaksi. Lupa annetaan kuitenkin enintään kymmeneksi vuodeksi.

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan keräilykokoelmaan kuuluvalla ampuma-aseella ei saa ampua.

55 a §
Kaasusumutinlupa

Luvan kaasusumuttimen hankkimiseen ja hallussapitoon (*kaasusumutinlupa*) antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitos noudattaen soveltuvin osin, mitä 42 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään. Lupa annetaan enintään viideksi vuodeksi kerrallaan. Lupa museossa tai kokoelmassa pitämiseen voidaan antaa myös toistaiseksi.

Lupa oikeuttaa luvan voimassaoloaikana hankkimaan, hallussapitämään ja vaihtamaan lupaan merkityt kaasusumuttimet. Yhteisölle annettava lupa oikeuttaa luvansaajan palveluksessa olevan 18 vuotta täyttäneen henkilön, joka on riittävästi perehtynyt kaasusumuttimen turvalliseen käsittelemiseen, kantamaan luvassa tarkoitettua kaasusumutinta työssä, jos se on oman tai toisen henkilökohtaisen koskemattomuuden taikka omaisuuden suojelemiseksi välttämätöntä. (601/2001)

55 b §
Kaasusumutinluvan antamisen edellytykset

Kaasusumutinlupa voidaan antaa seuraaviin hyväksyttäviin käyttötarkoituksiin:

1) koulutus taikka näytös, kuvaus tai muu vastaava esitys;

2) museossa tai kokoelmassa pitäminen;

3) oman tai toisen henkilökohtaisen koskemattomuuden taikka omaisuuden suojeleminen.

Lupa voidaan antaa luonnolliselle henkilölle, joka täyttää 45 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Lupa voidaan antaa myös yhteisölle tai säätiölle, joka täyttää 45 a §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Yhteisön ja säätiön asevastaavan osalta noudatetaan, mitä 45 b §:ssä säädetään.

Luvanhakijan, joka on luonnollinen henkilö, sekä asevastaavan on osoitettava, että hän on koulutuksessaan tai muuten riittävästi perehtynyt kaasusumuttimen turvalliseen käsittelemiseen. (601/2001)

55 c §
Kaasusumutinluvan lupaehdot

Lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan lupa ei oikeuta hankkimaan tai vaihtamaan sumutinta taikka jonka mukaan yhteisölle annettava lupa ei oikeuta luvansaajan palveluksessa olevaa henkilöä kantamaan sumutinta työssä.

Lisäksi lupaviranomainen voi sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan lupa oikeuttaa kantamaan kaasusumutinta vain lupaan merkityssä työtehtävässä tai paikassa. (601/2001)

56 §
Ampuma-aseen kantaminen työtehtävässä

Ampuma-aseen hallussapitoon työtä varten annettu lupa oikeuttaa kantamaan kyseisessä työtehtävässä vain ampuma-asetta tai sitä ominaisuuksiltaan vastaavaa asetta, jonka hallussapitoon lupa on annettu.

57 § (601/2001/)
Asekeräilijäksi hyväksyminen

Asekeräilijän hyväksyy ja hyväksynnän peruuttaa Poliisihallitus. (508/2009)

Asekeräilijäksi voidaan hyväksyä luonnollinen henkilö, joka täyttää 45 §:n 1 momentissa säädetyt edellytykset. Asekeräilijäksi voidaan hyväksyä myös Suomesssa rekisteröity tai julkista tehtävää hoitava yhteisö tai säätiö, joka on toimintansa tarkoituksen ja muiden seikkojen perusteella pidettävä sopivana pitämään hallussa ampuma-aseita ja aseen osia ja jolla on 45 b §:ssä tarkoitettu asevastaava. Hyväksyntä voidaan antaa hakijalle, joka ampuma-aseita tai aseen osia museossa tai kokoelmassa pitääkseen esittää hyväksyttävän suunnitelman järjestelmällistä asekeräilyä varten. Hakijana olevalla luonnollisella henkilöllä ja asevastaavalla on oltava toiminnan harjoittamista varten tarpeellinen asehistoriallinen ja asetekninen asiantuntemus.

Hakemus jätetään hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokseen henkilökohtaisesti. Yhteisön tai säätiön hakemuksen jättää asevastaava. Erityisestä syystä hakemuksen voi jättää myös muuhun poliisilaitokseen. (601/2001)

58 §
Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän sisältö ja voimassaoloaika

Asekeräilijälle annettavassa hyväksynnässä on mainittava, minkälaisia ampuma-aseita ja aseen osia hyväksyntä koskee. Hyväksynnän antava viranomainen voi asettaa hyväksynnälle rajoituksia asekeräilijän asehistoriallisen ja aseteknisen asiantuntemuksen, keräilyalan sekä harrastuksesta tehdyn kokonaisarvioinnin perusteella.

Hyväksyntä annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi.

59 §
Ilmoitus asekeräilijän ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystilojen muutoksesta

Asekeräilijän on viipymättä ilmoitettava ampuma-aseiden ja aseen osien säilytystiloja koskevista muutoksista säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitokselle.

59 a § (601/2001)
Tiedosto asekeräilijän ampuma-aseista

Poliisihallitus voi hakemuksesta oikeuttaa asekeräilijän pitämään hallussapitoluvan hakemisen sijasta tiedostoa hankkimistaan, valmistamistaan tai muuntamistaan ampuma-aseista siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Oikeus lakkaa olemasta voimassa ja ampuma-aseiden osalta menetellään siten kuin 8 luvussa säädetään, jos asekeräilijälle annettu hyväksyntä raukeaa tai se peruutetaan. (508/2009)

Tiedostoa pitävän asekeräilijän on 60 päivän kuluessa ampuma-aseen hankkimisesta, valmistamisesta tai muuntamisesta palautettava hankkimislupa tai yksityinen valmistamislupa luvan antaneelle viranomaiselle.

Tiedoston esittämisestä ja luovuttamisesta poliisille on voimassa, mitä 60 §:n 2 momentissa säädetään. (601/2001)

60 §
Tiedosto asekeräilijän aseen osista

Asekeräilijän tulee pitää tiedostoa hankkimistaan ja hallussa pitämistään aseen osista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään tai hankkia aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttava lupa. Tiedostoa ei kuitenkaan tarvitse pitää tai lupaa hankkia, jos asekeräilijällä on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon.

Asekeräilijän on, siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään, vaadittaessa esitettävä tiedosto poliisille sekä luovutettava se, kun hänelle annettu hyväksyntä raukeaa tai jos hyväksyntä peruutetaan.

61 §
Patruunoiden hankkiminen ja hallussapito

Hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa ja rinnakkaislupa oikeuttavat hankkimaan ja pitämään hallussa sellaisia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita, jotka soveltuvat käytettäviksi ampuma-aseessa, jonka lainaamiseen luvanhaltijalla on oikeus siten kuin 87 §:n 1 momentissa säädetään. Lupaviranomainen voi kuitenkin sisällyttää lupaan ehdon, jonka mukaan lupa ei oikeuta hankkimaan ja pitämään hallussa keräilykokoelmaan kuuluvaan tai muistoesineenä säilytettävään aseeseen soveltuvia patruunoita. (601/2001)

62 §
Ampumatarvikelupa

Luvan patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen, valmistamiseen ja hallussapitoon *(ampumatarvikelupa)* antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitos.

Lupa voidaan antaa 45 §:n 1 momentissa tai 45 a §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä ampuma-aseista ja aseen osista 42 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Lupa erityisen vaarallisten patruunoiden ja ammusten hankkimiseen, valmistamiseen ja hallussapitoon voidaan antaa vain erityisestä syystä. (601/2001)

63 §
Ampumatarvikeluvan voimassaoloaika

Ampumatarvikelupa annetaan toistaiseksi, jollei sitä erityisestä syystä ole annettava määräajaksi.

64 §
Kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtäviin liittyvä lupa

Luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon kansainvälisten valtiovierailujen turvatehtävien järjestämiseksi antaa ja peruuttaa Poliisihallitus. (508/2009)

Lupa voidaan antaa, jos se on tarpeen erityissuojelua nauttivien henkilöiden henkilökohtaisen koskemattomuuden tai omaisuuden suojelemiseksi.

Lupa annetaan määräajaksi.

65 §
Suostumus

Sille, jolla on kotikunta Suomessa, annetaan hänen pyynnöstään ulkomaan viranomaiselle esitettäväksi tarkoitettu suostumus *(suostumus),* josta ilmenee, että hänelle voidaan antaa ulkomailla ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen oikeuttava lupa. Suostumuksen antaa kotikunnan poliisilaitos.

(601/2001) Suostumus annetaan luonnolliselle henkilölle, jolla on kyseistä ampuma-asetta tai aseen osaa koskeva hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, kaasusumutinlupa taikka oikeus kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon. Suostumus annetaan myös 45 b §:ssä tarkoitetulle asevastaavalle, jolla on yhteisölle tai säätiölle annetun luvan nojalla oikeus esineen hankkimiseen ja hallussapitoon. Hankkimislupaa, yksityistä valmistamislupaa, kaasusumutinlupaa taikka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on esitettävä poliisille suostumusta haettaessa.

Suostumus annetaan 2 momentissa tarkoitettujen lupien voimassaoloajaksi. Se annetaan kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi.

66 §
Lupien ja suostumuksen raukeaminen

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa raukeaa:

1) jos luvanhaltija luovuttaa toiselle pysyvästi ampuma-aseen tai aseen osan;

2) jos ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on tuomioistuimen päätöksellä tuomittu valtiolle menetetyiksi;

3) jos ampuma-ase on tehty pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseen osa pysyvästi toimintakelvottomaksi;

4) (602/2001) kun luvanhaltija kuolee taikka yhteisö tai säätiö on niitä koskevien säännösten mukaan lakannut.

Rinnakkaislupa raukeaa, kun hallussapitolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

(601/2001) Suostumus raukeaa, kun hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, kaasusumutinlupa taikka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen ja hallussapitoon annettu lupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

67 §
Lupien peruuttaminen

(601/2001) Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

1) luvanhaltija sitä pyytää;

2) huoltajat peruuttavat 45 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen;

3) hallussapitoluvan haltija tai valtio peruuttaa 54 §:n 1 momentissa tarkoitetun suostumuksen;

4 a) (601/2001) yhteisö tai säätiö taikka sen 45 b §:ssä tarkoitettu asevastaava on rikkonut tätä lakia, sen nojalla annettuja säännöksiä tai lupaehtoja taikka muuten osoittanut piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa;

4 b) (601/2001) yhteisö tai säätiö ei enää täytä 45 a §:n 1 momentissa säädettyjä edellytyksiä;

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa voidaan peruuttaa, jos:

1) luvanhaltija on syyllistynyt väkivaltaista käyttäytymistä osoittavaan rikokseen, rikoslain 50 luvun 1–4 §:ssä tarkoitettuun rikokseen tai muuhun rikokseen, joka osoittaa hänet sopimattomaksi hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

2) luvanhaltija on syyllistynyt törkeään ampuma-aserikokseen, ampuma-aserikokseen tai ampuma-aserikkomukseen taikka muuhun ampuma-asetta käyttäen tehtyyn rangaistavaan tekoon;

3) luvanhaltija on rikkonut lupaehtoja tai muuten osoittanut piittaamattomuutta ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevien säännösten noudattamisessa;

4) luvanhaltijaa on hänen terveydentilansa taikka omaa tai toisen turvallisuutta vaarantavan elämäntapansa tai käyttäytymisensä vuoksi pidettävä sopimattomana hankkimaan tai pitämään hallussa ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

5) ampuma-aseen hallussapito ei enää ole työn vuoksi välttämätöntä; taikka

6) ampuma-ase tai aseen osa on kadonnut tai anastettu.

Rinnakkaisluvan peruuttavan viranomaisen on ilmoitettava rinnakkaisluvan peruuttamisesta hallussapitoluvan haltijalle.

67 a §
Asevastaavalle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Asevastaavalle annettu hyväksyntä raukeaa, kun asevastaava kuolee taikka yhteisö tai säätiö on niitä koskevien säännösten mukaan lakannut.

Asevastaavalle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos yhteisö tai säätiö taikka asevastaava sitä pyytää.

Asevastaavalle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa taikka jos yhteisölle tai säätiölle annetut ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavat luvat raukeavat tai ne peruutetaan. (601/2001)

68 §
Asekeräilijälle annetun hyväksynnän raukeaminen ja peruuttaminen

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä raukeaa, kun asekeräilijä kuolee taikka yhteisö tai säätiö on niitä koskevien säännösten mukaan lakannut.

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä on peruutettava, jos asekeräilijä sitä pyytää.

Asekeräilijälle annettu hyväksyntä voidaan peruuttaa 67 §:n 2 momentin 1–4, 4 a ja 4 b kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa. (601/2001)

68 a §
Poikkeus lupien ja hyväksynnän peruuttamiseen

Jos luvanhaltija taikka asevastaavan tai asekeräilijän hyväksynnän saanut henkilö oma-aloitteisesti ilmoittaa luvattomasta ampuma-aseesta tai aseen osasta, luvattomista patruunoista tai erityisen vaarallisista ammuksista taikka luvattomista räjähteistä poliisille ja luovuttaa ne poliisin haltuun, ei luvanhaltijan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavaa lupaa taikka asevastaavan tai asekeräilijän hyväksyntää tämän luovutetun esineen luvattoman hallussapidon perusteella peruuteta. (804/2003)

69 §
Varoitus

Lupaviranomainen taikka asevastaavalle tai asekeräilijälle hyväksynnän antanut viranomainen voi ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttavan luvan tai hyväksynnän peruuttamisen sijasta antaa varoituksen, jos luvan tai hyväksynnän peruuttaminen olisi olosuhteisiin nähden kohtuutonta. (601/2001)

70 §
Aseen osasta tehtävä ilmoitus ja aseen osan esittäminen

Jos oikeus aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon perustuu siihen, että jollakulla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon, tämän on 30 päivän kuluessa aseen osan hankkimisesta tehtävä hankkimisesta ilmoitus kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Aseen osa on samalla esitettävä. (601/2001)

71 §
Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan ilmoittamisvelvollisuus

Muussa EU:n jäsenvaltiossa asuvan, jolle on Suomessa annettu ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa, on viipymättä ilmoitettava siitä asuinmaansa asianomaiselle viranomaiselle.

72 §
Muut patruunoiden yksityistä valmistamista koskevat säännökset

Sen lisäksi, mitä tässä luvussa säädetään, patruunoiden valmistamisessa yksityistä tarkoitusta varten noudatetaan, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja sen nojalla säädetään.

L räjähdysvaarallisista aineista 263/1953 on kumottu L:lla vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

6 luku
Yksityinen siirto ja tuonti

73 §
Siirto ja tuonti Suomeen hallussapitoon annettujen lupien nojalla

Hankkimislupa, yksityinen valmistamislupa, hallussapitolupa, rinnakkaislupa ja kaasusumutinlupa oikeuttavat siirtämään ja tuomaan Suomeen yksityistä tarkoitusta varten luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä luvassa mainitussa aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita.

Ampumatarvikelupa oikeuttaa siirtämään ja tuomaan Suomeen luvassa mainitut patruunat ja ammukset.

Norjassa, Ruotsissa, Islannissa tai Tanskassa ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon annettu lupa oikeuttaa siirtämään ja tuomaan Suomeen luvassa mainitun ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän luvassa mainitussa aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita sekä pitämään niitä hallussa enintään kolme kuukautta siitä, kun ne on siirretty tai tuotu Suomeen. Edellytyksenä on, että siirron tai tuonnin tarkoituksena on osallistuminen Norjassa, Ruotsissa, Islannissa, Tanskassa tai Suomessa järjestettävään ampuma- tai metsästystapahtumaan. Lupa oikeuttaa myös siirtämään esineet takaisin Ruotsiin tai Tanskaan. (601/2001)

74 §
Euroopan ampuma-asepassi

(601/2001) Kotikunnan poliisilaitos antaa Euroopan ampuma-asepassin luonnolliselle henkilölle, jolla on hallussapitoluvan tai rinnakkaisluvan nojalla oikeus ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon. Hallussapitolupaa tai rinnakkaislupaa koskeva lupatodistus on esitettävä poliisille ampuma-asepassia haettaessa.

Euroopan ampuma-asepassin haltijan on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava ampuma-asepassi kotikuntansa poliisilaitokselle tarpeellisten merkintöjen tekemiseksi seikoista, jotka koskevat:

1) ampuma-asepassin haltijan henkilötietojen muuttumista;

2) hallussapitoluvan tai rinnakkaisluvan voimassaoloajan tai lupaehtojen muuttumista;

3) ampuma-aseen tai aseen osan muuntamista;

4) ampuma-aseen tai aseen osan luovuttamista, katoamista, anastetuksi tulemista sekä ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemistä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Euroopan ampuma-asepassi on esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava 30 päivän kuluessa momentin 1–4 kohdassa mainituista tapahtumista.

Euroopan ampuma-asepassi on voimassa siihen merkittyjen ampuma-aseiden tai aseen osien hallussapitoon oikeuttavien lupien voimassaoloajan. Se on kuitenkin voimassa enintään viisi vuotta päivästä, jona se on annettu. Ampuma-asepassin voimassaoloaikaa voidaan jatkaa.

75 §
Siirto ja tuonti Suomeen sekä hallussapito Euroopan ampuma-asepassin nojalla

Euroopan ampuma-asepassin haltija saa siirtää ja tuoda Suomeen ampumaurheilussa käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun B-, C- tai D-luokkaan kuuluvan ja metsästyksessä käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun C- tai D-luokkaan kuuluvan, ampuma-asepassiin merkityn ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita. Ampuma-asepassin haltijalla on lisäksi oltava hallussaan kirjallinen kutsu tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee, että siirto tai tuonti on tarpeellinen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi. Ampuma-asepassin haltija saa myös pitää hallussaan ampuma-asetta, aseen osaa ja patruunoita niin kauan kuin se on välttämätöntä ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi.

Euroopan ampuma-asepassi on pidettävä mukana ampuma-asetta, aseen osaa tai patruunoita kannettaessa ja kuljetettaessa.

76 §
Yksityinen ennakkosuostumus

(601/2001) Ennakkosuostumuksen ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomeen yksityistä tarkoitusta varten *(yksityinen ennakkosuostumus)* antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan taikka kotipaikan poliisilaitos.

Yksityinen ennakkosuostumus voidaan antaa sille, jolla on oikeus kyseisen ampuma-aseen tai aseen osan taikka kyseisten patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon. Ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksenä on, ettei siirrosta aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

77 §
Yksityisen ennakkosuostumuksen voimassaoloaika

Yksityinen ennakkosuostumus annetaan 76 §:n 2 momentissa tarkoitettujen esineiden hallussapitoon oikeuttavan luvan voimassaoloajaksi. Se annetaan kuitenkin enintään yhdeksi vuodeksi.

78 §
Yksityinen tuontilupa

Luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon ja tuontiin Suomeen yksityistä tarkoitusta varten *(yksityinen tuontilupa)* antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan poliisilaitos. Lupa oikeuttaa pitämään hallussa ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia.

Lupa voidaan antaa luonnolliselle henkilölle 45 §:n 1 momentissa säädetyin edellytyksin noudattaen soveltuvin osin, mitä 43 ja 44 §:ssä, 55 b §:n 1 momentissa ja 62 §:n 3 momentissa säädetään. Sen, jolla ei ole kotikuntaa Suomessa, on lisäksi esitettävä asuinmaansa viranomaisen antama todistus, josta ilmenee, että hänellä on asuinmaassaan oikeus kyseisen ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon. (601/2001)

79 §
Yksityisen tuontiluvan voimassaoloaika

Yksityinen tuontilupa annetaan enintään kolmeksi kuukaudeksi.

80 §
Suomesta tapahtuvan siirron luvanvaraisuus

Jollei 2 tai 3 momentista muuta johdu, ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto Suomesta yksityistä tarkoitusta varten edellyttää, että siirtäjällä on Suomessa niiden siirtoon annettu yksityinen siirtolupa.

(601/2001) Euroopan ampuma-asepassin haltija saa kuitenkin siirtää Suomesta ampumaurheilussa käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun B-, C- tai D-luokkaan kuuluvan ja metsästyksessä käytettäväksi soveltuvan, asedirektiivissä tarkoitettuun C- tai D-luokkaan kuuluvan, ampuma-asepassiin merkityn ampuma-aseen ja aseen osan sekä tarpeellisen määrän aseessa käytettäviksi soveltuvia patruunoita. Siirtäjällä on lisäksi oltava hallussaan kirjallinen kutsu tai muu luotettava selvitys, josta ilmenee, että siirto on tarpeellinen ampumaurheilu- tai metsästystapahtumaan osallistumiseksi.

(601/2001) Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirto Suomesta yksityistä tarkoitusta varten ei edellytä erityistä lupaa, jos siirtäjällä on kunkin EU:hun kuuluvan kauttakulkumaan ja määrämaan viranomaisen niiden hallussapitoon antama lupa tai siirto ei näiden maiden säännösten mukaan edellytä lupaa.

81 §
Yksityinen siirtolupa

(601/2001) Luvan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten siirtoon Suomesta yksityistä tarkoitusta varten *(yksityinen siirtolupa)* antaa ja peruuttaa hakijan kotikunnan tai oleskelupaikan taikka kotipaikan poliisilaitos.

Lupa voidaan antaa, jos siirtoon ei määrämaan viranomaisen antaman ilmoituksen perusteella ole estettä ja siirto-olosuhteet ovat turvalliset.

Yksityistä siirtolupaa koskeva lupatodistus on pidettävä mukana esineitä siirrettäessä.

82 §
Euroopan ampuma-asepassin voimassaolon lakkaaminen ja ennakkosuostumuksen raukeaminen

Euroopan ampuma-asepassin voimassaolo lakkaa, kun oikeus kaikkiin siihen merkittyjen ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitoon lakkaa.

Yksityinen ennakkosuostumus raukeaa, kun oikeus kaikkiin siihen merkittyjen ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon lakkaa.

83 §
Yksityisen ennakkosuostumuksen, tuontiluvan ja siirtoluvan peruuttaminen

Yksityinen ennakkosuostumus voidaan peruuttaa, jos siirrosta voi aiheutua vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

Yksityisen tuontiluvan peruuttamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä 67 §:ssä säädetään.

Yksityinen siirtolupa on peruutettava, jos siirrolle on määrämaan viranomaisen ilmoituksen mukaan este tai jos siirto-olosuhteet eivät enää ole turvalliset.

83 a § (508/2009)
Tullilaitoksen ilmoittamisvelvollisuus

Tullilaitoksen on kolmen kuukauden välein ilmoitettava Poliisihallitukselle hankkimisluvassa, yksityisessä valmistamisluvassa, kaasusumutinluvassa ja yksityisessä tuontiluvassa mainittujen esineiden tuonnista Suomeen siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

7 luku
Luovuttaminen, lainaaminen ja valvottu käyttö

84 §
Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen

Ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita ja erityisen vaarallisia ammuksia ei saa luovuttaa toiselle, ellei tässä laissa toisin säädetä.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut esineet saadaan kuitenkin luovuttaa poliisille ja muulle viranomaiselle, jonka toimivaltaan kuuluu ampuma-aseita koskevien asioiden käsitteleminen.

85 §
Pysyvään luovuttamiseen oikeutetut

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa kaupallisessa tarkoituksessa luovuttaa pysyvästi vain ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on siihen asealan elinkeinoluvan nojalla oikeus.

(601/2001) Jollei tässä laissa toisin säädetä, ampu-

ma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa yksityistä tarkoitusta varten luovuttaa pysyvästi vain hallussapitoluvan tai kaasusumutinluvan haltija ja patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia lisäksi rinnakkaisluvan tai ampumatarvikeluvan haltija.

86 §
Luovutuksen vastaanottajaa koskevat edellytykset

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia saa luovuttaa:

1) pysyvästi vain sille, jolla on oikeus esineen hankkimiseen;

2) kuljetettavaksi vain sille, jolla on oikeus esineen kuljettamiseen;

3) säilytettäväksi vain sille, jolla on oikeus esineen säilyttämiseen.

Ase-elinkeinonharjoittaja, jolla on oikeus ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamiseen, saa luovuttaa valmistetut esineet pysyvästi vain ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen oikeutetulle ase-elinkeinonharjoittajalle.

87 §
Ampuma-aseen ja aseen osan lainaaminen

Ampuma-aseen saa lainata toiselle seuraavasti:

1) haulikon saa lainata vain sille, jolla on oikeus haulikon, kiväärin tai yhdistelmäaseen hallussapitoon;

2) kiväärin tai yhdistelmäaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kiväärin tai yhdistelmäaseen hallussapitoon;

3) (601/2001) pienoiskiväärin tai mustaruutiaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus haulikon, kiväärin, pienoiskiväärin, pistoolin, revolverin, yhdistelmäaseen tai mustaruutiaseen hallussapitoon;

4) pistoolin tai revolverin saa lainata vain sille, jolla on oikeus pistoolin tai revolverin hallussapitoon;

5) pienoispistoolin tai pienoisrevolverin saa lainata vain sille, jolla on oikeus pistoolin, pienoispistoolin, revolverin tai pienoisrevolverin hallussapitoon;

6) kaasuaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kaasuaseen hallussapitoon;

7) merkinantopistoolin saa lainata vain sille, jolla on oikeus merkinantopistoolin hallussapitoon;

8) 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitetun muun ampuma-aseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon;

9) taskuaseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus taskuaseen hallussapitoon;

10) erityisen vaarallisen ampuma-aseen saa lainata vain sille, jolla on oikeus toimintatavaltaan ja muuten vastaavan ampuma-aseen hallussapitoon;

11) kaasusumuttimen saa lainata vain sille, jolla on oikeus kaasusumuttimen hallussapitoon.

Sille, jolle ampuma-ase lainataan, saadaan samalla luovuttaa myös tarpeellinen määrä aseessa käytettäviksi soveltuvia muita kuin erityisen vaarallisia patruunoita.

Jos ampuma-aseen hallussapitoon oikeuttavaan lupaan on sisällytetty ehto, jonka mukaan aseella ei saa ampua, lainaksiantajan on ilmoitettava siitä lainaajalle. Lainaajan on noudatettava ehtoa.

Aseen osan saa lainata toiselle, jos hänelle 1 momentin mukaan saisi lainata ampuma-aseen, jossa lainattava aseen osa on suunniteltu ja valmistettu käytettäväksi. Aseen osan saa lisäksi lainata sille, jolla muuten on oikeus kyseisen aseen osan hallussapitoon.

88 §
Ampuma-aseen valvottu käyttö

Joka on 18 vuotta täyttänyt ja jolla on oikeus ampuma-aseen hallussapitoon, saa antaa ampuma-aseen välittömässä valvonnassaan käytettäväksi, jos hän kykenee tehokkaasti valvomaan ja ohjaamaan aseen käyttäjää siten, ettei aseen käyttämisestä aiheudu vaaraa.

89 §
Luovutusilmoitus

Sen, joka luovuttaa pysyvästi toiselle ampuma-aseen tai aseen osan, on tehtävä 30 päivän kuluessa luovuttamisesta asiasta ilmoitus *(luovutusilmoitus)* ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen oikeuttaneen luvan antaneelle tai muulle poliisilaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus ei koske ampuma-aseiden tai aseen osien kaupan harjoittamiseen tai valmistamiseen luvan saaneiden ase-elinkeinonharjoittajien välisiä luovutuksia, joissa luovutuksen kohteena on ampuma-ase tai aseen osa, jolle ei ole annettu hallussapitolupaa. Ilmoituksessa on mainittava asetuksella tarkemmin säädettävät tiedot. (601/2001)

90 §
Hallussapitolupaa koskevan todistuksen esittämis- ja luovuttamisvelvollisuus

Hallussapitoluvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen tai aseen osan luovuttamisesta pysyvästi toiselle esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava hallussapitolupaa koskeva lupatodistus kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle. (601/2001)

8 luku
Menettelytapasäännökset ja turvaamistoimenpiteet

91 §
Haltuunotto

Kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa raukeaa tai se peruutetaan, poliisin on tehtävä päätös ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta poliisin haltuun, jollei niitä jo ole luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle.

(804/2003) Poliisin on tehtävä päätös haltuunotosta myös, jos luvattoman ampuma-aseen tai aseen osan

taikka luvattomien patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitäjä oma-aloitteisesti ilmoittaa esineestä poliisille ja luovuttaa sen poliisin haltuun. Haltuunottopäätös raukeaa, jos poliisi tekee esineen osalta pakkokeinolain (450/1987) 4 luvussa säädetyn takavarikon taikka esine tuomitaan valtiolle menetetyksi.

92 §

Väliaikainen haltuunotto

Jos on perusteltu syy epäillä, että ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia käytetään väärin, taikka jos niitä koskevan luvan peruuttaminen on pantu vireille, poliisin on viipymättä tehtävä päätös esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun.

Poliisimiehen on otettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset pois niiden haltijalta, jos niiden väärinkäytön vaara on ilmeinen. Poliisimiehen on viipymättä ilmoitettava pois ottamisesta sen paikan poliisilaitokselle, jonka toimialueella esineet on otettu pois niiden haltijalta, tai luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle. Poliisin on 14 vuorokauden kuluessa esineiden pois ottamisesta ryhdyttävä toimenpiteisiin päätöksen tekemiseksi esineiden ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun tai luovutettava pois otetut esineet takaisin niiden haltijalle.

93 §

Väliaikaisen haltuunoton vaikutus luvan voimassaoloon

Väliaikaisesti haltuun otettua ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hallussapitoon oikeuttava lupa lakkaa olemasta voimassa.

Jos poliisin haltuun on väliaikaisesti otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, ampuma-asetta tai aseen osaa koskeva hallussapitolupa ja muut rinnakkaisluvat ovat edelleen voimassa.

94 §

Väliaikaisen haltuunoton kesto

Päätös, jolla ampuma-ase, aseen osa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia on väliaikaisesti otettu poliisin haltuun, on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisi voi erityisestä syystä jatkaa päätöksen voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan. Päätöksen voimassaoloaikana:

1) ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupa on peruutettava;

2) poliisin on tehtävä päätös kuolinpesään kuuluvien ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuunotosta;

3) luvanhaltijalle on annettava varoitus ja haltuun otetut esineet on palautettava hänelle; taikka

4) haltuun otetut esineet on palautettava luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on.

Jos haltuun otetut esineet palautetaan luvanhaltijalle, niitä koskeva lupa tulee uudelleen voimaan.

Jos poliisin haltuun on väliaikaisesti otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, ase tai aseen osa voidaan 1 momentin estämättä luovuttaa hallussapitoluvan haltijalle, jollei siitä aiheudu vaaraa yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiselle.

95 §

Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskeva menettely

Poliisin on viipymättä ilmoitettava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta tehdystä päätöksestä luvanhaltijalle tai sille, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on. Jos poliisin haltuun on otettu rinnakkaisluvan nojalla hallussa pidetty ampuma-ase tai aseen osa, päätöksestä on viipymättä ilmoitettava myös hallussapitoluvan haltijalle. Haltuunottoa ja väliaikaista haltuunottoa koskevassa ilmoituksessa on mainittava haltuunoton syy sekä väliaikaista haltuunottoa koskevassa ilmoituksessa myös sen vaikutus luvan voimassaoloon.

Poliisin on laadittava haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta ja väliaikaisen haltuunoton jatkamisesta pöytäkirja tai tehtävä niistä merkintä muuhun asiakirjaan.

96 §

Lupatodistuksen ja suostumuksen luovuttaminen, poliisin haltuun ottaminen ja palauttaminen

Kun asealan elinkeinolupa tai yksityistä käyttöä varten annettu hankkimiseen tai hallussapitoon oikeuttava lupa tai suostumus lakkaa olemasta voimassa, lupatodistus tai suostumus on viipymättä luovutettava poliisille. Poliisilla on oikeus ottaa lupatodistus tai suostumus poliisin haltuun.

Jos 1 momentissa tarkoitettu lupa tulee uudelleen voimaan, lupatodistus on viipymättä palautettava luvanhaltijalle.

97 §

Kotietsintä

Oikeudesta päästä kotirauhan suojaamaan paikkaan ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten haltuun ottamiseksi epäillyn rikoksen johdosta taikka vaarallisen teon tai tapahtuman estämiseksi säädetään pakkokeinolaissa (450/1987) ja poliisilaissa (493/1995).

98 §

Poliisitutkinta

Tämän lain nojalla annetun luvan peruuttamista koskevassa tutkinnassa noudatetaan, mitä poliisilain 4 luvussa säädetään.

99 §
Poliisin hallussa olevien esineiden luovuttaminen

Ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta 91 §:n 1 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, sekä ampuma-ase, joka on haltuunotosta 91 §:n 2 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, voidaan luovuttaa kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä omistajan ilmoittamalle tai hyväksymälle asianmukaisen luvan haltijalle. Poliisi voi erityisestä syystä jatkaa määräaikaa enintään kolmella kuukaudella.

Ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta 91 §:n 2 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, luovutetaan niiden omistajalle, jos tämä on poliisin tiedossa ja tällä on lupa esineiden hallussapitoon. Ampuma-ase voidaan luovuttaa sen omistajalle, vaikka tällä ei ole lupaa sen hallussapitoon, myös, jos ampuma-ase tehdään pysyvästi ampumakelvottomaksi. (804/2003)

100 §
Myyminen omistajan lukuun ja siirtyminen valtion omistukseen

Poliisi myy julkisella huutokaupalla omistajan lukuun 99 §:n 1 momentissa tarkoitetun ampuma-aseen, aseen osan, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa ja joita ei ole luovutettu asianmukaisen luvan haltijalle. Poliisi myy julkisella huutokaupalla omistajan lukuun myös 99 §:n 2 momentissa tarkoitetun ampuma-aseen, jos ampuma-aseen omistajalla ei ole lupaa kyseisen ampuma-aseen hallussapitoon tai ampuma-asetta ei tehdä pysyvästi ampumakelvottomaksi. Myyntihinnasta saadaan vähentää esineen käsittelystä ja huutokaupan toimittamisesta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset.

Aseen osa, kaasusumutin, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat haltuunotosta 91 §:n 2 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa ja joita ei ole luovutettu niiden lailliselle omistajalle siten kuin 99 §:n 2 momentissa säädetään, siirtyvät lunastuksetta valtion omistukseen. Haltuunotosta 91 §:n perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa oleva ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset siirtyvät lunastuksetta valtion omistukseen myös, jos esineen omistaja luovuttaa esineen korvauksetta valtiolle. Lisäksi lunastuksetta valtion omistukseen siirtyvät ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset, jotka ovat 1 momentin nojalla jääneet julkisessa huutokaupassa myymättä tai jotka ovat 91 §:n 2 momentin perusteella tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa ja joiden omistajaa ei tiedetä. (804/2003)

9 luku
Seuraamukset (532/2007)

101 §

101 § on kumottu L:lla 11.5.2007/532.

102 §
Ampuma-aserikokset

Rangaistus ampuma-aserikoksesta, törkeästä ampuma-aserikoksesta ja lievästä ampuma-aserikoksesta säädetään rikoslain 41 luvun 1–3 §:ssä sekä rangaistus varomattomasta käsittelystä rikoslain 44 luvun 12 §:ssä.

103 §
Ampuma-aserikkomus

Joka tämän lain vastaisesti tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) laiminlyö 22 §:n 1 momentissa, 24 §:n 1 momentissa, 89 §:ssä tai 111 §:n 1 momentissa säädetyn ilmoitusvelvollisuuden,

2) laiminlyö 22 §:n 2 momentissa tai 59 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa säilytystiloja koskevista muutoksista,

3) laiminlyö hallussapitoluvan hakemisen 52 §:n 1 momentissa säädetyssä määräajassa,

4) kokonaan tai osittain laiminlyö asekeräilijälle 59 a §:n 1 momentissa tai 60 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden tiedoston pitämiseen,

5) laiminlyö 52 §:n 2 momentissa taikka 90 tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa lupatodistus poliisille, 74 §:n 3 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää tai luovuttaa Euroopan ampuma-asepassi poliisille taikka 96 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden luovuttaa lupatodistus tai suostumus poliisille,

6) laiminlyö 70 §:ssä säädetyn velvollisuuden tehdä ilmoitus aseen osan hankkimisesta tai esittää aseen osa poliisille,

7) laiminlyö valvontavelvollisuutensa annettuaan ampuma-aseen 88 §:n nojalla toisen käytettäväksi,

8) säilyttää ampuma-asetta tai aseen osaa taikka kantaa tai kuljettaa ampuma-asetta,

9) laiminlyö 108 §:n 1 momentin 3 kohdassa tai 112 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää pysyvästi ampumakelvottomaksi tehty ampuma-ase tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehty aseen osa poliisille,

10) laiminlyö velvollisuuden tarkastuttaa ampuma-ase yksityiseen valmistamislupaan 110 §:n 2 momentin nojalla sisällytetyn ehdon mukaisesti taikka

11) laiminlyö 117 §:ssä säädetyn velvollisuuden esittää lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi taikka lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat tai erityisen vaaralliset ammukset,

on tuomittava *ampuma-aserikkomuksesta* sakkoon.

104 §
Menettämisseuraamus

Rikoksentekovälineen sekä rikoksella tuotetun, valmistetun tai aikaansaadun taikka rikoksen kohteena olleen esineen tai omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitsemisesta säädetään rikoslain 10 luvussa.

Jos menettämisseuraamus olisi olosuhteisiin nähden kohtuuton, voidaan menettämisseuraamusta koskeva vaatimus jättää esittämättä.

104 a §
Hävittäminen

Pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä on oikeus todistettavasti hävittää tässä laissa tarkoitetut aseen osat, kaasusumuttimet, patruunat tai erityisen vaaralliset ammukset, jotka voidaan takavarikoida, jos ne ovat arvoltaan vähäisiä ja jos on ilmeistä, että tuomioistuin tuomitsisi ne valtiolle menetetyiksi.

10 luku
Erinäiset säännökset

105 §
Huolellisuusvelvollisuus

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten haltija on velvollinen pitämään ampuma-aseesta, aseen osasta, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista sellaista huolta, ettei vaaraa niiden joutumisesta asiattomien haltuun ole.

106 §
Säilyttäminen, kantaminen ja kuljettaminen

Ampuma-asetta tulee säilyttää lukitussa paikassa tai muuten lukittuna taikka siten, että ampuma-aseeseen kuuluvaa aseen osaa säilytetään erillään. Ampuma-asetta ja aseen osia ei näinkään säilytettyinä saa pitää paikassa, josta ne ovat helposti anastettavissa.

(601/2001) Jos säilytettävänä on erityisen vaarallinen ampuma-ase taikka yhteensä yli viisi pistoolia, revolveria, itselataavalla kertatulella toimivaa kivääriä tai itselataavalla kertatulella toimivaa 6 §:n 2 momentin 12 kohdassa tarkoitettua muuta ampuma-asetta, on aseet säilytettävä sisäasiainministeriön asetuksen mukaisessa lukitussa turvakaapissa. Turvakaappia ei kuitenkaan edellytetä, jos aseiden säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt säilytystilat.

Ampuma-asetta saa yleisellä paikalla sekä tiloissa, joihin yleisöllä on pääsy, kuljettaa vain lataamattomana suojuksessa sekä kantaa ja kuljettaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Moottorikäyttöisessä ajoneuvossa ampuma-asetta saa kuljettaa vain lataamattomana suojuksessa tai sijoitettuna suojattuun tilaan sekä kantaa vain silloin, kun siihen on hyväksyttävä syy. Metsästysaseen kuljettamisessa noudatetaan lisäksi, mitä metsästyslaissa ja sen nojalla säädetään.

Patruunoiden ja räjähdysainetta tai sytyttävää ainetta sisältävien erityisen vaarallisten ammusten säilyttämisessä ja kuljettamisessa sovelletaan lisäksi, mitä räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa ja vaarallisten aineiden kuljetuksesta annetussa laissa (719/1994) sekä niiden nojalla säädetään.

107 §
Säilyttämiseen ja kuljettamiseen sekä lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen liittyvät ehdot

Poliisi voi asettaa ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilyttämiselle ja kuljettamiselle yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

Lupaviranomainen ja ennakkosuostumuksen tai suostumuksen antava viranomainen voi sisällyttää tämän lain nojalla annettaviin lupiin, ennakkosuostumuksiin ja suostumukseen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisia ehtoja.

108 §
Kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan kuoltua sen, jonka hallussa kuolinpesän omaisuus on, tulee ottaa ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset välittömästi haltuunsa. Hänellä on oikeus säilyttää ja hyväksyttävästä syystä myös kuljettaa edellä tarkoitettuja esineitä kuuden kuukauden ajan luvanhaltijan kuolemasta. Hänen on tämän määräajan kuluessa:

1) hankittava ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hallussapitoon oikeuttava lupa;

2) luovutettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset niiden hankkimiseen oikeutetulle;

3) huolehdittava ampuma-aseen tekemisestä pysyvästi ampumakelvottomaksi ja aseen osan tekemisestä pysyvästi toimintakelvottomaksi sekä esitettävä ne poliisille; taikka

4) luovutettava ampuma-ase, aseen osa, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset poliisille.

Edellä 1 momentissa mainitun määräajan jälkeen kuolinpesästä löydetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on luovutettava viipymättä poliisille.

Edellä 1 momentin 4 kohdassa ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa poliisin on tehtävä päätös ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta poliisin haltuun. Poliisin on laadittava haltuunotosta pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

109 §
Poliisille luovutetut kuolinpesään kuuluvat ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Kuolinpesään kuuluviin ampuma-aseisiin, aseen osiin, patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin, jotka ovat haltuunotosta tehdyn päätöksen nojalla poliisin hallussa, sovelletaan, mitä 99 ja 100 §:ssä säädetään.

110 §
Ampuma-aseiden ja patruunoiden tarkastus

(601/2001) Myyntiä varten valmistetut, korjatut, Suomeen siirretyt ja tuodut ampuma-aseet ja patruunat on ennen kauppaan laskemista tai muuta luovuttamista tarkastutettava niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Tarkastuttamisvelvollisuus ei koske sellaisia keräilyllisesti arvokkaita ampuma-aseita ja patruunoita, jotka valmistetaan, korjataan taikka siirretään tai tuodaan Suomeen museossa tai kokoelmassa pitämistä varten.

Yksityiseen valmistamislupaan voidaan sisällyttää ehto, jonka mukaan myös omaa käyttöä varten valmistettu ampuma-ase on tarkastutettava sen käyttöturvallisuuden toteamiseksi.

Ampuma-asetta tai patruunaa, jota ei ole tarkastuksessa hyväksytty, ei saa pitää kaupan eikä muuten luovuttaa.

Poliisihallitus voi antaa patruunoiden valmistajalle tai maahantuojalle patruunoiden tarkastusmerkinnän käyttöoikeuden. Tarkastusmerkinnän käyttöoikeuden antamisen edellytyksistä ja peruuttamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. (508/2009)

111 §
Kadonnut tai anastettu ampuma-ase, aseen osa, lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi

Jolta on kadonnut tai anastettu hänen hallussa pitämänsä ampuma-ase tai aseen osa, on velvollinen ilmoittamaan siitä viipymättä poliisille. Ilmoituksen yhteydessä on esitettävä lupatodistus tai muu selvitys oikeudesta ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon.

Luvanhaltijan, jolta on kadonnut tai anastettu lupatodistus tai Euroopan ampuma-asepassi ja joka on saanut kadonneen tai anastetun lupatodistuksen tai ampuma-asepassin tilalle uuden lupatodistuksen tai ampuma-asepassin, on viipymättä luovutettava myöhemmin löytynyt lupatodistus tai ampuma-asepassi poliisille.

112 §
Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan esittäminen

Ampuma-aseen tai aseen osan hallussapitoon oikeuttavan luvan haltijan on 30 päivän kuluessa ampuma-aseen pysyvästi ampumakelvottomaksi tai aseen osan pysyvästi toimintakelvottomaksi tekemisestä esitettävä ase tai aseen osa kotikuntansa tai kotipaikkansa poliisilaitokselle. Hallussapitoon oikeuttavaa lupaa koskeva lupatodistus on samalla esitettävä sekä pyydettäessä luovutettava poliisille. (601/2001)

112 a §
Pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen ja pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan siirto ja tuonti Suomeen

Sen, joka siirtää tai tuo Suomeen pysyvästi ampumakelvottomaksi tehdyn ampuma-aseen tai pysyvästi toimintakelvottomaksi tehdyn aseen osan, on 30 päivän kuluessa siirrosta tai tuonnista esitettävä ase tai aseen osa poliitilaitokselle tarkastusta varten. (601/2001)

113 §
Poliisin velvollisuus tiedostojen pitämiseen

Poliisin on pidettävä ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista lupahallinto- ja valvontatehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tiedostoja. Tiedostoihin voidaan merkitä myös edellä tarkoitettujen esineiden hankkimista, hallussapitoa, siirtoa, tuontia ja vientiä koskevia tietoja asedirektiivissä, siviilikäyttöön tarkoitettujen räjähdystarvikkeiden markkinoille saattamista ja valvontaa koskevien säännösten yhdenmukaistamisesta annetussa neuvoston direktiivissä (93/15/ETY) ja Schengenin yleissopimuksessa tarkoitettujen ilmoitusten tekemiseksi muiden valtioiden viranomaisille.

(800/2003) Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedostot ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettäviä ovat myös ampuma-asetta, aseen osaa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskeva lupahakemus ja ennakkosuostumusta, suostumusta ja asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva hakemus sekä asiassa annettu päätös. Poliisi voi kuitenkin erityisestä syystä päätöksellään vahvistaa yksittäisen luvan voimassaoloa tai sisältöä koskevan tiedon, jos tiedon pyytäjän henkilöllisyys on poliisin tiedossa. Tiedostojen pitämiseen, käyttöön ja tietojen luovuttamiseen sovelletaan muuten, mitä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003) säädetään. Tiedostoissa olevien tietojen poistamiseen sovelletaan kuitenkin, mitä 3 momentissa säädetään.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuista tiedostoista on poistettava lupapäätöstä, ennakkosuostumusta, suostumusta ja asekeräilijälle annettua hyväksyntää koskevat tiedot 10 vuoden kuluttua luvan, ennakkosuostumuksen, suostumuksen tai hyväksynnän voimassaoloajan päättymisestä. Peruutettua tai rauennutta lupaa, ennakkosuostumusta, suostumusta tai asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva tieto on poistettava 10 vuoden kuluttua peruutusta koskevasta päätöksestä tai raukeamisesta. Hylättyä hakemusta koskeva tieto on poistettava 10 vuoden kuluttua hakemuksen hylkäämisestä. Este- tai huomautustieto ja muut tiedostoihin merkittävät tiedot on poistettava 10 vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä.

114 §
Luvanhaltijan kotikunnan vaihtuminen

Kumottu (601/2001).

115 § (508/2009)
Lain noudattamisen valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvoo Poliisihallitus. Rajavartiolaitos ja tullilaitos valvovat lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista toimialallaan.

116 §
Ase-elinkeinonharjoittajien ja asekeräilijöiden valvonta

Poliisin on tarkastettava asealan elinkeinoluvan hakijan ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat. Tarkastus on uusittava, jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia. Lisäksi poliisin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava alueellaan toimivien ase-elinkeinonharjoittajien 25 §:n 1 momentin nojalla pitämät tiedostot sekä kirjanpito, varastot ja säilytystilat. Poliisilla on oikeus tarkastusta suorittaessaan saada nähtäväkseen ase-elinkeinonharjoittajan kirjanpito sekä päästä tiloihin, joissa edellä tarkoitettuja esineitä säilytetään.

(601/2001) Poliisin on ennen luvan antamista ensimmäisen keräilykokoelmaan kuuluvan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen tarkastettava tilat, joissa aseita ja aseen osia säilytetään. Tarkastus on uusittava, jos säilytystiloissa tapahtuu muutoksia. Poliisi voi myös tarvittaessa tarkastaa asekeräilijän 59 a §:n 1 momentin ja 60 §:n 1 momentin nojalla pitämän tiedoston.

Poliisin on laadittava suorittamistaan tarkastuksista pöytäkirja tai tehtävä merkintä muuhun asiakirjaan.

117 §
Asiakirjojen ja aseiden esittäminen

Tässä laissa tarkoitettu lupatodistus ja Euroopan ampuma-asepassi sekä lupatodistuksen tai Euroopan ampuma-asepassiin merkittyjen lupien nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on pyynnöstä esitettävä poliisille, rajavartio- ja tulliviranomaiselle sekä Metsähallituksen hallinnassa olevalla valtion maalla erävalvontaa suorittavalle Metsähallituksen virkamiehelle, jolle on myönnetty poliisilain 8 §:n mukaiset erityiset poliisivaltuudet. (601/2001)

117 a § (508/2009)
Ampuma-aselautakunta

Poliisihallituksen yhteydessä toimii ampuma-aselautakunta, joka antaa pyynnöstä lausuntoja tämän lain soveltamisalaan kuuluvista asioista. Tarkemmat säännökset ampuma-aselautakunnasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

118 §
Muutoksenhaku

Poliisihallituksen tämän lain 32–35, 35 a, 36, 37 ja 64 §:n nojalla antamaan päätökseen sekä muuhun tämän lain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (508/2009)

Tässä laissa tarkoitettu päätös luvan tai hyväksynnän peruuttamisesta taikka haltuunotosta, väliaikaisesta haltuunotosta tai väliaikaisen haltuunoton voimassaoloajan jatkamisesta pannaan muutoksenhausta huolimatta täytäntöön, jollei valitusviranomainen sitä kiellä.

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten hankkimista tai hallussapitoa koskevaa valitusasiaa hallinto-oikeudessa käsiteltäessä valtion puhevaltaa käyttää Poliisihallitus. (508/2009)

Poliisihallituksella on valitusoikeus hallinto-oikeuden päätöksestä. (508/2009)

119 §
Tarkemmat säännökset

(601/2001) Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten mittaamisesta;

2) siitä, mitkä ovat erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia;

3) lupien, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin hakemisessa noudatettavasta menettelystä, hakemuksen sisällöstä sekä asioiden ratkaisemiseksi tarpeellisista selvityksistä;

4) lupatodistusten, ennakkosuostumusten, suostumuksen, asekeräilijälle annettavan hyväksynnän ja Euroopan ampuma-asepassin sisällöstä;

5) menettelystä, jota noudatetaan, kun valtiolle menetetyksi on tuomittu tai valtion omistukseen on tämän lain nojalla tullut ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia;

6) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamisesta ja säilyttämisestä;

7) (601/2001) ampuma-aseiden ja aseen osien merkitsemisestä sarjanumerolla tai muulla vastaavalla esineen yksilöintiin soveltuvalla merkinnällä;

8) (601/2001) 26 §:n 3 momentin 1 kohdassa säädetystä kokeesta.

(804/2003) Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) tässä laissa tarkoitetuissa menettelyissä käytettävistä lomakkeista;

2) (804/2003) valtiolle menetetyiksi tuomittujen tai valtion omistukseen tämän lain nojalla tulleiden ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten hävittämisestä, käyttämisestä valtion tarpeisiin, luovuttamisesta museossa tai

kokoelmassa pitämistä varten taikka myymisestä julkisella huutokaupalla tai muulla tavalla;

3) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kuljettamisessa ja säilyttämisessä edellytettävistä teknisistä turvarakenteista sekä rakenteiden arvioimiseen liittyvästä menettelystä;

4) tässä laissa tarkoitetuista hyväksyttävistä ampuma-aseiden käyttötarkoituksista ja näissä käyttötarkoituksissa käytettäviksi soveltuvista ampuma-aseista, aseen osista, patruunoista ja erityisen vaarallisista ammuksista;

5) asekeräilijäksi hyväksymiselle säädettyjen edellytysten arvioimiseen liittyvästä menettelystä;

6) tämän lain nojalla annettavista yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi tarpeellisista ehdoista.

Poliisihallitus antaa tarvittaessa tarkempia ohjeita ampuma-aseiden pysyvästi ampumakelvottomiksi ja aseen osien pysyvästi toimintakelvottomiksi tekemiseen liittyvistä teknisistä seikoista sekä 112 a §:ssä säädetyssä esittämisessä noudatettavasta menettelystä. (508/2009)

11 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

120 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1998.

Tällä lailla kumotaan ampuma-aseista ja ampumatarpeista 27 päivänä tammikuuta 1933 annettu laki (33/1933) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Lain nojalla ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta 27 päivänä elokuuta 1982 annettu asetus (656/1982) jää kuitenkin edelleen voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

121 §
Aikaisemman lain nojalla annetut luvat

Aikaisemman lain nojalla annetut ampuma-aseisiin, aseen osiin ja patruunoihin liittyvät luvat jäävät lupaehtoineen voimaan.

122 §
Asealan elinkeinoluvan hankkiminen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten kaupalliseen valmistamiseen

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa valmistaa patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

123 §
Aseenkäsittelyluvan hankkiminen

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa toimii ase-elinkeinonharjoittajan palveluksessa kuljettaakseen, säilyttääkseen tai muuten käsitelläkseen ase-elinkeinonharjoittajalla olevia ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava aseenkäsittelylupa.

124 §
Luvan hankkiminen ampuma-aseita ja aseen osia varten

Ennen tämän lain voimaantuloa sellaisen ampuma-aseen hankkineen, jonka hallussapito ei lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaan ole edellyttänyt lupaa, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa aseen hallussapitoon.

Ennen tämän lain voimaantuloa 1 momentissa tarkoitetun aseen osan hankkineen on vuoden kuluessa lain voimaantulosta hankittava lupa aseen osan hallussapitoon. Luvan hankkimisen sijasta:

1) asekeräilijä voi laatia 60 §:ssä tarkoitetun tiedoston hallussa pitämistään aseen osista; ja

2) se, jolla on oikeus 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista vastaavista aseen osista kootun ampuma-aseen hallussapitoon, voi tehdä 70 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen kotikuntansa poliisilaitokselle.

Ampuma-ase tai aseen osa on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

125 §
Luvan hankkiminen erityisen vaarallisia patruunoita ja ammuksia varten

Sen, joka ennen tämän lain voimaantuloa on hankkinut erityisen vaarallisen patruunan, jonka hallussapitoon hänellä on oikeus, tai erityisen vaarallisen ammuksen, on hankittava patruunan tai ammuksen hallussapitoon oikeuttava ampumatarvikelupa kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Patruuna tai ammus on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

126 §
Puolustushallinnon alalla annetun luvan nojalla hallussa pidetyt ampuma-aseet

Sen, jolle on annettu puolustuslaitoksessa palvelevien ja suojeluskuntiin kuuluvien henkilöiden ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun asetuksen (128/1933) nojalla oikeus ampuma-aseen hankkimiseen tai hallussapitoon, on vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta hankittava tämän lain mukainen hallussapitolupa.

Ampuma-ase on esitettävä lupaa haettaessa, jollei lupaviranomainen katso sitä tarpeettomaksi.

127 §

Ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten luovuttaminen toiselle tai valtiolle

Sen, joka ennen tämän lain voimaantuloa on hankkinut ampuma-aseen, aseen osan, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, joiden hallussapitoon hänen olisi 124–126 §:n mukaan hankittava lupa, voi luvan hankkimisen sijasta asianomaisessa pykälässä mainitussa määräajassa luovuttaa esineen sille, jolla tämän lain nojalla on oikeus esineen hankkimiseen. Esineet voidaan myös luovuttaa poliisille, jolloin ne siirtyvät lunastuksetta valtion omistukseen.

128 §

Luvan antamisen edellytykset ja lupamaksut

Lupa, jota haetaan:

1) 122 §:n nojalla, annetaan hakijalle, joka on elinkeinon harjoittamiseen oikeutettu, joka ilmoittaa 26 §:ssä tarkoitetun vastuuhenkilön, jolla on 20 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa aseenkäsittelylupa ja jonka patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten säilytystilat säilytystilojen sijaintipaikan poliisilaitos on hyväksynyt;

2) 123 §:n nojalla, annetaan ilman 27 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia;

3) 124–126 §:n nojalla, annetaan ilman 45 §:ssä säädettyä luvan antamisen edellytysten arviointia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut luvat annetaan ilman lupamaksua.

129 §

Asekeräilyyn liittyvä siirtymäsäännös

Lupa ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen ja hallussapitoon keräilykokoelmassa pitämistä varten voidaan antaa kuuden kuukauden ajan tämän lain voimaantulosta, vaikkei hakijalla ole 57 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksyntää.

130 §

Aikaisemman lain aikana kuolinpesään tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Jos tämän lain voimaan tullessa jakamatta olevaan kuolinpesään kuuluu ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia, noudatetaan, mitä 108 §:ssä säädetään. Pykälän 1 momentissa mainittu määräaika alkaa lain voimaantulopäivänä.

131 §

Aikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia

Ampuma-aseita, aseen osia tai patruunoita koskevaan lupa- tai valitusasiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

---

1. *Voimaantulo*. Tämä laki (601/2001) tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2. *Aikaisemman lain nojalla annetut luvat, ennakkosuostumukset ja asekeräilijälle annetut hyväksynnät*. Ampuma-aselain (1/1998) sekä ampuma-aseista ja ampumatarpeista annetun lain (33/1933) nojalla annetut ampuma-aseisiin, aseen osiin sekä patruunoihin ja erityisen vaarallisiin ammuksiin liittyvät luvat, ennakkosuostumukset, ase-elinkeinoluvat sekä asekeräilijöille annetut hyväksynnät jäävät ehtoineen voimaan.

Aikaisemman lain nojalla annettu kaasusumuttimen hallussapitoon oikeuttava lupa raukeaa, jos luvanhaltijalle annetaan 55 a §:ssä tarkoitettu kaasusumutinlupa.

3. *Asealan elinkeinoluvan hankkiminen kaupallisessa tarkoituksessa harjoitettavaan ampumaradan pitämiseen ja kouluttamiseen ampuma-aseiden käyttöön*. Sen, joka tämän lain voimaan tullessa kaupallisessa tarkoituksessa pitää ampumarataa tai kaupallisessa tarkoituksessa kouluttaa ampuma-aseiden käyttöön, on hankittava toiminnan harjoittamiseen oikeuttava asealan elinkeinolupa vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

4. *Ampuma-aseiden säilyttäminen turvakaapissa*. Edellä 106 §:n 2 momentissa tarkoitetut ampuma-aseet on säilytettävä mainitussa momentissa säädetyssä turvakaapissa tai poliisilaitoksen hyväksymässä säilytystilassa kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

5. *Aikaisemman lain aikana vireille tullut lupa- tai valitusasia taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskeva hakemusasia*. Ampuma-aseita, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia koskevaan lupa- tai valitusasiaan taikka asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää koskevaan hakemusasiaan, joka on tullut vireille ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Naantalissa 29 päivänä kesäkuuta 2001

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Sisäasiainministeri *Ville Itälä*

Ampuma-aseasetus

Annettu Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 1998

Sisäasiainministerin esittelystä säädetään 9 päivänä tammikuuta 1998 annetun ampuma-aselain (1/1998) nojalla:

1 §

Ampuma-aseen pituuden mittaaminen

Ampuma-aseen kokonaispituudella tarkoitetaan sen suurinta pituutta piipun tai putken suunnassa mitattuna. Jos ampuma-aseessa on taitettava, kokoontyönnettävä tai muuten helposti irrotettava lisäperä tai muu laite, kokonaispituus mitataan perä taitettuna, kokoontyönnettynä tai irrotettuna.

Piipun tai putken pituudella tarkoitetaan sen suurinta pituutta mitattuna iskupohjasta piipun suuhun. Jos ampuma-aseen piippuun on kiinnitetty osa tai laite, joka on työkalulla tai muuten helposti irrotettavissa, aseen kokonaispituus sekä piipun tai putken pituus mitataan ilman tällaista osaa tai laitetta.

1 a § (101/2002)

Ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumero

Jos ampuma-aseessa ei hallussapitolupaa haettaessa ole merkittynä sarja- tai tunnistenumeroa, poliisilaitoksen on ennen luvan antamista toimitettava ase Poliisihallitukselle tunnistenumeron merkitsemistä varten. (1121/2009)

Jos ampuma-aseella on poikkeuksellista keräilyllistä arvoa, jota tunnistenumeron merkitseminen alentaisi, poliisilaitos voi antaa hallussapitoluvan aseeseen, jossa ei ole sarja- tai tunnistenumeroa. (101/02)

2 §

Pysyvästi ampumakelvoton ampuma-ase

Ampuma-asetta pidetään *pysyvästi ampumakelvottomana,* kun se on romutettu tai deaktivoitu.

Romutettuna pidetään ampuma-asetta, jota ei enää voida muuttaa ampumakelpoiseksi.

Deaktivoituna pidetään ampuma-asetta, jonka iskupohjan sisältävä sulkulaitteen osa, patruunapesä tai sitä vastaava osa sekä piippu tai putki on muutettu siten, että aseella ampuminen on pysyvästi estetty. Ampuma-asetta ei pidetä deaktivoituna, jos se on ilman erityistietoja ja -taitoja muutettavissa ampumakelpoiseksi.

3 §

Pysyvästi toimintakelvoton aseen osa

Aseen osaa pidetään pysyvästi *toimintakelvottomana,* kun se ei siihen tehtyjen muutosten seurauksena enää sovellu käytettäväksi siinä tarkoituksessa, johon se on suunniteltu ja valmistettu.

4 §

Panssarin lävistämiseen suunniteltu ja valmistettu patruuna

Panssarin lävistämiseen suunnitellulla ja valmistetulla patruunalla tarkoitetaan patruunaa, jonka ammus on panssarilevyn lävistämiseksi varustettu vaipalla ja kovametallista tai vastaavasta materiaalista valmistetulla ytimellä.

5 §

Räjähtävällä ammuksella varustettu patruuna

Räjähtävällä ammuksella varustetulla patruunalla tarkoitetaan patruunaa, jonka ammuksen sisältämä aine räjähtää ammuksen osuessa kohteeseen.

6 §

Sytyttävällä ammuksella varustettu patruuna

Sytyttävällä ammuksella varustetulla patruunalla tarkoitetaan patruunaa, jonka ammuksen sisältämä aine syttyy tuleen sen joutuessa kosketuksiin ilman kanssa tai ammuksen osuessa kohteeseen.

7 §

Reikäpäinen ammus

Reikäpäisellä ammuksella tarkoitetaan ammusta, jonka kärjessä on vähintään 3 millimetrin syvyinen reikä ammuksen laajenemiseksi sen osuessa kohteeseen.

8 §

Laajeneva ammus

Kohteeseen osuessaan vaikutukseltaan laajenevuuteen perustuvalla ammuksella tarkoitetaan ammusta, jonka kärjessä oleva leikkaus, ontelo tai vastaava rakenne aikaansaa ammuksen laajenemisen sen osuessa gelatiiniin tai vastaavaan pehmeään aineeseen siten, että ammus laajenee vähintään 30 prosenttia halkaisijaansa suuremmaksi.

9 §

Toisiaan vastaavat aseen osat

Aseen osaa pidetään ampuma-aselain (1/1998) 19 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vastaavana aseen osana, jollei aseen tyyppi, toiminta-tapa tai kaliiperi muutu, kun aseen osa korvataan tällaisella aseen osalla. Aseen osaa ei kuitenkaan pidetä vastaavana aseen osana, jos muusta aseesta kuin taskuaseesta tulee osan vaihdon seurauksena taskuase.

10 §

Asealan elinkeinoluvan hakeminen

Asealan elinkeinolupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite ja henkilötunnus tai liike- ja yhteisötunnus;

2) toiminta, jota halutaan harjoittaa;

3) (101/02) toimipaikan sijainti;

4) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilojen sijaintipaikka;

5) vastuuhenkilön nimi, osoite ja henkilötunnus;

6) (101/02) kaupan pidettävien, valmistettavien, korjattavien tai muunnettavien sekä ampumaradalla tai ampuma-aseiden käyttöön kouluttamisessa käytettävien ampuma-aseiden tyyppi ja toimintatapa sekä aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten ja kaasusumuttimien laji.

Hakemukseen on liitettävä poliisin laatima ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten säilytystilojen tarkastusta koskeva pöytäkirja tai muu asiakirja, selvitys hakijan taloudellisesta tilasta sekä jäljennös vastuuhenkilön aseenkäsittelylupaa koskevasta todistuksesta. Jos hakija on luonnollinen henkilö, hakemukseen on liitettävä jäljennös myös hänen aseenkäsittelylupaa koskevasta todistuksestaan.

Lupaviranomaisen on hankittava hakemuksesta sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoa aiotaan harjoittaa. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

11 §

Asealan elinkeinolupaa koskeva todistus

Asealan elinkeinolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite;

2) luvan voimassaoloaika;

3) toiminta, jota lupa koskee;

4) 10 §:n 1 momentin 3–6 kohdassa tarkoitetut tiedot;

5) mahdolliset lupaehdot.

12 §

Kaupan harjoittamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten kaupan harjoittamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:

1) hankittujen ja luovutettujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

2) hankittujen ja luovutettujen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

3) hankittujen ja luovutettujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;

4) hankittujen ja luovutettujen kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;

5) luovuttajan ja luovutuksensaajan nimi;

6) hankkimis- ja luovutusaika;

7) luovuttajan ja luovutuksensaajan oikeutta pitää hallussa ampuma-asetta, aseen osia, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia tai asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

13 §

Valmistamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten valmistamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:

1) valmistettujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

2) valmistettujen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi, tehtaan merkki, malli tai mallinumero sekä tiedossa oleva sarjanumero;

3) valmistettujen patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;

4) valmistettujen kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;

5) luovutuksensaajan nimi;

6) luovutusaika;

7) luovutuksensaajan asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

14 §

Korjaamiseen tai muuntamisen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan velvollisuus pitää tiedostoa

Ampuma-aseiden ja aseen osien korjaamiseen ja muuntamiseen oikeutetun ase-elinkeinonharjoittajan on pidettävä tiedostoa, johon merkitään:

1) korjattavien tai muunnettavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

2) korjattavien tai muunnettavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

3) korjattavien tai muunnettavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;

4) toimeksiantajan nimi;

5) vastaanotto- ja luovutusaika;

6) toimeksiantajan ampuma-aseen tai aseen osan hallussapidon oikeutta tai asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

15 §

Ase-elinkeinonharjoittajan pitämän tiedoston muoto

Ase-elinkeinonharjoittaja voi pitää 12–14 §:ssä tarkoitettuja tiedostoja merkitsemällä tiedot erilliseen kirjaan tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon. Jos tiedot on merkitty automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon, tiedosto on esitettävä poliisin vaatimuksesta paperitulosteena sekä luovutettava lupaviranomaiselle paperitulosteena, kun asealan elinkeinolupa raukeaa tai jos se peruutetaan.

16 §

Vastuuhenkilöä koskeva selvitys

Lupaviranomaisen on hankittava ase-elinkeinonharjoittajan vastuuhenkilöksi ehdotetusta henkilöstä tämän kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin vastuuhenkilöksi hyväksymisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

16 a § (101/2002)

Vastuuhenkilön koe

Poliisihallitus järjestää vuosittain vähintään kaksi koetta, joissa voi suorittaa ase-elinkeinonharjoittajan vastuuhenkilöltä edellytettävän kokeen. (1121/2009)

Koe sisältää neljä vaihtoehtoista osiota. Kunkin osion hyväksytty suorittaminen antaa kelpoisuuden kyseisen asealan elinkeinon vastuuhenkilönä toimimiseen. Osiot ovat:

1) asealan kaupan harjoittaminen;

2) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten valmistaminen sekä ampuma-aseiden ja aseen osien korjaaminen ja muuntaminen;

3) ampumaradan pitäminen;

4) ampuma-aseiden käyttöön kouluttaminen.

Poliisihallitus voi hyväksyä 2 momentissa tarkoitetun kokeen suorittamiseksi sellaisen ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (630/1998) tarkoitetun ammatillisen tutkinnon tai ulkomailla suoritetun muun tutkinnon suorittamisen, jonka tutkintovaatimukset vastaavat vähintään kokeen vaatimuksia. (1121/2009)

17 §

Aseenkäsittelyluvan hakeminen

Aseenkäsittelylupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite ja henkilötunnus;

2) (101/02) ase-elinkeinonharjoittaja tai muu työnantaja, jonka palveluksessa hakija on.

3) (101/02) työ, jonka perusteella lupaa haetaan.

Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

Hakemukseen on liitettävä kaksi valokuvaa hakijasta.

18 §

Aseenkäsittelylupaa koskeva todistus

Aseenkäsittelylupaa koskevassa todistuksessa on oltava valokuva luvanhaltijasta. Lupatodistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika;

2) luvan voimassaoloaika;

3) mahdolliset lupaehdot.

19 §

Kaupallisen ennakkosuostumuksen hakeminen

Kaupallista ennakkosuostumusta haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten lähettäjän ja vastaanottajan nimi ja osoite;

3) siirrettävien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, aseiden hankinnan ja hallussapidon valvonnasta annetussa neuvoston direktiivissä (91/477/ETY), jäljempänä *asedirektiivi*, tarkoitettu luokka sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

4) siirrettävien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

5) siirrettävien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;

6) onko siirrettävät ampuma-aseet ja patruunat tarkastutettu niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi siten kuin ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annetussa asetuksessa (656/1982) säädetään;

7) osoite, johon esineet kuljetetaan.

Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi hankkia hakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

20 §

Kaupallista ennakkosuostumusta koskeva todistus

Kaupallista ennakkosuostumusta koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) ennakkosuostumuksen haltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) ennakosuostumuksen voimassaoloaika;

3) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset ennakkosuostumukselle asetetut ehdot.

21 §

Kaupallisen tuontiluvan hakeminen

Kaupallista tuontilupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) lähtömaa;

3) tuotavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

4) tuotavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

5) tuotavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi.

Lupaviranomainen voi hankkia lupahakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

22 §

Kaupallista tuontilupaa koskeva todistus

Kaupallista tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 21 §:n 1 momentin 2–5 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset lupaehdot.

23 §

Kaasusumuttimen kaupallisen tuontiluvan hakeminen

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) lähtömaa;

3) siirrettävien tai tuotavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus.

Lupaviranomainen voi hankkia lupahakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

24 §

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa koskeva todistus

Kaasusumuttimen kaupallista tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 23 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset lupaehdot.

25 §

Kaupallisen siirtoluvan hakeminen

Kaupallista siirtolupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;

4) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä.

Lupaviranomainen voi hankkia hakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin siirtoluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

26 §

Kaupallista siirtolupaa koskeva todistus

Kaupallista siirtolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;

4) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä;

5) mahdolliset lupaehdot.

26 a §

Määräaikaisen kaupallisen siirtoluvan hakeminen

Määräaikaista kaupallista siirtolupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Lupaviranomainen voi hankkia hakemuksesta sen lääninhallituksen ja poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin siirtoluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (101/02)

26 b §

Määräaikaista kaupallista siirtolupaa koskeva todistus

Määräaikaista kaupallista siirtolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) mahdolliset lupaehdot. (101/02)

26 c §

Määräaikaisen kaupallisen siirtoluvan nojalla tehtävää siirtoa koskeva ilmoitus

Määräaikaisen kaupallisen siirtoluvan nojalla tehtävää siirtoa koskevassa ilmoituksessa on mainittava:

1) ilmoittajan nimi ja osoite sekä määräaikaisen kaupallisen siirtoluvan numero;

2) 19 §:n 1 momentin 2–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) kuljetusväline ja siirtoreitti;

4) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä. (101/02)

27 §

Kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan hakeminen

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) määrämaa sekä kauttakuljetuksen osalta myös lähtömaa;

3) vietävien tai kauttakuljetettavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintapa, kaliiperi sekä tie-

dossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

4) vietävien tai kauttakuljetettavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

5) vietävien tai kauttakuljetettavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi.

Hakemuksessa on ilmoitettava 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta.

Lupaviranomainen voi hankkia kaupallista vientilupaa koskevasta hakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaupallisen vientiluvan ja kaupallisen kauttakuljetusluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

28 §

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskeva todistus

Kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 27 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta;

4) mahdolliset lupaehdot.

29 §

Kaasusumuttimen kaupallisen vientiluvan ja kaasusumuttimen kaupallisen kauttakuljetusluvan hakeminen

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa ja kaasusumuttimen kaupallista kauttakuljetuslupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) määrämaa sekä kauttakuljetuksen osalta myös lähtömaa;

3) siirrettävien, vietävien tai kauttakuljetettavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;

Hakemuksessa on ilmoitettava 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta.

Lupaviranomainen voi hankkia kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa koskevasta hakemuksesta sen poliisilaitoksen lausunnon, jonka alueella asealan elinkeinoa harjoitetaan. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin kaasusumuttimen kaupallisen vientiluvan ja kaasusumuttimen kaupallisen kauttakuljetusluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

30 §

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa ja kaupallista kauttakuljetuslupaa koskeva todistus

Kaasusumuttimen kaupallista vientilupaa ja kaasusumuttimen kaupallista kauttakuljetuslupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 29 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot erikseen kunkin määrämaan osalta;

4) mahdolliset lupaehdot.

31 § (1121/2009)

Maahanjääntitodistus

Poliisihallitus antaa kaupallisen ennakkosuostumuksen, kaupallisen tuontiluvan tai kaasusumuttimen kaupallisen tuontiluvan haltijalle todistuksen (maahanjääntitodistus), jossa edellä mainitun ennakkosuostumuksen tai luvan haltija vakuuttaa:

1) siirtävänsä tai tuovansa Suomeen maahanjääntitodistuksessa mainitut ampuma-aseet, deaktivoidut ampuma-aseet, aseen osat, ampuma-aseen varusteet, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset;

2) ettei Suomeen siirrettäviä tai tuotavia ampuma-aseita, deaktivoituja ampuma-aseita, aseen osia, ampuma-aseen varusteita, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia kuljeteta muuhun valtioon ennen niiden saapumista Suomeen muuten kuin kauttakuljetuksen suorittamiseksi;

3) ettei Suomeen siirrettäviä tai tuotavia ampuma-aseita, deaktivoituja ampuma-aseita, aseen osia, ampuma-aseen varusteita, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia siirretä tai viedä Suomesta edelleen muuhun valtioon ilman asianmukaista lupaa, jos siirron tai viennin edellytyksenä on viranomaisen antama lupa;

4) että maahanjääntitodistuksen haltija ilmoittaa maahanjääntitodistuksen antaneelle viranomaiselle maahanjääntitodistuksessa mainituissa tiedoissa tapahtuneista oleellisista muutoksista;

5) että maahanjääntitodistuksen haltija hankkii todistuksen ampuma-aseiden, deaktivoitujen ampuma-aseiden, aseen osien, ampuma-aseen varusteiden, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten siirrosta tai tuonnista Suomeen ja luovuttaa todistuksen esineiden toimittajalle, jos tämä tai tälle luvan antanut viranomainen sitä edellyttää.

32 §

Maahanjääntitodistuksen hakeminen

Maahanjääntitodistusta haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi ja osoite sekä asealan elinkeinoluvan numero ja luvan antaja;

2) ampuma-aseiden, deaktivoitujen ampuma-aseiden, aseen osien, ampuma-aseen varusteiden, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten toimittaja ja tämän asiamies;

3) siirrettävien tai tuotavien ampuma-aseiden tai deaktivoitujen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi;

4) siirrettävien tai tuotavien aseen osien lukumäärä, laji ja piipun tai putken kaliiperi;

5) siirrettävien tai tuotavien ampuma-aseen varusteiden lukumäärä ja laji;

6) siirrettävien tai tuotavien patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi;

7) siirrettävien tai tuotavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja pitoisuus;

8) siirrettävien tai tuotavien esineiden arvo;

9) siirrettävien tai tuotavien esineiden käyttötarkoitus;

10) siirtoon tai tuontiin annettua lupaa koskevat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä tilausvahvistus tai muu vastaava asiakirja.

33 §

Euroopan ampuma-asepassin hakeminen

Euroopan ampuma-asepassia haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite, henkilötunnus, syntymäpaikka ja kansalaisuus;

2) ampuma-aseet ja aseen osat, jotka halutaan merkittäviksi ampuma-asepassiin;

3) ampuma-aseiden ja aseen osien hallussapitolupaa tai rinnakkaislupaa koskevat tiedot.

Hakemukseen on liitettävä kaksi valokuvaa hakijasta.

34 §

Euroopan ampuma-asepassin sisältö

Euroopan ampuma-asepassissa on oltava valokuva ampuma-asepassin haltijasta. Ampuma-asepassissa on mainittava:

1) ampuma-asepassin haltijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä kansalaisuus;

2) ampuma-asepassin voimassaoloaika;

3) 33 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) muiden Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioiden ilmoitusten mukaiset tiedot oikeudesta pitää hallussa ampuma-asetta ja aseen osaa EU:n jäsenvaltioissa Euroopan ampuma-asepassin nojalla.

35 §

Yksityisen ennakkosuostumuksen hakeminen

Yksityistä ennakkosuostumusta haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) ampuma-aseiden, aseen osien, patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten tiedossa olevan lähettäjän sekä vastaanottajan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

3) 19 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot.

Ennakkosuostumuksen antava viranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin ennakkosuostumuksen antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

36 §

Yksityistä ennakkosuostumusta koskeva todistus

Yksityistä ennakkosuostumusta koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) ennakkosuostumuksen haltijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) ennakkosuostumuksen voimassaoloaika;

3) 35 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) 19 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

5) mahdolliset ennakkosuostumukselle asetetut ehdot.

37 §

Yksityisen tuontiluvan hakeminen

Yksityistä tuontilupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) hakemuksen peruste;

3) lähtömaa;

4) siirrettävien tai tuotavien ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi, asedirektiivissä tarkoitettu luokka sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

5) siirrettävien tai tuotavien aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

6) siirrettävien tai tuotavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja enimmäispitoisuus;

6a) (101/02) siirrettävien tai tuotavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten enimmäismäärä, laji ja kaliiperi;

7) ampuma-aseiden ja aseen osien erityistuntomerkit;

8) paikka, jossa ampuma-aseita tai aseen osia on tarkoitus pitää hallussa.

Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

38 §

Yksityistä tuontilupaa koskeva todistus

Yksityistä tuontilupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 37 §:n 1 momentin 3–8 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset lupaehdot.

Yksityinen tuontilupa voidaan merkitä Euroopan ampuma-asepassiin.

39 §
Yksityistä tuontilupaa koskeva selvitys

Kun joku, jolla on kotikunta Suomessa, hakee yksityistä tuontilupaa muulta kuin kotikuntansa poliisilaitokselta, lupahakemusta käsittelevän poliisilaitoksen on selvitettävä hakijan kotikunnan poliisilaitokselta, ettei luvan antamiselle ole estettä.

40 §
Yksityisen siirtoluvan hakeminen

Yksityistä siirtolupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;
2) 35 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) 19 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;
5) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä.

Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin siirtoluvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

41 §
Yksityistä siirtolupaa koskeva todistus

Yksityistä siirtolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;
2) 35 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut tiedot;
3) 19 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) kuljetusväline ja tiedossa oleva siirtoreitti;
5) lähtöpäivä ja arvioitu saapumispäivä;
6) mahdolliset lupaehdot.

42 §
Tullilaitoksen kaupallista tuontia koskeva ilmoittamisvelvollisuus

Tullilaitoksen on mainittava ampuma-aselain 40 §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa luvanhaltijan nimi ja osoite sekä tämän asetuksen 21 §:n 1 momentin 2–5 kohdassa ja 23 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot. Lisäksi tullilaitoksen on ilmoitettava, onko kaupallisen tuontiluvan nojalla tuotavat ampuma-aseet ja patruunat tarkastutettu niiden käyttöturvallisuuden toteamiseksi siten kuin ampuma-aseiden ja -tarvikkeiden tarkastuksesta annetussa asetuksessa säädetään.

42 a §
Tullilaitoksen yksityistä tuontia koskeva ilmoittamisvelvollisuus

Tullilaitoksen on mainittava ampuma-aselain 83 a §:ssä tarkoitetussa ilmoituksessa luvanhaltijan nimi ja osoite, lähtömaa sekä 21 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa ja 51 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tiedot. Lisäksi ilmoituksessa on mainittava hankkimisluvan, yksityisen valmistamisluvan, kaasusumutinluvan ja yksityisen tuontiluvan numero sekä luvan antaja. (101/02)

43 §
Hankkimisluvan hakeminen

Hankkimislupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) hakemuksen peruste;
3) hankittavan ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero;
4) hankittavan aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki ja malli tai mallinumero;
5) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi.

Yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta.

Jos lupaviranomainen on Poliisihallitus, sen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

44 §
Hankkimislupaa koskeva todistus

Hankkimislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) (101/02) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 43 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

44 a §
Asevastaavalle annettavan hyväksynnän hakeminen

Asevastaavalle annettavaa hyväksyntää haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus;
2) sen yhteisön tai säätiön nimi, osoite sekä yritys- ja yhteisötunnus, jonka asevastaavana hakijan on tarkoitus toimia.

Hyväksynnän antavan poliisilaitoksen on hankittava hyväksyntää koskevasta hakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että hakija on valittu yhteisön tai säätiön asevastaavaksi. Poliisilaitos voi vaatia hakijaa esittämään muitakin hyväksynnän antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (101/02)

44 b
Asevastaavalle annettua hyväksyntää koskeva todistus

Asevastaavalle annettua hyväksyntää koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) asevastaavan nimi ja syntymäaika;

2) sen yhteisön tai säätiön nimi, jonka asevastaavaksi henkilö on hyväksytty;

3) hyväksynnän voimassaoloaika;

4) mahdolliset hvyäksynnälle asetetut ehdot. (101/02)

45 §
Ulkomailla asuvalle annettavan hankkimisluvan hakeminen

Hankkimislupaa ulkomailla asuvalle haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai syntymäaika;

2) 43 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) hankittavien patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten määrä, laji ja kaliiperi.

46 §
Ulkomailla asuvalle annettavaa hankkimislupaa koskeva todistus

Ulkomailla asuvalle annettavaa hankkimislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi, osoite ja syntymäaika;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 43 §:n 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) 45 §:n 3 kohdassa tarkoitetut tiedot;

5) osoite, jonne esineet toimitetaan;

6) mahdolliset lupaehdot.

47 §
Yksityisen valmistamisluvan hakeminen

Yksityistä valmistamislupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) hakemuksen peruste;

3) muunnettavan ampuma-aseen tyyppi ja tiedossa oleva sarjanumero sekä hallussapitoon oikeuttavan luvan numero ja antaja;

4) muunnettavan aseen osan laji ja tiedossa oleva sarjanumero sekä hallussapitoon oikeuttavan luvan numero ja antaja;

5) valmistettavan tai muuntamalla valmistuvan ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa ja kaliiperi;

6) valmistettavan tai muuntamalla valmistuvan aseen osan laji ja piipun tai putken kaliiperi sekä maininta siitä, onko aseen osa tarkoitus liittää pysyvästi aseeseen;

7) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi.

Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan kyvystä valmistaa tai muuntaa hakemuksen kohteena oleva esine. Lisäksi yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta.

Jos lupaviranomainen on Poliisihallitus, sen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

48 §
Yksityistä valmistamislupaa koskeva todistus

Yksityistä valmistamislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi, osoite ja henkilötunnus;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 47 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset lupaehdot. (101/02)

49 §
Hallussapitolupaa koskeva todistus

Hallussapitolupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) (101/02) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) luvan voimassaoloaika;

3) 43 § 1 momentin 3–5 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) (101/02) ampuma-aseen sarja- tai tunnistenumero taikka aseen osan tiedossa oleva sarjanumero;

5) ampuma-aseen tai aseen osan erityistuntomerkit;

6) mahdolliset lupaehdot.

Hallussapitolupaa koskevat tiedot voidaan väliaikaisesti merkitä hankkimislupaa tai yksityistä valmistamislupaa koskevaan lupatodistukseen.

50 §
Rinnakkaisluvan hakeminen

Rinnakkaislupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus;

2) hakemuksen peruste;

3) hallussapitolupaa tai valtion antamaa suostumusta koskevat tiedot;

4) ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

5) aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

6) kaasusumuttimen laji ja enimmäispitoisuus;

7) ampuma-aseen ja aseen osan erityistuntomerkit.

Jos lupaviranomainen on Poliisihallitus, sen on hankittava lupahakemuksesta hakijan kotikunnan poliisilaitoksen lausunto. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (1121/2009)

51 §
Rinnakkaislupaa koskeva todistus

Rinnakkaislupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 50 §:n 1 momentin 3–7 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot.

51 a §
Kaasusumutinluvan hakeminen

Kaasusumutinlupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) hakemuksen peruste;
3) hankittavien kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja enimmäispitoisuus;
4) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi.

Yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta. Poliisilaitos voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (101/02)

51 b §
Kaasusumutinlupaa koskeva todistus

Kaasusumutinlupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) luvan voimassaoloaika;
3) 51 a §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot;
4) mahdolliset lupaehdot. (101/02)

52 §
Asekeräilijälle annettavan hyväksynnän hakeminen

Asekeräilijälle annettavaa hyväksyntää haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) keräilysuunnitelma, jossa hakija määrittelee keräilyalan ja sen piiriin kuuluvat ampuma-aseet tai aseen osat sekä jossa hän perustelee kiinnostuksensa juuri keräilyalan piiriin kuuluviin ampuma-aseisiin tai aseen osiin;
3) arvio keräilysuunnitelman mukaisen kokoelman hankkimisen aikataulusta;
4) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi.

Hakemukseen on liitettävä selvitys hakijan asehistoriallisesta ja aseteknisestä asiantuntemuksesta. Lisäksi yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toiminnan tarkoituksesta.

Hyväksynnän antavan viranomaisen on hankittava hyväksyntää koskevasta hakemuksesta hakijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitoksen lausunto. Hyväksynnän antava viranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin hyväksynnän antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (101/02)

53 §
Asekeräilijälle annettua hyväksyntää koskeva todistus

Asekeräilijälle annettua hyväksyntää koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) hyväksynnän saajan nimi ja syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) hyväksynnän voimassaoloaika;
3) sisäasiainministeriön vahvistama keräilysuunnitelma;
4) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi;
5) mahdolliset hyväksynnälle asetetut ehdot. (101/02)

54 §
Asekeräilijän pitämän tiedoston sisältö ja muoto

(101/02) Asekeräilijän on merkittävä ampuma-aselain 59 a ja 60 §:n nojalla pitämäänsä ampuma-aseita tai aseen osia koskevaan tiedostoon:

1) hallussa pidettyjen aseen osien lukumäärä, laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero, sarjanumero ja erityistuntomerkit;
1a) (101/02) hallussa pidettyjen ampuma-aseiden lukumäärä, tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero, sarjanumero ja erityistuntomerkit;
2) luovuttajan ja luovutuksensaajan nimi;
3) hankkimis- ja luovutusaika;
4) (101/02) luovuttajan ja luovutuksensaajan oikeutta pitää hallussa ampuma-aseita, aseen osia tai asealan elinkeinolupaa koskevat tiedot.

Asekeräilijä voi pitää 1 momentissa tarkoitettua tiedostoa merkitsemällä tiedot erilliseen kirjaan tai automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon. Jos tiedot on merkitty automaattisen tietojenkäsittelyn avulla laadittuun tiedostoon, tiedosto on esitettävä poliisin vaatimuksesta paperitulosteena sekä luovutettava hyväksynnän antaneelle viranomaiselle paperitulosteena, kun hyväksyntä raukeaa tai jos se peruutetaan.

55 §
Ampumatarvikeluvan hakeminen

Ampumatarvikelupaa haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, ammatti, osoite ja henkilötunnus tai yritys- ja yhteisötunnus;
2) hakemuksen peruste;
3) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja kaliiperi;
4) yhteisön tai säätiön asevastaavan nimi.

Yhteisön ja säätiön on liitettävä hakemukseen yhtiöjärjestys, säännöt tai muu kirjallinen selvitys toi-

minnan tarkoituksesta. Poliisilaitos voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä. (101/02)

56 §

Ampumatarvikelupaa koskeva todistus

Ampumatarvikelupaa koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) (101/02) luvanhaltijan nimi ja syntymäaika tai yritys- ja yhteisötunnus;

2) luvan voimassaoloaika;

3) (101/02) 55 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) mahdolliset lupaehdot.

57 §

Suostumuksen hakeminen

Suostumusta haetaan kirjallisesti. Hakemuksessa on mainittava:

1) hakijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) 43 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot;

3) kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja enimmäispitoisuus;

4) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja kaliiperi. (101/02)

58 §

Suostumusta koskeva todistus

Suostumusta koskevassa todistuksessa on mainittava:

1) suostumuksen haltijan nimi, osoite, syntymäaika ja -paikka sekä passin tai henkilötodistuksen numero ja antaja;

2) suostumuksen voimassaoloaika;

3) 43 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdassa tarkoitetut tiedot;

4) kaasusumuttimien lukumäärä, laji ja enimmäispitoisuus;

5) patruunoiden ja erityisen vaarallisten ammusten laji ja kaliiperi;

6) mahdolliset suostumukselle asetetut ehdot. (101/02)

59 §

Aseen osasta tehtävän ilmoituksen sisältö ja muoto

Ampuma-aselain 70 §:ssä tarkoitettu ilmoitus aseen osan hankkimisesta on tehtävä kirjallisesti. Ilmoituksessa on mainittava:

1) aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero ja sarjanumero;

2) korvataanko hankitulla aseen osalla ampuma-aseeseen pysyvästi kuuluva aseen osa vai ei;

3) luovuttajan nimi ja henkilötunnus tai liike- ja yhteisötunnus;

4) luovutusaika.

60 §

Luvan ja asekeräilijälle annetun hyväksynnän peruuttamisen edellytyksiin liittyvä ilmoittamisvelvollisuus

Poliisin on viipymättä ilmoitettava asealan elinkeinoluvan antaneelle viranomaiselle seikoista, jotka voivat johtaa luvan peruuttamiseen ampuma-aselain 23 §:n nojalla.

Poliisin on viipymättä ilmoitettava hankkimisluvan, yksityisen valmistamisluvan ja rinnakkaisluvan antaneelle viranomaiselle seikoista, jotka voivat johtaa luvan peruuttamiseen ampuma-aselain 67 §:n nojalla.

Poliisin on viipymättä ilmoitettava asekeräilijälle hyväksynnän antaneelle viranomaiselle seikoista, jotka voivat johtaa hyväksynnän peruuttamiseen ampuma-aselain 68 §:n 3 momentin nojalla.

61 §

Luovutusilmoituksen sisältö

Luovutusilmoituksessa on mainittava:

1) luovuttajan nimi ja henkilötunnus tai liike- ja yhteisötunnus;

2) luovutetun ampuma-aseen tyyppi, toimintatapa, kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero, sarjanumero ja erityistuntomerkit;

3) luovutetun aseen osan laji, piipun tai putken kaliiperi sekä tiedossa oleva tehtaan merkki, malli tai mallinumero, sarjanumero ja erityistuntomerkit;

4) luovutuksensaajan nimi ja osoite sekä syntymäaika tai liike- ja yhteisötunnus;

5) ulkomailla asuvan luovutuksensaajan syntymäpaikka sekä passin tai henkilöllisyystodistuksen numero ja antaja;

6) luovutusaika;

7) luovutuksensaajan ampuma-aseen tai aseen osan hankkimiseen oikeuttavaa lupaa koskevat tiedot.

62 §

Poliisin haltuun väliaikaisesti otetut ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

Jos muu kuin luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitos on tehnyt päätöksen ampuma-aseen, aseen osan, patruunoiden tai erityisen vaarallisten ammusten ottamisesta väliaikaisesti poliisin haltuun, sen on ilmoitettava asiasta viipymättä luvanhaltijan kotikunnan poliisilaitokselle.

63 §

Valtiolle menetetyiksi tuomitut ja valtion omistukseen tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset

(1121/2009) Valtiolle menetetyiksi tuomitut ja valtion omistukseen ampuma-aselain nojalla tulleet ampuma-aseet, aseen osat, patruunat ja erityisen vaaralliset ammukset on toimitettava käsiteltäviksi Poliisihallitukselle. Arvoltaan vähäinen aseen osa, kaasusumutin sekä vähäinen määrä patruunoita ja erityisen vaaralli-

sia ammuksia saadaan kuitenkin päällystöön kuuluvan poliisimiehen määräyksellä hävittää turvallisella tavalla.

64 §
Todistuksen kaksoiskappale

Jos ampuma-aselain nojalla annettua aseenkäsittely-, hallussapito-, rinnakkais-, kaasusumutin- tai ampumatarvikelupaa taikka asevastaavan hyväksyntää koskeva todistus on kadonnut, tuhoutunut tai anastettu taikka jos todistukseen merkityt todistuksenhaltijaa koskevat tiedot ovat muuttuneet, todistuksenhaltijalle annetaan tämän pyynnöstä todistuksen kaksoiskappale. Todistuksen kaksoiskappale voidaan antaa myös, jos yhteisön tai säätiön asevastaava vaihtuu. Kaksoiskappaletta haetaan todistuksenhaltijan kotikunnan tai kotipaikan poliisilaitokselta tai, jos todistuksenhaltijalla ei ole kotikuntaa tai kotipaikkaa Suomessa taikka jos kyseessä on asevastaavan hyväksyntää koskeva todistus, todistuksen antaneelta poliisilaitokselta. (101/02)

65 §
Velvollisuus ilmoittaa luvanhaltijan kotipaikan vaihtumisesta

Kumottu (101/02).

65 a § (1121/2009)
Ampuma-aselautakunta

Ampuma-aselain 117 a §:ssä tarkoitetussa ampuma-aselautakunnassa on puheenjohtaja, sihteeri ja 10 muuta jäsentä. Poliisihallitus määrää puheenjohtajan ja sihteerin sekä nimittää muut jäsenet kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Puheenjohtajaksi ja sihteeriksi on määrättävä poliisihallinnon palveluksessa oleva virkamies.

Lautakunnassa tulee olla edustettuina sisäasiainministeriön poliisiosasto, poliisilaitokset, puolustusvoimat, ulkoasiainministeriö, Sotamuseo, reserviläisurheilijat, asealan elinkeinonharjoittajat, metsästäjät, urheiluampujat ja asekeräilijät. Jos lautakunnan jäsen eroaa kesken toimikauden, Poliisihallitus määrää tai nimittää hänen tilalleen uuden jäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Lautakunta kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Lautakunta voi toimia myös jaostoina ja se voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita.

66 § (1121/2009)
Tarkemmat säännökset

Poliisihallitus voi antaa tarkempia säännöksiä maahanjääntitodistuksen hakemisessa ja antamisessa käytettävistä lomakkeista.

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2002.

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 2002

Sisäasiainministeri

VILLE ITÄLÄ

Lainsäädäntöneuvos *Pertti Normia*

Järjestyslaki

N:o 612

Annettu Naantalissa 27 päivänä kesäkuuta 2003

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

3 luku
Kielletyt esineet ja aineet

9 §
Vaaralliset esineet

Nyrkkirautojen, stilettien ja heittotähtien sekä muuksi esineeksi naamioitujen teräaseiden samoin kuin sähkölamauttimien ja -patukoiden, jousipatukoiden sekä tarkkuussinkojen ja -linkojen valmistus, maahantuonti, kauppa sekä hallussapito yleisellä paikalla ja yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa on kielletty, jollei 2 tai 3 momentissa taikka 12 §:ssä muuta säädetä.

Teleskooppipatukan kauppa on kielletty, jollei luovutuksen saajana ole yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa (282/2002) tarkoitettu vartioimisliike tai vartijan erityisen voimankäyttökoulutuksen järjestäjä. Teleskooppipatukan hallussapito yleisellä paikalla ja yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa on kielletty, jollei hallussapitäjänä ole yksityisistä turvallisuuspalveluista annetussa laissa tarkoitettu vartija tai tämän lain 22 §:ssä tarkoitettu järjestyksenvalvoja työtehtävässään taikka jollei hallussapitoon ole teleskooppipatukan luovuttamiseen liittyvää hyväksyttävää syytä tai jollei 12 §:ssä muuta säädetä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske valtiota eikä valtion omistamien esineiden hallussapitoa, jos perusteena hallussapidolle on valtion palveluksessa olevan henkilön tehtävien hoitaminen.

10 §
Toisen vahingoittamiseen soveltuvien esineiden ja aineiden hallussapito

Seuraavien toisen vakavaan vahingoittamiseen tarkoitettujen tai siihen soveltuvien esineiden tai aineiden hallussapito yleisellä paikalla on kielletty:

1) teräaseet, rikotut lasiesineet ja muut näihin rinnastettavat viiltämiseen tai pistämiseen soveltuvat esineet;

2) patukat, ketjut, jouset, vaijerit, kaapelit, pesäpallomailat ja muut näihin rinnastettavat lyömiseen soveltuvat esineet;

3) tikat, kuulat ja muut näihin rinnastettavat heittämiseen soveltuvat esineet;

4) syövyttävät sekä toisen vakavaan vahingoittamiseen taikka lamauttamiseen soveltuvat aineet;

5) ilma-aseet, jousitoimiset aseet, harppunat, ritsat, puhallusputket ja muut näihin rinnastettavat ampumiseen soveltuvat esineet;

6) terveydelle vaaralliset laserosoittimet.

Ampuma-asetta tai räjähtävää esinettä erehdyttävästi muistuttavien esineiden hallussapito yleisellä paikalla on kielletty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske esineitä tai aineita, joiden hallussapito on työtehtävän tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi tarpeen.

Ampuma-aseiden ja räjähteiden hallussapidosta säädetään ampuma-aselaissa (1/1998), räjähdysvaarallisista aineista annetussa laissa (263/1953) ja räjähdeasetuksessa (473/1993).

11 §
Ilma-aseiden, jousitoimisten aseiden sekä harppuunoiden luovuttaminen

Ilma-aseiden, jousitoimisten aseiden ja harppuunoiden myyminen sekä muu pysyvä luovuttaminen alle 18-vuotiaalle on kielletty ilman hänen huoltajansa suostumusta.

12 §
Vaarallisten esineiden keräily

Historiallisesti tai taiteellisesti arvokkaiden nyrkkirautojen, stilettien ja heittotähtien sekä muuksi esineeksi naamioitujen teräaseiden, jousipatukoiden, teleskooppipatukoiden samoin kuin tarkkuussinkojen ja -linkojen valmistus, maahantuonti ja kauppa on sallittu. Esineiden hallussapito yleisellä paikalla ja yleisellä paikalla olevassa kulkuneuvossa on sallittu kaupantekoon, keräilykokoelmaan liittämiseen tai näyttelyssä pitämiseen liittyvästä hyväksyttävästä syystä.

Esinettä pidetään historiallisesti arvokkaana, jos sillä on liittymäkohtia huomattavaan henkilöön, tapahtumaan, paikkaan tai aikakauteen taikka jos sillä ikänsä, harvinaisuutensa, tyypillisen edustavuutensa tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi on taide-, ase- tai sotahistoriallista taikka kansantieteellistä merkitystä. Taiteellisesti arvokkaana esinettä pidetään, jos se muotoilunsa, pintakäsittelynsä tai koristelunsa vuoksi edustaa tiettyä tyylikautta tai muutoin on taiteelliselta kokonaisuudeltaan merkittävä.

13 §
Töhrimiseen soveltuvien aineiden hallussapito

Spraymaalien ja muiden toisen omaisuuden töhrimiseen hyvin soveltuvien maalien tai muiden aineiden hallussapito yleisellä paikalla ilman hyväksyttävää syytä on kielletty.

4 luku
Eläimet

14 §
Koirakuri

Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden säilyttämiseksi koiran omistajan tai haltijan on:

1) pidettävä koira taajamassa kytkettynä;

2) (1195/03) pidettävä huolta siitä, ettei koira pääse kytkemättömänä kuntopolulle tai muulle sen kaltaiselle juoksuradalle eikä lainkaan yleiselle uimaran-

nalle, lasten leikkipaikaksi varatulle alueelle, toriaikana torille taikka yleiseen käyttöön kunnostetulle ladulle tai urheilukentälle, jollei se ole erikseen sallittua;

3) pidettävä huolta siitä, että koiran uloste ei jää ympäristöön hoidetulla alueella taajamassa.

Mitä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään, ei koske virantoimituksessa käytettävää valtion omistamaa koiraa, vartiointitehtävässä olevaa vartijan koiraa, palvelutehtävässä olevaa koulutettua pelastuskoiraa, liikuntavammaisen avustajakoiraa eikä näkövammaisen opaskoiraa.

Mitä 1 momentin 1 kohdassa säädetään, ei koske suljettua pihaa, koirien harjoituspaikkaa eikä erityisesti osoitettua aidattua jaloittelualuetta. Koiran tulee kuitenkin näissäkin paikoissa olla omistajansa tai haltijansa valvonnassa.

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös kissaa. Mitä 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetään, koskee myös hevosta sekä soveltuvin osin muuta koti- tai lemmikkieläintä.

15 §
Ratsastaminen

Ratsastaminen ja hevos- tai muulla vastaavalla ajoneuvolla ajaminen on kielletty kuntopolulla tai muulla sen kaltaisella juoksuradalla, yleiseen käyttöön kunnostetulla ladulla ja urheilukentällä, jollei muuta ole osoitettu.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei koske välttämättä huolto- ja kunnossapitotyötä eikä järjestyksenpitoon liittyvää viranomaisten toimintaa.

5 luku
Seuraamukset

16 §
Järjestysrikkomus

Joka tahallaan

1) häiritsee yleistä järjestystä tai vaarantaa turvallisuutta 3 §:ssä tarkoitetulla tavalla,

2) nauttii päihdyttävää ainetta vastoin 4 §:ssä säädettyä kieltoa,

3) laiminlyö 5 §:ssä rakennuksen tai rakennelman omistajalle tai haltijalle taikka hänen edustajalleen säädetyn huolehtimisvelvollisuuden,

4) käyttää 6 §:n 1 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti valoa tai mainosta taikka poistaa tai turmelee 2 momentissa säädetyn kiellon vastaisesti siinä tarkoitetun kuulutuksen tai tiedonannon,

5) ostaa tai tarjoaa seksuaalipalveluja 7 §:n 1 momentin vastaisesti,

6) virtsaa tai ulostaa vastoin 7 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa,

7) järjestää esityksiä 7 §:n 3 momentin vastaisesti,

8) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn rakennuksen sisäänpääsyn varmistamiseen liittyvän velvollisuuden,

9) pitää 13 §:ssä säädetyn kiellon vastaisesti hallussaan töhrimiseen soveltuvaa ainetta,

10) laiminlyö 14 §:n 1 momentissa säädetyn eläinten pitämiseen liittyvän velvollisuuden tai

11) toimii vastoin 15 §:n 1 momentissa säädettyä ratsastamiseen ja ajamiseen liittyvää kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *järjestysrikkomuksesta* sakkoon.

Järjestysrikkomuksesta tuomittua sakkoa ei saa muuntaa vankeusrangaistukseksi.

17 §
Vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan 9 §:n vastaisesti tuo maahan tai valmistaa vaarallisen esineen tai pitää sellaista kaupan, on tuomittava *vaarallisia esineitä koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yritys on rangaistava.

Joka tahallaan 9 §:n vastaisesti pitää hallussaan vaarallista esinettä, on tuomittava 1 momentissa mainitusta teosta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

18 §
Toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita koskevien säännösten rikkominen

Joka tahallaan 10 §:n vastaisesti pitää hallussaan toisen vahingoittamiseen soveltuvaa esinettä tai ainetta taikka tahallaan 11 §:n vastaisesti luovuttaa toisen vahingoittamiseen soveltuvan esineen, on tuomittava *toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita koskevien säännösten rikkomisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

19 §
Rikesakko

Rikesakosta seuraamuksena 16 §:ssä tarkoitetusta järjestysrikkomuksesta ja vähäisestä 18 §:ssä tarkoitetusta toisen vahingoittamiseen soveltuvia esineitä tai aineita koskevien säännösten rikkomisesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 4 momentissa ja 5 momentin nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella.

20 §
Teettäminen

Jos joku poliisin kehotuksesta huolimatta laiminlyö 6 §:n 1 momentin vastaisen valon tai mainoksen poistamisen, poliisilla on oikeus laiminlyöjän kustannuksella huolehtia poistamisesta. Kiireellisessä tapauksessa poliisilla on oikeus asianomaista kuulematta yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vaarantumisen estämiseksi huolehtia valon tai mainoksen poistamisesta laiminlyöjän kustannuksella.

21 §
Menettämisseuraamus, hävittäminen ja pois ottaminen

Rikoksentekovälineen sekä rikoksella tuotetun, valmistetun tai aikaansaadun taikka rikoksen kohteena olleen esineen tai omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitsemisesta säädetään rikoslain 10 luvussa.

Poliisi voi ottaa pois 9 tai 10 §:ssä tarkoitetun esineen tai aineen tai 13 §:ssä tarkoitetun aineen siltä, jonka hallussa se on. Pidättämiseen oikeutetulla virkamiehellä on oikeus todistettavasti hävittää 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu esine tai aine, joka voidaan takavarikoida, jos se on vähäarvoinen ja jos on ilmeistä, että tuomioistuin tuomitsisi sen valtiolle menetetyksi. Päällystöön kuuluvalla poliisimiehellä on oikeus todistettavasti hävittää myös 13 §:ssä tarkoitettu aine astioineen, jos aine astioineen on vähäarvoinen.

Poliisi voi järjestyksen ja turvallisuuden säilymiseksi ottaa pois vastoin 4 §:n säännöksiä päihdyttävää ainetta nauttineelta henkilöltä tällä hallussaan olevan avatussa tai avoimessa astiassa olevan aineen ja todistettavasti hävittää sen.

Räjähdeasetus

(473/93)

Kauppa- ja teollisuusministerin esittelyssä säädetään räjähdysvaarallisista aineista 19 päivänä kesäkuuta 1953 annetun lain (263/53) nojalla:

1 luku
Yleiset säännökset

3 §

Tämän asetuksen säännökset räjähteiden valmistuksesta eivät koske:

1) räjähteen käsittelyä käyttöpaikalla sen välitöntä käyttöä varten; eikä

2) yksityisen henkilön suorittamaa asianomaisella luvalla hallussa pidettävien ampuma-aseiden patruunoiden lataamista omaa tarvetta varten.

5 luku
Kauppa

Räjähteiden luovuttaminen
49 §

Räjähteitä saa luovuttaa ainoastaan:

1) sille, jolla on lupa valmistaa räjähteitä, sekä sille, jolla on lupa tai 40–42 §:ään perustuva oikeus varastoida kysymyksessä olevia räjähteitä;

2) räjäytys- ja louhintatöitä tekevälle liikkeelle tai muulle yhteisölle, jos sen palveluksessa on 3 kohdassa tarkoitettu panostaja, jonka tehtävänä on vastata räjähteiden hankinnasta, kuljetuksesta ja varastoinnista; sekä

3) panostajalle, jolla on panostaja-asetuksessa (409/86) tarkoitettu pätevyyskirja.

Mitä 1 momentissa on säädetty, ei kuitenkaan koske seuraavia räjähteitä:

1) ampuma-aseissa, lähetyspistooleissa ja työkaluissa käytettäviä patruunoita eikä ampuma-aseiden patruunoissa käytettäviä sytytysmalleja;

2) sellaisia valaisu- ja merkinantovälineitä ja niihin verrattavia räjähteitä, jotka hankitaan hätätilanteessa käytettäviksi; sekä

3) yleiseen kauppaan tai yleiseen käyttöön hyväksyttyjä pyroteknisiä välineitä.

Ampuma-aseissa tai niiden patruunoissa käytettävää ruutia saadaan luovuttaa ampuma-aseen hallussapitoon oikeutetulle enintään 2 kg kerrallaan.

Teknillinen tarkastuskeskus voi hakemuksesta hyväksyä, että myös muuta kuin 2 ja 3 momentissa tarkoitettua räjähdettä saadaan luovuttaa 1 momentin rajoituksista poikkeavalla tavalla edellyttäen, että räjähteen ominaisuudet ja esitetty käyttötarkoitus huomioon ottaen menettelyä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena ja sellaisena, ettei siitä aiheudu ilmeistä vaaraa käyttäjälle eikä yleiselle turvallisuudelle.

7 luku
Säilytys

71 §

Asuinhuoneistossa taikka huonetiloissa, joissa ihmisiä oleskelee, saa säilyttää yhteensä enintään 2 kg ruutia, enintään 20 000 ampuma-aseissa, työkaluissa tai lähetyspistooleissa käytettävää patruunaa, enintään 1 000 patruunoiden sytytysmallia sekä enintään 5 kg ilotulitusvälineitä ja muita pyroteknisiä valmisteita.

Ruuti ja pyrotekniset valmisteet tulee säilyttää erillään toisistaan omissa lukituissa kaapeissaan, jotka on sijoitettu siten, ettei niiden läheisyydessä ole sellaisia lämmönlähteitä eikä sellaista tulenkäsittelyä, josta voisi aiheutua räjähteen syttyminen, eikä myöskään helposti syttyviä muita aineita. Edellä 1 momentissa tarkoitetut patruunat ja sytytysmallit tulee myös säilyttää lukitussa kaapissa joko erillään muista räjähteistä tai samassa kaapissa ruudin kanssa.

Räjähteitä ei kuitenkaan saa säilyttää ullakkotiloissa eikä kaksi tai useampia asuinhuoneistoja käsittävän rakennuksen eri asuinhuoneistojen yhteisessä tilassa eikä tällaisessa tilassa olevassa talousirtaimiston asuntokohtaiseen säilyttämiseen varatussa tilassa.

Luonnonsuojelulaki

Annettu Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 1996

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Lain tavoite

Tämän lain tavoitteena on:

1) luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen;

2) luonnonkauneuden ja maisema-arvojen vaaliminen;

3) luonnonvarojen ja luonnonympäristön kestävän käytön tukeminen;

4) luonnontuntemuksen ja yleisen luonnonharrastuksen lisääminen;

sekä

5) luonnontutkimuksen edistäminen.

2 §
Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan luonnon ja maiseman suojeluun ja hoitoon.

Lakia ei kuitenkaan sovelleta metsien hoitamiseen ja käyttämiseen niiltä osin kuin siitä säädetään metsälaissa (1093/1996), lukuun ottamatta 4, 5 a, 9, 39, 42, 47–49, 55, 56 ja 57 a §:ää sekä 3–5 ja 10 lukua. (384/2009)

3 §
Euroopan yhteisön direktiivit

(384/2009) Tällä lailla pannaan täytäntöön luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annettu neuvoston direktiivi 92/43/ETY, jäljempänä luontodirektiivi, luonnonvaraisten lintujen suojelusta annettu neuvoston direktiivi 79/409/ETY, jäljempänä lintudirektiivi, muilta osin kuin metsästyslain (615/1993) 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien osalta, ja ympäristövastuusta ympäristövahinkojen ehkäisemisen ja korjaamisen osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/35/EY, jäljempänä ympäristövastuudirektiivi, jollei sen täytäntöönpanosta muussa laissa muuta säädetä.

4 §
Kansainväliset sopimukset

Sen lisäksi mitä tässä laissa säädetään, on voimassa, mitä Suomea velvoittavissa kansainvälisissä luonnon tai siihen kuuluvien luonnonvaraisten eliölajien suojelua koskevissa sopimuksissa on määrätty.

Valtioneuvoston päätöksellä voidaan antaa tarkempia määräyksiä näiden sopimusten sisältämien tämän lain soveltamisalaa koskevien velvoitteiden täyttämisestä.

5 §
Suotuisa suojelutaso

Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen.

Luontotyypin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyypin säilymisen ja sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä luontotyypille luonteenomaisten eliölajien suojelutaso on suotuisa.

Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään.

5 a §
Luontovahinko

(384/2009) Luontovahingolla tarkoitetaan suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävää, mitattavissa olevaa suoraa tai välillistä haitallista vaikutusta:

1) 10 luvussa tarkoitettujen Natura 2000 - verkostoon sisältyvien alueiden niille luonnonarvoille, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty verkostoon;

2) lintudirektiivin 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuille ja direktiivin liitteessä I luetelluille lajeille sekä luontodirektiivin liitteessä II luetelluille lajeille;

3) 2 kohdassa tarkoitettujen lajien sellaisille esiintymispaikoille, joiden hävittäminen tai heikentäminen on kielletty sen mukaan kuin tämän lain 47 §:ssä säädetään;

4) luontodirektiivin liitteessä IV luetelluille lajeille tai liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvan yksilön lisääntymis- ja levähdyspaikoille.

Luontovahinkona ei kuitenkaan pidetä sellaista haitallista vaikutusta, jonka aiheuttamiseen on myönnetty poikkeus 48 §:n 2 momentin, 49 §:n 3 momentin tai 66 §:n nojalla.

Haitallisen vaikutuksen merkittävyyttä on arvioitava suhteessa asianomaisen luontotyypin tai lajin suojelun tasoon vahingontapahtumahetkellä sekä niiden tuottamiin palveluihin ja luonnolliseen uudistumiskykyyn. Haitallisen vaikutuksen merkittävyyttä määrittävistä seikoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

6 §
Luonnonsuojelun hallinto

Luonnon- ja maisemansuojelun ylin ohjaus ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävänä on edistää ja valvoa luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. (1587/2009)

Kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan.

2 luku
Luonnonsuojelusuunnittelu

7 §
Luonnonsuojeluohjelma

Valtakunnallisesti merkittävien luonnonarvojen turvaamiseksi voidaan laatia luonnonsuojeluohjelmia, joilla alueita varataan luonnonsuojelutarkoituksiin.

Luonnonsuojeluohjelmasta on käytävä ilmi, millaisten toimenpiteiden on katsottava vaarantavan ohjelman tarkoituksen.

8 §
Luonnonsuojeluohjelman laatiminen ja hyväksyminen

Luonnonsuojeluohjelman laatii ympäristöministeriö.

Luonnonsuojeluohjelmaa laadittaessa on niille, joiden etua tai oikeutta asia koskee, varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Luonnonsuojeluohjelman laatimisen käynnistyessä ympäristöministeriön on tiedotettava asiasta sillä tavoin, että luodaan edellytykset asiasta käytävälle julkiselle keskustelulle.

Luonnonsuojeluohjelman hyväksyy valtioneuvosto yleisistunnossa.

9 §
Luonnonsuojeluohjelman oikeusvaikutukset

Valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan kuuluvalla alueella ei saa suorittaa sellaista toimenpidettä, joka vaarantaa alueen suojelun tarkoituksen (*toimenpiderajoitus*). Toimenpiderajoitus on voimassa mahdollisesta valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päätä.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 1 momentissa tarkoitetusta rajoituksesta, jos suojelun tarkoitus ei mainittavasti vaarannu. (1587/2009)

Valtion viranomaisen ja laitoksen on suunnitellessaan toimenpiteitään ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta luonnonsuojeluohjelman toteuttamista.

3 luku
Luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit

Luonnonsuojelu valtion omistamilla alueilla ja Suomen talousvyöhykkeellä (1069/2004)

10 §
Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamis-edellytykset

Luonnonsuojelualueita ovat:

1) kansallispuistot;
2) luonnonpuistot; ja
3) muut luonnonsuojelualueet.

Luonnonsuojelualueen perustamisen yleisenä edellytyksenä on, että:

1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö tai ekosysteemi;
2) alueella on luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja;
3) alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma;
4) alue on erityisen luonnonkaunis;
5) alueella on harvinaistuva perinneluontotyyppi;
6) luontotyypin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii; tai
7) alue on muutoin niin edustava, tyypillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

11 §
Kansallispuisto

Kansallispuiston perustamisesta ja tarkoituksesta säädetään lailla. Kansallispuisto voidaan perustaa vain valtion omistamalle alueelle.

Kansallispuiston pinta-alan on oltava vähintään 1 000 hehtaaria. Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta.

12 §
Luonnonpuisto

Luonnonpuiston perustamisesta ja tarkoituksesta säädetään lailla, jos alue on vähintään 1 000 hehtaarin suuruinen, muussa tapauksessa asetuksella. Luonnonpuisto voidaan perustaa vain valtion omistamalle alueelle.

Luonnonpuistolla on oltava merkitystä luonnonmukaisen kehityksen turvaamiselle, tieteelliselle tutkimukselle tai opetukselle.

13 §
Rauhoitussäännökset

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa on luontoa muuttava toiminta kielletty. Näillä alueilla ei saa:

1) rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä;
2) ottaa maa-aineksia tai kaivoskivennäisiä eikä vahingoittaa maa- tai kallioperää;
3) ojittaa;
4) ottaa taikka vahingoittaa sieniä, puita, pensaita tai muita kasveja tai niiden osia;
5) pyydystää, tappaa tai hätyyttää luonnonvaraisia selkärankaisia eläimiä tai hävittää niiden pesiä eikä pyydystää tai kerätä selkärangattomia eläimiä; eikä
6) ryhtyä muihinkaan toimiin, jotka vaikuttavat epäedullisesti alueen luonnonoloihin, maisemaan taikka eliölajien säilymiseen.

Mahdollisuudesta kieltää tai rajoittaa liikkumista, leiriytymistä, maihinnousua sekä kulkuneuvon pitämistä luonnonsuojelualueella säädetään 18 §:ssä.

14 §
Poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa ovat 13 §:n estämättä sallittuja sellaiset toimenpiteet, joita luonnonsuojelualueen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää ja jotka eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Näillä alueilla saa:

1) rakentaa, entistää ja kunnostaa alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta, yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja;

2) hoitaa ja ennallistaa luonnonympäristöjä ja perinneluontotyyppejä sekä palauttaa alueen luontaisen kehityksen;

3) rakentaa sellaisen tien, joka on tarpeen alueen opastustoiminnan kannalta;

4) poimia marjoja ja hyötysieniä;

5) onkia ja pilkkiä;

6) harjoittaa poronhoitoa poronhoitolain (848/90) mukaisesti;

7) käyttää ja kunnostaa alueella olevia teitä, sähkö- ja puhelinlinjoja sekä näihin liittyviä laitteita;

8) kunnostaa merenkulun turvalaitteita ja vesistön kulkuväyliä sekä tehdä vähäisiä turvalaitteiden edellyttämiä raivauksia; sekä

9) kartoittaa ja tehdä maanmittaustöitä.

Luonnonsuojelualueella saadaan lisäksi, tilanteen niin vaatiessa, ryhtyä pelastuspalvelun, palontorjunnan, rajavalvonnan, eläintautien vastustamisen sekä eläinsuojelun edellyttämiin välttämättömiin toimenpiteisiin.

Siitä poiketen, mitä edellä 1 momentin 6 kohdassa on säädetty, alueen hallinnasta vastaava viranomainen tai laitos voi luonnontutkimukseen liittyvästä tai muusta erityisestä syystä rajoittaa porojen laiduntamista luonnonpuistossa. Rajoittamisesta aiheutuvat aitaamis- ja muut kustannukset suoritetaan valtion varoista.

15 §
Luvanvaraiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuistossa ja luonnonpuistossa voidaan sen perustamistarkoitusta vaarantamatta alueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen luvalla:

1) pyydystää tai tappaa eläimiä, kerätä sieniä ja kasveja tai niiden osia, eläinten pesiä ja kivennäisnäytteitä tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta tai opetusta varten;

2) vähentää kasvi- tai eläinlajin yksilöiden lukumäärää, jos laji on tullut liian runsaslukuiseksi tai käynyt muutoin vahingolliseksi;

3) kalastaa muutoinkin kuin onkimalla ja pilkkimällä;

4) ottaa haltuun alueelle kaatunut riistaeläin;

5) rakentaa poronhoitoon liittyviä rakennuksia ja rakennelmia;

6) tehdä geologisia tutkimuksia ja etsiä malmeja; sekä

7) laskeutua ilma-aluksella.

16 §
Aluekohtaiset poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Kansallispuiston ja luonnonpuiston rauhoitussäännöksistä voidaan asetuksella säätää muitakin kuin 14 ja 15 §:ssä mainittuja poikkeuksia, jos ne eivät vaaranna alueen perustamistarkoitusta. Poikkeukset voivat koskea muun muassa puolustusvoimien toimintaa, lentoturvallisuutta, oikeutta metsästää, luontaiselinkeinojen harjoittamista tai saamelaisten oikeuksien huomioon ottamista alueen käyttämisessä.

17 §
Muu luonnonsuojelualue

(1069/2004) Muun luonnonsuojelualueen perustamisesta valtion omistamalle alueelle ja Suomen talousvyöhykkeelle sekä alueen tarkoituksesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Jos muuksi luonnonsuojelualueeksi perustettava valtion omistama alue on enintään 100 hehtaarin suuruinen, siitä säädetään kuitenkin ympäristöministeriön asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitetulla asetuksella säädetään muulla luonnonsuojelualueella kielletystä toiminnasta ja siihen sallituista poikkeuksista. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 13–16 §:ssä säädetään. Jos muu luonnonsuojelualue perustetaan Suomen talousvyöhykkeelle, on lisäksi otettava huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien merioikeusyleissopimuksen (SopS 49–50/ 1996) V ja XII osassa määrätyt rajoitukset rantavaltion toimivallalle.

Suomen talousvyöhykkeelle perustettavaan muuhun luonnonsuojelualueeseen ei sovelleta, mitä 19–22 §:ssä säädetään.

18 §
Liikkumisen rajoittaminen luonnonsuojelu-alueella

Luonnonpuistossa saa muualla kuin erikseen osoitetuilla teillä, poluilla tai alueilla liikkua vain sen viranomaisen tai laitoksen luvalla, jonka hallinnassa alue on.

Kansallispuistossa ja muulla luonnonsuojelualueella voidaan joko alueen perustamispäätökseen tai aluetta koskevaan järjestyssääntöön otettavalla määräyksellä kieltää tai rajoittaa liikkumista, leiriytymistä, maihinnousua sekä veneen, laivan tai muun kulkuneuvon pitämistä. Liikkumis- ja maihinnousukielto tai -rajoitus edellyttää, että alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sellaista vaatii.

19 §
Hoito- ja käyttösuunnitelma

Kansallispuiston hoidon ja käytön järjestämistä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään toimenpiteet puiston perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. Hoito- ja käyttösuunnitelma voidaan tarvittaessa laatia myös luonnonsäästiölle ja muulle luonnonsuojelualueelle.

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Suunnitelman vahvistaa ympäristöministeriö.

20 §

Järjestyssääntö

Kansallispuistolle on sen käyttäjiä varten laadittava järjestyssääntö, jossa annetaan tarpeelliset 18 §:n 2 momenttiin perustuvat rajoitukset alueen käytölle. Järjestyssääntö voidaan tarvittaessa laatia myös luonnonpuistolle ja muulle luonnonsuojelualueelle.

Järjestyssäännön antaa se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa alue on.

21 §

Luonnonsuojelualueen rajojen määrääminen ja merkitseminen

Luonnonsuojelualueesta muodostetaan kiinteistö noudattaen, mitä kiinteistönmuodostamislaissa (554/95) säädetään. Tarkemmat ohjeet kiinteistön muodostamisesta ja rajojen määräämisestä antaa maanmittauslaitos.

Luonnonsuojelualue on merkittävä maastoon selvästi havaittavalla tavalla. Alueen rajat vesialueilla voidaan merkitä vain karttaan. Ympäristöministeriö antaa tarkemmat määräykset luonnonsuojelualueen rajojen merkitsemistavoista.

22 §

Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen

Sellainen valtion omistukseen siirtynyt alue, jonka käytöstä luonnonsuojelualueen laajennusalueeksi on tehty päätös hankinnan tai saannon yhteydessä, luetaan kuuluvaksi asianomaiseen luonnonsuojelualueeseen.

Kansallispuistoon liittyvä, muun julkisoikeudellisen yhteisön kuin valtion omistama alue voidaan yhteisön suostumuksella liittää kansallispuistoon.

Luonnonsuojelualueeseen liitettäväksi päätetyn alueen kiinteistönmuodostuksessa noudatetaan, mitä 21 §:n 1 momentissa säädetään. Liittämisestä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/25) säädetään.

23 §

Luonnonmuistomerkit

Puu, puuryhmä, siirtolohkare tai muu niitä vastaava luonnonmuodostuma, jota sen kauneuden, harvinaisuuden, maisemallisen merkityksen, tieteellisen arvon tai muun vastaavan syyn vuoksi on aihetta erityisesti suojella, voidaan määrätä rauhoitetuksi luonnonmuistomerkiksi.

Luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta päättää se viranomainen tai laitos, jonka hallinnassa olevalla alueella luonnonmuistomerkki sijaitsee. Viranomaisen tai laitoksen on huolehdittava luonnonmuistomerkin merkitsemisestä selvästi havaittavalla tavalla.

Rauhoitetun luonnonmuistomerkin vahingoittaminen tai turmeleminen on kielletty.

Luonnonsuojelu yksityiselle kuuluvalla alueella

24 §

Luonnonsuojelualueen perustaminen

(1587/2009) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi maanomistajan hakemuksesta tai suostumuksella perustaa 10 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetun muun luonnonsuojelualueen 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulle alueelle. Harkittaessa alueen perustamista on otettava huomioon myös muut yleiseen etuun liittyvät näkökohdat.

Päätökseen 1 momentin mukaisen luonnonsuojelualueen perustamisesta on otettava tarpeelliset määräykset alueen luonnon suojelemisesta ja tarvittaessa sen hoidosta. Päätökseen otettavalla määräyksellä voidaan luonnonsuojelualueella tai sen osalla myös kieltää liikkuminen tai rajoittaa sitä edellyttäen, että alueen eläimistön tai kasvillisuuden säilyminen sitä vaatii. Luonnonsuojelualueen perustamispäätöstä ei saa antaa, elleivät maanomistaja ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ole sopineet alueen rauhoitusmääräyksistä ja aluetta koskevista korvauksista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi ilman maanomistajan hakemusta tai suostumusta perustaa luonnonsuojelualueeksi myös muun yksityisen alueen, jos alue sisältyy valtioneuvoston hyväksymään luonnonsuojeluohjelmaan. Alueen rauhoitusmääräykset eivät saa rajoittaa maankäyttöä enemmälti kuin aluetta koskevasta suojeluohjelmasta johtuu, ellei maanomistaja ole muuhun suostunut. Maanomistajalle ja kunnalle on varattava tilaisuus tulla kuulluiksi ennen päätöksen antamista.

Luonnonsuojelualueen merkitsemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä 21 §:ssä säädetään. Luonnonsuojelualueen perustamisesta on tehtävä merkintä myös kiinteistörekisteriin.

25 §

Alueen määräaikainen rauhoittaminen

Alueellinen ympäristökeskus ja maanomistaja voivat luonnon- tai maisemansuojelun edistämiseksi tehdä sopimuksen 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun alueen määräaikaisesta rauhoittamisesta joko kokonaan tai tiettyjen toimenpiteiden osalta. Sopimus voidaan tehdä enintään 20 vuodeksi kerrallaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu sopimus on voimassa, vaikka alue siirtyy uudelle omistajalle.

Sopimuksesta on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin.

26 §

Luonnonmuistomerkit yksityismaalla

Kunta päättää alueen omistajan hakemuksesta tai suostumuksella 23 §:ssä tarkoitetun, yksityisen omistamalla maalla olevan luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta. Luonnonmuistomerkin merkitsemisestä ja rauhoituksesta on voimassa, mitä 23 §:ssä säädetään.

27 §
Luonnonsuojelualueen rauhoituksen lakkauttaminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi alueen omistajan tai sen, jolla asiassa on intressi, hakemuksesta taikka ympäristöministeriön esityksestä kokonaan tai osittain lakkauttaa yksityisen omistaman alueen suojelun tai lieventää sen rauhoitusmääräyksiä, jos alueen luonnonarvot ovat oleellisesti vähentyneet tai jos alueen rauhoitus estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen. (1587/2009)

Hakemuksesta on hankittava ympäristöministeriön lausunto. Jos asia on tullut vireille ympäristöministeriön esityksestä tai sen hakemuksesta, jolla asiassa on intressi, alueen omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos suojelu alueen omistajan hakemuksesta lakkautetaan tai alueen rauhoitusmääräyksiä olennaisesti lievennetään, voidaan tällaisen päätöksen ehdoksi asettaa, että omistaja maksaa takaisin hänelle maksetun korvauksen kokonaan tai osittain.

Suojelun purkamisesta on tehtävä merkintä kiinteistörekisteriin.

28 §
Luonnonmuistomerkin rauhoituksen lakkauttaminen

(1587/2009) Kunta voi omistajan hakemuksesta tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä lakkauttaa 26 §:ssä tarkoitetun luonnonmuistomerkin rauhoituksen, jos rauhoitukselle ei ole enää perusteita tai jos rauhoitus estää yleisen edun kannalta merkittävän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Hakemuksesta on hankittava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto. Jos asia on tullut vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen esityksestä, alueen omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

4 luku
Luontotyyppien suojelu

29 §
Suojellut luontotyypit

Seuraaviin luontotyyppeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyypin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu:

1) luontaisesti syntyneet, merkittäviltä osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt;
2) pähkinäpensaslehdot;
3) tervaleppäkorvet;
4) luonnontilaiset hiekkarannat;
5) merenrantaniityt;
6) puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit;
7) katajakedot;
8) lehdesniityt; sekä
9) avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät.

Asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista luontotyypeistä.

30 §
Kiellon voimaantulo

Edellä 29 §:n 1 momentissa tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Kielto annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. (1587/2009)

Edellä 1 momentissa tarkoitetut päätökset ovat voimassa mahdollisesta valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päätä.

Jos suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen luonnonarvot ovat hävinneet, voidaan alueen suojelu lakkauttaa. Menettelystä on tällöin voimassa, mitä 1 momentissa säädetään.

31 §
Poikkeamisvalta

(1587/2009) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen 29 §:n 1 momentin kiellosta, jos kyseisen luontotyypin suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu tai luontotyypin suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

5 luku
Maiseman suojelu

32 §
Maisema-alue

Luonnon- tai kulttuurimaiseman kauneuden, historiallisten ominaispiirteiden tai siihen liittyvien muiden erityisten arvojen säilyttämiseksi ja hoitamiseksi voidaan perustaa maisema-alue.

33 §
Maisema-alueen perustaminen

(1587/2009) Valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen perustamisesta ja tarkoituksesta päättää ympäristöministeriö. Muusta maisema-alueesta päättää elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus maakunnan liiton esityksestä.

34 §
Maisema-aluetta koskevat määräykset

Perustamispäätökseen voidaan ottaa maiseman olennaisten piirteiden säilyttämiseksi tarpeellisia määräyksiä. Määräykset eivät kuitenkaan saa aiheuttaa kiinteistön omistajalle merkityksellistä haittaa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen maisema-aluetta koskevista määräyksistä. (1587/2009)

Maisema-aluetta koskevia rakennuslainsäädännön piiriin kuuluvia määräyksiä ei sovelleta alueella, jolla on voimassa asemakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava. (144/1999)

35 §
Suojelun lakkauttaminen

Mitä 33 §:ssä säädetään maisema-alueen perustamisesta, koskee soveltuvin osin vastaavasti suojelun lakkauttamista tai sitä koskevan päätöksen muuttamista.

Maisema-alueen suojelu saadaan lakkauttaa tai sen suojelumääräyksiä lieventää, jos alueen maisema-arvo on olennaisesti vähentynyt tai jos suojelu estää yleisen edun kannalta tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

36 §
Kieltotaulut

(506/2005) Maa- tai vesialueelle ei saa pystyttää sellaista kulkemisen, maihinnousun tai muun jokamiehen oikeuden käyttämisen kieltävää taulua, jonka asettamiseen ei ole lakiin nojautuvaa perustetta.

6 luku
Eliölajien suojelu

37 §
Soveltamisala

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja. Tästä poiketen 44 ja 49 §:n soveltamisalasta säädetään mainituissa pykälissä. (1069/2004)

38 §
Eläinlajien rauhoittaminen

Tämän luvun soveltamisalaan kuuluvat nisäkkäät ja linnut ovat rauhoitettuja.

Jos jonkin nisäkkäisiin tai lintuihin kuulumattoman eläinlajin olemassaolo käy uhatuksi tai rauhoittaminen muusta syystä osoittautuu tarpeelliseksi, voidaan tällainen laji asetuksella rauhoittaa koko maassa tai jossakin osassa maata.

Metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettujen eläinlajien rauhoittamisesta säädetään metsästyslaissa. Vierasperäiseen nisäkäs- ja lintulajiin kuuluvien yksilöiden maahantuonnista ja luontoon päästämisestä säädetään metsästyslaissa, eläintautilaissa (55/80) ja eläinsuojelulaissa (247/96).

39 §
Rauhoitussäännökset

Kiellettyä on rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden:

1) tahallinen tappaminen tai pyydystäminen;

2) pesien sekä munien ja yksilöiden muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen; ja

3) tahallinen häiritseminen, erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Sellainen rauhoitetun linnun pesäpuu, joka on asianmukaisesti merkitty, tai suuren petolinnun pesäpuu, jossa oleva pesä on säännöllisessä käytössä ja selvästi nähtävissä, on rauhoitettu.

Selkärangattoman eläimen sellainen pyyntikeino, joka luonnonsuojelun kannalta on haitallinen, on kielletty. Tarkemmat säännökset kielletyistä pyyntikeinoista annetaan ympäristöministeriön asetuksella. (553/2004)

40 §
Kuolleena tavattu rauhoitettu eläin

Kuolleena tavattua rauhoitettua eläintä ei saa ottaa haltuun. Sellainen eläin voidaan kuitenkin toimittaa valtion tutkimuslaitokselle tutkittavaksi kuolinsyyn toteamiseksi. (553/2004)

Jos 1 momentissa tarkoitetulla eläimellä asianmukaisesti käsiteltynä on tieteellistä, opetuksellista tai keräilyarvoa, se saadaan ottaa talteen ja luovuttaa luonnontieteelliselle keskusmuseolle, muulle luonnontieteelliselle museolle tai laitokselle, korkeakoululle tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen luvalla muullekin kuin edellä mainituille. (1587/2009)

Mitä tässä pykälässä säädetään, ei koske 49 §:ssä tarkoitettuja eläinlajeja.

41 §
Avuttomassa tilassa tavattu rauhoitettu eläin

Sairaana, vahingoittuneena tai muutoin avuttomassa tilassa tavattua rauhoitettua eläintä on pyrittävä auttamaan. Eläin voidaan ottaa haltuun hoitoon kuljettamista ja tilapäistä hoitoa varten. Muutoin on noudatettava, mitä eläinsuojelulaissa säädetään.

42 §
Kasvilajien rauhoittaminen

Jos luonnonvaraisen kasvilajin olemassaolo käy uhatuksi tai rauhoittaminen muusta syystä osoittautuu tarpeelliseksi, voidaan tällainen laji rauhoittaa asetuksella koko maassa tai jossakin osassa maata.

Rauhoitetun kasvin tai sen osan poimiminen, kerääminen, irtileikkaaminen, juurineen ottaminen tai hävittäminen on kielletty. Sama koskee soveltuvin osin rauhoitetun kasvin siemeniä.

43 §
Vierasperäisten lajien leviämisen rajoittaminen

Vierasperäistä eläinlajia, josta ei säädetä metsästyslaissa tai kalastuslaissa, ei saa päästää luontoon, jos on aihetta epäillä, että siitä voi syntyä pysyvä kanta.

Kasvilajia, jolla ei ole Suomessa pysyvää luonnonvaraista kantaa, ei saa istuttaa tai kylvää pihapiirin, pellon tai rakennetun taikka muutoin erityiseen käyttöön otetun alueen ulkopuolelle eikä luonnonvesistöihin, jos on aihetta epäillä, että siitä voi syntyä pysyvä kanta. Tämä ei kuitenkaan koske puiden istuttamista tai kylvämistä metsätaloudellisessa tarkoituksessa.

Jos vierasperäisen eläin- tai kasvilajin tiedetään leviävän luontoon helposti ja on perusteltua aihetta epäillä, että se voi muodostua terveydelle haitalliseksi tai maamme alkuperäisen lajiston kannalta vahingolliseksi, ympäristöministeriö voi antaa lajin leviämisen rajoittamiseksi tarpeellisia määräyksiä. Eläintautien torjumisessa noudatetaan eläintautilain säännöksiä.

44 §
Uhanalaisten lajien kansainvälinen kauppa

(492/1997) Luonnonvaraisten kasvien ja eläinten suojelemisesta niiden kauppaa sääntelemällä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 338/97 tarkoitettujen eläin- ja kasvilajien yksilöiden, niiden osien tai johdannaisten maahantuonnista, maastaviennistä, jälleenviennistä ja kauttakuljetuksesta sekä niiden kaupasta, tarjoamisesta kaupaksi, hallussapidosta kaupallisessa tarkoituksessa, julkisesta näytteillepanosta kaupallisessa tarkoituksessa ja kuljetuksesta myytäväksi on voimassa, mitä mainitussa asetuksessa säädetään.

Ympäristöministeriö on 1 momentissa tarkoitetussa Euroopan yhteisön asetuksessa tarkoitettu hallintoviranomainen. Lupien ja todistusten myöntämistä koskevissa asioissa mainitussa asetuksessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on kuitenkin Suomen ympäristökeskus. Helsingin yliopiston Luonnontieteellinen keskusmuseo on mainitussa asetuksessa tarkoitettu tieteellinen viranomainen.

Ympäristöministeriön asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun neuvoston asetuksen täytäntöön panemisesta. Ministeriö voi päättää antaa Luonnontieteelliselle keskusmuseolle mainitun neuvoston asetuksen täytäntöönpanoon liittyviä asiantuntijatehtäviä. (553/2004)

Tullilaitoksen tehtävänä on valvoa, että maahantuonnissa, maastaviennissä, jälleenviennissä ja kauttakuljetuksessa noudatetaan Euroopan yhteisön asetuksia.

45 §
Rauhoitettujen lajien kauppa

(1587/2009) Muihin kuin 44 §:ssä tarkoitettuihin lajeihin kuuluvan rauhoitetun eläin- tai kasvilajin yksilön, sen osan tai johdannaisen maahantuonti, maastavienti, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi ilman elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lupaa on kielletty.

46 §
Uhanalaiset lajit

Asetuksella voidaan säätää uhanalaiseksi lajiksi sellainen luonnonvarainen eliölaji, jonka luontainen säilyminen Suomessa on vaarantunut.

47 §
Lajien esiintymispaikkojen suojelu

(384/2009) Asetuksella voidaan säätää erityisesti suojeltavaksi lajiksi sellainen uhanalainen eliölaji, jonka häviämisuhka on ilmeinen. Ympäristöministeriön on tarvittaessa laadittava ohjelma erityisesti suojeltavan lajin kannan tai kantojen elvyttämiseksi.

Erityisesti suojeltavan lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kielletty.

Edellä 2 momentissa tarkoitettu kielto tulee voimaan, kun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajat ja antanut päätöksen tiedoksi alueen omistajille ja haltijoille. Kielto annetaan julkipanon jälkeen, ja siitä on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Päätös on voimassa mahdollisesta valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päätä. (1587/2009)

Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan suojelun lakkauttamisesta on vastaavasti voimassa, mitä 30 §:n 3 momentissa säädetään suojeltuun luontotyyppiin kuuluvan alueen suojelun lakkauttamisesta.

Edellä 5 a §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen lajien suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävien esiintymispaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on kielletty. Kiellon voimaantuloon ja lakkauttamiseen sovelletaan, mitä tämän pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään. (384/2009)

48 §
Poikkeukset rauhoitussäännöksistä

Mitä 39 §:ssä ja 42 §:n 2 momentissa säädetään, ei estä alueen käyttämistä maa- ja metsätalouteen tai rakennustoimintaan eikä rakennuksen tai laitteen tarkoituksenmukaista käyttämistä. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa 39, 42 ja 47 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana. Jos hakemus koskee koko maata, poikkeuksen myöntää ympäristöministeriö. Poikkeusta koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. (1587/2009)

49 §
Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset

(1587/2009) Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty.

Luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettuihin eläinlajeihin, lukuun ottamatta metsästyslain 5 §:ssä tarkoitettuja riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä, ja liitteessä IV (b) tarkoitettuihin kasvilajeihin kuuluvan yksilön, sen osan tai johdannaisen hallussapito, kuljetus, myyminen ja vaihtaminen sekä tarjoaminen myytäväksi ja vaihdettavaksi on kielletty. Sama koskee lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettuja lintuja sanotun direktiivin artiklasta 6 (2) ja (3) johtuvin poikkeuksin.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa 1 momentin kiellosta sekä 2 momentissa tarkoitettujen eläin- ja kasvilajien osalta 39 §:n, 42 §:n 2 momentin sekä 47 §:n 2 ja 5 momentin kielloista luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastaavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus sanotun direktiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen 2 momentin kiellosta luontodirektiivin artiklassa 16 (1) mainituilla perusteilla. Vastaavasti lintudirektiivin artiklassa 1 tarkoitettujen lintujen osalta voidaan myöntää poikkeus lintudirektiivin artiklassa 9 mainituilla perusteilla.

7 luku
Luonnonsuojelun toteuttaminen

50 §
Luonnonsuojeluohjelman toteuttaminen

Ympäristöministeriön on viipymättä ryhdyttävä toteuttamaan hyväksyttyä luonnonsuojeluohjelmaa. Toteuttamisjärjestystä harkittaessa on pyrittävä ottamaan huomioon suojeltavien arvojen merkittävyys ja niitä uhkaavat tekijät.

Alueen suojelun toteuttamistapa on sovitettava suojelun tarkoituksen mukaan. Suojelu on pyrittävä toteuttamaan ensisijaisesti vapaaehtoisin keinoin.

Ympäristöministeriö voi päättää luopua luonnonsuojeluohjelman toteuttamisesta joltakin osin, jos alueen luonnonarvot ovat olennaisesti vähentyneet, jos suojelun tarkoitus ei merkittävästi vaarannu tai jos ohjelma estää tärkeän yleisen edun kannalta välttämättömän hankkeen toteuttamisen.

51 §
Omistajan oikeus vaatia lunastusta

Kun neljä vuotta on kulunut luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä ja päätös on saanut lainvoiman, ohjelmaan kuuluvan alueen omistajalla on oikeus, jollei ohjelmaa ole hänen alueensa osalta toteutettu tai asiasta sovittu, vaatia alueen lunastamista.

Lunastus pannaan vireille hakemalla maanmittaustoimistolta määräystä lunastustoimituksesta.

52 §
Valtion lunastusoikeus

Valtioneuvostolla on oikeus luonnonsuojelualueen perustamista varten tai muutoin tässä laissa tarkoitetun suojelun toteuttamiseksi lunastaa kiinteää omaisuutta ja erityisiä oikeuksia siinä järjestyksessä kuin kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa (603/77) säädetään.

Lunastusluvasta voi kuitenkin 1 momentin säännöksiä noudattaen päättää ympäristöministeriö, jos kysymys on alueesta, joka sisältyy lainvoimaiseen luonnonsuojeluohjelmaan taikka sisältyy tai lainvoimaisen valtioneuvoston ehdotuksen mukaan kuuluu Natura 2000 -verkostoon tämän lain nojalla toteutettavaksi tarkoitettuna kohteena, tai tällaisen alueen käyttöoikeudesta. Sama koskee aluetta, joka rajoiltaan vähäisessä määrin poikkeaa luonnonsuojeluohjelman alueesta tai edellä tarkoitetusta Natura 2000 -verkoston kohteesta, edellyttäen, että luonnonsuojelu tai muu yleinen etu vaatii lunastamista. (553/2004)

Ennen 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun lunastukseen ryhtymistä on, jos se on mahdollista ilman huomattavia vaikeuksia, neuvoteltava asiasta maanomistajan kanssa.

53 §
Valtion korvausvelvollisuus

Jos 29 tai 47 §:n nojalla tehdystä päätöksestä tai 49 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta aiheutuu kiinteistön omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada valtiolta siitä täysi korvaus. Korvausvelvollisuus ei synny ennen kuin omistaja on 31 §:n, 48 §:n 2 momentin tai 49 §:n 3 momentin nojalla hakenut lupaa poiketa kiellosta ja hakemus on hylätty. Jos on ilmeistä, ettei luvan myöntämiselle ole edellytyksiä, toimitus korvauksen määräämiseksi voidaan panna vireille ilman luvan hakemista. (553/2004)

Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on 24 §:n 3 momentin nojalla tehnyt päätöksen luonnonsuojelualueen perustamisesta ja päätöksestä aiheutuu kiinteistön omistajalle merkityksellistä haittaa, valtio on omistajan niin vaatiessa velvollinen korvaamaan haitan. (1587/.2009)

Jos korvauksesta tai suojelun muusta vaihtoehtoisesta toteuttamistavasta ei ole voitu sopia, toimitusta 1, 2 ja 5 momentissa tarkoitettujen korvausten määrittämiseksi voidaan hakea asianomaiselta maanmittaustoimistolta. Korvausta määrättäessä on noudatettava, mitä kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa säädetään. Alueen käyttöoikeuden rajoituksesta on maksettava mainitun lain

95 §:n 1 momentissa säädetyn suuruista korkoa siitä päivästä, jolloin alueen omistaja on hakenut maanmittaustoimistolta määräystä korvaustoimituksesta. (553/2004)

Jos 49 §:n 1 momentissa säädetystä kiellosta aiheutuvan merkityksellisen haitan pysyvyyttä ei voida luotettavasti ennalta arvioida, voidaan korvaus määrätä lajista riippuen enintään kymmeneksi vuodeksi. Tämän jälkeen korvaus tulee määrätä pysyvästä haitasta, jos on todennäköistä, että lisääntymis- tai levähdyspaikka on pysyvä. (553/2004)

Jos 66 §:n 1 momentin nojalla tehty päätös lupaasiassa rajoittaa kiinteistön käyttöä siten, että alueen omistajalle tai erityisen oikeuden haltijalle aiheutuu 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, eikä luvan myöntämiselle olisi ollut muutoin estettä, valtio on vaadittaessa velvollinen korvaamaan haitan. Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole silloin, kun haitta aiheutuu:

1) vesilaissa (264/1961) tarkoitetun pilaamis-, muuttamis- tai sulkemiskiellosta haetun poikkeamisluvan epäämisestä;

2) ympäristölupamenettelylaissa (735/1991) tarkoitetun luvan epäämisestä;

3) kaivoslaissa (503/1965) tarkoitetun kaivospiirin määräämishakemuksen hylkäämisestä;

4) kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetussa laissa tarkoitetun lunastusluvan epäämisestä; taikka

5) valtiolle, kunnalle tai kuntayhtymälle.

(371/1999)

Rakennuslain (370/1958) ja maa-aineslain (555/1981) mukaisten lupien epäämisestä aiheutuvan haitan korvaamisesta säädetään erikseen. Metsälain 10 §:n mukaisen, metsien käyttöä koskevan erityisen velvoitteen kohtuullistamisesta säädetään lain 11 §:ssä. (371/1999)

YmpäristölupamenettelyL 735/1991 on kumottu YmpäristönsuojeluL:n 86/2000 voimaantulon yhteydessä L:lla 113/2000. RakennusL.n 370/1958 tilalle on tullut Maankäyttö- ja rakennusL 132/1999.

54 §
Korvausten jaksotus

(1587/2009) Tämän lain 53 §:n mukaan määrättävän korvauksen maksatus voidaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vaatimuksesta jaksottaa enintään neljään vuotuiseen maksuerään.

Maksuerille on maksettava 53 §:n 3 momentissa tarkoitettua korkoa ensimmäisen korvauserän maksamisen jälkeiseltä ajalta.

8 luku
Toimenpidekiellot, pakkokeinot ja rangaistukset

55 §
Väliaikainen toimenpidekielto

(1587/2009) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi enintään kahdeksi vuodeksi kieltää 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun alueen sellaisen käyttämisen, joka voi vaarantaa ne tarkoitusperät, joihin alueen suojelulla pyritään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Jos suojelu myöhemmin raukeaa ja alueen omistajalle on aiheutunut toimenpidekiellosta merkityksellistä haittaa, hänellä on oikeus saada siitä valtiolta korvaus. Sama on laki, jos luonnonsuojeluohjelman toteuttamisesta luovutaan 50 §:n 3 momentin nojalla.

Korvauksesta päättää hakemuksesta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

56 §
Toimenpidekielto alueilla, joilla lunastus on vireillä

Jos 52 §:n nojalla on myönnetty lupa alueen tai erityisen oikeuden lunastamiseen, ei alueella saa ryhtyä sellaiseen toimenpiteeseen, joka voi vaarantaa lunastuksen tarkoituksen. Kielto on voimassa siitä alkaen, kun päätös lunastuksesta on annettu tiedoksi alueen omistajalle ja haltijalle. (553/2004)

2 momentti on kumottu L:lla 24.6.2004/553.

57 §
Pakkokeinot

(1587/2009) Jos joku lyö laimin tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamisen taikka ryhtyy niiden vastaiseen toimeen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi kieltää asianomaista jatkamasta tai toistamasta tekoa tai laiminlyöntiä ja sakon tai keskeyttämisen uhalla velvoittaa hänet määräajassa poistamaan oikeudenvastaisen tilan tai korjaamaan laiminlyönnin taikka asettaa uhan, että tarpeelliset toimenpiteet teetetään asianomaisen kustannuksella. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin päätä.

Haittaa kärsivällä henkilöllä on oikeus saattaa 1 momentissa tarkoitettu asia vireille elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa, jos vireillepanon tarkoituksena on estää luonnon tuhoutuminen tai luonnonarvojen heikentyminen, joka ei ole merkitykseltään vähäinen. Sama oikeus on 61 §:n 3 momentissa tarkoitetulla rekisteröidyllä yhteisöllä toiminta-alueellaan ja kunnalla.

Uhkasakkoa, teettämisuhkaa ja keskeyttämisuhkaa koskevassa asiassa on muutoin noudatettava, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

57 a §
Luontovahingon ehkäiseminen ja korjaaminen

(1587/2009) Jos luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka harjoittaa ammatillista toimintaa tai joka tosiasiassa määrää tästä toiminnasta (toiminnanharjoittaja), tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttaa tai uhkaa välittömästi aiheuttaa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella toimenpiteellä tai laiminlyönnillä luontovahingon, toiminnanharjoittajan on ilmoitettava luontovahingosta tai sen välittömästä uhasta viipymättä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäisiksi.

Saatuaan tiedon luontovahingosta tai sen välittömästä uhasta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on, sen lisäksi, mitä 57 §:ssä säädetään, määrättävä haitan aiheuttanut toiminnanharjoittaja tarvittaessa ryhtymään toimenpiteisiin haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi tai rajoittamiseksi mahdollisimman vähäisiksi sekä määrättävä toiminnanharjoittaja ryhtymään eräiden ympäristölle aiheutuneiden vahinkojen korjaamisesta annetussa laissa (383/2009) tarkoitettuihin korjaaviin toimenpiteisiin. Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi tehostaa määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella tai toiminta keskeytetään. Vireillepano-oikeudesta säädetään tämän lain 57 §:n 2 momentissa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada toiminnanharjoittajalta luontovahingon tai sen uhan ehkäisemisen taikka luontovahingon korjaamisen kannalta välttämättömät tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta luontovahinkoon, jonka ehkäisemisestä ja korjaamisesta säädetään ympäristönsuojelulaissa (86/2000), vesilaissa tai geenitekniikkalaissa (377/1995).

58 §
Rangaistukset

Rangaistus vastoin tätä lakia tehdystä ympäristön turmelemisesta tai luonnonsuojelurikoksesta säädetään rikoslain 48 luvun 1–5 §:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo tässä laissa olevaa tai sen nojalla luonnon suojelemiseksi annettua säännöstä tai määräystä taikka ostaa tai ottaa vastaan jotakin, mikä on saatu sellaista säännöstä tai määräystä rikkomalla,

2) ottaa haltuun, luovuttaa, esittelee julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, myy, pitää myyntiä varten, tarjoaa tai kuljettaa myytäväksi, tuo maahan tai vie maasta eläimen tai kasvin taikka sen osan tai johdannaisen 40 tai 45 §:n taikka 49 §:n 2 ja 4 momentin säännösten vastaisesti taikka

3) tuo maahan, vie maasta tai kuljettaa Suomen alueen kautta 44 §:n 1 momentissa tarkoitetussa Euroopan yhteisön asetuksessa tarkoitetun eläimen tai kasvin taikka sen osan tai johdannaisen ilman mainitussa asetuksessa edellytettyä lupaa tai todistusta, tai jättää noudattamatta mainitussa luvassa tai todistuksessa asetettuja ehtoja, taikka (492/1997)

4) tuo maahan kolmannesta maasta tai vie maasta kolmanteen maahan 44 §:n 1 momentissa tarkoitetussa Euroopan yhteisön asetuksessa tarkoitetun eläimen tai kasvin taikka sen osan tai johdannaisen muun kuin tämän lain nojalla hyväksytyn rajanylityspaikan kautta taikka jättää tekemättä mainitussa asetuksessa edellytetyn tuonti-ilmoituksen, taikka (30.5.1997/492)

5) ostaa, tarjoaa ostettavaksi, hankkii kaupallisiin tarkoituksiin, esittelee julkisesti kaupallisessa tarkoituksessa, käyttää taloudellisessa hyötymistarkoituksessa, myy, pitää hallussa myyntiä varten, tarjoaa tai kuljettaa myytäväksi 44 §:n 1 momentissa tarkoitetun Euroopan yhteisön asetuksen liitteissä A tai B tarkoitetun eläimen tai kasvin taikka sen osan tai johdannaisen mainitun asetuksen artiklan 8 vastaisesti, (492/1997)

on tuomittava, jollei teko ole luonnonsuojelurikoksena rangaistava, luonnonsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Luonnonsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta hävittää oikeudettomasti luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitettujen eläinlajien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkaa taikka sitä heikentää. (553/2004)

59 §
Menettämisseuraamus

(878/2001) Joka on syyllistynyt 58 §:ssä tarkoitettuun tekoon, on tuomittava menettämään valtiolle se, mikä on ollut rikoksen kohteena. Lisäksi on tuomittava menetetyksi se arvo, mikä rauhoitetulla eläimellä tai kasvilla on lajinsa edustajana. Ympäristöministeriö vahvistaa ohjeelliset arvot rauhoitetuille eläimille ja kasveille. Muutoin on soveltuvin osin noudatettava, mitä rikoslain (39/1889) 10 luvun 1–4 ja 6–11 §:ssä säädetään.

60 §
Haltuunotto-oikeus

Luonnonsuojelualueen hallinnasta vastaavan viranomaisen tai laitoksen palveluksessa olevalla luonnonsuojelualueen valvojalla ja muun kuin julkisoikeudellisen yhteisön omistamalla luonnonsuojelualueella myös alueen omistajalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai ilmeisesti aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee luonnonsuojelualueelta luvattomasti pyydystettyjä eläimiä ja luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueella on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

60 a §

Rajavartiolaitoksen valvontatehtävät

(591/2005) Rajavartiolaitos osallistuu tämän lain noudattamisen valvontaan luonnonsuojelualueilla.

9 luku
Muutoksenhaku

61 §

Valitus

Valtioneuvoston ja ministeriön päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Metsäntutkimuslaitoksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä sekä kunnan viranomaisen 26 ja 28 §:n nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy hallintolainkäyttölain (586/1996) 12 §:n mukaan, kuitenkin niin, että valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee. (1587/2009)

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

62 §

Valitus hallinto-oikeuden päätöksestä

(1587/2009) Hallinto-oikeuden tämän lain nojalla tekemästä päätöksestä saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valitusoikeudesta on voimassa, mitä 61 §:n 3 momentissa säädetään. Jos hallinto-oikeus on muuttanut viranomaisen päätöstä tai kumonnut sen, valitusoikeus on kuitenkin myös päätöksen tehneellä viranomaisella.

63 §

Valitus muun lain nojalla tehdystä päätöksestä

(1587/2009) Sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus valittaa muun lain mukaisesta luvan myöntämistä tai suunnitelman hyväksymistä koskevasta päätöksestä sillä perusteella, että päätös on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen.

10 luku
Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset

64 §

Natura 2000 -verkosto

Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkosto Suomessa koostuu:

1) lintudirektiivin perusteella Euroopan yhteisön komissiolle ilmoitetuista linnustonsuojelualueista ja;

2) alueista, jotka komissio tai neuvosto luontodirektiivin perusteella on hyväksynyt yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi.

Mitä 8 §:ssä säädetään luonnonsuojeluohjelman laatimisesta ja hyväksymisestä, on soveltuvin osin noudatettava laadittaessa ehdotusta Natura 2000 -verkostoon sisällytettävistä alueista. Asianosaisten kuuleminen suoritetaan kuitenkin kuuluttamalla ehdotuksesta kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi riittävän ajoissa ilmoitettava vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulutuskustannukset maksetaan valtion varoista. Ehdotusta koskevien tietojen tulee olla saatavilla asianomaisessa kunnassa kuulutusajan.

Valitusoikeudesta valtioneuvoston päätöksestä on vastaavasti voimassa, mitä 61 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään. (492/1997)

65 §

Hankkeiden ja suunnitelmien arviointi

(1587/2009) Jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Edellä tarkoitettu vaikutusten arviointi voidaan tehdä myös osana ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994) 2 luvussa tarkoitettua arviointimenettelyä.

Luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on katsottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi on tehty. Viranomaisen on sen jälkeen pyydettävä siitä lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnon-

suojelualue on. Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus itse on hankkeen toteuttaja, lausunnon antaa sen sijasta ympäristöministeriö. Lausunto on annettava viivytyksettä ja viimeistään kuuden kuukauden kuluessa.

Viranomaisen, jolle laissa tai asetuksessa määrätyn ilmoitusvelvollisuuden perusteella on tehty ilmoitus 1 momentissa tarkoitetusta hankkeesta tai suunnitelmasta, on ryhdyttävä toimivallassaan oleviin toimenpiteisiin hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen keskeyttämiseksi, kunnes 1 momentissa tarkoitettu arviointi on suoritettu ja 2 momentissa tarkoitetut lausunnot hankittu. Viranomaisen on myös ilmoitettava asiasta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle niin hyvissä ajoin, että elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ehtii ryhtyä vastaaviin toimenpiteisiin.

66 §

Luvan myöntäminen sekä suunnitelman hyväksyminen ja vahvistaminen

Viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon. (371/1999)

Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa kuitenkin myöntää taikka suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä eikä vaihtoehtoista ratkaisua ole.

Jos alueella on luontodirektiivin liitteessä I tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai liitteessä II tarkoitettu ensisijaisesti suojeltava laji, on lisäksi edellytyksenä, että ihmisten terveyteen, yleiseen turvallisuuteen tai ympäristölle muualla koituviin erittäin merkittäviin suotuisiin vaikutuksiin liittyvä syy taikka muu erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottava syy vaatii luvan myöntämistä taikka suunnitelman hyväksymistä tai vahvistamista. Viimeksi mainitussa tapauksessa asiasta on hankittava komission lausunto.

67 §

Erityistapauksia

Mitä 65 ja 66 §:ssä säädetään, koskee vastaavasti aluetta, josta komissio on ilmoittanut käynnistävänsä neuvottelun alueen sisällyttämiseksi Natura 2000 -verkostoon.

Jos komissio ei hyväksy valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottamaa aluetta tai jos neuvosto ei päätä sisällyttää neuvottelun kohteena ollutta aluetta Natura 2000 -verkostoon, lakkaa 65 ja 66 §:n soveltaminen. Tällöin on vastaavasti noudatettava, mitä 55 §:n 2 momentissa säädetään.

68 §

Natura 2000 -verkoston toteuttaminen

Natura 2000 -verkostoon sisällytetyillä alueilla on toteutettava suojelutavoitteita vastaava suojelu mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuudessa vuodessa siitä, kun komissio tai neuvosto on hyväksynyt alueen yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi. Edellä 64 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla linnustonsuojelualueilla suojelu on kuitenkin toteutettava viipymättä sen jälkeen kun alueesta on tehty ilmoitus komissiolle.

69 §

Suojelun lakkauttaminen ja verkoston heikentymisen korvaaminen

Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen tässä luvussa tarkoitettu suojelu saadaan lakkauttaa tai sen rauhoitusmääräyksiä lieventää vain 65 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 66 §:n 2 ja 3 momentissa mainituin edellytyksin.

Jos Natura 2000 -verkostoon sisällytetyn alueen suojelu lakkautetaan, sen rauhoitusmääräyksiä lievennetään tai viranomainen 66 §:n 2 tai 3 momentin nojalla on myöntänyt luvan taikka hyväksynyt tai vahvistanut suunnitelman ja tällainen päätös johtaa Natura 2000 -verkoston yhtenäisyyden tai luonnonarvojen heikentymiseen, ympäristöministeriön on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin, joilla heikentyminen korvataan.

11 luku
Erinäiset säännökset

70 §

Päätösten maksuttomuus

(384/2009) Tämän lain nojalla annetut luonnonsuojelualueita, maisema-alueita ja luonnonmuistomerkkejä koskevat päätökset samoin kuin 30 §:n 1 momentin sekä 47 §:n 3 ja 5 momentin nojalla annetut päätökset ovat maksuttomia.

71 §

Rasite- ja vastaavat oikeudet

Tämä laki tai sen nojalla tehdyt päätökset eivät rajoita sellaisen oikeuden käyttämistä, joka ennen rauhoitusmääräysten voimaantuloa perustettuna rasitteena, vuokraoikeutena tai muuna vastaavana oikeutena kohdistuu luonnonsuojelualueeseen. Tällainen oikeus voidaan kuitenkin lunastaa valtiolle.

72 §

Viranomaiseen rinnastettavat organisaatiot

Mitä tässä laissa säädetään viranomaisesta, koskee myös muuta yhteisöä tai toimielintä, joka sille laissa annetun toimivallan nojalla käyttää julkista valtaa.

72 a §
Menettely liito-oravailmoituksesta

(1587/2009) Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on saatuaan metsäkeskukselta metsälain 14 b §:ssä tarkoitetun ilmoituksen ryhdyttävä toimenpiteisiin liito-oravan lisääntymis- tai levähdyspaikan sijainnin ja sallitun metsän käsittelyn määrittämiseksi. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on annettava päätöksensä asiassa viipymättä sen jälkeen kun se on saanut tässä tarkoitetun ilmoituksen metsäkeskukselta.

73 §
Itämeren rannikko- ja merialueiden suojelualueverkostoa koskeva erityissäännös

Mitä 64 §:n 2 momentissa säädetään Natura 2000 -verkoston laatimisesta ja hyväksymisestä, on vastaavasti noudatettava laadittaessa ehdotusta Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevaan yleissopimukseen (SopS 12/80) perustuvaan suojelualueverkostoon sisällytettävistä alueista. Valitus-oikeudesta on vastaavasti voimassa, mitä 64 §:n 3 momentissa säädetään.

74 §
Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

12 luku
Voimaantulosäännökset

75 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997. Lain 64 §:n 2 momenttia voidaan kuitenkin soveltaa jo ennen lain voimaantuloa.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

76 §
Siirtymäsäännökset

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1923 annettu luonnonsuojelulaki (71/23) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Muussa laissa oleva viittaus kumottuun luonnonsuojelulakiin tarkoittaa tämän lain voimaantulon jälkeen viittausta tähän lakiin.

Ennen lain voimaantuloa perustettujen luonnonsuojelualueiden perustamissäädökset ja -päätökset jäävät voimaan. Myös niiden nojalla annetut rauhoitussäännökset ja -määräykset jäävät voimaan, sikäli kuin niitä ei erikseen muuteta tai kumota.

Seuraavat kumotun luonnonsuojelulain nojalla annetut säädökset ja päätökset jäävät voimaan, sikäli kuin niitä ei korvata luonnonsuojeluasetuksella:

1) asetus eräiden kasvien rauhoittamisesta (450/92);

2) asetus eräiden eläinlajien rauhoittamisesta (483/94);

3) asetus luonnonsuojelualueiden hankinnasta, hallinnasta ja hoidosta (296/96);

4) valtioneuvoston päätös erityisesti suojeltavista lajeista (519/89);

5) ympäristöministeriön päätös rauhoitettujen eläinten ja kasvien ohjeellisista arvoista (1209/95); ja

6) ympäristöministeriön päätös alueellisten ympäristökeskusten tehtävistä luonnonsuojelualueiden hankinnassa (298/96).

Sellainen ennen tämän lain voimaantuloa valtion omistukseen luonnonsuojelutarkoitukseen hankittu alue, joka rajautuu luonnonsuojelualueeksi muodostettuun kiinteistöön, luetaan kuuluvaksi luonnonsuojelualueeseen siitä alkaen kun asiasta on tehty merkintä kiinteistörekisteriin. Tällaista aluetta koskevasta kiinteistönmuodostuksesta on voimassa, mitä kiinteistönmuodostamislaissa säädetään.

Ks. LuonnonsuojeluA 160/1997, jolla on kumottu edellä kohdissa 1–4 mainitut säädökset.

77 §
Säännösten soveltaminen aikaisempiin suojeluohjelmiin ja -päätöksiin

Mitä 24 §:n 3 momentissa ja 52 §:n 2 momentissa säädetään luonnonsuojeluohjelmasta, sovelletaan myös seuraaviin valtioneuvoston ennen tämän lain voimaantuloa hyväksymiin suojeluohjelmiin ja -päätöksiin:

1) kansallis- ja luonnonpuistoverkon kehittämisohjelma (24.2.1978, täydennetty 2.4.1980, 19.12.1985 ja 16.6.1988);

2) soidensuojelun perusohjelma (19.4.1979 ja 26.3. 1981);

3) lintuvesiensuojeluohjelma (3.6.1982);

4) lehtojensuojeluohjelma (13.4.1989);

5) Mikkelinsaarten saariryhmän suojelupäätös (24.8.1989);

6) rantojensuojeluohjelma (20.12.1990);

7) vanhojen metsien suojeluohjelma (27.6.1996).

Valtioneuvoston tulee tarvittaessa tarkistaa 1 momentissa tarkoitettuja suojeluohjelmia ja -päätöksiä.

Helsingissä 20 päivänä joulukuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Ympäristöministeri *Pekka Haavisto*

Eläinsuojelulaki

4.4.1996/247

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Lain tarkoituksena on myös edistää eläinten hyvinvointia ja hyvää kohtelua.

(220/2003) Tällä lailla pannaan myös täytäntöön luonnonvaraisten eläinten pitämisestä eläintarhassa annettu neuvoston direktiivi 1999/22/EY.

2 §
Soveltamisala

(1430/2006) Tätä lakia sovelletaan kaikkiin eläimiin.

Metsästyksen, kalastuksen, eläinten lääkitsemisen, eläinjalostuksen, eläinten keinollisen lisäämisen, selkärankaisilla eläimillä harjoitettavan koe-eläintoiminnan, eläinten kuljetuksen, geenitekniikan ja luonnonsuojelun osalta noudatetaan lisäksi, mitä niistä erikseen säädetään.

2 luku
Eläintenpito

3 §
Yleiset periaatteet

Eläimiä on kohdeltava hyvin eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Tarpeettoman kivun ja tuskan tuottaminen eläimille on kielletty. Lisäksi eläintenpidossa on edistettävä eläinten terveyden ylläpitämistä sekä otettava huomioon eläinten fysiologiset tarpeet ja käyttäytymistarpeet.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamisena eläimille.

4 §
Eläinten pitopaikka

Eläimen pitopaikan on oltava riittävän tilava, suojaava, valoisa, puhdas ja turvallinen sekä muutoinkin tarkoituksenmukainen ottaen huomioon kunkin eläinlajin tarpeet. Eläimen pitäminen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen pitopaikalle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

5 §
Eläinten hoito

Hoidossa olevaa eläintä ei saa jättää hoidotta tai hylätä. Eläimen on saatava riittävästi sille sopivaa ravintoa, juotavaa ja muuta sen tarvitsemaa hoitoa. Eläimen sairastuessa sen on saatava asianmukaista hoitoa. Eläimen hyvinvointi ja olosuhteet on tarkistettava riittävän usein.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen hoidolle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

6 §
Eläinten kohtelu

Eläimen liiallinen rasittaminen ja kohtuuttoman ankara kurissa pitäminen ja kouluttaminen sekä liian kovakourainen käsittely on kielletty. Eläimen sitominen tarpeetonta kärsimystä tuottavalla tavalla on kielletty. Eläimen on annettava levätä kunnolla ja lisäksi sen on saatava liikkua.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen kohtelulle asetettavista vaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

7 §
Eläimille suoritettavat toimenpiteet

Leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista.

Toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai toimenpide ei siedä viivytystä, saa toimenpiteen kuitenkin tehdä myös muu henkilö kuin eläinlääkäri.

Asetuksella voidaan poiketa 1 ja 2 momentin säännöksistä. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi myöntää poikkeuksia 1 ja 2 momentin säännöksistä. Maa- ja metsätalousministeriö ei voi kuitenkaan myöntää poikkeuksia sellaisten toimenpiteiden suorittamiseen, joiden tarkoituksena on eläimen mykistäminen tai eläimen ulkonäön muuttaminen. Maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää sellaisten eläinten käyttämisen kilpailuissa tai pitämisen näytteillä, joille on suoritettu leikkaus tai toimenpide, jonka suorittaminen on tämän lain nojalla kielletty.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään eläimille suoritettavista toimenpiteistä ja niiden suorittajista, ei sovelleta selkärankaisten eläinten käytössä koe-eläintoimintaan eikä selkärangattomien eläinten käytössä muuhun tieteelliseen tutkimustoimintaan. (63/2006)

8 §
Eläinjalostus ja geenitekniikka

Eläinjalostuksessa on otettava huomioon eläinsuojelulliset näkökohdat sekä eläinten terveys.

Sellainen eläinjalostus tai jalostusmenetelmien käyttäminen, josta voi aiheutua eläimelle kärsimystä

taikka merkittävää haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille, on kielletty.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, on geenitekniikan käyttö eläinten tuotannon määrälliseksi tai laadulliseksi muuttamiseksi kielletty, jos se voi vaikuttaa haitallisesti eläinten terveyteen tai hyvinvointiin. Geenitekniikan käytöstä koe-eläintoiminnassa noudatetaan kuitenkin, mitä siitä erikseen säädetään. (63/2006)

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläinjalostukselle ja geenitekniikan käytölle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä eläinjalostukselle ja geenitekniikan käytölle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista.

9 §

Eläinten suorituskykyyn vaikuttaminen

Eläimen suorituskyvyn keinotekoinen kohottaminen, alentaminen tai ylläpitäminen lääkkeillä taikka muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla on kielletty.

Epäiltäessä, että 1 momentissa mainittuja aineita tai valmisteita on käytetty, tämän lain mukaista valvontaa suorittavalla eläinlääkärillä on oikeus päästä niihin tiloihin, joissa eläintä pidetään sekä ottaa tarvittavia näytteitä. Eläimen omistaja ja haltija on velvollinen avustamaan eläinlääkäriä näytteiden ottamisessa sekä antamaan tarvittavat tiedot valvontaa varten.

10 §

Eläinten tuotantokykyyn vaikuttaminen

Eläimen tuotantokyvyn keinotekoinen kohottaminen lääkkeillä taikka muilla vastaavilla aineilla tai valmisteilla on kielletty, ellei voida osoittaa, ettei niistä aiheudu haittaa eläimen terveydelle tai hyvinvoinnille.

Edellä 1 momentissa säädetyn kiellon valvonnan osalta noudatetaan soveltuvin osin eläinten lääkitsemisestä annetun lain (402/90) säännöksiä.

11 §

Eläinten pakolla syöttäminen

Eläintä ei saa lihottamistarkoituksessa eikä tuotannon lisäämiseksi pakolla syöttää.

12 §

Välineet, laitteet ja aineet

Sellaisten eläimen hoitoon, käsittelyyn, kiinniottamiseen, kuljettamiseen, tainnuttamiseen tai lopettamiseen tarkoitettujen välineiden, laitteiden ja aineiden, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa, valmistus, maahantuonti, myynti, luovutus ja käyttö on kielletty.

Maa- ja metsätalousministeriö määrää, minkälaisia välineitä, laitteita ja aineita on pidettävä sellaisina, joiden käyttö ilmeisesti aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kipua tai tuskaa.

13 §

Luonnonvaraisten eläinten ottaminen elätettäväksi

Luonnonvaraisten nisäkkäiden ja lintujen ottaminen elätettäväksi on kielletty, ellei kysymyksessä ole eläimen pyydystäminen eläintarhassa pidettäväksi, eläimen tarhaaminen lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi taikka riistanhoidollisessa tarkoituksessa, eläimelle tilapäisesti annettava sairaanhoito tai muu hyväksyttävä tilapäinen tarve taikka tieteellinen tutkimustyö.

Tilapäisesti annettavaa sairaanhoitoa tai muuta hyväksyttävää tilapäistä tarvetta varten hoitoon otettu eläin on sen tilan salliessa vapautettava, jos on oletettavissa, että se vaikeuksitta sopeutuu luonnonvaraiseen elämään. Jos eläintä ei voida vapauttaa eikä sen hoitoa voida järjestää, eläin on lopetettava.

14 §

Sairaat tai vahingoittuneet eläimet

Luovutettaessa sairas tai vahingoittunut eläin on sairaudesta tai vahingoittumisesta ilmoitettava eläimen vastaanottajalle.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa kotieläintä tai muuta ihmisen hoidossa olevaa eläintä on joko itse autettava tai ilmoitettava eläimestä sen omistajalle tai hoitajalle taikka kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille.

Jos 2 momentissa mainittujen henkilöiden tavoittaminen on kohtuuttoman vaikeaa ja jos eläin on sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, saadaan se lopettaa. Tästä on viivytyksettä tehtävä 2 momentissa mainittu ilmoitus.

Sairasta, vahingoittunutta tai muutoin avuttomassa tilassa olevaa luonnonvaraista eläintä on pyrittävä auttamaan. Jos eläin on kuitenkin sellaisessa tilassa, että sen hengissä pitäminen on ilmeistä julmuutta sitä kohtaan, eläin on lopetettava tai on huolehdittava siitä, että se lopetetaan.

15 §

Talteenotetut eläimet

Kunnan on huolehdittava alueellaan irrallaan tavattujen ja talteenotettujen koirien ja kissojen sekä muiden vastaavien pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten tilapäisen hoidon järjestämisestä.

Talteenotettua eläintä on säilytettävä vähintään 15 päivän ajan, minkä jälkeen kunnalla on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopettaa eläin.

Kunnalla on oikeus periä eläimen omistajalta tai haltijalta korvaus eläimen talteenotosta, hoidosta ja mahdollisesta lopettamisesta aiheutuneista kustannuksista.

Jos poliisille on tehty metsästyslain (615/93) 55 §:ssä tarkoitettu ilmoitus koiran talteenotosta, tulee poliisin ilmoittaa talteenotosta kunnan löytöeläinten talteenottopaikkaan.

16 §

Eläinkilpailut

Jos eläin voi kilpailuissa joutua alttiiksi kivulle, tuskalle tai kohtuuttomalle rasitukselle, kilpailujen järjestäjän on omalla kustannuksellaan kutsuttava kilpailutilaisuuteen eläinlääkäri valvomaan, että tätä lakia ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

Aluehallintovirasto voi tarvittaessa kilpailujen järjestäjän kustannuksella määrätä eläinlääkärin kilpailutilaisuuteen valvomaan eläinsuojelusäännösten ja -määräysten noudattamista. (1477/2009)

Maa- ja metsätalousministeriö voi kieltää pitämästä sellaisia eläinkilpailuja tai muita vastaavia tilaisuuksia, joissa eläimille voi aiheutua tarpeetonta kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

Mitä tässä pykälässä ja 17 §:ssä säädetään kilpailuista ja niiden valvomisesta, koskee myös tilaisuuksia, joissa eläimen jalostuksellista arvoa, käyttöarvoa tai muuta ominaisuutta testataan siten, että siitä voi aiheutua eläimelle kipua, tuskaa tai kohtuutonta rasitusta.

17 §

Eläinkilpailujen valvominen

Edellä 16 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärin on kiellettävä eläimen käyttäminen kilpailuissa, jos hänellä on perusteltua aihetta epäillä, että eläintä käytetään tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti.

Jos eläimen omistaja tai haltija ei noudata eläinlääkärin antamaa kieltoa, kilpailujen järjestäjä on velvollinen estämään eläimen osallistumisen kilpailuihin. Tässä tarkoituksessa kilpailujen järjestäjä voi keskeyttää kilpailut tai ottaa eläimen haltuunsa kilpailujen ajaksi. Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua kilpailujen järjestäjälle.

18 §

Eläimen luovuttaminen palkintona

(1477/2009) Eläimen luovuttaminen arpajais- tai kilpailuvoittona on kielletty. Aluehallintovirasto voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksia kiellosta.

19 §

Eläinten pitäminen näytteillä ja käyttäminen esityksissä

Eläimen näytteillä pitämisestä taikka käyttämisestä valo- tai elokuvauksessa tai muussa esityksessä ei saa aiheutua eläimelle kipua tai tuskaa.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, kunnaneläinlääkäri voi erityisestä syystä antaa luvan sellaiseen 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan, josta eläimelle voi aiheutua vähäistä kipua tai tuskaa. Jos 1 momentissa tarkoitettua toimintaa harjoitetaan useamman kunnan alueella, on lupa kuitenkin haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella toimintaa pääasiallisesti harjoitetaan. Lupaan voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa, jos lupaehtoja ei noudateta. (1477/2009)

Sellaisen valo- ja elokuvauksen osalta, joka tehdään koe-eläintoiminnasta annetun lain (62/2006) 8 §:n mukaisessa tarkoituksessa, noudatetaan mainitun lain säännöksiä. (63/2006)

20 § (1477/2009)

Eläintarhat ja pysyvät eläinnäyttelyt

Eläintarhalla tarkoitetaan tässä laissa sellaista pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä pääasiassa luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä. Pysyvällä eläinnäyttelyllä tarkoitetaan pysyvää laitosta, jossa pidetään yleisölle näytteillä yksinomaan tai pääasiassa muita kuin luonnonvaraisiin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä tai jossa näytteillä pidettävä luonnonvaraisten eläinten tai eläinlajien määrä on vähäinen.

Eläimiä saadaan pitää näytteillä eläintarhassa tai pysyvässä eläinnäyttelyssä vain aluehallintoviraston luvalla. Lupa eläintarhan ja pysyvän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella eläintarha tai pysyvä eläinnäyttely sijaitsee.

Eläintarhan tulee osaltaan edistää luonnonvaraisen eläimistön suojelua ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä. Tässä tarkoituksessa eläintarhan tulee antaa yleisölle tietoa näytteillä pidettävistä lajeista ja niiden luonnollisista elinolosuhteista. Eläintarhan tulee lisäksi osallistua:

1) eläinlajien suojelua edistävään tutkimukseen;

2) eläinlajien suojelutaitoihin liittyvään koulutukseen;

3) lajien suojeluun liittyvään tietojen vaihtoon; tai

4) milloin se on tarkoituksenmukaista, eläinlajien vankeudessa kasvattamiseen, kannan uudelleen istuttamiseen tai lajien luontoon palauttamiseen.

Sen lisäksi, mitä 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta, aluehallintovirastolla on oikeus tarkastaa tämän pykälän 3 momentissa tarkoitettujen vaatimusten noudattamista eläintarhassa.

20 a § (1477/2009)

Sirkukset ja kiertävät eläinnäyttelyt

Eläimiä saadaan käyttää sirkuksessa ja muussa siihen verrattavassa näytöksessä, jossa näytetään eläimille opetettuja taitoja, sekä pitää näytteillä kiertävässä eläinnäyttelyssä vain aluehallintoviraston luvalla. Jos jollekin eläinlajille ei voida käytettävissä olevan tietämyksen mukaan järjestää eläinsuojelullisesti hyväksyttäviä olosuhteita sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai jos jonkin eläinlajin käyttämistä sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä ei voida käytettävissä olevan tietämyksen mukaan pitää eläinsuojelullisesti hyväksyttävänä, maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan kieltää eläinlajin käyttäminen sirkuksessa tai muussa siihen verrattavassa näytöksessä tai pitäminen näytteillä kiertävässä eläin-

näyttelyssä.

Lupa kotimaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueella on sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka eläinnäyttelyn omistajan kotipaikka. Lupa ulkomaisen sirkuksen tai muun siihen verrattavan näytöksen taikka kiertävän eläinnäyttelyn pitämiseen on haettava siltä aluehallintovirastolta, jonka toimialueelta ulkomainen sirkus, muu siihen verrattava näytös tai kiertävä eläinnäyttely tulee maahan.

20 b §

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskeva lupahakemus, luvan myöntäminen ja peruuttaminen

Eläintarhaa, pysyvää tai kiertävää eläinnäyttelyä ja sirkusta koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi:

1) toiminnan kohteena olevat eläinlajit ja eläinmäärät;

2) selvitys eläinten pitopaikoista; sekä

3) selvitys siitä, kuinka eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, eläintarhalupaa koskevasta lupahakemuksesta tulee käydä ilmi se 20 §:n 3 momentissa tarkoitettu luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä tarkoittava tehtävä, johon laitos tulee osallistumaan. Sirkusta koskevaan lupahakemukseen tulee liittää kuvaus niistä ohjelmanumeroista, joihin eläimet osallistuvat, ja selvitys siitä, mitä temppuja eläimet näytöksessä suorittavat.

Lupa eläintarhan, pysyvän tai kiertävän eläinnäyttelyn tai sirkuksen pitämiseen myönnetään, jos toiminta täyttää tässä laissa ja sen nojalla eläinten pitopaikoille ja hoidolle asetettavat vaatimukset. Eläintarhaluvan edellytyksenä on lisäksi 20 §:n 3 momentissa säädettävien vaatimusten täyttyminen ja sirkusluvan edellytyksenä eläinten kohtelulle tässä laissa tai sen nojalla asetettavien vaatimusten täyttyminen. Lupaan voidaan liittää eläinsuojelun kannalta tarpeellisia ehtoja. Lupa voidaan peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea, jos toiminnanharjoittaja olennaisella tavalla rikkoo tässä laissa tai sen nojalla asetettavia eläinsuojeluvaatimuksia tai lupaehtoja taikka jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä ja toiminnanharjoittaja ei korjaa epäkohtia valvontaviranomaisen asettamassa kohtuullisessa määräajassa. Lupa voidaan kuitenkin peruuttaa ja laitos tai sen osa sulkea välittömästi, jos eläinten hyvinvoinnin turvaaminen sitä välttämättä edellyttää. Aluehallintoviraston on tarkastettava eläintarha, pysyvä eläinnäyttely, kiertävä eläinnäyttely sekä sirkus ennen toiminnan aloittamista ja ennen luvan peruuttamista tai muuta luvan sisältöä merkittävästi muuttavan tai luvan voimassaoloaikaa koskevan asian ratkaisemista. Aluehallintoviraston on valvottava lupaehtojen noudattamista säännöllisin tarkastuksin. (1477/2009)

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä:

1) eläintarhassa, pysyvässä tai kiertävässä eläinnäyttelyssä tai sirkuksessa pidettävien eläinten pitopaikoille ja hoidolle sekä kohtelulle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista;

2) eläintarhoille 20 §:n 3 momentissa säädettävien luonnonvaraisen eläimistön suojelun ja biologisen monimuotoisuuden säilymistä edistävien tehtävien tarkemmasta sisällöstä. (220/2003)

21 § (1477/2009)

Lihan, munien ja siitoseläinten tuotantotarhat

Siitä, mihin luonnonvaraisiin nisäkäs- ja lintulajeihin kuuluvia eläimiä saadaan ottaa tarhattavaksi lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuotantotarkoituksessa, säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Luonnonvaraisten nisäkkäiden tai lintujen taikka niiden vankeudessa syntyneiden, luonnonvaraiseen lajiin kuuluvien jälkeläisten tarhaamisesta lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi on toiminnanharjoittajan hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella tarha sijaitsee.

Tarkemmat säännökset aluehallintovirastolle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriö voi tarvittaessa määrätä ilmoituksen tehtäväksi myös muusta kuin tässä pykälässä tarkoitetusta tarhauksesta.

22 §

Tarhauskielto

Asetuksella voidaan eläinsuojelullisista syistä kieltää eläinten tarhaaminen tuotannollisessa tarkoituksessa.

23 § (1477/2009)

Riistanhoidolliset tarhat

Luonnonvaraisten nisäkkäiden tai lintujen taikka niiden vankeudessa syntyneiden, luonnonvaraiseen lajiin kuuluvien jälkeläisten riistanhoidollista tarhausta harjoittavan on hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toiminnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella tarha sijaitsee.

Tarkemmat säännökset aluehallintovirastolle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

24 § (1477/2009)

Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

Ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa koirien, kissojen ja muiden seura- tai harrastuseläinten myymistä harjoittavan on hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista tai lopettamista taikka toi-

minnan oleellisesti muuttuessa tehtävä siitä kirjallinen ilmoitus sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella toimintaa harjoitetaan.

Mitä 1 momentissa säädetään eläinten myymisestä, koskee myös eläinten välittämistä, vuokraamista, kasvattamista, valmentamista ja kouluttamista sekä säilytettäväksi ja hoidettavaksi ottamista ja opetuksen antamista eläinten käytössä.

Tarkempia säännöksiä siitä, minkälaista toimintaa on pidettävä ammattimaisena tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvana, voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

Tarkemmat säännökset aluehallintovirastolle tehtävästä ilmoituksesta ja siihen liitettävistä selvityksistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

25 § (1477/2009)

Ilmoituksenvaraista toimintaa koskevat määräykset ja toiminnan kieltäminen

Aluehallintovirasto voi 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen tarkastettuaan antaa toiminnan harjoittajalle eläinsuojelullisten haittojen ehkäisemiseksi tarpeellisia määräyksiä. Jos toiminta ei täytä tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä vaatimuksia eikä toiminnanharjoittaja annetussa määräajassa korjaa toiminnassa olevia puutteita, aluehallintovirasto voi toiminnanharjoittajaa kuultuaan kieltää toiminnan harjoittamisen.

26 §

Luettelon pitäminen

Toiminnan harjoittajan on pidettävä ajan tasalla olevaa luetteloa 20, 20 a, 21, 23 ja 24 §:ssä mainitun toiminnan kohteena olevista eläinlajeista ja eläimistä. Luettelo on vaadittaessa esitettävä 3 luvussa mainituille valvontaviranomaisille ja eläinsuojeluvalvojalle. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luettelon pitämisestä ja siihen merkittävistä tiedoista. (220/2003)

26 a §

Kanalarekisteri

Ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia saadaan markkinoille saattamista varten tuottaa vain sellaisessa tuotantolaitoksessa, joka on merkitty maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksen kanaloiden valvontaa varten pitämään rekisteriin (*kanalarekisteri)*. Kanalarekisteri on maaseutuelinkeinorekisteristä annetussa laissa (1515/1994) tarkoitetun maaseutuelinkeinorekisterin alarekisteri.

Kanalarekisteriin merkitsemistä varten 1 momentissa tarkoitetun tuotantolaitoksen omistajan tulee ilmoittaa tuotantolaitoksen sijaintikunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle:

1) tuotantolaitoksen nimi ja osoite;

2) tuotantolaitoksen omistajan nimi ja osoite;

3) munivista kanoista vastuussa olevan luonnollisen henkilön (*kanojen pitäjä*) nimi ja osoite, jos kanojen pitäjä on muu kuin tuotantolaitoksen omistaja;

4) tuotantolaitoksen tuotantotapa (*ulkokanala, lattiakanala, häkkikanala, luonnonmukainen tuotanto*); sekä

5) kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan ja jos käytössä on erilaisia tuotantotapoja, kuinka monta lintua tuotantolaitoksessa voidaan enintään pitää kerrallaan kutakin tuotantotapaa kohden.

Edellä 2 momentissa tarkoitettujen tietojen rekisteriin merkitsemisen yhteydessä maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus antaa tuotantolaitokselle neuvoston direktiivin 1999/74/EY soveltamisalaan kuuluvien munivien kanojen tuotantolaitosten rekisteröinnistä annetun komission direktiivin 2002/4/EY mukaisen tunnistenumeron, joka merkitään kanalarekisteriin. Jos tuotantolaitoksia on useampia, kullekin laitokselle annetaan oma tunnistenumero.

Tuotantolaitos on rekisteröitävä viipymättä, kun 2 momentissa edellytetyt tiedot on toimitettu rekisterin pitäjälle. Rekisteriin merkittävissä tiedoissa tapahtuvista muutoksista tulee ilmoittaa viipymättä rekisteriin merkittäväksi. Rekisteriin merkityt tiedot poistetaan rekisteristä vuoden kuluttua toiminnan harjoittamisen lopettamista koskevasta ilmoituksesta.

Kanalarekisteriin sovelletaan maaseutuelinkeinorekisteristä annettua lakia. Sen lisäksi, mitä mainitun lain 3 §:ssä säädetään rekisterin käyttämisestä, tässä laissa tarkoitetuilla valvontaviranomaisilla on oikeus valvontaa varten käyttää rekisteriä. Jos ihmisravinnoksi tarkoitettuja kananmunia toimitetaan markkinoille tuotantolaitoksesta, joka ei ole rekisteröitynyt, voi elintarvikelain (361/1995) mukainen valvontaviranomainen ryhtyä kyseisten kananmunien osalta pakkotoimiin noudattaen elintarvikelain 8 ja 10 luvussa säädettyä menettelyä. (220/2003)

27 §

Liikkuva kauppa

Eläinten kaupan harjoittaminen liikkuvana kauppana on kielletty.

28 §

Eläinten maahantuonti

Maa- ja metsätalousministeriö voi eläinsuojelullisista syistä kieltää eläinten maahantuonnin. Maahantuonti voidaan kieltää, jos eläimille ei voida järjestää eläinsuojelullisesti hyväksyttäviä olosuhteita tai jos eläimen pitämisestä muutoin aiheutuu sille kärsimystä. Maa- ja metsätalousministeriö voi myös kieltää sellaisten eläinten myynnin ja hallussapidon, joiden maahantuonti on kielletty.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kiellon vastaisesti maahantuotu eläin on eläimen omistajan tai haltijan kustannuksella palautettava tai lopetettava taikka sen suhteen on meneteltävä maa- ja metsätalousministeriön hyväksymällä tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö tai lääninhallitus voi eläimen omistajan tai haltijan kustannuksella määrätä teetettäväksi 2 momentissa tarkoitetut toimenpiteet. Teettämisessä noudatetaan muutoin sovel-

tuvin osin uhkasakkolain (1113/90) säännöksiä.

29-30 §

29-30 § on kumottu L:lla 29.12.2006/1430.

31 § (63/2006)

31 § on kumottu L:lla 20.1.2006/63.

32 §

Eläinten lopettaminen

Eläimen lopettaminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti ja kivuttomasti.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä eläimen lopettamisesta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa siitä tarkempia määräyksiä.

33 §

Teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet

Eläimelle ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä, kipua eikä tuskaa käsiteltäessä tai säilytettäessä sitä teurastamossa, teurastuspaikassa tai muualla teurastuksen yhteydessä, tainnutettaessa sitä taikka siitä verta laskettaessa. Eläimen on oltava asianmukaisesti tainnutettu tai lopetettu ennen verenlaskua. Kuitenkin sellainen uskonnollisista syistä noudatettava erityinen teurastustapa, jossa verenlasku aloitetaan samanaikaisesti eläimen tainnuttamisen kanssa, on sallittu siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Eläimelle ei saa suorittaa muita teurastukseen liittyviä toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

Hyväksytyssä teurastamossa ja hyväksytyssä teurastuspaikassa tulee olla asianmukainen tila huomattavan sairaiden ja vahingoittuneiden eläinten tainnutusta ja verenlaskua varten.

Asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä teurastusta ja sitä edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevyydestä, teurastamon tai teurastuspaikan eläinten käsittelytiloista, eläinten kohtelusta ja käsittelystä teurastuksen yhteydessä sekä tainnutuksesta ja verenlaskusta. Asetuksella voidaan myös säätää, että maa- ja metsätalousministeriö voi antaa niistä tarkempia määräyksiä.

3 luku
Viranomaiset

34 §

Maa- ja metsätalousministeriö

(300/2006) Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

34 a §

Elintarviketurvallisuusvirasto

(300/2006) Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

35 §

Aluehallintovirasto

(1477/2009) Aluehallintovirasto huolehtii tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan.

36 §

Paikalliset viranomaiset

Kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija ja poliisi valvovat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista kunnan alueella.

37 §

Tarkastuseläinlääkäri ja rajaeläinlääkäri

Tarkastuseläinlääkäri valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista lihahygienialain (511/94) nojalla hyväksytyssä teurastamossa tai teurastuspaikassa.

Rajaeläinlääkäri valvoo tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella. (1194/96)

LihahygieniaL 511/1994 on kumottu L.lla eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 1195/1996. Ks. EläintarvikeL 23/2006.

38 §

Eläinsuojeluvalvoja

(1477/2009) Aluehallintovirasto voi määräämillään ehdoilla myöntää oikeuden eläinsuojeluvalvojana suorittaa 39 §:ssä tarkoitettuja tarkastuksia sille, jolla on koulutuksen tai käytännön kokemuksen kautta hankittu riittävä perehtyneisyys tarkastuksen kohteena olevaan eläinlajiin ja sen pidolle asetettaviin eläinsuojeluvaatimuksiin ja joka on suorittanut Elintarviketurvallisuusviraston järjestämän eläinsuojelutarkastuksen tekemistä koskevan eläinsuojeluvalvojakurssin. Tarkastusoikeus voi koskea eläinsuojeluvalvojan pätevyyden mukaan joko yksittäistä tai useampaa eläinlajia. Eläinsuojeluvalvojalla ei ole oikeutta tehdä tarkastusta kotirauhan piirissä.

Eläinsuojeluvalvoja vastaa tarkastuksessa aiheuttamastaan vahingosta siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään, ja hänellä on oltava vakuutus tarkastuksissa mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen varalta. Eläinsuojeluvalvojaan sovelletaan tämän lain mukaista tarkastusta suorittaessaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Aluehallintovirasto voi peruuttaa myöntämänsä oikeuden, jos eläinsuojeluvalvoja laiminlyö aluehallintoviraston määräämien ehtojen noudattamisen tai muutoin olennaisella tavalla rikkoo tarkastusta koskevia velvoitteitaan. Oikeus voidaan peruuttaa myös muusta perustellusta syystä.

4 luku
Valvonta

39 §
Tarkastus

(1477/2009) Jos on aihetta epäillä, että eläintä hoidetaan, kohdellaan tai käytetään tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti, aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus.

Ilman epäilyäkin aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, poliisilla ja eläinsuojeluvalvojalla on oikeus suorittaa tarkastus sirkuksessa, eläintarhassa, pysyvässä ja kiertävässä eläinnäyttelyssä, eläinkilpailuissa, 16 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa tilaisuuksissa sekä esityksessä ja näytöksessä, jossa eläimiä on mukana, sekä siellä, missä harjoitetaan 21, 23 tai 24 §:ssä tarkoitettua toimintaa. Ilman epäilyäkin tarkastuseläinlääkärillä on oikeus suorittaa tarkastus kaikissa eläintiloissa teurastamon tai teurastuspaikan alueella.

Tarkastuksen suorittajalla on oikeus päästä tiloihin, joissa eläintä pidetään, ja ottaa korvauksetta tarkastusta varten tarvittavia näytteitä. Tarkastuksessa voidaan tarkastaa eläin, sen pitopaikka sekä eläintä varten tarkoitetut ravinto, juotava, varusteet ja välineet.

Kotirauhan piirissä tässä pykälässä tarkoitetun tarkastuksen saa suorittaa ja näytteen ottaa vain viranomainen ja tarkastuksen saa suorittaa ja näytteen ottaa vain, jos se on välttämätöntä tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi ja on aihetta epäillä eläimen omistajan tai haltijan syyllistyvän tämän lain vastaiseen, rangaistavaksi säädettyyn menettelyyn. Eläinsuojeluvalvoja voi tarkastusoikeutensa rajoissa tarvittaessa avustaa viranomaista kotirauhan piiriin kohdistuvan tarkastuksen suorittamisessa.

40 §
Neuvot

Tarkastuksen suorittajan on eläimen omistajalle tai haltijalle annettavin neuvoin pyrittävä edistämään eläimen hyvinvointia ja vaikuttamaan siihen, että tarkastuksessa ilmenneet lievät eläinsuojelulliset epäkohdat korjataan.

Tarkastuseläinlääkärin on annettava 1 momentissa tarkoitetut neuvot teurastamon tai teurastuspaikan alueella sille, joka on vastuussa epäkohtien syntymisestä.

41 §
Ilmoitukset

(1477/2009) Jos eläinsuojeluvalvoja tekemässään tarkastuksessa havaitsee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on hänen ilmoitettava siitä aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle tai poliisille, jonka on tarvittaessa ryhdyttävä asiassa 42-44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin.

Jos tarkastuseläinlääkäri epäilee, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu teuraseläimiä toimittavassa eläintenpitoyksikössä, on hänen ilmoitettava asiasta sille aluehallintovirastolle, jonka toimialueella eläintenpitoyksikkö sijaitsee.

42 §
Kiellot ja määräykset

(1477/2009) Jos 39 §:ssä tarkoitetussa tarkastuksessa tai muutoin todetaan, että tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai poliisi voi kieltää eläimen omistajaa tai haltijaa jatkamasta tai toistamasta tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista menettelyä taikka määrätä eläimen omistajan tai haltijan määräajassa täyttämään velvollisuutensa.

43 §
Uhkasakko ja teettämisuhka

(1477/2009) Aluehallintovirasto voi omasta aloitteestaan tai kunnaneläinlääkärin, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkärin tai poliisin pyynnöstä tehostaa 42 §:n nojalla annettua kieltoa tai määräystä uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Uhkasakosta ja teettämisuhasta säädetään muutoin uhkasakkolaissa.

44 §
Kiireelliset toimenpiteet

(1477/2009) Jos eläinsuojelulliset syyt vaativat, aluehallintovirasto, kunnaneläinlääkäri, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitava viranhaltija, tarkastuseläinlääkäri, rajaeläinlääkäri tai poliisi voi 42 §:n säännöksistä poiketen ryhtyä välittömiin toimenpiteisiin eläimen hyvinvoinnin turvaamiseksi. Tässä tarkoituksessa eläimelle voidaan hankkia hoitoa muualta tai hoitaja taikka rehua tai muita eläimen hyvinvoinnin kannalta ehdottoman välttämättömiä aineita taikka, jos se ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, eläin voidaan lopettaa tai toimittaa teurastettavaksi taikka myydä huutokaupalla tai käyvästä hinnasta muuten.

45 §
Kuuleminen

Ennen 42 ja 43 §:ssä tarkoitetun päätöksen tekemistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Ennen 44 §:ssä tarkoitettuihin toimenpiteisiin ryhtymistä eläimen omistajalle tai haltijalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vain,

jos nämä ovat viivytyksettä tavattavissa. Päätöksestä on ilmoitettava eläimen omistajalle tai haltijalle.

46 §
Haltuunotto ja hävittäminen

Aluehallintovirastolla, kunnaneläinlääkärillä, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalla viranhaltijalla, tarkastuseläinlääkärillä ja poliisilla on oikeus ottaa haltuun 12 §:ssä tarkoitettu laite, väline tai aine. Laitteen, välineen tai aineen omistajan tai haltijan kuulemisesta ennen haltuunottopäätöksen tekemistä sekä päätöksen tiedoksiantamisesta on vastaavasti voimassa, mitä niistä 45 §:ssä säädetään. (1477/2009)

Jos muu tässä laissa tarkoitettu valvontaviranomainen kuin poliisi on suorittanut 1 momentissa tarkoitetun haltuunoton, tulee haltuunotettu laite, väline tai aine viipymättä toimittaa poliisille.

Pidättämiseen oikeutettu virkamies saa todistettavasti hävittää tai hävityttää sellaisen 12 §:ssä tarkoitetun laitteen, välineen tai aineen, joka voidaan takavarikoida, jos on todennäköistä, että laite, väline tai aine tultaisiin tuomitsemaan valtiolle menetetyksi, eikä sillä ole huomattavaa arvoa.

47 §
Takavarikko

(891/2001) Eläimen sekä edellä 12 §:ssä tarkoitetun laitteen, välineen ja aineen takavarikosta on voimassa, mitä pakkokeinolaissa (450/1987) säädetään. Sen estämättä, mitä pakkokeinolain 4 luvun 10 §:ssä säädetään takavarikoidun esineen säilyttämisestä, saadaan takavarikoitu eläin heti lopettaa, myydä tai muutoin luovuttaa, jos sen arvo on vähäinen tai jos sen hoidon järjestäminen ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.

48 §
Selvitykset ja tutkimukset

Elintarviketurvallisuusvirasto ja aluehallintovirasto voivat tämän lain sekä sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvomiseksi taikka Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi tai Euroopan yhteisön lainsäädännön niin edellyttäessä määrätä virkaeläinlääkärit suorittamaan selvityksiä ja tutkimuksia sellaisissa eläintenpitoyksiköissä, joissa pidetään eläimiä elinkeinonharjoittamisen tarkoituksessa, sekä teurastamoissa ja teurastuspaikoissa. (1477/2009)

Selvityksen tai tutkimuksen suorittajalla on oikeus päästä niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään, sekä eläintenpitoon liittyviin varastoihin ja muihin tiloihin. Eläintenpitoyksikönomistaja ja haltija sekä teurastamo tai teurastuspaikan omistaja tai haltija on velvollinen avustamaan selvityksen tai tutkimuksen suorittajaa sekä antamaan tarvittaessa kirjallisesti tämän pyytämät tiedot.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään eläinlääkäreiden oikeudesta päästä selvityksen tai tutkimuksen kohteena olevaan eläintenpitoyksikköön, eläinten kuljetustilaan, teurastamoon tai teurastuspaikkaan, koskee myös ulkomaisia tarkastajia Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä.

49 §
Tarkastusten, selvitysten ja tutkimusten suorittaminen

(1430/2006) Tässä laissa mainitut tarkastukset, selvitykset ja tutkimukset on pyrittävä suorittamaan niin, ettei niistä aiheudu tarpeetonta haittaa eläimille, eläintenpitoyksikön omistajalle tai haltijalle taikka eläintenpitoyksikön toiminnalle.

50 §
Virka-apu

Poliisin on tarvittaessa annettava virka-apua valvontaviranomaisille sekä eläinsuojeluvalvojalle tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonnassa, jos heitä estetään suorittamasta valvontatehtäväänsä ja esteen poistaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttöä.

Lisäksi tullilaitos on rajaeläinlääkärin pyynnöstä velvollinen antamaan rajaeläinlääkärille virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaisten tehtävien suorittamisessa. (1194/96)

Kunnaneläinlääkärin on tarvittaessa annettava virka-apua ulosottomiehelle eläimeen kohdistuvan menettämisseuraamuksen täytäntöönpanossa. (891/2001)

5 luku
Muutoksenhaku

51 §
Valitus

(1477/2009) Elintarviketurvallisuusviraston, aluehallintoviraston, kunnaneläinlääkärin, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan, tarkastuseläinlääkärin, rajaeläinlääkärin ja poliisin tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Valitukset tämän lain nojalla tehdyistä päätöksistä on käsiteltävä kiireellisinä.

52 §
Täytäntöönpano

(710/2005) Tämän lain 28, 42–44 ja 46 §:n nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei valitusviranomainen toisin määrää. Sellaisesta yksinomaan täytäntöönpanoa koskevasta hallinto-oikeuden päätöksestä, jolla muutoksenhaun alaisen päätöksen täytäntöönpano on kielletty tai keskeytetty, saa valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen vain pääasian yhteydessä.

6 luku
Seuraamukset

53 §
Eläinrääkkäys

(594/98) Rangaistus eläinsuojelurikoksesta ja lievästä eläinsuojelurikoksesta säädetään rikoslain 17 luvun 14 ja 15 §:ssä.

54 §
Eläinsuojelurikkomus

(1430/2006) Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) kohtelee eläintä 3–6, 8, 32 tai 33 §:n taikka niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisesti,

2) käyttää sellaista 12 §:ssä tarkoitettua välinettä, laitetta tai ainetta, jonka käyttö on kielletty,

3) suorittaa vastoin 7 tai 9–11 §:n säännöksiä niissä tarkoitetun toimenpiteen tai

4) tuo tai yrittää tuoda maahan eläimen 28 §:ssä mainitun kiellon vastaisesti,

on tuomittava, jollei teko ole rikoslain 17 luvun 14 tai 15 §:n nojalla rangaistava tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, eläinsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Eläinsuojelurikkomuksesta tuomitaan myös se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 12 §:ssä tarkoitettua valmistus-, maahantuonti-, myynti- tai luovutuskieltoa taikka 7 §:n 3 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 18, 19, 22, 25 tai 27 §:ssä tarkoitettua tai mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa,

2) rikkoo eläintenpitokieltoa tai toimii toisen välikätenä eläintenpitokiellon kiertämiseksi tai

3) laiminlyö 13 §:n 2 momentissa, 14 §:ssä, 16 §:n 1 momentissa, 17 §:ssä, 20 §:n 2 momentissa, 20 a §:n 2 momentissa, 21 §:n 2 tai 3 momentissa, 23, 24 tai 26 §:ssä taikka 64 §:ssä tarkoitetun tai mainittujen säännösten nojalla asetetun velvollisuuden.

55 §
Eläintenpitokielto

(594/98) Eläintenpitokiellosta säädetään rikoslain 17 luvun 23 §:n 1 momentissa.

Jos henkilölle on määrätty eläintenpitokielto, tuomioistuimen on lähetettävä jäljennös asiaa koskevasta pöytäkirjasta Elintarviketurvallisuusvirastolle. (300/2006)

56 §

56 § on kumottu L:lla 21.5.1999/662.

57 §
Menettämisseuraamus

(8917/2001) Eläintenpitokiellon määräämisen yhteydessä tuomittavasta eläimeen kohdistuvasta menettämisseuraamuksesta säädetään rikoslain 17 luvun 23 §:n 2 momentissa.

Eläintenpitokiellon rikkomisen johdosta tuomittavan eläimeen kohdistuvan menettämisseuraamuksen osalta on noudatettava, mitä rikoslain 10 luvun 1 §:ssä, 5 §:n 1 momentissa, 8 §:n 1 ja 3 momentissa ja 11 §:n 3 momentissa säädetään.

Muutoin on noudatettava, mitä rikoslain 10 luvussa säädetään.

7 luku
Erinäiset säännökset

58 §
Kustannukset

Eläimen omistajan tai haltijan on suoritettava 42 ja 44 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset. Jos eläin on myyty tai toimitettu teurastettavaksi tai eläimestä on saatu muuta tuloa, kustannukset on vähennettävä eläimen kauppahinnasta tai eläimestä saadusta muusta tulosta ja jäännös annettava eläimen omistajalle tai haltijalle.

Edellä 44 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset voidaan erityisistä syistä maksaa etukäteen valtion talousarviossa eläinlääkintähuoltoon varatuista määrärahoista. Eläimen omistaja tai haltija on vastuussa kustannusten lopullisesta suorittamisesta siten kuin 1 momentissa säädetään. (300/2006)

Kustannukset saadaan periä ilman tuomiota ja päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin säädetään. Jollei kustannuksia saada perityksi, korvataan ne valtion varoista.

59 §
Kunnalle maksettava korvaus

(767/2009) Kunnaneläinlääkärin 39 §:n nojalla suorittamasta tarkastuksesta sekä 48 §:n nojalla suorittamasta selvityksestä tai tutkimuksesta kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä.

60 § (1430/2006)

60 § on kumottu L:lla 29.12.2006/1430.

61 §
Vahingonkorvaus

Kunnaneläinlääkärin ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavan viranhaltijan tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoessaan aiheuttamasta mahdollisesta vahingosta vastaa valtio siten kuin vahingonkorvauslaissa (412/74) julkisyhteisön korvausvastuusta säädetään.

Valtion oikeuteen periä kunnaneläinlääkäriltä ja kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalta viranhaltijalta vahingonkärsijälle maksamansa korvausmäärä noudatetaan soveltuvin osin vahingonkorvauslain työnantajan työntekijään kohdistuvaa regressioikeutta koskevia säännöksiä.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, sovelletaan myös Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä suoritta-

maan määräämän eläinlääkärin mahdollisesti aiheuttamien vahinkojen korvaamiseen ja korvausten takaisinperintään. (1477/2009)

62 §
Salassapitovelvollisuus

Joka tämän lain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten noudattamista valvoessaan taikka 48 §:ssä tarkoitettua selvitystä tai tutkimusta suorittaessaan on saanut tietoja yksityisen henkilön tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilön henkilökohtaisista oloista, ei saa ilman asianomaisen suostumusta sivulliselle ilmaista eikä käyttää hyödykseen tai toisen hyödyksi näin saamiaan tietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen ja asiakirjojen antamista:

1) valvontaviranomaisille tämän lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;

2) syyttäjä-, poliisi- tai tulliviranomaisille rikoksen selvittämistä varten;

3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaiselle tämän lain mukaisessa asiassa; eikä

4) Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen edellyttämille ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille kyseisen sopimuksen tai oikeusjärjestyksen niin edellyttäessä.

63 §
Ilmoitusvelvollisuus

Jos on syytä epäillä, että eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä on rikottu, on tässä laissa tarkoitetun valvontaviranomaisen viipymättä tehtävä asiasta ilmoitus poliisille.

64 §
Valvontavelvoite

Lapsen huoltajien ja muiden henkilöiden, joilla on valvonnassaan viittätoista vuotta nuorempi lapsi, on huolehdittava siitä, ettei lapsi kohtele eläimiä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten vastaisesti.

65 §
Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

8 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

66 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Tällä lailla kumotaan 27 päivänä tammikuuta 1971 annettu eläinsuojelulaki (91/71) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä kotieläinten liikkuvasta kaupasta 10 päivänä toukokuuta 1968 annettu asetus (280/68) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Kumottavan lain 9 §:n 1 momentin ja 11 §:n 2 momentin nojalla 20 päivänä joulukuuta 1985 annettu asetus koe-eläintoiminnasta (1076/85) jää edelleen voimaan.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

67 §
Siirtymäsäännökset

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa harjoittaa 21 §:n 2 momentissa, 23 §:n 1 momentissa tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitettua toimintaa, on vuoden kuluessa lain voimaantulosta tehtävä toimintaa koskeva ilmoitus lääninhallitukselle.

Toiminnanharjoittajan, joka tämän lain voimaan tullessa kuljettaa eläimiä tulonhankkimistarkoituksessa, on haettava 30 §:ssä tarkoitettu lupa kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Kunnan on huolehdittava 15 §:n 1 momentissa tarkoitettujen eläinten hoidon järjestämisestä kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

HE 36/95
MmVM 10/95
EV 7/96

Eläinsuojeluasetus
7.6.1996/396

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/96) nojalla:

1 luku
Eläinten pitopaikka

1 §
Yleiset vaatimukset

Eläimen pitopaikka sekä pitopaikan rakenteet ja laitteet on suunniteltava, rakennettava ja huollettava siten, että se on eläimelle turvallinen ja että pitopaikan palovaara ja eläimen karkaamisvaara ovat mahdollisimman vähäisiä. Pitopaikassa tulee voida ylläpitää puhtautta ja hyvää hygieniaa ja siellä olevat eläimet on voitava tarkastaa ja hoitaa vaikeuksitta.

Pitopaikka ei saa vahingoittaa eläintä eikä vaarantaa sen terveyttä. Pitopaikan tulee tarjota riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja sekä liiallista kylmyyttä, lämpöä ja kosteutta vastaan.

Pitopaikan tulee olla kunkin eläinlajin erityistarpeet huomioon ottaen riittävän tilava. Eläimen on voitava pitopaikassaan seistä ja levätä luonnollisessa

asennossa sekä liikkua.

Eläimen tulee voida pitopaikassaan nousta makuulta luonnollisella tavalla. Samassa pitopaikassa pidettävien eläinten tulee voida pitopaikassaan asettua yhtäaikaa makuulle.

2 §

Pitopaikan olosuhteet

Eläimen pitopaikassa on huolehdittava riittävästä ilmanvaihdosta siten, etteivät haitalliset kaasut, pöly, veto tai liiallinen kosteus vaaranna eläimen terveyttä tai hyvinvointia. Pitopaikassa ei saa esiintyä jatkuvaa eläintä häiritsevää tai sille haittaa aiheuttavaa melua.

Pitopaikan valaistuksen tulee olla sellainen, että se on sopiva eläimen fysiologisten tarpeiden ja käyttäytymistarpeiden tyydyttämiseen ja että eläin voidaan tarkastaa ja hoitaa asianmukaisesti.

3 §

Eläinsuojan seinät ja lattia

Eläinsuojan seinien ja lattian on oltava rakenteiltaan ja materiaaleiltaan siellä pidettäville eläimille sopivia. Eläinsuojan lattia ei saa olla liukas ja se on voitava pitää helposti kuivana. Rakolattiassa, reijitetyssä tai verkkopohjaisessa lattiassa aukkojen on oltava reunoiltaan sileitä ja kooltaan ja muodoltaan sellaisia, että eläimelle ei aiheudu vahingoittumisen vaaraa. Eläimellä on oltava käytettävissä sopiva makuupaikka.

Eläinsuojalla tarkoitetaan 1 momentissa navettaa, sikalaa, tallia, kanalaa ja muuta vastaavaa eläinten pitoon tarkoitettua rakennusta sekä eläimen pitoon liittyvää rakennusta tai rakennelmaa, joka on tarkoitettu eläimelle säänsuojaksi.

4 §

Pitopaikan puhtaana- ja kunnossapito

Eläimen pitopaikka on pidettävä puhtaana. Pitopaikka ja siihen liittyvät sellaiset laitteet, joista eläinten terveys ja hyvinvointi riippuvat, on tarkastettava vähintään kerran päivässä. Eläinten terveyttä tai hyvinvointia vaarantavat viat on korjattava välittömästi ja, jollei se ole mahdollista, on ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimiin, jotta eläinten terveys ja hyvinvointi voidaan turvata vikojen korjaamiseen saakka.

2 luku
Tuotantoeläinten ulkokasvatus

5 §

Ulkona kasvatettavat tuotantoeläimet

Ulkona saa ympärivuotisesti kasvattaa vain sellaisia tuotantoeläinlajeja ja -rotuja, jotka soveltuvat ulkokasvatukseen.

Tuotantoeläimellä tarkoitetaan 1 momentissa eläintä, jota pidetään elintarvikkeiden, villan, nahan, höyhenten tai turkisten tuotantoa varten, sekä eläintä, jota pidetään tai kasvatetaan muuhun maataloustuotantoon.

6 §

Ulkotarha

Ulkotarhan on oltava eläimelle turvallinen. Tarhan maapohjan on oltava sellainen, että eläimet eivät vahingoita itseään eivätkä tarpeettomasti likaannu.

Tarhan aitauksen tulee olla rakenteiltaan ja materiaaleiltaan tarhattavalle eläinlajille sopiva ja sellainen, että se estää eläintä karkaamasta.

7 §

Ulkotarhan varustus

Ulkotarhassa olevilla eläimillä on oltava riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja vastaan. Säänsuojassa on oltava sopivat makuupaikat kaikille eläimille. Ulkotarhassa olevien eläinten eristämistä ja hoitoa varten tulee olla asianmukaiset tilat.

3 luku
Eläinten hoito

8 §

Terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtiminen

Hoidossa olevan eläimen terveydestä ja yleisestä hyvinvoinnista sekä eläimen puhtaudesta ja sen tarvitsemasta muusta kehonhoidosta on huolehdittava.

9 §

Ruokinta

Hoidossa olevalle eläimelle on annettava sille sopivaa hyvälaatuista ruokaa ja juomaa. Ruokinnassa on otettava huomioon kunkin eläimen tarpeet ja varmistettava, että jokainen eläin saa ravintoa riittävästi.

Eläimen terveydelle tiettävästi vaarallisen ruoan, juoman tai muun ravinnon antaminen hoidossa olevalle eläimelle on kiellettyä, samoin kuin sellaisten ravintoaineiden antamatta jättäminen, joiden puuttumisen tiedetään aiheuttavan eläimen sairastumisen.

10 §

Hyvinvoinnin seuranta

Jos hoidossa oleva eläin on ihmisen välittömässä valvonnassa tai tavoitettavissa, on eläimen kunto ja terveydentila sekä hyvinvointi tarkastettava vähintään kerran päivässä ja tarvittaessa useamminkin. Tarkastuksessa on kiinnitettävä erityistä huomiota synnytystä odottaviin, juuri synnyttäneisiin, vastasyntyneisiin, sairaisiin, heikkokuntoisiin ja vahingoittuneisiin eläimiin.

11 §

Sairas tai vahingoittunut eläin

Eläimen sairastuessa tai vahingoittuessa sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Sairas tai vahingoittunut eläin on tarvittaessa sijoitettava asianmukaiseen tilaan erilleen muista eläimistä. Sairauden tai vamman laadun niin edellyttäessä eläin on lopetettava tai teurastettava.

4 luku
Eläinten kohtelu ja käsittely

12 §
Yleiset vaatimukset

Eläintä on kohdeltava rauhallisesti, eikä sitä saa tarpeettomasti pelotella tai kiihdyttää. Eläimen käsittelyssä on pyrittävä käyttämään hyväksi sen lajinomaista käyttäytymistä, kuten laumavaistoa.

Eläintä ei saa vahingoittaa tai käsitellä väkivaltaisesti. Eläimen potkiminen sekä lyöminen kuritus-, koulutus- tai muussa sellaisessa tarkoituksessa eläintä vahingoittavalla välineellä on kielletty.

Eläintä ei saa raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä tavalla, että sille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä.

13 §
Kouluttaminen ja käyttäminen

Eläintä ei saa kouluttaa tai käyttää siten, että vahingoitetaan sen terveyttä tai hyvinvointia. Eläintä ei saa pakottaa yrittämään luonnollisten kykyjensä tai voimiensa ylittämistä.

Mitä 1 momentissa säädetään eläimen käyttämisestä, ei koske koiran tai muun eläimen käyttämistä viranomaistoiminnassa eläimen käyttötarkoitukseen liittyvissä tehtävissä, joihin tehtävän luonteen vuoksi liittyy vaara eläimen vahingoittumisesta.

14 §
Tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottaminen

Eläinsuojelulain (247/96) 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua tarpeettoman kärsimyksen, kivun ja tuskan tuottamista eläimelle on:

1) elävän eläimen käyttäminen maalina harjoitus- tai kilpa-ammunnassa;

2) piikkikannusten, piikkipannan tai piikkikuolaimen käyttö;

3) elävän kalan suomustaminen tai suolistaminen taikka eläimen elävänä kyniminen tai nylkeminen;

4) elävän linnun tai nisäkkään taikka muun selkärankaisen syöttäminen hoidossa olevalle eläimelle, ellei se ole välttämätöntä hoidossa olevan eläimen myöhempää luontoon palauttamista varten tai muutoin sille ehdottoman välttämätöntä;

5) muun kuin kohtuulliseksi katsottavan ihmisvoiman käyttö eläimen synnytyksessä sikiötä ulos vedettäessä;

6) eläimen kuljettaminen jostakin ruumiinosasta ripustamalla;

6 a) eläimen hännän katkaiseminen siten, että vahingoitetaan ihoa ja sen alaisia kudoksia; (910/2002)

7) poron tai muun kotieläimen taikka tuotantotarkoituksessa tarhatun eläimen tappaminen metsästyksellisin keinoin ampumalla, ei kuitenkaan poron ampuminen poromiehen toimesta tai muun kotieläimen taikka tuotantotarkoituksessa tarhatun eläimen ampuminen sen välitöntä tappamista vaativasta hyväksyttävästä syystä; sekä

8) muu sellainen eläimeen kohdistuva toiminta tai toimenpide, joka aiheuttaa eläimelle tarpeetonta kärsimystä, kipua tai tuskaa.

5 luku
Eläinten kytkeminen ja eräiden eläinten pito

15 §
Kytkemiseen käytettävä laite tai väline

Jos eläin pidetään kytkettynä, on kytkemiseen käytettävän laitteen tai välineen oltava sellainen, että se ei vahingoita eläintä. Kytkemiseen käytettävä laite tai väline on sovitettava ja säädettävä siten, että se on eläimelle sopiva ja antaa tarpeellisen ja turvallisen liikkumisvapauden.

16 §
Laitumella tai tarhassa olevat eläimet

Laitumella tai tarhassa olevan eläimen liikkumisvapautta ei saa rajoittaa painoja tai muita vastaavia liikkumista haittaavia välineitä käyttämällä. Eläimen raajoja ei saa sitoa yhteen, eikä eläimiä saa myöskään sitoa kiinni toisiinsa.

17 §
Sika

Sikaa ei saa pitää kytkyeellä paikalleen kytkettynä.

(910/2002) Sikoja on pidettävä ryhmässä, jollei ryhmästä erottamiseen ole eläinlääketieteellistä tai eläinten vihamieliseen käyttäytymiseen liittyvää syytä. Syyn poistuttua sika on sijoitettava takaisin ryhmään. Emakko tai ensikko saadaan kuitenkin pitää erillään ryhmästä aikana, joka alkaa viikkoa ennen odotettua porsimista ja päättyy neljän viikon kuluttua porsimista seuraavasta astutuksesta tai siemennyksestä, joka johtaa tiineyteen. Lisäksi karjua saadaan pitää yksittäiskarsinassa, jossa se voi kääntyä ympäri.

Jos sika joudutaan 2 momentissa mainitusta eläinlääketieteellisestä tai eläinten vihamieliseen käyttäytymiseen liittyvästä syystä erottamaan ryhmästä, sen on voitava kääntyä yksittäiskarsinassaan helposti ympäri, jollei eläinlääketieteellisestä syystä muuta johdu.

18 §
Nauta

Yli kahdeksan viikon ikäistä vasikkaa ei saa pitää yksittäiskarsinassa, jollei siihen ole eläinlääketieteellistä syytä. Vasikalla tarkoitetaan alle kuuden kuukauden ikäistä nautaeläintä.

Vasikkaa ei saa pitää parteen, karsinaan tai muuhun rakenteeseen kytkettynä muutoin kuin tilapäisesti eläimen ruokkimisen tai muun hoitamisen ajan.

Lypsylehmät ja pääasiassa maidontuotantoa varten kasvatettavat hiehot, jotka pidetään kytkettyinä, tulee päästää vähintään 60 päivänä laitumelle tai muuhun

tarkoituksenmukaiseen jaloittelutilaan ajanjaksona, joka alkaa 1 päivänä toukokuuta ja päättyy 30 päivänä syyskuuta. Jaloittelutilan pinta-alan on oltava vähintään 6 m2 siellä pidettävää nautaa kohden. Pinta-alan on oltava kuitenkin aina vähintään 50 m2. Hieholla tarkoitetaan vähintään 8 kuukauden ikäistä poikimatonta naaraspuolista nautaeläintä. (171/2005)

Lääninhallitus voi myöntää vapautuksen 3 momentissa tarkoitetusta laitumelle tai jaloittelutilaan pääsyä koskevasta vaatimuksesta, jos tuotantotilalla ei ole käytettävissään sopivaa laidunta tai jos muuta jaloitteluun soveltuvaa tilaa ei ole mahdollista kohtuudella järjestää tai jos vaatimuksen noudattaminen on kohtuutonta liikenteeseen, maastoon tai etäisyyteen liittyvistä syistä. Vapautus myönnetään enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja se peruutetaan, jos vapautuksen myöntämisen edellytykset lakkaavat. (171/2005)

19 §

Vuohi ja lammas

(171/2005) Vuohta tai lammasta ei saa pitää kytkettynä muutoin kuin lyhytaikaisesti eläimen ruokkimisen, lypsyn tai muun hoitamisen ajan.

20 §

Munivat kanat

(425/2000) Elintarvikkeeksi tarkoitettuja munia munivia Gallus gallus -lajiin kuuluvia kanoja ei saa 1 päivästä tammikuuta 2012 lukien pitää munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista annetun neuvoston direktiivin 1999/74/EY II luvussa tarkoitetussa varustelemattomassa häkissä. Varustelemattomalla häkillä tarkoitetaan häkkiä, jossa kanat eivät voi nokkia ja kuopia pehkua, munia pesään ja istua asianmukaisella orrella sekä jonka pinta-ala on alle 750 cm2 häkissä pidettävää kanaa kohden.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja häkkejä ei saa ottaa käyttöön 1 päivästä tammikuuta 2005 lukien. (860/2004)

21 §

Koira

Koiraa saa muuten kuin tilapäisesti pitää ulkona tietylle paikalle kytkettynä vain asuttuna olevan rakennuksen välittömässä läheisyydessä.

Alle vuoden ikäistä koiraa saa vain tilapäisesti pitää ulkona tietylle paikalle kytkettynä.

Ulkona muutoin kuin tilapäisesti kytkettynä pidettävällä koiralla sekä koiratarhassa pidettävällä koiralla on oltava mahdollisuus päästä asianmukaiseen koppiin tai muuhun tarkoituksenmukaiseen lepopaikkaan, jossa sillä on riittävä suoja sääoloja vastaan. Koiratarhan koossa on otettava huomioon koiran tai koirien rotu, koko ja lukumäärä.

Koiran liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava.

22 §

Eläimen säilyttäminen sen pitopaikaksi soveltumattomassa tilassa

Kissaa tai koiraa taikka muuta eläintä saadaan pitää sen kuljetukseen tarkoitetussa laatikossa tai häkissä taikka muussa vastaavassa pienikokoisessa säilytystilassa vain, jos eläimen kuljettaminen, sairaus tai muu tilapäinen ja hyväksyttävä syy sitä vaatii.

6 luku
Eläimille suoritettavat toimenpiteet ja eläinjalostus

23 §

Sallitut toimenpiteet

Eläinsuojelulain 7 §:n 1 ja 2 momentin estämättä ovat seuraavat eläimille suoritettavat toimenpiteet sallittuja:

1) sian, naudan, lampaan, poron, vuohen ja muun tuotantoeläimen korvien reijittäminen, loveaminen, tatuointi sekä korvamerkin tai mikrosirun asettaminen eläimeen ja edellä mainittujen eläinten merkitseminen muulla lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla tavalla siihen pätevän henkilön suorittamana;

2) hevosen tatuointi eläinlääkärin suorittamana tai eläinlääkärin valvonnassa, mikrosirun asettaminen hevoselle siihen pätevän henkilön suorittamana sekä hevosen merkitseminen kylmäpoltolla siihen pätevän henkilön suorittamana;

3) kissan tatuointi eläinlääkärin suorittamana, koiran tatuointi siihen pätevän henkilön suorittamana sekä mikrosirun asettaminen kissalle tai koiralle siihen pätevän henkilön suorittamana;

4) muiden kuin 1–3 kohdassa tarkoitettujen eläinten merkitseminen lyhytaikaista ja vähäistä kipua aiheuttavalla tavalla siihen pätevän henkilön suorittamana;

5) enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan kastrointi avoimella leikkausmenetelmällä kudoksia repimättä siihen pätevän henkilön suorittamana, alle kuuden viikon ikäisen lampaan kastrointi Burdizzon-pihdeillä siihen pätevän henkilön suorittamana, poron kastrointi Burdizzon-pihdeillä siihen pätevän henkilön suorittamana sekä vuohen, hevosen, naudan, yli seitsemän päivän ikäisen porsaan ja yli kuuden viikon ikäisen lampaan kastrointi eläinlääkärin suorittamana käyttäen asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä; (910/2002)

6) kissan, koiran tai muun seura- ja harrastuseläimen kastrointi tai sterilointi eläinlääkärin suorittamana käyttäen asianmukaista anestesiaa ja kivunlievitystä; (910/2002)

7) naudan, lampaan ja vuohen sarvien poistaminen kirurgisin toimenpitein eläinlääkärin suorittamana sekä naudan sarven aiheen tuhoaminen alle neljän viikon ikäiseltä eläimeltä siihen pätevän henkilön suorittamana;

8) jos pitopaikassa esiintyy emakoiden nisävaurioita, enintään seitsemän päivän ikäisen porsaan kulmahampaan terävän kärjen katkaisu tai hiominen asianmukaisia pihtejä tai hiomalaitetta käyttäen siihen pätevän henkilön suorittamana siten, että hampaaseen jää eheä ja sileä pinta; kulmahampaan katkaisua tai hiomista ei saa suorittaa rutiininomaisesti; ennen toimenpiteen suorittamista porsaiden pito-olosuhteita ja hoitoa parantamalla on pyrittävä estämään nisävaurioiden esiintyminen; (910/2002)

8 a) karjun torahampaiden lyhentäminen siihen pätevän henkilön suorittamana, jos se on tarpeellista muiden eläinten vahingoittumisen estämiseksi tai ihmisten turvallisuuden vuoksi; (910/2002)

9) nenärenkaan asettaminen naudalle eläinlääkärin suorittamana; sekä

10) siitokseen käytettävän kukon taaksepäin tai sisäänpäin osoittavan varpaan katkaiseminen ensimmäiseen niveleen asti 72 ensimmäisen elintunnin aikana siihen pätevän henkilön suorittamana.

Pätevällä henkilöllä tarkoitetaan 1 momentissa henkilöä, jolla on riittävät tiedot kyseisen toimenpiteen suorittamistekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Eläimille tehtäviin toimenpiteisiin käytettävien välineiden ja laitteiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia, puhtaita ja toimintakuntoisia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen eläimille suoritettavaksi sallittujen toimenpiteiden lisäksi asianomainen ministeriö voi myöntää poikkeuksia eläinsuojelulain 7 §:n 1 ja 2 momentin säännöksistä.

24 §
Eläinjalostus

Sellaista luonnollista tai keinollista lisäämistä tai sellaista jalostusmenetelmää, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa eläimelle kärsimystä tai vahingoittaa sitä, ei saa käyttää.

Eläintä ei saa pitää tuotantotarkoituksia varten, jollei sen ilmiasun tai perimän perusteella voida kohtuudella olettaa, että eläintä voidaan pitää ilman että eläimen pitäminen aiheuttaa haittaa sen terveydelle tai hyvinvoinnille.

7 luku
Lihan, munien ja siitoseläinten tuotantotarhat

25 §
Tarhattavat eläimet

(425/2000) Lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi saadaan Suomessa luonnonvaraisina tavattavista nisäkäs- ja lintulajeista tarhata seuraaviin eläinlajeihin kuuluvia eläimiä:

1) valkohäntäpeura, kuusipeura, metsäpeura, metsäkauris, metsäjänis, rusakko, mufloni ja villisika; sekä

2) fasaani, heinäsorsa, peltopyy, metso, teeri, riekko, metsä- ja merihanhi sekä kanadanhanhi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen eläinlajien lisäksi saadaan lihan, munien tai niiden tuottamiseen tarkoitettujen siitoseläinten tuottamiseksi tarhata rämemajavia, japaninpeuroja, saksanhirviä, vesipuhveleita (Bubalus bubalus), amerikanbiisoneita (Bison bison), strutseja, emuja ja amerikannanduja (tavallinen rhea).

8 luku
Ammattimainen tai muutoin laajassa mitassa tapahtuva seura- ja harrastuseläinten pito

26 §
Toiminnan määrittely

Eläinsuojelulain 24 §:ssä tarkoitettua ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläintenpitoa on:

1) koirien, kissojen tai muiden seura- ja harrastuseläinten säännöllinen kaupanpitäminen tai välittäminen;

2) kun koirien tai kissojen omistajalla tai haltijalla on kasvatettavanaan vähintään kuusi siitosnarttua, jotka ovat penikoineet ainakin yhden kerran;

3) koirien tai kissojen hoitoon, säilytykseen tai koulutukseen ottaminen, jos samanaikaisesti ja säännöllisesti otetaan hoidettavaksi, säilytettäväksi tai koulutettavaksi vähintään kuusi yli viiden kuukauden ikäistä koiraa tai kissaa;

4) kun ravi- tai ratsuhevosia tai muita vastaavia seura- tai harrastuseläiminä pidettäviä eläimiä kasvatetaan, vuokrataan, otetaan säilytettäviksi tai hoidettaviksi, valmennettaviksi tai kouluttaviksi tai kun annetaan opetusta mainittujen eläinten käytössä ja käsittelyssä, jos täysikasvuisia eläimiä on yhteensä vähintään kuusi; sekä

5) muu vastaava ammattimainen tai laajamittainen seura- ja harrastuseläinten pito.

9 luku
Ilmoituksenvarainen toiminta

27 §
Ilmoituksen sisältö

Eläinsuojelulain 24 §:ssä tarkoitetun lääninhallitukselle tehtävän ilmoituksen tulee sisältää:

1) toiminnanharjoittajan nimi, osoite ja kotipaikka;

2) jos toiminnanharjoittaja on yhtiö, osuuskunta tai muu yhteisö taikka säätiö, jäljennös yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä sekä rekisteriote;

3) toiminnassa mahdollisesti käytettävä toiminimi;

4) selvitys eläinten hoidosta vastaavan henkilön koulutuksesta ja muusta toiminnassa tarvittavasta kokemuksesta;

5) missä ja minkälaista toimintaa aiotaan harjoittaa sekä milloin toiminta on tarkoitus aloittaa;

6) tiedot eläinlajeista ja eläinmääristä, joita toiminta koskee tai tulee koskemaan;

7) selvitys toiminnassa käytettävistä tiloista ja käytettävistä tai käytettäviksi aiotuista laitteista; sekä

8) selvitys siitä, miten eläinten hoito on tarkoitus järjestää.

Mitä 1 momentissa säädetään ilmoituksen sisällöstä, noudatetaan soveltuvin osin myös eläinsuojelulain 21 ja 23 §:ssä säädettyä ilmoitusta tehtäessä.

28 §

Ilmoituksen tekeminen

Eläinsuojelulain 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tehtävä viimeistään 30 vuorokautta ennen uuden toiminnan aloittamista ja toiminnan oleellisesti muuttuessa tai toiminta lopetettaessa viimeistään 14 vuorokautta ennen muutoksen toteuttamista.

29 §

Lääninhallituksen ilmoitusvelvollisuus

Lääninhallituksen on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille kunnan alueella harjoitettavasta eläinsuojelulain 21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitetusta toiminnasta.

10 luku
Eläinten lopettaminen

30 §

Yleiset vaatimukset

Eläimen saa lopettaa vain lopettamisen osaava henkilö. Lopettamisen suorittavalla henkilöllä tulee olla riittävät tiedot kyseisen eläinlajin lopetusmenetelmästä ja lopetustekniikasta sekä riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Lopetettavaa eläintä on pidettävä kiinni tai sen liikkumista on rajoitettava muulla sopivalla tavalla siten, että eläin säästyy lopettamisessa kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta, kärsimykseltä, vahingoittumiselta ja ruhjoutumiselta. Lopetettavaa eläintä ei saa ripustaa ennen lopettamista, eikä sen raajoja saa sitoa.

Eläimen lopetus on suoritettava siten, että eläimelle ei aiheudu tarpeetonta kipua, tuskaa tai kärsimystä ja että muille eläimille aiheutuva häiriö on mahdollisimman vähäinen.

Eläimen lopettavan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin sen hävittämiseen tai muihin toimenpiteisiin ryhdytään.

31 §

Hukuttaminen tai tukehduttaminen

Tajuissaan olevan nisäkkään, linnun ja matelijan lopettaminen hukuttamalla tai tukehduttamalla on kielletty.

32 §

Pienikokoiset seura- tai harrastuseläimet

Koira ja kissa sekä muu vastaava pienikokoinen seura- tai harrastuseläin saadaan lopettaa, jollei sitä lopeteta eläinlääkärin toimesta asianmukaisella nukutus- tai lopetusaineella, ainoastaan ampumalla aivoihin tai käyttämällä kaasua, joka aiheuttaa välittömän tajunnan menetyksen ja kuoleman. Jos lopettamiseen käytetään hiilimonoksidia, kaasun tulee olla asianmukaisesti jäähdytetty ja suodatettu, eikä siinä saa olla ärsyttäviä aineita.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saadaan koiran ja kissan pentu sekä muun vastaavan pienikokoisen seura- tai harrastuseläimen pentu tai poikanen alle kolmen päivän ikäisenä lopettaa lyömällä eläintä päähän niin voimakkaasti, että se välittömästi menettää henkensä.

Eläinlääkärin valvonnassa saadaan lopettaminen suorittaa muullakin kuin 1 ja 2 momentissa mainitulla tavalla.

33 §

Tuotantoeläimet

Nisäkäs- tai lintulajeihin kuuluva tuotantoeläin, turkiseläintä lukuun ottamatta, saadaan lopettaa ainoastaan ampumalla taikka sähkövirtaa tai hiilidioksidia käyttämällä. Siipikarjaan kuuluva eläin saadaan lisäksi lopettaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella tai murtamalla alle kolme kiloa painavan eläimen niska nopeasti ja tehokkaasti. (171/2005)

Tuotantotarkoituksessa pidettävä turkiseläin saadaan lopettaa asianomaisen ministeriön tarkemmin määräämällä tavalla ainoastaan sähkövirralla, hiilimonoksidilla, hiilidioksidilla, ampumalla tai aivoihin tunkeutuvalla mekaanisella laitteella.

Untuvikot saadaan hautomoissa lopettaa ainoastaan välittömästi tappavalla mekaanisella laitteella tai hiilidioksidilla. Hautomoiden kuoriutumattomat munat on käsiteltävä edellä tarkoitetulla mekaanisella laitteella.

Sen lisäksi, mitä 1–3 momentissa säädetään, saadaan eläin lopettaa eläinlääkärin toimesta asianmukaista nukutusainetta käyttämällä. Jos se on eläintautien vastustamiseksi tai diagnostisoimiseksi välttämätöntä, voidaan tuotantoeläin eläinlääkärin luvalla ja valvonnassa lopettaa myös muulla kuin edellä tässä pykälässä säädetyllä lopetusmenetelmällä.

34 §

Lopettaminen hätätapauksessa

Hätätapauksessa, eläimen kärsimyksen pitkittymisen estämiseksi ja jos edellä 32 tai 33 §:ssä tarkoitettuja keinoja ei ole mahdollista käyttää tai jos eläintä ei saada kiinni, se voidaan lopettaa myös muulla kuin edellä säädetyllä tavalla, kuitenkin niin, ettei eläimelle aiheuteta tarpeetonta kärsimystä.

35 §
Lopetettavan sairaan tai vahingoittuneen eläimen siirtäminen

Sairas tai vahingoittunut tuotantoeläin saadaan siirtää muualle lopetettavaksi tai teurastettavaksi vain, jos eläimen kuljetus tai käsittely kuljetusta varten ei aiheuta sille lisäkärsimystä.

Vakavasti sairas tai vahingoittunut hevonen, nautaeläin tai muu vastaava suurehko eläin saadaan kuljettaa muualle lopetettavaksi tai teurastettavaksi vain eläinlääkärin luvalla.

11 luku
Teurastus ja siihen liittyvät toimenpiteet

36 §
Teurastamo ja teurastuspaikka

Teurastamon ja teurastuspaikan on oltava rakenteiltaan ja varusteiltaan sellainen sekä toiminta siellä on järjestettävä siten, että eläimille ei aiheudu tarpeetonta kiihtymystä, kipua tai tuskaa.

Teurastamossa ja teurastuspaikassa on oltava eläinten säilyttämiseksi asianmukaiset ja riittävät säilytystilat. Säilytystilojen tulee tarjota riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja sekä liiallista kylmyyttä, lämpöä ja kosteutta vastaan ja niissä on oltava riittävästi parsia, karsinoita tai muita eläinten säilytyspaikkoja.

37 §
Teuraseläinten säilytys

Teurastettavaksi tuotu eläin, jota ei teurasteta välittömästi, on viipymättä vietävä säilytystilaan, jollei eläintä voida sen kuljetusvälineessä säilyttää asianmukaisesti.

Eläimet, jotka lajinsa, sukupuolensa, alkuperänsä tai ikänsä johdosta suhtautuvat toisiinsa vihamielisesti tai saattavat vahingoittaa toisiaan, on säilytettävä erillään toisistaan.

38 §
Teuraseläinten hoito

Teurastusta varten säilytettävien eläinten saatavilla, siipikarjaa lukuun ottamatta, tulee olla jatkuvasti juomavettä.

Jos eläimiä ei teurasteta 12 tunnin kuluessa niiden saapumisesta teurastamoon tai teurastuspaikkaan, niille on annettava riittävä määrä ruokaa niiden saavuttua ja sen jälkeen eläimet on ruokittava kyseiselle eläinlajille sopivin välein sekä lypsettävä tarvittaessa.

Teuraseläinten kunto ja terveydentila sekä hyvinvointi on tarkastettava päivittäin aamulla ja illalla ja tarvittaessa useamminkin.

39 §
Kiireellisesti teurastettavat eläimet

Huomattavan sairas, vahingoittunut tai loukkaantunut eläin sekä vieroittamaton eläin on teurastettava viipymättä, kuitenkin viimeistään teurastamoon tai teurastuspaikkaan saapumista seuraavan kahden tunnin aikana. Ennen teurastusta edellä tarkoitetut eläimet on säilytettävä erillään muista eläimistä.

Häkissä, laatikossa tai muussa vastaavassa kuljetuspäällyksessä teurastamoon tuotavat eläimet on teurastettava mahdollisimman pian teurastamoon tulon jälkeen.

40 §
Eläinten säilytys teurastusta suoritettaessa

Teurastuksen aikana eläimiä ei saa odotuttaa huoneessa tai paikassa, jossa teurastus suoritetaan.

41 §
Teurastajan ja teurastusta edeltäviä toimenpiteitä suorittavan henkilöstön kelpoisuus

Teurastettavien eläinten hoitoa ja käsittelyä sekä tainnuttamista ja verenlaskua suorittavalla henkilöstöllä on oltava riittävät tiedot ja taidot toimenpiteiden asianmukaiseksi suorittamiseksi.

Ammattimaisen teurastuksen saa suorittaa vain siihen harjaantunut tai opetettu kahdeksantoista vuotta täyttänyt henkilö.

Teurastuksessa ei saa olla läsnä asiattomia henkilöitä.

42 §
Tainnuttaminen

Teurastuksessa eläin on ennen verenlaskua tainnutettava nopeasti, tehokkaasti ja riittävän pitkäksi ajaksi. Siipikarjaan kuuluva eläin saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella.

Tainnutettavaa eläintä on pidettävä kiinni tai sen liikkumista on rajoitettava muulla sopivalla tavalla siten, että eläin säästyy tainnuttamisessa kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta, kärsimykseltä, vahingoittumiselta ja ruhjoutumiselta. Tainnutettavaa eläintä ei saa ripustaa ennen tainnuttamista, eikä sen raajoja saa sitoa. Siipikarjaan kuuluva eläin sekä kaniini saadaan kuitenkin ripustaa tainnuttamista varten, jos tainnuttaminen voidaan suorittaa asianmukaisesti ja ilman viivytystä.

Tainnuttaminen on suoritettava eläinlajista riippuen, siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin määrää, eläimen aivoihin tunkeutuvalla mekaanisella laitteella, välittömästi tainnuttavalla sähkövirralla tai kaasulla taikka lyömällä eläintä päähän sopivalla aseella tai eläintä päähän ampumalla.

43 §
Tainnuttamiseen käytettävät välineet ja laitteet

Tainnuttamiseen käytettävien välineiden ja laitteiden tulee olla tarkoitukseensa sopivia ja toimintakuntoisia. Välineiden ja laitteiden toimintakunnon varmistamiseksi ne on tarkastettava ja huollettava säännöllisesti.

44 §
Verenlasku

Tainnutetun eläimen verenlasku on aloitettava välittömästi tainnuttamisen jälkeen. Verenvuodon tulee olla nopea, runsas ja täydellinen niin, että eläimen tajunta ei ehdi palautua.

Eläimelle ei saa suorittaa muita toimenpiteitä ennen kuin se on kuollut.

12 luku
Uskonnollisista syistä noudatettava teurastustapa

45 §
Yleiset määräykset

Sen estämättä, mitä edellä 42 §:n 1 momentissa säädetään eläimen tainnuttamisesta ennen verenlaskua, saadaan uskonnollisten syiden niin edellyttäessä verenlasku eläimestä aloittaa samanaikaisesti tainnuttamisen kanssa noudattaen, mitä tässä luvussa säädetään.

Eläimen saa tässä luvussa säädetyllä tavalla teurastaa vain teurastamossa tai teurastuspaikassa laitoksen tarkastuseläinlääkärin läsnäollessa.

46 §
Eläimen liikkumisen rajoittaminen

Nautaeläimen liikkumista on rajoitettava siten suunnitellulla mekaanisella laitteella, että eläin säästyy kaikelta vältettävissä olevalta kivulta, tuskalta, kärsimykseltä, vahingoittumiselta ja ruhjoutumiselta. Muutoin eläimen liikkumisen rajoittamisessa on noudatettava, mitä edellä 42 §:n 2 momentissa säädetään.

47 §
Tainnuttaminen

Eläin on tainnutettava sopivalla, 42 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tainnutusvälineellä samanaikaisesti kaulasuonten katkaisun kanssa. Siipikarjaan kuuluva eläin saadaan kuitenkin teurastaa katkaisemalla kaula nopeasti terävällä aseella.

48 §
Kaulasuonten katkaisu

Kaulasuonten katkaisemisen saa toimittaa siihen harjaantunut ja asianomaisen uskonnollisen yhdyskunnan hyväksymä henkilö.

Kaulasuonten katkaiseminen on suoritettava mahdollisimman nopeasti siihen soveltuvalla terävällä aseella.

13 luku
Erinäiset säännökset

49 §
Määräystenantovaltuus

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän asetuksen säännöksistä, jotka koskevat eläinten pitopaikkaa, ulkokasvatusta, eläinten hoitoa, eläinten kohtelua ja käsittelyä, eläinten kytkemistä, eläimille suoritettavia toimenpiteitä, eläinjalostusta, ammattimaista tai muutoin laajassa mitassa tapahtuvaa seura- ja harrastuseläinten pitoa, eläinten lopettamista, teurastusta ja sitä edeltäviä toimenpiteitä suorittavien henkilöiden pätevyyttä, teurastamon ja teurastuspaikan eläinten käsittelytiloja sekä teurastusta ja siihen liittyviä toimenpiteitä.

50 §
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996. Asetuksen 20 §:n voimaantulosta säädetään kuitenkin erikseen.

Edellä 1 momentissa säädetystä poiketen asetuksen 18 §:n 1 momenttia sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 1998 lukien ja 18 §:n 3 momenttia sovelletaan 1 päivästä heinäkuuta 2006 lukien. (910/2002)

Eläinsuojelulain voimaan tullessa harjoitettavasta lain 21 §:n 2 momentissa, 23 §:n 1 momentissa tai 24 §:n 1 momentissa tarkoitetusta toiminnasta tehtävän ilmoituksen tekemisestä säädetään eläinsuojelulain 67 §:ssä.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Neuvoston direktiivi 91/629/ETY; EYVL N:o 340, 11.12.1991, s. 28, neuvoston direktiivi 91/630/ETY; EYVL N:o 340, 11.12.1991, s. 33, neuvoston direktiivi 88/166/ETY; EYVL N:o 74, 19.3.1988, s. 83, neuvoston direktiivi 93/119/EY; EYVL N:o 340, 31.12.1993, s. 21.

Eläintautilaki
55/80

Yleisiä säännöksiä

1 § Eläintautien vastustamiseksi ja ennakolta ehkäisemiseksi on noudatettava, mitä tässä laissa säädetään. Helposti leviävien eläintautien vastustamisessa on lisäksi noudatettava mitä helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa (88/60) on säädetty.

1 a § (398/1998) Sen lisäksi, mitä 1 §:ssä säädetään, tätä lakia sovelletaan myös eläinperäisten rehujen hygieeniselle laadulle asetettaviin vaatimuksiin ja niiden

noudattamisen valvontaan rehuja valmistettaessa, Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla Suomeen tuotaessa ja Suomesta vietäessä sekä Suomesta Euroopan yhteisön ulkopuolisiin maihin vietäessä. Mitä tässä laissa säädetään eläintautien vastustamiseksi, ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi suoritettavista toimenpiteistä ja lain nojalla annettavista säännöksistä ja määräyksistä, koskee myös eläinperäisten rehujen hygieenisen laadun turvaamista. Asianomainen ministeriö päättää tarkemmin tämän lain ja rehulain (396/1998) nojalla suoritettavan eläinperäisten rehujen valvonnan yhteensovittamisesta.

2 § Eläintaudilla tarkoitetaan tässä laissa sellaista sairautta tai tartuntaa, joka suoraan tai välillisesti voi siirtyä eläimestä toiseen eläimeen tai ihmiseen.

Eläimellä tarkoitetaan tässä laissa eläinten lisäksi niiden sukusoluja. (21.8.1992/809)

3 § Eläintaudit jaetaan, sen mukaan kuin asetuksella tarkemmin säädetään, helposti leviäviin, vaarallisiin, valvottaviin ja muihin eläintauteihin.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto määrää, mitä eläintauteja, niiden laatu ja vaikutukset huomioon ottaen, on pidettävä helposti leviävinä, vaarallisina tai valvottavina.

4 § Eläintautiin sairastuneeksi epäiltynä pidetään eläintä, jos siinä havaitaan tautiin viittaavia oireita tai jos jostakin muusta syystä voidaan päätellä sen saaneen tartunnan. Sairastuneena pidetään eläintä, jossa tauti on todettu tai jonka yleisesti hyväksytyin eläinlääketieteellisin perustein voidaan todeta saaneen tartunnan.

5 § (603/2006) Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Aluehallintovirasto ja sen alaisena lääneneläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan. (1460/2009)

Kunnaneläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta kunnan alueella. Tarkastuseläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta teurastamossa.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä lääneneläinlääkärin ja aluehallintovirasto kunnaneläinlääkärin suorittamaan tietyn tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvan tehtävän myös tämän virka-alueen ulkopuolella. Elintarviketurvallisuusvirasto voi antaa tällaiseen tehtävään liittyvän toimeenpanevan tehtävän, kuten eläinten tappamisen, alueen eristämisen tai muun vastaavan tehtävän, muunkin eläinlääkärin suoritettavaksi. Elintarviketurvallisuusviraston antamaa tehtävää suorittavan muun eläinlääkärin on tehtävää suorittaessaan noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Eläinlääkäriin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta säädetään. Hallinnolliset päätökset tarpeellisista toimenpiteistä tekee viranomainen, joka huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta. Tässä pykälässä tarkoitetut eläinlääkärit ovat tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä velvollisia noudattamaan Elintarviketurvallisuusviraston antamia määräyksiä. (1460/2009)

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Elintarviketurvallisuusvirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanoa ja noudattamista.

Aluehallintovirasto ja sen alaisena lääneneläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan. (1460/2009)

Kunnaneläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta kunnan alueella. Tarkastuseläinlääkäri huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta teurastamossa.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi määrätä lääneneläinlääkärin ja aluehallintovirasto kunnaneläinlääkärin suorittamaan tietyn tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvan tehtävän myös tämän virka-alueen ulkopuolella. Elintarviketurvallisuusvirasto voi antaa tällaiseen tehtävään liittyvän toimeenpanevan tehtävän, kuten eläinten tappamisen, alueen eristämisen tai muun vastaavan tehtävän, muunkin eläinlääkärin suoritettavaksi. Elintarviketurvallisuusviraston antamaa tehtävää suorittavan muun eläinlääkärin on tehtävää suorittaessaan noudatettava, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Eläinlääkäriin sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sekä, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) julkisyhteisön ja virkamiehen korvausvastuusta säädetään. Hallinnolliset päätökset tarpeellisista toimenpiteistä tekee viranomainen, joka huolehtii tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten täytäntöönpanosta. Tässä pykälässä tarkoitetut eläinlääkärit ovat tämän lain täytäntöönpanoon liittyvissä tehtävissä velvollisia noudattamaan Elintarviketurvallisuusviraston antamia määräyksiä. (1460/2009)

6 § Jokainen eläinlääkärin ammattia harjoittava eläinlääkäri on velvollinen tekemään maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston määräämät ilmoitukset eläintautien esiintymisestä sekä toimenpiteistään niiden ehkäisemiseksi ja vastustamiseksi.

7 § Johtavana laitoksena tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvien tutkimustehtävien suorittamisessa toimii valtion eläinlääketieteellinen laitos.

Edellä 1 momentissa mainittuja tehtäviä voivat suorittaa muutkin laitokset. Nämä laitokset ovat tällöin velvollisia noudattamaan valtion eläinlääketieteellisen laitoksen antamia ohjeita.

Todetun tai epäillyn eläintaudin johdosta suoritettavat toimenpiteet

8 § Jos 5 §:ssä tarkoitettu eläinlääkäri epäilee tai toteaa eläimen sairastavan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläintautia tai sellaista vakavaa tarttuvaa eläintautia, jota ei esiinny Suomessa, hänen on tarvittaessa tutkittava eläin. Mikäli se taudin toteamiseksi, hävittämiseksi tai leviämisen estämiseksi on tarpeen, hänen on annettujen määräysten ja ohjeiden mukaisesti rajoitettava taikka kiellettävä eläimen, eläimestä saatavien tuotteiden ja eläimestä peräisin olevien jätteiden luovuttaminen, huolehdittava eläimen ja alueen eristämisestä, eläimen kanssa kosketukseen joutuneiden esineiden ja tavaroiden desinfioinnista tai hävittämisestä sekä eläimen tappamisesta taikka ryhdyttävä muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin. (21.8.1992/809)

Milloin muu kuin 1 momentissa tarkoitettu eläinlääkäri epäilee tai toteaa eläimen sairastavan 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläintautia tai sellaista vakavaa tarttuvaa eläintautia, jota ei esiinny Suomessa, hänen on ilmoitettava asiasta 5 §:ssä tarkoitetulle eläinlääkärille ja, jos kysymyksessä on helposti leviävä tai vaarallinen eläintauti, viipymättä suoritettava taudin leviämisen estämiseksi tarpeelliset toimenpiteet, kunnes 5 §:ssä tarkoitettu eläinlääkäri on ottanut asian hoitoonsa. (21.8.1992/809)

3 mom. on kumottu L:lla 21.8.1992/809.

Tarkempia määräyksiä tässä pykälässä tarkoitetuista toimenpiteistä antaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto.

9 § Jos eläimen omistaja tai haltija epäilee eläimen kuolleen tai sairastuneen 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun eläintautiin taikka sellaiseen vakavaan tarttuvaan eläintautiin, jota ei esiinny Suomessa, hänen on mahdollisuuksien mukaan eristettävä eläin, ilmoitettava asiasta 5 §:ssä tarkoitetulle eläinlääkärille sekä ryhdyttävä tämän määräyksestä taudin leviämisen estämiseksi ja taudin hävittämiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin. (21.8.1992/809)

Eläimen omistajan ja haltijan on annettava 5 §:ssä tarkoitetulle eläinlääkärille taudin alkuperän, laadun ja levinneisyyden selvittämiseksi tarpeelliset tiedot ja avustettava tarvittavan aputyövoiman hankkimisessa. Niin ikään hänen on suoritettava ne toimenpiteet, jotka 8 §:n nojalla määrätään hänen tehtäväkseen, samoin kuin alistuttava eläinlääkarin sanotun pykälän nojalla suorittamiin toimenpiteisiin.

10 § (303/2006) Edellä 5 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärin on tiedotettava 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläintaudin tai sellaisen vakavan tarttuvan eläintaudin esiintymisestä, jota ei esiinny Suomessa, ja varotoimenpiteistä, jos se taudin leviämisen estämiseksi on tarpeellista. Tiedottaminen voi olla yleistä tai koskea vain tiettyä henkilöä tai ryhmää, kuten sellaisia eläimen omistajia, joiden eläimet ovat vaarassa sairastua samasta tartuntalähteestä.

Tarkempia säännöksiä tiedottamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Eläintautien ennalta ehkäiseminen ja leviämisen estäminen sekä tautitilanteen selvittäminen (21.8.1992/809)

11 § (21.11.1997/1000)

11 § on kumottu L:lla 21.11.1997/1000

12 § (303/2006) Jos eläintaudin esiintymisestä tai leviämisestä voi aiheutua vaaraa ihmisten terveydelle, vakavaa vaaraa eläinten terveydelle taikka taloudellisia tappioita eläintuotannolle, eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi voidaan:

1) määrätä eläimet tutkittaviksi, rokotettaviksi tai muutoin käsiteltäviksi taikka välttämättömistä syistä tapettaviksi;

2) määrätä eläintenpitoa koskevia välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja;

3) määrätä eläinten kauppaa ja eläinten välitystä sekä niiden järjestämistä koskevia välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja;

4) määrätä eläinnäyttelyitä ja -kilpailuja tai muita vastaavia tilaisuuksia koskevia välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja;

5) määrätä eläinten lannan ja virtsan säilyttämistä, käsittelyä ja käyttöä koskevista välttämättömistä toimenpiteistä;

6) määrätä eläintenpitopaikoissa käytettävien varusteiden ja välineiden käytöstä sekä niiden välttämättömistä puhdistus- ja desinfiointitavoista;

7) määrätä välttämättömiä rajoituksia tai kieltoja henkilöiden käynneille eläintenpitopaikoissa;

8) määrätä välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja, joita eläinten teurastusta harjoittavien laitosten sekä rehuja, eläimistä saatavia tuotteita tai eläimistä peräisin olevia jätteitä käsittelevien laitosten on toiminnassaan noudatettava;

9) määrätä välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja, joita on noudatettava kuolleiden eläinten ja niiden osien sekä niistä peräisin olevien jätteiden sellaisessa käytössä, johon liittyy eläintautien leviämisen vaaraa; sekä

10) määrätä välttämättömiä ehtoja, rajoituksia tai kieltoja, joita on noudatettava luovutettaessa ja käy-

tettäessä eläimistä peräisin olevaa ruokajätettä eläinten rehuksi.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, määräyksistä, kielloista, ehdoista ja rajoituksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Yksittäistapauksessa päätöksen 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, määräyksistä, kielloista, ehdoista ja rajoituksista tekee Elintarviketurvallisuusvirasto.

Maa- ja metsätalousministeriön 2 momentissa tarkoitetussa asetuksessa voidaan lisäksi säätää, että lääninneläinlääkäri voi yksittäistapauksessa myöntää luvan poiketa mainitussa asetuksessa säädetyistä kielloista ja rajoituksista, jos voidaan varmistua siitä, että luvan kohteena oleva toiminta ei aiheuta eläintaudin leviämisen vaaraa. Tällöin asetuksessa on lisäksi annettava tarkemmat säännökset luvan myöntämisen edellytyksistä

12a § (3.6.1994/424) Tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa varten on 5 §:ssä tarkoitetulla eläinlääkärillä oikeus päästä tässä laissa tarkoitettuihin laitoksiin ja niihin tiloihin, joissa eläimiä pidetään sekä ottaa tarvittavia näytteitä.

Eläimen omistaja ja haltija on velvollinen avustamaan eläinlääkäriä näytteiden ottamisessa sekä varaamaan asianmukaiset eläinten käsittelytilat näytteenottoa varten.

(3.6.1994/424) Mitä 1 momentissa säädetään Suomen viranomaisten oikeudesta päästä tarkastettaviin laitoksiin ja tiloihin, koskee myös Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja viranomaisia.

12b § (303/2006) Eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi eläimen omistajan tai haltijan on merkittävä eläimet niiden tunnistamista sekä alkuperän ja liikkumisen jäljitettävyyttä varten.

Tarkempia säännöksiä siitä, mitkä eläimet on merkittävä ja millä tavoin, annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

12c § (303/2006) Eläintautien ennalta ehkäisemiseksi ja leviämisen estämiseksi sekä tautitilanteen selvittämiseksi eläimen omistaja ja haltija sekä eläinten kauppaan, välitykseen ja kuljetukseen osallistuvat henkilöt ovat velvollisia pitämään luetteloa omistamistaan, hallussaan olevista, kuljettamistaan, ostamistaan ja luovuttamistaan eläimistä. Luetteloon on merkittävä eläinten laji ja lukumäärä sekä eläinten ikää, syntymää, kuolemaa, merkitsemistä, alkuperää ja siirrettävien eläinten määränpäätä ja kuljetusta koskevat tiedot. Lisäksi eläimen omistaja ja haltija sekä eläinten kauppaan, välitykseen ja kuljetukseen osallistuvat henkilöt ovat velvollisia antamaan 5 §:ssä mainituille viranomaisille tämän lain toimeenpanoa ja valvontaa varten tarpeelliset tiedot.

Tarkempia säännöksiä siitä, mitkä eläimet on luetteloitava 1 momentin mukaisesti, luettelon sisällöstä, muodosta ja säilyttämisestä sekä 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisesta viranomaisille annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

12d § (303/2006)Eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi voidaan järjestää ja toteuttaa eläinten terveysvalvontaohjelmia, joihin sisältyy eläintenpidossa noudatettavia menettelytapoja, kuten eläinten siirtoja, ruokintaa tai eläimille määräajoin tehtäviä tutkimuksia koskevia 12 §:n 1 momentissa tarkoitettuja toimenpiteitä, määräyksiä, ehtoja, rajoituksia tai kieltoja. Eläintenpitoyksikön kuuluminen terveysvalvontaohjelmaan on vapaaehtoista. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella terveysvalvontaohjelmaan kuuluminen voidaan säätää pakolliseksi silloin, kun se on välttämätöntä 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläintaudin vastustamiseksi tai Euroopan yhteisön lainsäädännön panemiseksi täytäntöön.

Terveysvalvontaohjelma perustetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan myös tarkemmat säännökset perustettavaan ohjelmaan sisältyvistä 1 momentissa tarkoitetuista toimenpiteistä, määräyksistä, ehdoista, rajoituksista ja kielloista sekä siitä, mitä eläintenpitoyksiköitä, eläimiä ja eläintauteja ohjelma koskee. Lisäksi terveysvalvontaohjelman perustamista koskevassa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa voidaan säätää eläintenpitoyksikön tuotantomuotoa, eläinten lukumäärää, terveydentilaa ja terveydentilan selvittämiseksi tehtäviä tutkimuksia koskevia edellytyksiä eläintenpitoyksikön ohjelmaan kuulumiselle sekä 12 e §:ssä tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja niiden tekemisessä noudatettavasta menettelystä.

12e §
(303/2006)Eläintenpitoyksiköstä vastaava henkilö voi liittää eläintenpitoyksikön vapaaehtoiseen terveysvalvontaohjelmaan toimittamalla sitä koskevan kirjallisen ilmoituksen kunnaneläinlääkärille. Jos vapaaehtoiseen terveysvalvontaohjelmaan kuulumiselle on asetettu edellytyksiä, kunnaneläinlääkäri päättää ohjelmaan hyväksymisestä. Edellä 12 d §:n 1 momentissa tarkoitetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaan pakolliseen terveysvalvontaohjelmaan kuuluvan eläintenpitoyksikön on ilmoittauduttava kunnaneläinlääkärille.
Jos eläintenpitoyksikön terveysvalvontaohjelmaan kuulumiselle on asetettu edellytyksiä, eläintenpitoyksikkö voidaan erottaa ohjelmasta, jos edellytykset eivät enää täyty ja edellytysten täyttymättä jääminen ei ole tilapäistä. Lisäksi eläintenpitoyksikkö voidaan erottaa vapaaehtoisesta terveysvalvontaohjelmasta, jos se ei noudata 12 d §:ssä tarkoitettuja terveysvalvontaohjelman mukaisia toimenpiteitä, määräyksiä, ehtoja, rajoituksia tai kieltoja. Terveysvalvontaohjelmasta erottamisesta päättää lääninneläinlääkäri kunnaneläinlääkärin esityksestä. Eläintenpitoyksiköstä vastaava henkilö voi omasta aloitteestaan ilmoittaa,

että eläintenpitoyksikkö eroaa vapaaehtoisesta terveysvalvontaohjelmasta. Ilmoitus eroamisesta on tehtävä kirjallisesti kunnaneläinlääkärille.
Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten tulee sisältää vähintään tiedot eläintenpitoyksikössä pidettävistä eläimistä ja eläinten omistajasta, omistajan osoite- ja yhteystiedot sekä eläintenpitoyksikön osoite ja mahdollinen tilatunnus. Kunnaneläinlääkärin on toimitettava tiedot terveysvalvontaohjelmaan liittyneistä tai hyväksymistään, sille ilmoittautuneista pakolliseen terveysvalvontaohjelmaan kuuluvista sekä vapaaehtoisesta terveysvalvontaohjelmasta eronneista eläintenpitoyksiköistä lääneneläinlääkärille ja Elintarviketurvallisuusvirastolle. Lääneneläinlääkärin on toimitettava tiedot terveysvalvontaohjelmasta erotetuista eläintenpitoyksiköistä kunnaneläinlääkärille ja Elintarviketurvallisuusvirastolle.

12f § (303/2006)Kuolleita eläimiä, niiden osia tai niistä peräisin olevia jätteitä käsittelevien laitosten hyväksymisestä ja valvonnasta säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1774/2002 (sivutuoteasetus).

Sivutuoteasetuksessa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia 1 momentissa mainittujen laitosten osalta ovat 5 §:ssä tarkoitetut viranomaiset. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset laitosten hyväksymistä ja valvontaa koskevan toimivallan käytöstä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan lisäksi antaa tarkempia säännöksiä niistä 1 momentissa tarkoitettujen laitosten hyväksymistä tai valvontaa taikka hyväksyttyjen laitosten luettelointia koskevista asioista, jotka sivutuoteasetuksen mukaan on jätetty jäsenvaltioiden päätettäviksi.

Sivutuoteasetuksen 26 artiklassa tarkoitettua valtakunnallista luetteloa hyväksytyistä laitoksista pitää Elintarviketurvallisuusvirasto.

12g § (303/2006) Eläimiä ja eläimistä saatavia tuotteita, joista voi aiheutua 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun eläintaudin tai sellaisen vakavan tarttuvan eläintaudin leviämisen vaaraa, jota ei esiinny Suomessa, saa tuoda muista Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen tai viedä Suomesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin vain toimija, joka on rekisteröitynyt Elintarviketurvallisuusviraston pitämään rekisteriin.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetyt tarkemmat säännökset niistä eläimistä ja eläimistä saatavista tuotteista, joiden tuontiin ja vientiin 1 momenttia sovelletaan.

Rekisteröinnin edellytykset täyttävällä toimijalla on oikeus tulla rekisteröidyksi. Toimijan merkitseminen rekisteriin eläinten tuojaksi edellyttää, että toimijalla on käytössään tilat, joissa eläimet voidaan tarvittaessa pitää eristyksessä. Toimijan merkitseminen rekisteriin tuotteiden viejäksi edellyttää, että toiminta on eläinlääkärin säännöllisessä valvonnassa ja että toimijalla on eläinlääkärin hyväksymä omavalvontaohjelma, jolla varmistetaan, että maasta vietävät tuotteet täyttävät niitä koskevat vaatimukset.

Rekisteröintiä haetaan kirjallisesti Elintarviketurvallisuusvirastolta. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset rekisteröinnin edellytyksistä sekä rekisteröitymistä koskevasta hakemusmenettelystä.

Rekisteröinti on voimassa seuraavan vuoden tammikuun loppuun. Rekisteröinti uusitaan hakemuksesta, jos toimija edelleen täyttää rekisteröinnin edellytykset.

12h § (303/2006)Edellä 12 g §:ssä tarkoitettuun rekisteriin merkitään seuraavat tiedot:

1) toimijan nimi ja osoite;

2) eläinlaji tai tuote, jonka viejäksi tai tuojaksi toimija on rekisteröity;

3) valtio, josta eläimiä tai tuotteita aiotaan tuoda; sekä

4) vientiä valvova eläinlääkäri.

Tiedot on poistettava rekisteristä kolmen vuoden kuluessa rekisteröinnin voimassaoloajan päättymisestä.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin merkittyjen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

13 § (21.8.1992/809) Asetuksella voidaan säätää eläinten, eläimistä saatavien tuotteiden ja eläimistä peräisin olevien jätteiden sekä eläintauteja mahdollisesti levittävien muiden esineiden ja tavaroiden luovutuksesta, kuljetuksesta, maastaviennistä, maahantuonnista ja kauttakuljetuksesta.

(3.6.1994/424) Asetuksella voidaan lisäksi säätää, että maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi antaa määräyksiä 1 momentissa tarkoitetuista seikoista.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, noudatetaan Euroopan yhteisön ulkopuolelta tuotavien eläinten sekä muiden 1 momentissa tarkoitettujen esineiden ja tavaroiden tuontiehtojen sekä rajatarkastusmenettelyn osalta kuitenkin eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) säännöksiä. Norjan, Islannin ja Liechtensteinin osalta kyseisistä vaatimuksista säädetään kuitenkin Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa tämän lain nojalla. (804/1999)

13a § (1460/2009) Elintarviketurvallisuusvirasto tai aluehallintovirasto voi tehostaa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaista maahantuojan tuontitarkastuksessa hylättyihin tuotteisiin liittyvää määräystä ryhtyä toimenpiteisiin uhalla, että laiminlyötyihin toimenpiteisiin ryhdytään laiminlyöjän kustannuksella. Teettämisuhkaa koskevissa asioissa noudatetaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

14 § (303/2006) Tämän lain täytäntöönpanossa tarvittavan karanteenin tulee olla Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymä. Karanteenin hyväksymisen edellytyksenä on, että karanteenitila tai -asema huomioon ottaen karanteenissa kulloinkin pidettävien eläinten asettamat vaatimukset on siten suunniteltu, sijoitettu, rakennettu, varustettu ja hoidettu sekä sen toiminta ja valvonta siten järjestetty, että eläintaudit eivät pääse leviämään karanteenin ulkopuolelle.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa karanteenin hyväksymistä koskevan päätöksensä kokonaan tai osittain, jos eläintaudin leviämisen vaaraa ei muulla tavoin voida estää. Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös, jos karanteenin hyväksymisen edellytykset eivät enää täyty eikä karanteenin omistaja Elintarviketurvallisuusviraston kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa ole korjannut puutetta edellytyksissä. Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista karanteenin hyväksymisen edellytyksistä annetaan tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 a § (408/2008) Kaloja, vedessä eläviä äyriäisiä ja nilviäisiä sekä näiden hedelmöitettyjä sukusoluja saa kasvattaa ihmisravinnoksi, myytäväksi tai muutoin luovutettavaksi jatkokasvatukseen taikka istutettavaksi mereen tai vesistöihin vain toiminnanharjoittaja, jolla on toimintaan Elintarviketurvallisuusviraston lupa. Lupaa ei kuitenkaan vaadita, jos toiminnan tarkoituksena on ainoastaan:

1) kalojen, äyriäisten tai nilviäisten kasvattaminen ihmisravinnoksi omaan käyttöön taikka toimitettavaksi pieninä määrinä suoraan kuluttajille tai paikallisille vähittäisliikkeille edelleen kuluttajille toimitettavaksi;

2) koristeeksi tarkoitettujen kalojen, äyriäisten tai nilviäisten kasvattaminen sellaisissa akvaarioissa tai akvaariotiloissa, tekolammikoissa tai altaissa, joista vesiä ei johdeta puhdistamattomina mereen tai vesistöihin;

3) kalojen tai äyriäisten kasvattaminen lammikoissa virkistyskalastusta varten ilman, että niitä siirretään lammikosta jatkokasvatukseen tai istutuksiin; tai

4) nilviäisten kasvattaminen veden puhdistusta varten.

Kasvatettuja kaloja saa perata elintarvikelain (23/2006) mukaisesti hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa vain toiminnanharjoittaja, jolla on toimintaan Elintarviketurvallisuusviraston lupa, jos perattavat kalat ovat peräisin alueelta, jolta niiden kuljettamista on rajoitettu helposti leviävän eläintaudin esiintymisen vuoksi.

14 b § (408/2008) Edellä 14 a §:ssä tarkoitettua lupaa koskevasta hakemuksesta tulee käydä ilmi hakijan kotipaikka ja yhteystiedot sekä niiden eläintenpitoyksiköiden tai elintarvikehuoneistojen yhteystiedot, joissa harjoitettavaa toimintaa hakemus koskee. Lupahakemukseen on liitettävä kuvaus hakijan toiminnasta sekä jokaista eläintenpitoyksikköä ja elintarvikehuoneistoa koskeva kirjallinen kuvaus siitä, miten eläintenpitoyksikössä tai elintarvikehuoneistossa ennaltaehkäistään, seurataan ja torjutaan eläintauteja (omavalvonnan kuvaus). Elintarvikehuoneiston toimintaa koskevaan omavalvonnan kuvaukseen on liitettävä yksityiskohtainen kuvaus toiminnassa syntyvien jätteiden ja jätevesien käsittelystä.

Lupa myönnetään, jos omavalvonnan kuvauksessa esitetyt toimet ovat riittäviä eläintautien havaitsemiseksi ja seuraamiseksi ja niiden leviämisen vaaran estämiseksi tai vähentämiseksi, jos toiminta täyttää 12 c §:ssä säädetyt vaatimukset luettelon pitämisestä ja jos toiminnasta ei aiheudu vakavaa vaaraa eläintautien leviämisestä lähistöllä sijaitseviin eläintenpitoyksiköihin taikka luonnonvaraisiin kaloihin, äyriäisiin tai nilviäisiin. Jos osa hakemuksessa mainituista eläintenpitoyksiköistä tai elintarvikehuoneistoista ei täytä luvan myöntämisen edellytyksiä, lupa voidaan rajata koskemaan vain edellytykset täyttäviä eläintenpitoyksiköitä tai elintarvikehuoneistoja. Lupaan voidaan sisällyttää eläintautien vastustamisen kannalta välttämättömiä lupaehtoja.

Jos toiminnanharjoittaja rikkoo tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia tai rikkoo lupaehtoja taikka jos toiminta ei enää täytä luvan myöntämisen edellytyksiä, Elintarviketurvallisuusvirasto voi antaa toiminnanharjoittajalle huomautuksen. Lupa voidaan peruuttaa, jos rikkomus on vakava tai jos olennaiset luvan myöntämisen edellytykset eivät enää täyty eikä toiminnanharjoittajalle annettu huomautus ole johtanut toiminnassa esiintyvien epäkohtien korjaamiseen. Toiminnanharjoittaja on velvollinen ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle toiminnassa tapahtuvista olennaisista muutoksista 30 vuorokauden kuluessa sekä pitämään omavalvonnan kuvauksen ajan tasalla. Edellä 5 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten on valvottava luvan saanutta toimintaa säännöllisin tarkastuksin, joiden tiheys päätetään riskinarvioinnin perusteella.

Elintarviketurvallisuusvirasto julkaisee luvan saaneista toiminnanharjoittajista luettelon, johon merkitään toiminnanharjoittajan nimi ja yhteystiedot sekä eläintenpitoyksikkö- tai elintarvikehuoneistokohtaisesti tiedot sijainnista, kasvatustiloista, sijaintialueen tautitilanteesta, tuotantosuunnasta sekä kasvatettavien tai perattavien eläinten lajeista.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä luvan edellytyksistä, omavalvonnan kuvauksen sisällöstä, luvan hakemismenettelystä, luvan saaneen toiminnan valvonnasta sekä 4 momentissa tarkoitetun luettelon julkaisemisesta

Kustannukset ja korvaukset

15 § Valtion varoista maksetaan tämän lain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää viranomaisen määräyksestä suorittaneen eläinlääkärin tai muun henkilön palkkiot sekä korvaukset matkakustannuksista ja välineiden ja tarvikkeiden käytöstä aiheutuneista kustan-

nuksista. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin palkkioiden ja korvausten perusteista ja määristä. Kunnaneläinlääkärin suorittamasta tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaisesta tehtävästä kunnalle valtion varoista maksettavasta korvauksesta säädetään eläinlääkintähuoltolain (765/2009) 23 §:ssä. (766/2009)

Valtion varoista suoritetaan viranomaisen määräämän alueen eristämisestä ja vartioimisesta aiheutuneet kustannukset.

Edellä 1 momentissa säädetyn estämättä eläimen tai tavaran omistajan tai haltijan tulee kuitenkin maksaa tarkastuksen tai toimenpiteen suorittajalle korvaus tarkastuksesta tai toimenpiteestä, joka aiheutuu eläimen tai tavaran tuonnista, viennistä tai kuljetuksesta taikka vapaaehtoisesta eläinten terveysvalvontaohjelmasta. Eläimen omistajan tai haltijan on myös maksettava tarkastuksen tai toimenpiteen suorittajalle korvaus tarkastuksesta tai toimenpiteestä, joka aiheutuu tarhattujen sorkkaeläinten pakollisesta terveysvalvontaohjelmasta. Muiden pakollisten terveysvalvontaohjelmien osalta eläimen omistajan tai haltijan on maksettava tarkastuksen tai toimenpiteen suorittajalle edellä tarkoitettu korvaus silloin, kun Suomea sitova kansainvälinen sopimus tätä edellyttää. Maa- ja metsätalousministeriö määrää tarkemmin maksettavan korvauksen suuruuden noudattaen soveltuvin osin kunnallisen yleisen virka- ja työehtosopimuksen eläinlääkäritaksassa vastaavan kaltaisista tarkastuksista tai toimenpiteistä määrättyä korvausta, jollei Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa toisin edellytetä. (491/1997)

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta perittävistä maksuista säädetään kuitenkin 1–3 momentin estämättä eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa. (1993/1996)

Sen lisäksi, mitä 3 momentissa säädetään, eläimistä peräisin olevaa jätettä käsittelevien laitosten, jotka valmistavat eläinten rehua tai rehun raaka-ainetta, on suoritettava valtiolle maksu tämän lain mukaisesta valvonnasta, joka on säädetty Elintarviketurvallisuusviraston tehtäväksi. Maksu on määrättävä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädettyjen perusteiden mukaisesti, jollei Euroopan yhteisön lainsäädännöstä tai Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta muuta johdu. (303/2006)

16 § Valtion varoista maksetaan eläimen eristämisestä tai taudin torjumiseksi välttämättömistä puhdistus-, desinfioimis-, tappamis- ja raadon tai muun esineen hävittämistöistä sekä näihin töihin käytetyistä aineista ja tarvikkeista aiheutuneet kustannukset. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston määräämien tautien osalta mainitut kustannukset suorittaa kuitenkin kokonaan tai osittain eläimen omistaja.

17 § Eläimestä, jonka viranomainen on määrännyt tapettavaksi taikka joka viranomaisen määräämän toimenpiteen seurauksena on kuollut on eläimen omistajalla oikeus saada korvaus valtion varoista. Korvausta voidaan suorittaa myös silloin, kun eläin on kuollut sellaiseen tautiin, jonka johdosta muut saman karjan tai eläinyksikön eläimet määrätään tapettaviksi. Korvausta voidaan niin ikään suorittaa eläimestä, joka eläimen omistajan hakemuksesta on tapettu 3 §:n 2 momentissa tarkoitetun taudin hävittämiseksi.

18 § Omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus sellaisesta muusta kuin 17 §:ssä mainitusta omaisuudesta, joka vaarallisen tai helposti leviävän eläintaudin johdosta annetusta viranomaisen määräyksestä on otettu näytteeksi tutkimuksia varten, hävitetty tai käsitelty siten, että se on vahingoittunut tai pilaantunut.

19 § Edellä 17 ja 18 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa on eläimestä ja omaisuudesta suoritettava käyvän arvon mukainen täysi korvaus. Milloin eläintä ei ole tapettu viranomaisen määräyksestä, vaan omistajan hakemuksesta, suoritetaan korvauksena kuitenkin enintään kolme neljäsosaa eläimen käyvästä arvosta vähennettynä teurasarvolla tai jäännöskäyttöarvolla. (21.8.1992/809)

Eläimen käyväksi arvoksi katsotaan se arvo, joka sillä olisi ollut ilman kuoleman tai tappamisen aiheuttanutta tautia kokonaan tai osaksi hyödyksi, vähennetään korvattavasta määrästä omaisuuden jäännöskäyttöarvo. Korvausta ei suoriteta eläimestä tai muusta omaisuudesta, jonka arvo on vähäinen, ellei korvauksen suorittamiseen ole erityisen painavia syitä. Korvausta ei suoriteta luonnonvaraisista eläimistä.

20 § Milloin tämän lain perusteella annetut määräykset tai suoritetut toimenpiteet estävät tai vaikeuttavat karjatalouden harjoittamista, kalanviljelyä, mehiläishoitoa tai muuta eläintenpitoa, voidaan tästä syystä eläimen omistajalle aiheutunut, hänen toimeentuloaan merkittävästi vaikeuttava taloudellinen vahinko korvata valtion varoista.

21 § Tässä laissa tarkoitettuja korvauksia on haettava Elintarviketurvallisuusvirastolta, joka päättää niiden myöntämisestä. Edellä 17 §:ssä tarkoitettua korvausta on haettava kahden kuukauden kuluessa siitä, kun eläin on tapettu. Muita tässä laissa tarkoitettuja korvauksia on haettava puolen vuoden kuluessa siitä, kun korvauksiin oikeuttaviin toimenpiteisiin on ryhdytty taikka ehtoja, rajoituksia tai kieltoja koskevan määräyksen voimassaolo on päättynyt. (408/2008)

Oikeus tässä laissa tarkoitettuihin korvauksiin menetetään kokonaan tai osittain, jos korvaukseen muutoin oikeutettu ei ole noudattanut tätä lakia taikka sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tahi jos hän hankkiessaan eläimen tai muun omaisuuden on tiennyt taikka hänen olosuhteet huomioon ottaen olisi pitänyt tietää eläimen sairastavan tässä laissa tarkoitettua tautia tahi omaisuudessa olevan tartuntaa.

Korvausta ei makseta, jos maahantuotu eläin on sairastunut tässä laissa tarkoitettuun tautiin ennen kuin eläimen maahantuonnista on kulunut kuusi kuukautta eikä eläimen voida todeta saaneen tartuntaa Suomessa.

21 a § Jos korvauksen hakijan oikeus korvaukseen on ilmeinen, Elintarviketurvallisuusvirasto voi suorittaa hakijalle ennakkokorvausta. (303/2006)

Jos korvaukseen oikeutetulle havaitaan maksetun ennakkokorvauksena enemmän kuin mihin hänellä on oikeus, hän on velvollinen palauttamaan liikaa saamansa määrän kuukauden kuluessa siitä, kun hän on saanut tiedon lopullisesta korvauksesta.

Liikaa maksetun ennakkokorvauksen perimisestä on voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/61) säädetään.

21 b § (21.8.1992/809) Korvaus määrätään kokonaan tai osaksi maksettavaksi takaisin, jos sen saaja on korvausta hakiessaan antanut vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taikka salannut niitä ja menettelyllä on ollut vaikutusta korvauksen myöntämiseen.

Joka tahallaan tai tuottamuksellisesti on aiheuttanut tässä laissa tarkoitetun taudin leviämisen toisen henkilön omistamiin eläimiin, velvoitetaan kokonaan tai osaksi korvaamaan valtiolle valtion varoista edellä mainitun taudin vuoksi tämän lain perusteella maksetut kustannukset ja korvaukset.

Kustannusten ja korvausten perimisestä on voimassa, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa säädetään.

Erinäisiä säännöksiä

22 § Asetuksella säädetään tarvittaessa, miltä osin eläintautien vastustamisessa ja ennakolta ehkäisemisessä puolustusvoimissa saadaan poiketa tämän lain säännöksistä.

23 § Joka rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, on tuomittava, jollei siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, eläintautilain säännösten rikkomisesta sakkoon tai vankeuteen.

Eläintautiasetus

601/80

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/80) 3 §:n 1 momentin sekä 13 ja 24 §:n nojalla:

Yleisiä säännöksiä

1 § Eläintautilain (55/80) 3 §:ssä tarkoitettuja helposti leviäviä, vaarallisia ja valvottavia eläintauteja kutsutaan tässä asetuksessa *vastustettaviksi eläintaudeiksi*.

Valvottavaksi eläintaudiksi voidaan määrätä sellainen eläintauti, joka siinä määrin aiheuttaa taloudellista vahinkoa yksityistaloudessa eläintenpidolle, että eläintenpidon turvaamiseksi taudin vastustaminen on tärkeää, tai joka voi sairastuttaa ihmisen.

Vaaralliseksi eläintaudiksi voidaan määrätä sellainen eläintauti, joka aiheuttaa kansantaloudellisesti merkittäviä tappioita, huomattavasti estää tai haittaa eläinten tai eläinkunnan tuotteiden vientiä tai tuontia taikka joka voi tarttua eläimestä ihmiseen aiheuttaen tämän vakavanlaatuisen sairastumisen.

Helposti leviäväksi eläintaudiksi voidaan määrätä eläintauti, joka on sellainen kuin 3 momentissa on sanottu, mutta jonka tarttuvuus lisäksi on suuri taikka joka leviää välillisen tai välittömän kosketuksen kautta erityisen helposti.

2 § Eläintautilain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräys vastustettavien eläintautien kuulumisesta 1 §:n 2–4 momentissa mainittuihin ryhmiin on julkaistava maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston päätöksenä asetuskokoelmassa. Eläinlääkintöosasto voi myös päättää, että eläintauti sen esiintymisessä ilmenevien erojen mukaan kuuluu useampaankin ryhmään ja että eläintauti ainoastaan määrättynä aikana tai tietyllä alueella kuuluu johonkin edellä tarkoitettuun ryhmään.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston edellä 1 momentissa tarkoitetun päätöksen johdosta viranomaiset voivat antaa eläintautilain taikka sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten perusteella määräyksiä välittömästi eläinlääkintöosaston päätöksen antamisesta lukien, ellei eläinlääkintöosaston päätöksessä toisin määrätä.

Viranomaisten tehtävät

3 § Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston tulee johtaa eläintautien vastustamista ja ennalta ehkäisemistä sekä valvoa, että siitä annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

4 § Lääninhallituksen ja sen alaisena läänineläinlääkärin tulee:

1) läänin alueella johtaa eläintautien vastustamista ja ennalta ehkäisemistä sekä valvoa, että siitä annettuja säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan, sekä tehdä tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosastolle esityksiä toimenpiteistä eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi;

2) määrätä asianomainen kunnan- tai kaupungineläinlääkäri taikka tarpeen vaatiessa joku muu eläinlääkäri, joka virkansa tai toimensa perusteella voidaan siihen velvoittaa, tutkimaan epäillyn tai ilmenneen eläintaudin laatua ja ryhtymään sen johdosta tarvittaviin toimenpiteisiin;

3) määrätä tarvittaessa eläinlääkäri eläinnäyttelyyn, kilpailuun tai muuhun sellaiseen tilaisuuteen, johon kootaan eläimiä, valvomaan eläinten terveydentilaa ja eläintautien vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä annettujen säännösten ja määräysten noudattamista;

4) määrätä kunnan- tai kaupungineläinlääkäri tai tarkastuseläinlääkäri tarvittaessa muutoinkin ryhtymään vastustettavan eläintaudin vastustamista ja ennalta ehkäisemistä tarkoittaviin toimenpiteisiin;

5) valvoa, että eläinten maahantuontiin ja maasta vientiin liittyvät, eläintauteja koskevat toimenpiteet

tulevat annettujen ohjeiden mukaan suoritetuiksi;

6) valvoa ja ohjata eläintautilain perusteella suoritettavien palkkioiden ja korvausten suuruuden määrittämistä ja laskuttamista; sekä

7) suorittaa lääninhallitukselle eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi erikseen säädetyt tai määrätyt muut tehtävät.

5 § Lääninneläinlääkärin tulee:

1) tarvittaessa itse välittömästi ryhtyä taudin ehkäisemistä tarkoittaviin toimenpiteisiin saadessaan tietää tai havaitessaan sellaisia seikkoja, jotka antavat aihetta epäilyyn vastustettavan eläintaudin esiintymisestä; sekä

2) suorittaa lääninneläinlääkärille eläintautien vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi erikseen säädetyt tai maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston määräämät tahi muuten määrätyt muut tehtävät tarvittessa myös eläintaudin esiintymispaikalla.

6 § Kunnan ja kaupungineläinlääkärin tulee:

1) huolehtia eläintautien vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä virka-alueellaan;

2) ryhtyä epäillyn tai todetun vastustettavan eläintaudin johdosta taudin vastustamiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä ottaa selvää epäillyn tai ilmenneen eläintaudin laadusta ja sen leviämisestä;

3) toimeenpanna eläintautilain 8 §:ssä tarkoitettu eläimen tappaminen tämän asetuksen 8 §:n mukaisesti;

4) tehdä lääninhallitukselle tarvittaessa esityksensä jatkotoimenpiteistä epäillyn tai todetun vastustettavan eläintaudin johdosta;

5) ilmoittaa tarvittaessa kunnan terveydenhoitoviranomaisille ihmisille aiheutuvasta terveydellisestä vaarasta epäillessään tai todettuaan eläimessä eläintautia, joka voi tarttua eläimestä ihmiseen; sekä

6) ryhtyä muihin tarvittaviin tai erikseen määrättyihin toimenpiteisiin vastustettavan eläintaudin vastustamiseksi ja ennalta ehkäisemiseksi.

7 § Tarkastuseläinlääkärin tulee:

1) seurata eläintautien esiintymistä teuraaksi tai tarkastettavaksi tuoduissa eläimissä sekä tarvittaessa ilmoittaa asianomaiselle kunnan- tai kaupungineläinlääkärille taikka lääninneläinlääkärille sekä terveydenhoitoviranomaisille epäilemästään tai toteamastaan vastustettavasta eläintaudista; helposti leviävästä tai vaarallisesta eläintaudista on tämä ilmoitus tehtävä välittömästi;

2) ryhtyä toimenpiteisiin ilmenneen vastustettavan eläintaudin ja sen tartunnan hävittämiseksi ja leviämisen estämiseksi teurastamosta tai lihantarkastamosta; sekä

3) valvoa vastustettavien eläintautien ennalta ehkäisemiseksi annettujen säännösten ja määräysten mukaisten toimenpiteiden suorittamista sekä säännösten ja määräysten noudattamista teurastamossa.

Eläintaudin johdosta suoritettavat toimenpiteet

8 § Eläintautilain 8 §:ssä tarkoitetun eläimen tappamisen saa toimeenpanna sen jälkeen, kun tappamiseen on saatu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston hyväksyminen.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on sanottu, saa kunnan- tai kaupungineläinlääkäri toimeenpanna eläimen tappamisen taudin toteamiseksi ilman eläinlääkintöosastolta ennalta saatua hyväksymistä, jollei eläimen arvo ole merkittävä, sekä lääninneläinlääkäri, milloin eläimen tappaminen vastustettavan eläintaudin leviämisen vaaran tai siihen verrattavan syyn vuoksi on toimeenpantava viipymättä.

Eläinlääkintöosasto voi, mikäli vaarallisen tai helposti leviävän eläintaudin leviämisen estämiseksi on tarpeen, antaa luvan tietyllä alueella tai tiettyyn eläinlajiin kuuluvien eläinten tappamiseen eläintautilain 8 §:ssä säädettyjen edellytysten mukaisesti ilman tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettua ennalta saatua hyväksymistä.

9 § Edellä 8 §:n 1 momentissa tarkoitettua hyväksymistä sekä hyväksymistä omistajan hakemuksesta tehtävään eläimen tappamiseen on eläinlääkärin esitettävä kirjallisesti maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosastolle.

Tarkempia määräyksiä ja ohjeita 1 momentissa tarkoitetusta hakemuksesta antaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto.

Eläintautien ennalta ehkäiseminen

(117/98) Tällä asetuksella kumotaan 15 päivänä elokuuta 1980 annetun eläintautiasetuksen (601/1980) 10 ja 11 §.

12 § Eläintautilain 12 §:ssä tarkoitetut määräykset eläintautien ennalta ehkäisemiseksi voidaan antaa koko maata koskevina tai rajoitettuina koskemaan tiettyä aluetta, tilaa tai eläinyksikköä taikka siten, että ne koskevat eläinyksiköitä, joissa harjoitetaan määrätynlaista toimintaa.

Tutkimustehtävien antaminen erityiselle laitokselle

13 § Epäillyn tai ilmenneen vastustettavan eläintautitapauksen määrittäminen tai sen vastustamiseen liittyvä muu laboratoriotehtävä voidaan antaa eläintautilain 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun laitoksen suoritettavaksi ainoastaan valtion eläinlääketieteellisen laitoksen suostumuksella.

Tällaisesta tehtävästä tutkimuksen suorittavalle laitokselle valtion varoista maksettavan korvauksen suuruudesta päättää maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto.

Kustannukset ja korvaukset

14 § Eläintautilain täytäntöönpanoon kuuluvaa tehtävää suorittavalle eläinlääkärille maksetaan matkakustannusten korvausta ja palkkiota valtion varoista siten kuin siitä erikseen on säädetty tai määrätty. Muulle

kuin eläinlääkärille maksetaan matkakustannukset valtion virkamiesten matkakustannusten korvaamisesta voimassa olevia perusteita soveltaen sekä maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston määräämä kohtuullinen palkkio. Palkkion määrittämisessä otetaan huomioon suoritettavan tehtävän laatu ja vaikeus sekä siihen käytetty aika ja sen suorittamiseen tarvittava koulutus tai erityinen kokemus.

15 § Milloin eläinlääkäri on suorittanut toimenpiteitä, joista voidaan hakea valtion varoista myönnettäviä korvauksia tai palkkioita, tai tällaisia toimenpiteitä on suoritettu hänen määräyksestään tai hänen valvonnassaan, on hänen huolehdittava siitä, että korvausten tai palkkioiden suuruuden määrittämiseksi voidaan saada luotettavat ja tarpeelliset tiedot.

16 § Eläintautilain 20 §:ssä tarkoitettu taloudellinen vahinko voidaan korvata valtion varoista, jos eläintenpito muodostaa korvauksen hakijan pääasiallisen tai oleellisen toimeentulon ja korvauksen perusteena olevat määräykset tai toimenpiteet ovat johtuneet helposti leviävästä tai vaarallisesta eläintaudista. Erityisistä syistä voidaan korvausta suorittaa valtion varoista myös silloin, kun määräykset tai toimenpiteet ovat johtuneet valvottavasta eläintaudista.

Erinäisiä säännöksiä

17 § Eläintautilain taikka sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten perusteella annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosastolle kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta.

Muutoksenhausta maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston päätökseen on säädetty erikseen.

Päätös voidaan muutoksenhausta huolimatta panna täytäntöön, jos se on laadultaan sellainen, että se on viivytyksettä pantava täytäntöön tai jos päätöksen voimaantulemista ei voida eläintaudin leviämisen vaaran vuoksi siirtää tuonnemmaksi.

18 § Tarkempia määräyksiä tämän asetuksen soveltamisesta antaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosasto.

19 § Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1980.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus

hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa vuonna 2008 käytettävistä eräistä yksikköhinnoista ja normisadoista

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään maaseutuelinkeinojen tukitehtäviä hoidettaessa noudatettavasta menettelystä 18 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1336/1992) 13 §:n 1 momentin, sellaisena kuin se on asetuksessa 428/2007, nojalla:

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään niistä yksikköhinnoista ja normisadoista, joita käytetään hirvieläinvahinkojen korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1162/2000) sekä petoeläinvahinkojen korvaamisesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (277/2000) tarkoitettujen vuonna 2008 aiheutuneiden eräiden maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa.

2 §

Yksikköhinnat ja normisadot

Hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa noudatetaan normisatojen osalta, mitä Maaseutuviraston määräyksissä satovahinkojen korvaamisessa käytettävistä normisadoista vuonna 2008 ja satovahinkokorvauksiin liittyvien tietojen tallentamisesta Tukisovellukseen (määräyskokoelma nro 41/08) säädetään. Yksikköhintojen osalta noudatetaan mitä Maaseutuviraston määräyksessä vuoden 2008 satovahinkojen korvaamisessa käytettävistä yksikköhinnoista (määräyskokoelma nro 5/09) säädetään. Lisäksi hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa käytetään tämän asetuksen liitteen 1 mukaisia yksikköhintoja ja normisatoja.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvistaa tarvittaessa erikseen muille kuin 1 momentissa tarkoitetuille kasveille aiheutuneiden hirvieläin- ja petoeläinvahinkojen korvaamisessa käytettävät yksikköhinnat ja normisadot.

3 §

Vähennykset

Korvauksen suuruutta arvioitaessa on normisadon arvosta vähennettävä säästyneet korjuu-, varastointi- ja muut kustannukset. Vähennyksen suuruus on arvioitava tapauskohtaisesti ja se tallennetaan tukisovellukseen pienentämällä lohkon osalta normisatoa niin, että korvauksen suuruudeksi tulee lohkon normisadon arvo vähennettynä säästyneillä kustannuksilla.

4 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 25 päivänä toukokuuta 2009.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 19 päivänä toukokuuta 2009

Maa- ja metsätalousministeri Sirkka-Liisa Anttila

Ylitarkastaja Jussi Laanikari

LIITE 1

Hirvieläinten ja petoeläinten aiheuttamien maatalous- ja viljelysvahinkojen korvaamisessa käytettävät eräät yksikköhinnat ja normisadot vuonna 2008

Puutarhakasvi	Yksikköhinta, euroa/kg	Normisato, kg/ha
Punakaali	0,592	40 000
Ruusukaali	3,207	4 000
Mansikka	3,900	3 340
Vadelma	8,061	1 500
Omena (1 lk)	1,281	8 000
Marja-aronia	1,280	3 500
Tyrni	10,000	2 000
Kiinankaali	1,132	18 300
Härkäpapu	0,200	3 000

Taimet	Yksikköhinta, euroa/kpl
Mansikka	0,220
Herukat ja karviainen	1,180
Vadelma	1,180
Omena	6,730
Tyrni	4,000

Valtioneuvoston asetus
hylkeidensuojelualueista
(736)

Annettu Helsingissä 9 päivänä elokuuta 2001

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ympäristöministeriön esittelystä, säädetään 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun luonnonsuojelulain (1096/1996) 17 §:n 1 ja 3 momentin sekä 18 §:n 2 momentin nojalla:

1 §
Suojelualueiden perustamistarkoitus

Hylkeiden, erityisesti harmaahylkeiden suojelemiseksi ja niiden elinolosuhteiden häiriöttömäksi turvaamiseksi, tieteellisen tutkimuksen ja hyljekantojen seurannan edistämiseksi sekä merellisten luontotyyppien säilyttämiseksi perustetaan valtion omistamille merialueille luonnonsuojelulain (1096/1996) mukaisiksi luonnonsuojelualueiksi (*hylkeidensuojelualue*) 2 §:ssä luetellut alueet.

2 §
Suojelualueet

Hylkeidensuojelualueita ovat:

1) Sandkallanin – Stora Kölhällenin alue, johon kuuluu noin 7 570 hehtaaria valtion omistamia alueita Porvoon kaupungissa (liite 1);

2) Kallbådanin alue, johon kuuluu noin 1 520 hehtaaria valtion omistamia alueita Kirkkonummen ja Inkoon kunnissa (liite 2);

3) Mastbådanin alue, johon kuuluu noin 900 hehtaaria valtion omistamia alueita Nauvon kunnassa (liite 3);

4) Grimsörarnan alue, johon kuuluu noin 2 430 hehtaaria valtion omistamia alueita Korppoon kunnassa (liite 4);

5) Södra Sandbäckin – Sandbäckin alue, johon kuuluu noin 2 750 hehtaaria valtion omistamia alueita Kustavin kunnassa (liite 5);

6) Snipansgrundin–Medelkallan alue, johon kuuluu noin 3 260 hehtaaria valtion omistamia alueita Mustasaaren kunnassa (liite 6);

7) Möylyn alue, johon kuuluu noin 760 hehtaaria valtion omistamia alueita Kemin kaupungissa (liite 7).

Hylkeidensuojelualueiden rajat on merkitty punaisella katkoviivalla tämän asetuksen liitteenä oleviin karttoihin.

3 §
Rauhoitus

Rauhoituksesta hylkeidensuojelualueella on voimassa, mitä luonnonsuojelulain 13 §:ssä säädetään.

Poikkeuksista rauhoitukseen on voimassa, mitä luonnonsuojelulain 14 §:n 1 momentin 8 kohdassa ja 2 momentissa sekä 15 §:n 1 ja 2 kohdassa säädetään.

4 §
Liikkumisen rajoittaminen

Hylkeidensuojelualueella ei saa liikkua ilman Metsähallituksen lupaa lähempänä kuin puolen merimailin etäisyydellä alueella olevista luodoista tai luotoryhmistä siten kuin liitteenä oleviin karttoihin on merkitty.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, hylkeidensuojelualueella ei saa liikkua 1.2.–15.6. ilman Metsähallituksen lupaa.

Hylkeidensuojelualueilla voidaan 1 ja 2 momentin estämättä liikkua virallisilla vesikulkuväylillä ja ryhtyä muuallakin merialueiden valvontaan, pelastustoimintaan sekä merenkulun turvalaitteiden huoltoon ja vesikulkuväylien kunnossapitoon liittyviin toimiin.

Sandkallanin – Stora Kölhällenin hylkeidensuojelualueen läpi voidaan 1 ja 2 momentin säännösten estämättä kulkea liitekarttaan 1 rasterilla merkityllä reitillä.

5 §
Kalastus

Ammattikalastajien harjoittama troolikalastus, kalastus ohutlankaisilla verkoilla sekä sellaisilla rysillä ja loukuilla, joiden nielusta hylje ei pääse sisään ja kalastukseen liittyvä liikkuminen on sallittu hylkeidensuojelualueilla muissa kuin 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa osissa suojelualuetta.

6 §
Hoito- ja käyttösuunnitelma

Kallbådanin hylkeidensuojelualueella sijaitsevan majakan muukin kuin 4 §:n 3 momentin mukainen käyttö on luonnonsuojelulain 13 §:n estämättä sallittu alueelle laadittavan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisella tavalla. Myös muille hylkeidensuojelualueille voidaan tarvittaessa laatia hoito- ja käyttösuunnitelmat, joissa voidaan erityisesti ottaa huomioon mahdollisuudet hylkeiden tarkkailuun.

Hoito- ja käyttösuunnitelman laatii Metsähallitus yhteistyössä niiden kanssa, joita asia koskee, ja sen vahvistaa ympäristöministeriö.

7 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä syyskuuta 2001.

Ympäristöministeri *Satu Hassi*

Hallitusneuvos Hannu Karjalainen

Maa- ja metsätalousministeriön päätös vastustettavista eläintaudeista

(426/93)

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/80) 3 §:n 2 momentin nojalla päättänyt:

1 §

Eläintautiasetuksen (601/80) 1 §:ssä tarkoitettuina helposti leviävinä eläintauteina pidetään seuraavia eläintauteja:

1) suu- ja sorkkatauti
2) sikarutto
3) afrikkalainen sikarutto
4) swine vesicular -tauti (SVD)
5) sikojen transmissible gatroenteritis (TGE)
6) linturutto (avian influenza)
7) Newcastlen tauti
8) karjarutto
9) pienten märehtijäin rutto (PPR)
10) Vesicular stomatitis -tauti
11) Bluetongue-tauti
12) afrikkalainen hevosrutto (African horse sickness)
13) hevosen tarttuva aivo-selkäydintulehdus (WEE, EEE, VEE)
14) lammas- ja vuohirokko
15) Lumpy skin disease -tauti
16) Rift Valley fever -kuume
17) tarttuva naudan keuhkorutto (CBPP)
18) kirjolohen verenvuotoseptikemia (VHS)
19) tarttuva kalojen vertamuodostavan kudoksen kuolio (IHN)
20) tarttuva lohen anemia (ISA)

2 §

Eläintautiasetuksen 1 §:ssä tarkoitettuina vaarallisina eläintauteina pidetään seuraavia eläintauteja:

1) pernarutto (anthrax)
2) ritinärutto (Cloxtridium chauvoei)
3) luomistauti (Br. abortus, Br. melitensis, Br. suis
4) tuberkuloosi
5) Salmonella dublin -tartunta nautaeläimillä
6) sikojen trikinoosi
7) pseudorabies (Aujeszkyntauti)
8) Teschenintauti
9) valkovatsuri (Salmonella pullorum, -gallinarum)
10) kanakolera (pasteurellosis avium)
11) raivotauti (rabies)
12) räkätauti (malleus)
13) dourine (Trypanosoma equiperdum)
14) hevossyyhy (sarcoptes equi)
15) lammassyyhy (Psoroptes ovis)
16) ekinokokkoosi
17) Mycoplasma gallisepticum -tartunta
18) Maedi/Visna, CAEV (Caprine arthritis/ encephalitis -virus)
19) Scrapie
20) BSE (bovine spongiform encephalopathy)

3 §

Eläintautiasetuksen 1 §:ssä tarkoitettuina valvottavina eläintauteina pidetään seuraavia eläintauteja:

1) nautaeläinten tarttuva leukoosi
2) utaretulehdus pitoeläimiksi myytävillä nautaeläimillä
3) porsasyskä sikalassa, joka kuuluu koeryhmiä koeasemille lähetettävien sikaloiden terveysvalvontaohjelmaan
4) aivastustauti, kuten edellä kohdassa 3
5) dysenteria, kuten edellä kohdassa 3
6) Actinobacillus pleuropneumonia -tartunta, kuten edellä kohdassa 3
7) Clostridium perfringens -tyyppi C-tartunta,kuten edellä kohdassa 3
8) Naudan tarttuva rinotrakeiitti/pustulaarinen vulvovaginiitti (IBR/IPV)
9) hevosen näivetystauti (anaemia infectiosa equorum)
10) salmonellan aiheuttama tarttuva keskenvasominen (S. abortus equi)
11) muut salmonellatartunnat kotieläimillä paitsi edellä 2 §:n 5 ja 9 sekä 3 §:n 10 kohdissa mainitut
12) leptospiroosi
13) siipikarjan ornitoosi
14) minkkien virusripuli
15) kettusyyhy (Sarcopter scbiei var. vulpis)
16) mehiläisten varroatoosi (Varroa jacobsoni)
17) turkiseläinten penikkatauti
18) mehiläisten esikotelomätä
19) lohikalojen paisetauti, furunkoloosi (Aeromonas salmonicida)
20) kalojen tarttuva haimakuoliotauti (IPN)
21) kalojen bakteeriperäinen munuaistauti (BKD)
22) kalojen Gyrodactylus salaria -tartunta Tenojoen, Näätämöjoen, Paatsjoen, Luttojoen ja Uutuanjoen vesistöjen alueella.
23) mehiläisten akariaasi (Acrapis Wodii)

4 §

Tämä päätös tulee voimaan 12 päivänä toukokuuta 1993.

Tällä päätöksellä kumotaan 14 päivänä joulukuuta 1990 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston päätös vastustettavista eläintaudeista (1095/90).

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös

(nro 9/EEO/1999)

Voimaantulo- ja voimassaoloaika

20.5.1999–toistaiseksi

Kumoaa

Raivotaudin vastustamisesta 19.9.1980 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintäosaston yleiskirje nro 185,

Raivotaudin eli rabieksen leviämisen ennaltaehkäisemisestä 31.1.1989 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintäosaston päätös nro 148/50–89

Valtuutussäännökset

Eläintautilaki (55/1980, muut 809/1992 ja 424/1994) 5, 8, 9, 10, 12 ja 12 a §

Eläintautien vastustamisesta eläinten kuljetuksessa annettu asetus (1363/1994) 9, 10 ja 19 §

Vastaavat EY-säädökset

Neuvoston direktiivi 92/117/ETY; EYVL N:o L 62, 15.3.1993, s. 38

Raivotaudin vastustaminen

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto antaa tässä päätöksessä säännökset raivotaudin vastustamisesta.

Säännökset ovat sitovia. Niitä on velvoittavina noudatettava säännöksissä tarkoitetuissa yksityistapauksissa. Kohdassa 1 on tarvittavan yleiskuvan luomiseksi selostettu raivotaudin yleistä taudinkuvaa eri eläimillä ja tartunnan leviämistä. Riittävän yleiskuvan luomiseksi on päätöksessä myös selostettu kansainvälisistä velvoitteista aiheutuvia menettelytapasäännöksiä. Nämä on kirjoitettu petiitillä erotukseksi päätöksen sitovista säännöksistä Lisäksi päätöksen kohdassa 2.3 on annettu suosituksia koirien ja kissojen omistajille. Suositukset on painettu *kursiivilla.*

Säädösten nimien jälkeen sulkuihin merkitty kirjain–numero -tunnus (esim. D 4) viittaa eläinlääkintölainsäädäntökirjassa säädöksille annettuihin tunnuksiin.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Taudinkuva ja leviäminen
2. Rokottaminen raivotautia vastaan
2.1. Metsästyskoirat
2.2. Viranomaisten palveluskoirat
2.3. Muut koirat ja kissat
2.4. Asiakirjat ja valvonta
3. Villieläinten syöttirokotukset
4. Raivotautitilanteen seuranta
5. Toimenpiteet epäiltäessä raivotautia oireiden perusteella kotieläimessä
5.1. Ilmoitus epäilystä ja eläimen tarkastus
5.2. Eläimen eristäminen tai määrääminen lopetettavaksi
5.3. Eläimen lopettaminen ja lähettäminen tutkittavaksi
6. Toimenpiteet epäiltäessä raivotautia luonnonvaraisessa eläimessä
7. Muut eläimet raivotautiseksi epäillyn eläimen pureman kohteina
7.1. Rokotettu koira tai kissa pureman kohteena
7.2. Rokottamaton koira tai kissa pureman kohteena
7.3. Muut kotieläimet pureman kohteena
7.4. Muut määräykset
8. Toimenpiteet, kun vapaana oleva koira on ylittänyt Venäjän ja Suomen välisen rajan
8.1. Suomesta lähtöisin oleva koira
8.1.1. Koirassa ei todeta puremahaavoja
8.1.2. Koirassa todetaan puremahaavoja
8.2. Venäjältä lähtöisin oleva koira tai koira, jonka alkuperää ei tunneta
8.2.1. Koirassa ei todeta puremahaavoja
8.2.2. Koirassa todetaan puremahaavoja
9. Ilmoittaminen terveysviranomaisille
10. Epidemiologinen selvitys ja muut toimenpiteet, kun raivotautidiagnoosi on varmistettu
11. Luonnonvaraisia petoeläimiä koskevat säännökset
11.1. Kuolleena löytynyt luonnonvarainen petoeläin
11.2. Pienpetojen ottaminen luonnosta tarhattavaksi
12. Muut säännökset
13. Kustannukset ja korvaukset
14. Toimitusilmoitukset ja laskut

1. Taudinkuva ja leviäminen

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto (jäljempänä osasto) on vastustettavista eläintaudeista ja eläintautien ilmoittamisesta antamassaan päätöksessä (1346/1995, D 4) määrännyt raivotaudin vaaralliseksi eläintaudiksi.

Raivotauti eli rabies on rhabdo-viruksen aiheuttama kaikkiin tasalämpöisiin eläimiin ja ihmiseen tarttuva keskushermostosairaus. Tauti leviää yleisimmin sairastuneen eläimen pureman välityksellä. Tauti voi kuitenkin tarttua myös ihohaavojen kautta syljen välityksellä. Hoitamattomana tauti johtaa ihmisen ja eläinten menehtymiseen. Tartunnan pääasiallisia levittäjiä ovat luonnonvaraiset petoeläimet kuten kettu, supikoira, susi ja mäyrä sekä kotieläimistä koira ja kissa. Kaikki maanisäkäslajit, lepakko mukaan luettuna, voivat olla tartunnankantajia, mutta yleensä vain petoeläimillä on merkitystä taudin levittäjänä. Tartunnan saanut eläin voi erittää raivotautivirusta syljessään yli kaksi viikkoa ennen oireiden ilmenemistä.

Leviämisestä johtuen raivotaudilla on kolme ekologista esiintymismuotoa. Asuttujen alueiden eli urbaanissa raivotaudissa leviäminen tapahtuu koirien ja

kissojen keskuudessa ja näistä muihin kotieläimiin ja rottiin sekä mahdollisesti ihmiseen. Sylvaattisessa eli metsäraivotaudissa leviäminen tapahtuu luonnonvaraisten eläinten, kuten suden, ketun ja supikoiran, muodostamassa tartuntaketjussa. Taudin kolmas esiintymismuoto on lepakkoraivotauti, joka leviää pääasiassa lepakkoyhdyskunnissa, mutta voi satunnaisesti levitä myös muihin eläimiin ja ihmiseen. Sekä vertaimevät että hyönteisiä syövät lepakot voivat olla raivotaudin kantajia.

Urbaania raivotautia ei esiinny Pohjois-Amerikassa eikä Euroopassa Turkkia lukuunottamatta. Sylvaattinen raivotauti on toisen maailmansodan jälkeen levinnyt ns. Puolan käytävän kautta Euroopassa pääasiassa kettujen levittämänä n. 25–60 km vuodessa länteen. Leviämisraja on tällä hetkellä Saksan ja Luxemburgin rajalla. Lepakkoraivotautia on todettu Euroopassa mm. Hollannissa, Ranskassa, Saksassa ja Tanskassa.

Suomessa on viimeksi todettu raivotautia vuonna 1989 ja Suomi on Maailman terveysjärjestön (WHO) luokituksen mukaisesti raivotautivapaa maa.

Raivotaudin itämisaika vaihtelee 14 vuodokaudesta 6 kuukauteen tai saattaa olla jopa pidempi. Keskimääräinen itämisaika on kuitenkin 4–8 viikkoa. Kliinisten oireiden ilmetessä eläin kuolee 10 päivän kuluessa. Raivotaudin oirekuva ei ole yhtenäinen, vaan kuvastaa eriasteisia keskushermostovaurioita, joita voi esiintyä muissakin sairauksissa. Klassiseen oirekuvaan kuuluu ilman ärsytystä esiintyvä (provosoimaton) hyökkäävyys eläviä olentoja ja jopa esineitä kohtaan sekä voimakas syljen eritys. Eläimen vielä pystyessä nielemään se saattaa syödä vieraita esineitä kuten tikkuja, kiviä jne. Tämän raivoisan muodon vaihtoehtona esiintyy ns. hiljainen raivotauti, jossa eläin muuttuu luonnottaman säyseäksi ja vähitellen yhä apaattisemmaksi. Usein oirekuva voi kuitenkin arvaamatta muuttua, joten selvää rajaa näiden oiremuotojen välille ei voi asettaa. Alkuoireista riippumatta halvausilmiöt lisääntyvät taudin edetessä. Muutaman päivän kuluttua eläin alkaa hoiperrella ja nielemiskyky häviää, mistä juontaa juurensa aikaisemmin käytetty nimitys vesikauhu.

Koirilla 2–3 päivää jatkunutta, useimmiten huomaamatonta esivaihetta seuraa joko raivoisa tai hiljainen oirekuva. Ensimmäisenä oireena voi olla ystävällisen koiran muuttuminen hermostuneeksi ja epävarmaksi. Raivoisassa muodossa koira muuttuu rauhattomaksi, juoksee pupillit laajentuneena päämäärättömästi pitkiäkin matkoja purren kaikkea eteen osuvaa. Koirat kuolevat keskimäärin kolmen vuorokauden (1–10 vrk) kuluttua oireiden ilmenemisestä. *Kissoilla* raivotauti saa yleisimmin hyökkäävän muodon.

Supikoirissa ja ketuissa raivotaudin aiheuttama muutos ilmenee useimmiten siten, että eläin on poikkeuksellisen kesy ja siltä puuttuu itsesuojeluvaisto. Ne liikkuvat ihmisasumusten pihapiirissä keskellä päivää, jopa pyrkien sisälle taloihin. Usein raivotautiset supikoirat osoittavat aggressiivisuutta tai täydellistä pelottomuutta koiria kohtaan. Provosoimatonta ihmiseen kohdistuvaa aggressiivisuutta ei Suomen raivotautisissa pienpedoissa ole todettu.

Naudalla oireet ilmenevät aluksi usein epämääräisinä ruuansulatushäiriöinä ja voimakkaana syljen erityksenä. Muutaman päivän kuluessa esille tulevat keskushermosto-oireet näkyvät ensin ylivirkeytenä ja säikkyytenä äänille. Nauta muuttuu levottomaksi, mylvii luonnottomasti, kuopii ja puskee. Tyypillisenä oireena ilmenee jatkuvaa ulostamis- ja virtsaamisyritystä eläimen seisoessa tuijottavin katsein selkä köyryssä ja häntä koholla. Eläin saattaa myös riuhtoa itsensä irti kytkinketjustaan ja rynnätä silmittömästi eri kohteita päin.

Tartunnan saaneella *hevosella* oireet muistuttavat jäykkäkouristuksen oireita. Purema-alueella esiintyy kutinaa, eläimellä on nielemisvaikeuksia, se on kiihtynyt ryntäillen päämäärättömästi aitoja ja seiniä päin. Kuolema seuraa muutamassa tunnissa oireiden ilmenemisen jälkeen.

Raivotaudin saanut *sika* juoksee karsinassa tyypillisesti ympyrää, on ärtynyt, ja saattaa syödä omat porsaansa ja kuolee 2–4 päivässä oireiden alkamisen jälkeen.

Lepakoiden voidaan tyypillisesti havaita lentävän yksikseen valoisana vuorokauden aikana, joskus tuskaisesti kirkuen. Kun halvausoireet ilmenevät, ne jäävät paikoilleen kyyhöttämään.

2. Rokottaminen raivotautia vastaan

2.1. Metsästyskoirat

Metsästyksessä käytettävien koirien on oltava rokotettuja raivotautia vastaan koko maassa. Luolakoirametsästyksessä käytettävät koirat on rokotettava vuosittain, muut metsästyskoirat vähintään joka toinen vuosi.

Rokotus raivotautia vastaan on annettava viimeistään 30 päivää ennen metsälle vientiä. Uusintarokotuksessa ei odotusaikaa tarvita silloinkaan, kun edellisestä rokotuksesta on kulunut yli 24 kuukautta.

2.2. Viranomaisten palveluskoirat

Viranomaisten palveluskoirat kuten poliisikoirat, huumekoirat, rajavartiolaitoksen koirat ja puolustusvoimien koirat on rokotettava raivotautia vastaan joka toinen vuosi.

2.3. Muut koirat ja kissat

Osasto suosittelee, että muutkin kuin kohdissa 2.1. ja 2.2. tarkoitetut koirat ja kaikki kissat rokotettaisiin raivotautia vastaan myös aikana, jolloin maassa ei esiinny raivotautia. Koirat ja kissat voidaan rokottaa neljän kuukauden iässä ja uusintarokotus suositellaan annettavaksi 12 kuukauden iässä. Tämän jälkeen rokotus on syytä antaa kahden vuoden välein.

2.4. Asiakirjat ja valvonta

Rokotuksen suorittaneen eläinlääkärin on annettava todistus suoritetusta rokotuksesta tai siitä on tehtävä

merkintä eläimen rekisterikirjaan tai muuhun vastaavaan asiakirjaan. Eläinlääkärin on tehtävä merkintä suoritetusta rokotuksesta myös omiin potilastietoihinsa tai muuhun vastaavaan luetteloon. Eläimen omistajan on säilytettävä todistus tai asiakirja ja pyynnöstä esitettävä eläinlääkintä- tai tulliviranomaisille.

3. Villieläinten syöttirokotukset

Osasto päättää erikseen raivotaudin leviämisen estämiseksi suoritettavasta villieläinten rokottamisesta syöttirokotteiden avulla. Syöttirokotuksen ajankohdasta ja rokotusalueesta osasto tiedottaa ennen syöttien levittämistä.

4. Raivotautitilanteen seuranta

Suomen tilannetta raivotaudin suhteen seurataan tutkimalla näytteeksi lähetetyt koti- ja luonnonvaraiset eläimet eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksessa (EELA) raivotaudin varalta. EELA ilmoittaa positiivisista tuktimustuloksista välittömästi osastolle. Tutkimustulokset ja lukumäärän kaikista raivotaudin varalta tutkituista eläimistä EELA ilmoittaa kuukausittin osastolle.

Osasto raportoi seurantatutkimuksen tulokset vuosittain Euroopan yhteisön komissiolle ja Kansainväliselle eläintautijärjestölle (OIE) sekä kuukausittain Maailman terveysjärjestölle (WHO).

5. Toimenpiteet epäiltäessä raivotautia oireiden perusteella kotieläimessä

5.1. Ilmoitus epäilystä ja eläimen tarkastus

Jos eläimen omistaja tai haltija epäilee eläimessä raivotautia, on hänen ilmoitettava siitä välittömästi kunnaneläinlääkärille.

Jos muu eläinlääkäri kuin kunnaneläinlääkäri saa tietää eläimestä, jossa on syytä epäillä raivotautia, on hänen ilmoitettava siitä välittömästi kunnaneläinlääkärille tai jollei hän tavoita kunnaneläinlääkäriä, lääninneläinlääkärille tai osaston eläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on omasta aloitteestaan tai lääninneläinlääkärin määräyksestä välittömästi mentävä paikalle, tutkittava eläin ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin.

5.2. Eläimen eristäminen tai määrääminen lopetettavaksi

Jos kunnaneläinlääkäri tutkittuaan eläimen pitää oireiden ja saamiensa tietojen perusteella raivotautia todennäköisenä, on hänen määrättävä epäilty eläin eristettäväksi aidatulle alueelle tai muuhun suljettuun tilaan vähintään kahden viikon ajaksi. Jos eläimellä kahden viikon kuluttua kunnaneläinlääkärin suorittamassa uusintatarkastuksessa ei voida todeta raivotautiin viittaavia oireita, kunnaneläinlääkäri voi vapauttaa eläimen eristyksestä.

Ellei kiinniottamista ja -pitämistä voida vaaratta tehdä, on eläin määrättävä lopetettavaksi. Jos tällainen eläin on ehtinyt purra ihmistä, on eläin välittömästi lopetettava ja sen pää tai koko ruho lähetettävä tukittavaksi Helsingin EELA:aan raivotaudin varalta. Kunnaneläinlääkärin on huolehdittava tarvittavien näytteiden lähettämisestä tutkittavaksi raivotaudin varalta myös silloin, kun eläin menehtyy eristyksen aikana.

Jos uusintatarkastuksessa edelleen todetaan keskushermostosairauteen viittaavia oireita, ei raivotautia voida enää pitää todennäköisenä. Jos kyseessä on yli 20 kk ikäinen nautaeäin on toimittava BSE-taudin vastustamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (15/EEO/1998) mukaisesti. Jos kyseessä on lammas tai vuohi on toimittava lampaiden ja vuohien scrapien vastustamisesta annetun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (27/EOO/1997) mukaisesti. Muissa tapauksissa on toimittava lääninneläinlääkärin antamien määräysten mukaisesti.

5.3. Eläimen lopettaminen ja lähettäminen tutkittavaksi

Jos eläin määrätään lopetettavaksi, on lopetus suoritettava siten, ettei eläimen päätä vahingoiteta. Lopetettu tai kuollut kokonainen eläin tai eläimen pää on aina lähetettävä tutkittavaksi Helsingin EELA:an. Jos eläimen pää on lopetettaessa vahingoittunut, pään mukana on lähetettävä osa kaularankaa, ellei koko eläintä lähetetä tutkittavaksi.

Raivotautiseksi epäiltyä elävää tai kuollutta eläintä käsiteltäessä on noudatettava suurta varovaisuutta ja käytettävä ehdottomasti suojakäsineitä. Henkilö, jolla on käsissään haavoja, ei saa koskea raivotautiseksi epäiltyyn eläimeen. Mitään eläimen osaa ei saa käyttää hyödyksi. Raato on näytteenoton jälkeen välittömästi haudattava tai poltettava ja paikka, jossa eläintä on pidetty, on huolellisesti puhdistettava ja desinfioitava kunnaneläinlääkärin ohjeiden mukaisesti.

6. Toimenpiteet epäiltäessä raivotautia luonnonvaraisesssa eläimessä

Jos kunnaneläinlääkäri tai lääninneläinlääkäri saa tietää poikkeuksellisesti käyttäytyvästä luonnonvaraisesta ketusta, sudesta, supikoirasta, mäyrästä tai muusta luonnonvaraisesta eläimestä, on eläin pyrittävä lopettamaan ja lähettämään tutkittavaksi raivotaudin varalta Helsingin EELA:an. Kunnaneläinlääkärin on selvitettävä, onko sairastuneeksi epäilty luonnonvarainen eläin mahdollisesti purrut kotieläimiä tai ihmisiä kulkureittinsä varrella.

Eläimen lopetuksessa on noudatettava kohdan 5.3 määräyksiä.

7. Muut eläimet raivotautiseksi epäillyn eläimen pureman kohteina

7.1. Rokotettu koira tai kissa pureman kohteena

Jos raivotautiseksi epäitly eläin puree koiraa tai kissaa, joka on rokotettu raivotautia vastaan puremaa

edeltävien 12 kuukauden aikana, on kunnaneläinlääkärin rokotettava pureman saanut eläin välittömästi uudelleen ja määrättävä eläin pidettäväksi kytkettynä omistajan valvonnassa 45 päivän ajan. Kytkettynä pitämisen aikana eläimen karkaaminen on kaikin tavoin estettävä ja eläintä ulkoilutettava vain talutushihnassa. Lisäksi eläin on pidettävä erossa perheen ulkopuolisista eläimistä ja ihmisistä.

Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava eläin 45 päivän kuluttua ja hän voi vapauttaa eläimen kytkennästä, jos eläimessä ei ole havaittavissa raivotautiin viittaavia oireita. Vastaavalla tavalla voidaan toimia silloin, kun pureman kohteena ollut eläin on rokotettu raivotautia vastaan vähintään kahdesti, mutta viimeisestä rokotuskerrasta on kulunut 12–24 kuukautta.

Jos pureman saaneessa eläimessä kytkennän aikana havaitaan raivotautiin viittaavia oireita, on meneteltävä kohdan 5 mukaisesti.

Jos raivotautiepäily pureman aiheuttaneella eläimellä osoittautuu aiheettomaksi, kunnaneläinlääkäri voi vapauttaa kaikki kytkettäväksi määrätyt eläimet ennen kuin 45 päivää on kulunut.

7.2. Rokottamaton koira tai kissa pureman kohteena

Jos raivotautiseksi epäilty eläin puree koiraa tai kissaa, jota ei ole rokotettu raivotautia vastaan tai jonka edellisestä rokotuksesta on kulunut yli kaksi vuotta, *kunnaneläinlääkärin on suositeltava koiran tai kissan lopettamista.* Jos omistaja ei halua lopettaa eläintä, hänen on eristettävä eläin kunnaneläinlääkärin hyväksymään paikkaan kuuden kuukauden ajaksi. Jos eläimessä ilmenee raivotautiin viittaavia oireita eristyksen aikana, omistajan on ilmoitettava niistä välittömästi kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava koira tai kissa eristysajan lopussa ja jos siinä ei ole havaittavissa raivotaudin oireita, se voidaan vapauttaa eristyksestä. Koira ja kissa voidaan rokottaa viiden kuukauden kuluttua eristyksen alkamisesta raivotautia vastaan.

Jos pureman saaneella eläimellä eristyksen aikana havaitaan raivotautiin viittaavia oireita, on meneteltävä kohdan 5 mukaisesti.

Jos raivotautiepäily pureman aiheuttaneella eläimellä osoittautuu aiheettomaksi, kunnaneläinlääkäri voi vapauttaa kaikki eristykseen määrätyt eläimet eristyksestä ennen eristysajan päättymistä.

7.3. Muut kotieläimet pureman kohteena

Jos kunnaneläinlääkäri saa tietoonsa, että raivotautiseksi epäilty eläin on purrut nautaeläintä, hevosta, lammasta, vuohta tai muuta kotieläintä, on pureman kohteeksi joutunut eläin lopetettava tai eristettävä kuuden kuukauden ajaksi omistajan valvonnassa kunnaneläinlääkärin hyväksymään paikkaan. Eläimessä mahdollisesti ilmenevistä raivotautiin viittaavista oireista on omistajan ilmoitettava välittömästi kunnaneläinlääkärille. Eristyksessä olevaa eläintä ei saa lähettää teuraaksi ilman lääneläinlääkärin lupaa.

Jos pureman saaneessa eläimessä eristyksen aikana havaitaan raivotautiin viittaavia oireita, on meneteltävä kohdan 5 mukaisesti.

Jos raivotautiepäily pureman aiheuttaneella eläimellä osoittautuu aiheettomaksi, kunnaneläinlääkäri voi vapauttaa kaikki eristykseen määrätyt eläimet eristyksestä ennen eristysajan päättymistä.

7.4. Muut määräykset

Osasto voi tarvittaessa antaa muita määräyksiä toimenpiteistä, joita on noudatettava pureman kohteeksi joutuneen eläimen osalta.

8. Toimenpiteet, kun vapaana oleva koira on ylittänyt Venäjän ja Suomen välisen rajan

8.1. Suomesta lähtöisin oleva koira

Kun kunnaneläinlääkärille ilmoitetaan Suomesta lähtöisin olevasta koirasta, jonka epäillään vapaana ollessaan ylittäneen maan itärajan, on kunnaneläinlääkärin ellei koiraa voida tuoda ilman taudin leviämisen vaaraa hänen luokseen, mentävä paikalle tarkastamaan koira. Tarkastuksessa kunnaneläinlääkärin on selvitettävä, onko koiralla puremahaavoja ja onko koira rokotettu raivotautia vastaan.

Jos koiran omistajaa ei saada selville, on toimittava kohdan 8.2. mukaisesti.

8.1.1 Koirassa ei todeta puremahaavoja

Jos koirassa ei todeta puremahaavoja ja jos koira on rokotettu raivotautia vastaan enintään 24 kuukautta ennen kiinniottoa (paluuta Venäjältä Suomen puolelle), voidaan koira luovuttaa omistajalleen.

Jos raivotautirokotuksesta on yli 24 kuukautta ja tästä aiemmasta rokotuksesta on todistus olemassa, voidaan koira luovuttaa omistajalleen sen jälkeen, kun kunnaneläinlääkäri on rokottanut koiran raivotautia vastaan.

Jos koiraa ei ole koskaan rokotettu raivotautia vastaan, kunnaneläinlääkärin on määrättävä koira eristettäväksi 45 päivän ajaksi omistajan valvonnassa kunnaneläinlääkärin hyväksymään paikkaan. Ennen eristyksen alkamista kunnaneläinlääkärin on rokotettava koira raivotautia vastaan. Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava koira eristysajan lopussa ja hän voi päästää sen erityksestä, jos koirassa ei voida havaita raivotautiin viittaavia oireita.

8.1.2 Koirassa todetaan puremahaavoja

Jos koirassa todetaan puremahaavoja, mutta se on rokotettu raivotautia vastaan kiinniottoa edeltävien 12 kuukauden aikana, on koira rokotettava välittömästi uudelleen ja pidettävä kohdan 7.1 mukaisesti kytkettynä omistajan valvonnassa 45 päivän ajan. Vastaavalla tavalla voidaan toimia silloin, kun eläin on rokotettu raivotautia vastaan vähintään kahdesti, mutta viimeisestä rokotuskerrasta on 12–24 kuukautta. Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava koira eristysajan lo-

pussa ja hän voi päästää koiran eristyksestä, jos sillä ei ole havaittavissa raivotautiin viittaavia oireita.

Jos koirassa todetaan puremahaavoja ja jos koiraa ei ole rokotettu raivotutia vastaan tai jos edellisestä rokotuksesta on yli kaksi vuotta, *kunnaneläinlääkärin on suositeltava koiran lopettamista.* Jos omistaja ei halua lopettaa eläintä, hänen on eristettävä eläin kunnaneläinlääkärin hyväksymään paikkaan kuuden kuukauden ajaksi. Mikäli eläimessä ilmenee raivotautiin viittaavia oireita eristyksen aikana, omistajan on ilmoitettava niistä välittömästi kunnaneläinlääkärille. Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava koira eristysajan lopussa ja jos sillä ei ole havaittavissa raivotaudin oireita, kunnaneläinlääkäri voi vapauttaa sen eristyksestä. Koira voidaan rokottaa eristyksen alkamisesta viiden kuukauden kuluttua raivotautia vastaan.

8.2. Venäjältä lähtöisin oleva koira tai koira, jonka alkuperää eri tunneta

Jos koirassa ei todeta puremahaavoja, kunnaneläinlääkärin on määrättävä koira eristettäväksi aidatulle alueelle tai suljettuun tilaan kahden viikon ajaksi. Eristysaikana kunnaneläinlääkärin on pyrittävä selvittämään koiran omistaja ja palauttamaan koira hänelle.

Jos koiran omistaja saadaan selville ja koiran kotipaikka on Venäjällä, kunnaneläinlääkärin on määrättävä koira vietäväksi pois maasta välittömästi.

Jos omistajaa ei saada selville, on kunnaneläinlääkärin lopetettava koira kahden viikon eristysajan jälkeen ja toimitettava sen pää Helsingin EELA:an tukittavaksi raivotaudin varalta.

Jos koirassa on käyttäytymisen tai muiden seikkojen vuoksi syytä epäillä raivotautia, on meneteltävä kohdan 5 mukaisesti.

8.2.2 Koirassa todetaan puremahaavoja

Jos koiralla todetaan selviä puremahaavoja, on koira määrättävä eristettäväksi aidatulle alueelle tai suljettuun tilaan. Koiralle on annettava asianmukainen eläinlääkinnällinen hoito, jos tämä voidaan vaaratta tehdä.

Eristysaikana kunnaneläinlääkärin on pyrittävä selvittämään koiran omistaja. Jos koira on Venäjältä lähtöisin ja jos koiraa ei ole rokotettu raivotautia vastaan, *kunnaneläinlääkärin on suositeltava koiran lopettamista sen omistajalle.* Jos omistaja ei halua koiran lopettamista, kunnaneläinlääkärin on määrättävä koira vietäväksi välittömästi pois maasta.

Jos koiran omistajaa ei saada selville kolmen päi-

vän kuluessa eristyksen alkamisesta, kunnaneläinlääkärin on määrättävä koira lopetettavaksi kohdan 5.3 mukaisesti. Kunnaneläinlääkäri voi eläinsuojelusyistä määrätä koiran lopetettavaksi jo aiemmin. Lopetuksen jälkeen koiran pään on lähetettävä tutkittavaksi raivotaudin varalta EELA:an Helsinkiin.

Jos koirassa on käyttäytymisen tai muiden seikkojen vuoksi syytä epäillä raivotautia, on meneteltävä kohdan 5 mukaisesti.

9. Ilmoittaminen terveysviranomaisille

Kun kunnaneläinlääkäri saa tietoonsa seikkoja, joiden perusteella eläimessä on syytä epäillä raivotautia, on kunnaneläinlääkärin ilmoitettava tästä toimialueensa tartuntatautien torjunnasta vastaavalle terveyskeskuksen lääkärille maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (532/1997, D 4:1) mukaisesti. Ilmoittaminen on tehtävä viimeistään seuraavana arkipäivänä. Raivotautidiagnoosin varmistuksesta on myös tehtävä välittömästi ilmoitus.

Kunnaneläinlääkärin on varoitettava taudin tarttuvuudesta ja vaarallisuudesta henkilöitä, jotka ovat joutuneet raivotautiseksi epäillyn eläimen kanssa tekemisiin. Hänen on myös huolehdittava siitä, että eläimen kiinniottamiseen ja raadon käsittelyyn osallistuneet henkilöt saavat tarpeelliset ohjeet.

10. Epidemiologinen selvitys ja muut toimenpiteet, kun raivotautidiagnoosi on varmistettu

Kun raivotautidiagnoosi on EELA:ssa varmistunut, on kunnaneläinlääkärin lääneneläinlääkärin kanssa yhdessä aloitettava epidemiologisen selvityksen tekeminen tartunnan laajuuden selvittämiseksi. Selvityksessä on kartoitettava raivotautisen eläimen liikkuminen vapaana, mahdollisesti pureman kohteeksi joutuneet eläimet sekä ihmiset. Lisäksi todetun raivotautitapauksen lähialueilla metsästäjien on pyrittävä selvittämään mahdollisesti havaitut poikkeavuudet villieläinten käyttäytymisessä.

Osasto ilmoittaa todetusta raivotautitapauksesta välittömästi Euroopan Yhteisön komissiolle, kansainväliselle eläintautijärjestölle (OIE) ja maailman terveysjärjestölle (WHO). Muista taudin varalta tehtävistä toimenpiteistä osasto antaa erilliset ohjeet.

11. Luonnonvaraisia petoeläimiä koskevat säännökset

11.1. Kuolleena löytynyt luonnonvarainen petoeläin

Jos kunnaneläinlääkäri saa tietää kuolleena löydetystä luonnonvaraisesta ketusta, supikoirasta, sudesta, ilveksestä, mäyrästä tai muusta luonnonvaraisesta petoeläimestä ja jos eläimen kuolemansyy ei ole ilmeinen, on kunnaneläinlääkärin huolehdittava, että eläin tai ainakin sen pää lähetetään tutkittavaksi raivotaudin varalta EELA:an Helsinkiin.

11.2. Pienpetojen ottaminen luonnosta tarhattavaksi

Luonnonvaraisten eläinten ottamisesta tarhattavaksi säädetään eläinsuojelulaissa (247/1996, F 1) ja eläinsuojeluasetuksessa (396/1996, F 2).

12. Muut säännökset

Raivotautirokotteen luovuttamisesta säädetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä lääkkeiden käytöstä, luovutuksesta ja määräämisestä eläinlääkinnässä (16/EEO/1996, B 17). Immunologisten eläinlääkevalmisteiden maahantuonnista ja jakelusta säädetään lääkelaissa (395/1987, B 1).

Koirien kuljettamisesta Manner-Suomesta Ahvenanmaalle säädetään koirien ja kissojen kuljetuksen rajoittamisesta raivotaudin eli rabieksen leviämisen ehkäisemiseksi Manner-Suomesta Ahvenanmaan maakuntaan 13.5.1988 annetussa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston päätöksessä (387/512-88, D 48).

Koirien ja kissojen sisämarkkinakaupasta ja muusta tuonnista Euroopan yhteisön alueelta säädetään maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksessä eräiden eläinten ja tavaroiden eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla (27/1995, E 5).

Koirien ja kissojen maahantuonnista Euroopan yhteisön ulkopuolelta säädetään maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä eräiden kolmansista maista tuotavien eläinten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen eläintautivaatimuksista (231/1997, E 26).

13. Kustannukst ja korvaukset

Tämän päätöksen kohtien 2, 5 ja 7 mukaisesta eläimen eristämisestä ja rokottamisesta aiheutuvista kustannuksista sekä kohdan 8 mukaisista kaikista toimenpiteistä aiheutuneista kustannuksista vastaa eläimen omistaja. Jos eläimen omistajaa ei saada selville, maksetaan kohdan 8 mukaisten toimenpiteiden kustannukset valtion varoista. Muiden tämän päätöksen mukaisten toimenpiteiden kustannukset maksetaan valtion varoista.

14. Toimitusilmoitukset ja laskut

Tämän päätöksen perusteella tehtäviin toimitusmatkoihin ei tarvita eri määräystä. Toimenpiteistä, lukuunottamatta kohdassa 13 omistajan maksettavaksi määrätyistä kustannuksista, laskutetaan valtiota eläinlääkärien toimituspalkkioista annetun asetuksen (1269/1989, muut 282/1991) mukaisesti.

Peurojen siirtoistutustarhojen terveysvaatimukset

377/00

1 §

Soveltamisala

Tässä asetuksessa säädetään eläintautien leviämisen estämisestä riistanhoidollista tarkoitusta varten perustetuissa luonnonvaraisten peurojen siirtoistutustarhoissa. Peuralla tarkoitetaan japaninpeuraa, kuusipeuraa, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa, metsäkaurista ja saksanhirveä.

Peurojen pyydystämisestä riistanhoidollista tarkoitusta varten säädetään metsästyslaissa (615/1995). Tarhausta koskevista eläinsuojeluvaatimuksista säädetään peurojen tarhaamiselle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (11/EEO/1997).

2 §

Tarhaaminen

Ennen tarhauksen aloittamista kaikki peurat tulee merkitä tunnistamista varten korvamerkillä, tatuoinnilla tai mikrosirulla. Peuroja saadaan pitää tarhassa siirtoistutusta varten joulukuun 1 päivän ja toukokuun 31 päivän välisenä aikana. Tarhauksen jälkeen peurat on päästettävä takaisin luontoon. Pitempiaikaiseen tarhaukseen sovelletaan peuratarhojen terveysvalvontaohjelmasta annettua maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöstä (16/EEO/1997).

Sen jälkeen kun tarha on tyhjennetty peuroista, tarha-alue on puhdistettava kahden viikon kuluessa siten, että tarhasta ei aiheudu eläintautien leviämisen vaaraa.

Tarhan alueella ei saa tarhauksen päättymisen jälkeen viiden vuoden aikana pitää seuraavia tuotantoeläimiä: nautaeläimiä, lampaita, vuohia tai poroja.

3 §

Ilmoitukset

Siirtoistutustarhan pitäjän on joka kerta ennen tarhauksen aloittamista tehtävä tarhauksesta ilmoitus sen kunnan kunnaneläinlääkärille, jonka toimialueella tarha sijaitsee.

Tarhan pitäjän on ilmoitettava kunnaneläinlääkärille myös tarhauksen päättymisestä. Päättymistä koskeva ilmoitus on tehtävä viikon kuluessa siitä, kun peurat on päästetty takaisin luontoon.

4 §

Valvonta

Tämän asetuksen säännösten noudattamisen valvontaa johtaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto. Valvontaviranomainen läänin alueella on läänineläinlääkäri ja kunnan alueella kunnaneläinlääkäri.

Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava, että siirtotarhan alue on asianmukaisesti puhdistettu sen jälkeen, kun tarha on tyhjennetty eläimistä.

Kunnaneläinlääkärin on vuosittain kesäkuun loppuun mennessä lähetettävä läänineläinlääkärille luettelo vastaanottamistaan 3 §:n mukaisista ilmoituksista ja tekemistään siirtoistutustarhojen tarkastuksista. Läänineläinlääkärin on lähetettävä kunnaneläinlääkärin lähettämät luettelot tiedoksi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle vuosittain elokuun loppuun mennessä.

5 §

Kustannukset

Siirtoistutustarhan pitäjän on eläintautilain (55/1980) 15 §:n nojalla suoritettava kunnaneläinlääkärille korvaus 4 §:n 2 momentissa tarkoitetusta tarhan puhdistuksen tarkastamisesta. Korvauksen suuruudesta säädetään eräistä eläintauti- ja eläinsuojelulain mukaan maksettavista korvauksista annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (2/EEO/1999).

6 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 20 päivänä huhtikuuta 2000. Asetusta sovelletaan 1 päivän joulukuuta 1999 jälkeen aloitettuihin siirtoistutustarhauksiin.

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Eläinlääkintötarkastaja Minna Suokko

Maa- ja metsätalousministeriön asetus

eräitä eläimistä saatavia sivutuotteita käsittelevien laitosten valvonnasta ja eräiden sivutuotteiden käytöstä

Annettu Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 2005

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 5§:n ja 12§:n nojalla, sellaisina kuin ne ovat, edellinen laissa 424/1994 ja jälkimmäinen osaksi laeissa 809/1992 ja 424/1994:

1 luku
Yleiset säännökset

1§
Soveltamisala

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tällä asetuksella säännökset valvonnan järjestämisestä muita kuin ihmisravinnoksi tarkoitettuja eläimistä saatavia sivutuotteita ja käsiteltyjä sivutuotteita käsittelevissä, varastoivissa tai hävittävissä

1) väliasteen laitoksissa,
2) varastointilaitoksissa,
3) käsittelylaitoksissa,
4) poltto- ja rinnakkaispolttolaitoksissa,
5) öljykemian laitoksissa,
6) lemmikkieläinten ruokia valmistavissa laitoksissa,
7) teknisissä laitoksissa, sekä
8) sellaisissa laitoksissa ja sellaisilla tiloilla, joissa valmistetaan tai käsitellään eläimistä saatavia sivutuotteita turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien ruuaksi.

Asetuksessa säädetään myös 1 momentissa tarkoitetuille laitoksille tai tiloille saapuvien sekä niiltä lähtevien eläimistä saatavien sivutuotteiden kuljetusten valvonnan järjestämisestä.

Lisäksi asetuksessa säädetään muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1774/2002, jäljempänä sivutuoteasetus, 23 artiklan mukaisesta sivutuotteiden käytöstä ja käytön valvonnasta.

Tätä asetusta on noudatettava sen lisäksi, mitä on säädetty sivutuoteasetuksessa, ja sitä täydentävässä Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

Asetusta ei sovelleta kompostointi- tai biokaasulaitosten toimintaan eikä lantaa teknisesti käsitteleviin laitoksiin.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/ 1996) mukaisten laitosten osalta tätä asetusta sovelletaan ainoastaan teurastamoiden ja teurastuspaikkojen yhteydessä toimivien laitosten valvontaan.

2§
Muut säännökset

Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelystä on lisäksi voimassa, mitä säädetään seuraavissa säädöksissä:

1) maa- ja metsätalousministeriön asetus eläimistä saatavien sivutuotteiden hävittämisestä syrjäisillä alueilla sekä kuolleiden lemmikkieläinten hävittämisestä (1374/2004);
2) maa- ja metsätalousministeriön asetus eläinperäisten sivutuotteiden käsittelystä biokaasu- ja kompostointilaitoksissa sekä lannan käsittelystä teknisissä laitoksissa (195/2004);
3) maa- ja metsätalousministeriön asetus sivutuoteasetuksen valvonnasta hygienialain mukaisissa laitoksissa ja kalastusaluksissa (1/EEO/2003);
4) maa- ja metsätalousministeriön asetus kansainvälisistä liikennevälineistä peräisin olevan ruokajätteen valvonnan järjestämisestä (194/2004);
5) rehulaki 396/1998;
6) maa- ja metsätalousministeriön asetus rehuvalmisteiden valvonnan järjestämisestä (138/1998);
7) maa- ja metsätalousministeriön asetus rehualan toiminnan harjoittamisesta (20/2001);
8) lannoitelaki 232/1993;
9) ympäristönsuojelulaki (86/2000) ja ympäristönsuojeluasetus (169/2000)
10) jätelaki 1072/1993;
11) valtioneuvoston asetus jätteen polttamisesta 362/2003;
12) maa- ja metsätalousministeriön asetus TSE-riskiaineksen erottamisesta teurastamossa, teurastuspaikassa ja leikkaamossa (3/EEO/2002);
13) Komission asetus (EY) N:o 79/2005 asetuksen (EY) N:o 1774/2002 täytäntöönpanosta asetuksessa luokkaan 3 kuuluvaksi ainekseksi määritellyn maidon, maitopohjaisten tuotteiden ja maidosta johdettujen tuotteiden osalta;
14) maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös eläintautien vastustamiseksi suoritettavista tarkastuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla (572/1995);
15) maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden eläinten ja tavaroiden eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla 655/2003;
16) maa- ja metsätalousministeriön asetus eräiden Euroopan unioniin kuulumattomista valtioista tuotavien tavaroiden eläintautivaatimuksista (273/2004); sekä
17) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001 tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkelopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä.

3§
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *tuottajalla* sivutuoteasetuksen 2 artiklan 1m) -kohdassa tarkoitettua henkilöä;
2) *tuotantoeläimillä* sivutuoteasetuksen 2 artiklan f) -kohdassa tarkoitettuja eläimiä;

3) *tarhakoirilla* koiria, joita pidetään tai kasvatetaan koiratarhoilla ja joita ei yleensä pidetä asuintiloissa;

4) *tilalla* paikkaa, jossa pidetään tai kasvatetaan tuotantoeläimiä, tarhakoiria tai kalansyötiksi tarkoitettuja toukkia;

5 *toiminnanharjoittajalla* toimijaa, joka kerää, kuljettaa, varastoi, esikäsittelee, käsittelee, käyttää tai hävittää eläinperäisiä sivutuotteita;

6) *loppukäyttäjällä* tilaa, joka käyttää turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien ruokintaan vain hankkimiaan käsiteltyjä rehuraaka-aineita tai valmista rehua;

7) *käyttäjällä* rehusekoittamoa ja tilarehustamoa;

8) *sivutuotteita käyttävällä toimijalla* muuta sellaista sivutuoteasetuksen artiklassa 23 tarkoitettua käyttäjää kuin rehusekoittamoa tai tilarehustamoa;

9) *rehusekoittamolla* sivutuoteasetuksen 23 artiklassa tarkoitettua käyttäjää, joka valmistaa turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien ruokintaan tarkoitettua rehua myyntiä, välitystä tai jakelua varten;

10) *tilarehustamolla* sivutuoteasetuksen 23 artiklassa tarkoitettua käyttäjää, joka valmistaa tai käsittelee rehua 6 kohdassa mainittujen eläinten ruokintaan vain samalla tilalla käytettäväksi;

11) *keräyskeskuksella* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 18 tarkoitettua laitosta, joka myyntiä, välitystä tai jakelua varten käsittelee tiettyjä eläimistä saatavia sivutuotteita turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien rehun raaka-aineena tai rehuna käytettäväksi;

12) *sivutuoteosastolla* teurastamon tai teurastuspaikan yhteydessä toimivaa keräyskeskusta, jossa tiettyjä kyseisessä laitoksessa syntyneitä eläimistä saatavia sivutuotteita käsitellään turkiseläinten, tarhakoirien tai kalansyötiksi kasvatettujen toukkien rehuna tai rehun raaka-aineena;

13) *luokan 1, 2 ja 3 käsittelylaitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdissa 9, 11 ja 14 tarkoitettuja laitoksia;

14) *lemmikkieläinten ruokia valmistavilla laitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 40 tarkoitettuja laitoksia;

15) *varastointilaitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 51 tarkoitettuja laitoksia;

16) *teknisillä laitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 53 tarkoitettuja laitoksia;

17) *suuren ja pienen kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdissa 30 ja 36 tarkoitettuja laitoksia;

18) *väliasteenlaitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdissa 8 ja 12 tarkoitettuja laitoksia;

19) *öljykemianlaitoksilla* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdissa 10 ja 13 tarkoitettuja laitoksia.

20) *laitoksilla* tämän asetuksen 3 pykälän 7 ja 9–19 kohdissa tarkoitettuja toimijoita sekä

21) *ruokajätteellä* sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 15 tarkoitettua jäteruokaa

Viitattaessa tässä asetuksessa Euroopan yhteisön säädökseen tarkoitetaan säädöstä ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia.

4§

Valvontaviranomaiset

Tämän asetuksen noudattamisen valvontaa johtaa maa- ja metsätalousministeriö.

Tässä asetuksessa tarkoitettuja valvontaviranomaisia ovat:

1) läänin alueella lääneneläinlääkäri;

2) kunnan alueella kunnaneläinlääkäri;

3) teurastamon sivutuoteosastoilla tarkastuseläinlääkäri ja teurastuspaikkojen sivutuoteosastoilla kunnaneläinlääkäri;

4) luokan 1, 2 ja 3 käsittelylaitoksissa, keräyskeskuksissa, sivutuoteosastoilla, rehusekoittamoissa ja lemmikkieläinten ruokia valmistavissa laitoksissa ja muita kuin teknisiä tuotteita varastoivissa varastointilaitoksissa Kasvintuotannon tarkastuskeskus;

5) tilarehustamoissa, tilojen yhteydessä sijaitsevissa pienen ja suuren kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitoksissa, sellaisissa teknisissä laitoksissa, joissa tuotetaan parkittuja tai käsiteltyjä vuotia tai nahkoja, metsästystrofeita, käsiteltyä villaa, karvaa, harjaksia, sulkia, höyheniä tai niiden osia, luutuotteita posliinitavaroita varten, renderoituja rasvoja, rasvojen johdannaisia, gelatiinia tai liimaa, sekä varastointilaitoksissa, joissa varastoidaan teknisiä tuotteita kunnaneläinlääkäri; ja

6) väliasteenlaitoksissa, öljykemian laitoksissa ja muualla kuin tilojen yhteydessä sijaitsevissa suuren ja pienen kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitoksissa ja sellaisissa teknisissä laitoksissa, joissa tuotetaan tai käsitellään hevoseläinten seerumia, verituotteita, lääkevalmisteita, lääkinnällisiä laitteita ja kosmeettisia valmisteita, lääneneläinlääkäri.

2 luku
Laitosten hyväksyminen

5§

Hyväksymismenettely

Laitosten hyväksymisestä säädetään sivutuoteasetuksen III, IV ja V luvuissa, minkä lisäksi rehusekoittamoiden ja tilarehustamoiden hyväksymisen edellytyksistä säädetään tämän asetuksen 7 ja 8 pykälässä.

Laitoksen on oltava kulloinkin harjoittamaansa toimintaa varten hyväksytty ennen toiminnan aloittamista. Myös kertaalleen hyväksytyn laitoksen harjoittaman toiminnan olennaisen muutoksen on oltava hyväksytty ennen muutetun toiminnan aloittamista.

Hyväksymistä haetaan kirjallisesti laitoksen hyväksymisestä päättävältä viranomaiselta. Viranomaisen on ennen hyväksymistä koskevan asian ratkaisemista tarkastettava laitos. Tarkastusta ei kuitenkaan tarvitse tehdä ennen 8§:ssä tarkoitetun laitoksen hyväksymistä. Hyväksymisestä päättävä viranomainen voi ennen laitoksen hyväksymistä pyytää lausuntoa muilta viranomaisilta.

6§
Käsittelylaitosten ja lemmikkieläinten ruokia valmistavien laitosten ja varastointilaitosten hyväksyminen

Luokan 1, 2 ja 3 käsittelylaitosten, lemmikkieläinten ruokia valmistavien laitosten ja muiden kuin teknisten tuotteiden varastointilaitosten hyväksymisestä päättää Kasvintuotannon tarkastuskeskus. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 11, 13, 17 ja 18 artiklassa.

Teknisten tuotteiden varastointilaitosten hyväksymisestä päättää laitoksen sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 11 artiklassa.

7§
Keräyskeskusten, sivutuoteosastojen ja rehusekoittamoiden hyväksyminen

Keräyskeskusten, sivutuoteosastojen ja rehusekoittamoiden hyväksymisestä päättää Kasvintuotannon tarkastuskeskus.

Keräyskeskusten ja sivutuoteosastojen hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 23 artiklassa ja asetuksen liitteessä IX, minkä lisäksi on noudatettava, mitä tämän asetuksen liitteessä 1 säädetään.

Rehusekoittamoiden hyväksymisen edellytyksenä on tämän asetuksen liitteessä 2 säädettyjen rakenteellisten vaatimusten täyttyminen, minkä lisäksi on noudatettava mainitun liitteen raaka-ainetta ja sen käsittelyä koskevia vaatimuksia.

Keräyskeskusten, sivutuoteosastojen ja rehusekoittamoiden on laadittava, toteutettava ja ylläpidettävä omavalvontasuunnitelmaa, jonka Kasvintuotannon tarkastuskeskus on hyväksynyt. Omavalvontaa koskevat yleiset vaatimukset ja suositukset omavalvontasuunnitelman laatimisesta ovat tämän asetuksen liitteessä 4.

8§
Tilarehustamoiden hyväksyminen

Tilarehustamoiden hyväksymisestä päättää sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri.

Tilarehustamoiden hyväksymisen edellytyksenä on, että laitos käyttää rehun valmistukseen ainoastaan tämän asetuksen liitteessä 3 säädettyjä raaka-aineita.

9§
Teknisten laitosten hyväksyminen

Teknisten laitosten, joissa tuotetaan parkittuja tai käsiteltyjä vuotia tai nahkoja, metsästystrofeita, käsiteltyä villaa, karvaa, harjaksia, sulkia, höyheniä ja niiden osia, luutuotteita posliinitavaroita varten, renderoituja rasvoja, rasvojen johdannaisia, gelatiinia tai liimaa, hyväksymisestä päättää laitoksen sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri.

Sivutuoteasetuksen mukaisten teknisten laitosten, jossa tuotetaan tai käsitellään hevoseläinten seerumia, verituotteita, lääkevalmisteita, lääkinnällisiä laitteita ja kosmeettisia valmisteita hyväksymisestä päättää sen läänin läänineläinlääkäri, jonka toimialueella laitos sijaitsee.

Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 18 artiklassa.

10§
Poltto- ja rinnakkaispolttolaitosten hyväksyminen

Muualla kuin tilojen yhteydessä sijaitsevien pienen ja suuren kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitosten hyväksymisestä päättää sen läänin läänineläinlääkäri, jonka toimialueella laitos sijaitsee.

Tilojen yhteydessä sijaitsevien pienen ja suuren kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitosten hyväksymisestä päättää laitoksen sijaintikunnan kunnaneläinlääkäri.

Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 12 artiklassa.

11§
Väliasteenlaitosten hyväksyminen

Väliasteen laitosten hyväksymisestä päättää sen läänin läänineläinlääkäri, jonka toimialueella laitos sijaitsee. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 10 artiklassa.

Käsittelemättömän aineksen säilytyspaikan, joka sijaitsee sivutuotteen syntypaikan läheisyydessä ja jossa säilytetään tilapäisesti vain yhdeltä tuottajalta peräisin olevia sivutuotteita ei kuitenkaan tarvitse olla 1 momentissa tarkoitetulla tavalla hyväksytty.

Myöskään säilytyspaikan, jossa säilytetään tilapäisesti useammalta tuottajalta peräisin olevia sivutuotteita, ei tarvitse olla 1 momentissa tarkoitetulla tavalla hyväksytty, jos varastosäiliö ja sen sijainti eivät sijaintikunnan kunnaneläinlääkärin antaman lausunnon mukaan aiheuta eläintautien leviämisriskiä.

12§
Öljykemianlaitosten hyväksyminen

Öljykemianlaitosten hyväksymisestä päättää sen läänin läänineläinlääkäri, jonka toimialueella laitos sijaitsee. Hyväksymisen edellytyksistä säädetään sivutuoteasetuksen 14 artiklassa.

13§
Toiminnanharjoittamisessa tapahtuvat muutokset ja toiminnan lopettaminen

Toiminnanharjoittajan on viipymättä tehtävä asianomaiselle valvontaviranomaiselle ilmoitus toiminnan lopettamisesta sekä laitoksen hyväksymisen edellytyksiä koskevista toiminnan muutoksista.

3 luku
Laitosten valvonta

14§
Laitosten toiminnan valvonta

Valvontaviranomaisen on tämän asetuksen mukaisesti valvottava, että hyväksytyt laitokset täyttävät tässä asetuksessa tarkoitetut hyväksymisen edellytykset. Valvontaviranomaisen säännöllisin väliajoin suorittamista tarkastuksista ja valvonnasta säädetään sivutuoteasetuksen 26 artiklassa.

15§
Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymät laitokset

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on vuosittain laadittava hyväksymiensä laitosten valvontaa varten valvontasuunnitelma. Lisäksi Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on tehtävä yhteenveto siitä, miten edellisen vuoden valvontasuunnitelma on toteutunut.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on tehtävä hyväksymiinsä laitoksiin valvontasuunnitelman mukaiset tarkastuskäynnit.

16§
Muiden valvontaviranomaisten toiminta Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymissä laitoksissa

Lääneneläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja tarkastuseläinlääkärit valvovat Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymiä laitoksia seuraavasti:

1) Lääneneläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava luokan 1 ja 2 käsittelylaitokset. Lisäksi lääneneläinlääkärin on kerran vuodessa osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti edellä mainittuihin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin.

2) Kunnaneläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava luokan 3 käsittelylaitokset. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on kerran vuodessa osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti edellä mainittuihin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin.

3) Kunnaneläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava lemmikkieläinten ruokia valmistavat laitokset. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti edellä mainittuihin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin. Jos laitos toimii teurastamon yhteydessä, on tarkastuseläinlääkärin osallistuttava kunnaneläinlääkärin asemesta Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti edellä mainittuihin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin.

4) Kunnaneläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava rehusekoittamot ja keräyskeskukset sivutuoteosastoja lukuun ottamatta. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti edellä mainittuihin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin.

5) Tarkastuseläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava teurastamon yhteydessä toimivat sivutuoteosastot ja osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin. Lisäksi tarkastuseläinlääkärin on yleisesti valvottava sivutuotteiden keräämistä, käsittelyä, varastointia ja kuljetusta teurastamossa ja sen yhteydessä olevassa leikkaamossa.

6) Kunnaneläinlääkärin on vähintään kerran vuodessa tarkastettava teurastuspaikan yhteydessä toimivat sivutuoteosastot ja osallistuttava Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on yleisesti valvottava sivutuotteiden keräämistä, käsittelyä, varastointia ja kuljetusta teurastuspaikassa.

Muiden kuin teknisten tuotteiden varastointilaitoksia koskevat valvontatoimenpiteet tehdään Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen valvontasuunnitelman mukaisesti. Varaston käyttötarkoitusmuutoksen yhteydessä tehtävä valvonta kuuluu Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle.

17§
Lääneneläinlääkärin hyväksymät laitokset

Lääneneläinlääkärit ja kunnaneläinlääkärit valvovat lääneneläinlääkäreiden hyväksymiä laitoksia seuraavasti:

1) Lääneneläinlääkärin on tarkastettava sellaiset tekniset laitokset, jossa tuotetaan tai käsitellään hevoseläinten seerumia, lääkevalmisteita, lääkinnällisiä laitteita ja kosmeettisia valmisteita kolmen vuoden välein.

2) Lääneneläinlääkärin on tarkastettava muualla kuin tilojen yhteydessä sijaitsevat pienen- ja suuren kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset vähintään kerran vuodessa.

3) Lääneneläinlääkärin on tarkastettava väliasteen laitokset vähintään kaksi kertaa vuodessa. Jos laitos toimii vain osan vuodesta, on lääneneläinlääkärin tarkastettava laitos kerran vuodessa sen toiminta-aikana.

4) Lääneneläinlääkärin on tarkastettava öljykemianlaitokset vähintään kerran vuodessa.

Tarvittaessa kunnaneläinlääkäri osallistuu lääneneläinlääkärin laitoksiin tekemiin tarkastuskäynteihin.

18§
Kunnaneläinlääkärin hyväksymät laitokset

Kunnaneläinlääkärin on tarkastettava hyväksymänsä laitokset seuraavasti:

1) tekniset laitokset, joissa valmistetaan parkittuja tai käsiteltyjä vuotia tai nahkoja, metsästystrofeita, käsiteltyä villaa, karvaa, harjaksia, sulkia, höyheniä tai niiden osia, luutuotteita posliinitavaroita varten, renderoituja rasvoja, rasvojen johdannaisia, gelatiinia tai liimaa vähintään kerran vuodessa;

2) tilarehustamot vähintään kerran vuodessa;

3) tilojen yhteydessä sijaitsevat pienen ja suuren kapasiteetin poltto- ja rinnakkaispolttolaitokset vähintään kerran vuodessa; sekä

4) teknisten tuotteiden varastointilaitokset vähintään kerran vuodessa.

19§

Eläimistä saatavien sivutuotteiden ja käsiteltyjen tuotteiden keräyksen ja kuljetuksen valvonta

Valvontaviranomaisen on valvottava, että eläimistä saatavien sivutuotteiden ja käsiteltyjen tuotteiden keräys ja kuljetus tapahtuu sivutuoteasetuksen 7 artiklassa säädettyjen vaatimusten mukaisesti.

Valvontaviranomaisen on valvottava hyväksymistään laitoksista lähteviä ja niihin saapuvia sivutuotteiden kuljetuksia.

20§

Muu valvonta

Kunnaneläinlääkärin on tarvittaessa tehtävä tämän asetuksen 3 luvussa säädetyn valvonnan lisäksi tarkastuskäyntejä toimialueensa muihin paikkoihin, joissa eläimistä saatavia sivutuotteita ja käsiteltyjä tuotteita kerätään, varastoidaan, kuljetetaan, käsitellään, käytetään tai hävitetään.

21§

Tarkastuskertomus ja luettelo tehdyistä tarkastuksista

Valvontaviranomaisen on laadittava tekemistään tarkastuksista kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Valvontaviranomaisen on säilytettävä tarkastuskertomukset vähintään viisi vuotta. Tarkastuskertomus on toimitettava tarkastetulle laitokselle.

Kunnaneläinlääkäreiden on vuosittain laadittava luettelo tämän asetuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista. Luettelo on toimitettava toimialueen lääneneläinlääkärille seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Lääneneläinlääkäreiden on vuosittain laadittava luettelo tämän asetuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista sekä yhteenveto alueensa kunnaneläinlääkäreiden lähettämistä tarkastusluetteloista, ja toimitettava ne maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Sivutuoteosastojen valvontaviranomaisten on ilmoitettava tämän asetuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista Kasvintuotannontarkastuskeskukselle seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on vuosittain laadittava luettelo tämän asetuksen mukaisesti suorittamistaan tarkastuksista sekä yhteenveto sivutuoteosastojen valvontaviranomaisten ilmoittamista tarkastuksista seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

22§

Valvontaviranomaisen toimenpiteet

Jos valvontaviranomaisen suorittamassa tarkastuksessa tai muutoin ilmenee, että yksi tai useampi laitoksen hyväksymisen edellytyksistä tai muista sivutuoteasetuksen tämän asetuksen soveltamisalaan kuuluvista vaatimuksista ei täyty, valvontaviranomaisen on kirjallisesti kehotettava toiminnanharjoittajaa määräajassa korjaamaan puute uhalla, että valvontaviranomainen voi peruuttaa laitoksen hyväksymisen määräajaksi tai kokonaan.

Valvontaviranomaisen on valvottava antamansa kehotuksen noudattamista ja tarvittaessa opastettava toiminnanharjoittajaa puutteiden korjaamisessa. Kunnaneläinlääkärin tai sivutuoteosaston valvontaviranomaisen on tarvittaessa opastettava toiminnanharjoittajaa myös muun valvontaviranomaisen antaman kehotuksen mukaisten puutteiden korjaamisessa.

Lisäksi valvontaviranomaisen on tarvittaessa ryhdyttävä eläintautilain 8£:ssä säädettyihin toimenpiteisiin eläintautien leviämisen estämiseksi ja eläimistä saatavista sivutuotteista valmistettavan rehun tai rehuraaka-aineen hygieenisen laadun turvaamiseksi.

23§

Hyväksymisen peruuttaminen

Valvontaviranomaisen on kokonaan tai määräajaksi viipymättä peruutettava tämän asetuksen mukaisesti hyväksymänsä laitoksen hyväksyminen seuraavissa tapauksissa:

1) 22§:ssä tarkoitettua puutetta ei ole kehotuksesta huolimatta korjattu

2) laitoksen toiminta aiheuttaa vakavaa vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle;

3) toiminnasta on annettu vääriä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat vaikuttaneet hyväksyntään tai

4) laitoksen toiminta on lopetettu.

24§

Ilmoitukset

Valvontaviranomaisten on viipymättä ilmoitettava maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle laitosten hyväksymisistä ja hyväksymisen peruuttamista koskevista päätöksistä sekä havaitsemistaan olennaisista puutteista sivutuoteasetuksen ja tämän asetuksen noudattamisessa.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on lisäksi viipymättä ilmoitettava asianomaiselle lääneneläinlääkärille, kunnaneläinlääkärille ja sivutuoteosaston valvontaviranomaiselle antamistaan laitosten hyväksymisistä tai hyväksymisen peruuttamista koskevista päätöksistä sekä olennaisista puutteista hyväksymiensä laitosten toiminnassa.

Lääneneläinlääkärin on lisäksi viipymättä ilmoitettava:

1) Asianomaiselle kunnaneläinlääkärille antamistaan laitosten hyväksymisistä tai hyväksymisen peruuttamista koskevista päätöksistä; ja

2) Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle olennai-

sista puutteista valvomissaan Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymissä laitoksissa ja havaitsemistaan 22§:ssä tarkoitetun kehotuksen noudattamatta jättämisestä.

Kunnaneläinlääkärin on lisäksi viipymättä ilmoitettava:

1) Lääninläinlääkärille laitosten hyväksymistä koskevista hakemuksista, antamistaan laitosten hyväksymisistä tai hyväksymisen peruuttamista koskevista päätöksistä sekä olennaisista puutteista hyväksymiensä laitosten toiminnassa. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on ilmoitettava olennaiset puutteet 20§:n nojalla valvomassaan toiminnassa;

2) Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle olennaisista puutteista valvomissaan Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymissä laitoksissa ja havaitsemistaan ja havaitsemistaan 22§:ssä tarkoitetun kehotuksen noudattamatta jättämisestä.

Sivutuoteosaston valvontaviranomaisen on viipymättä ilmoitettava Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle olennaisista puutteista valvomissaan Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen hyväksymässä laitoksessa sekä havaitsemistaan 22§:ssä tarkoitetun kehotuksen noudattamatta jättämisestä.

25§
Luettelo hyväksytyistä laitoksista

Hyväksytyistä laitoksista laadittavasta luettelosta säädetään sivutuoteasetuksen 26 artiklassa. Luettelon laatimista varten valvontaviranomaisten on annettava jokaiselle hyväksymälleen laitokselle artiklan edellyttämä virallinen numero, jolla laitos ja sen toiminnan luonne yksilöidään.

Kunnaneläinlääkärin on toimitettava luettelo hyväksymistään laitoksista lääninläinlääkärille seuraavan vuoden tammikuun loppuun mennessä.

Lääninläinlääkärin on pitämänsä laitosluettelon lisäksi kerättävä tiedot alueensa kunnaneläinlääkärien hyväksymistä laitoksista. Lääninläinlääkärin on toimitettava jäljennös laatimastaan laitosluettelosta sekä yhteenveto alueensa kunnaneläinlääkärien laitosluetteloista maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle vuosittain helmikuun loppuun mennessä.

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen on vuosittain toimitettava jäljennös hyväksymiensä laitosten luettelosta maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosastolle helmikuun loppuun mennessä.

4 luku
Keräyskeskuksia, rehusekoittamoita ja tilarehustamoita koskevat muut säännökset

26£
Rehusekoittamoita koskevat muut säännökset

Rehusekoittamoiden on sivutuoteasetuksen artiklassa 9 säädetyn kirjanpidon lisäksi pidettävä luetteloa vastaanotetuista lihaluujauhoeristä, niiden lähettäjistä ja niiden määristä sekä rehusekoittamosta toimitetun rehun sisältämistä lihaluujauhon määristä ja vastaanottajista. Luettelon tiedot on toimitettava kuukausittain yhteenvetona Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle seuraavan kuukauden loppuun mennessä.

27§
Keräyskeskusten ja rehusekoittamoiden lopputuotteen hygieniaa koskevat vaatimukset

Keräyskeskusten ja rehusekoittamoiden lopputuote on tutkittava salmonellabakteerin varalta vähintään kerran kuukaudessa. Lopputuotteessa ei saa esiintyä salmonellabakteereita 25 grammassa näytettä. Jos laitoksen raaka-aineissa, valmistusprosessissa tai lopputuotteessa todetaan salmonellabakteereita, laitoksen on välittömästi ilmoitettava asiasta Kasvintuotannon tarkastuskeskukselle.

28§
Tilarehustamoita koskevat muut säännökset

Eläimistä saatavia sivutuotteita lähettävien, kuljettavien tai vastaanottavien henkilöiden kirjanpitovelvollisuudesta säädetään sivutuoteasetuksen artiklassa 9.

Eläimistä saatavat sivutuotteet on käsiteltävä ja säilytettävä siten, ettei niiden hygieeninen laatu olennaisesti muutu ennen niiden käyttämistä rehun valmistukseen.

Luku 5
Sivutuoteasetuksen 23 artiklan mukainen sivutuotteiden käyttö

29§
Eläimistä saatavien sivutuotteiden käyttö turkiseläinten tarhakoirien ja kalansyötiksi tarkoitettujen toukkien ruokintaan

Sivutuoteasetuksen 23 artiklan tarkoittamien turkiseläinten, tarhakoirien ja kalansyötiksi tarkoitettujen toukkien ruokintaan saadaan käyttää tiettyjä eläimistä saatavia sivutuotteita sivutuoteasetuksen 23 artiklassa säädetyn mukaisesti, minkä lisäksi on noudatettava mitä tämän asetuksen 7 ja 8§:ssä säädetään.

30§
Eläimistä saatavien sivutuotteiden käyttö diagnostisiin, koulutuksellisiin ja tutkimuksellisiin tarkoituksiin

Eläimistä saatavia käsittelemättömiä sivutuotteita saadaan toimittaa ja käyttää, diagnostisiin, koulutuksellisiin ja tutkimuksellisiin tarkoituksiin, jos käyttö ei aiheuta eläintautien leviämisen vaaraa.

Sivutuotteita saadaan toimittaa tutkittavaksi Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitokselle ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteelliselle tiedekunnalle. Lääninneläinlääkäri voi antaa luvan toimialueellaan syntyvien luokkaan 1 kuuluvien sivutuotteiden toimittamiseen muihin laboratoriotutkimuksiin tai tieteellisiin tarkoituksiin, jos tällainen käyttö ei aiheuta eläintautien leviämisen vaaraa.

31§
Eläimistä saatavien sivutuotteidenkäyttö eläinten täyttämistarkoituksiin

Eläimistä saatavia sivutuotteita saadaan käyttää eläinten täyttämistarkoituksiin sivutuoteasetuksen 23 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetulla tavalla tätä tarkoitusta varten hyväksytyissä teknisissä laitoksissa.

32§
Eläimistä saatavien käsittelemättömien sivutuotteiden käyttö eräiden eläinten ruokintaan

Eläimistä saatavia sivutuoteasetuksen 23 artiklan 2 kohdan b alakohdassa täsmennettyjä eläimistä saatavia sivutuotteita saadaan käyttää asetuksen 23 artiklan tarkoittamien eläintarhaeläinten, sirkuseläinten, muiden matelijoiden ja petolintujen kuin eläintarhaeläinten tai sirkuseläinten ja luonnonvaraisten eläinten ruokintaan, jos käyttö ei aiheuta vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle.

Sivutuotteen tuottaja saa toimittaa käsittelemättömiä sivutuotteita vain suoraan sivutuotteita käyttävälle toimijalle. Toimija ei saa luovuttaa käsittelemättömiä sivutuotteita edelleen välitystä tai käyttöä varten.

Tämän pykälän 2 momentin säännöksiä ei sovelleta lopetettujen munivien kanojen ruhoihin.

Luku 6
Sivutuotteita käyttävän toimijan valvonta

33§
Käsittelemättömien sivutuotteita käyttävän toimijan ilmoitusvelvollisuudet

Käsittelemättömien sivutuotteiden käyttävän toimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus tämän asetuksen 32 §:ssä tarkoitetusta käytöstä kunnaneläinlääkärille, jonka toimialueella sivutuotteita käytetään. Ilmoitus on tehtävä ennen sivutuotteiden käytön aloittamista. Sivutuoteasetuksen 23 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädettyjen luonnonvaraisten eläinten ruokinnasta ilmoitus on tehtävä vuosittain. Ilmoituksessa on oltava seuraavat tiedot:

1) käyttäjä;
2) sivutuotteen laji tai laatu;
3) käyttötarkoitus;
4) tarkasti yksilöity paikka, jossa sivutuotteita käytetään;
5) alue tai paikat, joista sivutuotteet kerätään; sekä
6) kalenterivuoden aikana käytettävän sivutuotteen arvioitu määrä.

Jos 1 momentissa tarkoitetussa käytössä tapahtuu olennainen muutos tai jos se lopetetaan, asiasta on viipymättä ilmoitettava kunnaneläinlääkärille.

Käytettäessä sivutuotteita luonnonvaraisten eläinten ruokintaan on toimijan, sen lisäksi mitä 1 momentissa säädetään, erikseen ilmoitettava jokaisesta käyttökerrasta. Ilmoituksessa on oltava käyttökertaa koskevat 1 momentissa tarkoitetut tiedot sekä sivutuotteen vastaanottopäivämäärä ja ruokintapaikalle vientipäivämäärä. Ilmoitus on tehtävä sekä sille kunnaneläinlääkärille, jonka toimialueelta sivutuotteet kerätään, että sille kunnaneläinlääkärille, jonka alueelle sivutuotteet toimitetaan.

Kunnaneläinlääkärin, jonka alueelta sivutuotteet kerätään, on tarvittaessa tarkastettava sivutuotteet ennen niiden käyttöä.

34§
Käsittelemättömien sivutuotteiden käyttäjän muut velvollisuudet

Eläimistä saatavia sivutuotteita lähettävien, kuljettavien tai vastaanottavien henkilöiden kirjanpitovelvollisuudesta säädetään sivutuoteasetuksen artiklassa 9.

Käsittelemättömän sivutuotteiden käyttäjän on huolehdittava hänen 32§:ssä tarkoitetussa toiminnassaan käyttämättä jääneiden sivutuotteiden käsittelystä.

35§
Valvontaviranomaisten ilmoitukset ja luettelot

Kunnaneläinlääkäri on viipymättä ilmoitettava lääninneläinlääkärille 33§:ssä tarkoitetuista ilmoituksista. Lisäksi kunnaneläinlääkärin on pidettävä luetteloa toimialueellaan vastaanottamistaan 33§:ssä säädetyistä ilmoituksista.

Lääninneläinlääkärin on pidettävä luetteloa vastaanottamistaan 33 pykälässä säädetyistä ilmoituksista ja lähetettävä pitämiensä luetteloiden sisältö maa- ja metsätalousministeriön eläintarvike- ja terveysosastolle vuosittain tammikuun loppuun mennessä.

7 luku
Erinäiset säännökset

36§
Kustannukset

Kunnaneläinlääkärille maksetaan valtion varoista palkkio ja korvaus kustannuksista tässä asetuksessa säädettyjen tarkastusten perusteella. Palkkion ja korvauksen suuruudesta ja maksumenettelystä säädetään eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetussa valtioneuvoston asetuksessa (1234/2001).

Maksuista, jotka peritään Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen suorittamasta valvonnasta, säädetään eläintautilain 15§:ssä ja Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen maksullisista suoritteista annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa (162/2004).

37§
Muutoksenhaku

Muutoksenhausta tämän asetuksen nojalla annettuun valvontaviranomaisen päätökseen säädetään eläintautiasetuksen (601/1980) 17§:ssä ja maaseutuelinkeinojen valituslautakunnasta annetun lain (1203/1992) 1 §:ssä.

38§
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 4 päivänä marraskuuta 2005.

Tällä asetuksella kumotaan TSE-riskiaineksen käsittelystä 13 päivänä syyskuuta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (799/2002) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, lihaa sisältävän ruokajätteen käytöstä eräiden kotieläinten ruokinnassa 10 päivänä kesäkuuta annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös (467/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen, eläinjätteen käsittelystä 28 päivänä marraskuuta 2000 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1022/2000) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen ja turkiseläinten rehun eläintauti- ja hygieniavaatimuksista 14 päivänä joulukuuta 2001 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (34/EEO/2001).

39§
Siirtymäsäännökset

Laitokset, jotka on hyväksytty sivutuoteasetuksen mukaisesti ennen tämän asetuksen voimaantuloa, saavat jatkaa toimintaansa hyväksymispäätöksen mukaisesti. Muiden laitosten on oltava tämän asetuksen mukaisesti hyväksyttyjä viimeistään toukokuun 1 päivänä 2006.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002 (32002R1774); EYVL N:o L 273, 10.10.2002, s. 1

Helsingissä 27 päivänä lokakuuta 2005

Maa- ja metsätalousministeri **Juha Korkeaoja**

Apulaisosastopäällikkö **Riitta Heinonen**

Liite 1

Eläimistä saatavien sivutuotteiden käsittelyvaatimukset keräyskeskuksille valmistettaessa rehua tai rehun raaka-ainetta

Eläimistä saatavat sivutuotteet on käsiteltävä ja säilytettävä siten, ettei sen hygieeninen laatu olennaisesti muutu ennen käsittelyn alkamista. Raaka-aine on pienennettävä ennen käsittelyä siten, ettei sen partikkelikoko halkaisijaltaan ylitä 50 millimetriä.

Ainespalat on:

denaturoitova sivutuoteasetuksen liitteen IX kohdan 5 a i kohdan mukaisesti tai

steriloitava tai autoklavoitava sivutuoteasetuksen liitteen IX kohdan 5 a ii kohdan mukaisesti siten, että ainespalat kaikilta osiltaan saavuttavat vähintään 80° C asteen lämpötilan; tai

käsiteltävä hapolla tai muulla säilöntäaineella, jolla estetään raaka-aineen pilaantuminen. Välittömästi happokäsittelyn jälkeen mitatun raaka-aineen pH-arvon on on oltava kauttaaltaan 4,0 tai sitä alempi. Happokäsittelyn yhteydessä raaka-aine on käsiteltävä säilöntäaineella siten, että hiivojen ja homeiden kasvu estetään. Käytettävän hapon tai muun säilöntäaineen tulee olla hyväksytty rehun lisäaineena käyttötarkoitukseen soveltuvaksi (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) 1831/2003 eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista sekä Maa- ja metsätalousministeriön asetus 43/05 rehun lisäaineista).

Liite 2

Rehusekoittamoiden rakenteelliset vaatimukset

Rehusekoittamoiden tilojen ja laitteiden on täytettävä vähintään seuraavat vaatimukset:

1. Laitoksen on oltava erotettu asianmukaisella tavalla muista kiinteistöistä ja yleisestä tiestä. Laitos ei saa sijaita elintarviketuotantoon tarkoitettujen eläinten pitopaikan välittömässä läheisyydessä.

2. Liikenne laitosten piha-alueella on järjestettävä siten, että eläintautien leviämisen vaaraa ei ole. Piha-alueen on oltava päällystetty.

3. Laitoksessa on oltava riittävän suuret työskentelytilat siten, että työ voidaan suorittaa hygieenisesti. Erilaisia toimintoja varten tarkoitetut tilat on sijoitettava siten, että raaka-aineet ja valmiit tuotteet voidaan pitää erillään toisistaan ja että kontaminaation vaaraa ei ole.

4. Laitoksessa on oltava saatavissa riittävästi paineenalaista kylmää ja kuumaa talousvettä.

5. Laitoksen rakenteiden ja varusteiden on oltava ehjiä, kulutusta kestävää materiaalia, helposti puhtaana pidettäviä ja desinfioitavia.

6. Laitoksessa on oltava riittävä ilmanvaihto ja valaistus.

7. Laitoksessa on oltava hygieeninen järjestelmä jäteveden ja kiinteän jätteen poistamista varten.

8. Laitoksen lattioiden tulee olla siten kallistettuja, että jätevedet valuvat lattiakaivoihin. Lattiakaivoissa tulee olla ritilät.

9. Laitoksessa on oltava tarvittaessa laitteet eläinjätteen hienontamista varten.

10. Laitoksessa on oltava tilavuudeltaan riittävät, jäähdytettävät tai muutoin asianmukaiset erilliset tilat raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden säilyttämistä varten.

11. Laitoksessa on oltava asianmukaiset laitteet kuljetusajoneuvojen, -säiliöiden, -astioiden ja -päällysteiden puhdistamista ja desinfioimista varten.

12. Laitoksessa on oltava asianmukaiset laitteet vastaanotto- ja käsittelytilojen puhdistamista ja desinfioimista varten.

13. Laitoksessa on oltava riittävästi käsienpesualtaita sekä tarkoituksenmukaiset sosiaalitilat henkilökuntaa varten.

14. Asiattomien henkilöiden ja eläinten pääsy laitokseen on estettävä.

Sallitut eläimistä saatavat sivutuotteet rehun valmistuksessa rehusekoittamoissa

Rehusekoittamossa saadaan käyttää rehun raaka-aineina vain seuraavia eläimistä saatavia sivutuotteita:

1) hyväksytyssä keräyskeskuksessa tai sivutuoteosastolla käsitellyt sivutuotteet

2) hyväksytyissä luokan 2 ja 3 käsittelylaitoksessa käsitellyt sivutuotteet

3) toisesta valtiosta tuotu luokkaan 3 kuuluvat teurastuksen sivutuotteet, kala ja kalasta saatavat sivutuotteet, jotka ovat kuumennettuja tai hapolla käsiteltyjä. Kala ja kalasta saatavat sivutuotteet voivat olla myös pakastettuja.

4) kala ja tuoreet kalasta saatavat sivutuotteet;

5) sivutuoteasetuksen artiklan 6 kohdan f mukaiset entiset elintarvikkeet pakastettuna, hapotettuna tai kuumennettuna ellei niitä käsitellä 12 tunnin kuluessa lähdöstä niiden syntypaikalta.

6) sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 15 tarkoitettu ruokajäte.

Eläimistä peräisin olevan raaka-aineen käsittelyä koskevat vaatimukset rehusekoittamoissa

Eläimistä peräisin olevan, hapolla käsitellyn raaka-aineen pH-arvon on oltava 4,3, tai alempi kun raaka-aine tuodaan laitokseen. Raaka-aine on mahdollisimman pian laitokseen saapumisen jälkeen käytettävä rehun valmistukseen taikka pakastettava levypakastimessa tai ohuissa laatikoissa. Pakkasvaraston lämpötilan on oltava –18° C astetta tai alempi. Kaloista peräisin oleva raaka-aine voidaan kuitenkin käsitellä hapolla, muulla säilöntäaineella tai maitohappobakteereilla ennen rehunvalmistusta. Käytettävän hapon tai muun säilöntäaineen tulee olla hyväksytty rehun lisäaineena käyttötarkoitukseen soveltuvaksi (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) 1831/2003 eläinten ruokinnassa käytettävistä lisäaineista sekä Maa- ja metsätalousministeriön asetus 43/05 rehun lisäaineista).

Jos eläimistä peräisin oleva raaka-aine tuodaan laitokseen pakastettuna, se on siirrettävä välittömästi pakkasvarastoon tai käytettävä rehunvalmistukseen mahdollisimman pian laitokseen saapumisen jälkeen.

Liite 3

Sallitut eläimistä saatavat sivutuotteet rehun valmistuksessa tilarehustamoissa

Tilarehustamoissa saadaan käyttää rehun raaka-aineina vain seuraavia eläimistä saatavia sivutuotteita:

1) hyväksytyssä keräyskeskuksessa käsitellyt sivutuotteet;

2) hyväksytyissä luokan 2 ja 3 käsittelylaitoksessa käsitellyt sivutuotteet;

3) kala ja tuoreet kalasta saatavat sivutuotteet;

4) eläimistä saatavat luokkaan 2 ja 3 kuuluvat sivutuotteet, jotka ovat peräisin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta (1195/96) annetun lain nojalla hyväksytystä, lihaa käsittelevästä laitoksesta;

5) sivutuoteasetuksen artiklan 6 kohdan f mukaiset entiset elintarvikkeet;

6) sivutuoteasetuksen liitteen I kohdassa 15 tarkoitettu ruokajäte;

7) toisesta valtiosta tuotu luokkaan 3 kuuluvat teurastuksen sivutuotteet, kala ja kalasta saatavat sivutuotteet, jotka ovat kuumennettuja tai hapolla käsiteltyjä. Kala ja kalasta saatavat sivutuotteet voivat olla myös pakastettuja;

8) lopetettujen munivien kanojen ruhot ja broilerija kalkkunatuotannossa syntyvät sellaisten broilereiden ja kalkkunoiden ruhot, joita ei ole lopetettu ihmisiin tai eläimiin tarttuvan taudin esiintymisen tai tällaisien taudin epäilyn vuoksi

9) kettujen ruhot muissa kuin ketuille tarkoitetuissa turkiseläinrehuissa samalla tilalla käytettäväksi, jolta ruhot ovat peräisin; ja

10) supikoirien ruhot muissa kuin supikoirille tarkoitetuissa turkiseläinrehuissa samalla tilalla käytettäväksi, jolta ruhot ovat peräisin.

Kohdissa 9 ja 10 tarkoitetut kettujen ja supikoirien ruhot on käsiteltävä kuumentamalla vähintään 100° C asteen lämpötilaan ennen rehukäyttöä.

Liite 4

Ohje: Omavalvontaa koskevat yleiset vaatimukset ja suositukset omavalvontasuunnitelman laatimisesta keräyskeskuksissa, sivutuoteosastoilla ja rehusekoittamoissa

Omavalvonta

1. Omavalvontaa koskevat yleiset vaatimukset

Laitoksen on huolehdittava, että siellä estetään eläintautien leviämisen vaara ja turvataan turkiseläinrehun hygieeninen laatu. Laitoksen on omalla kustannuksellaan laadittava ja toteutettava valvontajärjestelmä, jonka tarkoituksena on varmistaa, että turkiseläinrehu tai sen raaka-aineena käytettävä eläinjäte täyttää sille asetetut vaatimukset. Omavalvontajärjestelmää laadittaessa ja hyväksyttäessä on otettava huomioon laitoksen toiminnan laajuus ja luonne.

Omavalvonnan perussisältö on kuvattava kirjallisesti omavalvontasuunnitelmassa. Omavalvontajärjestelmä on päivitettävä vuosittain ja aina kun tuotantoprosessissa tapahtuu muutoksia.

Omavalvontasuunnitelmasta on käytävä ilmi omavalvonnan toteutumisesta vastaava henkilö sekä omavalvontaan kuuluvien näytteiden tutkimuksia suorittavan laboratorion nimi. Laboratoriolla on oltava asianmukaiset tilat ja laitteet sekä koulutettu henkilökunta omavalvontaan kuuluvia tutkimuksia varten.

Omavalvonnan toteuttamisesta on pidettävä luetteloa tai muuta tiedostoa. Tiedoston tulee sisältää tiedot suoritetuista tutkimuksista, seuranta- ja varmistusmenettelyistä sekä korjaavista toimenpiteistä. Tiedosto on pyydettäessä esitettävä valvontaviranomaiselle. Tiedostoa on säilytettävä vähintään kaksi vuotta.

2. Omavalvonnan osa-alueet

Omavalvontaan tulee sisältyä vähintään seuraavat osa-alueet:

1) raaka-aineen laatu;

2) raaka-aineen vastaanotto ja varastointi sekä tilat näitä varten;

3) luettelon pitäminen tulevasta ja lähtevästä tavarasta tapahtumapäivineen sekä lähettäjien ja vastaanottajien yhteystiedot;

4) valmistusprosessi;

5) rehuun käytettävän veden laatu;

6) sen varmistaminen, ettei lopputuote joudu kosketuksiin käsittelemättömän eläinjätteen tai sen saastuttamien pintojen kanssa;

7) näytteenotto tuotantoon käytettävistä laitteista ja tuotantoympäristöstä;

8) näytteenotto lopputuotteesta;

9) toimenpiteet, jos lopputuote ei täytä hygieniaa koskevia vaatimuksia tai suosituksia;

10) lopputuotteen varastointi ja lastaaminen kuljetusvälineisiin;

11) lopputuotteen kuljetus;

12) tuotantoon käytettävien laitteiden kunnossapito;

13) laitteiden, tilojen, kuljetusajoneuvojen, -astioiden, -säiliöiden ja -päällysteiden pesu ja desinfiointi;

14) mittausvälineiden kalibrointi;

15) tuhoeläinten torjunta;

16) huolehtiminen jätteistä ja jätevedestä; sekä

17) laitoksen henkilökunnan perehdyttäminen omavalvontajärjestelmään ja hygieeniseen toimintaan.

Maa- ja metsätalousministeriön asetus elävän riistaeläimen ohjeellisista arvoista

(824)

Annettu Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2001

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun metsästyslain (615/1993) 79 §:n nojalla:

1 §

Elävän riistaeläimen ohjeelliset arvot

Elävän riistaeläimen ohjeelliset arvot ovat eläintä kohti seuraavat:

eläinlaji	elävän riistaeläimen ohjeellinen arvo euroa
villikani	84
metsäjänis	34
rusakko	34
orava	17
euroopanmajava	168
kanadanmajava	84
piisami	17
rämemajava	84
susi	840–1 680
tarhattu naali	34
kettu	34
supikoira	34
karhu	840–3 365
pesukarhu	84
mäyrä	34
kärppä	34
hilleri	34
saukko	335
näätä	84
minkki	17
ahma	840–1 680
ilves	840–1 680
itämeren norppa	840–1 680
kirjohylje	840–1 680
halli	840–1 680
villisika	335
kuusipeura	335
saksanhirvi	335
japaninpeura	335
metsäkauris	335
hirvi	840–1 680
valkohäntäpeura	335
metsäpeura	840–1 680
mufloni	335
kanadanhanhi	168
merihanhi	168
metsähanhi	168
heinäsorsa	25
tavi	25
haapana	25
jouhisorsa	25
heinätavi	25
lapasorsa	25
punasotka	25
tukkasotka	25
haahka	25
alli	25
telkkä	25
tukkakoskelo	25
isokoskelo	25
riekko	34
kiiruna	84
pyy	34
teeri	84
metso	84
peltopyy	34
fasaani	34
nokikana	25
lehtokurppa	25
sepelkyyhky	25

2 §

Ohjeellisesta arvosta poikkeaminen

Ohjeellisesta arvosta voidaan poiketa eläimen poikkeuksellisen esiintymisajan, esiintymisalueen, koon, iän, värimuunnoksen tai muun erityisen syyn johdosta.

3 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Tällä asetuksella kumotaan 21 päivänä heinäkuuta 1993 annettu maa- ja metsätalousministeriön päätös elävän riistaeläimen ohjeellisista arvoista (700/1993).

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2001

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Vanhempi hallitussihteeri Ritva Torvinen

Ympäristöministeriön päätös rauhoitettujen eläinten ja kasvien ohjeellisista arvoista

(1209/95)

Ympäristöministeriö on luonnonsuojelulain (71/23) 24 §:n nojalla, sellaisena kuin se on 12 päivänä huhtikuuta 1991 annetussa laissa (672/91), päättänyt:

1 §

Ohjeelliset arvot rauhoitetuille nisäkkäille ovat seuraavat:

harmaakuvemyyrä (Clethrionomys rufocanus)	17 €
idänpäästäinen (Sorex caecutiens)	17 €
isoviiksisiippa (Myotis brandti)	101 €
koivuhiiri (Sicista betulina)	50 €
korpipäästäinen (Sorex isodon)	50 €
korvayökkö (Plecotus auritus)	101 €
kääpiöpäästäinen (Sorex minutissimus)	50 €
liito-orava (Pteromys volans)	1 009 €
lumikko (Mustela nivalis)	34 €
maamyyrä (Talpa europaea)	17 €
metsäpäästäinen (Sorex araneus)	17 €
metsäsopuli (Myopus schisticolor)	34 €
naali (Alopex lagopus) (tunturikanta)	7 400 €
peltohiiri (Apodemus agrarius)	67 €
pohjanlepakko (Eptesicus nilssoni)	118 €
punamyyrä (Clethrionomys rutilus)	34 €
ripsisiippa (Myotis nattereri)	1 177 €
saimaannorppa (Pusa hispida saimensis)	9 755 €
siili (Erinaceus europaeus)	101 €
tammihiiri (Eliomys quercinus)	2 355 €
tunturisopuli (Lemmus lemmus)	67 €
vaivaishiiri (Micromys minutus)	17 €
vaivaispäästäinen (Sorex minutus)	17 €
vesikko (Mustela lutreola)	5 382 €
vesipäästäinen (Neomys fodiens)	17 €
vesisiippa (Myotis daubentoni)	118 €
viiksisiippa (Myotis mystacinus)	84 €

2 §

Ohjeelliset arvot rauhoitetuille linnuille ovat seuraavat:

ampuhaukka (Falco columbarius)	841 €
etelänkiisla (Uria aalge)	841 €
etelänsuosirri (Calidris alpina schinzii)	2 355 €
haarahaukka (Milvus migrans)	1 514 €
haarapääsky (Hirundo rustica)	34 €
harmaahaikara (Ardea cinerea)	841 €
harmaapäätikka (Picus canus)	841 €
harmaasieppo (Muscicapa striata)	17 €
harmaasorsa (Anas strepera)	252 €
heinäkurppa (Gallinago media)	4 373 €
helmipöllö (Aegolius funereus)	420 €
hemppo (Carduelis cannabina)	50 €
hernekerttu (Sylvia curruca)	17 €
hiirihaukka (Buteo buteo)	757 €
hiiripöllö (Surnia ulula)	1 009 €
hippiäinen (Regulus regulus)	17 €
huuhkaja (Bubo bubo)	841 €
härkälintu (Podiceps grisegena)	420 €
hömötiainen (Parus montanus)	17 €
idänuunilintu (Phylloscopus trochiloides)	420 €
isokäpylintu (Loxia pytyopsittacus)	67 €
isolepinkäinen (Lanius excubitor)	252 €
jänkäkurppa (Lymnocryptes minimus)	589 €
jänkäsirriäinen (Limicola falcinellus)	505 €
järripeippo (Fringilla montifringilla)	17 €
kaakkuri (Gavia stellata)	1 682 €
kalalokki (Larus canus)	101 €
kalatiira (Sterna hirundo)	84 €
kanahaukka (Accipiter gentilis)	757 €
kangaskiuru (Lullula arborea)	1 009 €
kapustarinta (Pluvialis apricaria)	252 €
karikukko (Arenaria interpres)	336 €
kaulushaikara (Botaurus stellaris)	589 €
kehrääjä (Caprimulgus europaeus)	505 €
keltahemppo (Serinus serinus)	118 €
keltasirkku (Emberiza citrinella)	17 €
keltavästäräkki (Motacilla flava)	34 €
kesäkurmitsa (Charadrius morinellus)	505 €
kiljuhanhi (Anser erythropus)	6 391 €
kiljukotka (Aquila clanga)	6 728 €
kirjokerttu (Sylvia nisoria)	84 €
kirjosieppo (Ficedula hypoleuca)	17 €
kirjosiipikäpylintu (Loxia leucoptera)	505 €
kiuru (Alauda arvensis)	34 €
kivitasku (Oenanthe oenanthe)	34 €
koskikara (Cinclus cinclus)	589 €
kotka (Aquila chrysaetos)	4 877 €
kottarainen (Sturnus vulgaris)	84 €
kuhankeittäjä (Oriolus oriolus)	252 €
kuikka (Gavia arctica)	841 €
kulorastas (Turdus viscivorus)	84 €
kultarinta (Hippolais icterina)	50 €
kultasirkku (Emberiza aureola)	1 346 €
kuningaskalastaja (Alcedo atthis)	841 €
kuovi (Numenius arquata)	118 €
kurki (Grus grus)	1 009 €
kuukkeli (Perisoreus infaustus)	757 €
kuusitiainen (Parus ater)	34 €

kyhmyjoutsen (Cygnus olor)	589 €
käenpiika (Jynx torquilla)	202 €
käki (Cuculus canorus)	420 €
käpytikka (Dendrocopos major)	34 €
lampiviklo (Tringa stagnatilis)	1 009 €
lapasotka (Aythya marila)	2 018 €
lapinkirvinen (Anthus cervinus)	336 €
lapinpöllö (Strix nebulosa)	1 682 €
lapinsirkku (Calcarius lapponicus)	168 €
lapinsirri (Calidris temminckii)	336 €
lapintiainen (Parus cinctus)	252 €
lapintiira (Sterna paradisaea)	84 €
lapinuunilintu (Phylloscopus borealis)	505 €
laulujoutsen (Cugnus cygnus)	2 018 €
laulurastas (Turdus philomelos)	34 €
lehtokerttu (Sylvia borin)	34 €
lehtopöllö (Strix aluco)	673 €
leppälintu (Phoenicurus phoenicurus)	17 €
liejukana (Gallinula chloropus)	252 €
liro (Tringa glareola)	101 €
luhtahuitti (Porzana porzana)	252 €
luhtakana (Rallus aquaticus)	420 €
luhtakerttunen (Acrocephalus palustris)	50 €
lumihanhi (Anser caerulescens)	336 €
luotokirvinen (Anthus petrosus)	252 €
mehiläishaukka (Pernis apivorus)	757 €
meriharakka (Haematopus ostralegus)	135 €
merikihu (Stercorarius parasiticus)	505 €
merikotka (Haliaeetus albicilla)	7 400 €
merisirri (Calidris maritima)	235 €
metsäkirvinen (Anthus trivialis)	17 €
metsäviklo (Tringa ochropus)	84 €
mustakurkku-uikku (Podiceps auritus)	420 €
mustaleppälintu (Phoenicurus ochruros)	118 €
mustalintu (Melanitta nigra)	757 €
mustapyrstökuiri (Limosa limosa)	757 €
mustapääkerttu (Sylvia atricapilla)	50 €
mustapäätasku (Saxicola torquata)	118 €
mustarastas (Turdus merula)	34 €
mustatiira (Chlidonias niger)	185 €
mustavaris (Corvus frugilegus)	135 €
mustaviklo (Tringa erythropus)	420 €
muuttohaukka (Falco peregrinus)	4 037 €
naakka (Corvus monedula)	101 €
naurulokki (Larus ridibundus)	101 €
niittykirvinen (Anthus pratensis)	34 €
niittysuohaukka (Circus pygarcus)	2 018 €
nokkavarpunen (Coccothraustes coccothraustes)	118 €
nummikirvinen (Anthus campestris)	135 €
nuolihaukka (Falco subbuteo)	1 009 €
närhi (Garrulus glandarius)	50 €
pajulintu (Phylloscopus trochilus)	17 €
pajusirkku (Emberiza schoeniclus)	34 €
palokärki (Dryocopus martius)	841 €
peippo (Fringilla coelebs)	17 €
peltosirkku (Emberiza hortulana)	34 €
pensaskerttu (Sylvia communis)	17 €
pensassirkkalintu (Locustella naevia)	50 €
pensastasku (Saxicola rubetra)	17 €
peukaloinen (Troglodytes troglodytes)	34 €
piekana (Buteo lagopus)	757 €
pikkuhuitti (Porzana parva)	505 €
pikkukuovi (Numenius phaeopus)	336 €
pikkukäpylintu (Loxia curvirostra)	34 €
pikkulepinkäinen (Lanius collurio)	67 €
pikkulokki (Larus minutus)	505 €
pikkusieppo (Ficedula parva)	252 €
pikkusirkku (Emberiza pusilla)	589 €
pikkusirri (Calidris minuta)	673 €
pikkutiira (Sterna albifrons)	1 850 €
pikkutikka (Dendrocopos minor)	336 €
pikkutylli (Charadrius dubius)	84 €
pikku-uikku (Tachybaptus ruficollis)	252 €
pikkuvarpunen (Passer montanus)	67 €
pilkkasiipi (Melanitta fusca)	673 €
pohjansirkku (Emberiza rustica)	84 €
pohjantikka (Picoides tridactylus)	589 €
pulmunen (Plectrophenax nivalis)	420 €
punajalkaviklo (Tringa totanus)	101 €
punakuiri (Limosa lapponica)	1 346 €
punakylkirastas (Turdus iliacus)	17 €
punarinta (Erithacus rubecula)	17 €
punatulkku (Pyrrhula pyrrhula)	34 €
punavarpunen (Carpodacus erythrinus)	34 €
pussitiainen (Remiz pendulinus)	101 €
puukiipijä (Certhia familiaris)	34 €
pyrstötiainen (Aegithalos caudatus)	252 €
pähkinähakki (Nucifraga caryocatactes)	336 €
pähkinänakkeli (Sitta europaea)	135 €
rantakurvi (Xenus cinereus)	3 868 €
ransipi (Actitis hypoleucos)	34 €
rastaskerttunen (Acrocephalus arundinaceus)	151 €
rautiainen (Prunella modularis)	34 €
riskilä (Cepphus grylle)	101 €
ristisorsa (Tadorna tadorna)	589 €
ruisrääkkä (Crex crex)	1 514 €
ruokki (Alca torda)	420 €
ruokokerttunen (Acrocephalus schoenobaenus)	17 €
ruokosirkkalintu (Locustella luscinioides)	118 €
ruskosuohaukka (Circus aeruginosus)	1 009 €
rytkikerttunen (Acrocephalus scirpaceus)	50 €
räyskä (Sterna caspia)	1 850 €
räystäspääsky (Delichon urbica)	17 €
sarvipöllö (Asio otus)	673 €
satakieli (Luscinia luscinia)	252 €
selkälokki (Larus fuscus)	757 €
sepelrastas (Turdus torquatus)	420 €
silkkiuikku (Podiceps cristatus)	118 €
sinipyrstö (Tarsiger cyanurus)	1 177 €
sinirinta (Luscinia svecica)	135 €
sinisuohaukka (Circus cyanus)	673 €
sinitiainen (Parus caeruleus)	17 €
sirittäjä (Phylloscopus sibilatrix)	17 €
sitruunavästäräkki (Motacilla citreola)	673 €
suokukko (Philomachus pugnax)	420 €
suopöllö (Asio flammeus)	673 €
suosirri (Calidris alpina alpina)	118 €
sääksi (Pandion haliaetus)	1 682 €

taivaanvuohi (Gallinago gallinago)	34 €
talitiainen Parus major)	34 €
taviokuurna (Pinicola enucleator)	336 €
tervapääsky (Apus apus)	67 €
tikli (Carduelis carduelis)	67 €
tilhi (Bombycilla garrulus)	336 €
tiltaltti (Phylloscopus collybita)	17 €
tundraurpiainen (Carduelis hornemanni)	252 €
tunturihaukka (Falco rusticolus)	6 391 €
tunturikihu (Stercorarius longicaudus)	841 €
tunturikiuru (Eremophila alpestris)	3 196 €
tunturipöllö (Nyctea scandiaca)	3 369 €
turkinkyyhky (Streptopelia decaocto)	252 €
tunturikyyhky (Streptopelia turtur)	252 €
tuulihaukka (Falco tinnunculus)	1 009 €
tylli (Charadrius hiaticula)	420 €
törmäpääsky (Riparia riparia)	50 €
töyhtöhyyppä (Vanellus vanellus)	101 €
töyhtötiainen (Parus cristatus)	17 €
uivelo (Mergus albellus)	673 €
urpiainen (Carduelis flammea)	17 €
uuttukyyhky (Columba oenas)	589 €
valkoposkihanki (Branta leucopsis)	336 €
valkopäätiainen (Parus cyanus)	336 €
valkoselkätikka (Dendrocopos leucotos)	4 037 €
valkoviklo (Tringa nebularia)	505 €
varpunen (Passer domesticus)	34 €
varpushaukka (Accipiter nisus)	505 €
varpuspöllö (Glaucidium passerinum)	420 €
vesipääsky (Phalaropus lobatus)	505 €
viherpeippo (Carduelis chloris)	34 €
vihervarpunen (Carduelis spinus)	17 €
viiksitimali (Panurus biarmicus)	84 €
viiriäinen (Coturnix coturnix)	4 205 €
viirupöllö (Strix uralensis)	757 €
viitakerttunen (Acrocephalus dumentorum)	252 €
viitasirkkalintu (Locustella fluviatilis)	252 €
virtavästäräkki (Motacilla cinerea)	135 €
vuorihemppo (Carduelis flavirostris)	336 €
västäräkki (Motacilla alba)	34 €

Poronhoitoalueen eteläpuolella rauhoitetun korpin arvo on seuraava:

korppi (Corvus corax)	151 €

3 §

Muun kuin 1 ja 2 §:ssä mainitun ja metsästyslain (615/93) 5 §:ssä lueteltuihin riistaeläimiin tai rauhoittamattomiin eläimiin kuulumattoman nisäkkään ja linnun ohjeellinen arvo määräytyy sen luettelossa mainitun sukulaislajin korkeimman arvon perusteella. Arvosta tulee pyytää alueellisen ympäristökeskuksen lausunto.

4 §

Rauhoitettujen matelijoiden arvot ovat seuraavat:

kangaskäärme (Coronella austriaca)	2 523 €
rantakäärme (Natrix natrix)	252 €
sisilisko (Lacerta vivipara)	17 €
vaskitsa (Anguis fragilis)	202 €

5 §

Rauhoitettujen sammakkoeläinten ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

rupikonna (Bufo bufo)	34 €
rupilisko (Triturus cristatus)	420 €
sammakko (Rana temporaria)	17 €
vesilisko (Triturus vulgaris)	34 €
viitasammakko (Rana arvalis)	34 €

6 §

Rauhoitettujen nilviäisten ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

jokihelmisimpukka (Margaritifera margari tifera)	589 €
vuollejokisimpukka (Unio crassus)	50 €

7 §

Rauhoitettujen perhosten ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

etelänpurohopeatäplä (Clossiana thore thore)	219 €
harjusinisiipi (Pseudophilotes baton)	1 682 €
hierakkalehtimittari (Scopula corrivalaria)	673 €
isoapollo (Parnassius apollo)	841 €
isokultasiipi (Lycaena dispar)	1 682 €
juovapunatäpläperhonen (Zygaena osterodensis)	1 682 €
juurilasisiipi (Bembecia scopigera)	151 €
kalliosinisiipi (Scolitantides orion)	420 €
kirjopapurikko (Lopinga achine)	420 €
kirjoverkkoperhonen (Hypodryas maturna)	50 €
lehtohopeatäplä (Clossiana titania)	420 €
lehtovähämittari (Chlorolystis v-ata)	1 261 €
muurahaissinisiipi (Maculinea arion)	1 177 €
neidonkielikoisa (Cynaeda dentalis)	1 682 €
pikkuapollo (Parnassius mnemosyne)	336 €
pohjanvalkotäpläpaksupää (Hesperia comma catena)	420 €
punakeltaverkkoperhonen (Euphydryas aurinia)	151 €
raunikkikoi (Caryocolum petryi)	1 682 €
sinilehtimittari (Scopula decorata)	1 682 €
tummaverkkoperhonen (Melitaea diamina)	1 261 €
tundrasinisiipi (Agriades glandon)	673 €
tyräkkikääriäinen (Lobesia occidentalis)	151 €
varjotäpläkoi (Ethmia terminella)	1 261 €

8 §

Rauhoitettujen kovakuoriaisten ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

erakkokuoriainen (Osmoderma eremita)	1 682 €
isolampisukeltaja (Graphoderus bilineatus)	17 €

jättisukeltaja (Dytiscus latissimus)	17 €
punahärö (Cucujus cinnaberinus)	1 682 €

9 §

Rauhoitettujen korentojen ohjeelliset arvot ovat seuraavat:

kievanakorento (Aeshna viridis)	420 €
lummelampikorento (Leucorrhinia caudalis)	17 €
sirolampikorento (Leucorrhinia albifrons)	17 €
täplälampikorento (Leucorrhinia pectoralis)	17 €

10 §

Pesästä lähtenyt poikanen vastaa arvoltaan aikuisen yksilön ohjeellista arvoa. Muutoin aikuista yksilöä vastaa nisäkkäillä pesäpoikue tai sen osa, linnuilla munapesye, pesäpoikue tai sen osa sekä muilla eläimillä munaryhmä tai munaryhmän osa, toukka, toukkaryhmä tai kotelo. Tunturihaukalla ja muuttohaukalla myös yksittäisen munan tai pesäpoikasen arvo on sama kuin aikuisen yksilön ohjeellinen arvo.

11 §

Rauhoitettujen kasvien ja sammalien ohjeellisen arvon määräytymisestä tulee pyytää alueellisen ympäristökeskuksen lausunto.

12 §

Tämä päätös tulee voimaan 15. päivänä tammikuuta 2002.

Tällä asetuksella kumotaan ympäristöministeriön 23 päivänä lokakuuta 1995 antama päätös rauhoitettujen eläinten ja kasvien ohjeellisista arvoista (1209/1995).

Helsingissä 3 päivänä tammikuuta 2002

Ympäristömisteri *Satu Hassi*

Hallitusneuvos Hannu Karjalainen

Poronhoitolaki

(848/1990)

Annettu Helsingissä 14 päivänä syyskuuta 1990

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

2 §
Poronhoitoalue

Poronhoitoalue käsittää Lapin läänin alueen Kemin ja Tornion kaupunkeja sekä Keminmaan kuntaa lukuun ottamatta ja Oulun läänistä Hyrynsalmen, Kuivaniemen, Kuusamon, Pudasjärven, Suomussalmen, Taivalkosken ja Yli-Iin kuntien alueet sekä Kiiminkijoen ja Puolanka–Hyrynsalmi maantien pohjoispuolella olevat alueet Puolangan, Utajärven ja Ylikiimingin kunnista.

Tähän lakiin liittyvässä kartassa olevan rajan pohjoispuolella sijaitsevat valtion maat muodostavat erityisesti poronhoitoa varten tarkoitetun alueen. Tällä alueella olevaa maata ei saa käyttää sillä tavoin, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle. Maan luovuttaminen tai vuokraaminen tällä alueella voi tapahtua vain sillä ehdolla, että maanomistajalla tai vuokramiehellä ei ole oikeutta saada korvausta porojen aiheuttamista vahingoista.

7 luku
Porojen suojelu

42 §
Porojen pelottelemisen ehkäiseminen

Porojen pelotteleminen on kielletty. Pelottelemisesta poronomistajalle ja paliskunnalle aiheutunut vahinko ja haitta on korvattava. Porojen karkottamista vahinkojen ehkäisemiseksi ei pidetä porojen pelottelemisena.

Metsästyslain (290/62) noudattamista valvova viranomainen sekä poronomistaja ja poropaimen saavat oman paliskuntansa alueella tappaa isännättömän koiran, joka koirien kiinnipitoaikana tavataan ajamasta poroja niiden laitumella tai joka muuna aikana tavataan repimästä ajamaansa poroa. Koiraa ei kuitenkaan saa tappaa, jos se saadaan kiinni tai vahinko voidaan muuten estää. Kiinniottamisesta tai tappamisesta on ilmoitettava välittömästi poliisille.

Hakkuutyöt on suoritettava siten, ettei poroille aiheuteta vahinkoa. Tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutettu vahinko on hakkuuoikeuden omistajan korvattava poronomistajalle.

8 luku
Erinäiset säännökset

47 §
Poronhoitorikkomus

Joka:

1) ilman lupaa kuljettaa tai yrittää kuljettaa poroja paliskunnasta toiseen paliskuntaan tai pois Suomesta taikka toisesta valtiosta Suomeen,

2) tahallaan jättää säädetyllä tavalla ilmoittamatta tai ilmoittaa väärin poroluetteloon porojensa lukumäärän,

3) tahallaan jättää säädetyllä tavalla vähentämättä porojaan,

4) vastoin 42 §:n säännöksiä pelottelee poroja taikka

5) muulla tavoin rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *poronhoitorikkomuksesta* sakkoon.

N:o 1338

Asetus

eläintautien vastustamisesta Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla sekä viennissä kolmansiin maihin

Annettu Helsingissä 30 päivänä joulukuuta 1996

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 13 §:n nojalla, sellaisena kuin se on laeissa 809/1992 ja 424/1994:

1 §
Tarkoitus

Tämän asetuksen tarkoituksena on estää eläintautien leviäminen:

1) toimitettaessa eläimiä ja tavaroita muista Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen ja vastaavasti Suomesta muihin Euroopan unionin jäsenvaltioihin; sekä

2) vietäessä eläimiä ja tavaroita muihin maihin kuin Euroopan unionin jäsenvaltioihin.

2 §
Soveltamisala

Asetus koskee seuraavia eläimiä ja tavaroita:

1) elävät eläimet, niiden sukusolut ja alkiot sekä kuolleet eläimet ja niiden osat;

2) eläimistä saatavat tuotteet;

3) jätteet, rehut ja lannoitteet, jotka sisältävät eläimistä peräisin olevia aineksia;

4) eläinten lanta, virtsa ja muut eritteet;

5) eläintauteja aiheuttavat bakteeri-, virus-, lois- ja niihin verrattavat pieneliöviljelmät sekä eläimille tarkoitetut rokotteet, seerumit ja niiden kaltaiset tuotteet;

6) heinät ja oljet;

7) kuljetusvälineet, tavarapäällykset, säilytysastiat, pakkaustarvikkeet ja kuivikkeet, joista voidaan katsoa aiheutuvan eläintautien leviämisen vaaraa;

8) eläinten tuotannossa, hoidossa ja pitopaikoissa käytetyt esineet, varusteet ja vaatteet sekä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden säilytykseen, pakkaamiseen tai kuljetukseen käytetyt esineet.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto määrittelee tarkemmin 1 momentissa tarkoitetut eläimet ja tavarat.

3 §
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota;

2) *kolmannella maalla* Euroopan unionin ulkopuolista valtiota;

3) *sisämarkkinatuonnilla* mitä tahansa eläinten tai tavaroiden liikkumista muusta jäsenvaltiosta Suomeen;

4) *sisämarkkinaviennillä* mitä tahansa eläinten tai tavaroiden liikkumista Suomesta muuhun jäsenvaltioon.

4 §
Sisämarkkinatuonnille ja -viennille asetettavat vaatimukset

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto antaa Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetyt määräykset muiden jäsenvaltioiden alueelta Suomeen toimitettaville ja vastaavasti Suomesta muiden jäsenvaltioiden alueelle toimitettaville eläimille ja tavaroille ja niitä koskeville asiakirjoille asetettavista vaatimuksista sekä menettelystä, jota noudattaen tarkastetaan, täyttyvätkö vaatimukset. Tuonti voidaan määrätä myös luvanvaraiseksi, jos Euroopan yhteisön lainsäädännöstä ei johdu muuta.

5 §
Sisämarkkinatuonnin ja -viennin edellytysten selvittäminen

Eläinten tai tavaroiden maahantuojan ja maastaviejän on huolehdittava eläinten tai tavaroiden tuonti- tai vientikelpoisuutta koskevien lupien, asiakirjojen ja muiden selvitysten hankkimisesta.

6 §
Sisämarkkinatuonnin ja -viennin edellyttämät tarkastukset

Eläinten tai tavaroiden maahantuojan tai maastaviejän on huolehdittava siitä, että eläimet tai tavarat tarkastetaan siten kuin maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto määrää.

Tarkastukset ja niihin liittyvät toimenpiteet suorittaa Suomessa kunnaneläinlääkäri, tarkastuseläinlääkäri tai läänineläinlääkäri. Sisämarkkinavientiin liittyvät tarkastukset voi lisäksi suorittaa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston maastaviejän rekisteröitymisen yhteydessä valtuuttama muu eläinlääkäri. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto antaa tarkemmat säännösket tarkastusten suorittamisesta.

7 §
Sisämarkkinatuontiin kelpaamattomiin eläimiin tai tavaroihin kohdistuvat toimenpiteet

Jos maahan tuotaviksi aiottujen eläinten tai tavaroiden epäillään tai todetaan levittävän eläintautilain (55/1980) 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua eläintautia tai sellaista vakavaa tarttuvaa eläintautia, jota ei esiinny Suomessa, eläimet tai tavarat on määrättävä vietäviksi maasta, talletettaviksi, asetettaviksi eristykseen tai karanteeniin, lopetettaviksi tai hävitettäviksi taikka käytettäviksi tarkoitukseen, josta ei aiheudu eläintaudin leviämisen vaaraa.

Maahan tuotaviksi aiotut eläimet tai tavarat, jotka muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauk-

sissa eivät täytä maahantuonnin edellytyksiä tai joista ei ole esitetty vaadittuja selvityksiä on määrättävä vietäviksi maasta, talletettaviksi, asetettaviksi eristykseen tai karanteeniin taikka käytettäviksi tarkoitukseen, josta ei aiheudu eläintaudin leviämisen vaaraa.

Eläimet tai tavart, jotka on tuotu maahan vastoin tätä asetusta tai sen nojalla annettuja säännöksiä, voidaan määrätä vietäviksi maasta, talletettaviksi, asetettaviksi eristykseen tai karanteeniin taikka lopetettaviksi tai hävitettäviksi.

Edellä 1–3 momentissa säädettyä menettelyä voidaan soveltaa myös kyseisissä momenteissa tarkoitetun eläimen jälkeläisiin, alkioihin ja sukusoluihin sekä eläimestä saataviin tuotteisiin.

8 §

Menettely sisämarkkinatuontiin kelpaamattomiin eläimiin ja tavaroihin kohdistuvista toimenpiteistä päätettäessä

Edellä 7 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä päättää maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto, lääneneläinlääkäri, kunnaneläinlääkäri tai tarkastuseläinlääkäri. Jos ihmisten tai eläinten terveyden suojelemisesta ei muuta johdu, maahantuoja voi kuitenkin valita, mihin 7 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä ryhdytään.

Jos eläinten tai tavaroiden maahantuonnin esteenä oleva syy on mahdollista poistaa, maahantuojalle on varattava tilaisuus kohtuullisessa ajassa täydentää maahantuonnin edellytyksiä koskevia selvityksiä ennen kuin eläimiin tai tavaroihin kohdistuvista toimenpiteistä päätetään. Päätökseen voidaan liittää ehtoja sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä. Päätös hävittämisestä voidaan antaa uhalla, että päätöksen mukaisesti suorittamatta jäänyt hävittäminen teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Päätös maastaviennistä voidaan tehdä vain, jos sen maan toimivaltaiselta viranomaiselta, johon eläin tai tavara on tarkoitus määrätä vietäväksi, on varmistettu, että eläin tai tavara voidaan viedä kyseiseen maahan.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto antaa tarvittaessa tarkemmat säännökset 7 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä ja tässä pykälässä tarkoitetusta menettelystä.

9 §

Maastaviejän selonottovelvollisuus viennissä kolmansiin maihin

Eläinten tai tavaroiden maastaviejän on huolehdittava kolmannen maan asettamien maahantuonnin edellytysten selvittämisestä.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto määrää kuitenkin vientiehdot, jos Suomella tai Euroopan unionilla on viennin kohteena olevan kolmannen maan kanssa eläinlääkinnällisiä vientiehtoja koskeva sopimus.

10 §

Vientitarkastus viennissä kolmansiin maihin

Suomesta kolmansiin maihin vietäviksi tarkoitetut eläimet ja tavarat tarkastetaan maastaviejän pyynnöstä sen maan asettamien maahantuonnin edellytysten mukaisesti, johon eläimet tai tavarat viedään.

Tämän vientitarkastuksen tekee kunnaneläinlääkäri, tarkastuseläinlääkäri tai lääneneläinlääkäri taikka maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämä muu eläinlääkäri siten kuin maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto tarkemmin määrää.

Eläinten tai tavaroiden maastaviejän on sovittava tarkastuspaikasta ja -ajankohdasta vientitarkastuksen tekijän kanssa.

11 §

Muutos eläintautien esiintymisessä

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi kokonaan kieltää 2 §:ssä tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden maahantuonnin, maastaviennin tai kuljetuksen Suomen alueen kautta taikka määrätä näille ehtoja, jos Suomessa tai muiden jäsenvaltioiden alueella esiintyy vakavaa eläintautia tai Suomeen uhkaa levitä vakava eläintauti taikka jos olennainen muutos eläintaudin esiintymisessä Suomessa tai muussa jäsenvaltiossa taikka eläinten tai tavaroiden alkuperä-, kauttakulku- tai lähtömaassa taikka muu siihen verrattava äkillinen syy edellyttää sitä.

Kielto tai ehdot koskevat myös eläimiä ja tavaroita, joiden maahantuontiin on myönnetty lupa tai jotka on tarkastettu maahantuontia tai maastavientiä varten. Eläimiin ja tavaroihin, joiden maahantuonti on kielletty, sovelletaan 7 §:n 1 ja 4 momentin sekä 8 §:n säännöksiä.

12 §

Eläinten ja tavaroiden merkitseminen

Maahan tuotavat ja maasta vietävät eläimet ja tavarat on merkittävä siten, että ne voidaan tunnistaa niitä koskevissa asiakirjoissa tarkoitetuiksi eläimiksi tai tavaroiksi. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä eläinten ja tavaroiden merkitsemisestä.

13 §

Kunnaneläinlääkärin palkkiot ja korvaukset sisämarkkinatuonnin valvonnassa

Kunnaneläinlääkärillä on oikeus saada tämän asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten mukaisten sisämarkkinatuonnin valvontaan liittyvien tehtävien suorittamisesta palkkio ja korvaus valtion varoista siten kuin eläinlääkäreiden toimituspalkkioista annetussa asetuksessa (1269/1989) säädetään.

14 §

Korvaus maastaviennin yhteydessä suoritetuista tarkastuksista

Kunnaneläinlääkärillä ja maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämällä eläinlääkärillä on oikeus periä sisämarkkinaviennin sekä kolmansiin maihin tapahtuvan viennin yhteydessä suorittamistaan tarkastuksista tarkastuksen pyytäjältä korvaus siten kuin eläintautilaissa säädetään.

15 §

Maahantuojan ja maastaviejän maksettavat kustannukset

Tarkastuksen pyytäjän on suoritettava tämän asetuksen ja sen nojalla annettujen säännösten nojalla tehtävistä tarkastuksen suorittaneen eläinlääkärin tai maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston määräämistä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset.

16 §

Suhde eräisiin säännöksiin

Rauhoitettujen ja uhanalaisten eläinten ja niistä saatavien tuotteiden maahantuonnista ja maastaviennistä säädetään luonnonsuojelulaissa (1096/1996).

Eläinten kuljettamiseen maahantuonnin ja viennin yhteydessä sovelletaan eläinsuojelulakia (247/1996), eläinsuojeluasetusta (396/1996), eläinten kuljetuksesta annettua asetusta (491/1996) ja eurooppalaista yleissopimusta eläinten suojelemisesta kansainvälisten kuljetusten aikana (SopS 18/1975).

17 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1997.

Asetuksella kumotaan eläintautien vastustamisesta eläinten ja eräiden muiden tavaroiden maahantuonnista ja maastaviennistä 15 päivänä kesäkuuta 1994 annettu asetus (489/1994) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumottavan asetuksen nojalla annetut päätökset ja vientitarkastusten tekemistä varten eläinlääkäreille annetut määräykset jäävät kuitenkin voimaan, kunnes toisin säädetään.

Ennen tämän asetuksen voimaantuloa myönnetyt tuontiluvat ovat edelleen voimassa luvassa mainitun ajan.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä asetuksen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

N:o 655

Maa- ja metsätalousministeriön asetus

eräiden eläinten ja tavaroiden eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla

Annettu Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2003

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 13 §:n 2 momentin ja eläintautien vastustamisesta Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla sekä viennissä kolmansiin maihin 30 päivänä joulukuuta 1996 annetun asetuksen (1338/1996) 4 §:n nojalla, sellaisena kuin niistä edellinen on laissa 424/1994:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän asetuksen tarkoituksena on estää eläintautien leviäminen eläinten ja tavaroiden tuonnin ja viennin välityksellä Euroopan unionin jäsenvaltioista Suomeen sekä Suomesta muihin jäsenvaltioihin. Mitä tässä asetuksessa säädetään jäsenvaltioista, sovelletaan myös Norjaan ja Liechtensteiniin.

Tätä asetusta sovelletaan elävien eläinten sekä eläimistä saatavien tuotteiden ja eläimistä peräisin olevien sivutuotteiden ja muiden eläintautien leviämisen vaaran aiheuttavien tavaroiden tuontiin muista jäsenvaltioista sekä vientiin muihin jäsenvaltioihin. Asetuksen 11 §:n säännöksiä sovelletaan perkaamattomien kalojen ja 12 §:n säännöksiä kaloista tai muista merieläimistä, ei kuitenkaan merinisäkkäistä, valmistettujen proteiinijauhojen tuontiin Islannista sekä vientiin Islantiin.

Tätä asetusta ei sovelleta seuraavien eläinten ja tavaroiden tuontiin ja vientiin:

1) kotieläiminä pidettävät nautaeläimet sekä niiden sukusolut ja alkiot;

2) kotieläiminä pidettävät siat ja tarhatut villisiat sekä niiden sukusolut ja alkiot;

3) kotieläiminä pidettävät lampaat ja vuohet sekä niiden sukusolut ja alkiot;

4) siipikarja (kanat, kalkkunat, helmikanat, ankat, sorsat, hanhet, viiriäiset, kyyhkyset, fasaanit, peltopyyt, strutsit, emut ja muut sileälastaiset linnut, joita kasvatetaan tai pidetään jalostusta, siitosta sekä lihan tai munantuotantoa varten tai käytettäväksi riistan istutuksiin) ja siitosmunat;

5) hevoset sekä niiden sukusolut ja alkiot;

6) elävät kalat, äyriäiset ja nilviäiset sekä niiden sukusolut;

7) elintarvikkeeksi tarkoitettu liha ja lihatuotteet;

8) elintarvikkeeksi tarkoitettu maito, maitotuotteet ja ternimaito; sekä

9) elintarvikkeeksi tarkoitetut linnunmunat ja munatuotteet.

Tätä asetusta ei myöskään sovelleta lemmikkeläinten vientiin, kun yksityishenkilö vie lemmikkieläimen mukanaan muuhun jäsenvaltioon. Tällaiseen vientiin sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion asettamia vaatimuksia.

2 §
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota;

2) *sisämarkkinakaupalla* jäsenvaltioiden välistä kauppaa;

3) *tuonnilla* mitä tahansa eläinten tai tavaroiden liikkumista muista jäsenvaltioista Suomeen;

4) *viennillä* mitä tahansa eläinten tai tavaroiden liikkumista Suomesta muihin jäsenvaltioihin;

5) *tilalla* maatilaa, laitosta tai muuta paikkaa, jossa pysyvästi tai väliaikaisesti pidetään eläimiä;

6) *taudille herkällä eläimellä* eläintä, joka voi saada tietyn tartunnan riippumatta siitä, sairastuuko eläin vai ei;

7) *eläimistä saatavilla sivutuotteilla* muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1774/2002, jäljempänä sivutuoteasetus, artiklassa 2 määriteltyä ainesta;

8) *kontaminoitumisella* mikrobien pääsyä tavaraan tai tuotteeseen.

Viitattaessa tässä asetuksessa Euroopan yhteisön säädökseen tarkoitetaan säädöstä ja siihen myöhemmin tehtyjä muutoksia.

2 luku
Elävät eläimet

3 §
Apinat

Apinoiden *(Simiae ja Prosimiae)* tuonnissa ja viennissä on noudatettava säännöksiä, jotka on annettu neuvoston direktiivissä 92/65/ETY eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista eläinten, siemennesteen, munasolujen ja alkioiden yhteisön sisäisessä kaupassa ja yhteisöön tuonnissa siltä osin, kuin niitä eivät koske direktiivin 90/425/ETY liitteessä A olevassa I jaksossa mainittujen erityisten yhteisön säädösten eläinten terveyttä koskevat vaatimukset. Apinoiden mukana on oltava neuvoston direktiivin 92/65/ETY liitteen E mukainen terveystodistus, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksessa (EY) N:o 1282/2002.

Neuvoston direktiivin 92/65/ETY mukaisesti hyväksytyn yhteisön, laitoksen tai keskuksen valvojana toimii lääninelläinlääkäri.

4 §
Sorkka- ja kavioeläimet

Muiden kuin 1 §:n 3 momentissa mainittujen sorkka- ja kavioeläinten sisämarkkinakaupassa ja muussa tuonnissa on noudatettava neuvoston direktiivin 92/65/ETY säännöksiä. Sorkka- ja kavioeläinten mukana on oltava neuvoston direktiivin 92/65/ETY liitteen E mukainen terveystodistus, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksessa (EY) N:o 1282/2002.

Märehtijöiden tuonnin osalta on lisäksi noudatettava maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston erikseen antamia määräyksiä infectious bovine rhinotracheitis (IBR)-taudin, nautaeläinten tuberkuloosin ja bruselloosin vastustamiseksi.

Minisikojen tuonti on sallittua vain maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston myöntämällä tuontiluvalla. Minisikojen viennissä on noudatettava vastaanottavan jäsenvaltion asettamia vaatimuksia.

Tämän pykälän 1 ja 2 momentin säännöksiä ei sovelleta Ruotsista tuotaviin poroihin, jotka tuodaan tilapäisesti Suomeen enintään 30 vuorokauden ajaksi, eikä Suomesta Ruotsiin vietyihin poroihin, jotka tuodaan takaisin Suomeen enintään 30 vuorokauden tilapäisen oleskelun jälkeen.

5 §
Linnut

Lintujen tuonti on sallittua vain maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston myöntämällä tuontiluvalla. Linnulla tarkoitetaan tässä asetuksessa muita lintuja kuin siipikarjaa.

Lintujen viennin osalta on noudatettava neuvoston direktiivin 92/65/ETY säännöksiä sekä vastaanottavan valtion asettamia vaatimuksia.

6 §
Mehiläiset

Mehiläisten sisämarkkinakaupassa ja muussa tuonnissa mehiläisten on oltava peräisin alueelta, jolla ei ole voimassa neuvoston direktiivin 92/65/ETY mukaisesti esikotelomädän vuoksi määrättyjä rajoituksia. Tuonti tai vienti on kielletty, jos alueelle olisi kyseisen direktiivin mukaan määrättävä mainittuja rajoituksia tai jos rajoituksia ei ole poistettu direktiivissä määrätyssä järjestyksessä. Mehiläisten mukana on oltava neuvoston direktiivin 92/65/ETY liitteen E mukainen terveystodistus, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksessa (EY) N:O 1282/2002.

7 §
Jänikset ja kanit

Jäniksien ja kanien sisämarkkinakaupassa on noudatettava seuraavaa:

1) eläinten on oltava peräisin tilalta, jolla ei kuukauteen ennen eläinten lähtöä ole todettu tai epäilty raivotautia;

2) eläimet eivät ole kuukauteen saaneet olla yhteydessä sellaisen tilan eläimiin, jolla epäillään tai on todettu esiintyvän raivotautia;

3) eläinten on oltava peräisin tilalta, jolla yhdelläkään eläimellä ei ole myksomatoosin viittaavia oireita; sekä

4) eläinten mukana on oltava viejän kirjallinen vakuutus, josta ilmenee, että;

a) eläimet ovat 1–3 kohdan säännösten mukaisia;

b) eläimissä ei lähtäpäivänä ole ollut havaittavissa tarttuvien tautien oireita;

c) tilalla ei ole voimassa viranomaisten määräämiä rajoituksia eläintautien vuoksi.

Jos 1 momentissa tarkoitetut kanit tai jänikset viedään jäsenvaltioon, jossa niiden kuljettamiseen tarvitaan viranomaisen antama terveystodistus, on eläinten mukana kuitenkin oltava neuvoston direktiivin 92/65/ETY liitteen E mukainen terveystodistus, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna komission asetuksessa (EY) N:o 1282/2002.

Irlantiin tai Yhdistyneeseen kuningaskuntaan vietävien jäniksien ja kanien mukana on oltava terveystodistus, josta ilmenee, että eläimet ovat 1 momentin 1 ja 2 kohdan säännösten mukaisia.

Tämän pykälän säännöksiä ei sovelleta jäniksien ja kanien tuontiin, kun yksityishenkilö tuo jäniksen tai kanin mukanaan Suomeen ja pitää lemmikkieläimenään.

8 §
Hillerit, minkit ja ketut

Hillereiden, minkkien ja kettujen sisämarkkinakaupassa on noudatettava seuraavaa:

1) eläinten on oltava peräisin tilalta, jolla ei kuuteen kuukauteen ennen eläinten lähtöä ole todettu tai epäilty raivotautia;

2) eläimet eivät ole saaneet olla kuuteen kuukauteen yhteydessä sellaisen tilan eläimiin, jolla epäillään tai on todettu esiintyvän raivotautia; sekä

3) eläinten mukana on oltava viejän kirjallinen vakuutus, josta ilmenee, että;

a) eläimet ovat 1–2 kohdan säännösten mukaisia;

b) eläimissä ei lähtöpäivänä ole ollut havaittavissa tarttuvien tautien oireita;

c) tilalla ei ole voimassa viranomaisten määräämiä rajoituksia eläintautien vuoksi.

Jos eläimet viedään Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Irlantiin, Ruotsiin tai Norjaan, on lisäksi noudatettava näiden valtioiden raivotautia koskevia vaatimuksia.

Tämän pykälän 1 momentin säännöksiä ei sovelleta hillerien, minkkien ja kettujen tuontiin, kun yksityishenkilö tuo hillerin, minkin tai ketun mukanaan Suomeen ja pitää lemmikkieläimenään.

9 §

Koirat ja kissat

Yli kolmen kuukauden ikäisten koirien ja kissojen sisämarkkinakaupassa on noudatettava seuraavaa:

1) eläimessä ei lähtöpäivänä saa olla tarttuvien tautien oireita;

2) eläimen on oltava tunnistettavissa tatuoinnilla tai mikrosirulla;

3) eläimen mukana on oltava virkaeläinlääkärin tai lähtötilasta vastaavan eläinlääkärin antama todistus, josta käy ilmi seuraavaa:

a) eläin on rokotettu yli kolmen kuukauden ikäisenä raivotautia vastaan vuosittain tai rokotuksessa käytetylle rokotteelle hyväksytyin väliajoin;

b) rokotteena on käytetty inaktivoitua, Euroopan pharmakopean mukaisesti valmistettua rokotetta;

c) käytetyn rokotteen nimi ja eränumero;

4) koiran on oltava rokotettu penikkatautia vastaan;

5) eläimen mukana on oltava eläinlääkärin antama todistus, josta ilmenee, että eläimelle on enintään 30 päivää ennen sen saapumista Suomeen annettu asianmukainen annos pratsikvantelia sisältävää, asianomaiselle eläinlajille hyväksyttyä lääkettä ekinokokkoosia aiheuttavia heisimatoja vastaan;

6) 5 kohdassa tarkoitetusta todistuksesta on ilmettävä myös lääkkeen nimi, annostus ja antotapa;

7) eläimeltä ei vaadita 5 kohdassa tarkoitettua lääkitystä, jos se tuodaan suoraan Ruotsista, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Irlannista tai Norjasta muualta kuin Huippuvuorilta, taikka jos eläin tuodaan Suomeen 24 tunnin kuluessa siitä, kun se on viety pois Suomesta; sekä

8) eläimellä on oltava neuvoston direktiivin 92/65/ETY 10 artiklan 2 kohdan mukainen eläinlääkärin todistus tai yksilöllinen koira- tai kissapassi, josta ilmenevät tunnistusta, rokotusta ja heisimatolääkitystä koskevat tiedot.

Alle kolmen kuukauden ikäisten koirien ja kissojen sisämarkkinakaupassa on noudatettava seuraavaa:

1) eläimen on täydettävä 1 momentin 1 ja 8 kohdissa säädetyt vaatimukset;

2) eläin ei saa olla peräisin tilalta, jolla on voimassa viranomaisten määräämiä rajoituksia eläintautien vuoksi; sekä

3) eläimen on oltava lähtötilalla syntynyt ja siellä jatkuvasti syntymästään lähtien pidetty.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitetut koirat tai kissat viedään Ruotsiin, Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Irlantiin tai Norjaan, on noudatettava neuvoston direktiivin 92/65/ETY 10 artiklan 3 kohdan mukaisia säännöksiä.

Jos tuojana on yksityishenkilö, koirien ja kissojen tuonnissa Suomeen on noudatettava seuraavaa:

1) yli kolmen kuukauden ikäisten eläinten on täytettävä:

a) Ruotsista, Yhdistyneestä kuningaskunnasta, Irlannista tai Norjasta muualta kuin Huippuvuorilta tuotaessa 1 momentin 1 kohdassa säädetyt vaatimukset;

b) muista jäsenvaltioista tai Huippuvuorilta tuotaessa 1 momentin 1, 3 ja 5–7 kohdissa säädetyt vaatimukset; sekä

2) alle kolmen kuukauden ikäisten eläinten on täytettävä 1 momentin 1 kohdassa säädetyt vaatimukset.

Tämän momentin säännöksiä ei sovelleta eläimiin, jotka tuodaan Suomeen myyntiä, välitystä tai muulla vastaavalla tavalla luovuttamista taikka elinkeinon harjoittamista varten.

10 §

Muut eläimet

Vietäessä raivotaudille herkkiä eläimiä Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, Irlantiin, Ruotsiin tai Norjaan on tämän luvun säännösten lisäksi noudatettava näiden valtioiden raivotautia koskevia vaatimuksia.

3 luku
Tavarat

11 §

Perkaamattomat lohikalat

Perkaamattomien viljeltyjen lohikalojen sisämarkkinakaupassa ja muussa tuonnissa on noudatettava eläinten terveyttä koskevista edellytyksistä saatettaessa vesiviljeltyjä eläimiä ja tuotteita markkinoille annetun neuvoston direktiivin 91/67/ETY säännöksiä. Suomeen saa tuoda perkaamattomia viljeltyjä lohia, taimenia, kirjolohia, harjuksia, muikkuja, siikoja, haukia ja piikkikampeloita ainoastaan niistä maista, alueilta ja laitoksista, jotka on lueteltu tarttuvan vertamuodostavan kudoksen kuolion (IHN) ja/tai virusperäisen verenvuotoseptikemian (VHS) osalta hyväksyttyjen vyöhykkeiden ja kalanviljelylaitosten luetteloista annetussa komission päätöksessä 2002/308/EY. EFTA-maista perkaamattomien viljeltyjen lohikalojen tuonti on mahdollista EFTA valvontaviranomaisen päätöksellä No 244/02/COL Norjasta, lukuun ottamatta Venäjän rajan lähellä olevia vesistöjä. Tuotaessa perkaamattomia lohia, taimenia tai kirjolohia Norjasta, on lähetyksen mukana lisäksi oltava tietyistä Norjassa esiintyvää lohen tarttuvaa anemiaa koskevista suojatoimenpiteistä annetun komission päätöksen 2003/70/EY mukainen terveystodistus ISA-taudin varalta. Kaikki perkaamattomat lohikalat on vietävä

tuonnin jälkeen suoraan hygienialain nojalla hyväksyttyyn laitokseen perattaviksi. Perkuujätteitä ei saa käyttää kalojen rehuksi.

Perkaamattomien viljeltyjen lohien, taimenten, kirjolohien, harjusten, muikkujen, siikojen, haukien ja piikkikampeloiden vienti Suomesta alueelle, joka on komission päätöksellä 2002/308/EY hyväksytty vapaaksi IHN- tai VHS-taudista on kielletty.

Perkaamattomien luonnosta pyydettyjen lohien, taimenten, kirjolohien, harjusten, muikkujen, siikojen, haukien ja piikkikampeloiden tai niiden perkuujätteiden tuonti Suomeen on kielletty.

12 §

Eläimistä saatavat sivutuotteet

Eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden, kuten käsitellyn eläinvalkuaisen, verituotteiden, renderoidun rasvan ja kalaöljyn, maidon, maitopohjaisten tuotteiden ja ternimaidon, gelatiinin, hydroloitujen proteiinien, dikalsiumfosfaatin, trikalsiumfosfaatin, lemmikkieläinten ruoan ja puruluiden, lannan, käsitellyn lannan ja käsiteltyjen lantatuotteiden, hevoseläinten seerumin, sorkka- ja kavioeläinten nahkojen ja vuotien, metsästystrofeiden ja mehiläistuotteiden, sisämarkkinakaupassa ja muussa tuonnissa on noudatettava sivutuoteasetuksen säännöksiä.

Sivutuoteasetuksen mukaisesti luokkaan 1 ja luokkaan 2 kuuluvia eläimistä saatavia sivutuotteita sekä niistä johdettuja käsiteltyjä tuotteita saa tuoda Suomeen ainoastaan maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston luvalla. Niitä saa viedä muihin jäsenvaltioihin, jos määräjäsenvaltio on antanut vientiin luvan.

Eläinten ruokintaan tarkoitetun käsitellyn eläinvalkuaisen ja sitä sisältävien rehuvalmisteiden tuonti Suomeen on kielletty. Kielto ei kuitenkaan koske kalajauhoa ja kalajauhoa sisältäviä rehuvalmisteita, jotka on tarkoitettu muiden eläinten kuin märehtijöiden ruokintaan, eikä lemmikkieläinten ruokia. Käsiteltyä eläinvalkuaista saa viedä muihin jäsenvaltioihin, jos määräjäsenvaltio on antanut vientiin luvan.

Sivutuoteasetuksen mukaisesti luokkaan 3 kuuluva teurasjäte tai kalaperäinen aines, joka on kuumennettu tai käsitelty hapolla turkiseläinten rehun eläintauti- ja hygieniavaatimuksista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (34/EEO/2001) mukaisesti, voidaan sivutuoteasetuksen säännösten lisäksi viedä välittömästi tuonnin jälkeen käsiteltäväksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksen 34/EEO/2001 nojalla hyväksyttyyn turkiseläinrehusekoittamoon. Perkaamatonta kalaa ei kuitenkaan tarvitse kuumentaa tai käsitellä hapolla. Vain erityisestä syystä ja tavaran vastaanottajana olevaa laitosta valvovan eläinlääkärin luvalla tavara saadaan siirtää vastaanottajana olevasta laitoksesta käsiteltäväksi toiseen sellaiseen laitokseen, jossa tavara sivutuoteasetuksen säännösten mukaan saadaan käsitellä.

Sivutuoteasetuksen liitteessä VIII olevassa III luvussa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen, joka voi erityisesti hyväksynnällä sallia tuotavan alueelleen käsittelemätöntä lantaa, on Kasvintuotannon tarkastuskeskus.

13 §

Eläintauteja aiheuttavat mikrobit ja loiset

Eläintauteja aiheuttavien mikrobien ja loisten sekä niitä sisältävien viljelmien, kudosten, eritteiden ja muiden vastaavien tavaroiden tuonti on sallittua vain maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston myöntämällä tuontiluvalla.

Eläintauteja aiheuttavien mikrobien ja loisten sekä niitä sisältäväien viljelmien, kudosten, eritteiden ja muiden vastaavien tavaroiden viennissä on noudatettava vastaanottavan jäsenvaltion asettamia vaatimuksia.

14 §

Eläintautien leviämisen vaaraa aiheuttavat muut tavarat

Seuraavien tavaroiden tuonti on sallittua vain maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston myöntämällä tuontiluvalla, jos niistä aiheutuu eläintautien leviämisen vaaraa:

1) kuljetusvälineet, säilytysastiat, kuivikkeet ja tavarapäällykset sekä muut pakkaustarvikkeet;

2) eläinten tuotannossa, hoidossa ja pitopaikoissa käytetyt vaatteet, varusteeet ja muut esineet; sekä

3) elävien eläinten, kuolleiden eläinten ja niiden osien, eläinten sukusolujen ja alkioiden sekä eläimistä saatavien tuotteiden säilytykseen tai kuljetukseen käytetyt esineet.

Eläintautien leviämisen vaaraa aiheuttavien tavaroiden viennissä on noudatettava vastaanottavan jäsenvaltion asettamia vaatimuksia.

15 §

Näyte-erät

Sen estämättä, mitä tässä asetuksessa säädetään, maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto voi myöntää luvan näyte-erän tuontiin. Lupa voidaan myöntää vain sellaiselle näyte-erälle, jolla ei ole kaupallista arvoa ja joka tuodaan tutkimusta varten. Näyte-erä on hävitettävä tutkimuksen jälkeen.

4 luku
Erinäiset säännökset

16 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän asetuksen noudattamisen valvonnasta sekä sisämarkkinakaupan, tuonnin ja viennin yhteydessä vaadittavista tarkastuksista ja ilmoituksista säädetään eläintautien vastustamiseksi suoritettavista tarkastuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla annetussa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksessä (572/1995).

Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosaston erikseen antamat määräykset IBR-taudin

sekä nautaeläinten tuberkuloosin ja bruselloosin vastustamiseksi annetaan eläintautien vastustamiseksi suoritettavista tarkastuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla annetun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (572/1995) 11 §:ssä säädetyn rekisteriin merkitsemisen yhteydessä.

17 §

Eläintautitilanteen muutos

Sen lisäksi, mitä tässä asetuksessa säädetään, on noudatettava eläintautitilanteen muutoksen perusteella annettuja Euroopan yhteisön komission, maa- ja metsätalousministeriön tai toisen jäsenvaltion suojapäätöksiä.

18 §

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Tämä asetus tulee voimaan 15 päivänä heinäkuuta 2003.

Tällä asetuksella kumotaan eräiden eläinten ja tavaroiden eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla 11 päivänä tammikuuta 1995 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätös (27/1995) sekä eläinproteiinin tuonnista, viennistä ja käytöstä eläinten ruokinnassa 21 päivänä joulukuuta 2000 annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1238/2000) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen. Kumotun asetuksen 1238/2000 5 ja 6 §, sellaisena kuin ne ovat, 5 § asetuksessa 7/2001 ja 6 § asetuksessa 568/2001, jäävät kuitenkin edelleen voimaan 31 päivään elokuuta 2003 saakka.

Helsingissä 30 päivänä kesäkuuta 2003

Maa- ja metsätalousministeri *Juha Korkeaoja*

Eläinlääkintötarkastaja Tiia Tuupanen

N:o 231

Maa- ja metsätalousministeriön päätös
eräiden kolmansista maista tuotavien eläinten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen eläintautivaatimuksista

Annettu Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1997

Maa- ja metsätalousministeriö on päättänyt eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1192/1996) 2, 5 ja 30 §:n ja 18 päivänä tammikuuta 1980 annetun eläintautilain (55/1980) 12 §:n nojalla, sellaisena kuin niistä on viimeksi mainittu pykälä laeissa 809/1992 ja 424/1994:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän päätöksen tarkoituksena on estää eräiden eläintautien leviäminen Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista (kolmannet maat) tapahtuvan eläinten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen maahantuonnin yhteydessä.

Päätöksessä säädetään ehdot, joilla eläviä eläimiä sekä niiden alkioita ja sukusoluja saadaan tuoda maahan kolmansista maista.

Päätöstä ei sovelleta hevosen- tai aasinsukuisten eläinten eikä näiden lajien risteytysten jälkeläisten maahantuontiin kolmannesta maasta.

Päätöstä ei myöskään sovelleta kolmannesta maasta Suomen kautta toiseen Euroopan unionin jäsenvaltioon tai kolmanteen maahan kuljetettaviin eläimiin, niiden alkioihin ja sukusoluihin. Tällaisestakaan tuonnista tai kauttakuljetuksesta ei kuitenkaan saa aiheutua eläintautien leviämisen vaaraa.

2 §
Määritelmät

Tässä päätöksessä tarkoitetaan

1) *tuonnilla* eläinten, niiden alkioiden ja sukusolujen tuomista kolmansista maista Suomeen;

2) *nautaeläimillä* kotieläiminä pidettäviä nautaeläimiä mukaan lukien vesipuhvelit;

3) *sioilla* kotieläiminä pidettäviä sikoja mukaan lukien tarhatut villisiat;

4) *lampailla ja vuohilla* kotieläimenä pidettäviä lampaita ja vuohia;

5) *sukusoluilla* munasoluja ja siemennestettä sekä vesieläinten hedelmöitettyä tai hedelmöittämätöntä mätiä taikka maitia;

6) *hevosella* hevosen- tai aasinsukuista eläintä tai näiden lajien risteytysten jälkeläistä;

7) *siipikarjalla* kanoja, kalkkunoita, helmikanoja, ankkoja, sorsia, hanhia, viiriäisiä, kyyhkysiä, fasaaneja ja peltopyitä;

8) *linnuilla* muita kuin 7 kohdassa mainittuja lintuja;

9) *siitosmunilla* haudottavaksi tarkoitettuja munia;

10) *muilla sorkka- ja kavioeläimillä* muita kuin 2, 3, 4 ja 6 kohdassa mainittuja sorkka- ja kavioeläimiä;

11) *komissiolla* Euroopan yhteisön komissiota; sekä

12) *tavaralla* sukusoluja, alkioita ja siitosmunia.

Milloin tässä päätöksessä viitataan Euroopan yhteisön säädöksiin, tarkoitetaan kyseistä säädöstä sellaisena, kuin se on siihen mahdollisesti myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 luku
Tuontivaatimukset

3 §
Nautaeläimet

Nautaeläimiä saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä I mainituista maista kyseisessä liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

Tuonnin ehtona on lisäksi, että:

1) nautaeläimet täyttävät liitteessä I mainitun kutakin viejämaata koskevan komission päätöksen ehdot;

2) nautaeläinten mukana on liitteessä I mainitun kutakin viejämaata koskevan komission päätöksen liitteen A tai B mukainen terveystodistus; sekä

3) terveystodistuksessa tai sen liitteessä on maininta komission päätöksen 94/962/ETY mukaisten, Suomelle nautaeläinten tarttuvan rinotrakeiitin (IBR) suhteen myönnettyjen lisävakuusvaatimusten täyttymisestä.

Nautaeläimet on tuonnin jälkeen eristettävä määränpäätilalla 30 päivän ajaksi. Lisäksi nautaeläimistä on otettava eristysaikana näytteitä tarttuvien tautien varalta maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston, jäljempänä eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto, erikseen antamien määräysten mukaisesti.

4 §
Siat

Sikoja saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä I mainituista maista kyseisessä liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

Tuonnin ehtona on lisäksi, että:

1) siat täyttävät liitteessä I mainitun kutakin viejämaata koskevan komission päätöksen ehdot;

2) sikojen mukana on liitteessä I mainitun kutakin viejämaata koskevan komission päätöksen liitteen C tai D mukainen terveystodistus;

3) terveystodistuksessa tai sen liitteessä on maininta komission päätöksen 94/961/ETY mukaisten, Suomelle sikojen Aujeszkyn taudin suhteen myönnet-

tyjen lisävakuusvaatimusten täyttymisestä; sekä

4) terveystodistuksessa tai sen liitteessä on maininta EFTA:n valvontaviranomaisen päätöksen 48/94/COL mukaisten, Suomelle TGE-taudin suhteen myönnettyjen lisävakuusvaatimusten täyttymisestä.

Siat on tuonnin jälkeen eristettävä määränpäätilalla 30 päivän ajaksi. Lisäksi sioista on otettava eristysaikana näytteitä tarttuvien tautien varalta eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston erikseen antamien määräysten mukaisesti.

5 §

Naudan sukusolut ja alkiot

Naudan sukusoluja ja alkioita saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä II mainituista maista kyseisessä liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

Naudan siemennesteen osalta tuonnin ehtona on lisäksi, että:

1) siemenneste täyttää komission päätöksen 94/577/ETY terveysvaatimukset;

2) siemenneste-erän mukana on viejämaasta riippuen komission päätöksen 94/577/ETY liitteen A, B, C tai D mukainen terveystodistus;

3) siemenneste on peräisin komission päätöksessä 93/693/ETY mainitulta hyväksytyltä keinosiemennysasemalta; sekä

4) siemenneste on peräisin keinosiemennysasemalta, jonka kaikki sonnit, siemennesteen luovuttaja mukaanlukien, on terveystodistuksen mukaisesti tutkittu seerumineutralisaatio- tai ELISA-kokeella kielteisin tuloksin IBR/IPV-taudin varalta.

Naudan alkioiden osalta tuonnin ehtona on lisäksi, että:

1) alkiot täyttävät komission päätöksen 92/471/ETY terveysvaatimukset;

2) alkioiden mukana on viejämaasta riippuen komission päätöksen 92/471/ETY liitteen A tai B mukainen terveystodistus; sekä

3) alkioiden keräys- ja tuotantoryhmät ovat komission päätöksessä 92/452/ETY mainittuja hyväksyttyjä alkion keräys- ja tuotantoryhmiä.

6 §

Sian sukusolut ja alkiot

Sian siemennestettä saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä III mainituista maista seuraavia ehtoja noudattaen:

1) siemenneste täyttää komission päätöksen 93/199/ETY terveysvaatimukset;

2) siemenneste-erän mukana on komission päätöksen 93/199/ETY liitteen, osa 1, mukainen terveystodistus;

3) siemenneste on peräisin komission päätöksessä 95/94/ETY mainitulta hyväksytyltä keinosiemennysasemalta; sekä

4) siemenneste on peräisin keinosiemennysasemalta, jonka kaikki karjut, siemennesteen luovuttaja mukaan lukien, on terveystodistuksen mukaisesti tutkittu seerumineutralisaatio- tai ELISA-kokeella kielteisin tuloksin Aujeszkyn taudin varalta.

Sian alkioita saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

7 §

Lampaat ja vuohet sekä niiden sukusolut ja alkiot

Lampaita ja vuohia sekä niiden sukusoluja ja alkioita saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

8 §

Hevosen sukusolut ja alkiot

Hevosen sukusoluja ja alkioita saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä IV mainituista maista seuraavia ehtoja noudattaen:

1) siemenneste ja alkiot täyttävät neuvoston direktiivin 92/65/ETY ehdot;

2) siemenneste-erän mukana on komission päätöksen 96/539/ETY liitteen mukainen terveystodistus; sekä

3) alkioiden mukana on komission päätöksen 96/540/ETY liitteen mukainen terveystodistus.

9 §

Siipikarja ja siitosmunat

Siipikarjaa ja siipikarjan siitosmunia saadaan tuoda Suomeen vain liitteessä V mainituista maista kyseisessä liitteessä olevan taulukon mukaisesti.

Tuonnin ehtona on lisäksi, että:

1) siipikarja ja siitosmunat täyttävät komission päätöksen 96/482/EY ehdot;

2) siipikarjan ja siitosmunien mukana on komission päätöksen 96/482/EY liitteen I mallin A, B, C tai D mukainen terveystodistus; sekä

3) tuotaessa kanoja (Gallus domesticus)ja kalkkunoita tai näiden siipikarjalajien siitosmunia on terveystodistuksessa maininta EFTA:n valvontaviranomaisen päätöksen 195/94/COL mukaisten, Suomelle kalkkunan tarttuvan rinotrakeiitin (TRT/SHS) suhteen myönnettyjen lisävakuusvaatimusten täyttymisestä.

Siipikarja, siitosmunat ja niistä kuoriutuneet untuvikot on tuonnin jälkeen eristettävä komission päätöksen 96/482/EY mukaisesti. Lisäksi siipikarjasta on otettava näytteitä tarttuvien tautien varalta eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston erikseen antamien määräysten mukaisesti.

Alle 20 linnun tai siitosmunan tuontierille eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi myöntää poikkeuksia 1–3 momentin säännöksistä.

10 §

Kalat, äyriäiset ja nilviäiset sekä niiden sukusolut

Kaloja ja makeanveden rapuja saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

Kalojen ja makeanveden rapujen sukusolu- ja sekä muita äyriäisiä ja nilviäisiä ja niiden sukusoluja saadaan tuoda istutusta tai viljelyä varten Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntä mällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

Edellä 1 ja 2 momentissa säädetty ei kuitenkaan koske trooppisia akvaariokaloja, -äyriäisiä ja -nilviäisiä ja niiden sukusoluja.

11 §

Muut sorkka- ja kavioeläimet sekä niiden sukusolut ja alkiot

Muita sorkka- ja kavioeläimiä sekä niiden sukusoluja ja alkioita saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

12 §

Muut linnut ja niiden siitosmunat

Muita lintuja kuin siipikarjaa ja niiden siitosmunia saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

13 §

Mehiläiset

Mehiläisiä saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

14 §

Jänikset ja kanit

Jäniksiä ja kaneja saadaan tuoda Suomeen liitteessä VI mainituista kolmansista maista seuraavia ehtoja noudattaen:

1) eläimet ovat peräisin tilalta, jolla ei ole todettu tai epäilty raivotautia viimeiseen kuukauteen;

2) eläimet eivät ole tuontia edeltäneen kuukauden aikana olleet yhteydessä eläimiin, joiden on todettu tai epäilty sairastuneen raivotautiin; sekä

3) eläimet ovat peräisin tilalta, jolla yhdelläkään eläimellä ei ole myksomatoosiin viittaavia oireita.

Lisäksi eläinten mukana on oltava viejän vakuutus, josta ilmenee, että eläimet ovat 1 momentin säännösten mukaisia, että eläimissä ei lähtöpäivänä ollut havaittavissa tarttuvien tautien oireita ja että tilalla ei ole voimassa viranomaisen eläintautien vuoksi määräämiä rajoituksia.

Edellä 1 ja 2 momentin säännöksiä ei sovelleta yksityishenkilön liitteessä VI mainituista kolmansista maista mukanaan tuomiin ja lemmikkieläiminään pitämiin jäniksiin ja kaneihin.

Muista kuin liitteessä VI mainituista kolmansista maista jäniksiä ja kaneja saadaan tuoda Suomeen vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

15 §

Jyrsijät

Jyrsijöitä saadaan tuoda Suomeen liitteessä VI mainituista kolmansista maista.

Muista kuin liitteessä VI mainituista kolmansista maista jyrsijöitä saadaan tuoda Suomeen vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

16 §

Koirat ja kissat

Koiria ja kissoja saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista noudattaen liitteen VII ja VIII säännöksiä.

17 §

Muut nisäkkäät

Muita kuin 3, 4, 7, 11 sekä 14–16 §:ssä tarkoitettuja nisäkkäitä saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista vain eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston myöntämällä tuontiluvalla ja noudattaen tuontiluvan ehtoja.

18 §

Tuonti Norjasta ja Liechtensteinista

Tämän luvun säännöksiä ei sovelleta seuraavien eläinten ja tavaroiden tuontiin Norjasta ja Liechtensteinista:

1) nautaeläimet ja siat sekä niiden sukusolut ja alkiot; sekä

2) siipikarja ja siitosmunat.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tuontiin sovelletaan eräiden tuotantoeläinten sekä niiden alkioiden ja sukusolujen eläintautivaatimuksista Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla annetun maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksen (1578/1994) säännöksiä.

3 luku
Erinäiset säännökset

19 §

Rekisteröinti ja eläintilat

Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto pitää valvontaa varten rekisteriä 3–6 sekä 8 ja 9 §:ssä tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden tuojista. Näiden tuojien on viimeistään viisi arkipäivää ennen ensimmäistä tuontia tehtävä kirjallinen ilmoitus tuonnista osastolle rekisteriin merkitsemistä varten. Ilmoituksesta on käytävä ilmi seuraavat tiedot:

1) tuojan nimi, osoite ja puhelinnumero;

2) eläinlaji tai tavara, jonka tuojaksi pyytää rekisteröintiä; sekä

3) maa, josta eläimet tai tavarat aiotaan tuoda.

Rekisteröitymisilmoitus on uusittava vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Jos ilmoitusta ei ole toimitettu määräajassa, tuoja poistetaan rekisteristä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen eläinten tuojilla on oltava käytössään tilat, joissa eläimet voidaan tarvittaessa pitää eristyksissä.

20 §

Luettelo

Edellä 3–6 sekä 8 ja 9 §:ssä tarkoitettujen eläinten ja tavaroiden tuojien on pidettävä luetteloa kaikista vastaanottamistaan tuontilähetyksistä. Luettelosta on käytävä ilmi seuraavat tiedot:

1) lähetyksen saapumispäivämäärä;

2) lähetyksen sisältö (eläinten laji, lukumäärä ja mahdolliset tunnistusmerkit tai tavara ja määrä);

3) alkuperämaa;

4) eläinten alkuperätila tai tavaroiden alkuperälaitos; sekä

5) seuraavat vastaanottajat, jos tuoja on luovuttanut eläimiä tai tavaroita eteenpäin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua luetteloa on säilytettävä vähintään viisi vuotta tuonnin jälkeen. Luettelo on pyynnöstä esitettävä virkaeläinlääkärille.

21 §

Todistukset ja muut asiakirjat

Kaikkien tässä päätöksessä säädettyjen eläinten ja tavaroiden mukana seuraavien todistusten ja muiden virallisten asiakirjojen on oltava alkuperäisiä, numeroituja, yhdelle paperiarkille laadittuja ja tässä päätöksessä annettujen säännösten mukaisesti täytettyjä.

Todistukset on, liitteessä VII koirien ja kissojen todistuksista säädettyä lukuunottamatta, laadittava vähintään yhdellä Euroopan unionin sen jäsenvaltion virallisista kielistä, joka tulee suorittamaan eläinten tai tavaroiden eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen. Todistuksissa on oltava alkuperämaan toimivaltaisen viranomaisen edustajan nimi, ammattinimike tai virkaasema ja allekirjoitus sekä toimivaltaisen viranomaisen virallinen leima. Allekirjoituksen ja leiman on oltava erivärisiä kuin todistuksen painoväri.

Tuojan on säilytettävä kaikki tässä päätöksessä säädetyt todistukset ja muut asiakirjat vähintään viisi vuotta tuonnin jälkeen.

22 §

Eläinlääkinnällinen rajatarkastus

Edellä 3–18 §:ssä mainituille eläimille ja tavaroille on tehtävä eläinlääkinnällinen rajatarkastus siten kuin siitä erikseen säädetään.

23 §

Suojapäätökset

Sen lisäksi, mitä tässä päätöksessä säädetään, on noudatettava tuontia koskevia määräyksiä, joita komissio tai eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto erikseen antaa viejämaan eläintauti- tai terveystilanteen johdosta.

24 §

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1997.

Tällä päätöksellä kumotaan eläintautien leviämisen ehkäisemisestä maahantuonnin yhteydessä 19 päivänä tammikuuta 1990 annettu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintöosaston päätös (59/1990) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetyt tuontiluvat ovat edelleen voimassa luvassa mainitun ajan.

Helsingissä 14 päivänä maaliskuuta 1997

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Eläinlääkintötarkastaja Risto Holma

Liite V

Siipikarja ja siitosmunat

Siipikarjaa ja siitosmunia saadaan tuoda allaolevan taulukon mukaisesti.

Viejämaa	Todistus [1]				Erityishuomiot
	A	B	C	D	
Australia	x	x	x	x	
Brasilia	x	x	x	x	Tuonti on sallittu vain seuraavilta alueilta: Rio Grande do Sul, Santa Catarina, Parana, São Paulo ja Mato Grosso
Chile	x	x	x	x	
Israel	x	x	x	x	
Kanada	x	x	x	x	
Kroatia	x	x	x	x	Tuonti on sallittu vain seuraavilta aleilta: Zagrebacka, Kaprinsko-Zagorska, Varazdinska, Koprivnicko-Krizevacka, Bjelovarsko-Bilogorska, Primorsko-Goranska, Viroviticko-Prodavska, Požeško-Slavonsika, Istarska, Medimurska ja Grand Zabreb
Kypros	x	x	x	x	
Puola	x	x	x	x	
Romania	x	x	x	x	
Slovakia	x	x	x	x	
Slovenia	x	x	x	x	
Sveitsi	x	x	x	x	
Tsekin tasavalta	x	x	x	x	
Unkari	x	x	x	x	
Uusi-Seelanti	x	x	x	x	
Yhdysvallat	x	x	x	x	

[1] Komission päätöksen 96/482/EY liitteen I mukainen todistus.

Liite VI

Jänikset, kanit ja jyrsijät

Jäniksiä, kaneja ja jyrsijöitä saadaan tuoda seuraavista maista:
Australia
Bulgaria
Grönlanti
Islanti
Kanada
Kroatia
Kypros
Latvia
Liettua
Malta
Norja
Puola
Romania
Slovakia
Slovenia
Sveitsi
Tsekin tasavalta
Unkari
Uusi-Seelanti
Viro
Yhdysvallat

Liite VII

Koirat ja kissat

Koiria ja kissoja saadaan tuoda kolmansista maista Suomeen seuraavilla ehdoilla:

A. Todistuksia ja muita asiakirjoja koskevat vaatimukset

Tässä liitteessä tarkoitettujen todistusten ja muiden asiakirjojen on oltava suomen-, ruotsin-, norjan-, tanskan-, englannin- tai saksankielisiä. Niistä on käytävä ilmi:

1) todistuksen antaneen tai asiakirjaan merkinnän tehneen eläinlääkärin nimi ja asema asianmukaisesti selvennettyinä;

2) päiväys ja antopaikka; sekä

3) käytetyn raivotautirokotteen nimi ja eränumero.

Todistukset ja muut asiakirjat on maahantuonnin yhteydessä esitettävä tulliviranomaiselle.

B. Tuonti raivotautivapaista kolmansista maista (Norja paitsi Huippuvuoret, Islanti, Australia, Uusi-Seelanti ja Japani)

Koiria ja kissoja saadaan tuoda edellyttäen, että eläimellä ei lähtöpäivänä ole tarttuvien tautien oireita.

Maahantuojan on osoitettava luotettavilla asiakirjoilla, että tuonti on tapahtunut joko suoraan kyseisestä raivotautivapaasta kolmannesta maasta, toisen raivotautivapaan kolmannen maan kautta tai muiden maiden kautta siten, ettei eläin poistu tullialueelta kuljetuksen aikana.

Jos edellä mainitut asiakirjat ovat merkinnöiltään puutteellisia tai muutoin sellaisia, ettei tulliviranomainen voi niiden perusteella sallia maahantuontia, voi maahantuojan kustannuksella paikalle kutsuttu rajaeläinlääkäri määräämillään ehdoilla sallia eläimen maahantuonnin.

C. Tuonti Yhdysvalloista, Kanadasta ja Sveitsistä

Koiria ja kissoja saadaan tuoda seuraavilla ehdoilla:

1) eläimellä ei lähtöpäivänä ole tarttuvien tautien oireita; sekä

2) eläimen mukana on rokotustodistus tai muu asiakirja, jossa on eläinlääkärin tekemä merkintä siitä, että eläin on rokotettu raivotaudin varalta liitteessä VIII mainitulla rokotteella vähintään 30 vuorokautta ja enintään 12 kuukautta ennen maahantuontia; uusintarokotuksessa ei vaadita 30 vuorokauden odotusaikaa; rokotus voidaan antaa aikaisintaan neljän viikon iässä.

Tuotaessa alle 12 viikon ikäisiä koiria ja kissoja raivotautirokotusta ei vaadita, mutta pennulla on oltava mukana joko:

1) asiakirja, josta ilmenee, että pennun emä on rokotettu raivotautia vastaan liitteessä VIII mainitulla rokotteella; tai

2) eläinlääkärin antama todistus suoritetusta kliinisestä tarkastuksesta, jossa pennulla ei ole todettu tarttuvien tautien oireita; tämä todistus on voimassa 10 vuorokauden ajan antopäivästä lähtien.

Jos maahantuotavalta koiralta tai kissalta puuttuu jokin edellä mainituista todistuksista tai asiakirjoista, ne ovat merkinnöiltään puutteellisia tai kieleltään tai muutoin sellaisia, ettei tulliviranomainen voi niiden perusteella sallia maahantuontia, voi maahantuojan kustannuksella paikalle kutsuttu rajaeläinlääkäri määräämillään ehdoilla sallia eläimen maahantuonnin.

D. Tuonti muista kolmansista maista

Koiria ja kissoja saadaan tuoda seuraavilla ehdoilla:

1) eläimellä ei lähtöpäivänä ole tarttuvien tautien oireita; sekä

2) eläimen mukana on rokotustodistus tai muu asiakirja, jossa on eläinlääkärin tekemä merkintä siitä, että eläin on rokotettu raivotaudin varalta liitteessä VIII mainitulla rokotteella vähintään 30 vuorokautta ja enintään 12 kuukautta ennen maahantuontia; uusintarokotuksessa ei vaadita 30 vuorokauden odotusaikaa; rokotus voidaan antaa aikaisintaan neljän viikon iässä.

Jos edellä mainituista todistuksista tai asiakirjoista puuttuu merkintä raivotautirokotuksesta, eläimen maahantuontia ei sallita ja eläin on välittömästi palautettava, tai mikäli tämä ei ole mahdollista, lopetettava rajaeläinlääkärin valvonnassa.

E. Myytäväksi tarkoitetut koirat ja kissat

Jos maahantuotava koira tai kissa on tarkoitettu myytäväksi Suomessa, on A, B, C ja D kohtien säännösten lisäksi noudatettava seuraavia ehtoja:

1) koira on rokotettu penikkatautia vastaan;

2) eläin on tunnistettavissa tatuoinnilla tai ISO-standardin mukaisella mikrosirulla;

3) eläimen mukana on yksilökohtainen rekisterikirja tai muu asiakirja, josta ilmenevät tunnistus- ja rokotustiedot; sekä

4) eläimelle tehdään eläinlääkinnällinen rajatarkastus siten, kuin siitä erikseen säädetään.

Liite VIII

Hyväksytyt raivotautirokotteet

Rokotteen nimi	Valmistaja
ANNAMUNE	Cofal, Espanja
ANNUMUNE	Fort Dodge, USA
AULIRAB	A Albrecht, Saksa
BAYOVAC-LT*	Bayer, Saksa
BAYOVAC-R/-T-SUSPENSION/-T	Bayer, Espanja/Saksa
BAYOVAC-RCP+T**	Bayer, Saksa
BAYOVAC-SH+LT*	Bayer, Saksa
BAYOVAC-SHP*LT*	Bayer, Saksa
CADIMUN RAB	WdT, Saksa
CANDIVAC SHLT*	Hoechst, Saksa
CANDIVAC SHLT+P*	Hoechst, Saksa
CANIGEN R	ATI, Italia
CANIGEN CH(A2)LR*	Reading, Ranska
CANIGEN CH(A2)PPI/LR*	Reading, Ranska
CANIGEN LR *	Reading, Ranska
CANIMED LT*	Rhone Merieux, Saksa
CANIMED SH+LT*	Rhone Merieux, Saksa
DEFENSOR	SBAH, USA
DELVAVAC-R	Mycofarm, Englanti
DOHYCAT TETRAFEL RAGE**	Solvay, Ranska
DOHYVAC iR/IR	Solvay, Espanja/Italia
DOHYVAC LR*	Solvay, Ranska
DURA-RAB 1	Immuno Vet, Vedco, USA
DURA-RAB 3	Immunovet, Vedco, USA
ECLIPSE 3 KP-R**	Solvay, USA
ECLIPSE 4 KP-R**	Solvay, USA
EGALRAB	Kelmer International, Espanja
ENDURACELL 7 + RAGE MONO*	SmithKline Beecham, Ranska
ENDURACELL 8 *	SmithKline Beecham, Saksa
ENDURACELL LR/LEPTO T*	SmithKline Beecham, Ranska/Saksa
ENDURACELL R MONO/T	SmithKline Beecham, Ranska/Saksa
ENDURALL-K	SmithKline Beecham, USA
ENDURALL-M	SmithKline Beecham, Espanja
ENDURALL-P	SmithKline Beecham, Kanada
EPIRAB	Coopers (Pitman-Moore), USA, Kanada
EPIVAX LT*	Pitman-Moore, Saksa
EPIVAX SH+LT*	Pitman-Moore, Saksa
EPIVAX SHPP+LT*	Pitman-Moore, Saksa
EUFENOR 1-3	Schering-Plough, Espanja
FELAN-R**	Langford, Kanada (American Cyanamid)
FELIDOVAC RC+PT**	Hoechst, Saksa
FELINIFFA PR**	Rhone Merieux, Ranska
FELINIFFA P+T**	Rhone Merieux, Saksa
FELINIFFA PT+HC**	Rhone Merieux, Saksa
FELINIFFA T+HC**	Rhone Merieux, Saksa
FELIRAB PT**	Hoechst, Saksa
FELOCELL CVR-T**	SBAH, Saksa
FELOCELL PT**	SBAH, Saksa
FELOCELL T**	SBAH, Saksa
FEL-O-VAX PCT-R**	Fort Dodge, USA, Ayerst, Kanada
FIOVAX PHCT**	Pitman-Moore, Saksa
FIOVAX PT**	Pitman-Moore, Saksa
HEXADOG	Rhone Merieux, Ranska
IMRAB	Rhone Merieux, Kanada
IVENRAB	Iven, Espanja

LEPTORAB*
LEPTORABISIN*
LT-VAC VEMIE*
MADILEP LT*
MADILEP LT+P*
MADIVAK
MADIVAK FLUSSIG
Hoechst, Saksa
MUNORAB-3
Langford, Kanada (American Cyanamid)
NOBIVAC R/rabies/rage/rabbia/T
Intervet, Espanja/Englanti/Ranska/Italia

Hydro-Chemie, Saksa
NOBI-VAC SH PARVO-C+LT
Hydro-Chemie, Saksa
ONTAVET R
Boehringer Ingelheim, Espanja
PARVOLEPTORABISIN*
Rhone Merieux, Ranska
PENTADOG*
Rhone Merieux, Ranska
RABCINE
Smithkline Beecham, USA
RABCINE-3
Smithkline Beecham, USA
RABDOMUN
Pitman-Moore, Espanja/Saksa
RABGUARD-TC
Smithkline Beecham, USA, Kanada
RABIES-VAC VEMIE
Vemie, Saksa
RABIFFA
Rhone Merieux, Ranska
RABIGEN
Reading, Ranska

Virbac, Espanja
RABIGEN MONO
Reading, Ranska
RABILABUN
Neosan, Espanja
RABISIN
Rhone Merieux, Ranska
Rhone Merieux, Ranska
Vemie, Saksa
Hoechst, Saksa
Hoechst, Saksa
Hoechst-Roussel/Hoechst, Italia/Saksa
Rhone Merieux, Englanti/Ranska/Italia/Saksa
RABIVAC INACTIVADA
Sobrino, Espanja
RABVAC 1
Solvay, USA/Kanada
RABVAC 3
Solvay, USA/Kanada
FELINE 4+IMRAB 3**
Rhone Merieux, USA
RM IMRAB 1
Rhone Merieux, USA
RM IMRAB 3
Rhone Merieux, USA
SHP+LT VAC VEMIE*
Vemie, Saksa
TOLLWUT-IMPSTOFF JANSSEN
Janssen, Saksa
TRIMUNE
Fort Dodge/Ayerst, USA/Kanada
UNIRAB
Solvay, Ranska
VACCIDOG R TRIMUNE
Sanofi, Ranska
VIRBAGEN-CANIS SH A2 P/LT*
Virbac, Saksa
VIRBAGEN-CANIS LT*
Virbac, Saksa
VIRBAGEN-CANIS SH A2 PPi/LT*
Virbac, Saksa
VIRBAFEN-CANIS SH/LT*
Virbac, Saksa
VIRBAGEN FELIS RCP/T**
Virbac, Saksa
VIRBAGEN TOLLWUT
Suspension/Virbac, Saksa

Lyophil./-Impstoff

Maa- ja metsätalousministeriön päätös
kolmansista maista tuotavasta lihasta ja lihatuotteista
(198/98)

Maa- ja metsätalousministeriö on päättänyt eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta 20 päivänä joulukuuta 1996 annetun lain (1192/1996) nojalla:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Tarkoitus ja soveltamisala

Tämän päätöksen tarkoituksena on turvata Euroopan unionin ulkopuolisista maista *(kolmannet maat)* Suomeen tuotavan, elintarvikkeeksi tarkoitetun lihan ja lihatuotteiden elintarvikehyvieeninen laatu sekä estää eräiden eläintautien leviäminen Suomeen kyseisen maahantuonnin yhteydessä.

Päätöksessä säädetään ehdoista, joilla lihaa ja lihatuotteita saadaan tuoda Suomeen kolmansista maista. Päätöstä sovelletaan myös toisen Euroopan unionin jäsenvaltion kautta kolmansista maista Suomeen tuotavaan lihaan ja lihatuotteisiin.

Tätä päätöstä ei sovelleta lihaan tai lihatuotteisiin, jotka:

1) kuljetetaan Suomen alueen kautta toiseen jäsenvaltioon tai kolmanteen maahan; taikka

2) tuodaan Suomeen varastoitaviksi väliaikaisesti ennen kuljettamista kolmanteen maahan.

Kolmansista maista tuotavan lihan ja lihatuotteiden eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta säädetään erikseen.

2 §
Suhde eräisiin säädöksiin

Lihalle ja lihavalmisteille asetettavista vaatimuksista säädetään lisäksi elintarvikelaissa (361/1995) ja sen nojalla annetuissa säädöksissä.

3 §
Määritelmät

Tässä päätöksessä tarkoitetaan:

1) *lihalla* nauta- ja kavioeläinten, sian, lampaan, vuohen, siipikarjan, poron, kanin, luononvaraisten ja tarhattujen riistaeläinten sekä matelijoiden lihaa;

2) *punaisella lihalla* kotieläiminä pidettyjen nauta- ja kavioeläinten, sikojen, lampaiden ja vuohien lihaa;

3) *siipikarjan lihalla* kotieläiminä pidettyjen kanojen, kalkkunoiden, helmikanojen, ankkojen ja hanhien lihaa;

4) *tarhatun riistan lihalla* tarhattujen luonnonvaraisiin lajeihin kuuluvien maanisäkkäiden ja lintujen lihaa;

5) *luonnonvaraisen riistan lihalla* metsästettävien luonnonvaraisten maanisäkkäiden ja lintujen lihaa;

6) *suurriistalla* luonnonvaraisia sorkkaeläimiä ja muita suuria riistaeläimiä, kuten karhua;

7) *jauhelihalla* jauhettua tai muulla tavalla hienonnettua lihaa;

8) *raakalihavalmisteella* kypsentämätöntä lihatuotetta, joka on valmistettu kokonaan tai osittain lihasta tai jauhelihasta ja jota ei ole käsitelty kuumentamalla, kypsyttämällä, kuivaamalla tai savustamalla taikka näiden käsittelyjen yhdistelmällä;

9) *lihavalmisteella* lihatuotetta, joka on käsitelty kuumentamalla, kypsyttämällä, kuivaamalla tai savustamalla taikka näiden käsittelyjen yhdistelmällä ja jonka leikkauspinnalla ei enää ole tuoreen lihan ominaisuuksia; lihavalmiste voi sisältää myös muita elintarvikkeita kuin lihaa;

10) *eräillä teuraseläimistä saatavilla muilla elintarvikkeilla* lihauutetta, sulatettua elintarvikkeeksi tarkoitettua eläinrasvaa, rasvan sulatuksessa saatua valkuaisjäännöstä, lihajautetta, kamarajauhetta, suolattua tai kuivattua verta tai veriplasmaa sekä puhdistettuja joko kuumennettuja tai kuumentamattomia mahoja, suolia tai virtsarakkoja, jotka ovat suolattuja tai kuivattuja;

11) *lihatuotteella* jauhelihaa, raakalihavalmisteita, lihavalmisteita, eräitä teuraseläimistä saatavia muita elintarvikkeita ja gelatiinia;

12) *teurastuksen sivutuotteella* kaikkia muita elintarvikkeeksi soveltuvia osia paitsi ruhoa;

13) *laitoksella* teurastamoa, lihankäsittelylaitosta sekä lihaa ja lihatuotteita käsittelevää muuta yksikköä;

14) *alkuperälaitoksella* Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa sijaitsevaa laitosta, jossa eläimistä saatavat elintarvikkeet on valmistettu tai pakattu ja jonka hyväksymisnumero on pakkauksessa;

15) *ulkomaanliikenteen muonituksella* Suomen ja muun valtion välisessä lento- tai laivaliikenteessä nautittaviksi tarkoitettuja elintarvikkeita;

16) *komissiolla* Euroopan yhteisöjen komissiota;

17) *neuvostolla* Euroopan unionin neuvostoa;

18) *jäsenvaltiolla* Euroopan unionin jäsenvaltiota;

19) *viejämaalla* kolmatta maata, jonka alueella sijaitsee laitos, josta liha ja lihatuotteet tuodaan Suomeen, ja

20) *suojapäätöksellä* komission taikka maa- ja metsätalousministeriön tai sen eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston kolmannen maan eläintauti- tai terveystilanteen muutoksen vuoksi antamaa erillistä päätöstä.

Viitattaessa tässä päätöksessä Euroopan yhteisön säädökseen tarkoitetaan kyseistä säädöstä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

4 §
Tuonti omaan käyttöön sekä lähetykset yksityishenkilöille

Tämän päätöksen 9 §:n 1 ja 2 momenttia ja 10–22 §:ä ei sovelleta enintään yhden kilogramman suuruiseen erään lihaa ja lihatuotteita, jonka yksityishenkilö tuo

mukanaan omaan käyttöönsä liitteessä 7 olevan taulukon mukaisesti. Sama koskee enintään yhden kilogramman suuruista erää lihaa ja lihatuotteita, jotka lähetetään yksityishenkilölle liitteen 7 mukaisesti.

5 §

Metsästysretkellä pyydettyjen riistaeläinten lihan ja siitä valmistettujen lihatuotteiden tuonti omaan käyttöön

Yksityishenkilö saa tuoda maahan metsästysretkellä pyytämiensä riistaeläinten lihaa ja siitä valmistettuja lihatuotteita vain liitteessä 5 mainituista maista kyseisessä liitteessä olevan taulukon mukaisesti. Tämän lisäksi yksityishenkilö saa tuoda maahan metsästysretkellä pyytämiänsä riistalintuja ja niistä valmistettuja lihatuotteita Venäjän Karjalan tasavallasta ja Virosta.

Tuonnin ehtona on lisäksi se, että:

1) yksityishenkilön maahan tuoma määrä riistaeläinten lihaa ja siitä saatuja lihatuotteita on peräisin enintään yhdestä suuresta tai muutamasta pienestä metsästysretkellä pyydetystä riistaeläimestä;

2) liha ja siitä valmistetut lihatuotteet käytetään maahantuojan yksityistaloudessa eikä lihaa tai lihatuotteita myydä edelleen; sekä

3) lihaa tai siitä valmistettuja lihatuotteita taikka niistä syntyviä jätteitä ei käytetä eläinten rehuksi.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun tuonnin osalta ei sovelleta tämän päätöksen 9 §:n 1 ja 2 momenttia ja 10–22 §:ä.

Maahan ei kuitenkaan saada tuoda sellaista riistaeläinten lihaa tai siitä valmistettuja lihatuotteita, joiden tuonti on suojapäätöksellä erikseen kielletty.

Tarhatun ja luonnonvaraisen riistan sekä poron ja kanin liha

Riistaeläinten, poron ja kanin lihaa saadaan tuodan allaolevan taulukon mukaisesti. Strutsin, emun ja muiden sileälastaisten lintujen lihan tuontiin tarvitaan kuitenkin tuontilupa.

Merkkien selitykset:

A = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä A tai komission päätöksen 97/218/EY liitteessä A tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (jälkimmäinen todistus ei mahdollista teurastuksen sivutuotteiden tuontia).

B = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä B tai komission päätöksen 97/218/EY liitteessä B tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (jälkimmäinen todistus ei mahdollista teurastuksen sivutuotteiden tuontia).

C = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä C tai komission päätöksen 97/220/EY liitteessä A tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (jälkimmäinen todistus ei mahdollista teurastuksen sivutuotteiden tuontia).

D = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä C tai komission päätöksen 97/220/EY liitteessä B tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (jälkimmäinen todistus ei mahdollista teurastuksen sivutuotteiden tuontia).

E = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä D tai komission päätöksen 97/218/EY liitteessä D tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus.

F = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä E tai komission päätöksen 97/218/EY liitteessä E tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus.

G = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/219/EY liitteessä F tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus.

H = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/218/EY liitteessä C tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (teurastuksen sivutuotteiden tuonti on kielletty).

I = Tuonti on sallittu, jos lihan mukana on komission päätöksen 97/218/EY liitteessä F tarkoitetun mallin mukainen eläinlääkärin todistus (teurastuksen sivutuotteiden tuonti on kielletty).

O = Tuonti ei ole sallittu.

Viejämaa	Eläinlaji/lajiryhmä, jonka lihaa tuodaan					
	Sorkka-eläimet, ei kuitenkaan villisika	Villisika	Jänis ja kani	Linnut	Kavio-eläimet	Muut maa-nisäkkäät
Albania	O	O	E	O	O	O
Algeria	O	O	E	O	O	O
Argentiina	A(1)/ B(2)(3)	O	E	G(4)	O	O
Australia	A(4)	C(4)	E	F(4)	O	I(4)
Bahrain	O	O	E	O	O	O
Belize	O	O	E	O	O	O
Botswana	B(5)	O	E	O	H	O
Brasilia	O	O	E	F(4)(6)	O	O
Bulgaria	A(7)	O	E	F	O	O
Chile	A(4)	O	E	F(4)	O	O
Costa Rica	O	O	E	O	O	O
El Salvador	O	O	E	O	O	O
Etelä-Afrikka	B(8)	O	E	O	H	O
Etelä-Korea	O	O	E	O	O	O
Etiopia	O	O	E	O	O	O
Grönlanti	A	O	E	F(9)	O	I(4)
Guatemala	O	O	E	O	O	O
Honduras	O	O	E	O	O	O
Hong Kong	O	O	E	O	O	O
Intia	O	O	E	O	O	O
Islanti	O	O	E	O	O	O
Israel	O	O	E	F(4)	O	O
Kanada	A(4)	C(4)	E	F(4)	O	I(4)
Kenia	O	O	E	O	O	O
Kiina	O	O	E	O	O	O
Kolumbia	O	O	E	O	O	O
Kroatia	A(7)(10)	O	E	F(6)	O	O
Kuuba	O	O	E	O	O	O
Kypros	A(4)	C(4)	E	F(4)	O	O
Latvia	A(7)	O	E	O	O	I
Liettua	A(7)	O	E	F	O	I
Madagaskar	O	O	E	O	O	O
Makedonia	O	O	E	O	O	O
Malesia	O	O	E	O	O	O
Malta	O	O	E	O	O	O
Marokko	O	O	E	O	O	O
Mauritius	O	O	E	O	O	O
Meksiko	O	O	E	O	O	O
Namibia	B(11)	O	E	O	H	O
Nicaragua	O	O	E	O	O	O
Panama	O	O	E	O	O	O
Paraguay	O	O	E	O	O	O
Puola	A(7)	O	E	F	O	O
Romania	A(7)	O	E	F	O	I
Singapore	O	O	E	O	O	O
Slovakia	A(7)	O	E	F	O	O
Slovenia	A(7)	O	E	F	O	O
Sveitsi	A	C	E	F	O	O
Swasimaa	B(12)	O	E	O	H	O
Thaimaa	O	O	E	G(4)	O	O
Tsekki	A(7)	C(7)(13)/ D(7)(14)	E	F	O	O
Tunisia	O	O	E	F(4)(9)	O	O
Turkki	O	O	E	O	O	O

Ukraina	O	O	E	O	O	O
Unkari	A(7)	D(7)	E	F	O	O
Uruguay	A(15)	O	E	O	O	O
Uusi-Seelanti	A(4)	C(4)	E	F(4)	O	I(4)
Valkovenäjä	O	O	E	O	O	O
Venäjä	O	O	E	O	O	I
Viro	A(7)	O	E	O	O	I
Yhdysvallat	A(4)	C(4)	E	F(4)	O	O
Zimbabwe	O	O	E	O	O	O

(1) Komission päätöksessä 93/402/ETY tarkoitettu AR-1-alue.
(2) Komission päätöksessä 93/402/ETY tarkoitettu AR-3- ja AR-4-alue.
(3) Vain tarhatun riistan liha.
(4) Kynimätöntä/nylkemätöntä ja suolistamatonta pienriistaa saadaan tuoda vain lentoteitse.
(5) Sovelletaan komission päätöksessä 92/22/ETY tarkoitettua aluejakoa.
(6) Sovelletaan komission päätöksessä 94/984/EY tarkoitettua aluejakoa.
(7) Tuonnissa on lisäksi otettava huomioon komission päätöksen 93/242/ETY määräykset.
(8) Sovelletaan komission päätöksessä 92/21/ETY tarkoitettua aluejakoa.
(9) Vain luonnonvaraisen riistan liha.
(10) Sovelletaan komission päätöksessä 92/390/ETY tarkoitettua aluejakoa.
(11) Sovelletaan komission päätöksessä 92/24/ETY tarkoitettua aluejakoa.
(12) Sovelletaan komission päätöksessä 92/23/ETY tarkoitettua aluejakoa.
(13) Paitsi seuraavat piirit: Breclav, Brno, Jihlava, J.Hradec, Liberec, Pisek, Tabor, Trebic, Zdar n.s., Znojmo, Vyskov, Hodonin.
(14) Vain seuraavat piirit: Brno, Jihlava, J.Hradec, Liberec, Pisek, Tabor, Trebic, Zdar n.s., Znojmo, Vyskov, Hodonin.
(15) Sovelletaan komission päätöksessä 93/402/ETY tarkoitettua aluejakoa.

Elintarvikelaki

Annettu Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 2006

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1§
Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on:

1) varmistaa elintarvikkeiden ja niiden käsittelyn turvallisuus sekä elintarvikkeiden hyvä terveydellinen ja muu elintarvikemääräysten mukainen laatu;

2) varmistaa, että elintarvikkeista annettava tieto on totuudenmukaista ja riittävää eikä johda harhaan;

3) suojata kuluttajaa elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta terveysvaaroilta ja taloudellisilta tappioilta;

4) varmistaa elintarvikkeiden jäljitettävyys;

5) turvata korkealaatuinen elintarvikevalvonta; ja

6) osaltaan parantaa elintarvikealan toimijoiden toimintaedellytyksiä.

2§
Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan elintarvikkeisiin ja niiden käsittelyolosuhteisiin, elintarvikealan toimijoihin sekä elintarvikevalvontaan kaikissa elintarvikkeiden tuotanto-, jalostus- ja jakeluvaiheissa.

Mitä tässä laissa säädetään elintarvikkeista, koskee soveltuvin osin myös elintarvikkeen kanssa kosketuksiin joutuvia tarvikkeita.

Elintarvikkeiden ulkoista laatua, koostumusta tai pakkausmerkintöjä koskevista valvontatehtävistä säädetään myös Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1100/1994) ja Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetussa laissa (1139/1994) sekä niiden nojalla annetuissa säädöksissä. Näiden lakien mukaisessa valvonnassa voidaan käyttää tässä laissa säädettyjä hallinnollisia pakkokeinoja sen lisäksi, mitä mainituissa laeissa tai niiden nojalla annetuissa säädöksissä säädetään valvonnasta ja viranomaisten toimivaltuuksista. Käytettäessä tämän lain mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja viranomaisen päätökseen haetaan muutosta siten kuin tämän lain 9 luvussa säädetään.

3§
Euroopan yhteisön lainsäädäntö

Tätä lakia sovelletaan myös seuraavien elintarvikkeita ja elintarvikevalvontaa koskevien Euroopan yhteisön säädöksien ja niiden nojalla annettujen säädösten täytäntöönpanoon, sikäli kuin niiden täytäntöönpanosta ei säädetä muun lain nojalla:

1) elintarvikelainsäädäntöä koskevista yleisistä periaatteista ja vaatimuksista, Euroopan elintarviketurvallisuusviranomaisen perustamisesta sekä elintarvikkeiden turvallisuuteen liittyvistä menettelyistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 178/2002, jäljempänä yleinen elintarvikeasetus;

2) rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 882/2004, jäljempänä valvonta-asetus;

3) elintarvikehygieniasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 852/2004, jäljempänä yleinen elintarvikehygienia-asetus;

4) eläinperäisiä elintarvikkeita koskevista erityisistä hygieniasäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 853/2004, jäljempänä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetus;

5) ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevista erityissäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 854/2004, jäljempänä eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus;

6) muuntogeenisistä elintarvikkeista ja rehuista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1829/2003, jäljempänä GMO-asetus;

7) muuntogeenisten organismien jäljitettävyydestä ja merkitsemisestä ja muuntogeenisistä organismeista valmistettujen elintarvikkeiden ja rehujen jäljitettävyydestä sekä direktiivin 2001/18/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1830/2003;

8) uuselintarvikkeista ja elintarvikkeiden uusista ainesosista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 258/97, jäljempänä uuselintarvikeasetus;

9) elintarvikkeissa olevia vieraita aineita koskevista yhteisön menettelyistä annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 315/93;

10) elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista materiaaleista ja tarvikkeista ja direktiivien 80/509/ETY ja 89/109/ETY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1935/2004;

11) tiettyjen tarttuvien spongiformisten enkefalopatioiden ehkäisyä, valvontaa ja hävittämistä koskevista säännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 999/2001, jäljempänä TSE-asetus;

12) salmonellan ja muiden tiettyjen elintarvikkeiden kautta tarttuvien tiettyjen zoonoosien aiheuttajien valvonnasta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2160/2003; (1137/2008)

13) torjunta-ainejäämien enimmäismääristä kasvi- ja eläinperäisissä elintarvikkeissa ja rehuissa tai niiden pinnalla sekä neuvoston direktiivin 91/414/ETY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 396/2005; (1137/2008)

14) elintarvikkeita koskevista ravitsemus- ja terveysväitteistä annettu Euroopan parlamentin ja neu-

voston asetus (EY) N:o 1924/2006, jäljempänä väiteasetus; (1137/2008)

15) vitamiinien, kivennäisaineiden ja eräiden muiden aineiden lisäämisestä elintarvikkeisiin annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1925/2006, jäljempänä täydentämisasetus. (1137/2008)

Viitattaessa tässä laissa Euroopan yhteisön säädökseen tarkoitetaan kyseistä säädöstä siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Siltä osin kuin muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden terveyssäännöistä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1774/2002, jäljempänä sivutuoteasetus, koskee tämän lain mukaisia elintarvikehuoneistoja tai niissä harjoitettavaa toimintaa, toimivaltaisia valvontaviranomaisia ovat Elintarviketurvallisuusvirasto, aluehallintovirastot ja kunnan valvontaviranomaiset siten kuin niiden toimivaltajaosta tässä laissa säädetään. (1495/2009)

Mitä tässä laissa säädetään Euroopan yhteisöstä tai Euroopan unionin jäsenvaltioista, koskee myös Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämässä laajuudessa Euroopan talousaluetta ja sen jäsenvaltioita.

4§

Soveltamisalan rajoitukset

Tätä lakia ei sovelleta:

1) yksityistalouden omaan käyttöön tarkoitettuun alkutuotantoon;

2) omaan käyttöön tarkoitettujen elintarvikkeiden valmistukseen, käsittelyyn tai varastointiin yksityistalouksissa;

3) alkoholijuomiin tai alkoholivalmisteisiin siltä osin kuin niistä säädetään muussa lainsäädännössä.

5§

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Elintarvikkeita käsittelevien henkilöiden terveydentilaa koskevista vaatimuksista säädetään myös tartuntatautilaissa (583/1986). Talousveden laadusta ja veden välityksellä leviävän taudin ehkäisystä säädetään terveydensuojelulaissa (763/1994). Elintarviketurvallisuuteen vaikuttavasta eläintautien ja eläimistä ihmisiin leviävien tautien vastustamisesta säädetään myös eläintautilaissa (55/1980). Euroopan yhteisön ulkopuolisista maista tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden tuontivaatimuksista ja -valvonnasta säädetään eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetussa laissa (1192/1996). Elintarvikkeiden säteilyturvallisuuden arviointiperusteista säädetään säteilylaissa (592/1991).

6§

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *elintarvikkeella* elintarviketta siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 2 artiklassa;

2) *eläimistä saatavalla elintarvikkeella* eläinperäistä tuotetta siten kuin se on määritelty eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen I kohdassa 8.1., lukuun ottamatta mainitun asetuksen 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua elintarviketta, joka sisältää sekä kasviperäisiä että jalostettuja eläimistä saatavia tuotteita;

3) *luonnonvaraisella riistalla* luonnonvaraista riistaa siten kuin se on määritelty eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen liitteen I kohdassa 1.5. sekä hyljettä;

4) *elintarvikemääräyksillä* tässä laissa tai sen nojalla annettuja säännöksiä sekä tämän lain soveltamisalaan kuuluvia Euroopan yhteisön säännöksiä;

5) *elintarvikevalvonnalla* elintarvikemääräyksiin liittyvää yleistä ohjausta ja neuvontaa sekä valvontatoimenpiteitä, joilla asianomainen viranomainen toteaa, että elintarvike, siitä annettavat tiedot, sen käsittelymenetelmät ja -olosuhteet sekä elintarvikealan toimijan toiminta vastaavat elintarvikemääräyksiä;

6) *valvontaviranomaisella* tämän lain mukaisista valvontatehtävistä huolehtivia valtion ja kunnan viranomaisia;

7) *ulkopuolisella asiantuntijalla* luonnollista henkilöä tai yksityis- tai julkisoikeudellista yhteisöä taikka yritystä, joka valvontaviranomaisen valtuuttamana suorittaa valvontaviranomaisen määrittelemää valvontaan liittyvää asiantuntija-, tutkimus- ja tarkastustehtävää;

8) *terveysvaaralla* mitä tahansa biologista, kemiallista tai fysikaalista tekijää tai tilaa, joka saattaa vaarantaa elintarvikkeen turvallisuuden;

9) *ensisaapumispaikalla* Suomessa sijaitsevaa elintarvikehuoneistoa, jossa ensimmäisenä otetaan vastaan Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen toimitettavia eläimistä saatavia elintarvikkeita, sekä elintarvikehuoneistoa, jossa otetaan välivarastosta vastaan näitä elintarvikkeita jakamattomina tuontierinä alle 48 tunnin säilytyksen jälkeen;

10) *kuluttajalla* lopullista kuluttajaa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 18 kohdassa;

11) *elintarvikealan toimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 3 kohdassa;

12) *ensisaapumistoimijalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka tuo tai välittää eläimistä saatavia elintarvikkeita Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta Suomeen;

13) *elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaiheella* mitä tahansa vaihetta alkutuotannosta kuluttajalle siten kuin ne on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 16 kohdassa;

14) *muulla luovutuksella* elintarvikkeen luovuttamista korvauksetta avustukseksi, lahjaksi, näytteeksi, kokeiltavaksi tai muuhun vastaavaan tarkoitukseen;

15) *omavalvonnalla* elintarvikealan toimijan omaa järjestelmää, jolla toimija pyrkii varmistamaan, että elintarvike, alkutuotantopaikka ja elintarvikehuoneisto sekä siellä harjoitettava toiminta täyttävät niille elintarvikemääräyksissä asetetut vaatimukset;

16) *jäljitettävyydellä* mahdollisuutta jäljittää elin-

tarvike tai sen valmistusaine siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 15 kohdassa;

17) *elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvalla tarvikkeella* astioita, välineitä, pakkausmateriaaleja ja muita tarvikkeita, jotka tarkoitukseensa käytettäessä joutuvat kosketukseen elintarvikkeen kanssa;

18) *elintarvikehuoneistolla* mitä tahansa rakennusta tai huoneistoa tai niiden osaa taikka muuta ulko- tai sisätilaa, jossa myytäväksi tai muuten luovutettavaksi tarkoitettuja elintarvikkeita valmistetaan, säilytetään, kuljetetaan, pidetään kaupan, tarjoillaan tai muutoin käsitellään, ei kuitenkaan alkutuotantopaikkaa;

19) *tilapäisellä elintarvikkeiden myynnillä* enintään kaksi vuorokautta kestävää ja harvemmin kuin 30 päivän välein samassa paikassa toistuvaa myyntiä tai muuta luovutusta;

20) *vähittäismyynnillä* vähittäiskauppaa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 7 kohdassa;

21) *pienteurastamolla* teurastamoa, jossa teurastettavien eläinten määrä ei ylitä tämän lain 43§:n 4 momentissa säädettyjä määriä;

22) *poroteurastamolla* teurastamoa, jossa teurastetaan poroja, ei kuitenkaan pienteurastamoa tai teurastamoa, jossa poroja teurastetaan vain satunnaisesti;

23) *teurastamolla* muuta kuin edellä 21 ja 22 kohdassa tarkoitettua teurastamoa;

24) *alkutuotannolla* alkutuotantoa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikeasetuksen 3 artiklan 17 kohdassa;

25) *alkutuotantopaikalla* maatilaa, puutarhaa tai muuta paikkaa, jossa harjoitetaan elintarvikkeiden alkutuotantoa;

26) *yksityistaloudella* perheen tai henkilön omaa kotitaloutta;

27) *zoonoosilla* mitä tahansa tautia tai tartuntaa, joka voi luonnollisella tavalla siirtyä suoraan tai välillisesti eläimen ja ihmisen välillä;

28) *zoonoosien aiheuttajalla* mitä tahansa virusta, bakteeria, sientä, loista tai muuta biologista taudinaiheuttajaa, joka voi aiheuttaa zoonoosin; ja

29) *hygienialla* elintarvikehygieniaa siten kuin se on määritelty yleisen elintarvikehygienia-asetuksen 2 artiklassa.

2 luku
Elintarvikkeita, elintarviketuotantoon käytettäviä eläimiä, elintarvikehuoneistoja ja alkutuotantopaikkoja koskevat vaatimukset

7§
Elintarvikkeita koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikkeiden tulee olla kemialliselta, fysikaaliselta ja mikrobiologiselta sekä terveydelliseltä laadultaan, koostumukseltaan ja muilta ominaisuuksiltaan sellaisia, että ne ovat ihmisravinnoksi soveltuvia, eivät aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle eivätkä johda kuluttajaa harhaan. Elintarvikkeiden turvallisuutta koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 14 artiklassa ja yleisen elintarvikehygienia-asetuksen 4 artiklassa. Euroopan unioniin tuotavien ja sieltä vietävien elintarvikkeiden turvallisuutta koskevista vaatimuksista säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 11 ja 12 artiklassa. Eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevista vaatimuksista säädetään myös eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden koostumuksesta, muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden mikrobiologisesta laadusta ja niiden sisältämistä vieraista aineista sekä kasvisten ulkoisesta laadusta annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä elintarvikelisäaineista, aromeista, entsyymeistä, valmistuksen apuaineista, ravintoaineista ja elintarvikkeen kanssa kosketukseen joutuvista tarvikkeista sekä tällaisten aineiden käytöstä ja puhtausvaatimuksista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saatavien elintarvikkeiden mikrobiologisesta laadusta ja niiden sisältämistä vieraista aineista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

3 momentti on kumottu L:lla 9.11.2007/989.

4 momentti on kumottu L:lla 9.11.2007/989.

8§
Eräitä elintarvikkeita koskevat vaatimukset

Vitamiinien, kivennäisaineiden ja muiden vastaavien aineiden, joilla on ravitsemuksellinen tai fysiologinen vaikutus, lisääminen elintarvikkeisiin on sallittua vain, jos lisääminen ei aiheuta vaaraa ihmisen terveydelle.

Elintarvikealan toimijan, joka valmistaa, valmistuttaa tai tuo maahan 3 §:n 1 momentin 15 kohdassa tarkoitetun täydentämisasetuksen soveltamisalaan kuuluvaa elintarviketta, on tehtävä siitä ilmoitus Elintarviketurvallisuusvirastolle. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä sekä muista täydentämisasetuksen soveltamisen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (1137/2008)

Edellä 3 §:n 1 momentin 8 kohdassa tarkoitetun uuselintarvikeasetuksen soveltamisalaan kuuluvien elintarvikkeiden markkinoille saattamiseen sovelletaan uuselintarvikeasetuksen mukaista menettelyä. Uuselintarvikeasetuksen 4 artiklan 3 kohdan tarkoittamana elintarvikearviointeja tekevänä toimivaltaisena elimenä toimii maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä uuselintarvikelautakunta. Uuselintarvikelautakunnan tehtävänä on uuselintarvikeasetuksen 6 artiklan tarkoittamien uuselintarvikkeiden markkinoille saattamiseen liittyvien ensiarviointien tekeminen sekä muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa tehtyjen ensiarviointien arviointi. Uuselintarvikelautakunnan jä-

senet ja varajäsenet sekä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan nimittää maa- ja metsätalousministeriö. Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään uuselintarvikelautakunnan jäsenten kelpoisuusvaatimuksista ja toimikaudesta, lautakunnan tehtävien järjestämisestä, kansallisesta yhteysviranomaisesta sekä muista uuselintarvikeasetuksen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä. (989/2007)

Edellä 3§:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitetun GMO-asetuksen soveltamisalaan kuuluvien elintarvikkeiden markkinoille saattamiseen sovelletaan GMO-asetuksen mukaista menettelyä. Tarkempia säännöksiä GMO-asetuksen edellyttämistä kansallisista järjestelyistä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

9§

Elintarvikkeesta annettavia tietoja koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavalla markkinoinnin yhteydessä:

1) elintarvikkeesta on annettava totuudenmukaiset ja lain 1§:n 1, 3 ja 4 kohta huomioon ottaen riittävät tiedot;

2) elintarvikkeesta ei saa antaa harhaanjohtavia tietoja;

3) elintarvikkeella ei saa esittää olevan ihmisen sairauksien ennalta ehkäisemiseen, hoitamiseen tai parantamiseen liittyviä ominaisuuksia eikä viitata sellaisiin tietoihin, ellei muualla lainsäädännössä toisin säädetä.

Harhaanjohtavien tietojen antamista koskevasta kiellosta säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 16 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeen pakkauksessa, esitteessä, mainoksessa tai muulla tavoin markkinoinnin yhteydessä annettavista tiedoista annetaan kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämän imeväisten ja pikkulasten ruokintaa koskevan tiedotusaineiston sisällöstä ja jakelusta annetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. (1137/2008)

10§

Elintarvikehuoneistoa ja alkutuotantopaikkaa koskevat yleiset vaatimukset

(1137/2008) Elintarvikehuoneisto ja alkutuotantopaikka on suunniteltava, sijoitettava, rakennettava ja varustettava, kunnossapidettävä, hoidettava sekä toiminta siellä järjestettävä siten, ettei elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikassa tuotettavien, valmistettavien, säilytettävien taikka käsiteltävien elintarvikkeiden turvallisuus vaarannu ja että elintarvikkeet, elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat myös muutoin täyttävät tämän lain mukaiset vaatimukset. Elintarvikehuoneistoa ja alkutuotantopaikkaa ei saa käyttää asumiseen tai muuhun tarkoitukseen niin, että siitä saattaa aiheutua terveysvaaraa. Elintarvikehuoneistossa ja alkutuotantopaikassa on oltava sen toimintaan nähden riittävät työtilat. Elintarvikehuoneiston ja alkutuotantopaikan rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista sekä siellä käytettävän veden laadusta säädetään myös yleisen elintarvikehygienia-asetuksen 4 artiklassa sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä alkutuotantopaikkojen ja elintarvikehuoneistojen rakenteellisista ja toiminnallisista vaatimuksista, alkutuotantopaikassa käytettävän ja elintarvikehuoneistossa elintarvikkeiden valmistukseen ja käsittelyyn käytettävän veden laatuvaatimuksista ja niissä elintarvikkeita käsittelevälle henkilöstölle asetettavista hygieenisistä vaatimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden myynnistä tai luovutuksesta ulkotiloissa ja suurissa yleisötilaisuuksissa annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

11§

Elintarvikkeiden käsittelyä, säilytystä ja kuljetusta koskevat vaatimukset

(989/2007) Elintarvikkeita on käsiteltävä, säilytettävä ja kuljetettava niin, ettei elintarvikkeiden hyvä hygieeninen laatu vaarannu. Hyväksytyssä elintarvikehuoneistossa käsiteltävän ja säilytettävän lihan tulee olla tarkastettu siten kuin 43 §:ssä säädetään, lukuun ottamatta 13 §:n 2 momentin 8 kohdassa tarkoitettua lihaa tai metsästäjien järjestämissä yksityistilaisuuksissa käsiteltävää lihaa.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä:

1) elintarvikkeiden käsittelystä ja kuljettamisesta;

2) elintarvikkeiden käsittely-, säilytys-, kuljetus-, myynti- ja tarjoilutilojen lämpötiloista;

3) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa koskevan sopimuksen (ATP) (SopS 48/1981; jäljempänä ATP-sopimus) kansallisesta täytäntöönpanosta.

12§

Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilaa ja käsittelyä koskevat vaatimukset

Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten on oltava terveydentilaltaan sellaisia ja niitä on hoidettava, käsiteltävä, kuljetettava sekä ne on teurastettava siten, että niistä saatavien elintarvikkeiden hyvä hygieeninen laatu voidaan turvata. Elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta ja käsittelystä säädetään myös yleisen elintarvikehygienia-asetuksen 4 artiklassa ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarviketuotantoon käytettävien eläinten terveydentilasta, hoidosta, käsittelystä, kuljetuksesta ja teurastamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

13§

Elintarvikehuoneiston hyväksyminen

Elintarvikehuoneiston on oltava asianomaisen valvontaviranomaisen hyväksymä ennen toiminnan

aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista (*hyväksytty elintarvikehuoneisto*). Elintarvikehuoneiston hyväksymisen edellytyksenä on, että elintarvikehuoneisto on 10£:ssä säädettyjen vaatimusten mukainen.

Elintarvikehuoneiston ei tarvitse olla hyväksytty, jos siellä harjoitettavan toiminnan tarkoituksena on ainoastaan:

1) tilapäinen elintarvikkeiden myynti;

2) elintarvikkeiden myynti tai muu luovutus, jos se on vähäistä toimijan samassa huoneistossa harjoittamaan muuhun elinkeinotoimintaan verrattuna;

3) yksityisen henkilön harjoittama elintarvikkeiden valmistus ja myynti tai muu luovutus, jos se on luonteeltaan vähäistä, ei edellytä erillisen myynti- tai tarjoilutilan järjestämistä eikä liity elinkeinon harjoittamiseen;

4) alkutuotantopaikalla itse tuotettujen alkutuotannon tuotteiden ja niistä valmistettujen elintarvikkeiden myynti, tarjoilu tai muu luovutus suoraan kuluttajalle, jos toiminta on luonteeltaan vähäistä ja kyse on muista kuin eläimistä saatavista elintarvikkeista;

5) siipikarjan tai tarhatun kanin lihan myynti tai muu luovutus alkutuotantopaikalta suoraan kuluttajalle, jos myytävän tai luovutettavan lihan määrä vastaa enintään 1 000 lintua tai kania vuodessa;

6) poron lihan myynti tai muu luovutus poronhoitoalueella olevalta alkutuotantopaikalta tai paikasta, jossa poro on teurastettu, suoraan kuluttajalle;

7) poron kuivalihan valmistus, myynti tai muu luovutus poronhoitoalueella olevalta alkutuotantopaikalta suoraan kuluttajalle;

8) metsästettyjen luonnonvaraisten jänisten, kanien tai lintujen lihan toimittaminen vähittäismyyntiin;

9) luonnonvaraisen riistan lihan toimittaminen suoraan metsästäjältä kuluttajan omaan käyttöön;

10) poliisin tai riistanhoitoyhdistyksen poliisin toimeksiannosta järjestämä luonnonvaraisen riistan myynti;

11) raakamaidon myynti tai luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle sekä ternimaidon toimittaminen vähittäismyyntiin, josta se sellaisenaan myydään tai muuten luovutetaan suoraan kuluttajalle, jos myytävän tai luovutettavan raakamaidon määrä on alle 2 500 litraa vuodessa;

12) maitopohjaisten tuotteiden valmistus alkutuotantopaikalla omasta maidosta sekä näiden tuotteiden myynti tai muu luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle, jos tuotteiden valmistukseen käytettävän raakamaidon määrä on alle 2 500 litraa vuodessa;

13) kalastustuotteiden, niistä saatavien raakavalmisteiden ja jalosteiden toimittaminen kuluttajalle tai paikalliseen vähittäismyyntiin, ei kuitenkaan tukkuliikkeeseen, suoraan kalastajalta tai kalanviljelijältä, jos näin toimitettujen tuotteiden määrä on alle 5 000 kiloa vuodessa;

14) poron, siipikarjan, kanin, tarhattujen lintujen tai luonnonvaraisen riistan lihan hankkiminen puolustusvoimien järjestämässä pelastautumisharjoituksessa annettavaa selviytymiskoulutusta varten;

15) linnun munien tai hunajan myynti tai luovutus alkutuotantopaikalla suoraan kuluttajalle;

16) kananmunien myynti tai luovutus alkutuotantopaikalta suoraan vähittäismyyntiin tietyistä munien kaupanpitämisen vaatimuksista annetun asetuksen (ETY) N:o 1907/90 muuttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 818/1996 tarkoittamalla poikkeusalueella;

17) kuluttajan omistaman elintarvikkeen käsittely, jos elintarvike palautetaan hänen yksityistaloudessaan käytettäväksi; tai

18) luonnonvaraisen riistan teurastaminen 43§:n 3 momentissa tarkoitetussa virkaeläinlääkärin hyväksymässä paikassa.

Elintarvikealan toimijan on ilmoitettava 2 momentissa tarkoitetusta toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista.

14§
Hakemusmenettely elintarvikehuoneiston hyväksymiseksi

(1137/2008) Elintarvikealan toimijan on haettava elintarvikehuoneiston hyväksymistä 15 §:ssä tarkoitetulta viranomaiselta ennen toiminnan aloittamista tai toiminnan olennaista muuttamista. Hakemuksen yhteydessä valvontaviranomaiselle on esitettävä kirjallinen omavalvontasuunnitelma.

Hyväksymiseen liittyvistä menettelyistä säädetään myös valvonta-asetuksen 31 artiklassa, yleisen elintarvikehygienia-asetuksen 6 artiklassa, eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 4 artiklassa ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen 3 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä hyväksymishakemuksen sisällöstä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

14 a §
Elintarvikehuoneiston toiminnasta ilmoittaminen

(1137/2008) Hyväksytyn elintarvikehuoneiston toiminnan keskeyttämisestä, toiminnan lopettamisesta sekä toimijan vaihtumisesta on ilmoitettava hyväksymispäätöksen tehneelle valvontaviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen aiottua toimenpidettä.

Toimijan on ilmoitettava elintarvikkeen myynnistä ja muusta käsittelystä liikkuvassa, 13 §:n mukaan hyväksytyssä tai ilmoitetussa elintarvikehuoneistossa niiden kuntien valvontaviranomaisille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan hyvissä ajoin niin, että tieto on viranomaisella viimeistään neljä arkipäivää ennen toiminnan aloittamista. Liikkuvasta elintarvikehuoneistosta, jossa käsitellään eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä, on kuitenkin ilmoitettava niiden kuntien valvontaviranomaisille, joiden alueella toimintaa harjoitetaan niin, että tieto on viranomaisella viimeistään 14 vuorokautta ennen toiminnan aloittamista.

Tarkempia säännöksiä ilmoitusten sisällöstä ja antamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

15§
Elintarvikehuoneiston hyväksyvä viranomainen ja hyväksymispäätös

(1495/2009) Elintarviketurvallisuusvirasto hyväksyy teurastamot ja niiden yhteydessä olevat liha- ja kalaalan elintarvikehuoneistot. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto hyväksyy alkoholilain (1143/1994) 5 ja 35 §:ssä tarkoitetut valmistus- ja varastopaikat. Aluehallintovirasto hyväksyy poroteurastamot sekä alkoholilain 13 §:ssä ja 14 §:n 2 momentissa tarkoitetut alkoholijuomamyymälät. Elintarvikehuoneiston, jossa harjoitettavan toiminnan tarkoitus on pelkästään elintarvikkeiden kuljetus tai säilyttäminen kuljetusajoneuvossa tai kontissa, hyväksyy sen kunnan valvontaviranomainen, jonka alueella ajoneuvo tai kontti otetaan ensimmäisen kerran käyttöön, paitsi, jos kyse on toisessa kunnassa hyväksytyn elintarvikehuoneiston tämän lain 13 §:n 1 momentissa tarkoitetusta toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Elintarvikehuoneiston sijaintikunnan elintarvikevalvontaviranomainen hyväksyy muut elintarvikehuoneistot. Elintarvikehuoneiston, jota käytetään ainoastaan elintarvikkeiden myyntiin, välittämiseen tai muuhun käsittelyyn ilman, että elintarvikkeet ovat kyseisessä huoneistossa, voi hyväksyä toimijan kotikunnan valvontaviranomainen, jos sijaintikunta on epäselvä tai siihen on muu erityinen syy.

Valvontaviranomainen tekee elintarvikehuoneiston hyväksymisestä päätöksen. Valvontaviranomainen voi asettaa hyväksymispäätöksessä tarpeellisia ehtoja terveysvaarojen ehkäisemiseksi. Valvontaviranomaisen on ratkaistava asia 60 vuorokauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei asian laajuus, hakemuksen puutteellisuus tai muu erityinen syy edellytä asian pitempää käsittelyä.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen on ilmoitettava hyväksymistään elintarvikehuoneistoista aluehallintovirastolle ja Elintarviketurvallisuusvirastolle. Aluehallintoviraston on ilmoitettava hyväksymistään elintarvikehuoneistoista Elintarviketurvallisuusvirastolle sekä elintarvikehuoneistoiksi hyväksymistään alkoholimyymälöistä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Valvontaviranomaisen on toimitettava edellä tarkoitetut tiedot Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä hyväksymispäätöksen muusta sisällöstä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

3 luku
Elintarvikealan toimijaa koskevat vaatimukset

16§
Elintarvikealan toimijan vastuuta koskevat yleiset vaatimukset

Elintarvikealan toimijan on noudatettava kaikessa toiminnassaan riittävää huolellisuutta, jotta elintarvike, elintarvikehuoneisto ja alkutuotantopaikka sekä elintarvikkeen säilytys-, kuljetus- ja käsittelyolosuhteet täyttävät tämän lain mukaiset vaatimukset. Elintarvikealan toimijoiden vastuusta elintarvikkeiden turvallisuudesta ja elintarvikemääräysten vastaisten elintarvikkeiden markkinoilta poistamisesta ja kuluttajille toimitettujen elintarvikkeiden palauttamisen varmistamisesta säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 17 artiklan 1 kohdassa ja 19 artiklassa.

17§
Jäljitettävyyttä koskevat vaatimukset

Elintarvikealan toimijalla tulee olla yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitetut tiedot elintarvikkeista ja elintarviketuotantoon käytettävistä eläimistä. Elintarvikealan toimijalla tulee myös olla järjestelmä, jonka avulla voidaan tämän lain tarkoituksen mukaisella riittävällä tarkkuudella yhdistää tiedot saapuneista ja lähteneistä eristä toisiinsa. Jäljitettävyyden varmistamiseksi tarvittavista pakkausmerkinnöistä ja tunnistetiedoista säädetään yleisen elintarvikeasetuksen 18 artiklan 4 kohdassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeiden jäljitettävyydestä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

18§
Eläimistä saataviin elintarvikkeisiin liittyvä kirjanpito, asiakirjat ja merkinnät

Elintarvikealan toimijan on pidettävä kirjaa eläimistä saatavista elintarvikkeista sekä niiden käsittelystä ja kuljetuksesta elintarvikkeiden turvallisuuden varmistamiseksi, eläinten alkuperän varmentamiseksi ja eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden mukana on oltava EY:n elintarvikelainsäädännössä, tässä laissa taikka sen nojalla annetuissa säädöksissä edellytetyt asiakirjat. Eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja niitä seuraavien asiakirjojen on vastattava toisiaan.

Eläimistä saatavissa elintarvikkeissa, niiden kääreissä, pakkauksissa ja niitä seuraavissa asiakirjoissa on oltava eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 5 ja 6 artiklan edellyttämät merkinnät.

Tarkempia säännöksiä eläimistä saataviin elintarvikkeisiin sekä niiden käsittelyyn ja kuljetukseen liittyvästä kirjanpidosta, niiden mukana olevista asiakirjoista sekä eläimistä saatavia elintarvikkeita koskevista merkinnöistä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

19§
Omavalvonta ja alkutuotannon omavalvontaan liittyvä kirjanpito

Elintarvikealan toimijalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot tuottamastaan, jalostamastaan ja jakelemastaan elintarvikkeesta. Elintarvikealan toimijan on tunnettava elintarvikkeeseen ja sen käsittelyyn liittyvät terveysvaarat sekä elintarviketurvallisuuden ja muiden tämän lain 2 luvun mukaisten vaatimusten kannalta kriittiset kohdat toiminnassaan.

Alkutuotantopaikalla on pidettävä tässä pykälässä

tarkoitetun omavalvonnan toteuttamisesta kirjaa. Muiden elintarvikealan toimijoiden omavalvontaan liittyvästä kirjanpidosta säädetään 20£:ssä.

Tarkempia säännöksiä alkutuotantopaikkojen omavalvontaan liittyvästä kirjanpidosta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

20§

Omavalvontasuunnitelma

Elintarvikealan toimijan on laadittava kirjallinen suunnitelma omavalvonnasta (*omavalvontasuunnitelma*), noudatettava sitä ja pidettävä sen toteuttamisesta kirjaa. Omavalvontasuunnitelmassa tulee kuvata 19§:ssä tarkoitetut kriittiset kohdat ja niihin liittyvien riskien hallinta. Omavalvontasuunnitelmaa ei kuitenkaan edellytetä alkutuotantopaikoilta.

Omavalvontasuunnitelmaan tulee tarvittaessa liittää näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma sekä tieto laboratorioista, joissa omavalvonnassa otettavat näytteet tutkitaan.

Elintarvikealan toimijan on pidettävä omavalvontasuunnitelma ajan tasalla.

Tarkempia säännöksiä elintarvikealan toimijoiden omavalvontasuunnitelmasta ja siihen liittyvästä kirjanpidosta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

5 momentti on kumottu L:lla 9.11.2007/989

21§

Omavalvontasuunnitelman hyväksyminen

Elintarvikehuoneiston hyväksyvä valvontaviranomainen hyväksyy myös omavalvontasuunnitelman. Omavalvontasuunnitelman hyväksymistä ei kuitenkaan edellytetä sellaisilta elintarvikealan toimijoilta, joilta ei 13§:n 2 momentin nojalla edellytetä elintarvikehuoneiston hyväksymistä, lukuun ottamatta ensisaapumistoimijoita.

Valvontaviranomainen voi määrätä omavalvontasuunnitelman täydennettäväksi, korjattavaksi tai muutettavaksi, jos suunnitelma ei ole riittävä terveysvaarojen estämiseksi, vähentämiseksi tai poistamiseksi, suunnitelman saattamiseksi elintarvikemääräysten mukaiseksi taikka muutoin omavalvonnan toimivuuden varmistamiseksi. Omavalvontasuunnitelman hyväksyminen ei ole edellytys toiminnan aloittamiselle.

Omavalvontasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä valvontaviranomainen määrää elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi välttämättömät omavalvontaan kuuluvat tutkimukset. Tarkempia säännöksiä elintarviketurvallisuuden varmistamiseksi välttämättömistä omavalvontaan kuuluvista tutkimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

22§

Alkutuotantopaikasta ilmoittaminen

Elintarvikealan toimijan on ilmoitettava alkutuotantopaikasta ja siellä harjoitettavasta toiminnasta kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ilmoittaminen ei kuitenkaan ole tarpeen, jos kunnan elintarvikevalvontaviranomainen saa edellä mainitut tiedot toiselta viranomaiselta. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee ilmoittaa toimijalle saaneensa tätä koskevat tiedot.

Tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetusta ilmoituksen tekemisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

23§

Ensisaapumistoiminta

Ensisaapumistoimijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus Elintarvikevirastolle tai Elintarvikeviraston nimeämälle valvontaviranomaiselle vähintään 14 vuorokautta ennen ensisaapumistoiminnan aloittamista, toiminnan olennaista muuttamista sekä ennen toiminnan lopettamista. Ilmoitukseen on sisällytettävä tieto ensisaapumistoimijan käyttämistä ensisaapumispaikoista.

Ensisaapumistoimijalla on oltava 20§:n mukainen omavalvontasuunnitelma. Omavalvontasuunnitelma on liitettävä 1 momentissa tarkoitettuun ilmoitukseen. Omavalvontasuunnitelmaan on liitettävä vastaanotettavia elintarvikkeita koskeva näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma. Ensisaapumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä säädetään 42§:ssä. Ensisaapumistoimijan on ilmoitettava ensisaapumispaikkaan toimitetuista elintarvikkeista Elintarvikeviraston nimeämälle valvontaviranomaiselle.

Naudan, sian ja siipikarjan liha ja jauheliha sekä kananmunat on tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista ja niitä on seurattava salmonellatodistus tai muu asiakirja siten kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygienia-asetuksen 8 artiklassa ja muissa asiaa koskevissa EY-säädöksissä edellytetään. Jos omavalvontatutkimuksessa todetaan salmonella tällaisessa elintarvikkeessa, ensisaapumistoimijan on palautettava tai hävitettävä elintarvike. Ensisaapumistoimijan on ilmoitettava valvontaviranomaiselle omavalvonnassa todetusta salmonellasta ja erän palauttamisesta tai hävittämisestä. Kolmannesta maasta peräisin olevan eläimistä saatavan elintarvikkeen on oltava peräisin sellaisesta kolmannesta maasta ja laitoksesta, josta eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain nojalla saadaan tuoda Suomeen eläimistä saatavia elintarvikkeita.

Tarkempia säännöksiä 1–3 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten sisällöstä ja antamisajankohdasta, ensisaapumistoimijoiden omavalvontasuunnitelmasta sekä salmonellatutkimuksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

24§

Elintarvikealan toimijan tiedonantovelvollisuus

Elintarvikealan toimijan on välittömästi ilmoitettava asianomaiselle valvontaviranomaiselle merkittävistä omavalvonnassa tai muulla tavoin esille tulleista terveysvaaroista sekä toimenpiteistä, joihin kyseisten epäkohtien korjaamiseksi on ryhdytty. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen tekemisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

Elintarvikealan toimijan on, saatuaan tiedon tuottamansa, jalostamansa tai jakelemansa elintarvikkeen

aiheuttamasta ruokamyrkytyksestä tai epäillessään tuottamansa, jalostamansa tai jakelemansa elintarvikkeen voivan aiheuttaa ruokamyrkytyksen, ilmoitettava siitä välittömästi kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Ruokamyrkytyksen aiheuttajaksi epäilty elintarvike tai näyte siitä on säilytettävä niin, että se voidaan tutkia laboratoriossa ruokamyrkytyksen syyn selvittämiseksi.

Elintarvikealan toimijan tiedonantovelvollisuudesta säädetään myös yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa.

25§

Zoonoosit

Elintarvikealan toimijan on estettävä zoonoosien aiheuttajien leviäminen elintarvikkeiden välityksellä ihmisiin mahdollisimman tehokkaasti kaikissa olosuhteissa. Elintarvikealan toimijan on seurattava ja valvottava zoonoosien aiheuttajien esiintymistä tuotantoeläimissä ja elintarvikkeissa. Elintarvikealan toimijan on toimitettava tiedot seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja tutkimustuloksista toimijaa valvovalle viranomaiselle. Tutkimuksissa eristettyjen mikrobikantojen toimittamisesta kansalliseen vertailulaboratorioon säädetään 40§:ssä.

Tarkempia säännöksiä zoonoosien seurannasta ja valvonnasta sekä tutkimustietojen toimittamisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

3 momentti on kumottu L:lla 9.11.2007/989.

26§

Elintarvikealan toimijan avunantovelvollisuus

Elintarvikealan toimijan on kustannuksellaan annettava tämän lain mukaista valvontaa, tarkastusta ja näytteenottoa varten tarpeellinen apu.

27§

Elintarvikehygieeninen osaaminen

(1137/2008) Elintarvikehygieenistä osaamista koskevista yleisistä vaatimuksista säädetään yleisen elintarvikehygienia-asetuksen liitteen I osan A kohdan 4 alakohdassa e ja kohdan 5 alakohdassa d sekä liitteen II luvun 12 kohdassa 1.

Elintarvikealan toimijan on kustannuksellaan huolehdittava siitä, että tämän lain nojalla hyväksyttävässä elintarvikehuoneistossa työskentelevillä, pakkaamattomia helposti pilaantuvia elintarvikkeita käsittelevillä henkilöillä on elintarvikehygieenistä osaamista osoittava Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymän mallin mukainen todistus (osaamistodistus), jos hän on työskennellyt pakkaamattomien helposti pilaantuvien elintarvikkeiden käsittelyä edellyttävissä tehtävissä yhdessä tai useammassa elintarvikehuoneistossa yhteensä vähintään kolme kuukautta.

Osaamistodistusta ei kuitenkaan tarvitse olla henkilöllä, joka työskentelee elintarvikehuoneistossa pelkästään:

1) kassatehtävissä;

2) valmiiden annosten tarjoilijana;

3) vankeuslain (767/2005) 8 luvun 2 §:n velvoittamana vankina;

4) asevelvollisuuslain (1438/2007) mukaisessa varusmiespalvelussa tai aseettomassa palveluksessa, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaisessa asepalvelussa taikka siviilipalveluslain (1446/2007) mukaisessa siviilipalveluksessa;

5) sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) tarkoittamana asiakkaana, kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaisessa työtoiminnassa taikka vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (380/1987) tarkoittamassa suojatyössä; tai

6) yhdyskuntapalvelusta annetun lain (1055/1996) tarkoittamana tuomittuna.

Elintarvikealan toimijan on osana omavalvontaa pidettävä kirjaa elintarvikehuoneistossa työskentelevien henkilöiden elintarvikehygieenisestä osaamisesta ja pyydettäessä esitettävä tiedot valvontaviranomaiselle.

27 a §

Osaamistodistus

(1137/2008) Osaamistodistuksen myöntää 28 §:n tarkoittama Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymä osaamistestaaja. Osaamistodistus myönnetään henkilölle, joka on suorittanut hyväksyttävästi elintarvikehygieenistä osaamista arvioivan testin (osaamistesti) tai saanut vastaavat tiedot sisältävän koulutuksen taikka suorittanut tutkinnon, johon vastaavat tiedot sisältyvät. Tarvittaessa Elintarviketurvallisuusvirasto voi myöntää osaamistodistuksen samoin perustein.

Elintarviketurvallisuusvirasto antaa tarkempia määräyksiä osaamistestiä vastaavista koulutuksista ja tutkinnoista.

Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa osaamistodistuksen, jos se on myönnetty olennaisesti virheellisin perustein.

28§

Osaamistestit

(1137/2008) Osaamistestejä voivat järjestää Elintarviketurvallisuusviraston hyväksymät osaamistestaajat. Osaamistestaajia tulee hyväksyä määrä, joka mahdollistaa osaamistestaajien alueellisesti tasapuolisen saavutettavuuden sekä osaamistestaajien riittävän valvonnan. Osaamistestaajaksi voidaan hyväksyä hakemuksesta henkilö:

1) jolla on tämän lain 35 §:n 2 momentissa edellytetty korkeakoulututkinto;

2) joka on kelpoinen korkeakoulun tai Opetushallituksen toimialaan kuuluvan oppilaitoksen elintarvikehygieniaan liittyvän lehtorin tai opettajan virkaan tai toimeen tutkinnon tai aineenhallinnan osalta; taikka

3) joka on suorittanut osaamistestin ja jolla on antamansa selvityksen perusteella riittävästi kokemusta omavalvonnan vastuuhenkilön tehtävien hoitamisesta

elintarvikehuoneistossa sekä kokemusta koulutus- tai koetilaisuuksien järjestämisestä.

Elintarviketurvallisuusvirasto valvoo osaamistestaajien toimintaa ja voi tätä tarkoitusta varten vaatia osaamistestaajalta osaamistodistusten myöntämiseen liittyviä tietoja ja asiakirjoja. Osaamistestaajalla on velvollisuus säilyttää kaikki osaamistodistuksen myöntämiseen liittyvät asiakirjat vähintään kolme vuotta. Elintarviketurvallisuusvirasto voi peruuttaa osaamistestaajan hyväksynnän, jos osaamistestaaja rikkoo olennaisesti toimintaansa koskevia säännöksiä eikä ole korjannut toimintaansa Elintarviketurvallisuusviraston kehotuksesta huolimatta asetetussa määräajassa.

Osaamistestaajiin sovelletaan heidän suorittaessaan tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä 36 §:n 2 momentissa säädetään ulkopuolisista asiantuntijoista.

28 a §

Osaamistesti

(1137/2008)Osaamistesti on laadittava siten, että sen avulla voidaan luotettavasti arvioida siihen osallistuvan elintarvikehygieenistä osaamista. Testin kysymykset laatii Elintarviketurvallisuusvirasto. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa tarkempia määräyksiä testin perusteista, laatimisesta ja järjestämisestä sekä testin hyväksyttävän suorittamisen arvioinnista.

Osaamistesti suoritetaan testiin osallistuvan valinnan mukaan joko suomeksi tai ruotsiksi. Osaamistesti voidaan kuitenkin suorittaa muulla kielellä, jos testiin osallistuva ei hallitse riittävästi suomen tai ruotsin kieltä. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa määräyksiä siitä, millä muilla kielillä osaamistesti voidaan suorittaa.

Osaamistestaajalla on oikeus periä testistä maksu, joka vastaa enintään testin järjestämisestä aiheutuvia todellisia kustannuksia.

4 luku
Viranomaiset ja niiden tehtävät

29§

Yleinen suunnittelu ja ohjaus

(989/2007) Elintarvikevalvonnan yleisen suunnittelun ja valvonnan ohjaus kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle.

30§

Keskusviranomainen

(1495/2009) Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikevalvontaa sekä valvoo elintarvikemääräysten noudattamista toimialueellaan tämän lain mukaisesti sekä sen lisäksi:

1) arvioi kuntien elintarvikevalvonnan järjestämistä;

2) arvioi kuntien valvontasuunnitelmat sekä tarkastaa niiden noudattamista.

31§

Alueellinen elintarvikevalvonta

(1495/2009) Aluehallintovirasto suunnittelee, ohjaa ja valvoo elintarvikevalvontaa sekä valvoo elintarvikemääräysten noudattamista toimialueellaan tämän lain mukaisesti sekä sen lisäksi:

1) arvioi kuntien elintarvikevalvonnan järjestämistä;

2) arvioi kuntien valvontasuunnitelmat sekä tarkastaa niiden noudattamista.

32§

Kunnan elintarvikevalvonta

Kunnan on huolehdittava alueellaan tämän lain mukaisesta valvonnasta (kunnan elintarvikevalvonta), jollei 30, 31, 34, 42 tai 43 §:stä muuta johdu. Kunnassa nämä tehtävät hoitaa kunnan määräämä lautakunta tai muu monijäseninen toimielin (kunnan valvontaviranomainen). Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös kuntayhtymää ja ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta annetussa laissa (410/2009) tarkoitettua yhteistoiminta-aluetta. (411/2009)

Kunta voi sopia toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa, että kunnalle tai sen viranomaiselle tässä laissa säädetty tehtävä, jossa toimivalta voidaan siirtää viranhaltijalle, annetaan virkavastuulla toisen kunnan tai kuntayhtymän viranhaltijan hoidettavaksi. Kuntayhtymä voi tehdä edellä tarkoitetun sopimuksen, jos siihen on kuntayhtymän jäsenkuntien suostumus.

Kunnanvaltuusto voi antaa lautakunnalle tai toimielimelle oikeuden siirtää toimivaltaansa edelleen alaiselleen viranhaltijalle tai jaostolle myös tämän lain 55–60§:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen osalta.

33§

Kunnan elintarvikevalvonnan tehtävät

(1495/2009) Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään, kunta:

1) tekee aluehallintovirastoille ja Elintarviketurvallisuusvirastolle elintarvikemääräysten mukaiset ilmoitukset ja raportit;

2) neuvoo elintarvikealan toimijoita ja kuluttajia sekä tiedottaa tämän lain soveltamisalaan kuuluvissa asioissa;

3) avustaa valtion viranomaisia korvausta vastaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden kansallisen vierasainevalvontaohjelman toteuttamisessa.

34§

Muut valvontaviranomaiset

Muita valvontaviranomaisia ovat:

1) Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus;

2) Puolustusvoimat;

3) Tullilaitos; ja

4) rajaeläinlääkärit.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus

sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa säädetään:

1) suunnittelee, ohjaa ja suorittaa yli 2,8 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien valvontaa; ja

2) ohjaa aluehallintovirastoja alkoholimyymälöiden valvonnassa. (1495/2009)

Puolustusvoimat huolehtii tässä laissa kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle säädetyistä tehtävistä puolustusvoimien valvontaan kuuluvien elintarvikehuoneistojen osalta.

Tullilaitos valvoo:

1) Euroopan unionin ulkopuolelta maahan tuotavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta;

2) Euroopan unionin jäsenmaista Suomeen toimitettavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikemääräystenmukaisuutta Suomessa tapahtuvan elintarvike-erän purkamisen ja siihen liittyvän varastoinnin yhteydessä;

3) kauttakuljetustavarana kuljetettavien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta;

4) Suomesta Euroopan unionin ulkopuolelle vietävien muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden asiakirjojen oikeellisuutta; ja

5) helposti pilaantuvien elintarvikkeiden kansainvälisiä kuljetuksia ja tällaisissa kuljetuksissa käytettävää erityiskalustoa tuonnin ja viennin yhteydessä ATP-sopimuksen mukaisesti.

Tarkempia säännöksiä Tullilaitokselle kuuluvista tehtävistä vientivaatimusten valvonnassa annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Rajaeläinlääkärit huolehtivat tämän lain mukaisesta valvonnasta eläimistä saatavien elintarvikkeiden eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä.

35§
Valvontaviranomaisten pätevyys

Valvontaviranomaisilla tulee olla palveluksessaan tai sopimuksen perusteella käytettävissään tarpeellinen määrä pätevää ja valvonnan menestyksellisen hoitamisen kannalta riittävän kokenutta henkilökuntaa.

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavalla viranhaltijalla on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai tarvittaessa Euroopan yhteisön lainsäädännössä edellytetty pätevyys.

Elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden täydennyskoulutuksesta säädetään valvonta-asetuksen 6 artiklassa.

Tarkempia säännöksiä elintarvikevalvonnan tehtäviä hoitavien viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista ja täydennyskoulutuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

36§
Ulkopuoliset asiantuntijat

Valvontaviranomainen voi valvonnassa käyttää apunaan ulkopuolisia asiantuntijoita. Ulkopuoliset asiantuntijat voivat tehdä valvontaviranomaisen pyynnöstä viranomaisvalvontaa varten tarvittavia tarkastuksia, tutkimuksia ja selvityksiä. Näiden perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee palveluja tilannut valvontaviranomainen. Ulkopuolisella asiantuntijalla on oltava tarkastusten, tutkimusten ja selvitysten tekemiseen tarvittava asiantuntemus ja pätevyys. Ulkopuolisen asiantuntijan on osoitettava pätevyytensä ja käyttämiensä tarkastus- ja tutkimusmenetelmien luotettavuus palveluja tilaavalle viranomaiselle. Ulkopuolisille asiantuntijoille asetetuista vaatimuksista säädetään myös valvonta-asetuksen 5 artiklassa.

Ulkopuoliseen asiantuntijaan sovelletaan tämän suorittaessa tämän pykälän mukaisia tehtäviä, mitä hallintolaissa (434/2003), kielilaissa (423/2003) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. Ulkopuolisen asiantuntijan palveluksessa tai johtotehtävissä olevaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä silloin, kun tämä osallistuu tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseen.

5 luku
Laboratoriot

37§
Kansalliset vertailulaboratoriot ja hyväksytyt laboratoriot

Maa- ja metsätalousministeriö nimeää kansalliset vertailulaboratoriot ja määrää niiden tehtävät. Valvonta-asetuksessa edellytettyjä kansallisia vertailulaboratorioita koskevista vaatimuksista ja näiden laboratorioiden tehtävistä säädetään valvonta-asetuksen 33 artiklassa. (989/2007)

Hyväksyttyjä laboratorioita ovat viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyt laboratoriot, hyväksytyt lihantarkastuslaboratoriot ja hyväksytyt omavalvontalaboratoriot. Hyväksytyllä laboratoriolla voi olla myös liikkuva toimintayksikkö.

Elintarvikevirasto hyväksyy 2 momentissa tarkoitetut laboratoriot hakemuksesta.

38§
Laboratorion hyväksymisen edellytykset

Hyväksyttävällä laboratoriolla on oltava kirjallinen laatujärjestelmä, laboratorion on oltava teknisesti pätevä ja sen tulee pystyä tuottamaan luotettavia tuloksia. Laboratorion henkilökunnalla on oltava tehtävän edellyttämä koulutus ja pätevyys. Hyväksyttyä lihantarkastuslaboratoriota lukuun ottamatta tutkimuksista vastaavalla henkilöllä on oltava tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto tai vastaava pätevyys.

Viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyn laboratorion tulee lisäksi täyttää valvonta-asetuksen 12 artiklan 2 kohdan mukaiset vaatimukset.

Lihantarkastuslaboratorion hyväksymisen edellytyksenä on, että Elintarvikeviraston hyväksymä toimielin on arvioinnissaan todennut laboratorion täyttävän 1 momentissa säädetyt vaatimukset. Hyväksyttävällä

toimielimellä on oltava tarvittava asiantuntemus ja kirjallinen arviointimenettelyä koskeva laatujärjestelmä ja sen on toimittava puolueettomasti ja luottamuksellisesti. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Omavalvontalaboratorion hyväksymisen edellytyksenä on, että laboratorioiden pätevyyden toteamiselle asetetut kansainväliset vaatimukset täyttävä toimielin on arvioinnissaan todennut laboratorion täyttävän 1 momentissa säädettyjen vaatimusten lisäksi laboratorioiden pätevyyttä koskevien kansainvälisten standardien vaatimukset. Laboratorion pätevyys on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Jos laboratorio ei täytä tässä pykälässä säädettyjä vaatimuksia, mutta puutteet ovat sellaisia, ettei tutkimusten luotettavuus vaarannu, Elintarvikevirasto voi hyväksyä laboratorion määräajaksi. Laboratorion on korjattava puutteet ja haettava lopullista hyväksyntää annetun määräajan kuluessa.

Tarkempia säännöksiä hyväksyttyjä laboratorioita ja niitä arvioivien toimielinten pätevyyttä kuvaavista standardeista, laboratorioiden laatujärjestelmälle asetettavista vaatimuksista sekä laboratorioiden henkilökunnan pätevyysvaatimuksista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

39§
Näytteiden tutkiminen

Valvontaviranomaisen tämän lain mukaista viranomaisvalvontaa varten ottamat tai otattamat näytteet (*viranomaisnäyte*) on tutkittava viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa. Lihantarkastukseen kuuluvia näytteitä voidaan tutkia lisäksi hyväksytyssä lihantarkastuslaboratoriossa.

Elintarvikemääräyksissä tutkittaviksi edellytetyt ja omavalvontasuunnitelman hyväksymisen yhteydessä yksilöidyt omavalvontaan kuuluvat näytteet on tutkittava hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa, viranomaisnäytteitä tutkimaan hyväksytyssä laboratoriossa tai kansallisessa vertailulaboratoriossa.

Tarkempia säännöksiä lihantarkastusnäytteistä ja niiden tutkimisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

40§
Hyväksyttyjen laboratorioiden ilmoitusvelvollisuus

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava Elintarvikevirastolle toiminnan olennaisesta muuttamisesta, toiminnan keskeyttämisestä ja toiminnan lopettamisesta. Hyväksytyn laboratorion on Elintarvikeviraston pyynnöstä toimitettava sille yhteenveto tekemistään tämän lain 39§:ssä tarkoitetuista tutkimuksista ja niiden tuloksista. Yhteenvedot eivät saa sisältää henkilötietoja eivätkä valvontakohteen tunnistetietoja.

Hyväksytyn laboratorion on viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajalleen terveysvaaraan viittaavista tutkimustuloksista. Hyväksytyn laboratorion on myös viivytyksettä ilmoitettava toimeksiantajaa valvovalle viranomaiselle 46§:ssä tarkoitetussa valtakunnallisessa erityistilanteisiin varautumista koskevassa suunnitelmassa määritellystä tutkimustuloksesta. Hyväksytyn laboratorion on lisäksi itse säilytettävä näyte ja mikrobikanta tässä momentissa tarkoitetusta tutkimuksesta ja lähetettävä ne kansalliseen vertailulaboratorioon.

Tarkempia säännöksiä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten ja yhteenvetojen sisällöstä ja toimittamisesta, näytteiden ja mikrobikantojen säilyttämisestä ja lähettämisestä sekä 2 momentissa tarkoitetusta terveysvaarasta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

Hyväksytyn laboratorion on ilmoitettava 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuista zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä tutkimuksista ja niiden tuloksista Elintarvikevirastolle sekä toimitettava näytteet ja tutkimuksissa eristetyt mikrobikannat kansalliseen vertailulaboratorioon. Tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja toimittamisesta sekä näytteiden ja mikrobikantojen säilyttämisestä ja lähettämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

40 a §
Kansallisen vertailulaboratorion ilmoitusvelvollisuus

(1137/2008) Kansallisen vertailulaboratorion on ilmoitettava Elintarviketurvallisuusvirastolle ja Kansanterveyslaitokselle epidemiologista seurantaa varten tarvittavat tiedot sekä Elintarviketurvallisuusvirastolle lisäksi valvonnan ohjausta varten tarvittavat tiedot 40 §:n tarkoittamista mikrobikannoista ja näytteistä. Kansanterveyslaitokselle toimitettavat tiedot eivät saa sisältää valvontakohteiden tunnistetietoja.

Tarkempia säännöksiä ilmoituksen sisällöstä ja sen toimittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 luku
Elintarvikevalvonta

41§
Valvonnan yleiset vaatimukset

Elintarvikevalvonnan järjestämisestä säädetään tämän lain lisäksi elintarvikkeiden valvontaa, turvallisuutta ja terveydellistä laatua sekä elintarvikehuoneistojen ja alkutuotantopaikkojen hygieniaa koskevassa Euroopan yhteisön lainsäädännössä.

Tässä luvussa tarkoitettu valtakunnallinen valvontaohjelma ja valvontasuunnitelmat on laadittava siten, että tämän lain ja sen soveltamisalaan kuuluvan Euroopan yhteisön elintarvikkeita koskevan lainsäädännön edellyttämät valvontaan liittyvät toimenpiteet sisältyvät niihin.

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee laatia toimintaansa sopiva laatujärjestelmä sekä ylläpitää ja soveltaa sitä. Laatujärjestelmää koskevista vaatimuksista säädetään valvonta-asetuksen 8 artiklassa.

42§
Ensisaapumisvalvonnan järjestäminen

Ensisaapumisvalvonta järjestetään ensisijaisesti siten, että Elintarvikevirasto tekee kunnan kanssa kuntalain (365/1995) 2§:n 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen, jolla kunta sitoutuu huolehtimaan ensisaapumisvalvonnasta kunnan alueella. Elintarvikevirasto ja kunta voivat sopia, että kunta huolehtii tehtävästä yhden tai useamman kunnan puolesta. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen nimeämä viranhaltija päättää ensisaapumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksymisestä sekä tämän lain 55–60 §:n mukaisista ensisaapumistoimintaa koskevista hallinnollisista pakkokeinoista. Muista tämän lain mukaisista ensisaapumistoimintaan kohdistuvista hallinnollisista pakkokeinoista päättää Elintarvikevirasto.

Jos kunta ei kuulu 1 momentissa tarkoitetun sopimuksen piiriin, Elintarvikevirasto voi sopia valvonnasta muun viranomaisen kanssa, hankkia palvelut tehtävien hoitamiseen sopivalta ulkopuoliselta asiantuntijalta tai huolehtia valvonnasta itse. Jos valvonnasta on sovittu muun viranomaisen kanssa, ensisaapumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja hallinnollisista pakkokeinoista päättää tämän viranomaisen nimeämä viranhaltija. Jos valvonnasta on sovittu ulkopuolisen asiantuntijan kanssa, ensisaapumistoimijan omavalvontasuunnitelman hyväksyy ja hallinnollisista pakkokeinoista päättää Elintarvikevirasto.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen nimeämän viranhaltijan ensisaapumistoimintaa koskeva päätös annetaan tiedoksi asianosaisille hallintolain (434/2003) 59 §:ssä tarkoitettuna tavallisena tiedoksiantona. (1137/2008)

Tarkempia säännöksiä ensisaapumisvalvonnan järjestämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

43§
Lihantarkastus ja siihen liittyvä valvonta

Lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta säädetään eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetuksen 5 artiklassa.

Kunnan valvontaviranomainen tarkastaa lihan pienteurastamossa ja riistan käsittelylaitoksessa sekä valvoo niitä. Aluehallintoviraston palveluksessa oleva eläinlääkäri tarkastaa lihan poroteurastamossa ja valvoo poroteurastamoja. Elintarviketurvallisuusvirasto tarkastaa lihan muussa teurastamossa sekä valvoo teurastamoa ja sen yhteydessä olevaa liha-alan elintarvikehuoneistoa. Lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan käyttää apuna tätä tarkoitusta varten koulutettuja kunnan tai valtion palveluksessa olevia tarkastusapulaisia. Siipikarjateurastamossa ja siipikarjan pienteurastamossa lihantarkastuksessa ja siihen liittyvässä valvonnassa voidaan apuna käyttää myös elintarvikealan toimijan palveluksessa olevaa henkilökuntaa. (1495/2009)

Kotimaan kulutukseen tarkoitettu luonnonvarainen riista voidaan kunnan virkaeläinlääkärin luvalla teurastaa ja kunnan virkaeläinlääkäri voi tarkastaa lihan muuallakin kuin riistan käsittelylaitoksessa, teurastamossa tai pienteurastamossa, jos teurastus voidaan suorittaa hygieenisesti.

Nauta- ja kavioeläinten sekä sikojen, lampaiden ja vuohien pienteurastamossa voidaan teurastaa korkeintaan 20 eläinyksikköä viikossa ja 1 000 eläinyksikköä vuodessa, jolloin nauta- ja kavioeläimet vastaavat 1,0 yksikköä ja siat vastaavat 0,2 yksikköä sekä lampaat ja vuohet vastaavat 0,1 yksikköä. Siipikarjan pienteurastamossa saadaan teurastaa korkeintaan 150 000 siipikarjaan kuuluvaa lintua vuodessa. Tarhatun riistan ja kanin pienteurastamossa teurastettavien eläinten enimmäismääriin sovelletaan muiden eläinten pienteurastamoissa teurastettavien samanpainoisten tai lähinnä samaa lajia olevien eläinten teurastukselle asetettuja enimmäismääriä.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään tarkemmin lihantarkastuksesta ja siihen liittyvästä valvonnasta.

43 a §
Lihantarkastuspäätös

(1137/2008) Lihantarkastuksesta annetaan kirjallinen päätös. Päätöksessä on oltava seuraavat tiedot:

1) päätöksen tehnyt viranomainen ja päätöksen tekemisen ajankohta;

2) asianosaiset, joihin päätös välittömästi kohdistuu;

3) riittävät eläin- tai eräkohtaiset yksilöintitiedot;

4) päätöksen kohteena olevan lihan määrä;

5) hylkäyssyy tai miten asia on muutoin ratkaistu; sekä

6) sen henkilön nimi ja yhteystiedot, jolta asianosainen voi pyytää tarvittaessa lisätietoja päätöksestä.

Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohje. Päätöstä ei tarvitse allekirjoittaa.

Lihantarkastuspäätös annetaan tiedoksi asianosaisille hallintolain 59 §:ssä tarkoitettuna kirjeenä tai sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) 18 §:ssä tarkoitettuna todisteellisena sähköisenä tiedoksiantona. Päätös voidaan asianosaisen suostumuksella antaa tiedoksi sähköpostilla. Päätös katsotaan tällöin annetuksi tiedoksi silloin, kun asianosainen lähettää valvontaviranomaiselle vastaanottokuittauksen.

44§
Laboratorioiden valvonta

Elintarvikevirasto valvoo, että 39§:ssä tarkoitettuja tutkimuksia tekevät laboratoriot noudattavat elintarvikemääräyksiä. Jos laboratorio ei noudata määräyksiä, Elintarvikevirasto voi antaa tarpeellisia määräyksiä toiminnan korjaamiseksi määräajassa.

45§
Ruokamyrkytysten selvittäminen

Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen on saatuaan 24§:n 2 momentissa tarkoitetun ilmoituksen ruokamyrkytyksestä tai ruokamyrkytysepäilystä tai epäillessään ruokamyrkytystä muusta syystä, viipymättä

tehtävä tapausta koskeva selvitys asianmukaisine epidemiologisine ja mikrobiologisine tutkimuksineen yhteistyössä tartuntatautilaissa säädettyjen viranomaisten kanssa sekä toimitettava tarpeelliset ilmoitukset Kansanterveyslaitokselle ja Elintarvikevirastolle. Ilmoitukset eivät saa sisältää henkilötietoja.

Tarkempia säännöksiä ruokamyrkytysten selvittämisestä ja ilmoittamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella. (989/2007)

46§

Varautuminen erityistilanteisiin

Elintarvikeviraston on laadittava valtakunnallinen valvonta-asetuksen 13 artiklan mukainen erityistilanteisiin varautumista koskeva suunnitelma. Kunnan valvontaviranomaisen on laadittava kuntaa koskeva vastaava suunnitelma.

Tarkempia säännöksiä erityistilanteisiin varautumista koskevien suunnitelmien sisällöstä ja laatimisesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

47§

Valtakunnallinen valvontaohjelma

Elintarvikeviraston tulee laatia tämän lain mukaisen valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen elintarvikevalvontaohjelma (*valvontaohjelma*). Valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

1) tarkastusten sisällön määrittely;

2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;

3) näytteenoton tarpeen arviointi;

4) 48§:ssä tarkoitettujen valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointia koskevat menetelmät; sekä

5) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma tulee tarkistaa tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein. Valvontaohjelma on osa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa ja valvonta-asetuksen mukaista alkutuotannosta alkavaa ja koko tuotantoketjun kattavaa kansallista valvontasuunnitelmaa.

Tarkempia säännöksiä valtakunnallisen valvontaohjelman sisällöstä ja laatimisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

48§

Valvontasuunnitelmat

Kunnan tulee laatia säännöllistä valvontaa koskeva kunnan elintarvikevalvontasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on yleisten valvontaa koskevien vaatimusten mukaista, ehkäisee terveysvaaroja ja suojaa kuluttajia taloudellisilta tappioilta. Valvontasuunnitelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

1) tarkastusten sisällön määrittely;

2) valvontakohteiden tarkastustiheys;

3) kunnan toimesta tapahtuva näytteenotto ja näytteen tutkiminen;

4) valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi; sekä

5) hyväksytyt laboratoriot, joihin valvonta tukeutuu.

Kunnan valvontasuunnitelmassa on otettava huomioon valtakunnallinen valvontaohjelma. Valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, vähintään kuitenkin kolmen vuoden välein.

Elintarviketurvallisuusviraston, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston, Tullilaitoksen, aluehallintovirastojen, Puolustusvoimien sekä rajaeläinlääkärien on laadittava vastuullaan olevaa elintarvikevalvontaa koskevat valvontasuunnitelmat, joihin sovelletaan, mitä edellä 1 ja 2 momentissa säädetään kunnan valvontasuunnitelmasta. (1495/2009)

Tarkempia säännöksiä valvontasuunnitelmien sisällöstä, valvontasuunnitelmiin sisältyvistä tarkastuksista, valvontakohteiden tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnista annetaan valtioneuvoston asetuksella.

49§

Tarkastusoikeus

Valvontaviranomaisella ja 36§:ssä tarkoitetulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus tehdä valvonnan edellyttämiä tarkastuksia, tutustua asiakirjoihin sekä päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa tai joissa säilytetään tämän lain noudattamisen valvonnan kannalta merkityksellisiä tietoja. Valvontaviranomaisella ja ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus tarkastaa toiminnassa käytetyt laitteet, välineet ja tilat.

Kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa tarkastus voidaan tehdä vain, jos on perusteltua syytä epäillä elintarvikemääräyksiä rikotun tai rikottavan laissa rangaistavaksi säädetyllä tavalla. Tarkastuksen on oltava välttämätön rikoksen selvittämiseksi tai vakavan terveysvaaran estämiseksi. Tarkastuksen saa suorittaa vain valvontaviranomainen.

Jos valvontaviranomainen toteaa valvonnan tai tarkastuksen yhteydessä eläimistä saatavassa elintarvikkeessa määräysten vastaisia määriä vieraita aineita, aluehallintovirastolla ja Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston määräämällä eläinlääkärillä on oikeus tarkastaa alkutuotantopaikka, josta elintarvike on peräisin, ja ottaa korvauksetta kaikki tutkimuksia varten tarvittavat näytteet. Aluehallintovirastolla ja Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston määräämällä eläinlääkärillä on tällöin tämän lain mukainen tiedonsaanti-, näytteenotto- ja tarkastusoikeus. Vain aluehallintovirastolla on oikeus tehdä tarkastus kotirauhan piiriin kuuluvissa tiloissa. (1495/2009)

Mitä tässä laissa säädetään valvontaviranomaisten oikeudesta päästä paikkoihin, joissa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua toimintaa, ja saada tietoja, koskee myös Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa

Suomea sitovassa kansainvälisessä sopimuksessa tarkoitettuja tarkastajia silloin, kun kyseinen Suomea sitova kansainvälinen velvoite tätä edellyttää.

50§
Näytteenotto

Valvontaviranomaisella ja 36§:ssä tarkoitetulla ulkopuolisella asiantuntijalla on oikeus ottaa korvauksetta valvontaa varten tarvittava määrä näytteitä.

Näytteenottajalla on oltava riittävä asiantuntemus näytteiden ottamiseen, käsittelyyn ja säilytykseen. Näytteen tulee olla kooltaan ja kokoonpanoltaan edustava. Näyte on suojattava saastumiselta ja muilta merkittäviltä muutoksilta, jotka voivat vaikuttaa vääristävästi tutkimustulokseen. Näyte on näytteenottopaikalla merkittävä niin, että se voidaan helposti ja kiistatta tunnistaa. Elintarvikealan toimijalle on annettava todistus näytteenotosta.

Näytteen ottamiseen liittyvistä yleisistä vaatimuksista säädetään lisäksi valvonta-asetuksen 11 artiklassa ja 12 artiklan 1 kohdassa.

Tämän pykälän 2 momenttia sovelletaan myös näytteenottoon omavalvonnassa.

Tarkempia säännöksiä näytteenotosta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

51§
Tiedonsaantioikeus

Valvontaviranomaisella on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä valvonnan suorittamiseksi välttämättömät tiedot valtion ja kunnan viranomaisilta sekä elintarvikealan toimijoilta ja muilta, joita tämän lain velvoitteet koskevat.

Tiedonsaantioikeus koskee myös sellaisia elintarvikemääräyksissä säädettyjen tehtävien toimeenpanemiseksi välttämättömiä tietoja, jotka yksityistä liike- tai ammattitoimintaa tai yksityisen taloudellista asemaa taikka terveydentilaa koskevina muutoin olisivat salassa pidettäviä.

52§
Valvontaviranomaisen ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuus

(1495/2009) Valvontaviranomaisen on ilmoitettava aluehallintovirastolle ja Elintarviketurvallisuusvirastolle todetuista terveysvaaroista sekä tarvittaessa sellaisista valvonnassa esille tulleista muista seikoista, joilla voi olla vaikutusta elintarvikkeiden turvallisuuteen. Valvontaviranomaisen on lisäksi ilmoitettava tartuntatautilaissa tarkoitetuille viranomaisille sellaisista valvonnassa esille tulleista seikoista, joilla voi olla merkitystä väestön suojaamisessa tartuntataudeilta.

Valvontaviranomainen on velvollinen ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle ja aluehallintovirastolle näiden 83 §:n nojalla ylläpitämiin rekistereihin tarvitsemat tiedot. Lisäksi valvontaviranomainen on velvollinen pyydettäessä ilmoittamaan Elintarviketurvallisuusvirastolle ja aluehallintovirastolle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja ja valvontaa koskevia muita tietoja tämän lain mukaisen valvonnan seurantaa varten.

Valvontaviranomaisen on toimitettava 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot Elintarviketurvallisuusviraston määräämällä tavalla.

Tarkempia säännöksiä valvontaviranomaisten ilmoitusvelvollisuudesta annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

53§
Valvontaviranomaisen ohjausvelvollisuus

Valvontaviranomaisen on tarvittaessa annettava elintarvikealan toimijalle tarpeellisia ohjeita ja kehotuksia elintarvikemääräysten noudattamiseksi.

54§
Eläinlääkärin tiedonantovelvollisuus

Jos eläinlääkäri alkutuotantopaikalla suorittamansa eläinlääkärikäynnin yhteydessä havaitsee, että alkutuotantopaikan eläinten terveydentila on sellainen, että se oleellisesti heikentää kyseisten eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieenistä laatua, on eläinlääkärin ilmoitettava tästä eläinten omistajalle tai haltijalle sekä kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle.

7 luku
Hallinnolliset pakkokeinot

55§
Elintarvikemääräysten vastaisuuden poistaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä epäkohdan poistettavaksi, jos elintarvike tai siitä annetut tiedot, elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaihe, elintarvikehuoneisto, alkutuotantopaikka tai niissä harjoitettava toiminta voivat aiheuttaa terveysvaaraa, vaarantaa elintarvikkeesta annettujen tietojen oikeellisuuden tai riittävyyden, johtaa kuluttajaa harhaan tai ovat muutoin elintarvikemääräysten vastaisia. Määräysten vastaisuus on määrättävä poistettavaksi välittömästi tai valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa.

56§
Kielto

Valvontaviranomainen voi kieltää elintarvikkeen alkutuotannon, valmistuksen, maahantuonnin, maastaviennin, kaupanpidon, tarjoilun tai muun luovutuksen taikka käytön elintarvikkeen valmistuksessa, jos elintarvike tai siitä annetut tiedot, elintarvikkeen tuotanto-, jalostus- tai jakeluvaihe taikka elintarvikehuoneisto, alkutuotantopaikka tai niissä harjoitettava toiminta ovat sellaiset, että ne aiheuttavat tai niiden voidaan perustellusta syystä epäillä aiheuttavan vakavaa terveysvaaraa eikä terveysvaaraa voida muilla tavoin estää.

Kielto voidaan määrätä väliaikaiseksi asian selvittämisen tai epäkohdan korjaamisen ajaksi. Väliaikai-

nen kielto on voimassa, kunnes valvontaviranomainen antaa asiassa lopullisen ratkaisunsa. Valvontaviranomaisen tulee omalta osaltaan huolehtia siitä, että asiassa tarvittavat selvitykset tehdään viivytyksettä.

57§
Elintarvikkeen markkinoilta poistaminen ja yleinen tiedottaminen

Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikealan toimijan poistamaan elintarvikkeen markkinoilta, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa säädettyä velvollisuutta poistaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastainen elintarvike markkinoilta. Valvontaviranomainen voi määrätä elintarvikkeen poistettavaksi markkinoilta myös silloin, kun elintarvikkeesta annettavat tiedot ovat oleellisesti elintarvikemääräysten vastaisia.

Valvontaviranomainen voi elintarvikealan toimijan kustannuksella yleisesti tiedottaa elintarvikkeiden turvallisuutta koskevien vaatimusten vastaisista elintarvikkeista, jos elintarvikealan toimija ei noudata yleisen elintarvikeasetuksen 19 artiklassa säädettyä velvoitetta ilmoittaa asiasta kuluttajille.

58§
Haltuunotto

Valvontaviranomainen voi ottaa elintarvikkeen haltuunsa, jos elintarvike aiheuttaa tai on syytä epäillä elintarvikkeen aiheuttavan välitöntä terveysvaaraa eikä muita tämän lain mukaisia toimenpiteitä ole pidettävä riittävinä. Haltuunottaminen on suoritettava todistajan läsnä ollessa. Sille, jolta elintarvike on otettu haltuun, on annettava todistus, josta ilmenee haltuunotetun omaisuuden määrä ja haltuunoton syy.

Haltuunotettu omaisuus voidaan tarvittaessa säilyttää elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikassa sopivalla tavalla merkittynä taikka sinetöidyssä tai muutoin merkityssä varastotilassa. Omaisuus on sen aiheuttaman terveysvaaran arvioimiseksi mahdollisesti tarvittavan tutkimuksen ajan pyrittävä säilyttämään siten, ettei sen laatu heikkene.

59§
Elintarvikkeen käyttöä ja hävittämistä koskeva päätös

Valvontaviranomainen päättää, mihin tarkoituksiin elintarvikemääräysten vastaista elintarviketta voidaan käyttää tai mihin tarkoituksiin se voidaan luovuttaa, jos elintarviketta ei voi muuttaa määräysten mukaiseksi. Jos elintarvikkeen käyttö ei ole mahdollista, tai jos terveydelliset syyt tai elintarvikemääräykset edellyttävät, elintarvike on määrättävä hävitettäväksi.

Valvontaviranomaisen on asetettava kohtuullinen määräaika, jonka kuluessa elintarvikealan toimijan on noudatettava 1 momentin mukaista päätöstä. Valvontaviranomaisen on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu päätös viivytyksettä. Päätöstä tehtäessä on pyrittävä siihen, että omistajan taloudellinen menetys jää mahdollisimman pieneksi.

60§
Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden hylkääminen ensisaapumispaikassa

Valvontaviranomaisen on hylättävä Euroopan unionin toisesta jäsenvaltiosta toimitettu eläimistä saatava elintarvike ensisaapumispaikassa, jos:

1) viranomaistutkimuksessa todetaan salmonellaa elintarvikkeessa, joka on 23§:n 3 momentin mukaan tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista;

2) hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa tehdyssä omavalvontatutkimuksessa todetaan salmonellaa elintarvikkeessa, joka on 23§:n 3 momentin mukaan tutkittava salmonellan varalta ennen Suomeen toimittamista, eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan;

3) viranomaistutkimuksessa tai hyväksytyssä omavalvontalaboratoriossa tehdyssä omavalvontatutkimuksessa todetaan elintarvikkeessa mikrobeja tai kemiallisia jäämiä terveydelle vaarallisessa määrin tai elintarvike on muutoin mikrobiologisten, kemiallisten tai fysikaalisten ominaisuuksiensa vuoksi elintarvikkeeksi kelpaamaton, eikä elintarviketta voida 55§:n mukaisesti määrätä käsiteltäväksi siten, että elintarvikekäyttö on mahdollinen;

4) elintarvikkeen lämpötila on kuljetuksen tai välivarastoinnin aikana muuttunut niin, ettei se täytä elintarvikemääräysten vaatimuksia, eikä elintarviketta voida 55§:n mukaisesti määrätä käsiteltäväksi siten, että elintarvikekäyttö on mahdollinen eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan; tai

5) elintarvike ei täytä 18§:ssä tarkoitettuja merkitsemistä, alkuperää, asiakirjoja tai todistuksia koskevia vaatimuksia eikä ensisaapumistoimija palauta elintarviketta oma-aloitteisesti lähtömaahan.

Ensisaapumistoimijalle on annettava mahdollisuus valvontaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa korjata kohdassa 5 tarkoitetut asiakirjoja koskevat puutteet.

Hylätyt elintarvikkeet on hylkäyspäätöksen mukaisesti palautettava lähtömaahan, käytettävä valvontaviranomaisen hyväksymään muuhun tarkoitukseen kuin elintarvikkeeksi tai hävitettävä. Jollei terveydellisestä syystä tai muusta lainsäädännöstä muuta johdu, ensisaapumistoimija voi valita, mihin edellä mainituista toimenpiteistä ryhtyy.

Valvontaviranomaisen on ilmoitettava hylkäämistään elintarvikkeista välittömästi Elintarvikevirastolle. Hylättyä elintarviketta ei saa palauttaa ennen kuin Elintarvikevirasto on varmistanut lähtömaan viranomaisilta, että elintarvikkeen saa palauttaa kyseiseen maahan.

Tarkempia säännöksiä elintarvikkeen hylkäykseen liittyvistä ilmoituksista annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

61§
Elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen

Valvontaviranomainen voi peruuttaa tekemänsä elintarvikehuoneiston hyväksymistä koskevan päätöksen kokonaan tai osittain, jos terveysvaaraa ei voida muulla tavoin estää. Hyväksyminen voidaan lisäksi peruuttaa, jos elintarvikehuoneisto tai siellä harjoitettava toiminta ovat olennaisesti elintarvikemääräysten vastaisia eikä elintarvikealan toimija ole noudattanut valvontaviranomaisen 55 tai 56§:n nojalla antamaa määräystä tai kieltoa. Hyväksyminen voidaan peruuttaa myös määräajaksi.

62§
Laboratorion hyväksymisen peruuttaminen

Elintarvikevirasto voi peruuttaa laboratorion hyväksymisen, jos laboratorio tai siellä harjoitettava toiminta olennaisesti rikkoo 38 tai 40§:ssä asetettuja vaatimuksia eikä laboratorio Elintarvikeviraston määräyksestä huolimatta korjaa puutteita ja puute on vakava. Myös määräaikainen hyväksyminen voidaan peruuttaa.

Elintarvikevirasto voi peruuttaa hyväksymisen myös asian käsittelyn vaatimaksi ajaksi, jos puute hyväksytyn laboratorion toiminnassa on sellainen, että se voi vaarantaa tutkimustulosten luotettavuuden.

63§
Kiireelliset toimet

Kiireellisissä tapauksissa elintarvikevalvontatehtäviä suorittava kunnan viranhaltija, jolle ei ole siirretty toimivaltaa hallinnollisten pakkokeinojen käyttöön tämän lain 32§:n 3 momentin mukaisesti, on oikeutettu ryhtymään 55, 56 ja 58§:ssä tarkoitettuihin hallinnollisiin pakkokeinoihin. Viranhaltijan tämän pykälän nojalla tekemä päätös on viipymättä saatettava kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen käsiteltäväksi.

64§
Elintarvikeviraston päätös hallinnollisten pakkokeinojen käytöstä

Elintarvikevirasto päättää yhtä kuntaa laajempaa aluetta koskevien 55–59§:ssä tarkoitettujen hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä.

Elintarvikevirasto voi päättää hallinnollisten pakkokeinojen käyttämisestä yhdenkin kunnan alueella, jos se perustellusta syystä arvioi kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen toimet riittämättömiksi terveysvaaran estämiseksi.

Elintarvikeviraston on viipymättä ilmoitettava 1 ja 2 momentin nojalla tekemistään päätöksistä asianomaisille kunnille.

65§
Markkinoinnin kieltäminen

Elintarvikevirasto voi kieltää elintarvikealan toimijaa jatkamasta elintarvikemääräysten vastaista markkinointia taikka uudistamasta sellaista tai siihen rinnastettavaa markkinointia. Kielto voidaan antaa myös väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes Elintarvikevirasto on antanut asiassa lopullisen ratkaisunsa.

Jos elintarvikkeen markkinoinnissa annetaan tietoja, joista voi aiheutua vakavaa terveysvaaraa tai jos elintarvikkeen markkinointi on oleellisesti totuudenvastaista tai harhaanjohtavaa, Elintarvikevirasto voi 1 momentissa mainittujen toimenpiteiden lisäksi ryhtyä 56–58§:ssä säädettyihin toimenpiteisiin, kunnes markkinointi on saatettu määräysten mukaiseksi.

66§
Markkinoinnin oikaisu

Määrätessään 65§:ssä tarkoitetun kiellon Elintarvikevirasto voi velvoittaa kiellon saaneen elintarvikealan toimijan määräajassa toimittamaan markkinoinnin oikaisun, jos sitä markkinoinnista aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä välttämättömänä. Päätöksessään Elintarvikevirasto voi määrätä, että markkinoinnin oikaisu on toteutettava vastaavassa laajuudessa kuin missä oikaisun kohteena oleva markkinointi on toteutettu.

67§
Kuluttajansuojalain ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetun lain soveltaminen

Sen lisäksi, mitä 65 ja 66§:ssä säädetään, sovelletaan, mitä kuluttajansuojalaissa (38/1978) ja sopimattomasta menettelystä elinkeinotoiminnassa annetussa laissa (1061/1978) säädetään markkinoinnista.

68§
Uhkasakko sekä teettämis- ja keskeyttämisuhka

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla annettua määräystä tai kieltoa uhkasakolla tai teettämis- tai keskeyttämisuhalla. Uhkasakkoa sekä teettämis- ja keskeyttämisuhkaa koskevissa asioissa noudatetaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

69§
Vastuu kustannuksista

Elintarvikealan toimija vastaa kustannuksista, joita sille aiheutuu, kun se noudattaa viranomaisten tämän luvun säännösten nojalla tekemiä päätöksiä.

8 luku
Maksut

70§
Valtion viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Valtion viranomaisen tämän lain nojalla suorittamista toimenpiteistä on perittävä maksu, jollei valtion maksuperustelaissa (150/1992) muuta säädetä. Maksun suuruutta määrättäessä noudatetaan, mitä valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tarkemmat säännökset valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklassa edellytetyistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määräämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

71§
Kunnan viranomaisten suoritteista perittävät maksut

Kunnan on perittävä elintarvikealan toimijalta hyväksymänsä taksan mukainen maksu:

1) elintarvikehuoneistojen ja niiden omavalvontasuunnitelmien hyväksymisestä;

2) kunnalliseen valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta, näytteenotosta ja näytteen tutkimisesta;

3) Euroopan unionin ulkopuolelle eläimistä saatavia elintarvikkeita vievien elintarvikehuoneistojen valvonnasta siltä osin kuin vienti ostajamaan vaatimuksesta edellyttää tavallista kattavampaa valvontaa; sekä

4) elintarvikemääräysten noudattamatta jättämiseen perustuvien 7 luvussa tarkoitettujen toimenpiteiden valvomiseksi tapahtuvasta tarkastuksesta.

Valtio korvaa kunnille aiheutuneet kustannukset sellaisista Elintarviketurvallisuusviraston kuntien toimeenpantaviksi ohjaamista elintarvikevalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, jotka tässä laissa säädetään Elintarviketurvallisuusviraston tehtäviksi tai jotka liittyvät säädösten tai Elintarviketurvallisuusviraston ohjeiden valmisteluun. Lain 30 §:n 4 kohdan mukaisten valvontatehtävien suorittamisesta valtio korvaa kunnille ainoastaan näytteiden tutkimuskustannukset. (130/2009)

Edellä 1 momentissa tarkoitetut maksut määrätään siten, että niiden suuruus vastaa enintään toimenpiteestä aiheutuneita kustannuksia, jollei valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklasta muuta johdu. Tarkemmat säännökset valvonta-asetuksen 27 ja 28 artiklan edellyttämistä kansallisista järjestelyistä ja maksujen suuruuden määräämisestä annetaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. (989/2007)

72§
Maksujen perintä ilman tuomiota tai päätöstä sekä viivästyskorko

(130/2009) Tässä luvussa tarkoitetut maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään.

Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomainen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

9 luku
Muutoksenhaku

73§
Muutoksenhaku valtion viranomaisen päätökseen

Tämän lain nojalla annettuun valtion viranomaisen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtion viranomaisen määräämään maksuun haetaan oikaisua siten kuin valtion maksuperustelaissa säädetään.

Tullilaitoksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta 1 momentista poiketen siten kuin tullilaissa (1466/1994) säädetään.

74§
Muutoksenhaku kunnan viranomaisen päätökseen

Kunnan viranhaltijan tekemään päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Päätöksestä voi tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan tämän lain mukaisia tehtäviä hoitavalle toimielimelle. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään 14 päivän kuluessa viranhaltijan päätöksen tiedoksi saamisesta. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Kunnan viranhaltijan tämän lain 63§:ssä tarkoitettuun päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Kunnan toimielimen päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Muutosta päätökseen, joka koskee kunnallista valvontasuunnitelmaa, 86£:ssä tarkoitettuja kunnallisia elintarvikemääräyksiä sekä kunnallisia maksuja koskevaa taksaa haetaan siten kuin kuntalaissa säädetään.

75§
Muutoksenhaku lihantarkastuspäätökseen

(1495/2009) Lihantarkastusta koskevaan Elintarviketurvallisuusviraston tai aluehallintoviraston päätökseen ei saa hakea valittamalla muutosta. Asianosainen voi tehdä päätöksestä oikaisuvaatimuksen Elintarviketurvallisuusvirastolle. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Oikaisuvaatimus on käsiteltävä viipymättä.

Elintarviketurvallisuusviraston oikaisuvaatimuksesta antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

76§
Muutoksenhaku ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen

Ensisaapumistoimintaan liittyvään päätökseen ei saa valittamalla hakea muutosta. Jos asianosainen on tyytymätön päätökseen, hän voi tehdä oikaisuvaatimuksen Elintarvikevirastolle 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi saamisesta.

Elintarvikeviraston 1 momentin nojalla tekemään päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

77§
Valvontaviranomaisen muutoksenhakuoikeus

Viranomaisella on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla sen päätös on kumottu tai sitä on muutettu.

Elintarvikevirastolla on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut kunnan toimielimen muutoin kuin oikaisuvaatimuksen johdosta tekemän päätöksen tai muuttanut sitä. Elintarvikeviraston valitusoikeus ei koske tämän lain 74§:n 4 momentissa tarkoitettua hallinto-oikeuden päätöstä.

78§
Täytäntöönpano

Tämän lain 7 luvun säännösten nojalla tehtävässä päätöksessä voidaan määrätä, että päätöstä on noudatettava ennen kuin se on saanut lainvoiman tai ennen kuin oikaisuvaatimus on käsitelty, jollei valitusviranomainen tai vastaavasti oikaisuvaatimuksen käsittelevä viranomainen toisin määrää. Oikaisuvaatimus ja valitus on käsiteltävä viivytyksettä.

Osaamistodistuksen peruuttamista koskevaa päätöstä on valituksesta huolimatta noudatettava, jollei Elintarviketurvallisuusvirasto tai valitusviranomainen toisin määrää. (1137/2008)

Lihantarkastuspäätöstä on oikaisuvaatimuksesta ja valituksesta huolimatta noudatettava, jollei Elintarvikevirasto tai valitusviranomainen toisin määrää.

10 luku
Rangaistussäännökset

79§
Rangaistussäännökset

Rangaistus vastoin tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä tehdystä terveysrikoksesta säädetään rikoslain (39/1889) 44 luvun 1§:ssä.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) valmistaa, tuo maahan, vie maasta, pitää kaupan, tarjoilee tai muutoin luovuttaa elintarvikkeen, joka ei täytä tämän lain 7§:ssä säädettyjä vaatimuksia,

2) harjoittaa tämän lain mukaista toimintaa sellaisessa elintarvikehuoneistossa tai alkutuotantopaikalla, jota ei ole tämän lain mukaisesti hyväksytty, josta ei ole tehty tämän lain mukaista ilmoitusta tai jonka toiminta on väliaikaisesti, osittain tai kokonaan kielletty,

3) rikkoo tämän lain 19§:ssä säädetyn omavalvontavelvoitteen,

4) rikkoo valvontaviranomaisen tämän lain 55, 57, 59 tai 66§:n nojalla antamaa määräystä, 56 tai 65§:n nojalla antamaa kieltoa, 58§:n nojalla antamaa haltuunottopäätöstä, 60§:n nojalla antamaa hylkäyspäätöstä taikka 61 tai 62§:n nojalla antamaa hyväksymisen peruuttamista koskevaa päätöstä,

5) laiminlyö 24 tai 25§:ssä tarkoitetun ilmoituksen tekemisen,

6) valvontaviranomaisen huomautuksesta tai kiellosta huolimatta toimittaa alkutuotantopaikalta sellaista elintarviketta, joka ei täytä tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vaatimuksia, tai

7) antaa tämän lain 9§:n vastaisesti tai muuten harhaanjohtavia tietoja elintarvikkeesta tai sen ominaisuuksista,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *elintarvikerikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus elintarvikkeen säännösten ja määräysten vastaisesta salakuljetuksesta ja sen yrityksestä sekä laittomasta tuontitavaraan ryhtymisestä säädetään rikoslain 46 luvun 4–6§:ssä.

Valvontaviranomainen voi jättää esitutkintaviranomaiselle ilmoittamatta rikkomuksen, jos teko tai laiminlyönti on vähäinen eikä kyseessä ole niskoittelu viranomaisen kieltoja ja määräyksiä vastaan.

Se, joka rikkoo tämän lain nojalla määrättyä, uhkasakolla tehostettua kieltoa tai velvoitetta, voidaan jättää tuomitsematta rangaistukseen samasta teosta.

80§
Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 81§:ssä tarkoitetun salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2§:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5§:n mukaan tai jollei siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

11 luku
Erinäiset säännökset

81§
Salassa pidettävät tiedot

Valvonnassa saatuja tietoja koskevasta salassapitovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä valvonta-asetuksen 7 artiklassa. Salassapitovelvollisuuden estämättä voidaan tämän lain noudattamista valvottaessa tai valvontaan liittyvää tehtävää suoritettaessa saatuja tietoja yksityisen tai yhteisön taloudellisesta asemasta, liike- tai ammattisalaisuudesta taikka yksityisen henkilökohtaisista oloista luovuttaa:

1) valtion ja kunnan viranomaisille tämän lain mukaisia tehtäviä varten;

2) syyttäjä-, poliisi- ja tulliviranomaisille rikoksen selvittämiseksi;

3) ulkomaisille toimielimille ja tarkastajille, jos Euroopan yhteisön lainsäädännössä tai muussa Suomea sitovassa kansainvälisessä velvoitteessa niin edellytetään.

82§

Virka-apu

Poliisin ja tullilaitoksen on annettava valvontaviranomaisille näiden pyynnöstä virka-apua elintarvikemääräysten mukaisten tehtävien suorittamisessa.

83§

Rekisterit

(1495/2009) Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä sekä suorittamaansa valvontaa varten valtakunnallista rekisteriä kaikista elintarvikehuoneistoista, ensisaapumispaikoista, ensisaapumistoimijoista ja hyväksytyistä laboratorioista. Elintarviketurvallisuusvirasto antaa eläimistä saatavia elintarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsitteleville elintarvikehuoneistoille hyväksymisnumeron. Alkoholijuomamyymälöistä sekä alkoholijuomien valmistus- ja varastopaikoista rekisteriä pitää Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. Aluehallintovirasto ja kunnan valvontaviranomainen ylläpitävät rekisteriä valvomistaan elintarvikehuoneistoista. Alkutuotantopaikoista rekisteriä pitää maaseutuelinkeinohallinnon tietojärjestelmästä annetun lain (284/2008) mukaisesti maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Kunnat käyttävät ja pitävät alkutuotantopaikkarekisteriä ajan tasalla tässä laissa säädettyjen tehtävien edellyttämässä laajuudessa. Kalastusaluksia ja vesiviljelylaitoksia koskevia rekistereitä pitää Euroopan yhteisön yhteisen kalastuspolitiikan täytäntöönpanosta annetun lain mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö.

Elintarviketurvallisuusvirasto pitää valvonnan ohjausta ja kehittämistä varten 40 §:n 4 momentissa ja 45 §:n 1 momentissa tarkoitettujen ilmoitusten perusteella rekisteriä ruokamyrkytystapausten selvittämiseen sekä zoonoosien seurantaan ja valvontaan liittyvistä seikoista.

84§

Rekistereihin merkittävät tiedot

Rekistereihin merkitään valvontakohteiden tunnistetiedot, suunnitellut ja suoritetut valvontatoimenpiteet sekä vastaavat muut tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot. Tunnistetietoja ovat toimijan nimi, osoite ja yritys- ja yhteisötunnus tai sen puuttuessa henkilötunnus sekä valvontakohteen nimi ja osoite. Hyväksytyistä laboratorioista rekisteriin merkitään lisäksi arvioinnin piirissä olevat määritysmenetelmät sekä tutkimuksista vastaavan henkilön nimi. Tiedot poistetaan rekisteristä kolmen vuoden kuluessa siitä, kun toimija on ilmoittanut valvontaviranomaiselle toimintansa lopettamisesta.

Elintarvikevirasto julkaisee hyväksytyistä laboratorioista luettelon, josta edellä mainitut tiedot ilmenevät.

Henkilötietojen keräämiseen ja tallettamiseen sekä rekisteriin tallennettujen tietojen käyttämiseen ja luovuttamiseen sovelletaan muutoin, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään.

85§

Valtionosuus

(1724/2009)Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009), jollei lailla toisin säädetä

86§

Kunnalliset elintarvikemääräykset

Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen voi antaa tämän lain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista olosuhteista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä elintarvikkeisiin liittyvän terveysvaaran ehkäisemiseksi ja elintarvikkeisiin liittyvien terveydellisten olojen valvomiseksi.

Määräykset voivat koskea:

1) elintarvikkeiden käsittelyä, myyntiä tai luovutusta suuressa yleisötilaisuudessa;

2) elintarvikkeiden käsittelyä, myyntiä tai luovutusta torilla tai muualla ulkotilassa.

Kunnan valvontaviranomainen voi myöntää poikkeuksen elintarvikemääräyksestä siinä mainituin perustein.

Päätös elintarvikemääräysten hyväksymisestä annetaan tiedoksi siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Päätös katsotaan annetun tiedoksi, kun kuulutus on asetettu yleisesti nähtäville. Samoin on kuulutettava elintarvikemääräysten voimaantulosta. Määräykset on lähetettävä tiedoksi aluehallintovirastolle. (1495/2009)

12 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

87§

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2006. Tämän lain 13§:n 2 momentin 6 ja 7 kohta, 42 ja 76§ tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan seuraavat lait niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen:

1) 17 päivänä maaliskuuta 1995 annettu elintarvikelaki (361/1995); ja

2) eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta 20 päivänä joulukuuta 1996 annettu laki (1195/1996).

Jos muualla lainsäädännössä viitataan 2 momentissa mainittuihin lakeihin, tämän lain voimaan tultua sovelletaan niiden asemesta tämän lain säännöksiä.

Edellä 2 momentissa mainittujen lakien nojalla annetut säädökset jäävät edelleen voimaan, kunnes ne muutetaan tai kumotaan.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

88§

Siirtymäsäännös

Ennen tämän lain voimaantuloa elintarvikelain tai terveydensuojelulain nojalla hyväksytyt tai ilmoitetut elintarvikehuoneistot ja alkutuotantopaikat sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain nojalla rekisteröidyt alkutuotantopaikat saavat ilman eri hyväksyntää tai ilmoitusta jatkaa toimintaansa lukuun ottamatta kalastajien ja kalanviljelijöiden elintarvikehuoneistoja. Kunnan elintarvikevalvontaviranomaisen tulee vuoden kuluessa lain voimaantulosta ilmoittaa tiedossaan oleville kunnan alueella toimiville alkutuotantopaikoille, ettei näiden tarvitse tehdä 22§:ssä tarkoitettua ilmoitusta.

Ennen tämän lain voimaantuloa eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain nojalla hyväksytyt elintarvikehuoneistot sekä terveydensuojelulain nojalla ilmoitetut kalastajien ja kalanviljelijöiden elintarvikehuoneistot, lukuun ottamatta 13§:n 2 momentin 13 kohdassa tarkoitettuja elintarvikehuoneistoja, saavat ilman eri ilmoitusta tai hyväksyntää jatkaa toimintaansa kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantulon jälkeen, jonka ajan kuluessa niiden on tehtävä uusi hyväksymistä koskeva hakemus valvontaviranomaiselle. Mainitut elintarvikehuoneistot saavat jatkaa toimintaansa hakemuksen käsittelyn ajan.

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden tutkimuksia tekevistä laboratorioista annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (957/2002) mukaiset viranomaisen ottamat näytteet voidaan tämän lain 39§:n 1 momentin estämättä tutkia mainitun asetuksen mukaisesti hyväksytyssä laboratoriossa ennen 31 päivää joulukuuta 2006. Mainitun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen mukaiset omavalvontanäytteet voidaan tämän lain 39§:n 2 momentin estämättä tutkia ennen 31 päivää joulukuuta 2007 mainitun asetuksen mukaisesti hyväksytyssä laboratoriossa. Muut tämän lain 39§:n 2 momentissa tarkoitetut omavalvontaan kuuluvat näytteet voidaan ennen 31 päivää joulukuuta 2007 tutkia myös muussa laboratoriossa.

Sen, joka tämän lain voimaan tullessa on kelpoinen elintarvikevalvonnan tehtävään, katsotaan täyttävän tämän lain mukaiset vastaavaa tehtävää koskevat pätevyysvaatimukset. Sen, jolla ei tämän lain voimaan tullessa ole tarvinnut olla osaamistodistusta koulutuksensa tai suoritetun tutkinnon takia, tulee hankkia osaamistodistus vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Kunnalla, Elintarvikevirastolla, Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksella, Tullilaitoksella, lääninhallituksilla, Puolustusvoimilla ja rajaeläinlääkäreillä tulee olla tämän lain 48§:n mukainen valvontasuunnitelma 1 päivään tammikuuta 2007 mennessä. Kunta voi aloittaa tämän lain 71§:n 1 momentin 2 kohdan mukaisten maksujen perimisen sen hyväksyttyä valvontasuunnitelman ja 71§:n 1 momentin mukaisen maksutaksan.

HE 53/2005
MmVM 9/2005
EV 202/2005
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/99/EY (32003L0099);
EYVL N:o L 325, 12.12.2003, s. 31
Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/41/EY (32004L0041);
EYVL N:o L 157, 30.4.2004, s. 33
Neuvoston direktiivi 89/662/ETY (31989L0662);
EYVL N:o L 395, 30.12.1989, s. 13
Neuvoston direktiivi 96/23/EY (31996L0023);
EYVL N:o L 125, 23.5.1996, s. 10

Helsingissä 13 päivänä tammikuuta 2006

Tasavallan Presidentti **TARJA HALONEN**

Ministeri Seppo Kääriäinen

Asetus eläinten kuljetuksesta

(491/96)

Annettu Helsingissä 28 päivänä kesäkuuta 1996

Maa- ja metsätalousministerin esittelystä säädetään 4 päivänä huhtikuuta 1996 annetun eläinsuojelulain (247/96) 29 ja 30 §:n nojalla:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan elävien selkärankaisten eläinten maantie-, rautatie-, meri- ja ilmakuljetukseen Suomessa, Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä Suomen ja Euroopan yhteisön ulkopuolisten valtioiden välillä.

Mitä tässä asetuksessa säädetään merikuljetuksesta, koskee myös kuljetusta sisävesillä.

2 §
Soveltamisalan rajoitus

Tätä asetusta ei sovelleta, 1–19 sekä 40 ja 41 §:ää lukuun ottamatta sellaiseen kuljetukseen:

1) jota ei suoriteta tulonhankkimistarkoituksessa tai joka koskee yksittäistä eläintä, jonka mukana on eläimestä kuljetuksen aikana huolehtiva henkilö;

2) joka koskee omistajansa mukana olevia lemmikkieläimiä; tai

3) jossa matkan kokonaispituus lähtöpaikasta määränpäähän on enintään 50 kilometriä.

Kuljetukseen, jossa karjankasvattaja omia kulkuneuvojaan käyttämällä siirtää eläimiä laitumelta toiselle ja johon ei liity tulonhankkimistarkoitusta, sovelletaan vain 1–6 ja 41 §:ää sekä soveltuvin osin 7–19 §:ää.

3 §
Määritelmät

Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

1) *kuljetusvälineellä* eläinten kuormaukseen ja kuljetukseen käytettävien ajoneuvojen, junien ja lentokaluston kuljetustiloja, laivojen lastitiloja sekä maa-, meri- tai ilmakuljetukseen käytettäviä laatikoita, häkkejä ja muita vastaavia kuljetuspäällyksiä;

2) *kuljetuksella* kaikkia eläinten siirtoja jollakin kuljetusvälineellä, mukaan lukien eläinten kuormaus ja kuorman purkaminen;

3) *lähtöpaikalla* paikkaa, jossa eläimet ensimmäisen kerran kuormataan kuljetusvälineeseen; jos eläimet on matkan aikana purettu kuormasta asianmukaiseen eläinten pitopaikkaan vähintään 24 tunnin ajaksi ja eläimet on tänä aikana ruokittu, juotettu ja niille on annettu muuta eläinten tarvitsemaa hoitoa, katsotaan tällainen paikka kuitenkin lähtöpaikaksi; Euroopan yhteisön oikeusjärjestyksen nojalla hyväksytyt eläinten myynti- ja keräilykeskukset katsotaan lähtöpaikoiksi, jos eläinten ensimmäisen kuormauspaikan etäisyys myynti- tai keräilykeskuksesta on enintään 50 kilometriä; jos eläimet ovat saaneet levätä asianmukaisesti ja ne on ruokittu ja juotettu ennen uudelleenkuormausta, katsotaan edellä tarkoitetut myynti- ja keräilykeskukset kuitenkin lähtöpaikaksi, vaikka etäisyys olisi pitempi kuin 50 kilometriä; lähtöpaikaksi ei kuitenkaan katsota tauko- tai vaihtopaikkaa;

4) *taukopaikalla* paikkaa, jossa matka keskeytetään eläinten lepoa, ruokintaa tai juottamista varten;

5) *pysähdyspaikalla* paikkaa, jossa matka keskeytetään eläinten lepoa, ruokintaa tai juottamista varten vähintään 24 tunnin ajaksi ja jossa eläimet puretaan kuormasta ja sijoitetaan pysähdyspaikan eläintiloihin;

6) *vaihtopaikalla* paikkaa, jossa kuljetus keskeytetään eläinten siirtämiseksi kuljetusvälineestä toiseen;

7) *määränpäällä* paikkaa, jossa eläimet puretaan lopullisesti kuljetusvälineestä;

8) *matkalla* eläinten kuljettamista lähtöpaikasta määränpäähän;

9) *matkan kestoajalla* matkaan kuluvaa aikaa;

10) *lepojaksolla* sellaista yhtäjaksoista aikaa matkan kestäessä, jona eläimiä ei kuljeteta kuljetusvälineessä;

11) *eläinkuljettajalla* luonnollista henkilöä tai oikeus-henkilöä, joka tulonhankkimistarkoituksessa suorittaa eläinten kuljetusta omaan lukuunsa tai kolmannen henkilön lukuun taikka joka vuokraa tai muutoin luovuttaa toisen käyttöön eläinten kuljetukseen tarkoitetun kuljetusvälineen;

12) *kuljetuksesta vastaavalla henkilöllä* eläinten hoidosta kuljetuksen aikana huolehtivaa henkilöä sekä myös kuljettajaa tai lähettäjän asiamiestä, jos tämä huolehtii eläinten hoidosta; sekä

13) *virkaeläinlääkärillä* kunnaneläinlääkäriä ja rajaeläinlääkäriä.

4 §
Kuljetuksen yleiset edellytykset

Eläintä ei saa kuljettaa, jos se ei ole matkan edellyttämässä kunnossa ja jollei sopivin järjestelyin ole huolehdittu eläimen hoidosta matkan aikana ja määränpäähän saavuttaessa.

Sairas tai vahingoittunut eläin ei ole kuljetuskuntoinen, jollei sairaus tai vahingoittuminen ole lievää ja jollei eläintä voida kuljettaa siten, että kuljetuksesta tai eläimen käsittelystä kuljetusta varten ei aiheudu sille tarpeetonta kärsimystä. Kuljetuskuntoinen ei ole myöskään tiine eläin, joka todennäköisesti voi synnyttää matkan aikana, eläin, joka on synnyttänyt enintään 48 tuntia aikaisemmin eikä vastasyntynyt eläin, jonka napa ei ole kokonaan parantunut.

Sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, saadaan:

1) muutoin kuin lievästi sairas tai vahingoittunut eläin kuljettaa lopetettavaksi, teurastettavaksi tai eläinlääkärin hoidettavaksi, jos kuljetuksesta tai eläimen käsittelystä kuljetusta varten ei aiheudu sille lisä-

kärsimystä; vakavasti sairas tai vahingoittunut hevonen, nautaeläin tai muu vastaava suurehko eläin saadaan kuitenkin kuljettaa vain eläinlääkärin luvalla; sekä

2) eläin kuljettaa asianmukaisesti hyväksyttyä tieteellistä tutkimusta varten.

Kuljetettaessa sairasta, vahingoittunutta, heikkoa tai kantavaa eläintä on noudatettava erityistä varovaisuutta, jotta eläimelle ei aiheuteta liiallista rasitusta.

5 §

Kuljetuksesta vastaava henkilö

Eläimen tarvitseman hoidon varmistamiseksi eläinkuljetuksen mukana on oltava kuljetuksesta vastaava henkilö. Erillistä hoitajaa ei kuitenkaan tarvita, jos:

1) eläintä kuljetetaan kuljetusvälineessä, jossa on asianmukainen ilmanvaihto ja tarvittaessa ruokaa ja vettä kaatumattomissa annostelulaitteissa tai astioissa kaksi kertaa arvioitua pitempää matkan kestoaikaa varten;

2) kuljettaja huolehtii hoitajan tehtävistä; tai

3) lähettäjän asiamies huolehtii eläimestä sopivissa pysähdyspaikoissa.

6 §

Eläimen hyvinvoinnista huolehtiminen

Eläimen hyvinvoinnista on huolehdittava kuljetuksen aikana. Eläimelle on annettava vettä, sopivaa ravintoa ja lepoa sopivin väliajoin ottaen huomioon kuljetettava eläinlaji, eläimen ikä, kuljetusväline, kuljetusolosuhteet ja matkan kestoaika sekä muut eläimen veden-, ravinnon- ja levontarpeeseen matkan aikana vaikuttavat seikat.

Eläin on tarvittaessa lypsettävä matkan aikana.

7 §

Sairastunut tai vahingoittunut eläin

Kuljetuksen aikana sairastuneelle tai vahingoittuneelle eläimelle on annettava ensiapua mahdollisimman nopeasti. Eläin on tarvittaessa toimitettava asianmukaiseen hoitoon tai lopetettava tai teurastettava tavalla, joka ei aiheuta sille tarpeetonta kärsimystä.

2 luku
Kuljetusväline

8 §

Yleiset vaatimukset

Kuljetusvälineen on oltava eläimelle turvallinen ja sellainen, että se estää eläintä karkaamasta. Kuljetusvälineestä ei saa aiheutua eläimelle kuljetuksessa vammoja tai tarpeetonta kärsimystä.

Kuljetusvälineen on oltava niin tilava, että eläin tai samassa kuljetusvälineessä olevat eläimet voivat seistä luonnollisessa asennossa ja asettua tarvittaessa makuulle. Kuljetusväline on voitava tarvittaessa jakaa karsinoihin väliseinillä, aidoilla tai puomeilla eläinten erottamiseksi toisistaan tai eläinten tukemiseksi kuljetuksen aikana.

Kuljetusvälineessä on oltava riittävä määrä säädettävissä olevia ilmanvaihtoaukkoja, jollei ilmanvaihtoa voida järjestää asianmukaisesti ja luotettavasti muulla tavalla. Kuljetusvälineessä on oltava kuljetettava eläinlaji huomioon ottaen riittävä ilmatila.

Kuljetusvälineessä olevat eläimet on voitava tarkastaa ja tarvittaessa hoitaa vaikeuksitta. Kuljetusväline on voitava puhdistaa ja tarvittaessa desinfioida helposti.

9 §

Kuljetusvälineen seinät ja lattia

Kuljetusvälineen seinien ja lattian on oltava riittävän lujia kestääkseen kuljetettavien eläinten painon. Seinien ja lattian on oltava rakenteiltaan ja materiaaleiltaan kuljetettavalle eläinlajille sopivia.

Kuljetusvälineen seinien on oltava sileitä eikä niissä saa olla sellaisia eläimen kiinnityslaitteita tai muita ulokkeita, jotka voivat vahingoittaa eläintä.

Kuljetusvälineen lattia ei saa olla liukas. Rakolattiassa ja reijitetyssä tai verkkopohjaisessa lattiassa aukkojen on oltava reunoiltaan sileitä sekä kooltaan ja muodoltaan sellaisia, että ne eivät vahingoita eläintä. Lattiassa ei saa olla sellaisia rakoja tai askelmia, joista voi aiheutua eläimelle vahingoittumisen vaara. Lattialla on oltava riittävästi kuiviketta eritteiden imeyttämiseksi, jollei eritteiden poistamista voida järjestää muulla vähintään yhtä tehokkaalla tavalla tai jollei eritteitä poisteta säännöllisesti.

10 §

Olosuhteet kuljetusvälineessä

Eläimen kuljetusolosuhteiden tulee olla sellaiset, että eläin on kuljetuksen aikana suojassa epäsuotuisilta sääoloilta ja jyrkiltä ilmastonvaihdoksilta.

Kuljetusvälineen ilmanvaihto on järjestettävä kuljetusolosuhteiden mukaan ja kuljetettavalle eläinlajille sopivaksi. Kuljetuksen aikana on huolehdittava siitä, että eläin ei kärsi kuumuudesta, kylmyydestä, vedosta, liiallisesta kosteudesta, haitallisista kaasuista tai eläimelle haitallisesta jatkuvasta melusta.

11 §

Eläimiä osoittava merkintä

Sellaisessa kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläviä eläimiä, on oltava merkintä, joka ilmaisee sisällön ja eläinten pystyasennon.

12 §

Kuljetus henkilöauton tavaratilassa

Eläintä ei saa kuljettaa henkilöauton umpinaisessa tavaratilassa.

Eläimen kuljettaminen sellaisessa henkilöauton tavaratilassa, jossa on riittävän suuri tila kuljetettavalle eläimelle ja josta on riittävän avoin yhteys auton matkustajatiloihin, on sallittua, jos kuljetus voi tapahtua aiheuttamatta eläimelle tarpeetonta kärsimystä.

3 luku
Kuormaaminen ja kuorman purkaminen

13 §
Kuljetusvälineen puhtaus

Eläimiä saa kuormata vain puhtaaseen ja tarvittaessa desinfioituun kuljetusvälineeseen. Kuljetuksen aikana kuolleet eläimet, käytetyt kuivikkeet ja eläinten eritteet on poistettava mahdollisimman nopeasti.

14 §
Kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen käytettävät laitteet ja välineet

Kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen on tarvittaessa käytettävä sopivia laitteita ja välineitä, kuten siltoja, ramppeja tai lastaushissejä. Kuormaamiseen ja purkamiseen käytettävien laitteiden ja välineiden on oltava rakenteeltaan sellaisia, että eläimet eivät liukastu tai muutoin vahingoitu, ja ne on tarvittaessa varustettava suojakaitein.

Teurastamoissa, teurastuspaikoissa ja muissa sellaisissa paikoissa, joissa eläimiä kuormataan tai puretaan kuormasta suuria määriä, on toimintaa helpotettava sopivin järjestelyin.

Kuormaamiseen ja kuorman purkamiseen käytettävien laitteiden ja välineiden jäätymisen estämiseen ei saa käyttää eläimille myrkyllistä tai vaarallista ainetta.

15 §
Eläinten kohtelu ja käsittely

Eläimiä kuormattaessa, kuljetettaessa tai kuormaa purettaessa niitä on kohdeltava rauhallisesti, eikä eläimiä saa tarpeettomasti pelotella tai kiihdyttää. Eläinten käsittelyssä on pyrittävä käyttämään hyväksi niiden lajinomaista käyttäytymistä kuten laumavaistoa.

Eläimiä ei saa riiputtaa mekaanisin välinein eikä nostaa tai raahata sarvista, jaloista, hännästä, turkista tai suoraan päästä vetäen taikka käsitellä muutoin sillä tavoin, että niille aiheutetaan tarpeetonta kärsimystä. Sähköpiiskaa saa käyttää vain, jos se on ehdottoman välttämätöntä.

16 §
Eläinten ja kuljetuspäällysten sijoittelu

Eläimet on sijoitettava kuljetusvälineeseen siten, että ne eivät purista, likaa tai vahingoita toisiaan. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että eläimet eivät kuljetuksen aikana vahingoita itseään kuljetusvälineen rakenteisiin tai välineisiin. Eläimet on tarvittaessa suojattava niille tukea antavilla väliseinillä, aidoilla tai puomeilla kuljetuksen aiheuttamilta liikkeiltä.

Häkit, laatikot ja muut kuljetuspäällykset on kiinnitettävä niin, etteivät ne pääse siirtymään, ja sijoitettava siten, että kaikki eläimet saavat riittävästi ilmaa eivätkä likaa toisiaan. Kuljetuksen ja käsittelyn aikana kuljetuspäällykset on pidettävä pystyasennossa eivätkä ne saa olla alttiina voimakkaalle heilahtelulle tai tärinälle.

Kuljetusvälineessä olevat eläimet on voitava tarkastaa ja hoitaa vaikeuksitta.

17 §
Eläinten erottaminen toisistaan

Jos eri lajeihin kuuluvia eläimiä kuljetetaan samassa kuljetusvälineessä, ne on erotettava toisistaan lajeittain.

Jos eri-ikäisiä eläimiä kuljetetaan samassa kuljetusvälineessä, nuoret ja täysikasvuiset eläimet on pidettävä erillään toisistaan. Samoin on erotettava toisistaan huomattavan erikokoiset eläimet. Sairaat ja vahingoittuneet eläimet on erotettava muista eläimistä. Sukukypsät kuohitsemattomat uroseläimet on pidettävä erillään naaraseläimistä. Täysikasvuiset siitoskarjut samoin kuin orihevoset ja muut luonnostaan toisiinsa vihamielisesti suhtautuvat eläimet on erotettava toisistaan.

Sen estämättä, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei eläimiä tarvitse erottaa toisistaan, jos ne on kasvatettu yhteensopivissa ryhmissä tai jos ne ovat tottuneita toisiinsa taikka jos kyseessä ovat seuraeläimet, joille erottaminen aiheuttaisi levottomuutta. Imettäviä naaraseläimiä ei myöskään tarvitse erottaa niiden jälkeläisistä.

18 §
Eläimen kytkeminen

Jos eläin pidetään kuljetuksen aikana kytkettynä, on kytkemiseen käytettävän köyden tai muun siteen oltava niin vahva, että se ei katkea matkan aikana. Köyden tai muun siteen on oltava sopivan pitkä, jotta eläin voi tarvittaessa asettua makuulle sekä syödä ja juoda. Köysi tai muu side on sovitettava ja säädettävä siten, että eläin ei kuristu tai muutoin vahingoitu.

Eläintä ei saa kuljettaa jalat yhteen sidottuina, paitsi milloin se on eläimen sairauden tai vaikean käsittelemisen vuoksi ehdottoman välttämätöntä. Eläintä ei saa kytkeä sarvista eikä nenärenkaasta.

19 §
Muu kuorma

Jos kuljetusvälineessä kuljetetaan eläinten lisäksi myös muuta kuormaa, se on sijoitettava ja kiinnitettävä siten, että eläinten vahingoittumisen vaara estyy. Kuljetusvälineeseen ei saa kuormata tavaraa, joka saattaisi vaarantaa eläinten hyvinvoinnin matkan aikana.

4 luku
Lupa eläinten kuljettamiseen ja eläinkuljettajarekisteri

20 §
Lupahakemus

Eläinsuojelulain (247/96) 30 §:n 1 momentissa tarkoitettua lupaa eläinten kuljettamiseen, kuljetusvälineen vuokraamiseen tai muuhun luovuttamiseen tulonhankkimistarkoituksessa on haettava kirjallisesti lääninhallitukselta.

Lupahakemuksessa on ilmoitettava:

1) hakijan nimi, osoite ja kotipaikka;

2) toiminnassa mahdollisesti käytettävä toiminimi;

3) millä alueella kuljetustoimintaa on tarkoitus pääasiallisesti harjoittaa ja mitä eläimiä toiminta pääasiallisesti koskee;

4) selvitys kuljetuksiin käytettävistä kuljetusvälineistä;

5) milloin toiminta on tarkoitus aloittaa; sekä

6) muut lääninhallituksen vaatimat tiedot.

Lupahakemukseen on liitettävä:

1) jos hakija on yhtiö, osuuskunta tai muu yhteisö, jäljennös yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä sekä rekisteriote; ja

2) selvitys kuljetuksesta vastaavasta henkilöstöstä ja heidän kelpoisuudestaan.

Haettaessa lupaa kuljetusvälineen vuokraamiseen tai muuhun luovuttamiseen tulonhankkimistarkoituksessa, noudatetaan soveltuvin osin, mitä 2 ja 3 momentissa säädetään.

21 §
Luvan myöntäminen ja peruuttaminen

Lupa myönnetään, jos:

1) hakijalla tai hänen palveluksessaan olevalla on eläinten kuljetukseen ja siihen liittyvään eläinten käsittelyyn ja hoitoon tarvittava koulutus tai sitä vastaava käytännön kokemus; edellä tarkoitettua kelpoisuutta ei kuitenkaan vaadita, jos toiminnanharjoittaja eläimiä kuljettamatta ainoastaan vuokraa tai muutoin luovuttaa eläinten kuljetusvälineitä toisen käytettäväksi; ja

2) hakijalla on käytettävissään asianmukaiset eläinten kuljetusvälineet.

Lääninhallitus voi peruuttaa luvan, jos luvan saaja ei noudata eläinsuojelulakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka luvassa asetettuja ehtoja tai jos jokin 1 momentin mukaisista luvan myöntämisen edellytyksistä lakkaa.

22 §
Muutosten ilmoittaminen

Eläinkuljetusluvan saaneen tulee luvan tarkistamista varten viipymättä ilmoittaa kuljetusvälineiden, kuljetuksesta vastaavien henkilöiden tai muiden lupaa koskevien edellytysten muutoksista luvan myöntäneelle lääninhallitukselle.

23 §
Euroopan yhteisön ulkopuolinen eläinkuljettaja

Euroopan yhteisön ulkopuoliseen valtioon sijoittuneen eläinkuljettajan eläinsuojelulain 30 §:n 1 momentissa tarkoitettuun sitoumukseen on liitettävä selvitys siitä, että kuljetuksesta vastaavilla henkilöillä on eläinten kuljetukseen ja siihen liittyvään eläinten käsittelyyn ja hoitoon tarvittava koulutus tai sitä vastaava käytännön kokemus.

24 §
Eläinkuljettajarekisteri

Eläinsuojelulain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettuun eläinkuljettajarekisteriin talletetaan seuraavat tiedot:

1) eläinkuljetusluvan saaneen nimi ja osoite;

2)Neläinten kuljetuksista vastaavien henkilöiden nimet ja osoitteet;

3) kuljetukseen käytettävän kaluston tyyppi ja rekisteritunnus tai muut kuljetuskaluston tai kuljetusvälineen yksilöintiin tarvittavat tiedot;

4) luvan myöntämistä ja peruuttamista sekä muita lupaan kohdistuvia toimenpiteitä koskevat tiedot; sekä

5) tiedot Euroopan yhteisön ulkopuoliseen valtioon sijoittuneen eläinkuljettajan antamasta eläinsuojelulain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetusta sitoumuksesta.

Lääninhallituksen on viipymättä ilmoitettava pitämästään rekisteristä asianomaiselle ministeriölle 1 momentin 1–4 kohdassa tarkoitetut tiedot.

5 luku
Eläinkuljettaja ja kuljetuksesta vastaava henkilö

25 §
Eläinkuljettajan tehtävät

Eläinkuljettajan on huolehdittava siitä, että eläinten kuljettaminen ja hoito kuljetuksen aikana annetaan vain sellaisen henkilön tehtäväksi, jolla on kuljetettavien eläinten asianmukaiseen käsittelyyn ja hoitoon tarvittava koulutus tai sitä vastaava käytännön kokemus, ja että kuljetuksesta vastaava henkilö suorittaa 26 §:ssä tarkoitetut tehtävät.

Kuljetuksen edellyttäessä 28 §:ssä tarkoitettua reittisuunnitelmaa eläinkuljettajan on huolehdittava, että reittisuunnitelma laaditaan ja sitä täydennetään asianmukaisesti ja että se esitetään virkaeläinlääkärille terveystodistuksen laatimista varten.

Sen lisäksi, mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, eläinkuljettajan on varmistettava, että eläimet on kuljetettu määränpäähänsä viivytyksettä ja että ne on matkan aikana ruokittu ja juotettu asianmukaisesti. Eläinlajista ja kuljetustavasta riippuen eläinkuljettajan on lisäksi varmistettava, että kuljetuksessa on noudatettu myös 8 luvussa tarkoitettuja matkan enimmäiskestoaikoja ja eläinten lepoa koskevia aikarajoja.

26 §
Kuljetuksesta vastaavan henkilön tehtävät

Kuljetuksesta vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että eläimet kuljetetaan määränpäähänsä viivytyksettä ja että ne juotetaan, ruokitaan ja tarvittaessa lypsetään asianmukaisesti sopivin väliajoin kuljetuksen aikana.

Kuljetuksen edellyttäessä reittisuunnitelmaa kuljetuksesta vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että reittisuunnitelmaan kirjataan tiedot eläinten ruokkimisesta, juottamisesta ja muista reittisuunnitelman edellyttämistä kuljetuksen aikaisista tapahtumista.

6 luku
Eläinkuljetusta seuraavat asiakirjat

27 §
Eläinten yksilöinti

(955/1998) Kuljetettavien eläinten tulee olla tunnistettavissa siten kuin asianomaisen ministeriön päätöksellä tarkemmin säädetään.

Kuljetuksen mukana on seurattava asiakirja, josta käy ilmi eläinten alkuperä ja omistaja tai haltija, kuljetuksen lähtöpaikka ja määränpää sekä kuljetuksen lähtöpäivä ja -aika. Asiakirjaa on säilytettävä siten kuin asianomaisen ministeriön päätöksellä tarkemmin eläinlajikohtaisesti säädetään, ja se on vaadittaessa esitettävä eläinsuojelulaissa tarkoitetuille valvontaviranomaisille.

28 §
Reittisuunnitelma

(955/1998)Pysähdyspaikkoja koskevista yhteisön vaatimuksista ja direktiivin 91/628/ETY liitteessä tarkoitetun reittisuunnitelman mukauttamisesta annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1255/97, jäljempänä pysähdyspaikka-asetus, liitteen II mukainen reittisuunnitelma on laadittava kotieläiminä pidettävien kavioeläinten, nautojen, lampaiden, vuohien ja sikojen yli kahdeksan tuntia kestävälle kuljetukselle Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä sekä Suomen ja Euroopan yhteisön ulkopuolisten valtioiden välillä. Reittisuunnitelma on laadittava koko matkaa varten.

Jos 1 momentissa tarkoitettua kuljetusta varten vaaditaan terveystodistus, reittisuunnitelmaan on terveystodistuksen laatimisen jälkeen merkittävä terveystodistuksen numero tai numerot, ja reittisuunnitelma on varustettava tarkastuksen tehneen virkaeläinlääkärin leimalla. Reittisuunnitelma on matkan aikana säilytettävä terveystodistuksen liitteenä, ja se on vaadittaessa esitettävä eläinsuojelulaissa tarkoitetuille valvontaviranomaisille.

Kuljetuksen jälkeen kuljetuksesta vastaavan henkilön on toimitettava reittisuunnitelman alkuperäiskappale lähtöpaikan virkaeläinlääkärille. Reittisuunnitelman kaksoiskappaletta on säilytettävä vähintään yhden vuoden ajan matkan päättymisestä.

7 luku
Eläinten kuljetus Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta tai yhteisön ulkopuoliseen valtioon

29 §
Kuljetus yhteisön ulkopuolisesta valtiosta

Eläinten kuljettaminen Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta Suomeen tai Suomen alueen kautta on sallittua vain, jos eläinkuljettaja on kirjallisesti sitoutunut noudattamaan eläinkuljetuksia koskevia säännöksiä ja määräyksiä eläinsuojelulain 30 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla ja on suorittanut tarvittavat järjestelyt niiden noudattamiseksi. Lisäksi kotieläiminä pidettävien kavioeläinten, nautojen, lampaiden, vuohien ja sikojen kuljetus edellyttää 28 §:ssä tarkoitetun reittisuunnitelman laatimista.

30 §
Kuljetuksen tarkastaminen

Rajaeläinlääkärin on tarkastettava Euroopan yhteisön ulkopuolisesta valtiosta tuleva eläinkuljetus asiakirjoineen ja eläinten hyvinvointi ennen matkan jatkamista.

31 §
Kuljetus yhteisön ulkopuoliseen valtioon

Jos kotieläiminä pidettäviä kavioeläimiä, nautoja, lampaita, vuohia tai sikoja kuljetetaan Euroopan yhteisön ulkopuoliseen valtioon siten, että kuljetus kestää yhteisön alueella yli kahdeksan tuntia, rajanylityspaikan tai maastapoistumispaikan virkaeläinlääkärin on tarkastettava eläimet ja todettava niiden olevan matkan jatkamisen edellyttämässä kunnossa ennen matkan jatkamista. Tarkastuksesta on tehtävä leiman ja allekirjoituksen käsittävä merkintä reittisuunnitelmaan.

8 luku
Kotieläiminä pidettävien kavioeläinten, nautojen, lampaiden, vuohien ja sikojen matkan kestoaika lentokuljetuksia lukuun ottamatta

32 §
Matkan enimmäiskestoaika

(955/1998) Tässä luvussa tarkoitettujen eläinten matkan enimmäiskestoaika ei saa maantie-, rautatie- eikä merikuljetuksessa olla kahdeksaa tuntia pidempi.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, saadaan matkan kestoaikaa pidentää tässä luvussa tarkoitetulla tavalla, jos kuljetuksessa käytetty kuljetusväline täyttää yli kahdeksan tuntia kestäviin eläinkuljetuksiin käytettäville maantieajoneuvoille asetettavista eläinten suojelua koskevista lisävaatimuksista annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 411/98 liitteessä vahvistetut lisävaatimukset ja eläimet saavat levätä, syödä ja juoda siten kuin tässä luvussa säädetään.

33 §
Matkan kestoajan pidentäminen maantiekuljetuksessa

Vieroittamattomia ja maitoruokinnassa olevia vasikoita, karitsoja, kilejä ja varsoja sekä vieroittamattomia porsaita saadaan kuljettaa ilman lepojaksoa enintään yhdeksän tunnin ajan. Tämän jälkeen niiden on saatava levätä vähintään yhden tunnin ajan, jolloin ne on juotettava ja tarvittaessa ruokittava. Lepojakson jälkeen kuljettamista saadaan jatkaa enintään yhdeksän tunnin ajan.

Sikoja saadaan kuljettaa ilman lepojaksoa enintään 24 tunnin ajan. Matkan aikana niiden saatavilla on oltava jatkuvasti juomavettä.

Kavioeläimiä, lukuun ottamatta eläinten terveyttä koskevista vaatimuksista elävien hevoseläinten liikkuvuuden ja kolmansista maista tapahtuvan tuonnin osalta annetussa neuvoston direktiivissä (90/426/ETY) tarkoitettuja rekisteröityjä hevosia, saadaan kuljettaa ilman lepojaksoa enintään 24 tunnin ajan. Matkan aikana eläimet on juotettava ja tarvittaessa ruokittava kahdeksan tunnin välein.

Muita tässä luvussa tarkoitettuja kuin 1–3 momentissa mainittuja eläimiä saadaan kuljettaa ilman lepojaksoa enintään 14 tunnin ajan. Tämän jälkeen niiden on saatava levätä vähintään yhden tunnin ajan, jolloin ne on juotettava ja tarvittaessa ruokittava. Lepojakson jälkeen kuljettamista saadaan jatkaa enintään 14 tunnin ajan.

Edellä 1–4 momentissa tarkoitettujen matkan enimmäiskestoaikojen jälkeen eläimet on purettava kuljetusvälineestä ja ne on juotettava ja ruokittava sekä niiden on annettava levätä ennen uudelleenkuormausta vähintään 24 tunnin ajan.

34 §
Matkan kestoajan pidentäminen meri- ja rautatiekuljetuksessa

Sen estämättä, mitä 32 §:n 1 momentissa matkan kestoajasta säädetään, saadaan matkan kestoaikaa pidentää meri- ja rautatiekuljetuksessa, jos kuljetusväline täyttää 32 §:n 2 momentissa tarkoitetut erityisvaatimukset. Merikuljetuksessa on tällöin eläinlajista riippuen noudatettava 33 §:n säännöksiä matkan enimmäiskestoaikaa ja lepojaksoja lukuun ottamatta. Rautatiekuljetuksessa on eläinlajista riippuen noudatettava 33 §:n säännöksiä lepojaksoja lukuun ottamatta.

Jos merikuljetus tapahtuu Euroopan unionin alueella sijaitsevan kahden paikan välillä suoraan ja säännöllisesti liikennöidyllä linjalla siten, että kuljetusväline kuormataan laivaan eläimiä kuormasta purkamatta, eläimet on määräsatamassa tai sen välittömässä läheisyydessä purettava kuljetusvälineestä ja niiden on saatava levätä vähintään 12 tunnin ajan. Edellä tarkoitettua 12 tunnin lepojaksoa ei kuitenkaan tarvita, jos merimatka on niin lyhyt, että matkan kestoaika voidaan sisällyttää 32 §:n 1 momentissa tai 33 §:ssä tarkoitettuihin matkan kestoaikoihin.

35 §
Matkan enimmäiskestoajan pidentäminen eläimen edun niin edellyttäessä

Edellä 33 §:ssä säädettyä matkan enimmäiskestoaikaa saadaan pidentää maantiekuljetuksissa ja 34 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa kuljetuksissa eläinten edun niin edellyttäessä enintään kahdella tunnilla sellaisissa tapauksissa, joissa matkan määränpää on lähellä matkan enimmäiskestoajan täyttyessä.

9 luku
Eräät muut kotieläimet

36 §
Siipikarja ja kotieläiminä pidettävät linnut ja kaniinit

Siipikarjan sekä kotieläiminä pidettävien lintujen ja kaniinien saatavilla on oltava vettä ja sopivaa ravintoa matkan aikana, jollei matka kestä alle 12 tuntia eläinten kuormaus- ja kuorman purkamisaikaa lukuun ottamatta. Linnunpoikasten saatavilla ei kuitenkaan tarvitse olla vettä tai ravintoa, jos matka kestää alle 24 tuntia ja päättyy 72 tunnin kuluessa kuoriutumisesta.

37 §
Kotieläiminä pidettävät koirat ja kissat

Kotieläiminä pidettävät kissat ja koirat on matkan aikana juotettava vähintään 12 tunnin ja ruokittava vähintään 24 tunnin väliajoin.

10 luku
Pysähdyspaikat

38 §
Pysähdyspaikan varustus

(955/1998) Pysähdyspaikkojen terveyttä ja hygieniaa, rakentamista ja tiloja sekä toimintaa koskevista vaatimuksista säädetään pysähdyspaikka-asetuksen liitteessä I

39 §
Pysähdyspaikan ja siellä olevien eläinten tarkastus

(955/1998) Pysähdyspaikka-asetuksen 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun pysähdyspaikan hyväksymisestä huolehtii lääninhallitus ja 3 artiklan 2 kohdan b alakohdassa tarkoitetusta pysähdyspaikan valvonnasta lääninhallituksen tähän tehtävään määräämä kunnaneläinlääkäri. Pysähdyspaikka-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta eläinten kuljetuskuntoisuuden tarkastamisesta ja muista mainitussa kohdassa säädetyistä tehtävistä huolehtii kunnaneläinlääkäri tai asianomaisen ministeriön tähän tehtävään määräämä eläinlääkäri.

Pysähdyspaikka-asetuksen 5 artiklan h ja i kohdassa tarkoitettuja toimivaltaisia viranomaisia ovat asianomainen lääninhallitus ja kunnaneläinlääkäri.

11 luku
Eräitä maantie-, rautatie-, meri- ja ilma- kuljetusta koskevia täydentäviä säännöksiä

40 §
Maantiekuljetukseen käytettävät ajoneuvot

Eläinten kuljetukseen käytettävässä ajoneuvossa on oltava katto, joka antaa eläimille tehokkaan suojan epäsuotuisia sääoloja vastaan.

Mitä tässä pykälässä ja 41 §:ssä säädetään ajoneuvosta, koskee myös ajoneuvoyhdistelmää.

41 §
Ajoneuvon kuljettaminen

Ajoneuvoa, johon eläimiä on kuormattu, on kuljetettava niin varovasti, että eläimet eivät vahingoitu epätasaisellakaan tiellä tai jarrutettaessa taikka ajoneuvon liikkeestä johtuvan heilahtelun vuoksi.

42 §
Merikuljetus

Eläimiä ei saa kuljettaa avokannella muutoin kuin asianmukaisissa kuljetuspäällyksissä, jotka antavat eläimille riittävän suojan merenkäyntiä ja epäsuotuisia sääoloja vastaan.

Eläimet on kuljetettava kytkettyinä tai sopivissa kuljetuspäällyksissä, karsinoissa tai pilttuissa.

43 §
Ilmakuljetus

Eläimet on kuljetettava lajilleen sopivissa kuljetuspäällyksissä, karsinoissa tai pilttuissa, jotka täyttävät vähintään Kansainvälisen ilmakuljetusliiton (IATA) eläviä eläimiä koskevat määräykset.

44 §
Rautatievaunut

Eläinten kuljetukseen käytettävässä rautatievaunussa on oltava katto, joka antaa eläimille tehokkaan suojan epäsuotuisia sääoloja vastaan.

12 luku
Erinäiset säännökset

45 §
Tarkemmat määräykset

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä tämän asetuksen säännöksistä, jotka koskevat eläimen kuljetusvälinettä, eläinten kuormaamista ja kuorman purkamista, eläinten hoitoa, kohtelua ja käsittelyä sekä eläinten kuljettamista, kuljetuksesta vastaavan henkilöstön kelpoisuutta, kuljetusten tarkastamista ja eläinkuljetusten mukana seuraavia asiakirjoja.

Kumotaan 45 §:n 2 momentti (955/1998)

46 §
Muut säännökset ja määräykset

Sen lisäksi, mitä eläinsuojelulaissa tai tässä asetuksessa säädetään tai niiden nojalla määrätään eläinten kuljetuksesta, on kuljetuksessa eläintautien leviämisen estämiseksi noudatettava, mitä eläinten kuljettamisesta eläintautilaissa (55/80) tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

47 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1996.

Ennen asetuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

48 §
Siirtymäsäännös

Jos eläimen kuljetusväline täyttää tämän asetuksen 2 luvussa säädetyt vaatimukset, saadaan matkan kestoaikojen osalta noudattaa 32 §:n estämättä 33-35 §:ssä säädettyjä matkan kestoaikoja 30 päivään kesäkuuta 1999. (1398/1997

Kumotaan eläinten kuljetuksesta 28 päivänä kesäkuuta 1996 annetun asetuksen (491/1996) 45 §:n 2 momentti .

Kalastuslaki

(286/82)

14 luku
Rangaistussäännökset

107 §

Joka

1) käyttää kiellettyä kalastustapaa tai kiellettyä pyydystä tahi pitää sellaista pyydystä veneessä tai muutoin siten, että se on pyyntiä varten helposti käsillä;

2) aiheuttaa kalastusta harjoittaessaan tarpeetonta häiriötä tai haittaa;

3) kalastaa luvattomasti valta- tai kalaväylässä taikka vesialueella, jossa kalastaminen on kielletty tai sitä on rajoitettu taikka rauhoituspiiriä koskevia määräyksiä rikkoen;

4) pyydystää rauhoitus- tai muutoin luvattomana aikana kalaa tai rapua taikka sanottuna aikana pitää vedessä niiden pyyntiin erityisesti sopivaa pyydystä;

5) pyydystää alimittaista kalaa tai rapua;

6) kalastaa vastoin kalastuspiirin tai muun viranomaisen taikka tuomioistuimen laillisesti määräämää kieltoa tahi rajoitusta;

7) harjoittaa kalan tai ravun pyyntiä, vaikka hän ei ole suorittanut valtiolle säädettyä kalastuksenhoitomaksua tai viehekalastusmaksua taikka hänellä ei ole mukana tositetta suorittamastaan kalastuksenhoitomaksusta tai viehekalastusmaksusta eikä hän voi sitä esittää seitsemän vuorokauden kuluessa; taikka

8) vastoin 92 §:n säännöksiä myyntiä varten varastoi, kuljettaa tai lähettää, pitää kaupan, ostaa taikka maksusta tarjoaa rauhoitettuja tahi alimittaisia kaloja tai rapuja, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, kalastusrikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

15 luku
Erinäiset säännökset

125 §

(22.12.1993/1355) Jos yhteisen vesialueen osakkaat eivät ole muodostaneet yhteisaluelaissa tarkoitettua järjestäytynyttä osakaskuntaa, he voivat kalastuskunnan kokouksessa päättää asioista, jotka koskevat hiekan ja muun aineksen ottamista vesialueelta, alueen tai sen osan antamista vuokralle muutakin tarkoitusta kuin kalastusta varten, metsästyksen harjoittamista alueella sekä sen muuta käyttämistä ja tällaisesta käytöstä perittävää korvausta. Asian käsittelystä ja päätöksestä on soveltuin osin voimassa, mitä edellä mainitussa laissa on säädetty osakkaiden kokouksesta ja siinä tehdystä päätöksestä.

Kalastusasetus

(1116/82)

2 luku
Pyydykset ja pyynnin harjoittaminen

13 § Katiskaa, rysää tai muuta kalanpyydystä ei saa asettaa veteen niin, että sen nielu on avoinna veden pinnan yläpuolella eikä myöskään säilyttää siten, että riista- tai muut eläimet voivat siihen joutua.

Yhteisaluelaki

(758/89)

Yleisiä säännöksiä

1 § Kiinteistöjen yhteisen alueen ja yhteisen erityisen etuuden hallinnosta ja käytöstä on voimassa, mitä tässä laissa säädetään.

(1.1.2001/686) Tämä laki ei koske yhteismetsälain (37/1991) mukaista yhteismetsää. Tämä laki ei koske muunkaan yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden hallintoa ja käyttöä siltä osin kuin siitä säädetään erikseen.

2 § Yhteisellä alueella tarkoitetaan tässä laissa kahdelle tai useammalle kiinteistölle yhteisesti kuuluvaa aluetta.

(1.1.2001/686) Yhteisellä erityisellä etuudella tarkoitetaan kahdelle tai useammalle kiinteistölle yhteisesti kuuluvaa oikeutta koskivoimaan, kalastukseen tai muuhun sellaiseen maa- tai vesialueen käyttöön toisen kiinteistön alueella.

Sellainen edellä tarkoitettu käyttöoikeus, joka kohdistuu yhteiseen alueeseen mutta ei perustu yhteisen alueen osakkuuteen, katsotaan myös erityiseksi etuudeksi. Sama koskee muulle kuin omistajalle kuuluvaa kalastusoikeutta koskitilan alueella.

Osakaskunta

3 § (1.1.2001/686) Yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden osakkaita ovat osakaskiinteistöjen omistajat. Osakkaat muodostavat osakaskunnan. Kalastuslaissa (286/1982) tarkoitettuna kalastuskuntana toimii tämän lain mukainen osakaskunta.

Jos koskitilan alueella omistajan ohella myös muilla on kalastusoikeus, heidän katsotaan muodostavan yhdessä omistajan kanssa erityisen etuuden osakaskunnan, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta.

4 § Osakaskunnan tehtävänä on huolehtia yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden hallinnosta ja aluetta tai etuutta koskevien muiden asioiden hoidosta.

Osakaskunnan toimintaa varten voidaan osakaskunnalle hyväksyä säännöt. Tällaista osakaskuntaa sanotaan jäljempänä järjestäytyneeksi osakaskunnaksi. Muunlainen osakaskunta on järjestäytymätön osakaskunta.

5 § Yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden käyttöä tai hoitoa taikka osakaskunnan muita tarpeellisia menoja varten voidaan osakkaiden suoritettavaksi määrätä maksuja, joiden perusteena on kunkin osakkaan osuuden suuruus tai muu osakaskunnan päättämä seikka.

6 § Osakaskunta kantaa ja vastaa yhteistä aluetta tai yhteistä erityistä etuutta koskevissa asioissa ja voi saada nimiinsä oikeuksia sekä tehdä sitoumuksia tässä laissa tarkoitettujen tehtäviensä toteuttamiseksi.

Yhteisen alueen osakkaat eivät ole henkilökohtaisesti vastuussa osakaskunnan velvoitteista.

Osakaskunnan kokous

7 § Osakaskunnan päätösvaltaa käyttää osakaskunnan kokous. Osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä, että päätösvaltaa käyttää osakaskunnan kokouksen sijasta osakkaiden valitsema edustajisto.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, osakkaat voivat muutoinkin päättää osakaskuntaa koskevasta asiasta, jos kaikki osakkaat ovat päätöksestä yksimielisiä.

8 § (1.1.2001/686) Osakaskunnan kokouksessa kullakin osakkaalla on osuuttaan vastaava äänioikeus. Kokouksen puheenjohtajaa valittaessa on kuitenkin jokaisella osakkaalla yksi ääni ja, jos osakaskunnan kokouksessa osanottajat yksimielisesti siitä sopivat, voidaan asianomaisessa kokouksessa muutkin päätökset tehdä siten.

Yhteisomistuksessa olevan kiinteistön osalta äänioikeutta käyttävät saapuvilla olevat yhteisomistajat yhteisesti. Jolleivät saapuvilla olevat yhteisomistajat ole käsiteltävästä asiasta yksimielisiä, kullakin yhteisomistajalla on vain omistamaansa osuutta vastaava äänioikeus.

Jos osakas on luovuttanut kiinteistöönsä kuuluvan koko osuuden yhteiseen alueeseen tai yhteiseen erityiseen etuuteen, luovutuksensaaja saa hankkimansa osuuden perusteella osakkaan puhevallan osakaskunnan kokouksessa sen jälkeen, kun osuuden omistusoikeus on siirtynyt hänelle. Jos osakas on luovuttanut vain osan edellä tarkoitetusta osuudesta, luovutuksensaaja saa hankkimansa osuuden perusteella osakkaan puhevallan osakaskunnan kokouksessa sen jälkeen, kun osuus on kiinteistötoimituksessa siirretty tai määrätty hänen omistamaansa kiinteistöön kuuluvaksi taikka kun osuus on muodostettu tilaksi. Luovuttaja ja luovutuksensaaja voivat kuitenkin sopia aikaisemmasta ajankohdasta puhevallan siirtymiselle.

9 § Järjestäytyneen osakaskunnan kokouksen kutsuu koolle osakaskunnan hoitokunta tai toimitsija.

Järjestäytyneen osakaskunnan kokous on kutsuttava koolle, jos osakkaat, joiden yhteenlasketut osuudet edustavat vähintään kymmenettä osaa kaikista osuuksista, sitä määrättyä asiaa varten kirjallisesti vaativat.

10 § Järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen kutsuu koolle joku osakkaista. Hän huolehtii myös muista kokouksen järjestämiseen liittyvistä tehtävistä.

(1.1.2001/686) Jos osakas ei halua huolehtia järjestäytymättömän osakaskunnan kokouksen koolle kutsumisesta ja sen muusta järjestämisestä, hän voi pyytää maanmittaustoimistoa määräämään toimiston palveluksessa olevan virkamiehen, jonka tehtävänä on kiinteistötoimitusten suorittaminen, huolehtimaan kokouksen koolle kutsumisesta ja järjestämisestä osakkaan ilmoittamalla tavalla. Edellä tässä momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamisesta peritään val-

tiolle maksu noudattaen, mitä valtion maksuperustelaissa (150/1992) säädetään.

11 § Osakaskunnan kokouksesta tiedotetaan kaikille osakkaille lähetettävällä kirjeellä tai siitä annetaan tieto muulla tavoin todisteellisesti. Kokouskutsu voidaan antaa myös siten, että kokouksesta kuulutetaan yhdessä tai useammassa paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä ja ilmoitetaan kirjekortilla niille toisesta kunnasta oleville osakkaille, joiden osoite on tiedossa.

Jos kaksi tai useammat omistavat osakaskiinteistön yhteisesti, saadaan kutsukirje sen osalta toimittaa yhdelle yhteisomistajista. Kutsukirje on kuitenkin lähetettävä kaikille niille yhteisomistajille, jotka lähettämistä pyytävät ja ilmoittavat tätä varten osoitteensa.

Kutsu on asianmukaisesti toimitettu, kun edellä tarkoitetut kirjeet on postitettu ja ilmoitus julkaistu vähintään 14 päivää ennen kokousta. Järjestäytyneen osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä, että kokouksesta tiedotetaan osakkaille muulla luotettavalla tavalla.

12 § Osakaskunnan kokouksessa saadaan päättää vain niistä asioista, jotka kokouskutsussa on mainittu.

13 § Osakaskunnan kokouksessa toimii puheenjohtajana kokouksen valitsema henkilö.

Kokouksesta on laadittava pöytäkirja, jonka puheenjohtaja ja vähintään yksi kokouksessa sitä varten valittu tarkastaja allekirjoittavat.

14 § Puheenjohtajan tultua valituksi on kokouksessa laadittava luettelo, johon merkitään läsnä olevat osakkaat sekä heidän omistamansa kiinteistöt ja niiden osuuksien suuruudet (äänestysluettelo). Äänestysluettelo tulee hyväksytyksi, jos enemmistö läsnä olevista osakkaista sitä kannattaa.

(1.1.2001/686) Osakaskunnan kokouksessa osakasta voi edustaa hänen valtuuttamansa asiamies. Jollei säännöissä toisin määrätä, kukaan ei saa äänestää äänimäärällä, joka on yli kolmekymmentä prosenttia kokouksessa läsnä olevien osakkaiden yhteisestä äänimäärästä.

15 § Kokouksen päätökseksi katsotaan se mielipide, jonka puolesta enemmistö äänistä on annettu. Äänten mennessä tasan tulee päätökseksi pääluvun mukaan lasketun enemmistön mielipide. Jos äänet myös siten laskien menevät tasan, äänestyksen tuloksen ratkaisee puheenjohtajan mielipide, jos hän on osakas. Jos puheenjohtaja ei ole osakas tai kun kysymyksessä on vaali, ratkaisee arpa.

(1.1.2001/686) Osakaskunnan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että päätöstä kannattaa vähintään kaksi kolmannesta äänestykseen osaa ottaneiden yhteisestä äänimäärästä ja vähintään yksi kolmannes äänestäneistä osakkaista, jos päätös tarkoittaa:

1) yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden taikka sen osan myymistä tai vuokraamista viittä vuotta pitemmäksi ajaksi;

2) yhteisen alueen käyttötarkoituksen pysyvää muuttamista;

3) osakaskunnan sääntöjen muuttamista;

4) velan ottamista;

5) osakkaiden suoritettavaksi tarkoitetun maksun määräämistä;

6) yhteisten alueiden yhdistämistä tai kiinteistöön kuuluvan alueen liittämistä yhteiseen alueeseen osakkuutta vastaan koskevan sopimuksen hyväksymistä;

7) osakkaiden pyydysyksikköjen jakamista vesialueosuuksista poikkeavalla tavalla;

8) kalastuskunnan tehtävien siirtämistä kalastusalueen suoritettavaksi; taikka

9) yhteisen vesialueen käyttämistä kalastukseen muulla tavoin kuin siten, että kukin osakas tai se, joka laillisesti käyttää hänen kalastusoikeuttaan, kalastaa vesistössä.

16 § (1.1.2001/686) Edellä 15 §:n 2 momentin 1 ja 6 kohdassa tarkoitettu päätös on alistettava tuomioistuimen vahvistettavaksi, jos joku kokouksessa läsnä olevista osakkaista sitä vaatii. Päätös on vahvistettava, jos se on tehty lain mukaisesti eikä aiheuta taloudellista vahinkoa osakkaalle, joka ei ole päätöstä kannattanut.

Alistettu asia voidaan ottaa tuomioistuimessa käsiteltäväksi vasta sitten, kun 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräaika kanteen nostamiseksi on päättynyt. Alistus ja edellä tarkoitettu kanne käsitellään yhdessä.

17 § Edustajiston kokouksessa edustaja käyttää äänivaltaa edustamiensa osakkaiden yhteenlasketun ääni- ja pääluvun mukaan.

Edustaja ei voi valtuuttaa toista toimimaan asiamiehenään kokouksessa.

Edustajiston kokouksesta, kokoonkutsumisesta ja päätöksistä on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä osakaskunnan kokouksesta ja sen päätöksistä on säädetty.

Osakaskunnan säännöt

18 § (1.1.2001/686) Järjestäytyneen osakaskunnan säännöissä on mainittava:

1) osakaskunnan nimi ja kotipaikka sekä osakaskunnalle kuuluva yhteinen alue tai yhteinen erityinen etuus;

2) hoitokunnan kokoonpano ja toimiaika;

3) kenellä on oikeus kirjoittaa osakaskunnan nimi;

4) milloin osakaskunnan varsinainen kokous pidetään ja mitä asioita siinä käsitellään;

5) osakkailta perittävien maksujen perusteet;

6) miten osakaskunnan hallinnon ja varainhoidon tarkastus järjestetään;

7) tilikausi, joka voi olla enintään neljä vuotta, jollei 32 b §:n 2 momentista muuta johdu, ja milloin tilinpäätös on tehtävä;

8) miten osakaskunnan kokous kutsutaan koolle ja muut tiedonannot toimitetaan osakkaille; sekä

9) muut osakaskunnan asioiden hoitoa varten tarpeelliset seikat.

Jos osakaskunnan sääntöjen mukaan päätösvaltaa

käyttää osakaskunnan kokouksen sijasta edustajisto, on säännöissä lisäksi mainittava edustajien ja heidän varamiestensä lukumäärä ja toimiaika sekä miten heidät valitaan.

(1.1.2001/686) Osakaskunnan säännöt ja sääntöjen muutos on alistettava työvoima- ja elinkeinokeskuksen vahvistettavaksi. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen on vahvistettava säännöt, jos ne ovat lain mukaiset eikä niistä aiheudu vahinkoa osakkaalle.

Hoitokunta ja toimitsija

19 § Hoitokunnan tehtävänä on huolehtia osakaskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muusta käytännön toiminnasta.

Hoitokunta käyttää osakaskunnan puhevaltaa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä edustaa muutoin osakaskuntaa.

(1.1.2001/686) Osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä, että hoitokunta voi osakaskunnan kokouksen sijasta käyttää päätösvaltaa osakaskuntaa koskevassa säännöissä määrätyssä merkitykseltään vähäisessä asiassa.

20 § Jollei säännöissä ole toisin määrätty hoitokunta on päätösvaltainen, kun puheenjohtaja sekä vähintään puolet muista jäsenistä tai heidän varamiehistään on saapuvilla.

Päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut tai, jos äänet menevät tasan, se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt.

21 § Kullakin hoitokunnan jäsenellä tulee olla henkilökohtainen varamies. Hoitokunta valitsee puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan keskuudestaan.

Osakaskunnan kokous voi vapauttaa hoitokunnan jäsenen tai varajäsenen toimestaan kesken toimikauden ja valita tilalle uuden jäsenen tai varajäsenen jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Jos hoitokunnan jäsen tai varajäsen eroaa taikka pysyvästi estyy tehtäväänsä hoitamasta, valitaan hänen tilalleen uusi henkilö jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

22 § (1.1.2001/686) Osakaskunnan säännöissä voidaan määrätä, että osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta tai sen lisäksi yksi tai useampi toimitsija. Toimitsijalla tulee olla varamies.

Jos oskaskunnalla on useampi toimitsija, heidän välisestään työnjaosta on määrättävä osakaskunnan säännöissä. Jos osakaskunnalla on hoitokunnan sijasta toimitsija, toimitsijasta on voimassa, mitä 19 §:ssä säädetään hoitokunnasta.

Mitä 21 §:n 2 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti toimitsijaan ja hänen varamieheensä.

Muutoksenhaku ja oikeudenkäynti

23 § (1.1.2001/686) Osakkaalla, joka katsoo, ettei osakaskunnan, edustajiston tai hoitokunnan päätös ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka että se on muutoin lain tai sääntöjen vastainen, on oikeus moittia päätöstä nostamalla kanne osakaskuntaa vastaan käräjäoikeudessa 60 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Jos päätöksen johdosta on tehty 23 a §:ssä tarkoitettu oikaisuvaatimus, osakkaalla on kuitenkin oikeus nostaa kanne osakaskuntaa vastaan käräjäoikeudessa, kunnes 30 päivää on kulunut oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

Jos osakaskunnan, edustajiston tai hoitokunnan päätöstä on moitittu, tuomioistuin voi ennen asian lopullista ratkaisemista antaa luvan päätöksen täytäntöönpanoon heti, jos tähän on erityistä syytä eikä täytäntöönpano tee muutoksenhakua hyödyttömäksi.

23 a § (1.1.2001/686) Sen estämättä, mitä 23 §:ssä säädetään, osakas, jonka oikeutta järjestäytyneen osakaskunnan edustajiston tai hoitokunnan päätös koskee, voi, jollei päätöstä ole alistettava, vaatia osakaskunnan tai edustajiston kokoukselta päätöksen oikaisemista sillä perusteella, että päätös ei ole syntynyt laillisessa järjestyksessä taikka on lain, asetuksen tai osakaskunnan sääntöjen vastainen taikka loukkaa hänen oikeuttaan.

Oikaisuvaatimus on esitettävä 21 päivän kuluessa päätöksen tekemisestä. Järjestäytyneen osakaskunnan hoitokunnan on 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimuksen tekemisestä kutsuttava osakaskunnan tai edustajiston kokous koolle käsittelemään oikaisuvaatimus tai päätettävä samassa ajassa, ettei oikaisuvaatimusta saateta osakaskunnan tai edustajiston kokouksen käsiteltäväksi. Hoitokunnalla on myös oikeus itse samassa ajassa ratkaista hoitokunnan tekemää päätöstä koskeva oikaisuvaatimus.

Jollei oikaisua suoriteta, oikaisun pyytäjä voi moittia päätöstä nostamalla kanteen osakaskuntaa vastaan käräjäoikeudessa 30 päivän kuluessa oikaisuvaatimukseen annetun päätöksen tiedoksisaamisesta.

24 § Jos järjestäytymätön osakaskunta on ryhtynyt oikeudenkäyntiin, on oikeudenkäynnin vireille panemista vastustanut osakas velvollinen osallistumaan oikeuden käynnin kustannuksiin enintään sillä määrällä, joka vastaa hänelle osakkaana oikeudenkäynnistä tullutta etua.

(1.1.2001/686) Jos osakaskunta päättää, että yhteistä aluetta tai yhteistä erityistä etuutta koskevaa oikeudenkäyntiä tai viranomaisessa käsiteltävää asiaa ei panna vireille tai ei jatketa, taikka jollei osakaskunta muutoin valvo etuaan yhteistä aluetta tai yhteistä erityistä etuutta koskevassa, tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltävässä asiassa, osakas saa kuitenkin ajaa kannetta tai muutoin valvoa osakaskunnan etua asiassa. Mitä siinä oikeudenkäynnissä tai muutoin tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltävässä asiassa voitetaan, tulee osakaskunnan hyväksi. Muut osakkaat ovat velvollisia osallistumaan oikeudenkäynnistä tai osakaskunnan edun valvonnasta aiheutuneisiin kustannuksiin enintään siihen määrään, joka vastaa heille oikeudenkäynnistä tai edun valvonnasta tullutta hyötyä.

25 § (1.1.2001/686) Asiassa, jossa osakaskunta on asianosaisena tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa, myös osakkaalla on oikeus käyttää puhe-

valtaa omalla kustannuksellaan omasta osuudestaan sen estämättä, mitä 24 §:ssä säädetään.

26 § (1.1.2001/686) Jos osakaskunta on järjestäytynyt, haaste tai muu ilmoitus katsotaan osakaskunnalle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi jollekulle hoitokunnan jäsenelle tai toimitsijalle.

Järjestäytymätön osakaskunta voidaan haastaa vastaajaksi oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 14 §:n 1 momentin mukaisesti.

Jollei muualla säädetä toisin, ilmoitus voidaan antaa järjestäytymättömälle osakaskunnalle tiedoksi noudattaen haasteen tiedoksiantomenettelyä.

Järjestäytymättömän osakaskunnan kokous tai kaikki osakkaat yksimielisesti voivat päätöksellään valtuuttaa yhden tai useamman osakkaan tai muun henkilön osakaskunnan edustajana vastaanottamaan ja saattamaan osakaskunnan käsiteltäviksi 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tiedoksiantoja.

Täytäntöönpano

27 § Yhteinen alue tai yhteinen erityinen etuus voidaan ulosmitata osakaskunnan velasta. Ulosottoon sovelletaan, mitä ulosottolaissa on säädetty kiinteän omaisuuden ulosmittauksesta ja myymisestä.

Erinäisiä säännöksiä

28 § Osakaskunnan kokouksen päätöksellä ei saa antaa osakkaiden tai osakaskunnan kustannuksella kenellekään osakkaalle tai jollekin muulle ilmeisesti epäoikeutettua etua.

28 a § (1.1.2001/686) Osakkaalla on oikeus, jollei osakaskunta toisin päätä tai jollei osakaskunnan säännöissä toisin määrätä tai jollei muussa laissa säädetä toisin, käyttää yhteistä aluetta sen käyttötarkoitus huomioon ottaen hyväkseen sillä tavoin, ettei se estä muita osakkaita vastaavanlaisella tavalla käyttämästä aluetta hyväkseen. Jollei kaikkien osakkaiden alueen käyttötarkoituksen vuoksi ole mahdollista käyttää hyväkseen aluetta tarvettaan vastaavassa määrin, alueen käyttö on järjestettävä osuuksien mukaisessa suhteessa sopimalla tai osakaskunnan päättämällä tavalla.

Jollei osakaskunnan päätöksestä, säännöistä tai muusta laista muuta johdu, osakas saa ilman muiden osakkaiden suostumusta tai osakaskunnan lupaa käyttää yhteistä aluetta hyväkseen alueen käyttötarkoituksesta poikkeavalla tavalla tai ryhtyä muuhun aluetta koskevaan toimenpiteeseen tapauksissa, joissa se ei aiheuta muille osakkaille haittaa tai häiriötä taikka estä heitä vastaavanlaisella tavalla käyttämästä aluetta hyväkseen osakkuuden mukaisessa suhteessa.

Jos osakkaan 1 tai 2 momentissa tarkoitettuun käyttöön tai alueeseen kohdistamaan toimenpiteeseen vaaditaan muussa laissa tarkoitettu lupa, osakkaalla on oikeus panna lupa-asia vireille.

29 § Jollei hoitokunta tai toimitsija kutsu koolle osakaskunnan tai edustajiston kokousta, joka sääntöjen tai kokouksessa tehdyn päätöksen mukaan on pidettävä määrättynä aikana, osakkaalla tai edustajiston jäsenellä on oikeus toimittaa kutsu osakaskunnan kustannuksella. Sama koskee sellaisen kokouksen koolle kutsumista, jota koskeva vaatimus on tehty 9 §:n 2 momentin mukaisesti jollei kutsua ole toimitettu kolmen viikon kuluessa siitä, kun vaatimus kokouksen pitämisestä esitettiin hoitokunnalle tai toimitsijalle.

30 § Jos osakas on kokouksen tiedottamista tai 10 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tekemistä varten taikka muusta sellaisesta syystä joutunut panemaan omia varojaan osakaskunnan asian hoitamiseen, hänellä on oikeus saada kustannukset takaisin osakaskunnalta. Jos osakas on ilmeisen aiheettomasti kutsunut kokoon osakaskunnan kokouksen, kokouksesta aiheutuneet kustannukset jäävät hänen vahingokseen.

30 a § (1.1.2001/686) Hoitokunnan jäsen, toimitsija ja osakaskunnan toimihenkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut osakaskunnalle. Sama koskee tätä lakia tai osakaskunnan sääntöjä rikkomalla osakaskunnan jäsenelle aiheutettua vahinkoa.

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa säädetään.

Kanne osakaskunnalle aiheutetun vahingon korvaamisesta voidaan nostaa myös osakaskunnan kotipaikan tuomioistuimessa.

31 § (1.1.2001/686) Osakaskunta voi hankkia osakaskiinteistölle kuuluvan osuuden yhteiseen alueeseen tai yhteiseen erityiseen etuuteen. Hankittu osuus on liitettävä osakaskiinteistöihin niiden osuuksien mukaisessa suhteessa toimituksessa, josta on voimassa mitä kiinteistönmuodostamislain (554/1995) 13 luvussa osuuden tai etuuden siirtämisestä kiinteistöstä toiseen säädetään. Siirto voidaan suorittaa siinäkin tapauksessa, että jokin osakaskiinteistö sijaitsee toisessa kunnassa.

Osakaskunnan luovutuksella saaman alueen liittämisestä yhteiseen alueeseen säädetään kiinteistönmuodostamislain 13 luvussa.

31 a § (1.1.2001/686) Jos yhteisen alueen tai erityisen etuuden osakaskunta on järjestäytynyt tässä laissa säädetyllä tavalla, yhteistä aluetta tai yhteistä erityistä etuutta koskeva korvaus maksetaan osakaskunnalle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu korvaus maksetaan järjestäytymättömän osakaskunnan osakkaille, jos osakkaat ovat tiedossa ja jos korvaus on merkittävä. Korvaus maksetaan kuitenkin järjestäytymättömälle osakaskunnalle, jos korvaus on vähäinen tai jos osakaskunta on kokouksessaan päättänyt ilmoittaa, miten korvaus sille on maksettava. Jollei järjestäytymätön osakaskunta ole tehnyt edellä tarkoitettua päätöstä taikka jollei yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden osakkaita ole selvitetty siten, että osakkaille maksettava korvaus voidaan jakaa osakkaiden kesken, korvaus talletetaan lääninhallitukseen. Jos talletettua korvausta ei nosteta 14 päivän kuluessa, lää-

ninhallituksen on talletettava korvaussumma pankkiin sitä varten perustettavalle tilille.

Talletettu korvaus on maksettava osakaskunnalle sen jälkeen, kun osakaskunta on järjestäytynyt taikka kokouksessaan päättänyt korvauksen nostamisesta sekä valinnut tehtävän hoitamista varten asiamiehen. Ennen kuin korvaus on maksettu osakaskunnalle, lääninhallituksen on maksettava korvaussummasta järjestäytymättömän osakaskunnan osakkaalle kuuluva osuus, jos osakas esittää luotettavan selvityksen osuutensa suuruudesta.

32 § Jos osakaskunnalle maksettu korvaus on jaettu osakkaille, kukin osakas on henkilökohtaisesti vastuussa nostamiensa varojen palauttamisesta korkoineen siinä tapauksessa, että varoja joudutaan sitoumuksen, tuomion tai muun vastaavan perusteen nojalla palauttamaan maksajalle tai sille, jolle hänen oikeutensa on siirtynyt. Tällainen maksu saadaan periä osakkaalta samassa järjestyksessä kuin osakaskunnalta.

32 a § (1.1.2001/686) Osakaskunnan rahavarat on talletettava osakaskunnan lukuun avatulle tilille pankissa, jos osakkaat, joiden yhteenlasketut osuudet edustavat vähintään kymmenettä osaa kaikista osuuksista, sitä vaativat. Osakaskunnan merkittävä rahaliikenne on hoidettava pankin kautta.

32 b § (1.1.2001/686) Jos osakaskunta ei ole kirjanpitolain (1336/1997) mukaan kirjanpitovelvollinen ja jos osakkaat eivät yksimielisesti toisin sovi, osakaskunnan tuloja ja menoja koskevat asiakirjat, tositteet ja liiketapahtumia koskeva kirjeenvaihto on säilytettävä vähintään kuusi vuotta sen vuoden lopusta, jonka aikana tilikausi on päättynyt, siten järjestettyinä, että tositteiden ja kirjausten välinen yhteys voidaan vaikeuksitta todeta.

Osakaskunnasta, joka harjoittaa sellaista liike- tai ammattitoimintaa, jonka perusteella osakaskunta on kirjanpitolain mukaan kirjanpitovelvollinen, on voimassa, mitä kirjanpitolaissa säädetään.

32 c § (1.1.2001/686) Osakkaalla on oikeus osakaskunnassa tutustua osakaskunnan kirjanpitoon ja muihin osakaskunnan toimintaan liittyviin asiakirjoihin. Osakkalla on oikeus käyttää avustajaa sekä oikeus saada jäljennöksiä kirjanpidosta ja muista asiakirjoista. Tällöin osakaskunnalla on oikeus saada osakkaalta korvaus osakaskunnalle aiheutuneista asiakirjojen jäljentämis- ja lähettämiskuluista.

33 § (1.1.2001/686) Osakaskunnan säännöistä on lähetettävä asianomaiselle maanmittaustoimistolle ja työvoima- ja elinkeinokeskukselle ote, josta ilmenevät 18 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tiedot. Samoin maanmittaustoimistolle ja työvoima- ja elinkeinokeskukselle on lähetettävä tiedot hoitokunnan puheenjohtajasta ja varapuheenjohtajasta tai toimitsijasta ja hänen varamiehestään sekä heidän osoitteistaan.

33 a § (1.1.2001/686) Jos koko yhteinen alue lunastetaan tai jaetaan osakaskiinteistöjen kesken taikka myydään ulosottotoimin tai muutoin osakaskunnan kokouksen päätöksellä osakkaiden hyväksi, osakaskunnan kaikki velat erääntyvät maksettaviksi, ja osakaskunta on katsottava purkautuneeksi, kun sen velat on maksettu. Jos kaikki osakaskunnan velkojat eivät ole osakaskunnan tiedossa, osakaskunnan on otettava julkinen haaste tuntemattomille velkojille. Jos osakaskunnan varat ovat velkoja suuremmat ja osakaskunnan osakkaiden välisistä oikeussuhteista ei muuta johdu, ylijäämä on jaettava heidän keskensä osakaskiinteistöjen osuuksien mukaan.

Kun yhteinen alue 1 momentin mukaisesti on lunastettu, jaettu tai myyty, hoitokunnan tai toimitsijan taikka, jollei näitä ole, jonkun osakkaista on ilmoitettava osakaskunnan purkautumisesta maanmittaustoimistolle 45 päivän kuluessa siitä, kun osakaskunnan velat on maksettu.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään yhteisen alueen osakaskunnan purkamisesta ja purkautumisesta, koskee soveltuvin osin yhteisen erityisen etuuden osakaskuntaa, jos koko yhteinen erityinen etuus jaetaan osakaskiinteistöjen kesken tai lakkautetaan.

34 § Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

35 § Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä syyskuuta 1989, ja sillä kumotaan eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista 9 päivänä toukokuuta 1940 annettu laki (204/40) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

36 § Jos yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden hallinto on ennen tämän lain voimaantuloa järjestetty pysyvästi eräistä yhteisistä alueista ja niihin verrattavista etuuksista annetun lain 7 §:n mukaisesti, katsotaan tällaisen alueen tai etuuden osakkaiden muodostavan tässä laissa tarkoitetun järjestäytyneen osakaskunnan. Sanottuun osakaskuntaan sovelletaan tämän lain järjestäytynyttä osakaskuntaa koskevia säännöksiä, jos vahvistetusta ohjesäännöstä ei muuta johdu.

Jos osakkaat ovat ennen tämän lain voimaantuloa sopineet yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden hallinnosta, jää sopimus edelleen voimaan.

Jos laissa tai asetuksessa on viitattu lainkohtaan, jonka sijaan on tullut tämän lain säännös, on tämän lain säännöstä sovellettava.

Maastoliikennelaki

N:o 1710

Annettu Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1995

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleiset säännökset

1 §
Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on ehkäistä haittoja, joita luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka yksityiselle edulle aiheutuu moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä maastossa ja moottorikelkkailureitillä, sekä edistää liikenneturvallisuutta.

Haittojen ehkäisemiseksi ja liikenneturvallisuuden edistämiseksi on noudatettava myös, mitä muualla laissa säädetään.

2 §
Soveltamisalan rajoitus

Tätä lakia sovelletaan moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämiseen maastossa ja moottorikelkkailureitillä.

Tämä laki ei koske ilma-aluksia, aluksia eikä veneitä.

3 §
Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) moottorikäyttöisellä ajoneuvolla konevoimalla liikkuvaa kulkuvälinettä, joka kulkee maalla tai jäällä taikka kulkiessaan tukeutuu maahan taikka jäähän eikä kulje kiskoilla; ja

2) maastolla maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen.

2 luku
Maastoliikenteen haittojen ehkäiseminen

4 §
Oikeus liikkua maastossa

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ei saa liikkua eikä sitä saa pysäyttää tai pysäköidä maastossa maa-alueella ilman maan omistajan tai haltijan lupaa.

Lupaa ei kuitenkaan tarvita:

1) poliisin, tullilaitoksen tai rajavartiolaitoksen virkatehtäviin tai sairaankuljetukseen taikka palo- ja pelastustoimen tehtäviin;

2) muihin kuin 1 kohdassa tarkoitettuihin virkatehtäviin, energia- tai tietoliikennelaitteiden huoltotöihin eikä liikkumiseen näissä tehtävissä tai töissä lumipeitteen aikana taikka lumettomassa maastossa erityisen tärkeistä syistä;

3) poronhoitoon kuuluviin töihin poronhoitolaissa (848/90) tarkoitetulla poronhoitoalueella ja sen välittömässä läheisyydessä lumipeitteen aikana eikä liikkumiseen näihin töihin kuuluvissa välttämättömissä tehtävissä lumettomassa maastossa;

4) kalastuksen vaatimaan, siitä merkityksellisen osan toimeentulostaan saavan henkilön kulkemiseen moottorikelkalla lumipeitteen aikana;

5) ammattimaisessa metsätaloustyössä käytettävien koneiden huolto- ja korjaustöiden vaatimaan kulkemiseen lumipeitteen aikana;

6) vaikeiden tieolojen ja vakinaisen asunnon sijainnin vuoksi välttämättömään kulkemiseen;

7) vaikeasti liikuntavammaisen henkilön ja hänen saattajansa liikkumiseen maastossa; eikä

8) taajaman ulkopuolella moottorikäyttöisen ajoneuvon pysäyttämiseen ja pysäköimiseen tien välittömään läheisyyteen, jos turvallinen pysäköinti sitä edellyttää eikä siitä aiheudu alueen omistajalle tai haltijalle kohtuutonta haittaa.

Jokaisella on oikeus liikkua jääpeitteisellä vesialueella, siten kuin siitä säädetään vesilain (264/61) 1 luvun 24 §:ssä, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu. Milloin liikkumiseen tai toimintaan tarvitaan vesialueen omistajan tai haltijan lupa, voi yhteisen vesialueen järjestäytymättömän osakaskunnan puolesta luvan antaa myös vesialueen kalastuskunnan johtokunta. Milloin kysymys on yleisestä vesialueesta, luvasta päättää se viranomainen tai valtion laitos, jonka hallinnassa alue on.

5 §
Moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttäminen maastossa

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa tien ulkopuolella kuljetettaessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta vaaran ja vahingon välttämiseksi.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa on maastossa käytettävä siten, että vältetään vahingon ja haitan aiheuttamista luonnolle ja muulle ympäristölle, kiinteistölle ja luontaiselinkeinolle sekä tarpeettoman häiriön aiheuttamista asutukselle ja muulle ympäristölle.

6 §
Ikärajoitus

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa saa maastossa kuljettaa 15 vuotta täyttänyt.

Edellä 1 momentissa säädetty ikävaatimus ei koske moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajaa ajettaessa yksinomaan yleiseltä liikenteeltä eristetyllä työmaalla taikka tehdas-, satama-, varasto-, kilpailu- tai muulla vastaavalla alueella.

Moottorikäyttöistä ajoneuvoa ei saa muualla kuin 2 momentissa tarkoitetulla alueella tapahtuvaa ajamista varten luovuttaa alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi.

7 §
Ajoneuvotyyppiä koskevat kiellot ja rajoitukset

Jos moottorikäyttöisen ajoneuvotyypin käyttämisestä maastossa aiheutuu erityisen huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, valtioneuvosto voi kieltää ajoneuvotyypin maastossa käytön tai rajoittaa sitä.

8 §
Alueelliset kiellot ja rajoitukset

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 §:ssä tarkoitettujen haittojen ehkäisemiseksi kieltää moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisen tietyllä maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella muuhun kuin 4 §:n 2 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun liikkumiseen taikka rajoittaa sitä. Kielto tai rajoitus on voimassa määräajan tai toistaiseksi.

Kielto tai rajoitus ei nopeusrajoitusta lukuun ottamatta koske 4 §:n 2 momentin 3–6 kohdassa tarkoitettua ajoa, ellei alueellinen ympäristökeskus erityisen painavista syistä toisin määrää.

Alueellinen ympäristökeskus voi 1 momentissa tarkoitetussa päätöksessään määrätä nopeusrajoituksen maastossa alemmaksi kuin 29 §:n nojalla säädetty yleinen nopeusrajoitus.

9 §
Kielto- ja rajoitusasiain käsittely

Esityksen alueellisen kiellon tai rajoituksen määräämisestä voi tehdä asianomainen kunta tai kunnan jäsen, paliskunta taikka sellainen viranomainen, yhteisö ja maanomistaja, jota asia koskee. Kiellon tai rajoituksen määräämisen voi panna vireille myös alueellinen ympäristökeskus.

Alueellisen ympäristökeskuksen on ennen kiellon tai rajoituksen määräämistä kuultava kuntaa, jonka aluetta kielto tai rajoitus koskee, sekä varattava tilaisuus niille viranomaisille, yhteisöille ja maanomistajille sekä muille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos kielto tai rajoitus määrätään kunnan esityksestä, se on määrättävä esityksen mukaisena, jollei esityksestä poikkeaminen kohtelun tai alueellisen yhtenäisyyden vuoksi taikka muusta erityisestä syystä.

10 §
Kiellon ja rajoituksen voimaantulo

Alueellinen ympäristökeskus voi määrätä, että kielto tai rajoitus tulee voimaan muutoksenhausta huolimatta päätöksessä määrätyllä tavalla sen jälkeen, kun päätöksestä on tiedotettu. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

11 §
Kiellon tai rajoituksen merkitseminen

Alueellinen kielto tai rajoitus on merkittävä alueelle, jota se koskee, tai sen läheisyyteen. Alueellisen ympäristökeskuksen tulee määrätä merkitsemisestä kieltoa tai rajoitusta koskevassa päätöksessä. Jollei merkitsemisestä ole päätöksessä muuta määrätty, kiellon tai rajoituksen merkitsemisestä vastaa alueellinen ympäristökeskus. Velvollisuus kiellon tai rajoituksen merkitsemiseen valtion maa-alueella tai jääpeitteisellä vesialueella on kuitenkin sillä viranomaisella, jonka hallinnassa alue on. Jos kielto tai rajoitus on annettu pelkästään yksityisen edun suojelemiseksi, merkitsemisestä vastaa hakija.

Kieltoa tai rajoitusta osoittavat merkit saadaan asettaa toisen omistamalle tai hallitsemalle alueelle riippumatta alueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos merkeistä ei aiheudu omistajalle tai haltijalle mainittavaa haittaa.

12 §
Päätöksen muuttaminen

Alueellinen ympäristökeskus voi muuttaa 8 §:n nojalla annettua päätöstä, jos sitä tehtäessä vallinneet olot ovat olennaisesti muuttuneet tai jos päätöksen perusteiden myöhemmin todetaan olleen olennaisesti erilaiset kuin päätöstä annettaessa on edellytetty. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 9–11 §:ssä säädetään.

3 luku
Moottorikelkkailureitit

13 §
Moottorikelkkailureitti

Tässä laissa säädetyllä tavalla voidaan perustaa yleinen oikeus ajaa moottorikelkalla maastosta merkitsemällä erotetulla reitillä (moottorikelkkailureitti) lumipeitteen aikaan.

Moottorikelkkailureitti on tieliikennelain 2 §:ssä määritelty tie, joka on tarkoitettu moottorikelkkaliikenteeseen. Moottorikelkkailureittiin voivat kuulua myös pysyvästi tarvittavat levähdysalueet ja reitin huoltoalueet.

Moottorikelkkailureitin perustamisesta ja lakkauttamisesta luonnonsuojelulaissa (71/23) tarkoitetulla valtiolle kuuluvalla suojelualueella päättää alueen hallinnan mukaan Metsähallitus tai Metsäntutkimuslaitos. Tämän luvun säännösten, lukuun ottamatta 20 ja 21 §:ää, sijasta näihin reitteihin sovelletaan Metsähallituksen tai metsäntutkimuslaitoksen päätöksessä määrättyjä ehtoja. Perustettaessa moottorikelkkailureittiä yksityiselle luonnonsuojelualueelle noudatetaan, mitä näiden alueiden perustamisesta säädetään luonnonsuojelulaissa.

Erämaalain (62/91) tarkoittamalle erämaa-alueelle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti päättämällä siitä alueen hoito- ja käyttösuunnitelmissa.

14 §
Reitin pitäjä

Reitin pitäjänä voi toimia kunta, kuntayhtymä, valtio tai yhteisö taikka elinkeinoharjoittaja.

Reitin pitäjän hyväksyy kunnan ympäristönsuojelulautakunta päättäessään reittisuunnitelmasta. Reitin pitäjän vaihtamiseen tarvitaan kunnan ympäristönsuojelulautakunnan hyväksyminen.

15 §

Reittisuunnitelma

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi on laadittava reittisuunnitelma, jonka hyväksymisestä päättää kunnan ympäristönsuojelulautakunta.

Reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja reittiin kuuluvat levähdys- ja huoltoalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella tarvittaessa merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti tulisi kulkemaan.

16 §

Moottorikelkkailureitin perustaminen

Moottorikelkkailureitti perustetaan lainvoimaisen reittisuunnitelman perusteella joko reittitoimituksessa tai maanomistajan ja reitin pitäjän välisellä kirjallisella sopimuksella.

Moottorikelkkailureittiä ei saa perustaa, jos sen käyttämisestä aiheutuisi luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle, maa- ja metsätaloudelle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitti voidaan perustaa riippumatta maa-alueen tai vesialueen omistajan tai haltijan suostumuksesta, jos reitin perustaminen on tarpeen yleisen kulkuyhteyden luomiseksi tai yleisen virkistyskäytön kannalta eikä reitistä aiheudu maa-alueen omistajalle tai haltijalle eikä poronhoidolle huomattavaa haittaa.

Moottorikelkkailureitistä kiinteistölle, maa-alueen omistajalle tai haltijalle, poronhoidolle tai ammattimaiselle kalastukselle aiheutuva vahinko ja haitta on reitin pitäjän korvattava.

17 §

Reittitoimitus

Reitin pitäjän on haettava reittitoimitusta maanmittaustoimistolta vuoden kuluessa siitä, kun reittisuunnitelma on hyväksytty lainvoimaisella päätöksellä.

Moottorikelkkailureitin perustamiseksi pidettävässä reittitoimituksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä ulkoilulain (606/73) 5–8 §:ssä säädetään ulkoilureittitoimituksen hakemisesta, kustannuksista, toimitusmiehistä, toimituksen kulusta sekä korvauksista, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

Muusta menettelystä reittitoimituksessa, muutoksenhausta toimituksessa annettuun päätökseen tai suoritettuun toimenpiteeseen sekä kiinteistörekisteriin merkitsemisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä näistä seikoista säädetään yksityisistä teistä annetun lain (358/62) säännöksissä tietoimituksesta, jollei tämän lain säännöksistä muuta johdu.

18 §

Sopimukseen perustuvan reitin merkitseminen kiinteistörekisteriin

Sopimukseen perustuva, pysyväksi tarkoitettu moottorikelkkailureitti merkitään asianomaisen kiinteistön kohdalle kiinteistörekisteriin, jos reitin pitäjä sitä pyytää. Tällöin on suoritettava sopimukseen perustuva 17 §:ssä tarkoitettu reittitoimitus reitin sijainnin määrittämiseksi, edellä 16 §:n 4 momentissa tarkoitettujen korvausten määräämiseksi sekä muiden sellaisten asioiden käsittelemiseksi, joihin sopimus antaa aihetta.

19 §

Reitin käyttöönotto

Kun reittisuunnitelma on saanut lainvoiman, korvaukset on suoritettu ja reitti merkitty maastoon, reitti voidaan ottaa yleiseen käyttöön.

Reitin pitäjällä on oikeus poistaa reitiltä ajoa haittaavia puita, pensaita sekä muita vähäisiä luonnonesteitä. Reitin pitäjän on tarvittaessa tehtävä reitillä olevaan aitaan sellainen portti, veräjä tai muu laite, ettei reitistä aiheudu haittaa kiinteistön tarkoituksenmukaiselle käytölle eikä poronhoidolle, ja pidettävä se kunnossa.

20 §

Reitin pitäjän tehtävät ja vastuu

Reitin pitäjän tehtävänä on huolehtia siitä, että moottorikelkkailureitti on vuosittaisella käyttöönottohetkellä ajettavassa kunnossa ja että reitin varrelle tällöin sijoitetaan reitin kulkua ja liikennettä olennaisesti vaarantavia paikkoja osoittavat sekä muut tarpeelliset liikennemerkit.

21 §

Vastuu vahingoista

Reitin pitäjä ei ole velvollinen korvaamaan reitin käyttäjälle tai kolmannelle osapuolelle reitin käyttämisestä aiheutuvaa vahinkoa, jollei vahinko ole johtunut reitin pitäjän huolimattomuudesta tai tahallisuudesta. Korvaus vahingosta määrätään noudattaen soveltuvin osin vahingonkorvauslain (412/74) säännöksiä.

Reittitoimituksessa määrättävistä korvauksista säädetään 16 §:n 4 momentissa ja 17 §:n 2 momentissa.

Reitin pitämisestä johtuvasta ympäristövahingosta on kuitenkin voimassa, mitä ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (73/94) säädetään.

22 §

Reitin siirtäminen

Moottorikelkkailureitin pysyvästä siirtämisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä reitin perustamisesta säädetään.

Kunnan ympäristönsuojelulautakunta voi antaa luvan tilapäisesti tai vähäisiltä osin siirtää reitin kulkua maastossa, jos maanomistaja tai haltija siihen suostuu.

23 §
Reitin lakkauttaminen

Moottorikelkkailureitti lakkautetaan reitin pitäjän ilmoituksesta. Kunnan ympäristönsuojelulautakunta voi lakkauttaa reitin tai sen osan myös, jos reittiin tai sen osaan ei olosuhteiden muuttumisen vuoksi enää ole yleistä tarvetta tai jos lakkauttamiseen ilmenee muuta erityistä syytä. Reitin lakkautuspäätöksessä voidaan määrätä niistä toimista, joita reitin lakkauttaminen edellyttää.

Kunnan on ilmoitettava reitin tai sen osan lakkauttamisesta kiinteistörekisterin pitäjälle, jonka asiana on huolehtia siitä, että reitin lakkauttamisesta tehdään tarpeelliset merkinnät kiinteistörekisteriin.

24 §
Ajaminen metsätiellä

Moottorikelkalla saa ajaa metsätiellä lumipeitteen aikana, jos tien pitäjä on sulkenut tien muiden moottorikäyttöisten ajoneuvojen kuin moottorikelkkojen liikenteeltä.

Metsätie voidaan sulkea yksityisiltä teistä annetun lain 96 §:n estämättä. Jos metsätien perustamiseen on saatu tai kunnossapitoon saadaan mainitun lain mukaista valtion tai kunnan avustusta, voidaan metsätie sulkea vain, mikäli kunta on sulkemisen hyväksynyt.

Suljetulle metsätielle voidaan perustaa moottorikelkkailureitti.

4 luku
Rangaistussäännökset

25 §
Maastoliikennerikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) rikkoo 4 §:n säännöksiä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikkumisesta, pysäyttämisestä ja pysäköinnistä maastossa,

2) rikkoo 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua huolehtimisvelvollisuutta ja teko on omiaan aiheuttamaan ilmeistä vahinkoa tai haittaa luonnolle, muulle ympäristölle, kiinteistölle tai luontaiselinkeinolle taikka huomattavaa häiriötä asutukselle,

3) luovuttaa moottorikäyttöisen ajoneuvon alle 15-vuotiaan kuljetettavaksi vastoin 6 §:n säännöksiä,

4) käyttää moottorikäyttöistä ajoneuvoa maastossa vastoin valtioneuvoston 7 §:n taikka alueellisen ympäristökeskuksen 8 §:n perusteella antamaa kieltoa tai rajoitusta,

5) ylittää 29 §:n nojalla annetun yleisen nopeusrajoituksen maastossa,

6) rikkoo 30 §:n säännöksiä kilpailujen ja harjoitusten luvanvaraisuudesta tai

7) jättää noudattamatta 33 §:ssä mainitun pysähtymismerkin,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta tai 26 §:stä muuta johdu, maastoliikennerikkomuksesta sakkoon.

26 §
Ajoneuvon luvaton pysäyttäminen ja pysäköiminen

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitetusta moottorikäyttöisen ajoneuvon luvattomasta pysäyttämisestä tai pysäköimisestä toisen maalla voidaan määrätä suoritettavaksi pysäköintivirhemaksu siten kuin siitä pysäköintivirhemaksusta annetussa laissa (248/70) säädetään.

Mikäli luvattomasta pysäköimisestä aiheutuu huomattavaa haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, luontaiselinkeinolle taikka yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle taikka kohtuutonta haittaa maan omistajalle tai haltijalle, tuomitaan rangaistus 25 §:n 1 kohdan mukaan.

27 §
Syyteoikeus

Virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä 25 §:n 1 tai 2 kohdassa tarkoitetusta teosta, jolla on loukattu ainoastaan yksityisen etua tai oikeutta, ellei asianomistaja ilmoita sitä syytteeseen pantavaksi.

5 luku
Erinäiset säännökset

28 §
Alueellisen ympäristökeskuksen erityislupa

Alueellinen ympäristökeskus voi hakemuksesta myöntää henkilölle, jonka liikuntakyky on ián, vamman tai sairauden vuoksi rajoittunut, luvan poiketa 4 tai 8 §:ssä säädetystä kiellosta tai rajoituksesta.

29 §
Yleinen nopeusrajoitus

Yleisestä nopeusrajoituksesta maastossa säädetään asetuksella. Yleinen nopeusrajoitus ei koske 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta eikä 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua yleiselta liikenteeltä eristettyä aluetta.

Hälytysajoneuvon ja maastoliikenteen valvontaan käytettävän ajoneuvon kuljettaja saa ylittää 1 momentissa tarkoitetun suurimman sallitun nopeuden, jos tehtävän kiireellisyys sitä välttämättä edellyttää.

30 §
Lupa kilpailuihin ja harjoituksiin

Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla tapahtuvaan kilpailujen ja harjoitusten toistuvaan tai pysyvään järjestämiseen samassa maastossa on haettava sen lisäksi, mitä luvan ja suostumuksenvaraisuudesta muualla säädetään, kunnan ympäristönsuojelulautakunnan lupa. Lupaa ei kuitenkaan tarvita tätä tarkoitusta varten asema- tai rakennuskaavassa varatulle alueelle tai alueelle, jolle on annettu ympäristölupamenettelylaissa (735/91) tarkoitettu ympäristölupa.

Lupa on haettava myös yksittäisen tapahtuman järjestämiseen, jos tapahtumasta on odotettavissa huomattavia haittoja luonnolle, muulle ympäristölle, asu-

tukselle, yleiselle virkistyskäytölle, kalastukselle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle. Ympäristönsuojelulautakunnan lupaa ei kuitenkaan tarvita poliisin, palo- ja pelastustoimen viranomaisten tai puolustusvoimien harjoituksiin.

Tässä pykälässä tarkoitetun luvan myöntämisen edellytyksinä ovat, että tapahtuma täyttää riittävät turvallisuuden vaatimukset ja ettei toiminnasta aiheudu kohtuutonta haittaa luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, asutukselle, yleiselle virkistyskäytölle tai muulle yleiselle edulle, sekä että toiminnan järjestämiseen on saatu alueen omistajan tai haltijan kirjallinen lupa.

31 §

Muutoksenhaku

Edellä 30 §:ssä tarkoitetusta luvasta valitettaessa sovelletaan muutoksenhausta hallintoasioissa annettua lakia (154/50).

32 §

Valvonta

Tämän lain toimeenpano ja lain noudattamisen ylin valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle. Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten yleinen valvonta kuuluu alueelliselle ympäristökeskukselle toimialueellaan ja kunnassa kunnan ympäristönsuojelulautakunnalle.

Moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa valvovat poliisi, tullilaitos ja rajavartiolaitos.

Metsähallitus ja Metsäntutkimuslaitos valvovat hallinnassaan olevilla alueilla moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämistä maastossa.

33 §

Pysähtymisvelvollisuus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon kuljettajan on välittömästi pysähdyttävä virkapukuisen tai näkyvällä virkamerkillä varustetun poliisi-, tulli- tai rajavartiomiehen antamasta merkistä taikka sellaisen Metsähallituksen tai Metsäntutkimuslaitoksen virkamiehen antamasta merkistä, jolla on poliisivaltuudet.

34 §

Oikeus keskeyttää luvanvarainen toiminta

Poliisi voi keskeyttää 30 §:ssä tarkoitetun tapahtuman, jos tapahtumaan ei ole saatu lainvoimaista lupaa.

35 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

36 §

Ympäristöministeriön ohjeet

Ympäristöministeriö antaa tarvittaessa ohjeita moottorikäyttöisten ajoneuvojen maastossa käyttämistä koskevien kieltojen ja rajoitusten määräämisestä ja merkitsemisestä, moottorikelkkailureiteistä ja niiden suunnittelusta sekä muusta moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttämisestä luonnolle tai muulle ympäristölle, luonnon yleiselle virkistyskäytölle taikka luontaiselinkeinolle aiheutuvien haittojen ehkäisemisestä.

37 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1996.

Tällä lailla kumotaan 12 päivänä huhtikuuta 1991 annettu maastoliikennelaki (670/91) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

38 §

Siirtymäsäännös

Lääninhallituksen tai alueellisen ympäristökeskuksen 37 §:n 2 momentissa kumotun lain tai vastaavan aikaisemman lain nojalla määräämä kielto tai rajoitus on voimassa sitä koskevassa päätöksessä mainitun ajan, jollei päätöstä tämän lain nojalla muuteta tai kumota.

Helsingissä 22 päivänä joulukuuta 1995

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maastoliikenneasetus

N:o 10

Annettu Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1996

Ympäristöministerin esittelystä säädetään 22 päivänä joulukuuta 1995 annetun maastoliikennelain (1710/95) 35 §:n nojalla:

1 luku
Kielto- ja rajoitusasian käsittely

1 §
Esityksen tekeminen

Maastoliikennelain (1710/95) 9 §:n 1 momentissa tarkoitettu esitys moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttöä maastossa koskevan kiellon tai rajoituksen määräämisestä on tehtävä kirjallisesti sille alueelliselle ympäristökeskukselle, jonka toimialueella esityksessä tarkoitettu alue sijaitsee.

Esityksestä tulee käydä ilmi kiellon tai rajoituksen voimassaoloaika ja perusteet sekä muut asian käsittely kannalta tarpeelliset seikat. Alue, jolle kieltoa tai rajoitusta haetaan, on osoitettava mittakaavaltaan asianmukaisella kartalla.

2 §
Lausuntojen pyytäminen

Alueellisen ympäristökeskuksen on pyydettävä esityksestä asianomaisen kunnan lausunto, jollei kysymyksessä ole kunnan esitys. Asianomaiselle maan omistajalle tai haltijalle, asianomaiselle paliskunnalle ja valvontaviranomaisille sekä muille, joita asia koskee, on varattava tilaisuus antaa lausunto esityksestä.

3 §
Kuuluttaminen esityksestä

Alueellisen ympäristökeskuksen tai, jos kunta on esityksen tekijänä, kunnan on tiedotettava esityksestä kuuluttamalla vähintään 14 päivän ajan kunnan ilmoitustaululla siten kuin julkisista kuulutuksista annetussa laissa (34/25) säädetään. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi ilmoitettava riittävän ajoissa vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Kuulutuskustannukset maksetaan valtion varoista.

Esitystä koskevien tietojen tulee olla saatavilla asianomaisessa kunnassa kuulutusajan.

4 §
Muistutukset

Muistutukset esityksen johdosta on alueelliselle ympäristökeskukselle osoitettuina toimitettava kunnanhallitukselle 14 päivän kuluessa kuulutusajan päättymisestä. Kunnan on toimitettava muistutukset alueelliselle ympäristökeskukselle.

5 §
Kuuluttaminen päätöksestä

Alueellisen ympäristökeskuksen on tiedotettava päätöksestään noudattamalla soveltuvin osin, mitä 3 §:ssä säädetään. Päätöstä koskevasta kuulutuksesta on käytävä ilmi päätöksen antaja, antopäivä, päätöksen pääasiallinen sisältö sekä kiellon tai rajoituksen voimaantulo. Kuulutuksesta tulee myös käydä ilmi, missä päätöstä koskevat tarkemmat tiedot ovat saatavilla.

6 §
Päätöksen tiedoksi antaminen

Alueellisen ympäristökeskuksen on annettava päätös tiedoksi esityksen tekijälle, asianomaiselle kunnalle, maan omistajalle tai haltijalle sekä asianomaisille valvontaviranomaisille hyvissä ajoin ennen kiellon tai rajoituksen voimaantuloa. Poronhoitoaluetta koskeva päätös on annettava tiedoksi myös asianomaiselle paliskunnalle.

Kunnan tulee pitää päätöstä koskevat tiedot saatavilla niin kauan kun kielto tai rajoitus on voimassa.

2 luku
Moottorikelkkailureittiä koskevan asian käsittely

7 §
Reittisuunnitelman sisältö

Maastoliikennelain 15 §:ssä tarkoitetussa reittisuunnitelmassa on osoitettava reitin kulku ja sen mahdolliset liitännäisalueet niin, että ne voidaan suunnitelman perusteella merkitä maastoon. Suunnitelmassa on myös mainittava ne kiinteistöt, joiden kautta reitti kulkisi, sekä esitettävä muut reitin perustamisen ja pitämisen kannalta tarpeelliset tiedot. Suunnitelmaan on liitettävä mittakaavaltaan asianmukainen reitin kulkua osoittava kartta.

8 §
Lausuntojen pyytäminen

Reittisuunnitelmasta on ennen sen hyväksymistä pyydettävä tarpeelliset lausunnot ja varattava niille, joita asia koskee, tilaisuus tulla kuulluksi. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä 2 ja 3 §:ssä säädetään.

9 §
Päätöksestä tiedottaminen

Kunnan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksestä hyväksyä reittisuunnitelma on tiedotettava noudattamalla soveltuvin osin, mitä 5 ja 6 §:ssä säädetään.

10 §
Kuulutuskustannukset

Reitin pitäjän on maksettava reittisuunnitelman hyväksymismenettelystä aiheutuvat kuulutuskustannukset. Kuulutuskustannukset, jotka aiheutuvat kunnan ympäristönsuojelulautakunnan päätöksen vahvistamisesta, maksetaan kuitenkin valtion varoista.

3 luku
Erinäisiä säännöksiä

11 §
Maastoliikennemerkki

Maastoliikenne kielletty. Merkillä ilmoitetaan, että alueellinen ympäristökeskus on maastoliikennelain 8 §:n nojalla kieltänyt maastoliikenteen tai rajoittanut sitä.

Maastoliikennemerkin koko on 400 × 400 mm. Erityisestä syystä voidaan käyttää kokoa 600 × 600 mm tai 200 × 200 mm.

12 §
Maastoliikennemerkin lisäkilvet

Maastoliikennemerkin tarkoituksen tai kohteen selventämiseksi, sen vaikutusalueen tai voimassaoloajan määrittelemiseksi taikka sen vaikutuksen rajoittamiseksi voidaan maastoliikennemerkki varustaa sen alapuolelle asetettavalla suorakaiteen muotoisella lisäkilvellä.

Lisäkilpinä voidaan käyttää myös tieliikenneasetuksen 21 §:ssä tarkoitettuja lisäkilpiä.

13 §
Maastoliikenne poronhoitotöissä

Paliskunnan poroisäntä tai varaisäntä päättää, milloin maastoliikennelain 4 §:n 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetut tehtävät ovat välttämättömiä.

Poroisännän tai varaisännän tehtävänä on antaa poronhoitotöissä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla lumettomassa maastossa liikkuvalle poromiehelle kirjallinen todistus siitä, että edellä 1 momentissa tarkoitetut tehtävät ovat välttämättömiä. Todistus on voimassa enintään kaksi vuotta.

Todistus on pidettävä mukana ja vaadittaessa näytettävä valvontaviranomaiselle.

14 §
Nopeusrajoitus

Moottorikäyttöisen ajoneuvon suurin sallittu nopeus maastossa maa-alueella on 60 km/h. Nopeusrajoitus ei kuitenkaan koske maastoliikennelain 30 §:ssä tarkoitettua kilpailua tai harjoitusta, mikäli asianomainen alue on suljettu muulta liikenteeltä.

Jääpeitteisellä vesialueella suurin sallittu nopeus on 80 km/h. Mikäli ajoneuvoon on kytketty hinattava perävaunu, jossa kuljetetaan henkilöä, on suurin sallittu nopeus maastossa kuitenkin enintään 40 km/h.

15 §
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 20 päivänä tammikuuta 1996.

Helsingissä 12 päivänä tammikuuta 1996

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Jätelaki

(1072/93)

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) jätteellä ainetta tai esinettä, jonka sen haltija on poistanut tai aikoo poistaa käytöstä taikka on velvollinen poistamaan käytöstä,

2) ongelmajätteellä jätettä, joka kemiallisen tai muun ominaisuutensa takia voi aiheuttaa erityistä vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;

3) jätteen tuottajalla luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka toiminnassa syntyy jätettä

4) kiinteistön haltijalla kiinteistön omistajaa tai omistajan vertaista haltijaa taikka kiinteistöä hallitsevaa vuokraoikeuden haltijaa,

5) toiminnan järjestäjällä sataman, tien, ulkoilureitin tai moottorikelkkailureitin pitäjää taikka rautatien haltijaa;

6) jätteen haltijalla jätteen tuottajaa, kiinteistön haltijaa tai toiminnan järjestäjää taikka muuta luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, jonka hallinnassa jäte on;

7) kuljetuksen suorittajalla luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka vastaa jätteen kuljetuksesta jätteen haltijan tai kunnan lukuun

8) jätehuollolla jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja käsittelyä sekä näiden toimintojen tarkkailua ja käsittelypaikan jälkihoitoa;

9) keräyksellä jätteen kokoamista, lajittelua tai yhdistämistä kuljetusta taikka omatoimista hyödyntämistä tai käsittelyä varten;

10) hyödyntämisellä toimintaa, jonka tarkoituksena on ottaa talteen ja käyttöön jätteen sisältämä aine tai energia;

11) käsittelyllä toimintaa, jonka tarkoituksena on jätteen vaarattomaksi tekeminen tai lopullinen sijoittaminen; sekä

12) valvontaviranomaisella lääninhallitusta ja ympäristönsuojelulautakuntaa sekä muutakin viranomaista siltä osin kuin sille on annettu tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä valvontatehtäviä.

Mitä tässä laissa säädetään kunnasta, koskee myös pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskuntaa tai kuntayhtymää siltä osin kuin sille on annettu kunnalle tässä laissa tai sen nojalla säädettyjä tai määrättyjä tehtäviä.

4 luku
Roskaantuminen ja maaperän saastuminen

19 §

Roskaamiskielto

Ympäristöön ei saa jättää roskaa, likaa eikä käytöstä poistettua konetta, laitetta, ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa (roskaamiskielto).

20 §

Roskaantuneen alueen puhdistamisvelvollisuus

Roskaaja on velvollinen puhdistamaan roskaantuneen alueen. Roskaajana pidetään myös huvi- tai muun sellaisen tilaisuuden järjestäjää, jos ympäristö roskaantuu tilaisuuden seurauksena.

Jos roskaajaa ei saada selville tai tavoiteta taikka jos roskaaja laiminlyö puhdistamisvelvollisuutensa ja kysymys on yleisen tai yksityisen tien alueesta taikka sen vieri- tai liitännäisalueesta, rautatiealueesta, yleisen ulkoilu- tai moottorikelkkailureitin alueesta, yleisestä ulkoilu- tai virkistysalueesta taikka muusta näihin rinnastettavasta yleisesti käytettäväksi tarkoitetusta alueesta tai alueesta, jolle on vahvistettu asema-, rakennus- tai rantakaava, on roskaantuneen alueen haltija ja yleisen ulkoilu- tai moottorikelkkailureitin alueella sen pitäjä velvollinen puhdistamaan alueen.

Kadun ja rakennuskaavatien puhdistamisvelvollisuudesta säädetään erikseen.

60 §

Jäterikkomus

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

1) rikkoo 5 §:ssä, 6 §:n 1 momentin 6 tai 8 kohdassa, 7 §:n 4 momentissa, 13 §:n 1 momentissa, 17–19 §:ssä, 22 §:n 1 momentissa, 26 §:ssä, 43 §:n 2 momentissa, 44 §: 2 tai 3 momentissa, 45 §:n 2 tai 3 momentissa, 50 §:ssä, 55 §:n 2 tai 3 momentissa tai 57 §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai määräystä taikka

2) laiminlyö 7–9 §:ssä, 11 §:n 1 momentissa, 12 tai 14 §:ssä, 15 §:n 1 momentissa, 20 §:n 1 tai 2 momentissa, 21 §:ssä, 22 §:n 2 tai 3 momentissa, 23–25 §:ssä, 42 §:n 1 momentissa, 43 §:n 2 momentissa, 45 §:n 1 momentissa, 46 ja 49 §:ssä, 51 §:n 3 momentissa tai 55 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa ole säädetty ankarampaa rangaistusta, *jäterikkomuksesta sakkoon*.

Tämän lain 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta voi poliisi määrätä asetuksella säädettävän suuruisen rikesakon. Muutoin rikesakosta on voimassa, mitä rikesakkolaissa (66/83) tai sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään.

Jäteasetus

(1390/94)

6 luku
Erinäiset säännökset

24 §

Rikesakon määrä

Jätelain 60 §:n 2 momentissa tarkoitetun rikesakon määrä on 200 markkaa.

Laki koiraverosta

(590/79)

1 luku
Verovelvollisuus ja veron määrä

1 § Koirasta on sen mukaan kuin tässä laissa säädetään suoritettava vuosittain koiraveroa sille kunnalle, jonka alueella koiraa edellisen kalenterivuoden (verovuoden) päättyessä on pysyvästi pidetty.

Kunnanvaltuusto voi päättää, että kunnassa ei ole suoritettava koiraveroa. Kunnanvaltuusto voi tällöin myös päättää, että koiranomistaja ei ole velvollinen tekemään lain 5 ja 6 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia ja ettei koirasta ole kirjoitettava 7 §:ssä tarkoitettua valvontalippua.

2 § Velvollinen suorittamaan koiraveroa on koiranomistaja, jonka omistuksessa koira on ollut verovuoden päättyessä.

Mitä koiranmistajasta on tässä laissa säädetty, koskee alaikäisen lapsen holhoojaa, jos koira on lapsen omistuksessa.

3 § Koiravero on enintään 50 euroa, sen mukaan kuin kunnanvaltuusto päättää. (913/2001)

4 § Koiraveroa ei suoriteta:

1) koirasta, joka verovuoden päättyessä on viittä kuukautta nuorempi;

2) koirasta, jonka omistaa valtio tai jonka elatuskustannukset suoritetaan valtion varoista

3) koirasta, jota käytetään porojen paimentamiseen

4) invalidin tai aistiviallisen apu- ja opaskoirasta

5) maanpuolustus tai väestönsuojelutehtäviin todistettavasti koulutetusta koirasta, joka on sitouduttu luovuttamaan näihin tarkoituksiin

6) vahingoittuneen hirvieläimen jäljestämiseen todistettavasti koulutetusta koirasta, joka on sitouduttu tarvittaessa luovuttamaan poliisiviranomaisen käyttöön;

7) koirasta, jonka omistaa vieraan valtion Suomessa olevassa diplomaattisessa tai muussa edustustossa tahi lähetetyn konsulin virastossa palveleva henkilö, hänen perheenjäsenensä tai yksityinen palvelijansa, jos he eivät ole Suomen kansalaisia; sekä

8) koirasta, jota eläinten käyttämisestä tieteellisissä kokeissa annetun asetuksen (33/71) mukaisesti käytetään asetuksessa säädettyihin tarkoituksiin.

2 luku
Ilmoittamisvelvollisuus ja verotusmenettely

5 § Joka verovuonna on saanut koiran omistukseensa, on velvollinen viimeistään seuraavan vuoden helmikuun kuluessa ilmoittamaan koiransa sen kunnan kunnanhallitukselle, jonka alueella hän koiraa pysyvästi pitää. Jos tehtävä on johtosäännössä määrätty viranhaltijalle, ilmoitus on tehtävä tälle.

Ilmoituksen, joka on tehtävä käyttäen kunnanhallituksen sitä varten vahvistamaa lomaketta, tulee sisältää tiedot koiran edellisestä omistajasta, nimestä ja pysyväisestä pitopaikasta, sekä koiran rodusta ja syntymäajasta (koirailmoitus).

Kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan tulee muistuttaa vuosittain tammikuun kuluessa ilmoituksella, joka on julkipantava siten kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan, asianomaisia ilmoitusvelvollisuudesta ja samalla antaa tieto siitä minne koirailmoitukset on annettava ja mistä lomakkeita niitä varten on saatavissa.

6 § Koiranomistajan on tehtävä koirasta muutosilmoitus, jos verovuoden aikana

1) koiran pysyväinen pitopaikka on muuttunut toiseen kuntaan,

2) koira on luovutettu uudelle omistajalle tai

3) koira on kuollut.

Muutosilmoitus on viimeistään verovuotta seuraavan vuoden helmikuussa annettava koirailmoituksen vastaanottaneelle kunnanhallitukselle tai johtosäännössä määrätylle viranhaltijalle. Koirasta, josta koirailmoitusta ei vielä ole tehty, annetaan muutosilmoitus sille kunnanhallitukselle tai johtosäännössä määrätylle viranhaltijalle, jolle koirailmoitus ennen muutoksen tapahtumista olisi tullut tehdä.

7 § Koirasta, josta on suoritettava koiraveroa, tulee kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan vuosittain kirjoituttaa koiraverolippu, johon on merkittävä:

1) koiranomistajan nimi ja osoite;

2) koiran tuntomerkit, ikä ja nimi; sekä

3) veron määrä, maksuaika ja maksupaikka.

Kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan tulee lähettää koiraveroliput koiranomistajille viimeistään verovuotta seuraavan vuoden toukokuussa.

Koirasta, josta ei ole suoritettava veroa, kirjoitetaan valvontalippu, johon merkitään tiedot koiranomistajasta, koirasta ja verovapauden perusteesta. Valvontalippu lähetetään asianomaisille koiranomis-

tajille samanaikaisesti kuin koiraveroliput.

8 § Jos koiranomistaja ei ole säädetyssä ajassa antanut koirailmoitusta koirasta, josta koiraveroa on suoritettava, voi kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty viranhaltija korottaa siltä verovuodelta, jolta ilmoitus olisi ollut annettava, suoritettavan koiraveron enintään kaksinkertaiseksi. Jos koiraveroa 1 momentissa tarkoitetusta syystä ei ole voitu 7 §:n mukaisesti verovuodelta määrätä, on kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan päätöksellään määrättävä koiranomistajan suoritettavaksi koiravero veronmaksun laiminlyömisen johdosta säädettyä viivästyskorkoa vastaavine korkoineen sekä korotettava koiravero enintään kaksinkertaiseksi. Koiraveron määrääminen, jonka johdosta koiranomistajalle on varattava tilaisuus selvityksen antamiseen, on toimitettava viimeistään viidentenä vuotena verovuoden päättymisestä lukien.

Maksuunpannulle ja maksamatta jätetylle koiraverolle on maksettava viivekorko siten kuin siitä säädetään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/95).

9 § Jos koiranomistaja on laiminlyönyt antaa koiran pitopaikkaa tai omistajanvaihdosta koskevan muutosilmoituksen taikka verovapaasta koirasta koirailmoituksen, voi kunnanhallitus tai johtosäännössä määrätty viranhaltija velvoittaa koiranomistajan suorittamaan 10 euron määräisen laiminlyöntimaksun. Laiminlyöntimaksu on maksuunpantava viimeistään viidentenä vuotena sen vuoden päättymisestä, jolta ilmoitus olisi tullut antaa. Laiminlyöntimaksusta on muutoin voimassa, mitä koiraverosta on säädetty. (913/2001)

10 § Milloin koiranomistajalle ilman hänen omaa syytään on jäänyt määräämättä säädetty koiravero, on kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan päätöksellään määrättävä koiravero koiranomistajan suoritettavaksi viimeistään kolmantena vuotena verovuoden päättymisestä.

11 § Sillä jolle koiravero on määrätty, on oikeus tehdä kunnanhallitukselle tai johtosäännössä määrätylle viranhaltijalle kirjallinen oikaisuvaatimus. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään kolmen vuoden kuluessa määräämisvuoden alusta lukien.

Koiravero on suoritettava siitä huolimatta, että koiraveron määräämiseen on haettu muutosta.

12 § Kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan oikaisuvaatimuksen johdosta tekemästä päätöksestä saa valittaa 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siihen lääninoikeuteen, jonka tuomiopiirissä kunta on. Muutoin muutoksenhaussa noudatetaan, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) on säädetty.
Lääninoikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Muutoksenhaussa noudatetaan tällöin, mitä verotuslain 96 §:ssä säädetään.

3 luku
Erityisiä säännöksiä

13 § Koiranomistaja on velvollinen säilyttämään saamansa koiraverolipun tai valvontalipun sekä esittämään sen verotuksen valvontaa toimittaville kunnallisille viranomaisille tai valvontaa kunnan toimeksiannosta suorittaville muille henkilöille.

14 § Kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan tulee pitää sille ilmoitetuista koirista luetteloa.

15 § Koirailmoituksesta, joka sisältää tiedot koiran edellisestä omistajasta, sekä muutosilmoituksesta, joka koskee omistajan muuttamista toisen kunnan alueelle tai koiran luovuttamista uudelle omistajalle, on kunnanhallituksen tai johtosäännössä määrätyn viranhaltijan verotuksen valvontaa varten lähetettävä jäljennös koiran edellisen, nykyisen tai uuden omistajan osoitteen mukaan määräytyvälle kunnanhallitukselle tai johtosäännössä määrätylle viranhaltijalle.

16 § Kunnanhallitus voi tehdystä hakemuksesta erityisistä syistä harkintansa mukaan myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen koiraverosta.

16 a § (789/90) Rangaistus koiraveron lainvastaisesta välttämisestä ja sen yrittämisestä on säädetty rikoslain 29 luvun 1–3 §:ssä.

17 § Tämän lain säännöksiä ei sovelleta koiraverotukseen Ahvenanmaan maakunnassa.

Jos Ahvenanmaan maakuntalainsäädännössä annetaan tarvittavat säännökset, voidaan asetuksella säätää, että laki tulee voimaan myös 1 momentissa tarkoitetussa verotuksessa.

18 § Tämän lain täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä asetuksella.

19 § Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran verovuodelta 1980.

Tällä lailla kumotaan 14. päivänä joulukuuta 1894 annettu asetus koiraveron suorittamisesta siihen tehtyine muutoksineen, kuitenkin siten, että vuodelta 1979 tai sitä aikaisemmilta vuosilta suoritettavaan koiraveroon sovelletaan sanotun asetuksen säännöksiä.

Pelastuslaki 2003/468

23 §
Huolellisuusvaatimus

Tulta ja syttyvää tai räjähtävää taikka muuta vaarallista ainetta on käsiteltävä huolellisesti ja riittävää varovaisuutta noudattaen.

Ryhdyttäessä sellaiseen korjaus- tai muuhun työhön, jonka johdosta tulipalon tai muun onnettomuuden vaara tuntuvasti lisääntyy, on huolehdittava riittävistä varotoimista.

Jokainen on mahdollisuuksiensa mukaan velvollinen valvomaan, että hänen määräysvaltansa piirissä noudatetaan tulipalon tai muun onnettomuuden ehkäisemiseksi ja henkilöturvallisuuden varmistamiseksi annettuja säännöksiä ja määräyksiä.

24 §
Avotulen teko

Nuotiota tai muuta avotulta ei saa sytyttää metsään tai sen läheisyyteen, jos olosuhteet kuivuuden, tuulen tai muun syyn takia ovat sellaiset, että metsäpalon vaara on ilmeinen.

Avotulta ei saa tehdä toisen maalle ilman lupaa, jollei siihen ole pakottavaa tarvetta.

Metsämaalla saadaan kuivanakin aikana suorittaa kulotus erityistä varovaisuutta noudattaen metsäammattilaisen valvonnassa.

Alueen pelastusviranomainen voi kieltää avotulen teon tai muun tulipalon vaaraa aiheuttavan toiminnan pelastustoimen alueella tai osassa sitä määräajaksi, milloin tulipalon vaara on ilmeinen. Päätöksestä tulee tiedottaa kieltoalueella julkisesti.

28 §
Jokaisen toimintavelvollisuus

Jokainen, joka huomaa tai saa tietää tulipalon syttyneen tai muun onnettomuuden tapahtuneen tai uhkaavan eikä voi heti sammuttaa paloa tai torjua vaaraa, on velvollinen viipymättä ilmoittamaan siitä vaarassa oleville, tekemään hätäilmoituksen sekä ryhtymään kykynsä mukaan pelastustoimintaan.

9 luku
Pelastustoiminta

46 §
Velvollisuus osallistua pelastustoimintaan

Jos ihmisen pelastamiseksi tai onnettomuuden torjumiseksi on välttämätöntä, on pelastustoiminnan johtajalla oikeus määrätä palo- ja onnettomuuspaikalla tai sen läheisyydessä oleva työkykyinen henkilö, jolla ei ole pätevää syytä esteenä, avustamaan pelastustoiminnassa. Pelastusviranomaisella on vastaavassa tilanteessa oikeus, jos tilanteen hallitseminen ei muuten ole mahdollista, määrätä onnettomuuskunnassa oleskelevia työkykyisiä henkilöitä viipymättä saapumaan palo- tai onnettomuuspaikalle ja avustamaan pelastustoiminnassa. Tehtävästä on oikeus kieltäytyä vain pätevästä syystä.

Onnettomuus- ja vaaratilanteissa ovat muutkin kuin edellä 5 §:ssä tarkoitetut palokunnat pelastustoiminnan johtajan yleisen määräysvallan alaisia, teollisuus- tai muun laitoksen palokunta kuitenkin vain, mikäli laitoksen turvallisuus ei siitä vaarannu.

Pelastustoimintaan määrätty ei saa lähteä palo- tai onnettomuuspaikalta, ennen kuin pelastustoiminnan johtaja on antanut siihen luvan.

13 luku
Muutoksenhaku, pakkokeinot ja rangaistukset

83 §
Rangaistukset

Joka

1) laiminlyö 21 §:n 2 momentissa, 22 §:n 1 momentissa, 23, 25, 26, 28, 29, 30, 32, 33 tai 38 §:ssä, 45 §:n 1 momentissa tai 46 §:n 1 momentissa taikka mainittujen säännösten perusteella annetussa määräyksessä tarkoitetun velvoitteen taikka muutoin toimii mainituissa lainkohdissa tai niiden perusteella annetuissa määräyksissä asetetun velvoitteen vastaisesti tai

2) rikkoo 24 §:ssä tai 46 §:n 3 momentissa tarkoitettua kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, pelastusrikkomuksesta sakkoon.

Joka laiminlyö 53 §:n mukaisen velvollisuuden osallistua koulutukseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, väestönsuojelurikkomuksesta sakkoon.

Vahingonkorvauslaki
(412/74)

1 luku
Lain soveltamisala

1 § Vahingon korvaamiseen on sovellettava tämän lain säännöksiä. Tämä laki ei kuitenkaan koske, ellei tässä tai muussa laissa toisin säädetä, sopimukseen perustuvaa tai muussa laissa säädettyä korvausvastuuta.

2 luku
Vahingon aiheuttajan korvausvastuu

1 § Joka tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttaa toiselle vahingon, on velvollinen korvaamaan sen, jollei siitä mitä tässä laissa säädetään, muuta johdu.

Vahingonkorvausta voidaan sovitella, jos korvausvelvollisuus harkitaan kohtuuttoman raskaaksi ottaen huomioon vahingon aiheuttajan ja vahingon kärsineen varallisuusolot ja muut olosuhteet. Jos vahinko on aiheutettu tahallisesti, on kuitenkin täysi korvaus tuomittava, jollei erityisistä syistä harkita kohtuulliseksi alentaa korvausta.

5 luku
Korvattava vahinko

1 § Vahingonkorvaus käsittää hyvityksen henkilö ja esinevahingosta. Milloin vahinko on aiheutettu rangaistavaksi säädetyllä teolla tai julkista valtaa käytettäessä taikka milloin muissa tapauksissa on erittäin painavia syitä, käsittää vahingonkorvaus hyvityksen myös sellaisesta taloudellisesta vahingosta, joka ei ole yhteydessa henkilö- tai esinevahinkoon.

Ympäristöministeriön päätös rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi maksettavista avustuksista
(1626/91)

Ympäristöministeriö on päättänyt:

1 § Tämän päätöksen mukaan voidaan valtion tulo- ja menoarvion rajoissa myöntää avustusta sellaisten vahinkojen korvaamiseksi, joita ovat aiheuttaneet luonnonsuojelulain nojalla (71/23) rauhoitetut harvinaiset eläimet.

Avustusta voidaan myöntää maa-, metsä- ja kalataloudelle ja rakennuksille aiheutuneiden vahinkojen korvaamiseksi.

2 § Avustuksen myöntää hakemuksesta lääninhallitus. Ympäristöministeriö vahvistaa avustuskiintiöt lääneittäin sen jälkeen, kun lääninhallitukset ovat toimittaneet ministeriölle yhteenvedot hakemuksista.

Avustuksen suuruudesta päätettäessä otetaan vähennyksenä huomioon vahingosta vakuutuksen perusteella suoritettava korvaus.

Avustukset maksetaan kunkin vuoden loppuun mennessä.

Avustusta ei myönnetä, jos vahingon kärsijä on kieltäytynyt osallistumasta vahinkojen estämiseen tai ollut omalta osaltaan syyllinen vahingon syntymiseen.

3 § Avustushakemuksesta on käytävä ilmi, minkä eläinlajin aiheuttamista vahingoista on kysymys, milloin ja missä vahinko on tapahtunut, vahingon laatu ja määrä sekä saako hakija ja missä määrin korvausta vakuutuksen perusteella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää paikallisen poliisipiirin lausunto.

4 § Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1992. Tällä päätöksellä kumotaan maa- ja metsätalousministeriön päätös rauhoitettujen harvinaisten eläinten tuottamien vahinkojen korvaamiseksi annettavista avustuksista (79/76).

Ympäristöministeriön päätös kuolleena tavattujen rauhoitettujen eläinten luovuttamisesta

(263/87)

1§ Kuolleena tavattu luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettu eläin voidaan ottaa talteen ja luovuttaa museoille, oppilaitoksille tai yksityisen henkilön kokoelmiin tämän päätöksen mukaisesti.

2§ Eläin on luovutettava ensisijaisesti jäljempänä 3§:ssä mainitulle yliopiston luonnontieteelliselle museolle sen toimialueella tai, jos museo ei tarvitse eläintä, 4§:ssä mainitulle paikallismuseolle, ellei jäljempänä toisin määrätä.

3§ Yliopistojen luonnontieteelliset museot ja niiden toimialueet ovat seuraavat:

Helsingin yliopiston eläinmuseo Uudenmaan, Hämeen ja Kymen lääneissä.

Jyväskylän yliopiston museon luonnontieteellinen osasto Keski-Suomen ja Vaasan lääneissä.

Kuopion luonnontieteellinen museo Kuopion, Mikkelin ja Pohjois-Karjalan lääneissä.

Oulun yliopiston eläinmuseo Oulun ja Lapin lääneissä.

Turun yliopiston eläinmuseo Turun ja Porin läänissä.

4§ Tässä päätöksessä tarkoitetut luonnontieteelliset paikallismuseot ovat seuraavat:

1) Biologiska samlingar vid Åbo Akademi, Turku
2) Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseon luontomuseo, Seinäjoki
3) Forssan luonnonhistoriallinen museo, Forssa
4) Iisalmen luonnontieteellinen museo, Iisalmi
5) Joensuun yliopiston biologian laitoksen kokoelmat, Joensuu
6) Kokkolan luontomuseo, Kokkola
7) Kymenlaakson luonnontieteellinen museo, Kotka
8) Lapin maakuntamuseon luonnontieteellinen osasto, Rovaniemi
9) Ostrobothnia Australis -seuran biologinen museo, Vaasa
10) Porvoon luonnontieteellinen museo, Porvoo
11) Tampereen luonnontieteellinen museo, Tampere
12) Turun maakuntamuseo, biologinen museo, Turku.

5§ Peruskoulujen ja lukioiden sekä maa- ja metsätalouskoulujen kokoelmiin voidaan kuitenkin luovuttaa seuraavia eläimiä, joita edellä 3 ja 4§:ssä mainitut museot eivät tarvitse:

lumikko (Mustela rixosa)
pohjanlepakko (Eptesicus nilssoni)
siili (Erinaceus europaeus)
harmaasieppo (Muscicapa striata)
hippiäinen (Regulus regulus)
hömötiainen (Parus montanus)
isokuovi (Numenius arquata)
järripeippo (Fringilla montifringilla)
kalalokki (Latus canus)
kalatiira (Stema hirundo)
keltasirkku (Emberiza citrinella)
kirjosieppo (Ficedula hypoleuca)
kottarainen (Sturnus vulgaris)
kiuru (Alauda arvensis)
kivitasku (Oenanthe oenanthe)
käki (Cuculus canorus)
käpytikka (Dendrocopos major)
laulurastas (Turdus philomelos)
lehtopöllö (Strix aluco)
leppälintu (Phoenicurus phoenicurus)
liro (Tringa glareola)
meriharakka (Haematopus ostralegus)
metsäkirvinen (Anthus trivialis)
pajulintu (Phylloscopus trochilus)
peippo (Fringilla coelebs)
pikkukäpylintu (Loxia curvirostra)
punakylkirastas (Turdus iliacus)
punarinta (Erithacus rubecula)
punatulkku (Pyrrhula pyrrhula)
punavarpunen (Carpodacus erythrinus)
rantasipi (Actitis hypoleucos)
silkkiuikku (Podiceps cristatus)
suopöllö (Asio flammeus)
talitiainen (Parus major)
tervapääsky (Apus apus)
tilhi (Bombycilla garrulus)
töyhtöhyyppä (Vanellus vanellus)
varpushaukka (Accipiter nisus)
viherpeippo (Carduelis chloris)
vihervarpunen (Carduelis spinus)
västäräkki (Motacilla alba)

Edellä mainittu eläin voidaan luovuttaa myös preparaattorille, jonka oppilaitos on valtuuttanut puolestaan ottamaan vastaan oppilaitoksen kokoelmiin tulevia eläimiä.

6§ Edellä 3 ja 4§:ssä mainitut museot ja poliisiviranomainen voivat luovuttaa seuraavia kuolleita lintuja niiden löytäjälle, jos on ilmeistä, ettei kuolemaan liity luonnonsuojelulain vastaista tekoa eivätkä museot tarvitse lajin yksilöitä:

talitiainen
tilhi
kottarainen
punakylkirastas
punarinta
kirjosieppo
peippo
viherpeippo
punatulkku
keltasirkku

7 § Lääninhallitus voi päättää muun kuin 5 ja 6 §:ssä mainittua lajia edustavan kuolleen yksilön luovuttamisesta toisin kuin edellä on määrätty, jos lajia on pidettävä runsaslukuisena eivätkä museot tarvitse lajin yksilöitä.

8 § Tämä päätös tulee voimaan 1. päivänä huhtikuuta 1987.

Neuvoston direktiivi 92/43/ETY[1]

annettu 21 päivänä toukokuuta 1992,

luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta

Euroopan Yhteisöjen Neuvosto, joka

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 130 s artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[2],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon[3],

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[4],

sekä katsoo, että

ympäristön laadun säilyttäminen, suojelu ja parantaminen, johon kuuluu luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelu, on yhteisön noudattaman yleisen edun mukainen, perustamissopimuksen 130 r artiklassa määrätty ensisijainen tavoite,

Euroopan yhteisöjen toimintaohjelmassa ympäristöalan toimenpiteiksi (1987 1992)[5] säädetään luonnon ja luonnonvarojen suojelua koskevista säännöksistä,

tämän direktiivin ensisijaisena tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä, ottaen huomioon taloudelliset,

sosiaaliset, sivistykselliset ja alueelliset vaatimukset, ja direktiivi edistää yleistä kestävän kehityksen tavoitetta; luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen saattaa tietyissä tapauksissa vaatia ihmisen toimenpiteiden ylläpitämistä ja jopa niiden kannustamista,

luontotyypit huononevat jatkuvasti jäsenvaltioiden Euroopassa olevilla alueilla ja yhä useampi luonnonvarainen laji on vakavasti uhanalainen; uhanalaiset elinympäristöt ja lajit ovat osa yhteisön luonnon perintöä ja niihin kohdistuvat uhat ovat usein maiden rajat ylittäviä, joten elinympäristöjen ja lajien suojelemiseksi on tarpeen toteuttaa toimenpiteitä yhteisön tasolla,

kun otetaan huomioon tiettyihin luontotyyppeihin ja tiettyihin lajeihin kohdistuvat uhat, on tarpeen määritellä ne ensisijaisesti suojeltaviksi, jotta niiden suojeluun tähtäävät toimenpiteet voidaan panna nopeasti täytäntöön,

yhteisön tärkeinä pitämien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason saattamiseksi ennalleen tai sen säilyttämiseksi on tarpeen osoittaa erityisten suojelutoimien alueita yhtenäisen eurooppalaisen ekologisen verkoston aikaansaamiseksi määritellyn aikataulun mukaisesti,

kaikki osoitetut alueet, mukaan lukien luokitellut tai myöhemmin luokiteltavat alueet sekä luonnonvaraisten lintujen suojelusta 2 päivänä huhtikuuta 1979 annetun neuvoston direktiivin 79/409/ETY[6] mukaiset erityisten suojelutoimien alueet on liitettävä yhtenäiseen eurooppalaiseen ekologiseen verkostoon,

kullakin osoitetulla alueella olisi pantava täytäntöön tarvittavat toimenpiteet, jotka tähtäävät tarkoitettuihin suojelutavoitteisiin,

jäsenvaltiot tekevät ehdotuksen erityisten suojelutoimien alueiksi soveltuvista alueista, mutta on kuitenkin säädettävä menettelystä, jolla poikkeustapauksissa voidaan suojelualueeksi osoittaa sellainen alue, jota jäsenvaltio ei ole ehdottanut, mutta jota yhteisö pitää olennaisen tärkeänä joko ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin tai lajin säilymisen tai eloonjäämisen kannalta,

suunnitelmat tai ohjelmat, joilla voidaan vaikuttaa merkittävästi suojelualueeksi osoitetun tai myöhemmin osoitettavan alueen suojeluun, on arvioitava asianmukaisella tavalla,

yhteisön tärkeinä pitämien ensisijaisten suojeltavien luontotyyppien ja lajien suojelua suosivien toimenpiteiden toteuttaminen on kaikkien jäsenvaltioiden yhteisellä vastuulla; tämä voi kuitenkin muodostaa joillekin jäsenvaltioille liian suuren taloudellisen taakan, kun otetaan huomioon se, että nämä luontotyypit ja lajit ovat jakaantuneet yhteisössä epätasaisesti sekä se, että saastuttaja maksaa -periaatetta voidaan soveltaa ainoastaan rajoitetusti luonnonsuojelua koskevassa erityistapauksessa,

tämän vuoksi on sovittu, että tässä poikkeustapauksessa olisi säädettävä yhteisrahoituksesta käytössä olevien varojen rajoissa yhteisön päätösten mukaisesti,

maankäytön suunnittelun ja kehittämispolitiikan olisi kannustettava sellaisten maiseman piirteiden hoitoa, jotka ovat metkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta,

tässä direktiivissä tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien suojelun tasoa koskeva seurantajärjestelmä olisi toteutettava,

direktiivin 79/409/ETY täydentämiseksi olisi säädettävä tiettyjen eläin- ja kasvilajien yleisestä suojelujärjestelmästä; olisi säädettävä tiettyjä lajeja koskevista hoitotoimenpiteistä, jos niiden suojelun taso sitä edellyttää, mukaan lukien tiettyjen pyydystämistä ja tappamista koskevien menetelmien kieltäminen samalla kun säädetään myös tietyin edellytyksin myönnettävästä poikkeusmahdollisuudesta,

komissio laatii säännöllisin väliajoin jäsenvaltioiden sille antamiin tietoihin perustuvan yhteenvetoselvityksen tämän direktiivin mukaisesti toteutettujen kansallisten säädösten soveltamisesta tämän direktiivin käyttöönottamisen seuraamisen varmistamiseksi,

tieteellisen ja teknisen tietämyksen parantaminen on välttämätöntä tämän direktiivin täytäntöönpanemiseksi ja tämän vuoksi olisi kannustettava tarvittavaa tutkimusta ja tieteellistä työtä,

tekniikan ja tieteen kehityksen vuoksi on tarpeen mahdollistaa liitteiden mukauttaminen siihen; olisi säädettävä menettelystä, jolla neuvosto muuttaa näitä liitteitä,

on perustettava sääntelykomitea, joka avustaa komissiota tämän direktiivin täytäntöönpanossa, erityisesti yhteisön yhteisrahoituksesta päätettäessä,

olisi säädettävä täydentävistä toimenpiteistä, joilla säännellään tiettyjen luontaisten eläin- ja kasvilajien uudelleenistuttamista ja epäluontaisten lajien mahdollista istuttamista, ja tämän direktiivin tavoitteisiin liit-

tyvä koulutus ja yleinen tiedottaminen ovat välttämättömiä sen tehokkaan täytäntöönpanon varmistamiseksi,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

Määritelmät

1 artikla

Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) 'suojelulla' toimenpidekokonaisuutta, jota luontotyyppien ja luonnonvaraisten eläin- ja kasvikantojen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai ennalleen saattaminen e ja i kohdan merkityksessä edellyttää;

b) 'luontotyypeillä' maa- ja vesialueita, joita luonnehtivat maantieteelliset, abioottiset ja bioottiset ominaisuudet ja jotka ovat joko luonnontilaisia tai puolittain luonnontilaisia;

c) 'yhteisön tärkeinä pitämillä luontotyypeillä' niitä 2 artiklassa tarkoitetuista alueista:

i) jotka ovat uhanalaisia niiden luontaisella levinneisyysalueella

tai

ii) joiden luontainen levinneisyysalue on pieni niiden taantumisen tai luontaisesti rajoittuneen alueen vuoksi

tai

iii) joissa on edustavia esimerkkejä yhden tai useamman seuraavan kuuden luonnonmaantieteellisen alueen luonteenomaisista ominaisuuksista: alppivyöhyke, Atlantin vyöhyke, boreaalinen vyöhyke, mannervyöhyke, Makaronesian vyöhyke ja Välimeren vyöhyke.

Nämä luontotyypit luetellaan tai ne voidaan luetella liitteessä I;

d) 'ensisijaisesti suojeltavilla luontotyypeillä' luontotyyppejä, jotka ovat uhanalaisia ja jotka esiintyvät 2 artiklassa tarkoitetulla alueella, ja joiden suojelusta yhteisö on erityisvastuussa, kun otetaan huomioon niiden luontaisen levinneisyysalueen osuus jäsenvaltion 2 artiklassa tarkoitetusta alueesta. Nämä ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit on merkitty liitteessä I tähdellä(*);

e) 'luontotyypin suojelun tasolla' eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka koskee luontotyyppiä ja sillä luonteenomaisia lajeja ja joka voi vaikuttaa alueen luontaiseen levinneisyyteen, rakenteeseen ja toimintoihin pitkällä aikavälillä sekä sille luonteenomaisten lajien eloonjäämiseen pitkällä aikavälillä, 2 artiklassa tarkoitetulla alueella.

Luontotyypin "suojelun taso" katsotaan "suotuisaksi" jos:

– sen luontainen levinneisyys sekä alueet, joilla sitä esiintyy tällä alueella ovat vakaita tai laajenemassa ja

– erityinen rakenne ja erityiset toiminnot, jotka ovat tarpeen sen säilyttämiseksi pitkällä aikavälillä, ovat olemassa ja säilyvät todennäköisesti ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa ja

– alueelle luonteenomaisten lajien suojelun taso on suotuisa i kohdassa tarkoitetulla tavalla;

f) 'lajin elinympäristöllä' erityisten abioottisten ja bioottisten tekijöiden avulla määriteltyä ympäristöä, jossa laji elää jossakin elinkaarensa vaiheessa;

g) 'yhteisön tärkeinä pitämillä lajeilla' niitä lajeja, jotka ovat 2 artiklassa tarkoitetulla alueella:

i) uhanalaisia, lukuun ottamatta niitä lajeja, joiden luontainen levinneisyys tällä alueella on rajallinen ja jotka eivät ole uhanalaisia tai vaaraantuneita läntisellä palearktisella alueella, tai

ii) vaarassa, eli niiden siirtyminen uhanalaisten lajien ryhmään on todennäköistä lähitulevaisuudessa, jos uhan aiheuttaneet tekijät pysyvät ennallaan, tai

iii) harvinaisia, eli niiden kannat ovat pieniä ja, vaikka ne eivät olisikaan tällä hetkellä uhanalaisia tai vaarantuneita, ne saattavat tulla sellaisiksi. Näitä lajeja on rajoitetuilla maantieteellisillä alueilla tai ne ovat levinneet hajanaisesti suuremmalle alueelle, tai

iv) paikallisia ja vaativat erityishuomiota elinympäristönsä erityisluonteen vuoksi ja/tai sellaisten mahdollisten seurausten vuoksi, joita niiden hyödyntämisellä voi olla niiden suojelun tasolle.

Nämä lajit luetellaan tai ne voidaan luetella liitteessä II ja/tai liitteessä IV tai V;

h) 'ensisijaisesti suojeltavilla lajeilla' g alakohdan i alakohdassa tarkoitettuja lajeja, joiden suojelusta yhteisö on erityisvastuussa, kun otetaan huomioon niiden luontaisen levinneisyysalueen sen osuuden merkitys, joka kuuluu 2 artiklassa tarkoitettuun alueeseen. Nämä ensisijaisesti suojeltavat lajit on merkitty liitteessä II tähdellä(*);

i) 'lajin suojelun tasolla' eri tekijöiden yhteisvaikutusta, joka voi vaikuttaa lajin kantojen levinneisyyteen ja lukuisuuteen pitkällä aikavälillä 2 artiklassa tarkoitetulla alueella;

"Suojelun taso" katsotaan "suotuisaksi" kun:

– kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja

– lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja

– lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö;

j) 'alueella' maantieteellisesti määriteltyä aluetta, joka on selvästi rajattu;

k) 'yhteisön tärkeänä pitämällä alueella' aluetta, joka luonnonmaantieteellisellä alueella tai alueilla, joihin se kuuluu, edistää merkittävästi liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista ja joka voi myös edistää merkittävästi 3 artiklassa tarkoitetun "Natura 2000:n" yhtenäisyyttä, ja/tai edistää osaltaan merkittävästi luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä kyseisellä luonnonmaantieteellisellä

alueella tai alueilla.

Laajoilla alueilla elävien eläinlajien osalta yhteisön tärkeänä pitämät alueet vastaavat näiden lajien luontaisella levinneisyysalueella paikkoja, joissa on lajien elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset tai biologiset tekijät;

l) 'erityisten suojelutoimien alueella' jäsenvaltioiden lainsäädännöllisellä, hallinnollisella ja/tai sopimusoikeudellisella toimenpiteellä osoittamaa yhteisön tärkeänä pitämää aluetta, joilla sovelletaan niiden luontotyyppien ja/tai niiden lajien kantojen, joille alue on osoitettu, suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista koskevia tarvittavia suojelutoimenpiteitä;

m) 'yksilöllä' kaikkia liitteessä IV ja liiteessä V lueteltuja eläviä tai kuolleita eläin- ja kasvilajeja, niiden osia tai näistä lajeista valmistettuja tuotteita sekä kaikkia muita tavaroita, jotka mukana seuraavan asiakirjan, pakkauksen, merkin tai nimilapun tai muiden seikkojen perusteella näyttävät olevan näiden eläin- tai kasvilajien osia tai näistä eläin- tai kasvilajeista valmistettuja tuotteita;

n) 'komitealla' 20 artiklan mukaisesti perustettua komiteaa.

2 artikla

1. Tämän direktiivin tavoiteena on edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä suojelemalla luontotyyppejä ja luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa jäsenvaltioiden sillä Euroopassa olevalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan.

2. Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä pyritään varmistamaan yhteisön tärkeänä pitämien luontotyyppien ja luonnonvaraisen eläin- ja kasvilajien suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai sen ennalleen saattaminen.

3. Tämän direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä otetaan huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suojelu

3 artikla

1. Perustetaan erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäinen eurooppalainen ekologinen verkosto, "Natura 2000".

Tämän verkoston avulla, joka koostuu alueista, joilla on liitteessä I lueteltuja luontotyyppejä ja liitteessä II lueteltujen lajien elinympäristöjä, on varmistettava kyseisten luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen suotuisan suojelun tason säilyttäminen tai tarvittaessa ennalleen saattaminen niiden luontaisella levinneisyysalueella.

Natura 2000 -verkostoon kuuluvat myös jäsenvaltioiden direktiivin 79/409/ETY säännösten mukaisesti luokittelemat erityisten suojelutoimien alueet.

2. Kunkin jäsenvaltion on edistettävä Natura 2000:n aikaansaamista siinä suhteessa kuin sen alueella esiintyy 1 kohdassa tarkoitettuja luontotyyppejä ja lajien elinympäristöjä. Jäsenvaltion on tätä varten osoitettava 4 artiklan mukaisesti alueita erityisten suojelutoimien alueiksi ottaen huomioon 1 kohdassa tarkoitetut tavoitteet.

3. Jäsenvaltioiden on, missä ne katsovat tarpeellisiksi, pyrittävä parantamaan Natura 2000:n ekologista yhtenäisyyttä säilyttämällä ja tarvittaessa kehittämällä 10 artiklassa mainittuja maiseman piirteitä, jotka ovat erityisen merkittäviä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta.

4 artikla

1. Jokaisen jäsenvaltion on laadittava liitteessä III (1 vaihe) vahvistettujen perusteiden ja asianmukaisen tieteellisen tietämyksen perusteella luettelo alueista, josta ilmenee, mitä liitteen I luontotyyppejä ja liitteen II luontaisia lajeja sen kansallisella alueella olevilla alueilla on. Laajoilla alueilla elävien eläinlajien osalta nämä alueet vastaavat näiden lajien luontaisella levinneisyysalueella paikkoja, joissa on niiden elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset tai biologiset tekijät. Laajoilla alueilla elävien vesieläinlajien osalta näitä alueita koskeva luettelo laaditaan ainoastaan, jos voidaan selvästi määrittää alue, jossa on niiden elämälle ja lisääntymiselle välttämättömät fyysiset ja biologiset tekijät. Jäsenvaltioiden on tarvittaessa ehdotettava tämän luettelon mukauttamista 11 artiklassa tarkoitetun seurannan tuloksiin.

Luettelo on toimitettava komissiolle kolmen vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta yhdessä kutakin aluetta koskevien tietojen kanssa. Näihin tietoihin kuuluu alueen kartta, nimi, sijainti ja laajuus sekä liitteessä II (1 vaihe) eriteltyjen perusteiden soveltamisesta saadut tiedot, ja ne on toimitettava lomakkeella, jonka komissio on valmistellut 21 artiklassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti.

2. Komissio laatii yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa ja niiden esittämien luetteloiden pohjalta liitteessä III (2 vaihe) vahvistettujen perusteiden mukaan kaikkien 1 artiklan c alakohdan iii alakohdassa mainittujen niiden luonnonmaantieteellisen alueen osalta ja 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun aluekokonaisuuden osalta luonnoksen yhteisön tärkeinä pitämien alueiden luetteloksi, josta ilmenevät alueet, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä tai yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia lajeja.

Jäsenvaltiot, joiden ilmoittamat yhden tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä tai lajeja sisältävät alueet käsittävät yli 5 prosenttia sen alueesta, voivat yhteisymmärryksessä komission kanssa pyytää, että liitteessä III (2 vaihe) lueteltuja perusteita sovelletaan joustavammin niiden alueella olevien, yhteisön tärkeinä pitämien alueiden verkostoa valittaessa.

Komissio hyväksyy 21 artiklassa tarkoitettua menettelyä noudattaen luettelon valituista yhteisön tärkeänä pitämistä alueista, joilla on yksi tai useampia ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä ja yksi taikka

useampia ensisijaisesti suojeltavia lajeja.

3. Edellä 2 kohdassa mainittu luettelo laaditaan kuuden vuoden kuluessa tämän direktiivin tiedoksiantamisesta.

4. Kun yhteisön tärkeänä pitämä alue on hyväksytty 2 kohdassa säädettyä menettelyä noudattaen, kyseisen jäsenvaltion on muodostettava tämä alue erityisten suojelutoimien alueeksi mahdollisimman nopeasti ja viimeistään kuuden vuoden kuluessa määrittäen toteamisjärjestyksen sen perusteella, miten merkittäviä alueet ovat liitteessä I olevan luontotyypin tai liitteessä II olevan lajin suotuisan suojelun tason säilyttämisen tai ennalleen saattamisen ja Natura 2000:n yhtenäisyyden kannalta sekä alueita uhkaavan huononemisen tai häviämisen perusteella.

5. Kun alue on merkitty 2 kohdan kolmannessa alakohdassa tarkoitettuun luetteloon, sitä koskevat 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdan säännökset.

5 artikla

1. Jos komissio toteaa poikkeustapauksessa, että 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta kansallisesta luettelosta puuttuu alue, jolla on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi tai laji ja joka asian kannalta merkityksellisen ja luotettavan tieteellisen tietämyksen perusteella vaikuttaa välttämättömältä tämän ensisijaisesti suojeltavan luontotyypin säilymiselle tai ensisijaisesti suojeltavan lajin eloonjäämiselle, jäsenvaltio ja komissio aloittavat kahdenvälisen neuvottelumenettelyn käyttämiensä tieteellisten tietojen vertaamiseksi.

2. Jos erimielisyyttä ei ole ratkaistu neuvotteluaikana, joka on enintään kuusi kuukautta, komissio toimittaa neuvostolle ehdotuksen alueen valitsemisesta yhteisön tärkeänä pitämäksi alueeksi.

3. Neuvosto päättää asiasta yksimielisesti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on pantu neuvostossa vireille.

4. Neuvotteluaikana ja neuvoston päätöstä odotettaessa kyseistä aluetta koskevat 6 artiklan 2 kohdan säännökset.

6 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarvittavat suojelutoimenpiteet ja laadittava tarvittaessa tarkoituksenmukaisia käyttösuunnitelmia, jotka koskevat erityisesti näitä alueita tai jotka sisältyvät muihin kehityssuunnitelmiin, sekä tarpeellisia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia tai sopimusoikeudellisia toimenpiteitä, jotka vastaavat liitteen I luontotyyppien ja liitteessä II esitettyjen lajien ekologisia vaatimuksia alueilla.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin.

3. Kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta saattavat vaikuttaa tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

4. Jos suunnitelma tai hanke on alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnin kielteisestä tuloksesta huolimatta ja vaihtoehtoisten ratkaisujen puuttuessa kuitenkin toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset tai taloudelliset syyt, jäsenvaltion on toteutettava kaikki tarvittavat korvaavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että Natura 2000:n yleinen kokonaisuus säilyy yhtenäisenä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle toteutetut korvaavat toimenpiteet. Jos kyseisellä alueella on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, ainoat kysymykseen tulevat näkökohdat ovat sellaisia, jotka liittyvät ihmisen terveyteen tai yleiseen turvallisuuteen tai ensisijaisen tärkeisiin suotuisiin vaikutuksiin ympäristöön taikka, komission lausunnon mukaan, muihin erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottaviin syihin.

7 artikla

Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

8 artikla

1. Samalla kun jäsenvaltiot toimittavat komissiolle ehdotuksensa alueista, jotka voidaan osoittaa ensisijaisesti suojeltavia luontotyyppejä ja/tai lajeja käsittäviksi erityisten suojelutoimien alueiksi, ne toimittavat komissiolle tarpeen mukaan arvionsa yhteisön yhteisrahoituksesta, jota ne pitävät tarpeellisena, jotta ne voivat täyttää niille 6 artiklan 1 kohdasta aiheutuvat velvoitteet.

2. Komissio määrittelee yhteisymmärryksessä kunkin jäsenvaltion kanssa niillä yhteisölle merkittävillä alueilla, joille on haettu yhteisrahoitusta, tarvittavat toimenpiteet ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien ja lajien suotuisan suojelun tason säilyttämiseksi tai ennalleen saattamiseksi sekä näiden toimenpiteiden edellyttämät kokonaiskustannukset.

3. Komissio arvioi yhteisymmärryksessä kyseisen jäsenvaltion kanssa rahoitustarpeen – mukaan lukien yhteisrahoituksen tarpeen – 2 kohdassa tarkoitettujen

toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi ja ottaa muun ohessa huomioon ensisijaisesti suojeltavien luontotyyppien ja/tai lajien keskittymisen tämän jäsenvaltion alueelle ja kullekin jäsenvaltiolle vaadituista toimenpiteistä aiheutuvan taakan.

4. Edellä 2 ja 3 kohdassa tarkoitetun arvioinnin mukaisesti ja ottaen huomioon asiaan vaikuttavien yhteisöjärjestelyjen mukaan käytettävissä olevat rahoituslähteet komissio hyväksyy 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen toimintasuunnitelman sisältäen hankkeiden toteuttamisjärjestyksen yhteisrahoitusta edellyttävien sellaisten toimenpiteiden toteuttamisesta, jotka on toteutettava, kun alue on muodostettu 4 artiklan 4 kohdan mukaisesti.

5. Toimenpiteet, joita ei ole riittävien varojen puuttuessa toteutettu toimintaohjelmassa sekä toimenpiteet, jotka kuuluvat toimintaohjelmaan, mutta jotka eivät ole saaneet tarvittavaa yhteisrahoitusta tai jotka ovat saaneet sitä ainoastaan osittain, käsitellään uudelleen 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen joka toinen vuosi toimintaohjelman tarkastelun yhteydessä, ja jäsenvaltiot voivat lykätä toimenpiteitä, kunnes niitä käsitellään uudelleen. Tässä käsittelyssä otetaan tarvittaessa huomioon kyseisen alueen uusi tilanne.

6. Alueilla, joilla lykätään yhteisrahoituksesta riippuvaisia toimenpiteitä, jäsenvaltioiden on pidättäydyttävä kaikista uusista toimenpiteistä, jotka saattavat aiheuttaa näiden alueiden huononemisen.

9 artikla

Komissio arvioi säännöllisesti 21 artiklassa säädettyä menettelyä noudattaen, miten Natura 2000 edistää 2 ja 3 artiklassa tarkoitettujen tavoitteiden toteutumista. Erityisten suojelutoimien alue voidaan tällöin poistaa verkostosta, jos luonnollinen kehitys 11 artiklassa säädetyn seurannan mukaisesti sitä edellyttää.

10 artikla

Jäsenvaltioiden on, siinä määrin kuin ne katsovat sen tarpeelliseksi, edistettävä maankäytön suunnittelussa ja kehittämispolitiikassa, erityisesti Natura 2000 -verkoston ekologista yhtenäisyyttä silmällä pitäen, luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston kannalta erityisen merkittävien maiseman piirteiden huomioon ottamista.

Näihin tekijöihin kuuluvat ne, jotka ovat pituussuuntaisen ja jatkuvan rakenteensa (kuten joet penkereineen ja perinteiset tilusten rajamerkintäjärjestelmät) vuoksi tai levähdyspaikkoina (kuten lammet tai metsiköt) olennaisia luonnonvaraisten lajien muutolle, maantieteelliselle leviämiselle ja geneettiselle vaihdannalle.

11 artikla

Jäsenvaltiot huolehtivat 2 artiklassa tarkoitettujen luontotyyppien ja lajien suojelun tason seurannasta ottaen erityisesti huomioon ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit ja lajit.

Lajien suojelu

12 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa a kohdassa olevia eläinlajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi niiden luontaisella levinneisyysalueella ja kiellettävä:

a) kaikki näiden lajien yksilöitä koskeva tahallinen pyydystäminen tai tappaminen luonnossa;

b) näiden lajien tahallinen häiritseminen erityisesti niiden lisääntymis-, jälkeläistenhoito-, talvehtimis- ja muuttoaikana;

c) tahallinen munien hävittäminen tai ottaminen luonnosta;

d) lisääntymis- tai levähdyspaikkojen heikentäminen ja hävittäminen.

2. Jäsenvaltioiden on kiellettävä näiden lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on otettu laillisesti ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa.

3. Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa sekä 2 kohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettujen eläinten kaikkiin elämänvaiheisiin.

4. Jäsenvaltioiden on otettava käyttöön liitteessä IV olevassa a alakohdassa lueteltujen eläinlajien tahatonta pyydystämistä ja tappamista koskeva tarkkailujärjestelmä. Jäsenvaltioiden on saatujen tietojen perusteella suoritettava uusia tutkimuksia tai toteutettava tarvittavia suojelutoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että tahattomalla pyydystämisellä tai tappamisella ei ole merkittävää kielteistä vaikutusta kyseisiin lajeihin.

13 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarpeelliset toimenpiteet liitteessä IV olevassa b kohdassa olevia kasvilajeja koskevan tiukan suojelujärjestelmän käyttöönottamiseksi ja kiellettävä:

a) näiden kasvien tahallinen poimiminen, kerääminen, leikkaaminen, irtikiskominen tai hävittäminen luonnosta niiden luontaisella levinneisyysalueella;

b) kyseisten lajien luonnosta otettujen yksilöiden hallussapito, kuljetus, kaupan pitäminen tai vaihtaminen ja tarjoaminen myytäväksi tai vaihdettavaksi, lukuun ottamatta niitä yksilöitä, jotka on otettu laillisesti ennen tämän direktiivin täytäntöönpanoa.

2. Edellä 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettuja kieltoja sovelletaan tässä artiklassa tarkoitettujen kasvien kaikkiin elämänvaiheisiin.

14 artikla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet, jotta liitteessä V olevien luonnonvaraisten eläin- ja kasvilajien yksilöiden ottaminen luonnosta sekä niiden hyödyntäminen eivät ole ristiriidassa nii-

den suotuisan suojelun tason säilyttämisen kanssa, jos jäsenvaltiot katsovat sen tarpeelliseksi 11 artiklassa säädetyn seurannan perusteella.

2. Jos tällaiset toimenpiteet katsotaan tarpeellisiksi, niihin on kuuluttava 11 artiklassa säädetyn seurannan jatkaminen. Niihin voi lisäksi kuulua erityisesti:

– määräyksiä, jotka koskevat pääsyä tietyille alueille,

– lajien yksilöiden luonnosta ottamista ja tiettyjen kantojen hyödyntämistä koskeva väliaikainen tai paikallinen kieltäminen,

– yksilöiden ottamista koskevien aikojen ja/tai menetelmien sääntely,

– yksilöitä pyydettäessä niiden kantojen suojelun huomioon ottavien metsästys- ja kalastussääntöjen soveltaminen,

– yksilöiden ottamista koskeva lupajärjestelmä tai kiintiöt,

– yksilöiden myyntitarkoituksessa tapahtuvan ostamisen, myymisen, myyntiin tarjoamisen, hallussapidon tai kuljettamisen sääntely,

– eläinlajien kasvattaminen vankeudessa sekä kasvilajien keinotekoinen lisääminen tarkoin valvotuissa oloissa yksilöiden luonnosta ottamisen vähentämiseksi,

– toteutettujen toimenpiteiden vaikutusten arviointi.

15 artikla

Liitteessä V olevassa a kohdassa lueteltujen luonnonvaraisia eläinlajeja pyydystettäessä tai tapettaessa sekä sovellettaessa 16 artiklan mukaisesti poikkeuksia liitteessä IV olevassa a kohdassa lueteltujen lajien luonnosta ottamiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen, jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikkien valikoimattomien keinojen käyttö, jotka saattavat aiheuttaa lajin kantojen paikallisen häviämisen tai merkittävää häiriötä niille ja erityisesti:

a) liitteessä VI olevassa a kohdassa lueteltujen pyydystämis- ja tappamiskeinojen käyttäminen;

b) liitteessä VI olevassa b kohdassa mainituista kuljetusvälineistä tapahtuva pyydystäminen ja tappaminen.

16 artikla

1. Jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella, jäsenvaltiot voivat poiketa 12, 13 ja 14 artiklan ja 15 artiklan a ja b alakohdan säännöksistä:

a) luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelemiseksi ja luontotyyppien säilyttämiseksi;

b) erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, jotka koskevat viljelmiä, karjankasvatusta, metsiä, kalataloutta sekä vesistöjä ja muuta omaisuutta;

c) kansanterveyttä ja yleistä turvallisuutta koskevista tai muista erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien sosiaaliset ja taloudelliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle;

d) näiden lajien tutkimus- ja koulutus-, uudelleensijoittamis- ja uudelleenistuttamistarkoituksessa ja näiden tarkoitusten kannalta tarvittavien lisääntymistoimenpiteiden vuoksi, mukaan lukien kasvien keinotekoinen lisääminen;

e) salliakseen tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen liitteessä IV olevien lajien yksilöiden ottamisen ja hallussapidon kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kahden vuoden välein komitean laatiman mallin mukainen kertomus 1 kohdan mukaisesti täytäntöönpannuista poikkeuksista. Komissio antaa lausuntonsa näistä poikkeuksista viimeistään kahdentoista kuukauden kuluessa kertomuksen vastaanottamisesta ja ilmoittaa siitä komitealle.

3. Kertomuksissa on selvitettävä:

a) lajit, joita poikkeukset koskevat ja poikkeuksen syy, mukaan lukien vaaran luonne, sekä ilmoittaen tarvittaessa hylätyt vaihtoehtoiset ratkaisut ja käytetyt tieteelliset tiedot;

b) eläinlajien pyydystämisessä tai tappamisessa sallitut keinot, välineet tai menetelmät ja syyt niiden käyttämiseen;

c) olosuhteet ajan ja paikan suhteen, joissa nämä poikkeukset on myönnetty;

d) viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan ja tarkastamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja päättämään, mitä keinoja, välineitä ja menetelmiä voidaan käyttää, millä rajoituksilla ja minkä laitoksen toimesta, sekä ketkä henkilöt ovat vastuussa niiden toimeenpanemisesta;

e) käytetyt valvontatoimenpiteet ja saadut tulokset.

Tiedonannot

17 artikla

1. Jäsenvaltioiden on laadittava kertomus tämän direktiivin säännösten soveltamisesta joka kuudes vuosi 23 artiklassa säädetyn määräajan päättymisestä. Tähän kertomukseen on sisällyttävä erityisesti tiedot, jotka koskevat 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja suojelutoimenpiteitä, sekä arvio näiden toimenpiteiden vaikutuksista liitteessä I olevien luontotyyppien ja liitteessä II olevien lajien suojelun tasoon, ja 11 artiklassa tarkoitetun seurannan tärkeimmät tulokset. Tämä komitean laatiman mallin mukainen kertomus on toimitettava komissiolle ja asetettava yleisön saataville.

2. Komissio laatii yhteenvetokertomuksen 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten perusteella. Tässä kertomuksessa on asianmukainen arvio toteutuneesta kehityksestä ja erityisesti siitä, miten Natura 2000 on edistänyt 3 artiklassa asetettujen tavoitteiden toteutumista. Jäsenvaltioiden toimittamia tietoja koskevan

kertomuksen osan luonnos saatetaan kyseisen jäsenvaltion viranomaisten tarkastettavaksi. Komissio julkaisee lopullisen kertomuksen saatettuaan sen ensin komitean tarkastettavaksi kahden vuoden kuluessa 1 kohdassa tarkoitettujen kertomusten vastaanottamisesta ja toimittaa sen jäsenvaltioille, Euroopan parlamentille, neuvostolle ja talous- ja sosiaalikomitealle.

3. Jäsenvaltiot voivat merkitä tämän direktiivin mukaisesti osoitetut alueet komitean tätä tarkoitusta varten suunnittelemilla yhteisön merkintätauluilla.

Tutkimus

18 artikla

1. Jäsenvaltiot ja komissio kannustavat 2 artiklassa ilmaistujen tavoitteiden ja 11 artiklassa tarkoitetun velvoitteen kannalta tarvittavaa tieteellistä tutkimustyötä. Ne vaihtavat tietoja, jotta jäsenvaltioiden ja yhteisön tasolla toteutettu tutkimus voidaan yhteensovittaa moitteettomasti.

2. Erityistä huomiota kiinnitetään 4 ja 10 artiklan täytäntöönpanon kannalta tarpeelliseen tieteelliseen työhön ja jäsenvaltioiden rajat ylittävää yhteistyötä tutkimuksen alalla kannustetaan.

Liitteiden muuttamismenettely

19 artikla

Neuvosto vahvistaa määräenemmistöllä komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset liitteiden I, II, III, V ja VI mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.

Neuvosto vahvistaa yksimielisesti komission ehdotuksesta tarpeelliset muutokset tämän direktiivin liitteen IV mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen.

Komitea

20 artikla

Komissiota avustaa komitea, joka muodostuu jäsenvaltioiden edustajista ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.

21 artikla

1. Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Lausunto annetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa niiden päätösten edellytykseksi määrätyllä enemmistöllä, jotka neuvosto tekee komission ehdotuksesta. Komiteaan kuuluvien jäsenvaltioiden edustajien äänet painotetaan edellä mainitussa artiklassa määrätyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.

2. Komissio päättää suunnitelluista toimenpiteistä, jos ne ovat komitean lausunnon mukaiset. Jos suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

Jos neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio tekee päätöksen ehdotetuista toimenpiteistä.

Lisäsäännökset

22 artikla

Jäsenvaltioiden on tämän direktiivin säännösten soveltamiseksi:

a) tutkittava liitteessä IV olevien alueellaan luontaisten lajien uudelleenistutuksen mahdollisuus, jos tämä toimenpide on omiaan myötävaikuttamaan niiden suojeluun sillä edellytyksellä, että tutkimuksen perusteella, jossa myös muissa jäsenvaltioissa tai muualla saadut kokemukset otetaan huomioon, voidaan katsoa, että lajin uudelleenistuttaminen myötävaikuttaa tehokkaasti näiden lajien suotuisan suojelun tason ennalleen saattamiseen, ja toimenpide toteutetaan vasta yleisen kuulemisen jälkeen;

b) varmistettava, että epäluontaisten lajien tahallinen istuttaminen niiden alueella säännellään siten, että se ei aiheuta haittaa luontotyypeille niiden luontaisella levinneisyysalueella eikä luontaiselle luonnonvaraiselle eläimistölle tai kasvistolle, ja jos se katsotaan tarpeelliseksi, kiellettävä tällainen istuttaminen. Arvioinnin tulokset on annettava komitealle tiedoksi;

c) edistettävä koulutusta ja yleistä valistusta koskien tarvetta suojella luonnonvaraista eläimistöä ja kasvistoa ja säilyttää niiden elinympäristöjä sekä erilaisia luontotyyppejä.

Loppusäännökset

23 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä tarkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säädökset kirjallisina komissiolle.

24 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 21 päivänä toukokuuta 1992.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
Arlindo Marques Cunha

[1] EYVL N:o L 1, 1.1.1995, s. 135, direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymissopimuksella.
[2] EYVL N:o C 247, 21.9.1988, s. 3, EYVL N:o C 195, 3.8.1990, s. 1.
[3] EYVL N:o C 75, 20.3.1991, s. 12.
[4] EYVL N:o C 31, 6.2.1991, s. 25.
[5] EYVL N:o C 328, 7.12.1987, s. 1
[6] EYVL N:o L 103, 25.4.1979, s. 1. Direktiivi sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna direktiivillä 91/244/ETU (EYVL N:o L 115, 8.5.1991, s. 41).

Liite I

Yhteisön tärkeinä pitämät luontotyypit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita

Tulkinta
Merkki ”x”, koodien välissä, osoittaa toisiinsa liittyviä luontotyyppejä, esimerkiksi 35.2 x 64.1 – Corynephorus- ja Agrostis-kasvuinen avoin niitty (35.2) sekä mannerdyynejä (64.1).
Merkki ”*” tarkoittaa ensisijaisia luontotyyppejä.

RANNIKKO- JA HALOFYYTTISET LUONTOTYYPIT
Avomeri- ja vuorovesialueet
Rantakalliot ja -törmät sekä mukulakivi- tai kivikkorannat
Atlantiset ja manneralueen marskimaat ja suolaniityt
Välimeren alueen ja termo-atlanttisen alueen marskimaat ja suolaniityt
Sisämaan suola- ja kipsiarot

RANNIKOIDEN HIEKKADYYNIT JA SISÄMAAN DYYNIT
Atlantin, Pohjanmeren ja Itämeren rannikoiden meridyynit
Välimeren rannikon meridyynit
Sisämaan dyynit, vanhat ja kalkittomat

MAKEANVEDEN LUONTOTYYPIT
Seisova vesi
Virtaavat vedet
Vapaina tai osin vapaina virtaavien vesireittien osat (pienet, keskikokoiset ja suuret uomat), joissa veden laatu ei ole merkittävästi huonontunut

LAUHKEAN ALUEEN NUMMET JA PENSAIKOT
SKLEROFYYTTISET PENSAIKOT (MATORRAL)
Välimeren eteläpuoliset ja lauhkeat alueet
Välimeren alueen puukasvuinen matorral
Termovälimerelliset ja pre-steppe pensaikot
Phrygana

LUONTAISET JA PUOLILUONTAISET NIITYT
Luonnonniityt
Puoliluontaiset kuivat niityt
Nahkealehtiset laidunmetsät (dehesas)
Puoliluontaiset, suurruohoniityt
Mesofiiliset niityt

KOHOSUOT, LETOT JA NEVAT
Happamat rahkasuot
Runsaskalkkiset nevat

KALLIOISET LUONTOTYYPIT JA LUOLAT
Kivivyörymät
Kivikkorinteiden kasmofyyttinen kasvillisuus
Muut kivikkoiset luontotyypit

METSÄT
Luontaisista lajeista koostuva, isoista puista ja tyypillisestä aluskasvillisuudesta muodostuva (sub)luontainen metsäkasvillisuus, joka täyttää seuraavat kriteerit: harvinainen tai jäännösluonteinen ja/tai jossa elää yhteisön tärkeänä pitämiä lajeja.
Euroopan lauhkean vyöhykkeen metsät
Välimeren alueen lehtimetsät
Välimeren alueen sklerofyyttiset metsät
Alpiiniset ja subalpiiniset havumetsät
Välimeren alueen vuoristojen havupuumetsät

Liite II

Yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden suojelemiseksi on osoitettava erityisten suojelutoimien alueita

Tulkinta
a) Liite II täydentää liitettä I erityisten suojelutoimien alueiden yhtenäisen verkoston luomiseksi.
b) Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:
– lajin tai alalajin nimellä
taikka
– lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.
Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.
c) Tunnukset
Tähti (*) ennen lajin nimeä tarkoittaa, että laji on ensisijaisesti suojeltava.
Useimmat tässä liitteessä luetellut lajit on lueteltu myös liitteessä IV.
Kun laji esiintyy tässä liitteessä, mutta ei liitteessä IV tai V, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (o); kun laji on lueteltu tässä liitteessä ja myös liitteessä V, mutta ei liitteessä IV, lajin nimen jälkeen on merkitty tunnus (V).

a) ELÄIMET
SELKÄRANKAISET
NISÄKKÄÄT
INSECTIVORA
Talpidae
Galemys pyrenaicus
CHIROPTERA
Rhinolophidae
Rhinolophus blasii
Rhinolophus euryale
Rhinolophus ferrumequinum
Rhinolophus hipposideros
Rhinolophus mehelyi
Vespertilionidae
Barbastella barbastellus
Miniopterus schreibersi
Myotis bechsteini
Myotis blythi
Myotis capaccinii
Myotis dasycneme
Myotis emarginatus
Myotis myotis

JYRSIJÄT
Sciuridae
Spermophilus citellus
Castoridae
Castor fiber
Microtidae
Microtus cabrerae
*Microtus oeconomus arenicola

PETOELÄIMET
Canidae
*Canis lupus (espanjalaiset kannat; ainoastaan Dueron eteläpuolella elävät kannat; kreikkalaiset kannat; ainoastaan 39. leveyspiirin eteläpuolella elävät kannat)
Ursidae
*Ursus arctos
Mustelidae
Lutra lutra
Mustela lutreola
Felidae
Lynx lynx
*Lynx pardina
Phocidael
Halichoerus grypus (V)
*Monachus monachus
Phoca vitulina (V)
ARTIODACTYLA
Cervidae
*Cervus elaphus corsicanus
Bovidae
Capra aegagrus (luonnonkannat)
*Capra pyrenaica pyrenaica
Ovis ammon musimon (luonnonkannat – Korsika ja Sardinia)
Rupicapra rupicapra balcanica
*Rupicapra ornata
CETACEA
Tursiops truncatus
Phocoena phocoena

MATELIJAT
TESTUDINATA
Testudinidae
Testudo hermanni
Testudo graeca
Terstudo marginata
Cheloniidae
*Caretta caretta
Emydidae
Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa
SAURIA
Lacertidae
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Gallotia galloti insulanagae
*Gallotia simonyi
Podarcis lilfordi
Podarcis pityusensis
Scincidae
Chalcides occidentalis
Gekkonidae
Phyllodactylus europaeus
OPHIDIA
Colubridae
Elaphe quatuorlineata
Elaphe situla
Viperidae

*Vipera schweizeri
Vipera ursinii

SAMMAKKOELÄIMET
CAUDATA
Salamandridae
Chioglossa lusitanica
Mertensiella luschani
*Salamandra salamandra aurorae
Salamandrina terdigitata
Triturus cristatus
Proteidae
Proteus anguinus
Plethodontidae
Speleomantes ambrosii
Speleomantes flavus
Speleomantes genei
Speleomantes imperialis
Speleomantes supramontes
ANURA
Descoglossidae
Bombina bombina
Bombina variegata
Discoglossus jeanneae
Discoglossus montalentii
Discoglossus sardus
*Alytes muletensis
Ramidae
Rana latastei
Pelobatidae
*Pelobates fuscus insubricus

KALAT
PETROMYZONIFORMES
Petromyzonidae
Eudontomyzon spp. (o)
Lampetra fluviatilis (V)
Lampetra planeri (o)
Lethenteron zanandrai (v)
Petromyzon marinus (o)
ACIPENSERIFORMES
Acipenseridae
*Acipenser naccarii
*Acipenser sturio
ATHERINIFORMES
Cyprinodontidae
Aphanius iberus (o)
Aphanius fasciatus (o)
*Valencia hispanica
SALMONIFORMES
Salmonidae
Hucho hucho (luonnonkannat) (V)
Salmo salar (ainoastaan makeassa vedessä) (V)
Salmo marmoradus (o)
Salmo macrostigma (o)
Coregonidae
*Coregonus oxyrhynchus (Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)
CYPRINIFORMES
Cyprinidae
Alburnus vulturius (o)
Alburnus albidus (o)
Anaecypris hispanica
Aspius aspius (o)
Barbus plebejus (V)
Barbus meridionalis (V)
Barbus capito (V)
Barbus comiza (V)
Chalcalburnus chalcoides (o)
Chondrostoma soetta (o)
Chondrostoma polylepis (o)
Chondrostoma genei (o)
Chondrostoma lusitanicum (o)
Chondrostoma toxostoma (o)
Gobio albipinnatus (o)
Gobio uranoscopus (o)
Iberocypris palaciosi (o)
*Ladigesocypris ghigii (o)
Leuciscus lucomonis (o)
Leuciscus souffia (o)
Phoxinellus spp. (o)
Rutilus pigus (o)
Rutilus rubilio (o)
Rutilus arcasii (o)
Rutilus macrolepidotus (o)
Rutilus lemmingii (o)
Rutilus friesii meidingeri (o)
Rutilus alburnoides (o)
Rhodeus sericeus amarus (o)
Scardinius graecus (o)
Cobitidae
Cobitis conspersa (o)
Cobitis larvata (o)
Cobitis trichonica (o)
Cobitis taenia (o)
Misgurnis fossilis (o)
Sabanejewia aurata (o)
PERCIFORMES
Percidae
Gymnocephalus schraetzer (V)
Zingel spp. [(o) paitsi Zingelasper ja Zingel zingel (V)]
Gobiidae
Pomatoschistus canastrini (o)
Padagobius panizzai (o)
Padagobius Nigricans (o)
CLUPEIFORMES
Clupeidae
Alosa spp. (V)
SCORPAENIFORMES
Cottidae
Cottus ferruginosus (o)
Cottus petiti (o)
Cottus gobio (o)
SILURIFORMES
Siluridae
Silurus aristotelis (V)

SELKÄRANGATTOMAT
NIVELJALKAISET
CRUSTACEA
Decapoda
Austropotamobius pallipes (V)

INSECTA
Coleoptera
Buprestis splendens
*Carabus olympiae
Cerambyx cerdo
Cucujus cinnaberinus
Dysticus latissimus
Graphoderus bilineatus
Limoniscus violaceus (o)
Lucanus cervus (o)
Morimus funereus (o)
*Osmoderma eremita
*Rosalia alpina
Lepidoptera
*Callimorpha quadripunctata (o)
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Eriogaster catax
Euphydryas aurinia (o)
Graellsia isabellae (V)
Hypodryas maturna
Lycaena dispar
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanagria arge
Papilio hospiton
Plebicula golgus
Mantodea
Apteromantis aptera
Odonata
Coenagrion hylas (o)
Coenagrion mercuriale (o)
Cordulegaster trinacriae
Gomphus graslinii
Leucorrhina pectoralis
Lindenia tetraphylla
Macromia splendens
Ophiogumphus cecilia
Oxygastra curtisii
Orthoptera
Baetica ustulata

NILVIÄISET
GASTROPODA
Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tebellata
Discus defloratus
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
Helix subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa
Vertigo angustior (o)
Vertigo genesii (o)
Vertigo geyeri (o)
Vertigo moulinsiana (o)
BIVALVIA
Unionoida
Margaritifera margaritifera (V)
Unio crassus

b) KASVIT
PTERIDOPHYTA
ASPLENIACEAE
Asplenium jahandiezii (Litard.) Rouy
BLECHNACEAE
Woodwardia radicans (L.) Sm.
DICKSONIACEAE
Culcita macrocarpa C. Presl
DRYOPTERIDACEAE
*Dryopteris corleyi Fraser-Jenk.
HYMENOPHYLLACEAE
Trichomanes speciosum Willd.
ISOETACEAE
Isoetes boryana Durieu
Isoetes malinverniana Ces. & De Not.
MARSILEACEAE
Marsilea batardae Launert
Marsilea quadrifolia L.
Marsilea strigosa Willd.
OPHIOGLOSSACEAE
Botrychium simplex Hitchc.
Ophioglossum polyphyllum A. Braun
GYMNOSPERMAE
PINACEAE
*Abies nebrodensis (Lojac.) Mattei
ANGIOSPERMAE
ALISMATACEAE
Caldesia parnassifolia (L.) Parl.
Luronium natans (L.) Raf.
AMARYLLIDACEAE
Leucojum nicaeense Ard.
Narcissus asturiensis (Jordan) Pugsley
Narcissus calcicola Mendonça
Narcissus cyclamineus DC.
Narcissus fernandesii G. Pedro
Narcissus humilis (Cav.) Traub
*Narcissus nevadensis Pugsley
Narcissus pseudonarcissus L.
subsp. nobilis (Haw.) A. Fernandes
Narcissus scaberulus Henriq.
Narcissus triandrus (Salisb.) D. A. Webb
subsp. capax (Salisb.) D. A. Webb.
Narcissus viridiflorus Schousboe
BORAGINACEAE
*Anchusa crispa Viv.
*Lithodora nitida (H. Ern) R. Fernandes
Myosotis lusitanica Schuster
Myosotis rehsteineri Wartm.
Myosotis retusifolia R. Afonso
Omphalodes kuzinskyana Willk.
*Omphalodes littoralis Lehm.
Solenanthus albanicus (Degen & al.) Degen & Baldacci

*Symphytum cycladense Pawl.
CAMPANULACEAE
Asyneuma giganteum (Boiss.) Bornm.
*Campanula sabatia De Not.
Jasione crispa (Pourret) Samp.
subsp. serpentinica Pinto da Silva
Jasione lusitanica A. DC.
CARYPHYLLACEAE
*Arenaria nevadensis Boiss- & Reuter
Arenaria provincialis Chater & Halliday
Dianthus cintranus Boiss. & Reuter
subsp. cintranus Boiss. & Reuter
Dianthus marizii (Samp.) Samp.
Dianthus rupicola Biv.
*Gypsophila papillosa P. Porta
Herniaria algarvica Chaudri
Herniaria berlengiana (Chaudhri) Franco
*Herniaria latifolia Lapeyr.
subsp. litardierei gamis
Herniaria maritima Link
Moehringia tommasinii Marches.
Petrocoptis grandiflora Rothm.
Petrocoptis montsicciana O. Bolos & Rivas Mart.
Petrocoptis pseudoviscosa Fernandez Casas
Silene cintrana Rothm.
*Silene hicesiae Brullo & Signorello
Silene hifacensis Rouy ex Willk.
*Silene holzmanii Heldr. ex Boiss.
Silene longicilia (Brot.) Otth.
Silene mariana Pau
*Silene orphanidis Boiss.
*Silene rothmaleri Pinto da Silva
*Silene velutina Pourret ex Loisel.
CHENOPODIACEAE
*Bassia saxicola (Guss.) A. J. Scott
*Kochia saxicola Guss.
*Salicornia veneta Pignatti & Lausi
CISTACEAE
Cistus palhinhae Ingram
Halimium verticillatum (Brot.) Sennen
Helianthemum alypoides Losa & Rivas Goday
Helianthemum caput-felis Boiss.
*Tuberaria major (Willk.) Pinto da Silva & Roseria
COMPOSITAE
*Anthemis glaberrima (Rech. f.) Greuter
*Artemisia granatensis Boiss.
*Aster pyrenaeus Desf. ex DC.
*Aster sorrentinii (Tod) Lojac.
*Carduus myriacanthus Salzm. ex DC.
*Centaurea alba L.
subsp. heldreichii (Halacsy) Dostal
*Centaurea alba L.
subsp. princeps (Boiss. & Heldr.) Gugler
*Centaurea attica Nyman
subsp. megarensis (Halacsy & Hayek) Dostal
*Centaurea balearica J. D. Rodriguez
*Centaurea borjae Valdes-Berm. & Rivas Goday
*Centaurea citricolor Font Quer
Centaurea corymbosa Pourret
Centaurea gadorensis G. Bianca
*Centaurea horrida Badaro
*Centaurea kalambakensis Freyn & Sint.
Centaurea kartschiana Scop.
*Centaurea lactiflora Halacsy
Centaurea micrantha Hoffmanns. & Link
subsp. herminii (Rouy) Dostál
*Centraurea niederi Heldr.
*Centaurea peucedanifolia Boiss. & Orph.
*Centaurea pinnata Pau
Centaurea pulvinata (G. Bianca) G. Bianca
Centaurea rothmalerana (Arènes) Dostál
Centaurea vicentina Mariz
*Crepis crocifolia Boiss. & Heldr.
Crepis granatensis (Willk.) B. Bianca & M. Cueto
Erigeron frigidus Boiss. ex DC.
Hymenostemma pseudanthemis (Kunze) Willd.
*Jurinea cyanoides (L.) Reichenb.
Jurinea fontqueri Cuatrec.
*Lamyropsis microcephala (Moris) Dittrich & Greuter
Leontodon microcephalus (Boiss. ex DC.) Boiss.
Leontodon boryi Boiss.
*Leontodon siculus (Guss.) Finch & Sell
Leuzea longifolia Hoffmanns. & Link
Ligularia sibirica (L.) Cass.
Santolina impressa Hoffmanns. & Link
Santolina semidentata Hoffmanns. & Link
*Senecio elodes Boiss. ex DC.
Senecio nevadensis Boiss. & Reuter
CONVOLVULACEAE
*Convolvulus argyrothamnus Greuter
*Convolvulus Fernandes Pinto da Silva & Teles
CRUCIFERAE
Alyssum pyrenaicum Lapeyr.
Arabis sadina (Samp.) P. Cout.
*Biscutella neustriaca Bonnet
Biscutella vincentina (Samp.) Rothm.
Boleum asperum (Pers.) Desvaux
Brassica glabrescens Poldini
Brassica insularis Moris
*Brassica macrocarpa Guss.
Coincya cintrana (P. Cout.) Pinto da Silva
*Coincya rupestris Rouy
*Coronopus navasii Pau
Diplotaxis ibicensis (Pau) Gomez-Gampo
*Diplotaxis siettiana Maire
Diplotaxis vicentina (P. Cout.) Rothm.
Erucastrum palustre (Pirona) Vis.
*Iberis arbuscula Runemark
Iberis procumbens Lange
subsp. microcarpa Franco & Pinto da Silva
*Ionopsidium acaule (Desf.) Reichenb.
Ionopsidium savianum (Caruel) Ball ex Arcang.
Sisymbrium cavanillesianum Valdes & Castroviejo
Sisymbrium supinum L.
CYPERACEAE
*Carex panormitana Guss.
Eleocharis carniolica Koch
DIOSCOREACEAE
*Borderea chouardii (Gaussen) Heslot
DROSERACEAE
Aldrovanda vesiculosa L.
EUPHORBIACEAE

*Euphorbia margalidiana Kuhbier & Lewejohann
Euphorbia transtagana Boiss.
GENTIANACEAE
*Centaurium rigualii Esteve Chueca
*Centaurium somedanum Lainz
Gentiana ligustica R. de Vilm. & Chopinet
Gentianella angelica (Pugsley) E. F. Warburg
GERANIACEAE
*Erodium astragaloides Boiss. & Reuter
Erodium paularense Fernandez-Gonzalez & Izco
*Erodium rupicola Boiss.
GRAMINEAE
Avenula hackelii (Henriq.) Holub
Bromus grossus Desf. ex DC.
Coleanthus subtilis (Tratt.) Seidl
Festuca brigantina (Markgr.–Dannenb.) Markgr.–Dannenb.
Festuca duriotagana Franco & R. Afonso
Festuca elegans Boiss.
Festuca henriquesii Hack.
Festuca sumilusitanica Franco & R. Afonso
Gaudinia hispanica Stace & Tutin
Holcus setiglumis Boiss. & Reuter
subsp. duriensis Pinto da Silva
Micropyropsis tuberosa Romero – Zarco & Cabezudo
Pseudarrhenatherum pallens (Link) J. Holub
Puccinellia pungens (Pau) Paunero
*Stipa austroitalica Martinovsky
*Stipa bavarica Martinovsky & H. Scholz
*Stipa veneta Moraldo
GROSSULARIACEAE
*Ribes sardum Martelli
HYPERICACEAE
*Hypericum aciferum (Greuter) N. K. B. Robson
JUNCACEAE
Juncus valvatus Link
LABIATAE
Dracocephalum austriacum L.
*Micromeria taygetea P. H. Davis
Nepeta dirphya (Boiss.) Heldr. ex Halacsy
*Nepeta sphaciotica P. H. Davis
Origanum dictamnus L.
Sideritis incana
subsp. glauca (Cav.) Malagarriga
Sideritis javalambrensis Pau
Sideritis serrata Cav. ex Lag.
Teucrium lepicephalum Pau
Teucrium turredanum Losa & Rivas Goday
*Thymus camphoratus Hoffmanns. & Link
Thymus carnosus Boiss.
*Thymus cephalotos L.
LEGUMINOSAE
Anthyllis hystrix Cardona, Contandr. & E. Sierra
*Astragalus algarbiensis Coss. ex Bunge
*Astragalus aquilanus Anzalone
Astragalus cetralpinus Braun-Blanquet
*Astragalus maritimus Moris
Astragalus verrucosus Moris
*Cytisus aeolicus Guss. ex Lindl.
Genista dorycnifolia Font Quer
Genista holopetala (Fleischm. ex Koch) Baldacci
Melilotus segetalis (Brot.) Ser.
subsp. fallax Franco
*Ononis hackelii Lange
Trifolium saxatile All.
*Vicia bifoliolata J. D. Rodriguez
LENTIBULARIACEAE
Pinguicula nevadensis (Lindb.) Casper
LILIACEAE
Allium grosii Font Quer
*Androcymbium rechingeri Greuter
*Asphodelus bento-rainhae P. Silva
Hyacinthoides vicentina (Hoffmanns. & Link) Rothm.
*Muscari gussonei (Parl.) Tod.
LINACEAE
*Linum muelleri Moris
LYTHRACEAE
*Lythrum flexuosum Lag.
MALVACEAE
Kosteletzkya pentacarpos (L.) Ledeb.
NAJADACEAE
Najas flexilis (Willd.) Rostk. & W. L. Schmidt
ORCHIDACEAE
*Cephalanthera cucullata Boiss. & Heldr.
Cypripedium calceolus L.
Liparis loeselii (L.) Rich.
*Ophrys lunulata Parl.
PAEONIACEAE
Paeonia cambessedesii (Willk.) Willk.
Paeonia parnassica Tzanoudakis
Paeonia clusii F. C. Stern
subsp. rhodia (Stearn) Tzanoudakis
PALMAE
Phoenix theophrasti Greuter
PLANTAGINACEAE
Plantago algarbiensis Samp.
Plantago almogravensis Franco
PLUMBAGINACEAE
Armeria berlengensis Daveau
*Armeria helodes Martini & Pold
Armeria negleta Girard
Armeria pseudarmeria (Murray) Mansfeld
*Armeria rouyana Daveau
Armeria soleirolii (Duby) Godron
Armeria velutina Welv. ex Boiss. & Reuter
Limonium dodartii (Girard) O. Kuntze
subsp. lusitanicum (Daveau) Franco
*Limonium insulare (Beg. & Landi) Arrig. & Diana
Limonium lanceolatum (Hoffmanns. & Link) Franco
Limonium multiflorum Erben
*Limonium pseudolaetum Arrig. & Diana
*Limonium strictissimum (Salzmann) Arrig.
POLYGONACEAE
Polygonum praelongum Coode & Cullen
Rumex rupestris Le Gall
PRIMULACEAE
Androsace mathildae Levier
Androsace pyrenaica Lam.
*Primula apennina Widmer
Primula palinuri Petagna
Soldanella villosa Darracq.
RANUNCULACEAE

*Aconitum corsicum Gayer
Adonis distorta Ten.
Aquilegia bertolonii Schott
Aquilegia kitaibelii Schott
*Aquilegia pyrenaica D. C.
subsp. cazorlensis (Heywood) Galiano
*Consolida samia P. H. Davis
Pulsatilla patens (L.) Miller
*Ranunculus weyleri Mares
RESEDACEAE
*Reseda decursiva Forssk.
ROSACEAE
Potentilla delphinensis Gren. & Godron
RUBIACEAE
*Galium litorale Guss.
*Galium viridiflorum Boiss. & Reuter
SALICACEAE
Salix salvifolia Brot.
subsp. australis Franco
SANTALACEAE
Thesium ebracteatum Hayne
SAXIFRAGACEAE
Saxifraga berica (Beguinot) D. A. Webb
Saxifraga florulenta Moretti
Saxifraga hirculus L.
Saxifraga tombeanensis Boiss. ex Engl.
SCROPHULARIACEAE
Antirrhinum charidemi Lange
Chaenorrhinum serpyllifolium (Lange) Lange
subsp. lusitanicum R. Fernandes
*Euphrasia genargentea (Feoli) Diana
Euphrasia marchesettii Wettst. ex Marches.
Linaria algarviana Chav.
Linaria coutinhoi Valdén
*Linaria ficalhoana Rouy
Linaria flava (Poiret) Desf.
*Linaria hellenica Turrill
*Linaria ricardoi Cout.
*Linaria tursica B. Valdes & Cabezudo
Linaria tonzigii Lona
Odontites granatensis Boiss.
Verbascum litigiosum Samp.
Veronica micrantha Hoffmanns. & Link
*Veronica oataea L.-A. Gustavson
SELAGINACEAE
*Globularia stygia Orph. ex Boiss.
SOLANACEAE
*Atropa baetica Willk.
THYMELAEACEAE
Daphne petraea Leybold
*Daphne rodriguezii Texidor
ULMACEAE
Zelkova abelicea (Lam.) Boiss.
UMBELLIFERAE
*Angelica heterocarpa Lloyd
Angelica palustris (Besser) Hoffm.
*Apium bermejoi Llorens
Apium repens (Jacq.) Lag.
Athamanta cortiana Ferraini
*Bupleurum capillare Boiss. & Heldr.
*Bupleurum kakiskalae Greuter
Eryngium alpinum L.
*Eryngium viviparum Gay
*Laserpitium longiradium Boiss.
*Naufraga belearica Constans & Cannon
*Oenenthe conioides Lange
Petagnia saniculifolia Guss.
Rouya polygama (Desf.) Coincy
*Seseli intricatum Boiss.
Thorella verticillatinundata (Thore) Brig.
VALERIANACEAE
Centranthus trinervis (Viv.) Beguinot
VIOLACEAE
*Viola hispida Lam.
Viola jaubertiana Mares & Vigineix
Alemmat kasvit
BRYOPHYTA
Bruchia vogesiaca Schwaegr. (o)
*Bryoerythrophyllum machadoanum (Sergio)
M. Hill (o)
Buxbaumia viridis (Moug. ex Lam. & DC.) Brid. ex
Moug. & Nestl. (o)
Dichelyma capillaceum (Wigh.) Myr. (o)
Dicranum viride (Sull. & Lesq.) Lindb. (o)
Distichophyllum caranatum Dix. & Nich. (o)
Drepanocladus vernicosus (Mitt.) Warnst. (o)
Jungermannia handelii (Schiffn.) Amak. (o)
Mannia triandra (Scop.) Grolle (o)
*Marsupella profunda Lindb. (o)
Meesia longiseta Hedw. (o)
Nothothylas orbicularis (Schwein.) Sull. (o)
Orthotrichum rogeri Brid. (o)
Petalophyllum ralfsii Nees & Goot. ex Lehm. (o)
Riccia breidleri Jur. ex Steph. (o)
Riella helicophylla (Mont.) Hook. (o)
Scapania massolongi (K. Muell.) K. Muell. (o)
Sphagnum pylaisii Brid. (o)
Tayloria rudolphiana (Gasrov) B. & G. (o)
MAKRONESIAN LAJIT
PTERIDOPHYTA
HYMENOPHYLLACEAE
Hymenophyllum madarensis Gibby & Lovis
DRYOPTERIDACEAE
*Polystichum drepanum (Sw.) C. Presl.
ISOETACEAE
Isoetes azorica Durieu & Paiva
MARSILIACEAE
*Marsilea azorica Launert & Paiva
ANGIOSPERMAE
ASCLEPIADACEAE
Caralluma burchardii N. E. Brown
*Ceropegia chrysantha Svent.
BORAGINACEAE
Echium candicans L. fil.
*Echium gentianoides Webb & Coincy
Myosotis azorica H. C. Watson
Myosotis maritima Hochst. in Seub.
CAMPANULACEAE
*Azorina vidalii (H. C. Watson) Feer
Musschia aurea (L. f.) DC.
*Musschia wollastonii Lowe
CAPRIFOLIACEAE

*Sambucus palmensis Link
CARYOPHYLLACEAE
Spergularia azorica (Kindb.) Lebel
CELASTRACEAE
Maytenus umbellata (R. Br.) Mabb.
CHENOPODIACEAE
Beta patula Ait.
CISTACEAE
Cistus chinamadensis Banares & Romero
*Helianthemum bystropogophyllum Svent.
COMPOSITAE
Andryala crithmifolia Ait.
*Argyranthemum lidii Humphries
Argyranthemum thalassophylum (Svent.) Hump.
Argyranthemum Winterii (Svent.) Humphries
*Atractylis arbuscula Svent. & Michaelis
Atractylis preauxiana Schultz.
Calendula maderensis DC.
Cheirolophus duranii (Burchard) Holub
Cheirolophus ghomerytus (Svent.) Holub
Cheirolophus junonianus (Svent.) Holub
Cheirolophus massonianus (Lowe) Hansen
Cirsium latifolium Lowe
Helichrysum gossypinum Webb
Helichrysum oligocephala (Svent. & Bzamw.)
*Lactuca watsoniana Trel.
*Onopordum nogalesii Svent.
*Onopordum carduelinum Bolle
*Pericallis hadrosoma Svent.
Phagnalon benettii Lowe
Stemmacantha cynaroides (Chr. Son. in Buch) Ditt
Sventenia bupleuroides Font Quer
*Tanacetum ptarmiciflorum Webb & Berth
CONVOLVULACEAE
*Convolvulus caput-medusae Lowe
*Convolvulus lopez-socasii Svent.
*Convolvulus massonii A. Dietr.
CRASSULACEAE
Aeonium gomeraense Praeger
Aeonium saundersii Bolle
Aichryson dumosum (Lowe) Praeg.
Monanthes wildpretii Banares & Scholz
Sedum brissemoretii Raymond-Hamet
CRUCIFERAE
*Crambe arborea Webb ex Christ
Crambe laevigata DC. ex Christ
*Crambe sventenii R. Petters ex Bramwell & Sund.
*Parolinia schizogynoides Svent.
Sinapidendron rupestre (Ait.) Lowe
CYPERACEAE
Carex malato-belizii Raymond
DIPSACACEAE
Scabiosa nitens Roemer & J. A. Schultes
ERICACEAE
Erica scoparia L.
subsp. azorica (Hochst.) D. A. Webb
EUPHORBIACEAE
*Euphorbia handiensis Burchard
Euphorbia lambii Svent.
Euphorbia stygiana H. C. Watson
GERANIACEAE
*Geranium maderense P. F. Yeo
GRAMINEAE
Deschampsia maderensis (Haech. & Born.)
Phalaris maderensis (Menezes) Menezes
LABIATAE
*Sideritis cystosiphon Svent.
*Sideritis discolor (Webb ex de Noe) Bolle
Sideritis infernalis Bolle
Sideritis marmorea Bolle
Teucrium abutiloides L'Hér
Teucrium betonicum L'Hér
LEGUMINOSAE
*Anagyris latifolia Brouss. ex Willd.
Anthyllis lemanniana Lowe
*Dorycnium spectabile Webb & Berthel
*Lotus azoricus P. W. Ball
Lotus callis-viridis D. Bramwell & D. H. Davis
*Lotus kunkelii (E. Chueca) D. Bramwell & al.
*Teline rosmarinifolia Webb & Berthel.
*Teline salsoloides Arco & Acebes.
Vicia dennesiana H. C. Watson
LILIACEAE
*Androcymbium psammophilum Svent.
Scilla maderensis Menezes
Semele maderensis Costa
LORANTHACEAE
Arceuthobium azoricum Wiens & Hawksw
MYRICACEAE
*Myrica rivas-martinezii Santos.
OLEACEAE
Jasminum azoricum L.
Picconia azorica (Tutin) Knobl.
ORCHIDACEAE
Goodyera macrophylla Lowe
PITTOSPORACEAE
*Pittosporum coriaceum Dryand. ex Ait.
PLANTAGINACEAE
Plantago malato-belizii Lawalree
PLUMBAGINACEAE
*Limonium arborescens (Brouss.) Kuntze
Limonium dendroides Svent.
*Limonium spectabile (Svent.) Kunkel & Sunding
*Limonium sventenil Santos & Fernandez Galvan
POLYGONACEAE
Rumex azoricus Rech. fil.
RHAMNACEAE
Frangula azorica Tutin
ROSACEAE
*Bencomia brachystachya Svent.
Bencomia sphaerocarpa Svent.
*Chamaemeles coriacea Lindl.
Dendriopterium pulidoi Svent.
Marcetella madernsis (Born.) Svent.
Prunus lusitanica L.
subsp. azorica (Mouillef.) Franco
Sorbus maderensis (Lowe) Docle
SANTALACEAE
Kunkeliella subsucculenta Kammer
SCROPHULARIACEAE
*Euphrasia azorica Wats
Euphrasia grandiflora Hochst. ex Seub.

*Isoplexis chalcantha Svent. & O'Shanahan
Isoplexis isabelliana (Webb & Berthel.) Masferrer
Odontites holliana (Lowe) Benth.
Sibthorpia peregrina L.
SELAGINACEAE
*Globularia ascanii D. Bramwell & Kunkel
*Globularia sarcophylla Svent.
SOLANACEAE
*Solanum lidii Sunding
UMBELLIFERAE
Ammi trifoliatum (H. C. Watson) Trelease
Bupleurum handiense (Bolle) Kunkel
Chaerophyllum azoricum Trelease
Ferula latipinna Santos
Melanoselinum decipiens (Schrader & Wendl.) Hoffm.
Monizia edulis Lowe
Oenanthe divaricata (R. Br.) Mabb.
Sanicula azorica Guthnick ex Seub.
VIOLACEAE
Viola paradoxa Lowe
Alemmat kasvit
BRYOPHYTA
*Echinodium spinosum (Mitt.) Jur. (o)
*Thamnobryum fernandesii Sergio (o)

Liite III

Yhteisön tärkeiksi pitämiksi alueiksi soveltuvien alueiden ja erityisten suojelutoimien alueiden valintaperusteet

1 VAIHE: Kansallinen arviointi alueiden suhteellisesta merkityksestä kullekin liitteessä I mainitulle luontotyypille ja kullekin liitteessä II mainitulle lajille (mukaan lukien ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit ja ensisijaisesti suojeltavat lajit)

A Alueen arviointiperusteet liitteessä I mainitun luontotyypin osalta

a) Luontotyypin edustavuus kyseisellä alueella.

b) Luontotyypin pinta-ala verrattuna kyseisen luontotyypin kokonaispinta-alaan kansallisella alueella.

c) Kyseisen luontotyypin rakenteen ja toimintojen suojeluaste sekä mahdollisuudet palauttaa alkuperäinen tila.

d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen luontotyypin suojelulle.

B Alueen arviointiperusteet jonkin liitteessä II mainitun lajin osalta

a) Alueella elävän lajin kannan koko ja tiheys verrattuna kansallisen alueen muihin kantoihin.

b) Kyseisen lajin ja sen elvyttämismahdollisuuksien kannalta tärkeiden elinympäristötekijöiden suojeluaste.

c) Alueella elävän kannan eristyneisyys verrattuna lajin luontaiseen levinneisyyteen.

d) Yleisarviointi alueen merkityksestä kyseisen lajin suojelulle.

C Jäsenvaltiot luokittelevat näiden perusteiden mukaan alueet, joiden ne kansallisessa luettelossaan ehdottavat soveltuvan yhteisön tärkeiksi pitämiksi alueiksi sen mukaan, mikä niiden suhteellinen merkitys on jonkin liitteessä I mainitun luontotyypin tai liitteessä II mainitun lajin suojelulle.

D Luettelossa osoitetaan ne alueet, joilla on jäsenvaltioiden edellä A ja B kohdan perusteiden mukaan valitsemat ensisijaisesti suojeltavat luontotyypit ja ensisijaisesti suojeltavat lajit.

2 VAIHE: Arviointi kansallisten luetteloiden sisältämien alueiden tärkeydestä yhteisölle

1 Kaikki jäsenvaltioiden 1 vaiheessa yksilöimät alueet, joilla on ensisijaisesti suojeltava luontotyyppi ja/tai laji, katsotaan yhteisön tärkeiksi pitämiksi alueiksi.

2 Arvioitaessa jäsenvaltioiden luetteloihin sisältyvien muiden alueiden tärkeyttä yhteisön kannalta, esimerkiksi sitä, miten ne vaikuttavat liitteessä I mainitun luontotyypin tai liitteessä II mainitun lajin suotuisan suojelutason säilyttämiseen tai ennalleen saattamiseen ja/tai Natura 2000:n yhtenäisyyteen, otetaan huomioon seuraavat seikat:

a) alueen suhteellinen merkitys kansallisella tasolla,

b) alueen maantieteellinen sijainti liitteessä II mainittujen lajien muuttoreitteihin nähden sekä se, kuuluuko alue molemmin puolin yhteisömaiden yhtä tai useampaa yhteistä rajaa sijaitsevaan yhtenäiseen ekosysteemiin,

c) alueen kokonaispinta-ala,

d) liitteessä I mainittujen luontotyyppien ja liitteessä II mainittujen lajien lukumäärä alueella,

e) alueen yleinen ekologinen merkitys kyseisille luonnonmaantieteellisille alueille ja/tai koko 2 artiklassa mainitulle alueelle, sekä alueen ominaisuuksien luonteenomaisten tai ainutlaatuisten piirteiden että niiden toisiinsa liittymisen kannalta.

Liite IV

Yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, jotka edellyttävät tiukkaa suojelua

Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:
– lajin tai alalajin nimellä
taikka
– lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.
Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.

a) ELÄIMET
SELKÄRANKAISET
NISÄKKÄÄT
INSECTIVORA
Erinaceidae
Erinaceus algirus
Soricidae
Crocidura canariensis
Talpidae
Galemys pyrenaicus
MICROCHIROPTERA
Samtliga arter

JYRSIJÄT
Gliridae
kaikki lajit (paitsi Glis glis ja Eliomys quercinus)
Sciuridae
Citellus citellus
Sciurus anomalus
Castoridae
Castor fiber
Cricetidae
Cricetus cricetus
Microtidae
Microtus cabrerae
Microtus oeconomus arenicola
Zapodidae
Sicista betulina
Hystricidae
Hystrix cristata

PETOELÄIMET
Canidae
Canis lupus (lukuun ottamatta Dueron pohjoisenpuoleisia espanjalaisia kantoja ja 39. leveyspiirin pohjoisenpuoleisia kreikkalaisia kantoja)
Ursidae
Ursus arctos
Mustelidae
Lutra lutra
Mustela lutreola
Felidae
Felis silvestris
Lynx lynx
Lynx pardina
Phocidae
Monachus monachus
ARTIODACTYLA
Cervidae
Cervus elaphus corsicanus
Bovidae
Capra aegagrus (luonnonkannat)
Capra pyrenaica pyrenaica
Ovis ammon musimon (luonnonkannat – Korsika ja Sardinia)
Rupicapra rupicapra balcanica
Rupicapra ornata
CETACEA
Kaikki lajit

MATELIJAT
TESTUDINATA
Testudinidae
Testudo hermanni
Testudo graeca
Testudo marginata
Cheloniidae
Caretta caretta
Chelonia mydas
Lepidochelys kempii
Eretmochelys imbricata
Dermochelyidae
Dermochelys coriacea
Emydidae
Emys orbicularis
Mauremys caspica
Mauremys leprosa
SAURIA
Lacertidae
Algyroides fitzingeri
Algyroides marchi
Algyroides moreoticus
Algyroides nigropunctatus
Lacerta agilis
Lacerta bedriagae
Lacerta danfordi
Lacerta dugesi
Lacerta graeca
Lacerta horvathi
Lacerta monticola
Lacerta schreiberi
Lacerta trilineata
Lacerta viridis
Gallotia atlantica
Gallotia galloti
Gallotia galloti insulanagae
Gallotia simonyi
Gallotia stehlini
Ophisops elegans
Podarcis erhardii
Podarcis filfolensis
Podarcis hispanica atrata
Podarcis lilfordi
Podarcis melisellensis
Podarcis milensis
Podarcis muralis
Podarcis peloponnesiaca

podarcis pityusensis
Podarcis sicula
Podarcis taurica
Podarcis tiliguerta
Podarcis wagleriana
Scincidae
Ablepharus kitaibelli
Chalcides bedriagai
Chalcides occidentalis
Chalcides ocellatus
Chalcides sexlineatus
Chalcides viridianus
Ophiomorus punctatissimus
Gekkomidae
Cyrtopodion kotschyi
Phyllodactylus europaeus
Tarentola angustimentalis
Tarentola boettgeri
Tarentola delalandii
Tarentola gomerensis
Agamidae
Stellio stellio
Chamaeleontidae
Chamaeleo chamaeleon
Anguidae
Ophisaurus apodus
OPHIDIA
Colubridae
Coluber caspius
Coluber hippocrepis
Coluber jugularis
Coluber laurenti
Coluber najadum
Coluber nummifer
Coluber viridiflavus
Coronella austriaca
Eirenis modesta
Elaphe longissima
Elaphe quatuorlineata
Elaphe situla
Natrix natrix cetti
Natrix natrix corsa
Natrix tessellata
Telescopus falax
Viperidae
Vipera ammodytes
Vipera schweizeri
Vipera seoanni (lukuun ottamatta espanjalaisia kantoja)
Vipera ursinii
Vipera xanthina
Boidae
Eryx jaculus

SAMMAKKOELÄIMET
CAUDATA
Salamandridae
Chiglossa lusitanica
Euproctus asper
Euproctus montanus
Eupructus platycephalus
Salamandra atra
Salamandra aurorae
Salamandra lanzai
Salamandra luschani
Salamandrina terdigata
Triturus carnifex
Triturus cristatus
Triturus italicus
Triturus karelinii
Triturus marmoratus
Proteidae
Proteus anguinus
Plethodontidae
Speleomantes ambrosii
Speleomantes flavus
Speleomantes genei
Speleomantes imperialis
Speleomantes italicus
Speleomantes supramontes
ANURA
Discoglossidae
Bombina bombina
Bombina variegata
Discoglossus galganoi
Discoglossus jeanneae
Discoglossus montalentii
Discoglossus pictus
Discoglossus sardus
Alytes cisternasii
Alytes muletensis
Alytes obstetricans
Ranidae
Rana arvalis
Rana dalmatina
Rana graeca
Rana iberica
Rana italica
Rana latastei
Rana lessonae
Pelobatidae
Pelobates cultripes
Pelobates fuscus
Pelobates syriacus
Bufonidae
Bufo calamita
Bufo viridis
Hylidae
Hyla arborea
Hyla meridionalis
Hyla sarda

KALAT
ACIPENSERIFORMES
Acipenseridae
Acipenser naccarii
Acipenser sturio
ATHERINIFORMES
Cyprinodontidae
Valencia hispanica
CYPRINIFORMES
Cyprinidae

Anaecypris hispanica
PERCIFORMES
Percidae
Zingel asper
SALMONIFORMES
Coregonidae
Coregonus oxyrhynchus (Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)

SELKÄRANGATTOMAT
NIVELJALKAISET
INSECTA
Coleoptera
Busprestis splendens
Carabus olympiae
Cerambyx cerdo
Cucujus cinnaberinus
Dytiscus latissimus
Graphoderus bilineatus
Osmoderma eremita
Rosalia alpina
Lepidoptera
Apatura metis
Coenonympha hero
Coenonympha oedippus
Erebia calcaria
Erebia christi
Erebia sudetica
Eriogaster catax
Fabriciana elisa
Hypodryas maturna
Hyles hippophaes
Lopinga achine
Lycaena dispar
Maculinea arion
Maculinea nausithous
Maculinea teleius
Melanagria arge
Papilio alexanor
Papilio hospiton
Parnassius apollo
Parnassius mnemosyne
Plebicula golgus
Proserpinus proserpina
Zerynthia polyxena
Mantodea
Apteromantis aptera
Odonata
Aeshna viridis
Cordulegaster trinacriae
Gomphus graslinii
Leucorrhina albifrons
Leucorrhina caudalis
Leucorrhina pectoralis
Lindenia tetraphylla
Macromia splendens
Ophiogomphus cecilia
Oxygastra curtisii
Stylurus flavipes
Sympecma braueri
Orthoptera
Baetica ustulata
Saga pedo
ARACHNIDA
Araneae
Macrothele calpeiana

NILVIÄISET
GASTROPODA
Prosobranchia
Patella feruginea
Stylommatophora
Caseolus calculus
Caseolus commixta
Caseolus sphaerula
Discula leacockiana
Discula tabellata
Discula testudinalis
Discula turricula
Discus defloratus
Discus guerinianus
Elona quimperiana
Geomalacus maculosus
Geomitra moniziana
Helix subplicata
Leiostyla abbreviata
Leiostyla cassida
Leiostyla corneocostata
Leiostyla gibba
Leiostyla lamellosa
BIVALVIA
Anisomyaria
Lithophaga lithophaga
Pinna nobilis
Unionoida
Margaritifera auricularia
Unio crassus
ECHINODERMATA
Echinoidea
Centrostephanus longispinus

b) KASVIT
Liitteessä IV oleva b kohta sisältää kaikki kasvilajit, jotka on lueteltu liitteessä II b(1) ja sen lisäksi seuraavassa luetellut lajit.
PTERIDOPHYTA
ASPLENIACEAE
Asplenium hemionitis L.
ANGIOSPERMAE
AGAVACEAE
Dracaena draco (L.) L.
AMARYLLIDACEAE
Narcissus longispathus Pugsley
Narcissus triandrus L.
BERBERIDACEAE
Berberis madarensis Lowe
CAMPANULACEAE
Campanula morettiana Reichenb.
Physoplexis comosa (L.) Schur.
CARYOPHYLLACEAE
Moehringia fontqueri Pau
COMPOSITAE

Argyranthemum pinnatifidum (L. f.) Lowe
subsp. succulentum (Lowe) C. J. Humphries
Helichrysum sibthorpii Rouy
Picris willkommii (Schultz Bip.) Nyman
Santolina elegans Boiss. ex DC.
Senecio caespitosus Brot.
Senecio lagascanus DC.
subsp. lusitanicus (P. Cout.) Pinto da Silva
Wagenitzia lncifolia (Sieber ex Sprengel) Dostal
CRUCIFERAE
Murbeckiella sousae Rothm.
EUPHORBIACEAE
Euphorbia nevadensis Boiss. & Reuter
GESNERIACEAE
Jankaea heldreichii (Boiss.) Boiss.
Ramonda serbica Pancic
IRIDACEAE
Crocus etruscus Parl.
Iris boissieri Henriq.
Iris marisca Ricci & Colasante
LABIATAE
Rosmarinus tomentosus Huber-Morath & Maire
Teucrium charidemi Sandwith
Thymus capitellatus Hoffmanns. & Link
Thymus villosus L.
subsp. villosus L.
LILIACEAE
Androcymbium europeum (Lange) K. Richter
Bellavalia hackelli Freyn
Colchicum corsicum Baker
Colchicum cousturieri Greuter
Fritillaria conica Rix
Fritillaria drenovskii Dogen & Stoy.
Fritillaria gussichiae (Degen & Doerfler) Rix
Fritillaria obliqua Ker-Gawl.
Fritillaria rhodocanakis Orph. ex Baker
Ornithogalum reverchonii Degen & Herv.-Bass.
Scilla beirana Samp.
Scilla odorata Link
ORCHIDACEAE
Orprys argolica Fleischm.
Orchis scopulorum Simsmerh.
Spiranthes aestivalis (Poiret) L. C. M. Richard
PRIMULACEAE
Androsace cylindrica DC.
Primula glaucescens Moretti
Primula spectabilis Tratt.
RANUNCULACEAE
Aquilegia alpina L.
SAPOTACEAE
Sideroxylon marmulano Banks ex Lowe
SAXIFRAGACEAE
Saxifraga cintrana Kuzinsky ex Willk.
Saxifraga portosanctana Boiss.
Saxifraga presolanensis Engl.
Saxifraga valdensis DC.
Saxifraga vayredana Luizet
SCROPHULARIACEAE
Antirrhinum lopesianum Rothm.
Lindernia procumbens (Krocker) Philcox
SOLANACEAE
Mandragora officinarum L.
THYMELAEACEAE
Thymelaea broterana P. Cout.
UMBELLIFERAE
Bunium brevifolium Lowe
VIOLACEAE
Viola athois W. Becker
Viola cazorlensis Gandoger
Viola delphinantha Boiss.

(1) Lukuunottamatta liitteessä II olevan b kohdan bryophytes.

Liite V

Yhteisön tärkeinä pitämät eläin- ja kasvilajit, joiden ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen sääntelyä

Tässä liitteessä luetellut lajit on merkitty:
– lajin tai alalajin nimellä
taikka
– lajin korkeamman luokitusjärjestelmän mukaan tai kyseisen luokitusjärjestelmän tietyn osan mukaan.
Lyhennys ”spp.” heimon tai suvun nimen jäljessä tarkoittaa kaikkia kyseiseen heimoon tai lajiin kuuluvia lajeja.

a) ELÄIMET
SELKÄRANKAISET
NISÄKKÄÄT
CARNIVORA
Canidae
Canis aureus
Canis lupus (Dueron eteläpuolella elävät espanjalaiset kannat; 39. leveyspiirin eteläpuolella elävät kreikkalaiset kannat)
Mustelidae
Martes martes
Mustela putorius
Phocidae
Kaikki lajit, joita ei mainita liitteessä IV
Viverridae
Genetta genetta
Herpestes ichneumon
DUPLICIDENTATA
Leporidae
Lepus timidus
ARTIODACTYLA
Bovidae
Capra ibex
Capra pyrenaica (paitsi Capra pyrenaica pyrenaica)
Rupicapra rupicapra (paitsi Rupicapra rupicapra balcanica)

SAMMAKKOELÄIMET
ANURA
Ranidae
Rana esculenta
Rana perazi
Rana ridibunda
Rana temporaria

KALAT
PETROMYZONIFORMES
Petromyzonidae
Lampetra fluviatilis
Lethenteron zanandrai
ACIPENSERIFORMES
Acipenseridae
Kaikki lajit, joita ei mainita liitteessä IV
SALMONIFORMES
Salmonidae
Thymallus thymallus
Coregonus spp. (paitsi Coregonus oxyrhynchos - Pohjanmeren eräiden alueiden vaelluskannat)
Hucho hucho
Salmo salar (yksinomaan makeassa vedessä)
Cyprinidae
Barbus spp.
PERCIFORMES
Percidae
Gymnocephalus schraetzer
Zingel zingel
CLUPEIFORMES
Clupeidae
Alosa spp.
SILURIFORMES
Siluridae
Silurus aristotelis

SELKÄRANGATTOMAT
COELENTERATA
CNIDARIA
Corallium rubrum
MOLLUSCA
GASTROPODA – STYLOMMATOPHORA
Helicidae
Helix pomatia
BIVALVIA – UNIONOIDA
Margaritiferidae
Margaritifera margaritifera
Unionidae
Microcondylaea compressa
Unio elongatulus
ANNELIDA
HIRUDINOIDEA – ARHYNCHOBDELLAE
Hirudinidae
Hirudo medicinalis
ARTHROPODA
CRUSTACEA – DECAPODA
Astacidae
Astacus astacus
Austropotamobius pallipes
Austropotamobius torrentium
Scyllaridae
Scyllarides latus
INSECTA – LEPIDOPTERA
Saturniidae
Graellsia isabellae

b) KASVIT
ALGAE
RHODOPHYTA
CORALLINACEAE
Lithothamnium coralloides. Crouan frat.
Phymatholithon calcareum (Poll.) Adey & McKibbin
LICHENES
CLADONIACEAE
Cladonia L. subgenus Cladina (Nyl.) Vain.
BRYOPHYTA
MUSCI
LEUCOBRYACEAE
Leucobryum glaucum (Hedw.) Ångstr.

SPHAGNACEAE
Sphagnum L. spp. (paitsi Sphagnum pylasii Brid.)
PTERIDOPHYTA
Lycopodium spp.
ANGIOSPERMAE
AMARYLLIDACEAE
Galanthus nivalis L.
Narcissus bulbocodium L.
Narcissus juncifolius Lagasca
COMPOSITAE
Arnica montana L.
Artemisia eriantha Ten
Artemisia genipi Weber
Doronicum plantagineum L.
subsp. tournefortii (Rouy) P. Cout.
CRUCIFERAE
Alyssum pintadasilvae Dudley.
Malcolmia lacera (L.) DC.
subsp. graccilima (Samp.) Franco
Murbeckiella pinnatifida (Lam.) Rothm.
subsp. herminii (Rivas-Martinez) Greuter & Burdet
GENTIANACEAE
Gentiana lutea L.
IRIDACEAE
Iris lusitanica Ker-Gawler
LABIATAE
Teucrium salviastrum Schreber
subsp. salviastrum Schreber
LEGUMINOSAE
Anthyllis lusitanica Cullen & Pinto da Silva
Dorycnium pentaphyllum Scop.
subsp. transmontana Franco
Ulex densus Welw. ex Webb.
LILIACEAE
Lilium rubrum Lmk
Ruscus aculeatus L.
PLUMBAGINACEAE
Armeria sampaio (Bernis) Nieto Feliner
ROSACEAE
Rubus genevieri Boreau
subsp. herminii (Samp.) P. Cout.
SCROPHULARIACEAE
Anarrhinum longipedicelatum R. Fernandes
Euphrasia mendonçae Samp.
Scrophularia grandiflora DC.
subsp. grandiflora DC.
Scrophularia berminii Hoffmanns & Link
Scrophularia sublyrata Brot.
COMPOSITAE
Leuzea rhaponticoides Graells

Liite VI

Kielletyt pyynti- ja tappomenetelmät ja -välineet sekä kuljetusvälineet

a) Valikoimattomat menetelmät
NISÄKKÄÄT
– sokeiden tai runneltujen eläinten käyttäminen houkuttimina
– nauhurit
– sähköiset ja elektroniset tappo- tai tainnutusvälineet
– keinovalolähteet
– peilit ja muut häikäisevät laitteet
– kohteita valaisevat laitteet
– yöllä ampumista varten tehdyt pimeänäkölaitteet, joissa on elektroninen kuvan suurennin tai kuvan muunnin
– räjähteet
– toiminnaltaan tai käyttötavaltaan valikoimattomat verkot
– toiminnaltaan tai käyttötavaltaan valikoimattomat loukut
– varsijouset
– myrkyt ja myrkky- tai nukutussyötit
– uloskaasuttaminen tai -savustaminen
– puoliautomaatti- tai automaattiaseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kaksi panosta

KALAT
– myrkyt
– räjähteet

b) Kuljetusmenetelmät
– lentokoneet
– moottoriajoneuvot

Neuvoston direktiivi 79/409/EY

annettu 2 päivänä huhtikuuta 1979

luonnonvaraisten lintujen suojelusta

Euroopan yhteisöjen neuvosto, joka

Neuvoston direktiivi,

ottaa huomioon Euroopan talousyhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 235 artiklan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[1],

ottaa huomioon edustajakokouksen lausunnon[2],

ottaa huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[3],

sekä katsoo, että Euroopan yhteisöjen ympäristötoimintaohjelmasta 22 päivänä marraskuuta 1973[4] annetussa neuvoston julistuksessa määrätään erityistoimista lintujen suojelemiseksi; julistusta täydentää Euroopan yhteisöjen ympäristöpolitiikan ja toimintaohjelman jatkamista ja toteuttamista koskeva 17 toukokuuta 1977 annettu Euroopan yhteisöjen neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten päätöslauselma[5],

monien sellaisten luonnonvaraisten lintulajien kannat, joiden luontaisena elinympäristönä on jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluva alue, ovat pienenemässä, eräissä tapauksissa hyvin nopeasti ja tämä kantojen pieneneminen uhkaa vakavasti luonnollisen ympäristön säilymistä, erityisesti siksi, että se uhkaa biologista tasapainoa,

jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvaa aluetta luontaisena elinympäristönään pitävät luonnonvaraiset lintulajit ovat enimmäkseen muuttavia lajeja; nämä lajit ovat yhteistä perintöä ja tehokas lintujen suojelu on tyypillinen maiden rajat ylittävä ympäristöongelma, johon liittyy yhteisiä velvollisuuksia,

Grönlannin lintujen elinehdot ovat yleisten olojen ja erityisesti ilmaston sekä harvan asutuksen ja saaren poikkeuksellisen suuren koon ja maantieteellisen sijainnin takia olennaisesti erilaiset kuin muilla jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvilla alueilla,

tämän vuoksi tätä direktiiviä ei sovelleta Grönlannissa,

jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvaa aluetta luontaisena elinympäristönään pitävien luonnonvaraisten lintulajien suojelu on välttämätöntä yhteisön elinolojen parantamiseen, yhteisön taloudellisen toiminnan sopusointuiseen kehitykseen ja jatkuvaan ja tasapainoiseen kasvuun tähtäävien tavoitteiden toteuttamiseksi yhteismarkkinoiden toiminnassa, mutta perustamissopimuksessa ei ole määräyksiä tilanteessa tarvittavien erityistoimien toteuttamiseksi tarpeellisesta toimivallasta,

toteutettavia toimenpiteitä on sovellettava niihin eri tekijöihin, jotka voivat vaikuttaa lintukantoihin, toisin sanoen ihmisen toimintojen vaikutuksiin ja erityisesti lintujen elinympäristöjen tuhoutumiseen ja pilaantumiseen, ihmisten harjoittamaan pyydystämiseen ja tappamiseen ja tällaisesta toiminnasta seuraavaan kauppaan, ja nämä toimenpiteet olisi mukautettava eri lajien tilanteeseen osana suojelupolitiikkaa,

suojelun tarkoituksena on luonnonvarojen suojelu ja hoitaminen pitkällä aikavälillä osana Euroopan kansojen perintöä; tämä mahdollistaa luonnonvarojen sääntelyn ja niiden hyödyntämisen hallinnan sellaisten toimenpiteiden avulla, jotka ovat tarpeen lajienvälisen luonnollisen tasapainon säilyttämiseksi ja mukauttamiseksi niin pitkälle kuin se kohtuudella on mahdollista,

elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden säilyttäminen, ylläpitäminen tai ennalleen saattaminen on olennaisen tärkeää kaikkien lintulajien suojelussa; tiettyjen lintujen elinympäristöä on suojeltava erityistoimenpitein lintujen eloonjäämisen ja lisääntymisen varmistamiseksi niiden levinneisyysalueilla; tällaisilla toimenpiteillä on otettava huomioon myös muuttavat lajit ja toimenpiteet on yhteensovitettava yhtenäisen kokonaisuuden luomiseksi,

kaupallisten etujen mahdollisesti aiheuttamien haitallisten, hyödyntämismääriin vaikuttavien paineiden estämiseksi on tarpeen ottaa käyttöön yleinen kaupan pitämistä koskeva kielto ja rajoittaa poikkeukset koskemaan vain sellaisia lajeja, joiden biologinen tila sallii poikkeamisen, ottaen huomioon eri alueiden erityisolot,

eräiden lajien suuren kannan, laajan maantieteellisen levinneisyyden ja suuren lisääntymisnopeuden vuoksi koko yhteisössä tiettyjä lajeja voidaan metsästää, mikä on hyväksyttävää hyödyntämistä; jos tiettyjä rajoituksia asetetaan ja niitä noudatetaan, näiden metsästystä koskevien lakien on oltava sopusoinnussa näiden lajien kantojen tyydyttävällä tasolla säilymisen kanssa,

laajamittaiseen tai valikoimattomaan pyydystämiseen tai tappamiseen tarkoitetut välineet, laitteet ja menetelmät sekä metsästys tietyistä ajoneuvoista on kiellettävä, koska ne uhkaavat tai voivat uhata liikaa kyseisten lajien kantoja,

tiettyjen erityistilanteiden merkityksen vuoksi on säädettävä poikkeusmahdollisuudesta tietyin edellytyksin ja komission valvonnassa,

lintujen, erityisesti muuttolintujen, suojeluun liittyy edelleen ongelmia, jotka vaativat tieteellistä tutkimusta;

tutkimuksen avulla olisi lisäksi voitava arvioida toteutettujen toimenpiteiden tehokkuus,

Komission kanssa neuvotellen on varmistettava, että sellaisten luonnonvaraisten lintulajien mahdollinen istuttaminen jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalle alueelle, joiden luontainen elinympäristö se ei ole, ei aiheuta vahinkoa paikalliselle kasvistolle ja eläimistölle,

komissio laatii ja toimittaa jäsenvaltioille joka kolmas vuosi jäsenvaltioiden antamiin tietoihin perustuvan yhteenvetokertomuksen tämän direktiivin mukaisesti toteutettujen kansallisten säännösten soveltamisesta, ja tekniikan ja tieteen kehityksen vuoksi on tarpeen mukauttaa nopeasti eräitä liitteitä; tätä varten tarvittavien toimenpiteiden toteuttamisen helpottamiseksi olisi säädettävä menettelystä, jolla toteutetaan jäsenvaltioiden ja komission välinen kiinteä yhteistyö tekniikan ja tieteen kehitykseen mukauttamista käsittelevässä komiteassa,

ON ANTANUT TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

1. Tämä direktiivi koskee kaikkien luonnonvaraisina elävien lintulajien suojelua jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalla alueella, jossa perustamissopimusta sovelletaan. Sen tavoitteena on näiden lajien suojelu, hoitaminen ja sääntely ja se antaa säännökset niiden hyödyntämisestä.

2. Tätä direktiiviä sovelletaan lintuihin ja niiden muniin, pesiin ja elinympäristöihin.

3. Tätä direktiiviä ei sovelleta Grönlannissa.

2 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen liittyvät vaatimukset taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon.

3 artikla

1. Ottaen huomioon 2 artiklassa mainitut vaatimukset, jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien elinympäristöjen riittävän moninaisuuden ja laajuuden säilyttämiseksi, ylläpitämiseksi tai palauttamiseksi ennalleen.

2. Biotooppien ja elinympäristöjen säilyttämiseen, ylläpitämiseen ja ennalleen saattamiseen sisältyvät ensisijaisesti seuraavat toimenpiteet:

a) suojelualueiden muodostaminen,

b) suojelualueiden sisä- ja ulkopuolella sijaitsevien elinympäristöjen ylläpitäminen ja hoito ekologisten tarpeiden mukaisesti;

c) tuhoutuneiden biotooppien saattaminen ennalleen;

d) biotooppien aikaansaaminen.

4 artikla

1. Tämän direktiivin liitteessä I mainittujen lajien elinympäristöjä on suojeltava erityistoimin, jotta varmistetaan lajien eloonjääminen ja lisääntyminen niiden levinneisyysalueella.

Tässä yhteydessä kiinnitetään huomiota:

a) lajeihin, jotka ovat vaarassa kuolla sukupuuttoon;

b) lajeihin, jotka ovat herkkiä tietyille muutoksille niiden elinympäristössä;

c) lajeihin, joita pidetään harvinaisina niiden pienen kannan tai alueellisesti suppean levinneisyyden takia;

d) muihin lajeihin, jotka vaativat erityistä huomiota niiden erityislaatuisen elinympäristön vuoksi.

Arvioissa otetaan huomioon lintukantojen kehityssuunnat ja muutokset.

Jäsenvaltioiden on osoitettava erityisiksi erityissuojelualueiksi näiden lajien suojelemiseen lukumäärältään ja kooltaan sopivimmat alueet sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan.

2. Jäsenvaltioiden on toteutettava vastaavat toimenpiteet sellaisten säännöllisesti esiintyvien muuttavien lajien osalta, joita ei luetella liitteessä I, ottaen huomioon niiden suojelun tarve sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan, kun kyseessä ovat niiden muuttoreittien varrella sijaitsevat pesimä-, sulkasato- ja talvehtimisalueet ja levähdyspaikat. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden on kiinnitettävä erityistä huomiota kosteikkojen ja erityisesti kansainvälisesti merkittävien kosteikkojen suojeluun.

3. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki asiaan vaikuttavat tiedot, jotta komissio voi tehdä sellaista yhteensovittamista koskevia asianmukaisia aloitteita sellaiseksi yhteensovittamiseksi, joka on tarpeen sen varmistamiseksi, että toisaalta 1 kohdassa ja toisaalta 2 kohdassa tarkoitetut alueet muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden, joka vastaa kyseisten lajien suojelutarpeita sillä maantieteellisellä vesi- ja maa-alueella, johon tätä direktiiviä sovelletaan.

4. Jäsenvaltioiden on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuilla suojelualueilla elinympäristöjen pilaantumisen tai huonontumisen sekä lintuihin vaikuttavien häiriöiden estämiseksi, jos häiriöt vaikuttaisivat merkittävästi tämän artiklan* tavoitteisiin. Jäsenvaltioiden on myös näiden suojelualueiden ulkopuolella pyrittävä estämään elinympäristöjen pilaantuminen ja huonontuminen.

5 artikla

Jäsenvaltioiden on toteutettava, kuitenkaan rajoittamatta 7 ja 9 artiklan soveltamista, kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien yleisen suojelujärjestelmän luomiseksi tarvittavat toimenpiteet, joissa kielletään erityisesti

a) kyseisten lintujen tahallinen tappaminen tai pyydystäminen käytetystä menetelmästä riippumatta;

b) kyseisten lintujen pesien ja munien tahallinen tuhoaminen tai vahingoittaminen ja pesien siirtäminen;

c) kyseisten lintujen munien ottaminen luonnosta ja munien hallussa pitäminen tyhjinäkin;

d) lintujen tahallinen häirintä erityisesti lisääntymis- ja jälkeläistenkasvatusaikana, jos häirintä vaikuttaisi merkittävästi tämän direktiivin tavoitteisiin;

e) sellaisten lintulajien hallussapitäminen, joiden metsästäminen ja pyydystäminen ei ole sallittua;

6 artikla

1. Jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien myynti, kuljetus ja hallussa pitäminen myyntiä varten sekä elävien ja kuolleiden lintujen sekä kaikkien niiden helposti tunnistettavien osien tai linnuista valmistettujen tuotteiden myytä-

* Tämän direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat direktiivin 79/409/ETY 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista tämän direktiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion direktiivin 79/409/ETY mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

väksi tarjoaminen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 ja 3 kohdan soveltamista.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettua toimintaa ei kielletä liitteessä III olevassa 1 osassa tarkoitettujen lajien osalta, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu.

3. Jäsenvaltiot voivat antaa alueellaan luvan 1 kohdassa tarkoitetulle toiminnalle liitteessä III olevassa 2 osassa tarkoitettujen lajien osalta, jos linnut on tapettu tai pyydystetty laillisesti tai muuten laillisesti hankittu.

Jäsenvaltioiden, jotka haluavat myöntää tällaisen luvan, on neuvoteltava ennalta komission kanssa ja tutkittava yhdessä sen kanssa, johtaisiko kyseisen lajin yksilöiden pitäminen kaupan tai voidaanko sen kohtuudella olettaa johtavan siihen, että lajien kannat, maantieteellinen levinneisyys tai lisääntymismäärät vaarantuisivat koko yhteisössä. Jos tutkimus komission mielestä osoittaa, että suunniteltu lupa johtaa jonkin kyseisen lajin edellä mainittuun vaarantumiseen tai vaarantumisen mahdollisuuteen, komissio antaa kyseiselle jäsenvaltiolle perustellun suosituksen, jossa se ilmaisee vastustavansa kyseisen lajin pitämistä kaupan. Jos komissio katsoo, että tällaista vaaraa ei ole, se ilmoittaa siitä jäsenvaltiolle.

Komission suositus julkaistaan Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

Jäsenvaltion, joka myöntää luvan tämän kohdan mukaisesti, on varmistettava säännöllisin väliajoin, että edellytykset luvan myöntämiseksi ovat edelleen olemassa.

4. Komissio suorittaa tutkimuksen liitteessä III olevaan 3 osaan merkittyjen lajien biologisesta tilasta ja kaupan pitämisen vaikutuksista siihen.

Komissio antaa viimeistään neljä kuukautta ennen tämän direktiivin 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymistä 16 artiklassa tarkoitetulle komitealle kertomuksen ja ehdotuksensa päätökseksi näiden lajien sisällyttämisestä liitteessä III olevaan 2 osaan.

Kunnes tämä päätös annetaan, jäsenvaltiot voivat soveltaa kyseisiin lajeihin voimassaolevia kansallisia säännöksiä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 kohtaa.

7 artikla

1. Tämän direktiivin liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästää kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella.

2. Liitteessä II olevassa 1 osassa lueteltuja lajeja saa metsästää niillä maantieteellisillä vesi- ja maa-alueilla, joihin tätä direktiiviä sovelletaan.

3. Liitteessä II olevassa 2 osassa lueteltuja lajeja saa metsästää vain niissä jäsenvaltioissa, joista on maininta.

4. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että metsästys, tarvittaessa haukkametsästys mukaan lukien, harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen säänte-lyn periaatteita, ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa. Jäsenvaltioiden on erityisesti varmistettava, että metsästystä koskevan lainsäädännön alaisia lajeja ei metsästetä pesimisaikana eikä eri lisääntymis- ja poikastenkasvatusvaiheissa. Kun on kyse muuttavista lajeista, jäsenvaltioiden on huolehdittava erityisesti siitä, että metsästyslainsäädännön alaisia lajeja ei metsästetä niiden lisääntymiskauden aikana tai niiden palatessa pesimisalueilleen. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki aiheelliset tiedot siitä, miten niiden metsästystä koskevaa säännöstöä sovelletaan käytännössä.

8 artikla

1. Siltä osin kun on kyse tässä direktiivissä tarkoitetusta lintujen metsästyksestä, pyydystämisestä ja tappamisesta, jäsenvaltioiden on kiellettävä kaikkien sellaisten erityisesti liitteessä IV olevassa a kohdassa lueteltujen välineiden, laitteiden ja menetelmien käyttö, joilla laajamittaisesti tai valikoimattomasti pyydystetään tai tapetaan lintuja, tai joilla saatetaan paikallisesti hävittää jokin laji.

2. Jäsenvaltioiden on lisäksi kiellettävä metsästys liitteessä IV olevassa b kohdassa mainituista ajoneuvoista ja siinä mainituissa oloissa.

9 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, poiketa 5, 6, 7 ja 8 artiklasta seuraavin perustein:

a) – kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi,
– lentoturvallisuuden turvaamiseksi.
– viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi,
– kasviston ja eläimistön suojelemiseksi:

b) tutkimus- ja opetustarkoituksessa, kannan lisäämis- ja uudelleenistutustarkoituksessa sekä tehdäkseen mahdolliseksi näitä varten tapahtuvan kasvatuksen;

c) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussapitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

2. Poikkeuksissa on mainittava:
– lajit, joita poikkeukset koskevat,
– pyydystämistä tai tappamista varten hyväksytyt välineet, laitteet ja menetelmät,
– vaaratekijät sekä ne ajalliset ja paikalliset olot, joissa näitä poikkeuksia voidaan myöntää,
– viranomainen, joka on valtuutettu ilmoittamaan, että vaaditut edellytykset täytetään, ja joka päättää, missä laajuudessa ja kuka saa käyttää mitäkin välineitä, laitteita ja menetelmiä,
– suoritettavat tarkastukset.

3. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle vuosittain kertomus tämän artiklan soveltamisesta.

4. Komissio varmistaa käytettävissään olevan tiedon ja erityisesti sille 3 kohdan mukaisesti toimitetun tiedon perusteella jatkuvasti, että näiden poikkeusten seuraukset eivät ole ristiriidassa tämän direktiivin kanssa. Komissio tekee tähän liittyen aiheelliset aloitteet.

10 artikla

1. Jäsenvaltioiden on edistettävä kaikkien 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajikantojen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi, hoitamiseksi ja hyödyntämiseksi.

2. Erityistä huomiota on kiinnitettävä liitteessä V lueteltuihin asioihin liittyvään tutkimukseen ja työhön. Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle kaikki tarpeelliset tiedot, jotta komissio voi toteuttaa asianmukaiset toimenpiteet tässä artiklassa mainitun tutkimuksen ja työn yhteensovittamiseksi.

11 artikla

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että sellaisen lintulajin istuttaminen jäsenvaltioiden Eurooppaan kuuluvalle alueelle, joka ei elä siellä luonnonvaraisena, ei vahingoita paikallista kasvistoa ja eläimistöä. Jäsenvaltioiden on kuultava komissiota tässä asiassa.

12 artikla

1. Jäsenvaltioiden on joka kolmas vuosi, 18 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisestä alkaen, annettava komissiolle kertomus tämän direktiivin mukaisesti toteutettujen kansallisten säännösten soveltamisesta.

2. Komissio laatii joka kolmas vuosi 1 kohdassa tarkoitettuihin tietoihin perustuvan yhteenvetokertomuksen. Jäsenvaltioiden toimittamia tietoja sisältävä kertomusluonnoksen osa toimitetaan tarkastettavaksi kyseisten jäsenvaltioiden viranomaisille. Lopullinen kertomus annetaan tiedoksi jäsenvaltioille.

13 artikla

Tämän direktiivin mukaisesti toteutetut toimenpiteet eivät saa johtaa 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien nykyisen suojelutilanteen huononemiseen.

14 artikla

Jäsenvaltiot voivat toteuttaa tiukempia suojelutoimenpiteitä kuin tässä direktiivissä säädetyt.

15 artikla

Muutokset, jotka ovat tarpeen tämän direktiivin liitteiden I ja V mukauttamiseksi tekniikan ja tieteen kehitykseen, sekä 6 artiklan 4 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetut muutokset annetaan 17 artiklan menettelyä noudattaen.

16 artikla

1. Tämän direktiivin 15 artiklassa tarkoitettuja muutoksia varten perustetaan direktiivin mukauttamista tekniikan ja tieteen kehitykseen käsittelevä komitea, jäljempänä komitea, jossa on jäsenvaltioiden edustajat ja jonka puheenjohtajana toimii komission edustaja.

2. Komitea vahvistaa työjärjestyksensä.

17 artikla

1. Jos tässä artiklassa määriteltyä menettelyä on noudatettava, asian saattaa komitean käsiteltäväksi komitean puheenjohtaja omasta aloitteestaan tai jonkin jäsenvaltion edustajan pyynnöstä.

2. Komission edustaja tekee komitealle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Komitea antaa lausuntonsa ehdotuksesta määräajassa, jonka puheenjohtaja voi asettaa asian kiireellisyyden mukaan. Lausunto annetaan neljänkymmenenyhden äänen enemmistöllä ja jäsenvaltioiden äänet painotetaan perustamissopimuksen 148 artiklan 2 kohdassa määrätyllä tavalla. Puheenjohtaja ei osallistu äänestykseen.

3. a) Komissio päättää suunnitelluista toimenpiteistä, jos ne ovat komitean lausunnon mukaiset;

b) Jos suunnitellut toimenpiteet eivät ole komitean lausunnon mukaisia tai lausuntoa ei ole annettu, komissio tekee viipymättä neuvostolle ehdotuksen tarvittavista toimenpiteistä. Neuvosto ratkaisee asian määräenemmistöllä.

c) Jos neuvosto ei ole ratkaissut asiaa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asia on tullut vireille neuvostossa, komissio tekee päätöksen ehdotetuista toimenpiteistä.

18 artikla

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan kahden vuoden kuluessa sen tiedoksiantamisesta. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava tässä direktiivissä trkoitetuista kysymyksistä antamansa keskeiset kansalliset säännökset kirjallisina komissiolle.

19 artikla

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Luxemburgissa 2 päivänä huhtikuuta 1979.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja
J. FRANÇOIS-PONCET

[1] EYVL N:o C 24, 1.2.1977, s. 3 ja EYVL N:o C 201, 23.8.1977, s. 2
[2] EYVL N:o C 163, 11.7.1977, s. 28
[3] EYVL N:o C 152, 29.6.1977, s. 3
[4] EYVL N:o C 112, 20.12.1973, s. 40
[5] EYVL N:o C 139, 13.6.1977, s. 1

Liite I

1. Kaakkuri ..... (Gavia stellata)
2. Kuikka ..... (Gavia arctica)
3. Amerikanjääkuikka ..... (Gavia immer)
4. Mustakurkku-uikku ..... (Podiceps auritus)
5. Madeiranviistäjä ..... (Pterodroma madeira)
6. Kapverdenviistäjä ..... (Pterodroma feae)
7. Tyrskyliitäjä ..... (Bulweria bulwerii)
8. Välimerenliitäjä ..... (Calonectris diomedea)
9. Pikkuliitäjä ..... (Puffinus puffinus mauretanicus)
10. Kääpiöliitäjä ..... (Puffinus assimilis)
11. Ulappakeiju ..... (Pelagodroma marina)
12. Merikeiju ..... (Hydrobates pelagicus)
13. Myrskykeiju ..... (Oceanodroma leucorhoa)
14. Madeirankeiju ..... (Oceanodroma castro)
15. Karimetso (alalaji Välimeri) ..... (Phalacrocorax aristotelis desmarestii)
16. Pikkumerimetso ..... (Phalacrocorax pygmeus)
17. Pelikaani ..... (Pelecanus onocrotalus)
18. Kiharapelikaani ..... (Pelecanus crispus)
19. Kaulushaikara ..... (Botaurus stellaris)
20. Pikkuhaikara ..... (Ixobrychus minutus)
21. Yöhaikara ..... (Nycticorax nycticorax)
22. Rääkkähaikara ..... (Ardeola ralloides)
23. Silkkihaikara ..... (Egretta garzetta)
24. Jalohaikara ..... (Egretta alba)
25. Ruskohaikara ..... (Ardea purpurea)
26. Mustahaikara ..... (Ciconia nigra)
27. Kattohaikara ..... (Ciconia ciconia)
28. Pronssi-iibis ..... (Plegadis falcinellus)
29. Kapustahaikara ..... (Platalea leucorodia)
30. Flamingo ..... (Phoenicopterus ruber)
31. Pikkujoutsen ..... (Cygnus bewickii) (Cygnus columbianus bewickii)
32. Laulujoutsen ..... (Cygnus cygnus)
33. Tundrahanhi (alalaji Grönlanti) ..... (Anser albifrons flavirostris)
34. Kiljuhanhi ..... (Anser erythropus)
35. Valkoposkihanhi ..... (Branta leucopsis)
36. Punakaulahanhi ..... (Branta ruficollis)
37. Ruostesorsa ..... (Tadorna ferruginea)
38. Marmorisorsa ..... (Marmaronetta angustirostris)
39. Ruskosotka ..... (Aythya yroca)
40. Uivelo ..... (Mergus albellus)
41. Viuhkasorsa ..... (Oxyura leucocephala)
42. Mehiläishaukka ..... (Pernis apivorus)
43. Liitohaukka ..... (Elanus caeruleus)
44. Haarahaukka ..... (Milvus migrans)
45. Isohaarahaukka ..... (Milvus milvus)
46. Merikotka ..... (Haliaeetus albicilla)
47. Partakorppikotka ..... (Gypaetus barbatus)
48. Pikkukorppikotka ..... (Neophron percnopterus)
49. Hanhikorppikotka ..... (Gyps fulvus)
50. Munkkikorppikotka ..... (Aegypius monachus)
51. Käärmekotka ..... (Circaetus gallicus)
52. Ruskosuohaukka ..... (Circus aeruginosus)
53. Sinisuohaukka ..... (Circus cyaneus)
54. Arosuohaukka ..... (Circus macrourus)
55. Niittysuohaukka ..... (Circus pygargus)
56. Kanahaukka (alalaji Korsika ja Sardinia) ..... (Accipiter gentilis arrigonii)
57. Varpushaukka (alalaji Kanaria ja Madeira) ..... (Accipiter nisus granti)
58. Sirovarpushaukka ..... (Accipiter brevipes)
59. Arohiirihaukka ..... (Buteo rufinus)
60. Pikkukiljukotka ..... (Aquila pomarina)

61. Kiljukotka.....(Aquila clanga)
62. Keisarikotka.....(Aquila heliaca)
63. Iberiankeisarikotka.....(Aquila adalberti)
64. Kotka (maakotka).....(Aquila chrysaetos)
65. Pikkukotka.....(Hieraaetus pennatus)
66. Vuorikotka.....(Hieraaetus fasciatus)
67. Kalasääski.....(Pandion haliaetus)
68. Pikkutuulihaukka.....(Falco naumanni)
69. Ampuhaukka.....(Falco columbarius)
70. Välimerenhaukka.....(Falco eleonorae)
71. Keltapäähaukka.....(Falco biarmicus)
72. Tunturihaukka.....(Falco rusticolus)
73. Muuttohaukka.....(Falco peregrinus)
74. Pyy.....(Bonasa bonasia)
75. Kiiruna (alalaji Pyreneet).....(Lagopus mutus pyrenaicus)
76. Kiiruna (alalaji Alpit).....(Lagopus mutus helveticus)
77. Teeri.....(Tetrao tetrix tetrix)
78. Metso.....(Tetrao urogallus)
79. Kivikkopyy (alalaji Alpit).....(Alectoris graeca saxatilis)
80. Kivikkopyy (alalaji Sisilia).....(Alectoris graeca whitakeri)
81. Kalliopyy.....(Alectoris barbara)
82. Peltopyy (alalaji Italia).....(Perdix perdix italica)
83. Peltopyy (alalaji Iberian niemimaa).....(Perdix perdix hispaniensis)
84. Luhtahuitti.....(Porzana porzana)
85. Pikkuhuitti.....(Porzana parva)
86. Kääpiöhuitti.....(Porzana pusilla)
87. Ruisrääkkä.....(Crex crex)
88. Sulttaanikana.....(Porphyrio porphyrio)
89. Syylänokikana.....(Fulica cristata)
90. Viiriäispyyjuoksija.....(Turnix sylvatica)
91. Kurki.....(Grus grus)
92. Pikkutrappi.....(Tetrax tetrax)
93. Kaulustrappi.....(Chlamydotis undulata)
94. Isotrappi.....(Otis tarda)
95. Pitkäjalka.....(Himantopus himantopus)
96. Avosetti.....(Recurvirostra avosetta)
97. Paksujalka.....(Burhinus oedicnemus)
98. Aavikkojuoksija.....(Cursorius cursor)
99. Pääskykahlaaja.....(Glareola pratincola)
100. Keräkurmitsa.....(Charadrius morinellus) (Eudromias morinellus)
101. Kapustarinta.....(Pluvialis apricaria)
102. Kynsihyyppä.....(Hoplopterus spinosus)
103. Suokukko.....(Philomachus pugnax)
104. Heinäkurppa.....(Gallinago media)
105. Punakuiri.....(Limosa lapponica)
106. Siperiankuovi.....(Numenius tenuirostris)
107. Liro.....(Tringa glareola)
108. Rantakurvi.....(Xenus cinereus)
109. Vesipääsky.....(Phalaropus lobatus)
110. Mustanmerenlokki.....(Larus melanocephalus)
111. Kaitanokkalokki.....(Larus genei)
112. Välimerenlokki.....(Larus audouinii)
113. Hietatiira.....(Gelochelidon nilotica)
114. Räyskä.....(Sterna caspia)
115. Riuttatiira.....(Sterna sandvicensis)
116. Ruusutiira.....(Sterna dougallii)
117. Kalatiira.....(Sterna hirundo)
118. Lapintiira.....(Sterna paradisaea)
119. Pikkutiira.....(Sterna albifrons)
120. Valkoposkitiira.....(Chlidonias hybridus)
121. Mustatiira.....(Chlidonias niger)
122. Etelänkiisla (alalaji Iberian niemimaa).....(Uria aalge ibericus)

123. Hietakyyhky .....(Pterocles orientalis)
124. Jouhihietakyyhky.....(Pterocles alchata)
125. Sepelkyyhky (alalaji Azorit).....(Columba palumbus azorica)
126. Madeirankyyhky.....(Columba trocaz)
127. Kanariankyyhky .....(Columba bollii)
128. Palmankyyhky .....(Columba junoniae)
129. Huuhkaja .....(Bubo bubo)
130. Tunturipöllö.....(Nyctea scandiaca)
131. Hiiripöllö .....(Surnia ulula)
132. Varpuspöllö.....(Glaucidium passerinum)
133. Lapinpöllö .....(Strix nebulosa)
134. Viirupöllö .....(Strix uralensis)
135. Suopöllö .....(Asio flammeus)
136. Helmipöllö.....(Aegolius funereus)
137. Kehrääjä .....(Caprimulgus europaeus)
138. Kafferikiitäjä .....(Apus caffer)
139. Kuningaskalastaja.....(Alcedo atthis)
140. Sininärhi .....(Coracias garrulus)
141. Harmaapäätikka.....(Picus canus)
142. Palokärki.....(Dryocopus martius)
143. Käpytikka (alalaji Teneriffa) .....(Dendrocopos major canariensis)
144. Käpytikka (alalaji Kanaria) .....(Dendrocopos major thanneri)
145. Syyriantikka .....(Dendrocopos syriacus)
146. Tammitikka.....(Dendrocopos medius)
147. Valkoselkätikka .....(Dendrocopos leucotos)
148. Pohjantikka.....(Picoides tridactylus)
149. Kaitanokkakiuru .....(Chersophilus duponti)
150. Arokiuru .....(Melanocorypha calandra)
151. Lyhytvarvaskiuru.....(Calandrella brachydactyla)
152. Kivikkokiuru .....(Galerida theklae)
153. Kangaskiuru .....(Lullula arborea)
154. Nummikirvinen .....(Anthus campestris)
155. Peukaloinen (alalaji Fair Isle) .....(Troglodytes troglodytes fridariensis)
156. Sinirinta .....(Luscinia svecica)
157. Kanariantasku.....(Saxicola dacotiae)
158. Mustatasku .....(Oenanthe leucura)
159. Tamariskikerttunen.....(Acrocephalus melanopogon)
160. Sarakerttunen.....(Acrocephalus paludicola)
161. Oliivikultarinta .....(Hippolais olivetorum)
162. Sardiniankerttu .....(Sylvia sarda)
163. Ruskokerttu .....(Sylvia undata)
164. Mustakurkkukerttu .....(Sylvia rueppelli)
165. Kirjokerttu .....(Sylvia nisoria)
166. Pikkusieppo .....(Ficedula parva)
167. Balkaninsieppo .....(Ficedula semitorquata)
168. Sepelsieppo.....(Ficedula albicollis)
169. Punarintanakkeli.....(Sitta krueperi)
170. Korsikkanakkeli.....(Sitta whiteheadi)
171. Pikkulepinkäinen.....(Lanius collurio)
172. Mustaotsaleipinkäinen.....(Lanius minor)
173. Alppivaris .....(Pyrrhocorax pyrrhocorax)
174. Peippo (alalaji Hierro).....(Fringilla coelebs ombriosa)
175. Kanarianpeippo .....(Fringilla teydea)
176. Skodanninkäpylintu.....(Loxia scotica)
177. Aavikkotulkku .....(Bucanetes githagineus)
178. Punatulkku (alalaji Azorit) .....(Pyrrhula murina)
179. Keltapääsirkku.....(Emberiza cineracea)
180. Peltosirkku.....(Emberiza hortulana)
181. Ruostekurkkusirkku .....(Emberiza caesia)

Liite II

1.	Metsähanhi	Anser fabalis	
2.	Merihanhi	Anser anser	
3.	Kanadanhanhi	Branta canadensis	
4.	Haapana	Anas penelope	
5.	Harmaasorsa	Anas strepera	
6.	Tavi	Anas crecca	
7.	Sinisorsa	Anas platyrhynchus	
8.	Jouhisorsa	Anas acuta	
9.	Heinätavi	Anas querquedula	
10.	Lapasorsa	Anas clypeata	
11.	Punasotka	Aythya ferina	
12.	Tukkasotka	Aythya fuligula	
13.	Nummiriekko (riekon alalajeja)	Lagopus lagopus scoticus et hibernicus	
14.	Kiiruna	Lagopus mutus	
15.	Kivikkopyy	Alectoris graeca	
16.	Punapyy	Alectoris rufa	
17.	Peltopyy	Perdix perdix	
18.	Fasaani	Phasianus colchicus	
19.	Nokikana	Fulica atra	
20.	Jänkäkurppa	Lymnocryptes minimus	
21.	Taivaanvuohi	Gallinago gallinago	
22.	Lehtokurppa	Scolopax rusticola	
23.	Kalliokyyhky	Columba livia	
24.	Sepelkyyhky	Columba palumbus	
25.	Kyhmyjoutsen	Cygnus olor	
26.	Lyhytnokkahanhi	Anser brachyrhynchus	
27.	Tundrahanhi	Anser albifrons	
28.	Sepelhanhi	Branta bernicla	
29.	Punapäänarsku	Netta rufina	
30.	Lapasotka	Aythya marila	
31.	Haahka	Somateria mollissima	+
32.	Alli	Changula hyemalis	+
33.	Mustalintu	Melanitta nigra	+
34.	Pilkkasiipi	Melanita fusca	+
35.	Telkkä	Bucephala clangula	+
36.	Tukkakoskelo	Mergus serrator	+
37.	Isokoskelo	Mergus merganser	+
38.	Pyy	Bonasia bonasia	+
38a	Riekko	Lagopus lagopus lagopus	+
39.	Teeri	Tetrao tetrix	+
40.	Metso	Tetrao urogallus	+
41.	Kalliopyy	Alectoris barbara	
41a	Vuoripyy	Alectoris chukar	
42.	Viiriäinen	Coturnix coturnix	
43.	Villikalkkuna	Meleagris gallopavo	
44.	Luhtakana	Rallus aquaticus	
45.	Liejukana	Gallinula chloropus	
46.	Meriharakka	Haematopus ostralegus	
47.	Kapustarinta	Pluvalis apricaria	
48.	Tundrakurmitsa	Pluvialis squatarola	
49.	Töyhtöhyyppä	Vanellus vanellus	
50.	Isosirri	Calidris canutus	
51.	Suokukko	Philomachus pugnax	
52.	Mustapyrstökuiri	Limosa limosa	
53.	Punakuiri	Limosa lapponica	
54.	Pikkukuovi	Numenius phaeopus	
55.	Isokuovi	Numenius arquata	
56.	Mustaviklo	Tringa erythropus	

57.	Punajalkaviklo	Tringa totanus	
58.	Valkoviklo	Tringa nebularia	
59.	Naurulokki	Larus ridibundus	
		Larus cachinnans	
60.	Kalalokki	Larus canus	+
61.	Selkälokki	Larus fuscus	
62.	Harmaalokki	Larus argentatus	+
63.	Merilokki	Larus marinus	+
64.	Uuttukyyhky	Columba oenas	
65.	Turkinkyyhky	Streptopelia decaocto	
66.	Tunturikyyhky	Streptopelia turtur	
67.	Kiuru	Alauda arvensis	
68.	Mustarastas	Turdus merula	
69.	Räkättirastas	Turdus pilaris	+
70.	Laulurastas	Turdus philomelos	
71.	Punakylkirastas	Turdus iliacus	
72.	Kulorastas	Turdus viscivorus	
		Sturnus vulgaris	
73	Närhi	Garrulus glandarius	
74.	Harakka	Pica pica	+
75.	Naakka	Corvus monedula	+
76.	Mustavaris	Corvus frugilegus	
77.	Varis	Corvus corone	+

+ = 7 artiklan 3 kohdan perusteella voidaan Suomessa sallia näiden lajien metsästys.

Liite III

8. Tundrahanhi (Euraasian rotu).....Anser albifrons albifrons
9. Merihanhi .....Anser anser
10. Haapana.....Anas penelope
11. Tavi.....Anas crecca
12. Jouhisorsa.....Anas acuta
13. Lapasorsa.....Anas clypeata
14. Punasotka .....Aythya ferina
15. Tukkasotka .....Aythya fuligula
16. Lapasotka .....Aythya marila
17. Haahka.....Somateria mollissima
18. Mustalintu .....Melanitta nigra
19. Kiiruna.....Lagopus mutus
20. Teeri (Iso-Britannian populaatio).....Tetrao tetrix britannicus
21. Metso.....Tetrao urogallus
22. Nokikana .....Fulica atra
23. Kapustarinta .....Pluvialis apricaria
24. Jänkäkurppa.....Lymnocryptes minimus
25. Taivaanvuohi.....Callinago gallinago
26. Lehtokurppa .....Scolopax rusticola

Liite IV

a) – ansalangat, liimat, koukut, sokeiden tai runneltujen elävien lintujen käyttö houkuttimina, nauhurit, sähköiskun antavat laitteet,
   – keinovalonlähteet, peilit, valonheittimet, pimeänäkölaitteet ampumista varten, joissa on elektroninen kuvan suurennin tai kuvan muunnin,
   – räjähteet,
   – verkot, loukut, myrkky- ja nukutussyötit,
   – puoliautomaatti- ja automaattiaseet, joiden makasiiniin mahtuu enemmän kuin kaksi panosta,
b) – lentokoneet, moottoriajoneuvot,
   – veneet, joiden kulkunopeus on yli viisi kilometriä tunnissa. Avomerellä jäsenvaltiot voivat turvallisuussyistä sallia sellaisten moottoriveneiden käytön, joiden kulkunopeus on enintään 18 kilometriä tunnissa. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava myönnetyistä luvuista komissiolle.

Liite V

a) Kansallisen luettelon laatiminen sukupuuton uhkaamista tai erityisen uhanalaisista lajeista, ottaen huomioon lajien maantieteellinen levinneisyys.
b) Luettelo ja ekologinen kuvaus alueista, jotka ovat erityisen tärkeitä muuttaville lajeille niiden muuttoreiteillä ja niiden talvehtimis- ja pesimäalueina.
c) Rengastuksen perusteella tehty luettelo muuttavien lajien kannoista.
d) Pyyntimenetelmien vaikutuksen määrittäminen luonnonvaraisten lintujen kantoihin.
e) Lintujen aiheuttamien vahinkojen estämiseen tarkoitettujen menetelmien kehittäminen ja edelleenkehittäminen.
f) Tiettyjen lajien merkityksen määrittäminen pilaantumisen ilmaisimina.
g) Tutkimus kemiallisen pilaantumisen haitallisesta vaikutuksesta lintulajien kantoihin.

Suomen säädöskokoelman sopimussarja
Ulkovaltain kanssa tehdyt sopimukset

Julkaistu Helsingissä 1 päivänä heinäkuuta 1992
N:o 49–52

Asetus lemmikkieläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisesta

Annettu Naantalissa 26 päivänä kesäkuuta 1992

Ulkoasiainministerin esittelystä säädetään:

1 §

Strasbourgissa 13 päivänä marraskuuta 1987 tehty lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus, jonka tasavallan presidentti on hyväksynyt 8 päivänä marraskuuta 1991 ja jota koskeva hyväksymiskirja on talletettu Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan 2 päivänä joulukuuta 1991, tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1992 niin kuin siitä on sovittu.

2 §

Yleissopimusta koskevan hyväksymiskirjan tallettamisen yhteydessä Suomi on tehnyt varauman yleissopimuksen 21 artiklan määräysten mukaisesti ja siinä artiklassa mainituin sitoumuksin yleissopimuksen 6 artiklaan ja 10 artiklan 1 kappaleen a kohtaan.

3 §

Yleissopimuksen 1 artiklan 6 kappaleessa tarkoitettu toimivaltainen viranomainen on Suomessa maa- ja metsätalousministeriö.

4 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1992.

Naantalissa 26 päivänä kesäkuuta 1992

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ulkoasiainministeri *Paavo Väyrynen*

Lemmikkieläinten suojelua koskeva eurooppalainen yleissopimus

Johdanto

Euroopan neuvoston jäsenvaltiot, jotka ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen,

katsovat, että Euroopan neuvoston pyrkimyksenä on luoda kiinteämmät yhteydet jäsenvaltioidensa välille,

tunnustavat, että ihmisellä on moraalinen velvollisuus kunnioittaa kaikkia eläviä olentoja ja muistavat, että lemmikkieläimillä on erityissuhde ihmiseen,

katsovat, että lemmikkieläimillä on tärkeä osuus elämänlaadun parantamisessa ja että ne siksi ovat yhteiskunnalle tärkeitä,

ottavat huomioon ihmisen pitämien eläinten suunnattoman suuresta lajivalikoimasta syntyvät vaikeudet,

ottavat huomioon, että lemmikkieläinkannan liiallinen kasvu on vaaraksi ihmisten ja eläinten terveydelle ja turvallisuudelle,

katsovat, että villieläimen pitämistä lemmikkinä ei tule rohkaista,

ovat tietoisia niistä eri olosuhteista, jotka vallitsevat lemmikkieläinten hankkimisessa, pitämisessä, kaupallisessa ja ei-kaupallisessa kasvattamisessa, lopettamisessa ja eläinkaupassa,

tiedostavat, että olosuhteet, joissa lemmikkieläimiä pidetään, eivät aina edistä niiden terveyttä ja hyvinvointia,

toteavat, että asenteet lemmikkieläimiä kohtaan vaihtelevat suuresti, joskus puutteellisen tiedon ja tietämyksen johdosta,

katsovat, että yhteinen perusasenne ja -käytäntö, jotka johtavat vastuuntuntoiseen lemmikkieläinten omistamiseen, ei ole vain toivottava vaan myös realistinen tavoite, ja

ovat sopineet seuraavasta:

I LUKU
Yleiset määräykset

1 artikla
Määritelmät

1. Lemmikkieläin tarkoittaa mitä tahansa eläintä, jota ihminen pitää tai joka on tarkoitettu ihmisen pidettäväksi erityisesti hänen taloudessaan omaksi iloksi ja seuraksi.

2. Lemmikkieläinkauppa tarkoittaa kaikkea säännöllistä ja riittävissä määrin voiton saamiseksi harjoitettavaa liiketoimintaa, johon kuuluu lemmikkieläimen omistajan vaihtuminen.

3. Kaupallinen kasvattaminen ja hoito tarkoittaa pääasiallisesti ansaitsemismielessä ja huomattavassa määrin tapahtuvaa lemmikkieläinten kasvattamista ja hoitoon ottamista.

4. Lemmikkieläinkoti tarkoittaa voittoa tavoittelematonta laitosta, jossa voidaan pitää huomattavia määriä lemmikkieläimiä. Kansallisen lainsäädännön ja hallinnollisten määräysten salliessa laitos voi vastaanottaa heitteillä olevia eläimiä.

5. Heitteillä oleva eläin tarkoittaa joko koditonta lemmikkieläintä tai sellaista lemmikkieläintä, joka on omistajansa tai haltijansa kotipiirin rajojen ulkopuolella, eikä kenenkään muun omistajan tai haltijan hallinnassa tai suorassa valvonnassa.

6. Toimivaltainen viranomainen tarkoittaa kunkin jäsenvaltion nimeämää viranomaista.

2 artikla
Soveltamisala ja toteuttaminen

1. Jokainen sopimuspuoli sitoutuu ryhtymään tarvittaviin toimenpiteisiin, jotta tämän yleissopimuksen määräykset toteutuisivat

a) lemmikkieläinten osalta, joita luonnollinen tai oikeushenkilö pitää jossain taloudessa tai kaupallisessa laitoksessa kaupallista kasvattamista tai hoitoa varten, tai joita pidetään lemmikkieläinkodeissa,

b) soveltuvin osin heitteillä olevien eläinten osalta.

2. Mikään tämän yleissopimuksen määräys ei saa vaikuttaa muiden eläinsuojelumääräysten tai uhanalaisten villieläinlajien suojelumääräysten toteuttamiseen.

3. Mikään tämän yleissopimuksen määräys ei saa vaikuttaa sopimuspuolten vapauteen hyväksyä ankarampia toimenpiteitä lemmikkieläinten suojelemiseksi tai soveltaa tämän yleissopimuksen määräyksiä myös eläinluokkiin, joita ei nimenomaan näissä määräyksissä mainita.

II LUKU
Lemmikkieläinten pitämisen periaatteet

3 artikla
Eläinten hyvinvoinnin perusperiaatteet

1. Lemmikkieläimelle ei saa tuottaa tarpeetonta kipua, kärsimystä tai tuskaa.

2. **Lemmikkieläintä ei saa jättää heitteille.**

4 artikla
Eläinten pito

1. Henkilö, joka pitää lemmikkieläintä tai joka on suostunut siitä huolehtimaan, on vastuussa sen terveydestä ja hyvinvoinnista.

2. Henkilö, joka pitää lemmikkieläintä tai huolehtii siitä, järjestää sille tilan, hoidon ja huomion lajin ja rodun perusteella eläimen etologisten tarpeiden mukaisesti ja erityisesti

a) antaa eläimelle riittävästi sopivaa ruokaa ja vettä,

b) antaa riittävästi tilaisuuksia liikuntaan,

c) ryhtyy kohtuullisiin toimiin eläimen karkaamisen estämiseksi.

3. Eläintä ei saa pitää lemmikkinä, jos

a) edellä 2 kappaleen ehtoja ei ole täytetty,

b) näiden ehtojen täyttämisestä huolimatta eläin ei sopeudu ihmisen huostassa olemiseen.

5 artikla
Jalostus

Henkilö, joka valitsee lemmikkieläimen jalostukseen, on velvollinen ottamaan huomioon sellaiset anatomiset, fysiologiset ja käyttäytymiseen liittyvät ominaisuudet, jotka todennäköisesti saattavat vaarantaa joko pentujen tai emon terveyden ja hyvinvoinnin.

6 artikla
Eläimen hankkimisen ikäraja

Lemmikkieläintä ei saa myydä alle 16-vuotiaalle ilman vanhempien tai holhoojan nimenomaista lupaa.

7 artikla
Koulutus

Lemmikkieläintä ei saa kouluttaa siten, että vahingoitetaan sen terveyttä ja hyvinvointia varsinkaan pakottamalla sitä ylittämään luonnolliset kykynsä tai voimansa tai käyttämällä keinotekoisia apuvälineitä, jotka aiheuttavat vammoja tai tarpeetonta kipua, kärsimystä tai tuskaa.

8 artikla
Kauppa, kaupallinen kasvattaminen ja hoito, lemmikkieläinkodit

1. Henkilö, joka tämän yleissopimuksen voimaantullessa harjoittaa lemmikkieläinkauppaa, kaupallista kasvattamista tai hoitoon ottamista tai pitää lemmikkieläinkotia, on velvollinen kunkin sopimuspuolen määräämän kohtuullisen ajan kuluessa ilmoittamaan toiminnastaan toimivaltaiselle viranomaiselle.

Henkilö, joka aikoo ryhtyä harjoittamaan jotain näistä toiminnoista, on velvollinen ilmoittamaan aikomuksestaan toimivaltaiselle viranomaiselle.

2. Ilmoituksesta tulee ilmetä:

a) lemmikkieläinlajit, joita toiminta koskee tai tulee koskemaan,

b) vastuuhenkilö ja hänen tietämyksensä,

c) kuvaus tiloista ja käytettävistä tai käytettäväksi aiotuista laitteista.

3. Edellä mainittua toimintaa voi harjoittaa vain jos

a) vastuuhenkilöllä on toiminnan edellyttämät tiedot ja taidot, jotka hän on saanut joko ammattikoulutuksen tai riittävän lemmikkieläinkokemuksen kautta ja

b) toiminnassa käytettävät tilat ja laitteet vastaavat 4 artiklassa määrättyjä vaatimuksia.

4. Toimivaltainen viranomainen päättää 1 kappaleen mukaisesti jätetyn ilmoituksen perusteella, onko 3 kappaleessa määrätyt ehdot täytetty. Jos näitä ehtoja ei ole asianmukaisesti täytetty, toimivaltainen viranomainen suosittaa toimenpiteitä ja, mikäli eläinten hyvinvointi sitä edellyttää, kieltää toiminnan aloittamisen tai jatkamisen.

5. Toimivaltainen viranomainen valvoo kansallisen lainsäädännön mukaisesti, onko edellä mainitut ehdot täytetty.

9 artikla
Mainonta, viihde, näyttelyt, kilpailut ja vastaavat tilaisuudet

1. Lemmikkieläimiä ei saa käyttää mainonnassa, viihteessä, näyttelyissä, kilpailuissa eikä vastaavissa tilaisuuksissa, jos

a) järjestäjä ei ole luonut asianmukaisia olosuhteita, niin että lemmikkieläimiä voidaan kohdella 4 artiklan 2 kappaleen vaatimusten mukaisesti, tai

b) lemmikkieläinten terveys tai hyvinvointi on vaarassa.

2. Lemmikkieläimelle ei saa antaa aineita tai hoitoja eikä käyttää keinoja, joiden tarkoituksena on kohottaa tai alentaa sen luonnollista suorituskykyä

a) kilpailun aikana tai

b) muulloinkaan, milloin se vaarantaisi eläimen terveyttä ja hyvinvointia.

10 artikla
Kirurgiset toimenpiteet

1. Kirurgiset toimenpiteet, joiden tarkoituksena on lemmikkieläimen ulkonäön muuttaminen tai joilla muutoin on muu kuin parantava tarkoitus, on kielletty, ja erityisesti

a) hännän typistäminen,

b) korvien typistäminen,

c) eläimen mykistäminen,

d) kynsien poistaminen ja hampaiden poistaminen.

2. Poikkeuksia näistä kielloista sallitaan vain

a) jos eläinlääkäri katsoo, että muuhun kuin parantamiseen tähtäävä toimenpide on tarpeellinen eläinlääketieteellisistä syistä tai se on asianomaisen eläimen edun mukaista,

b) lisääntymisen ehkäisemiseksi.

3. a) Toimenpiteet, jotka tuottavat tai todennäköisesti tulevat tuottamaan eläimelle voimakasta kipua, on suoritettava anestesiassa, ja ne saa suorittaa vain eläinlääkäri tai eläinlääkärin valvonnassa oleva muu henkilö,

b) Toimenpiteet, jotka eivät vaadi anestesian käyttöä, saa suorittaa henkilö, joka kansallisen lainsäädännön mukaan on siihen pätevä.

11 artikla
Lopettaminen

1. Vain eläinlääkäri tai muu pätevä henkilö saa lopettaa lemmikkieläimen lukuun ottamatta hätätilannetta, jossa eläin on lopetettava kärsimysten päättämiseksi, eikä eläinlääkäriä tai muuta pätevää henkilöä voida nopeasti saada paikalle, ja muuta hätätilannetta, josta on määräykset kansallisessa lainsäädännössä. Lopettaminen tulee aina suorittaa niin, että se olosuhteisiin nähden tuottaa mahdollisimman vähän ruumiillista ja henkistä kärsimystä. Valitun menetelmän tulee muissa kuin hätätapauksissa joko

a) aiheuttaa välitön tajunnan menetys ja kuolema, tai

b) alkaa syvällä yleisanestesialla ja jatkua toimenpiteellä, joka varmuudella johtaa kuolemaan.

Lopettamisesta vastuussa olevan henkilön on varmistettava, että eläin on kuollut ennen kuin ruho hävitetään.

2. Seuraavat lopettamismuodot on kielletty:

a) hukuttaminen ja muut tukehduttamismenetelmät, jos niillä ei ole 1 kappaleen b kohdassa tarkoitettua vaikutusta,

b) sellaisen myrkyn tai lääkeaineen käyttäminen, jonka annosta ja antotapaa ei voida valvoa, niin että sillä varmasti saataisiin aikaan 1 kappaleessa tarkoitettu vaikutus,

c) sähköllä lopettaminen ellei sitä edellä välitön tajuttomuus.

III LUKU
Heitteillä olevia eläimiä koskevat lisämääräykset

12 artikla
Määrällinen vähentäminen

Milloin sopimuspuoli katsoo, että heitteillä olevien eläinten määrä aiheuttaa ongelmia, se ryhtyy tarvittaviin lainsäädännöllisiin ja/tai hallinnollisiin toimenpiteisiin vähentääkseen näiden eläinten lukumäärää siten, että eläimille ei tuoteta vältettävissä olevaa kipua, kärsimystä tai tuskaa.

a) Tällaiset toimenpiteet edellyttävät, että

(i) jos heitteillä olevia eläimiä on otettava kiinni, sen on tapahduttava siten, että eläimelle tuotetaan mahdollisimman vähän ruumiillista ja henkistä kärsimystä,

(ii) riippumatta siitä, pidetäänkö vai lopetetaanko talteen otetut eläimet, sen on tapahduttava tämän yleissopimuksen periaatteiden mukaisesti.

b) Sopimuspuolet sitoutuvat harkitsemaan

(i) kissojen ja koirien pysyvää merkitsemistä niiden tunnistamiseksi tavalla, joka tuottaa mahdollisimman vähän tai ei lainkaan pysyvää kipua, kärsimystä tai tuskaa, kuten tatuoimalla sekä kirjaamalla numero rekisteriin, jossa on myös omistajan nimi ja osoite;

(ii) koirien ja kissojen suunnittelemattoman lisääntymisen vähentämistä edistämällä niiden sterilointia;

(iii) tapoja rohkaista heitteille jätetyn kissan tai koiran löytäjää ilmoittamaan asiasta toimivaltaiselle viranomaiselle.

13 artikla
Kiinniottamista, pitämistä ja lopettamista koskevat poikkeukset

Tässä yleissopimuksessa annetuista heitteillä olevien eläinten kiinniottamista, pitämistä ja lopettamista koskevista määräyksistä saa poiketa vain, jos se tautien ehkäisyyn tähtäävien kansallisten ohjelmien puitteissa on välttämätöntä.

IV LUKU
Tiedotus ja koulutus

14 artikla
Tiedotus- ja koulutusohjelmat

Sopimuspuolet sitoutuvat rohkaisemaan tiedotus- ja koulutusohjelmien kehittämistä tämän yleissopimuksen määräyksiä tai periaatteita koskevan tietämyksen ja tiedon edistämiseksi sellaisten yhdistysten ja ihmisten keskuudessa, jotka ovat mukana lemmikkieläinten pitämistä, kasvattamista, koulutusta, kauppaa ja hoitoa koskevassa toiminnassa. Näissä ohjelmissa on kiinnitettävä erityistä huomiota seuraaviin seikkoihin:

a) henkilöillä, jotka harjoittavat lemmikkieläinten kouluttamista kaupallisiin tai kilpailutarkoituksiin, on tarpeen olla asianmukaiset tiedot ja taidot;

b) ei ole tarpeen rohkaista

(i) lemmikkieläinten antamista lahjaksi alle 16-vuotiaille ilman vanhempien tai holhoojan nimenomaista suostumusta,

(ii) lemmikkieläinten antamista palkintona, lisäpalkkiona tai hyvityksenä,

(iii) lemmikkieläinten suunnittelematonta lisääntymistä;

c) mahdolliset kielteiset seuraamukset, joita villieläinten terveydelle ja hyvinvoinnille aiheutuisi, jos niitä hankittaisiin lemmikkieläimiksi tai tuotaisiin ihmisten tietoisuuteen lemmikkieläiminä;

d) vaarat, jotka aiheutuvat vastuuttomasta lemmikkieläinten hankkimisesta, joka johtaa ei-toivottujen ja heitteillä olevien eläinten määrän lisääntymiseen.

V LUKU
Monenkeskiset neuvottelut

15 artikla
Monenkeskiset neuvottelut

1. Sopimuspuolet järjestävät viiden vuoden kuluessa tämän yleissopimuksen voimaantulosta ja sen jälkeen viiden vuoden väliajoin sekä aina sopimuspuolten edustajien enemmistön sitä pyytäessä monenkeskisiä neuvotteluja Euroopan neuvoston puitteissa, joissa tutkitaan tämän yleissopimuksen soveltamista ja sen tarkistamista tai sen määräysten laajentamisen tarpeellisuutta. Neuvottelut tapahtuvat Euroopan neuvoston pääsihteerin koolle kutsumissa kokouksissa.

2. Jokaisella sopimuspuolella on oikeus nimetä edustaja osallistumaan neuvotteluihin. Jokaisella Euroopan neuvoston jäsenvaltiolla, joka ei ole yleissopimuksen sopimuspuoli, on oikeus olla edustettuna tarkkailijana näissä neuvotteluissa.

3. Neuvottelujen jälkeen sopimuspuolet jättävät Euroopan neuvoston ministerikomitealle neuvotteluja ja yleissopimuksen toimivuutta koskevan kertomuksen, johon ne tarpeelliseksi katsoessaan voivat lisätä ehdotuksia yleissopimuksen muuttamiseksi sen 15–23 artiklan mukaisesti.

4. Sopimuspuolet laativat neuvottelujen menettelytapasäännöt tämän yleissopimuksen määräykset huomioon ottaen.

VI LUKU
Muutokset

16 artikla
Muutokset

1. Sopimuspuolen tai ministerikomitean esittämä muutosehdotus 1–14 artiklaan on ilmoitettava Euroopan neuvoston pääsihteerille, joka toimittaa sen edelleen Euroopan neuvoston jäsenvaltioille, sopimuspuolille sekä valtioille, jotka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen 19 artiklan mukaisesti.

2. Edellisen kappaleen mukaisesti esitetty muutosehdotus käsitellään monenkeskisissä neuvotteluissa aikaisintaan kahden kuukauden kuluttua päivästä, jona pääsihteeri on sen toimittanut edelleen, jolloin se voidaan hyväksyä sopimuspuolten kahden kolmasosan ääntenenemistöllä. Hyväksytty teksti toimitetaan sopimuspuolille.

3. Muutos tulee voimaan kahdentoista kuukauden kuluttua hyväksymisestään monenkeskisissä neuvotteluissa, ellei jokin sopimuspuoli ole esittänyt vastalausetta.

VII LUKU
Loppumääräykset

17 artikla
Allekirjoitus, ratifiointi ja hyväksyminen

Tämä yleissopimus on avoinna allekirjoittamista varten Euroopan neuvoston jäsenvaltioille. Se on ratifioitava tai hyväksyttävä. Ratifioimis- ja hyväksymiskirjat talletetaan Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

18 artikla
Voimaantulo

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona neljä Euroopan neuvoston jäsenvaltiota 17 artiklan määräysten mukaisesti on ilmaissut suostumuksensa siihen, että tämä yleissopimus niiden osalta on sitova.

2. Jäsenvaltion osalta, joka myöhemmin hyväksyy tämän sopimuksen, sopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona se on tallettanut ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa.

19 artikla
Euroopan neuvoston ulkopuolisten valtioiden liittyminen

1. Tämän yleissopimuksen voimaantultua Euroopan neuvoston ministerikomitea voi Euroopan neuvoston

peruskirjan 20 artiklan d kohdassa tarkoitetulla äänienemmistöllä tehdyllä päätöksellä sekä niiden sopimusvaltioiden yksimielisellä päätöksellä, joilla on oikeus osallistua ministerikomitean kokouksiin, kutsua minkä tahansa Euroopan neuvoston ulkopuolisen valtion liittymään tähän yleissopimukseen.

2. Liittyjävaltion osalta tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona se on tallettanut liittymiskirjansa Euroopan neuvoston pääsihteerin huostaan.

20 artikla
Aluelauseke

1. Sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa määritellä alueen tai alueet, joilla tätä yleissopimusta sovelletaan.

2. Sopimuspuoli voi koska tahansa myöhemmin Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitettavalla selityksellä saattaa tämän yleissopimuksen koskemaan myös jotain muuta selityksessä määriteltyä aluetta. Kyseisen alueen osalta tämä yleissopimus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut selityksen.

3. Kahden edellisen kappaleen mukaisesti tehty selitys voidaan peruuttaa jonkin siinä määritellyn alueen osalta pääsihteerille osoitettavalla ilmoituksella. Peruutus tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

21 artikla
Varaumat

1. Sopimusvaltio voi allekirjoittaessaan tämän yleissopimuksen tai tallettaessaan ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa selittää varaavansa itselleen oikeuden tehdä yhden tai useamman varauman 6 artiklan ja 10 artiklan 1 kappaleen a kohdan osalta. Muita varaumia ei saa tehdä.

2. Sopimuspuoli, joka on tehnyt varauman edellisen kappaleen mukaisesti voi osaksi tai kokonaan peruuttaa sen Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitettavalla ilmoituksella. Peruutus tulee voimaan sinä päivänä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

3. Sopimuspuoli, joka on tehnyt varauman jonkin tämän yleissopimuksen määräyksen osalta ei voi vaatia kyseisen artiklan soveltamista toiselta sopimuspuolelta; se voi kuitenkin, sikäli kuin sen varauma on ehdollinen tai koskee vain osaa jostakin määräyksestä, vaatia tämän määräyksen soveltamista muilta sopimuspuolilta samassa määrin kuin se itse on hyväksynyt sen.

22 artikla
Irtisanominen

1. Sopimuspuoli voi omalta osaltaan irtisanoa tämän yleissopimuksen Euroopan neuvoston pääsihteerille osoitettavalla ilmoituksella.

2. Irtisanominen tulee voimaan seuraavan kuukauden ensimmäisenä päivänä sen jälkeen, kun on kulunut kuusi kuukautta päivästä, jona pääsihteeri on vastaanottanut ilmoituksen.

23 artikla
Ilmoitukset

Euroopan neuvoston pääsihteeri ilmoittaa Euroopan neuvoston jäsenvaltioille ja kaikille valtioille, jotka ovat liittyneet tähän yleissopimukseen tai kutsuttu siihen liittymään

a) allekirjoittamisista,

b) ratifioimis-, hyväksymis- ja liittymiskirjojen tallettamisista,

c) tämän yleissopimuksen 18, 19 ja 20 artiklan mukaisista voimaantulopäivistä,

d) kaikista muista tähän yleissopimukseen liittyvistä toimista, ilmoituksista ja tiedoksiannoista.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet, siihen asianmukaisesti valtuutettuina, ovat allekirjoittaneet tämän yleissopimuksen.

Tehty Strasbourgissa 13 päivänä marraskuuta 1987 yhtenä englannin- ja ranskankielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset ja joka talletetaan Euroopan neuvoston arkistoon. Euroopan neuvoston pääsihteeri toimittaa oikeaksi todistetut jäljennökset kullekin Euroopan neuvoston jäsenvaltiolle ja kullekin valtiolle, joka on kutsuttu liittymään tähän yleissopimukseen.

Koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten pidolle asetettavat eläinsuojeluvaatimukset

(2/EEO/1998)

1 §

Tarkoitus ja soveltamisala

Maa- ja metsätalousministeriö antaa tässä päätöksessä ja sen liitteissä säännökset koirien, kissojen ja muiden pienikokoisten seura- ja harrastuseläinten pidolle asetettavista eläinsuojeluvaatimuksista. Päätöksen tarkoituksena on suojella näitä eläimiä kaikelta vältettävissä olevalta kärsimykseltä, kivulta ja tuskalta.

Päätöksen ja sen liitteiden säännökset ovat sitovia. Liitteet sisältävät myös suosituksia, jotka on kirjoitettu *kursiivilla*. Suositukset eivät ole sitovia.

2 §

Määritelmät

Tässä päätöksessä tarkoitetaan:

1) **seura- tai harrastuseläimellä** koiraa, kissaa ja muuta pienikokoista eläintä, jota pidetään seuran, harrastuksen, myymisen, välittämisen, vuokraamisen, kasvattamisen, valmentamisen, kouluttamisen, säilytettväksi taoi hoidettavaksi ottamisen vuoksi taikka muusta vastaavasta syystä. Lisäksi seura- tai harrastuseläimellä tarkoitetaan tullin, puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen käytössä olevaa koiraa, poliisikoiraa, vartiokoiraa, paimenkoiraa, rekikoiraa, opas- tai muuta avustuskoiraa sekä muihin vastaaviin tarkoituksiin ja tehtäviin käytettävää koiraa; sekä

2) **ulkotarhalla** ulkoilutarhaa tai muuta sitä vastaavaa, eläimen ulkoiluun tarkoitettua aidattua tai muulla tavalla selvästi rajattua aluetta.

3 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1998.

Jyrsijöiden ja kaniinin pitopaikan on täytettävä liitteen 5 taulukoiden mukaiset tilavaatimukset, hillerin ja fretin pitopaikan liitteen 6 mukaiset tilavaatimukset sekä häkkilinnun pitopaikan liitteen 7 mukaiset tilavaatimukset 1 päivästä tammikuuta 2000 lukien.

Liite 1 Seura- ja harrastuseläimen pitopaikka

1.1 Yleiset vaatimukset

Eläimen pitopaikan ja eläimen pitoon tarkoitettujen varusteiden ja laitteiden on oltava helposti puhtaana pidettäviä. Pintakäsittelyyn ei saa käyttää puunsuojaaineita, maaleja tai muita aineita siten, että ne voivat aiheuttaa eläimelle myrkytyksen.

Häkin, terraarion tai muun vastaavan eläimen pitoon tarkoitetun tilan oviaukon tai muun vastaavan aukon on oltava kooltaan, rakenteeltaan ja muodoltaan sellainen, että eläin voidaan poistaa pitopaikasta ilman, että sille aiheutuu vahingoittumisen vaaraa. Pitopaikan on oltava sellainen, että eläin ei voi jäädä kiinni pitopaikan rakenteisiin tai muutoin vahingoittua, eikä siinä saa olla sellaisia teräviä kulmia ja ulokkeita, jotka voivat vahingoittaa eläintä. Häkit, terraariot sekä muut vastaavat tilat on sijoitettava siten, että niiden väliin jää riittävästi tilaa eläinten tarkastamista ja hoitamista varten, sekä niin, etteivät eri häkkien eläimet voi vahingoittaa tai liata toisiaan.

Pitopaikan lattia tai pohja on voitava pitää puhtaana. Verkkolattian, ritilälattian tai muun reijitetyn lattian on oltava eläimelle sopiva sekä sellainen, että eläin ei voi jäädä kiinni lattiaan tai muutoin vahingoittua.

Pitopaikassa on oltavava eläinlajille sopiva sisustus ja muu varustus sekä tarvittaessa sellaista materiaalia, että eläin voi toteuttaa lajinomaisia käyttäytymistarpeitaan kuten kiipeilyä, kaivamista, jyrsimistä, piiloutumista, suojautumista, kylpemistä, uimista, sukeltamista tai pesän rakentamista.

Eläimen pitoon tarkoitetut laitteet ja välineet on sijoitettava siten, etteivät ne aiheuta eläimelle vahingoittumisen vaaraa. Sähköjohdot ja -laitteet sekä esineet, jotka voivat vahingoittaa eläintä, on tarvittaessa suojattava tai sijoitettava siten, että ne ovat eläimen ulottumattomissa.

Eläimen ruokintaan ja juottamiseen tarkoitetut astiat ja laitteet on sijoitettava pitopaikkaan siten, että eläin voi syödä ja juoda vaikeuksitta.

Eläimen pitopaikka sekä eläimen pitoon tarkoitetut varusteet ja laitteet on pidettävä hyvässä kunnossa niin, etteivät ne vahingoita eläintä tai vaarannan sen terveyttä tai hyvinvointia.

1.2 Pitopaikan olosuhteet

Pitopaikan ilmanlaadun, lämpötilan ja ilman suhteellisen kosteuden on oltava eläimelle sopivia. Ilmanvaihto ei saa aiheuttaa eläimelle haitallista vetoa.

Eläin ei saa olla jatkuvasti alttiina ympäristön melulle, joka ylittää 65 desibeliä (dB(A)).

Pitopaikan valaistuksen on oltava sellainen, että eläin voi toteuttaa lajinomaisia käyttäytymistarpeitaan. Valaistus ei saa aiheuttaa eläimelle haittaa eikä vahinkoa.

Ilman haitalliset kaasut eivät ylitä seuraavia rajaarvoja:

ammoniakki	*10 ppm**
hiilidioksidi	*3 000 ppm**

**ppm = aineen pitoisuus miljoonasosina ilmaistuna.*

1.3 Ulkotarhan yleiset vaatimukset

Ulkotarhaan johtavien kulkuteiden on oltava eläimelle turvallisia.

Ulkotarhan on oltava riittävän tilava ottaen huomioon eläinlaji, -rotu, eläimen koko ja aktiivisuus sekä eläinten lukumäärä. Ympäristön on oltava riittävän rauhallinen ja meluton.

Ulkotarhan maaston, kasvillisuuden ja maapohjan on oltava eläinlajille sopivia. Pohjan on oltava sellainen, että se voidaan pitää kuivana. Tarvittaessa maapohjan on oltava salaojitettu tai viemäröity. Tarha ei saa olla liukas siten, että siitä aiheutuu eläimelle vahingoittumisen vaaraa.

Ulkotarhan aidan on oltava eläimelle turvallinen ja eläinlajille sopivasta materiaalista valmistettu. Jos aita on verkkoaitaa, verkon silmäkoon on oltava sellainen, että eläin ei voi jäädä siihen kiinni päästään, raajoistaan tai muista ruumiinosistaan. Ulkotarhan aitaamiseen ei saa käyttää piikkilankaa.

Liite 3 Koirat

3.1 Yleiset vaatimukset

Täysikasvuista koiraa on ulkoilutettava päivittäin riittävän usein, ja erityistä huomiota on kiinnitettävä koiran liikunnantarpeen tyydyttämiseen.

Ulkona saa ympärivuotisesti pitää vain sellaisia koirarotuja, jotkas soveltuvat jatkuvaan ulkona olemiseen.

Koiran pitoon tarkoitettujen tilojen on oltava sellaisia, että koiralla on kuulo- ja näköyhteys pitopaikassa tai sen ympäristössä tapahtuvaan toimintaan sekä mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Sisätiloissa koiran pitopaikan lämpötila on koiran rodusta ja iästä riippuen 10–21 °C.

3.2 Tietylle paikalle kytkettynä pidettävä koira

(13/EEO/1999) Muutoin kuin tilapäisesti ulkona tietylle paikalle kytkettynä pidettävällä koiralla on oltava liikkumatilaa vähintään 40 m^2. Koiran kytkin ei saa päästä kiertymään puun, tolpan eikä muun vastaavan esteen ympärille.

Muutoin kuin tilapäisesti ulkona tietylle paikalle kytkettynä pidettävän koiran kaulapannan on oltava riittävän leveä ja ympärysmitaltaan säädettävissä. Kaulapanta ei saa olla metallinen eikä kuristava.

Sisällä koiraa ei saa pitää kytkettynä muutoin kuin hyväksyttävästä syystä tilapäisesti ja lyhytaikaisesti.

Koira kytketään juoksulankaan siten, että se pääsee liikkumaan langan suunnassa vähintään 10 metriä ja siitä sivusuuntiin poispäin vähintään 2 metriä kummallekin puolelle. Jos kytkin on metallia, kaulapannan ja kytkimen pään välissä on sellainen liitinosa, että kytkimen liikkumisen aiheuttama sirinä ei välity koiraan.

3.3 Koiran ulkotarha

Koiran ulkotarhassa on oltava tilaa vähintään:

Koirien lukumäärä	Pinta-ala (m^2) Koiran (koirien) keskimääräinen paino					
	5 kg ja alle	10 kg	20 kg	30 kg	40 kg	50 kg ja yli
1	5	6	8	10	15	16
2	5	8	10	14	18	20
3	6	10	13	17	22	24
4	8	12	15	20	26	28
5	8	14	18	24	30	32
6	10	16	20	26	34	36

Jos ulkotarhassa pidetään useampaa kuin kuutta koiraa, tarhan pinta-alaa on lisättävä sopivassa suhteessa ylläolevaa taulukkoa soveltaen.

3.4 Koirankoppi tai muu sitä vastaava säänsuoja

Tämän luvun koirankoppia koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös muuhun sitä vastaavaan säänsuojaan.

Koirankopin on oltava kooltaan, rakenteiltaan ja varustukseltaan koiralle sopiva. Kopin seinien, katon ja lattian on oltava tiiviitä ja tarvittaessa lämpöeristettyjä. Kopin pohjan on oltava irti maanpinnasta. Kopin lämpötilan ja ilmanlaadun on oltava siellä olevalle koiralle sopivia.

Koirankopin kulkuaukon on oltava sellainen, että koiralle ei aiheudu vahingoittumisen vaaraa. Kulkuaukko on tarvittaessa varustettava sopivalla läpällä. Kopin lattia on pidettävä puhtaana ja kuivana. Koiralla on oltava käytössään makuualusta.

Koirankopin katto on muodoltaan loivasti viettävä ja pinnaltaan sellainen, että koira voi vaivattomasti käyttää sitä tähysytys- ja lepopaikkana.

Koirankopissa on tuulikaappi. Kopin lämpötila on vähintään +5 °C koiran ollessa sisällä kopissa.

3.5 Koiran pitoon tarkoitettu häkki

Muussa kuin eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 22 §:n tarkoittamassa häkissä tai muussa vastaavassa tilassa on oltava tilaa vähintään:

Koirien lukumäärä	Pinta-ala (m^2) Koiran (koirien) keskimääräinen paino					
	5 kg ja alle	10 kg	20 kg	30 kg	40 kg	50 kg ja yli
1	2,0	2,0	2,5	3,5	4,5	5,5
2	2,0	2,5	3,5	4,5	6,0	7,5
3	2,0	3,5	4,5	6,0	7,5	10,0
4	2,5	4,0	5,5			
5	3,0	5,0	6,5			
6	4,0	5,5				
7	4,5	6,0				

Eläinsuojelulain (247/1996) 15 §:n 1 momentissa tarkoitetussa löytöeläinten talteenottopaikassa sekä

eläinsuojelulain 24 §:ssä tarkoitetussa eläinten säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottamisessa voidaan edellä olevan taulukon tilavaatimuksia pienentää silloin, kun säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottaminen on lyhytaikaista, kuitenkin enintään 50 %:lla.

Koiran pitoon tarkoitetun häkin tai muun vastaavan tilan korkeuden on oltava vähintään häkissä pidettävän koiran pituus rintalastasta hännän juureen kerrottuna luvulla kaksi. Jos samassa häkissä tai muussa vastaavassa tilassa pidetään useampaa kuin yhtä koiraa, korkeus määräytyy suurimman siinä pidettävän koiran pituuden mukaan.

Lattian on oltava kiinteäpohjainen.

3.6 Synnytys

Nartulle on annettava mahdollisuus synnyttää rauhalliseen, mukavaan paikkaan, joka on sille etukäteen tuttu tai johon sen on annettu tutustua riittävän varhain ennen synnytystä. Nartulle, joka valmistautuu synnytykseen tai jolla on imetettäviä pentuja, on annettava mahdollisuus olla rauhassa. Synnyttäneellä nartulla on tarvittaessa oltava mahdollisuus poistua vapaasti pentujensa luota.

Siitokseen käytettävän nartun pidossa on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, ettei nartulla teetetä pentuja liian usein.

Jos vieroitettuja 8–16 viikon ikäisiä pentuja pidetään häkissä tai muussa sitä vastaavassa tilassa, siinä on oltava tilaa vähintään:

Pentujen paino yhteensä (kg)	Pinta-ala (m^2)
10	2,0
20	2,5
30	3,5
40	4,0
50	5,0
60	5,5
70	6,0

Vieroitetulla pennulla on virikkeinä turvallisia leikkivälineitä ja pureskeltavia esineitä. Pentuja käsitellään päivittäin niiden sosiaalistamiseksi ihmiseen.

Liite 4 Kissat

Kissan pitoon tarkoitettujen tilojen on oltava sellaisia, että kissalla on kuulo- ja näköyhteys pitopaikassa tai sen ympäristössä tapahtuvaan toimintaan sekä mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen.

Kissan pitopaikassa on oltava sopivia rakenteita tai paikkoja kiipeilyä ja kynsimistä varten. Lisäksi pitopaikassa on oltava hiekkalaatikko tai hiekkalaatikoita taikka muita sopivia tiloja ulostamista ja virtsaamista varten.

Jos kissoja pidetään vapaana huoneessa tai muussa vastaavassa suurehkossa tilassa, pitopaikassa on täysikasvuista kissaa kohden oltava tilaa vähintään 1 m^2, kuitenkin siten, että pinta-alan on oltava aina vähintään 5 m^2.

Muussa kuin eläinsuojeluasetuksen 22 §:n tarkoittamassa häkissä tai muussa vastaavassa tilassa pinta-alan on oltava vähintään 1,5 m^2 ja korkeuden vähintään 1,3 m. Jos samassa häkissä tai muussa vastaavassa tilassa pidetään useita kissoja, tilaa on oltava kissaa kohden vähintään 0,7 m^2. Eläinsuojelulain 15 §:n 1 momentissa tarkoitetussa löytöeläinten talteenottopaikassa sekä eläinsuojelulain 24 §:ssä tarkoitetussa eläinten säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottamisessa voidaan edellä olevia tilavaatimuksia pienentää silloin, kun säilytettäväksi tai hoidettavaksi ottaminen on lyhytaikaista, kuitenkin enintään 50 %:lla.

Lattian on oltava kiinteäpohjainen.

Kissaa ei saa pitää paikalleen kytkettynä muutoin kuin tilapäisesti ja lyhytaikaisesti. Tällöin kissan on oltava jatkuvassa valvonnassa.

Kissan pitopaikassa on eri tasoissa olevia makuualustoja.

Kissan pitopaikan lämpötila on 15–21 °C.

Samassa ryhmässä pidetään enintään 15 aikuista tai 20 kasvavaa kissaa.

Pentuja käsitellään päivittäin niiden sosiaalistamiseksi ihmiseen.

Yhdistyslaki
26.5.1989/503

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku
Yleisiä säännöksiä

1 §
Soveltamisala

Yhdistyksen saa perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Tarkoitus ei saa olla lain tai hyvien tapojen vastainen.

Yhdistykseen sovelletaan tätä lakia.

2 §
Soveltamisalan rajoitukset

Tämä laki ei koske yhteisöä, jonka tarkoituksena on voiton tai muun välittömän taloudellisen edun hankkiminen siihen osalliselle taikka jonka tarkoitus tai toiminnan laatu muuten on pääasiassa taloudellinen.

Yhteisöön, joka on lailla tai asetuksella järjestetty erityistä tarkoitusta varten, tätä lakia sovelletaan vain sikäli kuin niin on erikseen säädetty.

Uskonnollisista yhdyskunnista on voimassa, mitä niistä on erikseen säädetty.

3 §
Kielletyt yhdistykset

Yhdistys, joka on katsottava jäseniltä vaadittavan kuuliaisuuden ja joukkomuodostelmiin tai ryhmityksiin jakautumisen perusteella taikka aseellisen varustautumisen vuoksi kokonaan tai osittain sotilaalliseen tapaan järjestetyksi, on kielletty.

4 §
Luvanvaraiset yhdistykset

Yhdistystä, jonka toimintaan kuuluu harjoituttaminen ampuma-aseiden käyttöön ja joka ei ole yksinomaan metsästystä varten, ei saa perustaa ilman lääninhallituksen lupaa.

5 §
Taloudellinen toiminta

Yhdistys saa harjoittaa vain sellaista elinkeinoa tai ansiotoimintaa, josta on määrätty sen säännöissä tai joka muutoin välittömästi liittyy sen tarkoituksen toteuttamiseen taikka jota on pidettävä taloudellisesti vähäarvoisena.

6 §
Rekisteröinnin oikeusvaikutukset

Yhdistys voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä olla asianosaisena tuomioistuimessa ja muun viranomaisen luona, jos se on rekisteröity siten kuin tässä laissa säädetään.

Rekisteröidyn yhdistyksen jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti yhdistyksen velvoitteista.

2 luku
Yhdistyksen perustaminen

7 §
Perustamiskirja

Yhdistyksen perustamisesta on tehtävä perustamiskirja, johon on liitettävä yhdistykselle laaditut säännöt. Perustamiskirja on päivättävä ja vähintään kolmen yhdistyksen jäseneksi liittyvän allekirjoitettava. Perustajana olevan luonnollisen henkilön tulee olla 15 vuotta täyttänyt.

8 §
Säännöt

Yhdistyksen säännöissä on mainittava:

1) yhdistyksen nimi;

2) yhdistyksen kotipaikkana oleva Suomen kunta;

3) yhdistyksen tarkoitus ja toimintamuodot;

4) jäsenen velvollisuudesta suorittaa yhdistykselle jäsenmaksuja ja muita maksuja;

5) yhdistyksen hallituksen jäsenten ja yhdistyksen tilintarkastajien lukumäärä tai vähimmäis- ja enimmäismäärä sekä toimikausi;

6) yhdistyksen tilikausi;

7) milloin yhdistyksen hallitus ja tilintarkastajat valitaan, tilinpäätös vahvistetaan ja vastuuvapaudesta päätetään;

8) miten ja missä ajassa yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle; sekä

9) miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

9 §
Kaksikielisyys, yhdistyksen nimi

Yhdistyksen säännöissä voidaan määrätä, että yhdistys on sekä suomen- että ruotsinkielinen. Tällainen yhdistys voidaan 51 §:ssä säädetyin edellytyksin merkitä rekisteriin kaksikielisenä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentista seuraa, kaikkien yhdistysten säännöissä voidaan määrätä, että yhdistyksellä on suomenkielinen, ruotsinkielinen ja saamenkielinen nimi taikka nimi kahdella mainituista kielistä, jolloin mitä tahansa asianomaisista nimistä voidaan käyttää yhdistyksen nimenä.

3 luku
Jäsenyys

10 §
Jäsenet

Yhdistyksen jäsenenä voi olla yksityinen henkilö, yhteisö ja säätiö.

Jos yhdistyksen varsinaisena tarkoituksena on vaikuttaa valtiollisiin asioihin, saavat yhdistyksen jäseninä olla vain Suomen kansalaiset ja sellaiset ulkomaalaiset, joilla on kotipaikka Suomessa, sekä sellaiset yhdistykset, joissa tai joihin suoraan tai välillisesti

kuuluvissa yhdistyksissä on jäseninä vain edellä mainittuja henkilöitä. (29.12.1989/1331)

3 momentti on kumottu L:lla 30.12.1992/1614.

11 §
Jäsenluettelo

Yhdistyksen jäsenistä on hallituksen pidettävä luetteloa. Luetteloon on merkittävä kunkin jäsenen täydellinen nimi ja kotipaikka. (30.12.1992/1614)

Yhdistyksen jäsenelle on pyydettäessä varattava tilaisuus tutustua 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin. Jäsenluettelossa olevien tietojen luovuttamisesta muutoin säädetään [henkilörekisterilaissa (471/87)]. Luovuttamisesta voi päättää yhdistyksen hallitus.

12 §
Jäseneksi liittyminen

Sen, joka tahtoo liittyä yhdistyksen jäseneksi, on ilmoitettava aikomuksestaan yhdistykselle. Jäseneksi hyväksymisestä päättää hallitus, jollei säännöissä ole toisin määrätty.

13 §
Yhdistyksestä eroaminen

Jäsenellä on oikeus milloin tahansa erota yhdistyksestä ilmoittamalla siitä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle tai sen puheenjohtajalle. Jäsen voi myös erota ilmoittamalla siitä yhdistyksen kokouksessa pöytäkirjaan merkittäväksi. Säännöissä voidaan määrätä, että eroaminen tulee voimaan vasta määrätyn ajan kuluttua eroamisilmoituksen tekemisestä. Aikaa ei saa määrätä yhtä vuotta pitemmäksi.

14 §
Yhdistyksestä erottaminen

Yhdistys voi erottaa jäsenen säännöissä mainitulla erottamisperusteella. Yhdistyksellä on kuitenkin aina oikeus erottamiseen, jos jäsen:

1) on jättänyt täyttämättä ne velvoitukset, joihin hän on yhdistykseen liittymällä sitoutunut;

2) on menettelyllään yhdistyksessä tai sen ulkopuolella huomattavasti vahingoittanut yhdistystä; tai

3) ei enää täytä laissa tai yhdistyksen säännöissä mainittuja jäsenyyden ehtoja.

15 §
Erottamismenettely

Jäsenen erottamisesta päättää yhdistys kokouksessaan, jollei säännöissä ole toisin määrätty. Päätöksessä on mainittava erottamisen syy. Jäsen ei ole yhdistyksen kokouksessa esteellinen äänestämään itseään koskevasta erottamisasiasta.

Ennen päätöksen tekemistä asianomaiselle jäsenelle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa paitsi milloin erottamisen syynä on jäsenmaksun maksamatta jättäminen.

Jos erottamisesta sääntöjen mukaan päättää hallitus, voidaan säännöissä määrätä, että jäsenellä on oikeus saattaa erottaminen säännöissä määrätyssä ajassa yhdistyksen kokouksen ratkaistavaksi.

Säännöissä voidaan määrätä, että yhdistys voi katsoa jäsenen eronneeksi yhdistyksestä, jos jäsen on jättänyt jäsenmaksunsa säännöissä määrätyn ajan maksamatta.

4 luku
Päätösvalta

16 §
Päätösvallan käyttäjät

Päätösvalta yhdistyksessä kuuluu sen jäsenille. Säännöissä voidaan kuitenkin jäljempänä säädetyllä tavalla määrätä, että päätösvaltaa käyttävät:

1) yhdistyksen valtuutetut;

2) yhdistyksessä sekä siihen suoraan tai välillisesti kuuluvissa yhdistyksissä jäseninä olevat yksityiset henkilöt liittoäänestyksessä.

17 §
Jäsenten päätösvalta

Jäsenet käyttävät päätösvaltaansa yhdistyksen kokouksessa.

Säännöissä voidaan määrätä, että jäsenet käyttävät säännöissä erikseen mainituissa asioissa päätösvaltaansa erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse.

18 §
Valtuutettujen päätösvalta

Jos päätösvaltaa annetaan valtuutetuille, säännöissä on mainittava valtuutettujen lukumäärä tai sen määräytymistapa sekä toimikausi, valitsemistapa ja tehtävät.

Säännöissä voidaan myös määrätä, että valtuutettujen paikat tai osa niistä on jaettava yhdistyksen jäsenten tai näiden muodostamien ryhmien kesken säännöissä mainituilla perusteilla. Tällöin voidaan myös määrätä, että valtuutetut on valittava asianomaisten jäsenten tai ryhmien asettamista ehdokkaista. Jos joku on laiminlyönyt ehdokkaitten asettamisen, voidaan valtuutetut valita muiden asettamista ehdokkaista.

Valtuutetut käyttävät päätösvaltaansa kokouksessa.

19 §
Liittoäänestys

Päätösvaltaa voidaan säännöissä määrätä käytettäväksi liittoäänestyksessä sellaisessa yhdistyksessä, jonka jäseninä sääntöjen mukaan on vain yhdistyksiä tai yhdistyksiä ja yksityisiä henkilöitä. Säännöissä on mainittava, missä asioissa tai millä edellytyksillä päätösvaltaa käytetään liittoäänestyksessä.

Liittoäänestys toimitetaan erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse.

5 luku
Päätöksenteko

20 §
Yhdistyksen kokous

Yhdistyksen kokous on pidettävä säännöissä määrättynä aikana. Jos sitä ei ole kutsuttu koolle, on jokaisella yhdistyksen jäsenellä oikeus vaatia kokouksen pitämistä.

Yhdistyksen ylimääräinen kokous on pidettävä, kun yhdistyksen kokous niin päättää tai hallitus katsoo siihen olevan aihetta taikka vähintään yksi kymmenesosa yhdistyksen äänioikeutetuista jäsenistä sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten vaatii. Jos yhdistyksen jäseninä sääntöjen mukaan voi olla vain yhdistyksiä tai yhdistyksiä ja yksityisiä henkilöitä, voidaan säännöissä määrätä, että vähemmistö, joka voi vaatia ylimääräisen kokouksen pitämistä, on pienempi tai suurempi kuin yksi kymmenesosa. Muun yhdistyksen säännöissä voidaan määrätä vain pienemmästä vähemmistöstä.

Vaatimus kokouksen pitämisestä on esitettävä kirjallisesti yhdistyksen hallitukselle. Hallituksen on viipymättä vaatimuksen saatuaan kutsuttava kokous koolle. Jollei kokousta ole kutsuttu koolle tai vaatimusta ole voitu esittää hallitukselle, lääninhallituksen tulee kokouksen pitämistä vaatineen jäsenen hakemuksesta oikeuttaa hakija kutsumaan kokous koolle yhdistyksen kustannuksella tai velvoittaa hallitus siihen sakon uhalla.

21 §
Valtuutettujen kokous

Mitä tässä laissa säädetään yhdistyksen kokouksesta, koskee soveltuvin osin myös valtuutettujen kokousta. Valtuutettujen ylimääräinen kokous on kuitenkin pidettävä vain, kun valtuutetut niin päättävät tai hallitus katsoo siihen olevan aihetta taikka 20 §:n 2 momentissa mainittu määrä valtuutettuja sitä ilmoittamansa asian käsittelyä varten vaatii.

22 §
Muun päätöksenteon järjestäminen

Jos säännöissä mainittu asia on yhdistyksessä päätettävä määrättynä aikana erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse eikä näin ole menetelty, on yhdistyksen jäsenellä oikeus kirjallisesti vaatia hallitukselta tällaisen päätöksenteon järjestämistä. Jollei hallitus vaatimuksesta huolimatta ole järjestänyt päätöksentekoa tai vaatimusta ole voitu esittää hallitukselle, lääninhallituksen tulee päätöksenteon järjestämistä vaatineen jäsenen hakemuksesta oikeuttaa hakija järjestämään äänestystilaisuus tai postiäänestys yhdistyksen kustannuksella tai velvoittaa hallitus siihen sakon uhalla.

23 §
Kokouksessa päätettävät asiat

Yhdistyksen, tai jos säännöissä on niin määrätty, valtuutettujen kokouksessa on päätettävä

1) yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta;

2) kiinteistön luovuttamisesta tai kiinnittämisestä taikka yhdistyksen toiminnan kannalta huomattavan muun omaisuuden luovuttamisesta;

3) 30 §:ssä tarkoitetusta äänestys- ja vaalijärjestyksestä;

4) hallituksen tai sen jäsenen taikka tilintarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta;

5) tilinpäätöksen vahvistamisesta ja vastuuvapauden myöntämisestä; sekä

6) yhdistyksen purkamisesta.

Säännöissä voidaan määrätä, että hallitus voi päättää yhdistyksen omaisuuden myymisestä, vaihtamisesta ja kiinnittämisestä.

24 §
Kokouskutsu

Yhdistyksen kokous on kutsuttava koolle siten kuin säännöissä on määrätty. Kokouskutsussa on mainittava kokouksen aika ja paikka. Päätöstä 23 §:ssä mainitussa ja muussa siihen verrattavassa asiassa ei kokouksessa saa tehdä, ellei asiaa ole mainittu kokouskutsussa.

25 §
Jäsenen äänioikeus

Jollei säännöissä ole toisin määrätty, jokaisella 15 vuotta täyttäneellä jäsenellä on äänioikeus ja jokaisella äänioikeutetulla yksi ääni. Yksityinen henkilö ei voi käyttää äänioikeuttaan asiamiehen välityksellä, ellei säännöissä ole niin määrätty.

Säännöissä voidaan määrätä, että määrätyn ajan jäsenmaksunsa maksamisen laiminlyönyt ei saa käyttää äänioikeuttaan. Säännöissä voidaan määrätä, että voidakseen käyttää kokouksessa äänioikeutta jäsenen on ilmoitettava osallistumisestaan kokoukseen etukäteen yhdistykselle viimeistään kokouskutsussa mainittuun päivään mennessä.

26 §
Esteellisyys yhdistyksen kokouksessa

Jäsen ei saa yhdistyksen kokouksessa äänestää eikä tehdä päätösehdotuksia päätettäessä hänen ja yhdistyksen välisestä sopimuksesta tai muusta asiasta, jossa hänen yksityinen etunsa on ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.

Hallituksen jäsen tai muu, jolle on uskottu yhdistyksen hallintoon kuuluva tehtävä, ei saa äänestää päätettäessä tilintarkastajan valitsemisesta tai erottamisesta, tilinpäätöksen vahvistamisesta taikka vastuuvapauden myöntämisestä, kun asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.

Mitä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen henkilöiden esteellisyydestä on säädetty, koskee myös heidän asiamiestään tai edustajaansa.

27 §
Päätöksentekojärjestys

Yhdistyksen päätökseksi tulee, jollei säännöissä ole toisin määrätty:

1) se mielipide, jota on kannattanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä;

2) äänten mennessä tasan se mielipide, jota kokouksen puheenjohtaja ilmoittaa kannattavansa, tai, jos päätös tehdään erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse, arvalla ratkaistava tulos; sekä

3) sääntöjen muuttamista, yhdistyksen purkamista tai yhdistyksen omaisuuden pääosan luovuttamista koskevassa asiassa se mielipide, jota on kannattanut vähintään kolme neljäsosaa äänestyksessä annetuista äänistä.

Päätös sääntöjen muuttamisesta 17 §:n 2 momentissa tai 19 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla taikka siten, että enemmistövaalitapa korvataan suhteellisella vaalitavalla, on kuitenkin pätevä, jos päätöstä on kannattanut yli puolet äänestyksessä annetuista äänistä ja se muutoin on tehty siten kuin sääntöjen muuttamisesta on säädetty tai määrätty.

Sen estämättä mitä jäljempänä säädetään päätöksen mitättömyydestä, on päätös sääntöjen muuttamisesta, joka koskee vaalin toimittamistapaa, jäsenen äänimäärää, toimielimen kokoonpanoa taikka jäsenen maksuvelvollisuutta, pätevä, vaikka muutos johtaisi jäsenelle säännöissä taatun erityisen edun tai jäsenten yhdenvertaisuuden loukkaamiseen, jos päätös on tehty siten kuin 1 momentin 3 kohdassa tai 2 momentissa tarkoitetussa tapauksessa sanotussa momentissa on säädetty.

Jos yhdistys sääntöjensä mukaan kuuluu toiseen yhdistykseen, voidaan säännöissä määrätä, että niiden muuttamiseen vaaditaan myös sen yhdistyksen hyväksyminen, johon yhdistys suoraan tai välillisesti kuuluu.

28 §
Vaalit

Kokouksessa toimitettavassa vaalissa noudatetaan enemmistövaalitapaa, jollei henkilövalinta tapahdu yksimielisesti tai jollei säännöissä ole toisin määrätty. Erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse toimitettavassa vaalissa noudatetaan suhteellista vaalitapaa, jollei säännöissä ole toisin määrätty. Kaikille päätösvallan käyttöön oikeutetuille on turvattava oikeus osallistua ehdokkaiden asettamiseen vaalia varten.

29 §
Vaalien toimittaminen

Enemmistövaalitapaa käytettäessä tulevat valituiksi eniten ääniä saaneet, jollei säännöissä ole vaadittavasta enemmistöstä muuta määrätty.

Jos vaali lain tai sääntöjen mukaan on toimitettava suhteellisena vaalina, säännöissä on määrättävä, miten vaali tällöin toimitetaan.

Suhteellinen vaali voidaan säännöissä määrätä toimitettavaksi:

1) ehdokaslistoja käyttäen siten, että kukin ääni annetaan ehdokaslistalle kokonaisuudessaan, jolloin kullakin ehdokaslistalla ensimmäisenä oleva saa vertausluvukseen ehdokaslistan saaman koko äänimäärän, toisena oleva puolet äänimäärästä, kolmantena oleva yhden kolmasosan äänimäärästä ja niin edelleen ja valituiksi tulevat määräytyvät ehdokkaiden vertauslukujen mukaisessa järjestyksessä;

2) ehdokaslistoja käyttäen, mutta siten, että kukin ääni annetaan jollekin ehdokaslistassa olevalle ehdokkaalle, jolloin kullakin ehdokaslistalla ääniä eniten saanut saa vertausluvukseen ehdokaslistan saaman koko äänimäärän, toisena oleva puolet äänimäärästä, kolmantena oleva yhden kolmasosan äänimäärästä ja niin edelleen ja valituiksi tulevat määräytyvät ehdokkaiden vertauslukujen mukaisessa järjestyksessä;

3) ehdokaslistoja käyttämättä siten, että vaalissa jokainen annettu ääni jaetaan vaalilippuun merkittyjen ehdokkaiden kesken ensimmäisenä olevan ehdokkaan saadessa yhden äänen, toisena olevan puoli ääntä, kolmantena olevan yhden kolmasosan ääntä ja niin edelleen ja valituiksi tulevat määräytyvät ehdokkaiden saamien äänien mukaisessa järjestyksessä; sekä

4) muulla säännöissä määrätyllä tavalla.

Suhteellinen vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Tasatulos vaalissa ratkaistaan arvalla.

30 §
Äänestys- ja vaalijärjestys

Jos yhdistyksen päätösvaltaa käytetään erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse, yhdistyksen on hyväksyttävä tätä varten *äänestys- ja vaalijärjestys*, johon on otettava tarvittavat äänestystä ja vaalia koskevat tämän lain säännöksiä ja yhdistyksen sääntöjä täydentävät määräykset.

31 §
Pöytäkirjan laatiminen

Kokouksen puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että kokouksessa tehdyistä päätöksistä laaditaan pöytäkirja. Pöytäkirja on kokouksen puheenjohtajan allekirjoitettava sekä vähintään kahden kokouksessa sitä varten valitun henkilön tarkastettava tai yhdistyksen itsensä hyväksyttävä.

Jos päätösvaltaa on käytetty erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse, yhdistyksen hallituksen on huolehdittava siitä, että menettelystä päätöksenteossa, äänten laskennasta ja sen tuloksesta sekä tehdystä päätöksestä laaditaan päivätty ja hallituksen puheenjohtajan allekirjoittama pöytäkirja.

Yhdistyksen jäsenellä on oikeus pyynnöstä saada 1 ja 2 momentissa tarkoitetut pöytäkirjat nähtäväkseen.

32 §
Päätöksen moitteenvaraisuus

Jos yhdistyksen päätös ei ole syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä tai jos se muutoin on lain tai yhdistyksen sääntöjen vastainen, voi yhdistyksen jäsen, hallitus ja hallituksen jäsen nostaa kanteen yhdistystä vastaan päätöksen julistamiseksi pätemättömäksi. Oikeutta moitekanteen nostamiseen ei ole sillä, joka on kokouksessa myötävaikuttanut päätöksen tekemiseen.

Kanne on pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa päätöksen tekemisestä tai, jos päätös on tehty

erillisissä äänestystilaisuuksissa tai postitse, kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun päätöstä koskeva pöytäkirja on päivätty. Jollei kannetta nosteta määräajassa, on päätöstä pidettävä pätevänä.

Jos yhdistyksen hallitus on nostanut kanteen, yhdistyksen kokous on viipymättä kutsuttava koolle valitsemaan edustaja vastaamaan yhdistyksen puolesta.

33 §
Päätöksen mitättömyys

Päätös on moitekanteesta riippumatta mitätön, jos se loukkaa sivullisen oikeutta.

Mitätön on myös päätös, joka vähentää yhdistyksen jäsenellä sääntöjen mukaan olevaa erityistä etua yhdistyksessä taikka sisällöltään tai päätöksentekotavaltaan olennaisesti loukkaa jäsenen yhdenvertaisuutta, jollei 27 §:n 3 momentista muuta johdu.

Yhdistyksen jäsen, hallitus tai hallituksen jäsen sekä se, joka katsoo päätöksen loukkaavan oikeuttaan, voi nostaa kanteen yhdistystä vastaan sen vahvistamiseksi, että yhdistyksen päätös on mitätön.

34 §
Täytäntöönpanokielto

Kun kanne yhdistystä vastaan on pantu vireille, tuomioistuin voi kieltää yhdistyksen päätöksen täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Tällainen kielto tai määräys voidaan myös peruuttaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun tuomioistuimen päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

6 luku
Yhdistyksen hallinto

35 §
Hallitus

Yhdistyksellä on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään kolme jäsentä. Hallituksen on lain ja sääntöjen sekä yhdistyksen päätösten mukaan huolellisesti hoidettava yhdistyksen asioita. Hallitus edustaa yhdistystä.

Hallituksella on oltava puheenjohtaja. Puheenjohtaja ei saa olla vajaavaltainen. Hallituksen muiden jäsenten on oltava 15 vuotta täyttäneitä. Konkurssissa oleva ei voi olla hallituksen jäsenenä.

Hallituksen puheenjohtajalla on oltava asuinpaikka Suomessa, jollei Patentti- ja rekisterihallitus myönnä lupaa poiketa tästä. Jos yhdistyksen varsinaisena tarkoituksena on valtiollisiin asioihin vaikuttaminen, saa hallituksen jäsenenä olla vain henkilö, jolla on asuinpaikka Suomessa. (1.11.2002/894)

36 §
Yhdistyksen nimenkirjoittajat

Hallituksen puheenjohtajalla on oikeus kirjoittaa yhdistyksen nimi, jollei tätä oikeutta ole rajoitettu jäljempänä 3 momentissa tarkoitetuin tavoin.

Yhdistyksen säännöissä voidaan määrätä, että oikeus yhdistyksen nimen kirjoittamiseen on lisäksi:

1) yhdellä tai useammalla hallituksen jäsenellä;

2) asemansa perusteella muulla henkilöllä; tai

3) henkilöllä, jolla on siihen hallituksen erikseen antama henkilökohtainen oikeus.

Vajaavaltainen tai konkurssissa oleva ei voi edustaa yhdistystä eikä toimia sen nimenkirjoittajana. Oikeutta yhdistyksen nimen kirjoittamiseen voidaan säännöissä rajoittaa niin, että kahdella tai useammalla henkilöllä on vain yhdessä oikeus kirjoittaa yhdistyksen nimi. Muuta rajoitusta ei saa merkitä yhdistysrekisteriin.

Yhdistyksen allekirjoituksessa tulee olla yhdistyksen nimi ja nimenkirjoittajan tai nimenkirjoittajien omakätinen allekirjoitus.

Haaste ja muu tiedoksianto katsotaan yhdistykselle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus yksin tai yhdessä toisen kanssa kirjoittaa yhdistyksen nimi.

37 §
Esteellisyys

Hallituksen jäsen tai yhdistyksen toimihenkilö ei saa osallistua hänen ja yhdistyksen välistä sopimusta koskevan eikä muunkaan sellaisen asian käsittelyyn eikä ratkaisemiseen, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa yhdistyksen edun kanssa.

38 § (28.10.1994/941)
Tilintarkastus

Yhdistyksen tilintarkastuksesta on voimassa, mitä tässä laissa ja tilintarkastuslaissa (936/94) säädetään.

Yhdistyksellä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja ja varatilintarkastaja.

39 §
Vahingonkorvausvelvollisuus

Hallituksen jäsen ja yhdistyksen toimihenkilö on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on toimessaan tahallisesti tai tuottamuksesta aiheuttanut yhdistykselle. Sama koskee tätä lakia tai yhdistyksen sääntöjä rikkomalla yhdistyksen jäsenelle tai muulle aiheutettua vahinkoa. Työntekijän asemassa olevan vahingonkorvausvelvollisuudesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. (28.10.1994/941)

Vahingonkorvauksen sovittelusta sekä korvausvastuun jakautumisesta kahden tai useamman korvausvelvollisen kesken on voimassa, mitä vahingonkorvauslain (412/74) 2 ja 6 luvussa on säädetty.

Kanne yhdistykselle aiheutetun vahingon korvaamisesta voidaan nostaa myös yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimessa.

7 luku
Purkautuminen

40 §
Selvitystoimet

Kun yhdistys on päättänyt purkautua, hallituksen on huolehdittava purkautumisesta johtuvista selvitystoimista, jollei yhdistys ole valinnut hallituksen tilalle tehtävään yhtä tai useampaa muuta selvitysmiestä. Selvitystoimiin ei kuitenkaan ole tarpeen ryhtyä, jos yhdistys purkautumisesta päättäessään on samalla hyväksynyt hallituksen laatiman loppuselvityksen, jonka mukaan yhdistyksellä ei ole velkoja.

Purkautumisesta päättäneen yhdistyksen taloudellista toimintaa saadaan jatkaa vain siinä määrin kuin tarkoituksenmukainen selvittely sitä vaatii. Selvitysmiehillä on oikeus pyytää julkista haastetta velkojille sekä oikeus luovuttaa yhdistyksen omaisuus konkurssiin. Jos velkojen maksamisen jälkeen jäljelle jääneitä varoja ei voida käyttää säännöissä määrätyllä tavalla, selvitysmiesten on luovutettava ne valtiolle käytettäväksi mahdollisuuksien mukaan yhdistyksen toimintaan läheisesti liittyvän tarkoituksen edistämiseen. Selvitysmiesten on laadittava purkautumisesta loppuselvitys ja huolehdittava sen säilyttämisestä.

Yhdistys katsotaan lakanneeksi, kun purkautumisesta on tehty merkintä yhdistysrekisteriin.

41 §
Yhdistyksen julistaminen purkautuneeksi

Jos yhdistyksen toiminta on loppunut eikä yhdistystä ole purettu, voi sen jäsen ja muu, jota asia koskee, hakea yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimelta yhdistyksen julistamista purkautuneeksi. Hakemuksen johdosta on yhdistykselle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Hakemukseen on suostuttava, jos yhdistyksen toiminnan osoitetaan loppuneen. Jollei muuta näytetä, yhdistyksen toiminnan on katsottava loppuneen, jos yhdistyksestä viimeksi yhdistysrekisteriin tehdystä ilmoituksesta on kulunut kymmenen vuotta.

Tuomioistuimen on suostuessaan hakemukseen samalla tarvittaessa määrättävä hakija tai muu henkilö selvitysmiehenä huolehtimaan selvitystoimista. Tällöin on vastaavasti sovellettava, mitä 40 §:n 2 momentissa on säädetty.

42 §
Selvitystoimien moittiminen

Jos yhdistyksen jäsen tai muu, jonka oikeutta yhdistyksen purkautuminen koskee, haluaa moittia selvitysmiesten toimenpidettä, on hänen nostettava kanne selvitysmiehiä vastaan kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun purkautumisesta on tehty merkintä yhdistysrekisteriin. Kannetta on ajettava yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimessa.

8 luku
Yhdistyksen lakkauttaminen

43 §
Lakkauttaminen ja varoitus

Yhdistyksen kotipaikan alioikeus voi sisäasiainministeriön, virallisen syyttäjän tai yhdistyksen jäsenen kanteesta julistaa yhdistyksen lakkautetuksi:

1) jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja;

2) jos yhdistys toimii olennaisesti vastoin sen säännöissä määrättyä tarkoitusta; tai

3) jos yhdistys toimii vastoin 4 §:ssä tarkoitettua lupaa tai 35 §:n 3 momentin säännöstä.

Jos yleinen etu ei vaadi yhdistyksen lakkauttamista, voidaan yhdistykselle lakkauttamisen sijasta antaa varoitus.

Jos yhdistys julistetaan lakkautetuksi tai sille annetaan varoitus, voidaan myös yhdistykseen suoraan tai välillisesti kuuluva yhdistys, joka on haastettu oikeudenkäyntiin vastaajaksi, julistaa lakkautetuksi tai antaa sille varoitus, jos tämä on myötävaikuttanut ensiksi mainitun yhdistyksen 1 momentissa tarkoitettuun menettelyyn.

Jos lakkautetun yhdistyksen varoja ei voida käyttää niin kuin säännöissä on määrätty taikka tuollainen käyttö olisi vastoin lakia tai hyviä tapoja, yhdistyksen varat on julistettava menetetyiksi valtiolle.

44 §
Väliaikainen toimintakielto

Kun yhdistyksen lakkauttamista koskeva asia on tullut vireille, tuomioistuin voi asiaa käsitellessään asianosaisen vaatimuksesta kieltää väliaikaisesti yhdistyksen toiminnan, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii vastoin 43 §:n 1 momentin säännöksiä.

Sisäasiainministeriön tai virallisen syyttäjän vaatimuksesta 1 momentissa tarkoitettu kielto voidaan antaa jo ennen kuin yhdistyksen lakkauttamista koskeva asia on tullut vireille, jos on todennäköistä, että yhdistys toimii olennaisesti vastoin lakia tai hyviä tapoja taikka lainvastaisesti jatkaa lakkautetun yhdistyksen toimintaa. Tällainen kielto raukeaa, jollei haastetta yhdistyksen lakkauttamiseksi ole pyydetty 14 päivän kuluessa kiellon antamisesta, ja on voimassa enintään siihen saakka, kunnes asia tulee käsiteltäväksi tuomioistuimen istunnossa.

Jos tuomioistuin on antanut väliaikaisen toimintakiellon, sen on joka kerta asiaa käsitellessään päätettävä kiellon voimassaolosta. Toimintakieltoa koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

Jos väliaikainen toimintakielto on määrätty 43 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella, kiellon voimassa ollessa yhdistyksen toiminnan jatkamista varten ei saa perustaa uutta yhdistystä.

45 §
Toiminnan lopettaminen ja selvitysmiehet

Kun yhdistys on julistettu lakkautetuksi tai määrätty väliaikaiseen toimintakieltoon, yhdistyksen toiminta on heti lopetettava. Yhdistyksen hallitus saa kuitenkin jatkaa yhdistyksen harjoittamaa elinkeinoa tai ansiotoimintaa ja hoitaa yhdistyksen omaisuutta, kunnes päätös lakkauttamisesta tulee lainvoimaiseksi, jollei tuomioistuin toisin määrää.

Jos tuomioistuin ei salli hallituksen hoitaa yhdistyksen omaisuutta 1 momentissa tarkoitettuna aikana, tuomioistuimen on määrättävä vähintään yksi henkilö uskottuna miehenä hoitamaan yhdistyksen omaisuutta.

Samalla kun tuomioistuin julistaa yhdistyksen lakkautetuksi, sen on tarvittaessa määrättävä selvitysmies tai useampia selvitysmiehiä. Tällöin on soveltuvin osin noudatettava, mitä selvitysmiehistä ja selvitystoimien moittimisesta yhdistyksen purkautuessa on tässä laissa säädetty.

46 §
Laillinen tuomioistuin

Yhdistyksen lakkauttamista koskeva kanne tutkitaan sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa yhdistyksellä on kotipaikka. Tämä tuomioistuin voi samalla käsitellä myös 43 §:n 3 momentissa tarkoitetun yhdistyksen lakkauttamista koskevan asian.

9 luku
Yhdistysrekisteriin merkitseminen

47 §
Viranomaiset

Yhdistysrekisteriä pitää patentti- ja rekisterihallitus. Yhdistysrekisteriasioiden paikallisviranomaisina toimivat [väestökirjahallinnosta annetussa laissa (76/84) tarkoitetut rekisteritoimistot]. (13.12.1994/1177)

Yhdistysrekisteri siihen kuuluvine asiakirjoineen on julkinen. Jokaisella on oikeus saada otteita ja todistuksia yhdistysrekisteristä ja siihen kuuluvista asiakirjoista siten kuin viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään. (21.5.1999/685)

48 §
Perusilmoitus

Ilmoitus yhdistyksen rekisteröimiseksi (*perusilmoitus*) on tehtävä kirjallisesti patentti- ja rekisterihallitukselle tai yhdistyksen kotipaikan paikallisviranomaiselle, joka toimittaa sen patentti- ja rekisterihallitukselle. (13.12.1994/1177)

Perusilmoituksessa, johon on liitettävä yhdistyksen perustamiskirja ja säännöt, on ilmoitettava yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan ja yhdistyksen nimenkirjoittajan täydellinen nimi, osoite, kotikunta ja henkilötunnus sekä mahdollinen nimenkirjoitusoikeutta koskeva 36 §:ssä tarkoitettu rajoitus. Jos henkilöllä ei ole suomalaista henkilötunnusta, ilmoitetaan syntymäaika. (13.12.1994/1177)

Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajan on allekirjoitettava ilmoitus ja vakuutettava, että ilmoituksessa mainitut tiedot ovat oikeat ja että nimenkirjoittajat ovat täysivaltaisia.

49 §
Perusilmoituksen käsittely ja yhdistyksen rekisteröiminen

Perusilmoituksesta patentti- ja rekisterihallitus tarkastaa, että:

1) se on tehty 48 §:ssä säädetyllä tavalla;

2) yhdistyksen nimi selvästi erottuu rekisterissä ennestään olevien yhdistysten nimistä eikä ole harhaanjohtava;

3) yhdistyksen rekisteröimiselle ei 1 luvun säännösten mukaan ole estettä; sekä

4) rekisteröimiselle ei ole muuta lakiin perustuvaa estettä. (13.12.1994/1177)

Jos rekisteröimiselle on 1 momentin perusteella este, mutta ilmoitusta ei kuitenkaan jätetä tutkimatta tai rekisteröintiä heti evätä, ilmoituksen tekijälle on varattava tilaisuus ilmoituksen täydentämiseen tai oikaisemiseen taikka lausunnon antamiseen. Tämä on tehtävä patentti- ja rekisterihallituksen määräämässä ajassa ja uhalla, että asia muuten raukeaa, jollei erityisistä syistä muuta johdu. Jos rekisteröimiselle on este vielä senkin jälkeen, kun ilmoitusta on täydennetty tai oikaistu tai lausunto annettu, rekisteröiminen on evättävä. Ilmoituksen tekijälle voidaan kuitenkin antaa uusi määräaika, jos siihen on aihetta. (13.12.1994/1177)

Jos estettä rekisteröimiselle ei ole, yhdistys on rekisteröitävä viivytyksettä. (8.12.1995/1380)

50 §
Rekisteröimistä osoittava merkintä

Kun yhdistys on merkitty rekisteriin, lisätään sen nimeen sanat "rekisteröity yhdistys" tai näiden sanojen lyhennys "ry" taikka, jos yhdistyksen säännöt ovat ruotsinkieliset, sanat "registrerad förening" tai niiden lyhennys "rf".

Jos yhdistyksellä on 9 §:n mukaisesti sekä suomenkielinen että ruotsinkielinen nimi, sanottu merkintä lisätään sen suomenkieliseen nimeen suomenkielisenä ja ruotsinkieliseen nimeen ruotsinkielisenä. Jos yhdistyksellä on myös saamenkielinen nimi, lisätään tähän nimeen sanat "registrerejuvvon searvi" tai niiden lyhennys "rs".

51 §
Kaksikielisen yhdistyksen rekisteröiminen

Yhdistys merkitään rekisteriin sekä suomen että ruotsin kielellä, jos yhdistyksen säännöt on laadittu ja ilmoitus rekisteriin tehdään molemmilla kielillä. Perusilmoituksen tai sääntöjen muuttamista koskevan ilmoituksen yhteydessä taikka asetuksella säädettävän ajan kuluessa on lisäksi toimitettava virallisen kääntäjän antama todistus siitä, että säännöt ovat keskenään samansisältöiset.

52 §
Muutosilmoitus

Yhdistyksen sääntöjen muuttamisesta sekä hallituksen puheenjohtajan ja nimenkirjoittajan vaihtumisesta on tehtävä rekisteriin ilmoitus (*muutosilmoitus*), johon sääntöjä muutettaessa on liitettävä muutetut säännöt. Ilmoituksen tekemisestä, allekirjoittamisesta ja vakuutuksesta on voimassa, mitä 48 §:ssä on perusilmoituksesta säädetty.

Sääntöjen muutos tulee voimaan, kun se merkitään rekisteriin.

Kun nimenkirjoittajan vaihtuminen on merkitty rekisteriin, muutoksen on katsottava tulleen sivullisen tietoon, paitsi jos käy selville, ettei sivullinen ole muutoksesta tiennyt eikä ollut velvollinen tietämään. Ennen muutoksen merkitsemistä rekisteriin ei siihen voida vedota muuta kuin sitä vastaan, jolla näytetään olleen siitä tieto.

53 §
Purkautumisilmoitus

Yhdistyksen purkautumisesta on hallituksen puheenjohtajan tai selvitysmiehen tehtävä rekisteriin ilmoitus (*purkautumisilmoitus*), josta käy ilmi, ketkä ovat toimineet selvitysmiehinä samoin kuin se, että selvitystoimet on saatettu loppuun.

54 §
Muutos- ja purkautumisilmoitusten käsittely

Muutos- ja purkautumisilmoitusten tarkastamisesta ja merkitsemisestä rekisteriin on soveltuvin osin voimassa, mitä perusilmoituksen tarkastamisesta ja sen merkitsemisestä rekisteriin on säädetty.

55 §
Ennakkotarkastus

Patentti- ja rekisterihallitus voi suorittaa yhdistyksen tai sen perustajien hakemuksesta sääntöjen tai niiden muutoksen tarkastuksen ennakolta (*ennakkotarkastus*), milloin siihen yhdistyksen koon, sääntöjen muutoksen merkityksen tai muun sellaisen syyn vuoksi on aihetta. Hakemus voi koskea myös yhdistykseen suoraan tai välillisesti kuuluvan tai kuuluvaksi aiotun yhdistyksen sääntöjä. (13.12.1994/1177)

Ennakkotarkastukseen on sovellettava, mitä perus- ja muutosilmoitusten tarkastamisesta on edellä säädetty. Ennakkotarkastuksesta annettu päätös on sitova paitsi, jos yhdistys on muuttanut ennakkotarkastuksessa olleita sääntöjä tai niiden muutoksia sillä tavoin, että uusi tarkastus on tarpeellinen. Päätös on voimassa kaksi vuotta sen antamisesta lukien.

Ennakkotarkastuksesta huolimatta perus- ja muutosilmoitukset on tehtävä siten kuin edellä on säädetty ja niissä on ilmoitettava myös ennakkotarkastusta koskevasta päätöksestä ja miltä osin sääntöjä on muutettu ennakkotarkastuksen jälkeen.

Yhdistys voi päättää, että ennakolta tarkastettua sääntöjen muutosta, joka on hyväksytty yhdistyksessä muuttamattomana, on ennakkotarkastuksesta annetun päätöksen voimassaoloaikana noudatettava yhdistyksen sisäisessä toiminnassa, vaikka muutosta ei vielä ole merkitty rekisteriin.

56 §
Muutoksenhaku ja rekisterimerkinnän kumoaminen

Muutoksen hakemisesta patentti- ja rekisterihallituksen tämän lain nojalla tekemään päätökseen säädetään erikseen. Päätökseen, ettei 55 §:ssä tarkoitettua ennakkotarkastusta suoriteta, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla. (13.12.1994/1177)

Joka katsoo, että yhdistyksen nimi tai muu rekisterissä oleva merkintä loukkaa hänen oikeuttaan, voi yhdistyksen kotipaikan tuomioistuimessa nostaa kanteen yhdistystä vastaan rekisterimerkinnän kumoamiseksi.

57 §
Tarkemmat säännökset

Tarkempia säännöksiä yhdistysrekisteristä, siihen tehtävistä merkinnöistä ja ilmoitusten käsittelystä sekä ennakkotarkastuksesta annetaan tarvittaessa asetuksella.

10 luku
Rekisteröimättömät yhdistykset

58 §
Vastuu velvoitteista

Yhdistys, jota ei ole merkitty rekisteriin, ei voi saada nimiinsä oikeuksia tai tehdä sitoumuksia eikä kantaa tai vastata.

Rekisteröimättömän yhdistyksen puolesta tehdystä toimesta aiheutuneesta velvoitteesta vastaavat toimeen osallistuneet tai siitä päättäneet henkilökohtaisesti ja yhteisvastuullisesti. Yhdistyksen muut jäsenet eivät vastaa henkilökohtaisesti sellaisesta velvoitteesta.

59 §
Yhdistyksen puolesta toimiminen

Rekisteröimätöntä yhdistystä koskevassa asiassa tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sen puolesta voi toimia yhdistyksen tai sen hallituksen puheenjohtaja tai muu sen asioita hoitava. Tällaiselle henkilölle voidaan myös antaa yhdistykselle tarkoitettu tiedonanto.

Kannetta rekisteröimättömän yhdistyksen lakkauttamiseksi voidaan ajaa yhdistyksen tai sen hallituksen yhtä tai useampaa jäsentä vastaan. Kanne on nostettava sen paikkakunnan tuomioistuimessa, jossa vastaajalla tai jollakin heistä on kotipaikka.

Rekisteröimättömiin yhdistyksiin on muutoin soveltuvin osin sovellettava, mitä 1–5, 10, 11, 43, 44, 60 ja 62 §:ssä on säädetty.

11 luku
Erinäisiä säännöksiä

60 § (13.12.1994/1177)
Tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuus

Tuomioistuimen on ilmoitettava patentti- ja rekisterihallitukselle yhdistyksen omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin ja konkurssimenettelyn päättymisestä tuomioistuimessa, 41, 43, 44 tai 45 §:n nojalla antamastaan päätöksestä sekä lainvoiman saaneesta ratkaisusta, jolla rekisterissä oleva merkintä on kumottu tai jolla on todettu, että yhdistyksen päätös, josta on tehtävä ilmoitus rekisteriin, on pätemätön, taikka jolla on määrätty tällaisen päätöksen täytäntöönpanokiellosta tai kiellon peruuttamisesta.

61 §
Omaisuuden luovuttaminen konkurssiin

Yhdistyksen omaisuuden luovuttamisesta konkurssiin päättää yhdistyksen hallitus.

62 §
Rangaistussäännös

Joka tämän lain vastaisesti jatkaa lakkautetuksi julistetun tai väliaikaiseen toimintakieltoon määrätyn yhdistyksen toimintaa edustamalla yhdistystä tai toimimalla sen puolesta taikka ottamalla uusia jäseniä yhdistykseen tai toimeenpanemalla yhdistyksen kokouksen taikka muulla sellaisella tavalla, on tuomittava, jollei teosta ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *laittoman yhdistystoiminnan harjoittamisesta* sakkoon.

Joka antaa patentti- ja rekisterihallitukselle tai paikallisviranomaiselle väärän tässä laissa tarkoitetun ilmoituksen tai vakuutuksen, on tuomittava rangaistukseen siten kuin rikoslaissa säädetään. (13.12.1994/1177)

12 luku
Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

63 §
Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990. Lailla kumotaan yhdistyksistä 4 päivänä tammikuuta 1919 annettu laki siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

64 §
Tämän lain vastaiset määräykset

Jos ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn yhdistyksen sääntöihin sisältyy tämän lain vastaisia määräyksiä, on niiden sijasta noudatettava tämän lain säännöksiä, mikäli jäljempänä ei toisin säädetä.

65 §
Rekisteri-ilmoitusten käsittely

Jos ilmoitus yhdistyksen rekisteröimiseksi tai rekisterissä olevien tietojen muuttamiseksi on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, on ilmoitus käsiteltävä ja ratkaistava aikaisemman lain mukaan. Vaikka yhdistyksen sääntöjen muuttamista koskeva ilmoitus on tehty lain voimaantulon jälkeen, on sen rekisteriin merkitsemisessä sovellettava aikaisempaa lakia, jos sääntöjen muuttamisesta on yhdistyksessä päätetty ennen lain voimaantuloa ja yhdistyksen hallituksen puheenjohtaja on tästä antanut ilmoituksessa tiedon.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, yhdistys voi lain vahvistamisen jälkeen muuttaa sääntöjään noudattaen tämän lain säännöksiä ja tehdä siitä muutosilmoituksen rekisteriin ennen lain voimaantuloa. Tällainen sääntöjen muuttaminen merkitään rekisteriin lain voimaantulon jälkeen.

66 § (13.12.1994/1177)

66 § on kumottu L:lla 13.12.1994/1177.

67 §
Määrävähemmistöä koskeva määräys

Mitä 20 §:n 2 momentissa on säädetty tarvittavasta määrävähemmistöstä, ei sovelleta sellaiseen yhdistykseen, jonka säännöissä on ennen tämän lain voimaantuloa määrätty muusta määrävähemmistöstä.

68 §
Vaalitapa

Jos yhdistyksen säännöissä on tämän lain voimaan tullessa määrätty liittoäänestyksestä tai suhteellisen vaalin noudattamisesta vaaleissa, mutta ei liittoäänestyksessä käytettävästä vaalitavasta tai siitä, miten suhteellinen vaali toimitetaan, noudatetaan liittoäänestyksessä sekä suhteellista vaalia toimitettaessa yhdistyksen päättämää menettelyä, kunnes asiasta on säännöissä määrätty.

69 §
Hallituksen kokoonpano

Ennen tämän lain voimaantuloa valitun hallituksen kokoonpano on saatettava 35 §:n mukaiseksi kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

70 §
Nimenkirjoitusoikeutta koskevat rajoitukset

Sen estämättä, mitä 36 §:n 3 momentissa on säädetty yhdistyksen nimenkirjoitusoikeuden rajoittamisesta, on ennen tämän lain voimaantuloa rekisteröidyn yhdistyksen säännöissä oleva ja yhdistysrekisteriin merkitty muukin rajoitus pätevä, kunnes rajoitusta muutetaan.

Yhdistysrekisteriasetus
26.5.1989/506

Oikeusministerin esittelystä säädetään 26 päivänä toukokuuta 1989 annetun yhdistyslain (503/89) 51 ja 57 §:n nojalla:

1 §

Yhdistysrekisteri käsittää yhdistyslaissa (503/89) tarkoitetut ilmoitukset liitteineen sekä yhdistyksistä automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai muulla tavoin pidettävän luettelon.

2 § (16.12.1994/1266)

Yhdistyslaissa säädetyt perus-, muutos- ja purkautumisilmoitukset on tehtävä kirjallisesti patentti- ja rekisterihallituksen vahvistaman kaavan mukaisella lomakkeella. Ilmoitukset on tehtävä kolmena kappaleena, joista jokaiseen on oheistettava tarvittavat liitteet. Ilmoitukset voidaan toimittaa suoraan patentti- ja rekisterihallitukselle tai jättää yhdistyslain 47 §:ssä tarkoitetulle paikallisviranomaiselle patentti- ja rekisterihallitukselle toimitettaviksi.

Patentti- ja rekisterihallitus ja paikallisviranomaiset pitävät lomakkeita yleisön saatavissa.

2 a § (8.12.1995/1384)

Edellä 2 §:ssä tarkoitettua ilmoitusta tai yhdistyslain 55 §:ssä tarkoitettua hakemusta tehtäessä on suoritettava säädetty maksu.

Ilmoitus tai hakemus katsotaan tehdyksi vasta, kun maksu on suoritettu.

3 §

Jollei yhdistyslain 51 §:ssä tarkoitettua virallisen kääntäjän antamaa todistusta ole toimitettu perus- tai muutosilmoituksen yhteydessä, se on toimitettava kuuden kuukauden kuluessa ilmoituksen tekemisestä uhalla, että yhdistystä ei tämän ilmoituksen nojalla voida rekisteröidä kaksikielisenä tai että sääntöjen muuttamista koskeva asia raukeaa.

Yhdistyslain 55 §:ssä tarkoitettu sääntöjen tai niiden muutoksen ennakkotarkastusta koskeva hakemus on tehtävä kirjallisesti ja siihen on oheistettava säännöt tai niiden muutos kahtena kappaleena.

4 §

Yhdistyksistä pidettävään luetteloon merkitään:

1) yhdistyksen nimi ja kotikunta;

2) ilmoituksen saapumispäivä ja laji, rekisteröintipäivä ja rekisterinumero;

3) sääntöjen määräys yhdistyksen nimen kirjoittamisesta sekä hallituksen puheenjohtajan ja muun henkilön, jolla on oikeus yhdistyksen nimen kirjoittamiseen yksin tai yhdessä jonkun toisen kanssa, täydellinen nimi, osoite, kotikunta ja henkilötunnus tai syntymäaika; (16.12.1994/1266)

4) sääntöjen ja niiden muutoksen ennakkotarkastus;

5) säännöissä oleva yhdistyslain 10 §:n 3 momentissa tarkoitettu määräys; sekä

6) yhdistyksen omaisuuden luovuttaminen konkurssiin ja konkurssimenettelyn päättyminen, yhdistykselle annettu varoitus ja väliaikainen toimintakielto, yhdistykselle valitut tai määrätyt selvitysmiehet tai uskotut miehet sekä muut rekisterin pitämisessä tarpeelliset tiedot.

5 §

Yhdistykset, niiden sääntöjen muutokset, nimenkirjoittajien vaihtumiset ja ennakkotarkastukset rekisteröidään siinä aikajärjestyksessä, jossa päätökset rekisteriin merkitsemisestä tehdään. Uudelle yhdistykselle annetaan juoksevasta numerosarjasta kulloinkin vuorossa oleva rekisterinumero.

Jos samanaikaisesti on vireillä kaksi tai useampia ilmoituksia, joissa yhdistyksille on otettu sama nimi, etuoikeus nimeen on sillä yhdistyksellä, jota koskeva ilmoitus on tehty ensin. Ennakkotarkastuksesta annetun päätöksen voimassaoloaikana ei tarkastettuihin sääntöihin sisältyvää nimeä saa rekisteröidä toisen yhdistyksen nimeksi, jos viimeksi mainittua yhdistystä koskeva ilmoitus on tehty sen jälkeen, kun ennakkotarkastuksesta on annettu päätös.

6 §

Ilmoitukset liitteineen yhdistetään asiakirjavihkoiksi, jotka säilytetään rekisterinumeroiden mukaisessa järjestyksessä.

Sääntöjen ennakkotarkastusta koskeva hakemus liitteineen ja ennakkotarkastuksesta annettu päätös säilytetään kaksi vuotta päätöksen antamisesta. Jos yhdistys tämän ajan kuluessa tehdyn perusilmoituksen johdosta merkitään rekisteriin, mainitut asiakirjat liitetään 1 momentissa tarkoitettuun asiakirjavihkoon. Asiakirjavihkoon liitetään myös suoritettua sääntöjen muutoksen ennakkotarkastusta koskevat asiakirjat.

7 §

Purkautumisilmoituksen perusteella tai muusta syystä rekisteristä poistetuista yhdistyksistä pidetään luetteloa, johon merkitään yhdistyksen nimi, kotipaikka ja rekisterinumero. Tällaisten yhdistysten asiakirjavihkot säilytetään erillään rekisterinumeroiden mukaisessa järjestyksessä.

8 §

Patentti- ja rekisterihallitus lähettää yhdistyksen kotipaikan paikallisviranomaiselle kappaleen rekisteröimistä koskevasta päätöksestä liitteineen sekä yhdistystä koskevan otteen yhdistysrekisteristä paitsi, milloin rekisteröiminen koskee ennakkotarkastusta. (16.12.1994/1266)

Paikallisviranomainen säilyttää otteet yhdistysrekisteristä yhdistysten nimien mukaisessa aakkosjärjestyksessä sekä yhdistyksiä koskevat asiakirjat rekisterinumeroiden mukaisessa järjestyksessä.

9 §

Jos yhdistyksen kotipaikka muuttuu tai siirtyy toisen paikallisviranomaisen alueelle, paikallisviranomainen toimittaa uudelle paikallisviranomaiselle sillä olevat yhdistystä koskevat tiedot ja asiakirjat.

10 § (16.12.1994/1266)

Patentti- ja rekisterihallitus antaa otteita yhdistysrekisteristä ja jäljennöksiä siihen liittyvistä asiakirjoista säädettyä maksua vastaan. Paikallisviranomainen antaa vastaavasti otteita ja jäljennöksiä alueellaan olevia yhdistyksiä koskevista asiakirjoista. Otteiden kaavat vahvistaa patentti- ja rekisterihallitus.

Patentti- ja rekisterihallitus ja paikallisviranomainen voivat luovuttaa tietoja yhdistysrekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja siihen kuuluvista hallussaan olevista asiakirjoista myös kirjallisena poimintana, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muussa koneellisesti käsiteltävässä muodossa.

Yhdistysrekisteristä annettava automaattisen tietojenkäsittelyn avulla valmistettu asiakirja voidaan allekirjoittaa koneellisesti. Tästä on oltava maininta asiakirjassa.

11 §

Tämä asetus tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1990. Asetuksella kumotaan yhdistysrekisterin ja paikallisten yhdistysluettelojen pitämisestä 25 päivänä syyskuuta 1924 annettu valtioneuvoston päätös (244/24).

Paikallisviranomaisen on 8 §:n 2 momentin estämättä edelleen säilytettävä alueellaan olevista yhdistyksistä pitämänsä luettelo niin kauan, kuin sillä ei ole oikeusministeriön toimittamaa yhdistysrekisterin otetta kaikista alueellaan olevista yhdistyksistä.

Metsästäjän ryhmävakuutus

Sopijapuolet

Vakuutuksenottaja:

Metsästäjäin keskusjärjestö –
Jägarnas centralorganisation, y-tunnus 0201724-4
Fantsintie 13–14
01100 ITÄSALMI

Vakuutusyhtiö:

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Tapiola,
y-tunnus 0211034-2
(jäljempänä Tapiola)
Revontulentie 7
02010 TAPIOLA

1 Metsästäjän vastuuvakuutus

1.1 Vakuutetut

Vakuutettuna on voimassa olevan metsästyskortin lunastanut henkilö. Vakuutus tulee kuitenkin voimaan kunkin vakuutetun osalta metsästyskortin lunastamisesta alkaen. Vakuutettuna ovat lisäksi metsästäjätutkinnon ns. koulutusosaan osallistuvat henkilöt.

1.2 Voimassaoloalue

Vakuutus on voimassa Pohjoismaissa ja EU-maissa, enintään 60 vuorokautta kestävillä metsästysmatkoilla.

1.3 Korvattavat vahingot

Vakuutuksesta korvataan toiselle henkilölle aiheutetut henkilövahingot, jotka vakuutettu aiheuttaa metsästyksen yhteydessä. Vahinko korvataan vakuutuksesta siinäkin tapauksessa, että vahinko on aiheutunut tapaturman seurauksena. Vahingon tulee aiheutua metsästysasetuksen 16–19 pykälissä määritellyllä ampuma-aseella, 20 pykälässä määritellyllä jousiaseella tai ilma-aseella.

Vakuutus kattaa myös ne ampuma-aseella, jousiaseella tai ilma-aseella toiselle aiheutetut henkilövahingot, jotka ovat aiheutuneet:

- metsästystaitojen ylläpitämiseen liittyvässä kilpailutoiminnassa tai ampumataitoa kehittävässä ampumaharjoittelussa
- rauhoittamattomien eläinten pyynnin tai tappamisen yhteydessä tai
- metsästyksessä ja ampumaharjoittelussa käytettävän aseen kunnossapitoon liittyvissä puhdistus- tai kohdistamistoimenpiteissä.

Vakuutus kattaa lisäksi ne vakuutetun henkilön ampuma-aseella toiselle aiheuttamat henkilövahingot, jotka ovat syntyneet poliisin tai hätäkeskuksen toimeksiannosta tapahtuvassa, organisoidussa eläimen jäljitys-, karkotus- tai lopettamistehtävässä.

Vakuutuksesta korvataan myös sellainen henkilövahinko, jonka 18 vuotta täyttäneen vakuutetun välittömässä valvonnassa oleva henkilö ampuma-aseella toiselle aiheuttaa harjoitellessaan ampuma-aseen käyttöä hyväksytyllä ampumaradalla.

Vakuutuksesta korvataan lisäksi henkilövahinko, josta metsästyslaissa ja -asetuksessa mainittu hirvieläinten metsästyksenjohtaja on voimassa olevan oikeuden mukaan korvausvastuussa.

1.4 Korvauksen perusteet

Vahingonkärsineelle suoritetaan korvaus henkilövahingoista voimassaolevan oikeuden/ vahingonkorvauslain perusteiden mukaan.

1.5 Korvausrajoitukset

Vakuutuksesta ei korvata

- vakuutetun tai vakuutetun välittömässä valvonnassa ampuma-aseen käyttöä harjoittelevan henkilön itselleen aiheuttamaa vahinkoa
- metsästyskoirien aiheuttamaa vahinkoa
- esinevahinkoja
- vakuutetun tai hänen välittömässä valvonnassaan ampuma-aseen, jousiaseen tai ilma-aseen käyttöä harjoittelevan henkilön tahallaan aiheuttamia vahinkoja

Jos vahingonkärsineellä on oikeus saada saman vahingon johdosta korvausta tai muuta etuutta kansaneläke-, sairausvakuutus-, tapaturmavakuutus-, sotilasvammatai liikennevakuutuslain tai virka- tai työsuhde-eläkkeitä koskevan lainsäädännön tai vahingon aiheuttajan muun vakuutuksen perusteella, korvataan hänelle vain se osa vahingosta, josta hän ei saa korvausta tai muuta etuutta mainittujen lakien tai asetusten perusteella.

1.6 Vakuutusmäärät

Vakuutusmäärä vahinkoa kohti on 50 000 euroa yhden henkilön vahingoittuessa tai kuollessa. Jos useampi henkilö vahingoittuu tai kuolee, vakuutusmäärä on 120 000 euroa vahinkoa kohti, kuitenkin enintään 50 000 euroa yhtä vahingoittunutta kohti.

1.7 Omavastuu

Vakuutetulla on jokaisessa vahingossa 100 euron omavastuu.

1.8 Tapiolan takautumisoikeus

Jos vakuutettu on aiheuttanut vahingon törkeällä huolimattomuudella tai siten alkoholin tai muiden huumausaineiden alaisena, että tämä seikka on oleellisesti vaikuttanut vahingon syntyyn, Tapiola on oikeutettu perimään suoritetut korvaukset takaisin vahingonaiheuttajalta.

1.9 Muut sovellettavat vakuutusehdot

Vakuutukseen sovelletaan lisäksi tähän sopimukseen liitettyjä vastuuvakuutusehtoja (nro 670), siltä osin kuin ne eivät ole ristiriidassa tässä sopimuksessa käsiteltyjen asioiden kanssa.

2 Metsästäjän yksityistapaturmavakuutus

2.1 Vakuutetut

Vakuutettuna on voimassa olevan metsästyskortin lunastanut henkilö. Vakuutus tulee kuitenkin voimaan kunkin vakuutetun osalta metsästyskortin lunastamisesta alkaen. Vakuutettuna ovat lisäksi metsästäjätutkinnon ns. koulutusosaan osallistuvat henkilöt.

2.2 Voimassaoloalue

Vakuutus on voimassa Pohjoismaissa ja EU-maissa, enintään 60 vuorokautta kestävillä metsästysmatkoilla.

2.3 Korvattavat vahingot

Vakuutuksesta korvataan
- metsästysasetuksen 16–19 pykälissä määritellyn ampuma-aseen
- 20 pykälässä määritellyn jousiaseen tai
- metsästystaitojen ylläpitämiseen liittyvässä kilpailutoiminnassa sekä ampumataitoa kehittävässä ampumaharjoittelussa käytetyn ilma-aseen laukeamisesta tai räjähtämisestä vakuutetulle itselleen metsästyksen aikana sattuvat tapaturmavahingot, mikäli kyseinen ase tapaturman sattumishetkellä on vakuutetun hallussa.

Vakuutus kattaa aseen edellä kuvatulla tavalla aiheuttamat vahingot myös silloin, kun ne syntyvät:
- metsästystaitojen ylläpitämiseen liittyvässä kilpailutoiminnassa ja ampumataitoa kehittävässä ampumaharjoittelussa
- rauhoittamattomien eläinten pyynnin ja tappamisen yhteydessä tai
- metsästyksessä ja ampumaharjoittelussa käytettävän aseen kunnossapitoon liittyvien puhdistus- tai kohdistamistoimenpiteiden aikana.

Vakuutus kattaa aseen edellä kuvatulla tavalla aiheuttamat tapaturmavahingot myös silloin, kun ne sattuvat 18 vuotta täyttäneen vakuutetun välittömässä valvonnassa olevalle henkilölle.

2.3.1 Organisoitu jäljitys- ja lopettamistehtävä

Vakuutus kattaa lisäksi henkilölle aiheutuneet tapaturmavahingot, jotka ovat syntyneet poliisin tai hätäkeskuksen toimeksiannosta tapahtuvassa, organisoidussa eläimen jäljitys-, karkotus- ja lopettamistehtävässä.

2.4 Korvausrajoitukset

Vakuutuksesta ei korvata vahinkoa,
- joka korvataan tämän vakuutuksen 1-kohdan vakuutuksesta (Metsästäjän vastuuvakuutus)
- joka korvataan työtapaturmana tapaturmavakuutuslain nojalla tai
- jonka vakuutettu on aiheuttanut itselleen tahallaan.

Vakuutuksesta ei myöskään korvata sellaista ehtojen kohdassa 2.3.1 tarkoitettua vahinkoa, joka korvataan valtion varoista tai vakuutetulla olevasta muusta yksityistapaturmavakuutuksesta (vakuutuksen toissijaisuus).

2.5 Vakuutusmäärät

Vamman hoitokulut siltä osin kuin niitä ei korvata jonkin lain nojalla ovat tapaturmaa kohti enintään 6 000 euroa.

Kertakorvaus pysyvästä, täydellisestä invaliditeetista on 30 000 euroa. Osittaisesta invaliditeetista maksetaan haitta-asteen osoittama osa.

Korvaus kuolemantapauksessa on 30 000 euroa.

2.6. Vakuutusehdot

Sopimukseen sovelletaan Tapiolan yksityistapaturmavakuutusehtoja, jotka ovat voimassa 1.1.2004 alkaen.

3 Toimitsijan yksityistapaturmavakuutus

3.1 Vakuutetut

Vakuutettuna on voimassa olevan metsästyskortin lunastanut henkilö.

Vakuutus tulee kuitenkin voimaan kunkin vakuutetun osalta metsästyskortin lunastamisesta alkaen.

3.2 Voimassaoloalue

Vakuutus on voimassa Pohjoismaissa ja EU-maissa, enintään 60 vuorokautta kestävillä metsästysmatkoilla.

3.3 Korvattavat vahingot

Vakuutuksesta korvataan sellaiset tapaturmavahingot, jotka aiheutuvat toimitsijoina toimiville henkilöille:
- metsästystaitojen ylläpitämiseen liittyvässä kilpailutoiminnassa
- riistanhoitoyhdistyksen, ampumaseuran tai metsästysseuran tai -seurueen järjestämässä yleisessä ampumaharjoittelutilaisuudessa sekä
- edellä mainittujen ammuntojen ja kilpailuiden valmistelu- ja huoltotöiden aikana.

3.4 Korvausrajoitukset

Vakuutuksesta ei korvata:
- toimitsijan tahallaan itselleen aiheuttamaa vahinkoa
- esinevahinkoja eikä
- vahinkoa, jonka syntyyn on oleellisesti vaikuttanut se, että vahingoittunut toimitsija on vahingon sattuessa ollut alkoholin tai muiden huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena.

3.5 Vakuutusmäärät

Vamman hoitokulut siltä osin kuin niitä ei korvata jonkin lain nojalla ovat tapaturmaa kohti enintään 6 000 euroa.

Kertakorvaus pysyvästä, täydellisestä invaliditeetista on 30 000 euroa. Osittaisesta invaliditeetissa maksetaan haitta-asteen osoittama osa.

Korvaus kuolemantapauksessa on 30 000 euroa.

3.6. Vakuutusehdot

Sopimukseen sovelletaan Tapiolan yksityistapaturmavakuutusehtoja, jotka ovat voimassa 1.1.2004 alkaen.

4 Metsästyskoiran tapaturmavakuutus

4.1 Vakuutettu metsästyskoira

Vakuutettuna on voimassa olevan metsästyskortin lunastaneen henkilön tai tämän kanssa samassa taloudessa asuvan perheenjäsenen omistama metsästyskoira silloin, kun sitä käytetään poliisin tai hätäkeskuksen toimeksiannosta tapahtuvassa, organisoidussa eläimen jäljitys- ja lopettamistehtävässä.

4.2 Voimassaoloalue

Vakuutus on voimassa Suomessa.

4.3 Korvattavat vahingot

Vakuutuksesta korvataan poliisin tai hätäkeskuksen toimeksiannosta tapahtuvassa, organisoidussa eläimen jäljitys-, karkotus- ja lopettamistehtävässä vakuutetulle metsästyskoiralle aiheutuva vahinko.

Vakuutuksesta korvataan koiran arvo vahinkohetkellä, kun koira tapaturman seurauksena

– kuolee tai
– vahingoittuu siten, että se eläinlääkärin määräyksestä on välttämättä lopetettava.

Koiran vahinkohetken mukaisen arvon määrittää tarvittaessa Suomen Kennelliitto ry.

4.3.1 Osakorvaus käyttöominaisuuden menetyksestä

Vakuutuksesta voidaan maksaa myös osakorvausta koiran käyttöominaisuuden menetyksestä, jos koira asianmukaisesta eläinlääkärinhoidosta huolimatta tapaturman seurauksena pysyvästi menettää metsästyskäyttöön oleellisesti vaikuttavan ominaisuuden, joka sillä todistetusti on ollut, ja koira tulee tämän takia käyttökelvottomaksi käyttötarkoitukseensa.

Osakorvauksena maksetaan 50 % edellä kohdassa 4.3 mainitusta koiran vahinkohetken mukaisesta arvosta.

Koiran käyttökelvottomuus voidaan todeta vain eläinlääkärilausunnon perusteella. Käyttökelvottomuustapauksissa tulee aina ottaa yhteyttä Tapiolan eläinlääkäriin.

4.3.2 Hoitokulut

Vakuutuksesta korvataan lisäksi tapaturman tutkimisesta ja hoidosta aiheutuneita hoitokuluja.

Hoitokuluihin sisältyy eläinlääkärin suorittamat tutkimukset ja hoidot sekä hänen määräämänsä ja käyttämänsä lääkkeet, side- ja hoitotarvikkeet.

Vakuutuksesta maksettavien hoitokulujen enimmäismäärä on 2 000 euroa yhtä vahinkotapahtumaa kohti.

4.4 Korvausrajoitukset

Vakuutus on toissijainen metsästyskoiran mahdolliseen omaan koiravakuutukseen nähden.

4.5 Omavastuu

Metsästyskoiran omistajalla on jokaisessa vahingossa 100 euron omavastuu.

II
AAKKOSELLINEN HAKEMISTO

Hakemisto

Asia / Aihe	Tarkennus	Pykälät
Ahma	riistaeläin	ML 5
	rauhoitus	MA 24
	vahingollinen ahma	ML 41
	vaarallinen ahma	RL 3:10
Aina rauhoitetut riistalajit		MA 24, 25
Ajava koira	käyttö metsästyksessä	ML 51
	kokeet ja kouluttaminen	ML 52
Ajometsästys	ajava koira, kielto	ML 34
	ajava koira, hirvenmetsästyksessä	MA12
Ajomies	hirven metsästyksessä	LRHM P 1
Alli	rauhoitusajat	MA 24, 28
	pyyntilupa	MA 1–4, 9, 29
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a ML 33
Alus	käyttö metsästyksessä	ML 32
Aluksen käyttö	moottorin käydessä	ML 32
Ampuja	hirviel. ja karhun metsästyksessä	ML 21
Ampuma-ase	aseen määritelmä	AL 2–11
	hallussapitolupa	AL 52–53
	hankkimisluvan hakeminen	AL 52–53
	näyttövelvollisuus	AL 117
	peruuttaminen	AL 67
	huolellisuus	AL 105
	kauppa	AL 20–31
	lainaaminen	AL 87–88
	luvaton hallussapito	AL 101–104
	luvaton kauppa	AL 101–104
	luvaton valmistaminen	AL 101
	luovuttaminen toiselle	AL 89–90
	luovutettu, kadonnut	AL 111
	maahantuonti	AL 73–83
	perintö, testamentti, pesäositus	AL 108–109
	tarkastus	AL 110
	valmistus	AL 50–51
	15 v. nuorempi henkilö	AL 88
	aseen menetys	RL 2:16, AL 104
	haulikko	MA 17, 18
	haulikon täyteinen	MA 18
	metsästyksessä käytettävät aseet, yleiset vaatimukset	MA 16
	hirvieläinten metsästyksessä	MA 16
	karhun metsästyksessä	MA 16
	kielletty ase	ML 33, MA 16
	jousiase	MA 20
	koneellisessa kulkuneuvossa	ML 35, AL 106–107
	kulku vieraalla alueella	ML 35
	loukussa olevan eläimen lopetus	MA 19
	loukkaantuneen eläimen lopetus	MA 19
	pienoiskivääri	MA 16, AL 6
	pistooli/käsiase	MA 16, AL 6
	itselataava ase	ML 33, MA 16
	pistoolilla lopettaminen	MA 19
	poromiehen ase	MA 45
	suojus	ML 35, AL 106–107
Ampumakoe	hirvieläin, karhu	ML 21
	todistuksen esittäminen	ML 22
	kadonnut	ML 22
Ansat	käyttö metsästyksessä	MA 10
Ansojen käyttö	riekko, kiiruna	MA 10
Apuhenkilö	metsästyksessä	LRHM P 1
Aseen kuljetus	vieras alue	ML 35
	suojus/suojattu tila	ML 35, AL 106

moottorikäyttöinen ajoneuvo ..... ML 35, AL 106
kuljetuslupa ..... ML 35
Asutus — rajoittaa metsästystä ..... ML 25
Asusteet — hirvenmetsästyksessä ..... MA 22
Automaattiase — käyttö metsästyksessä ..... ML 33
puoliautomaatti, käyttö ..... ML 33, MA 16
Auton käyttö — metsästyksessä kielletty ..... ML 32
sadan metrin säännös ..... ML 32
Avuton tila — eläimen auttaminen ..... ML 84
Edustajakokous — MKJ:n edustajakokous ..... ML 58
Elektroninen laite — tähtäin ..... ML 33
käyttökielto metsästyksessä ..... ML 33
yökiikarin käyttö ..... ML 33
käyttö/rauhoittamattomat eläimet ..... ML 49
Eläin — avuttomassa tilassa ..... ML 84
Eläinlajit — riistaeläinluettelo ..... ML 5
rauhoittamattomien eläinten luettelo ..... ML 5
Eläintaudit — vastustaminen ..... ETL 5, 7, 10
ennaltaehkäisy ..... ETL 12–14
Eläinvahingot — vahinkojen korvaaminen ..... ML 87
Elävä houkutin — houkutuseläimen käyttö ..... ML 33
Elävä riista — ostoarvo, erillinen luettelo ..... ML 79
Euroopanmajava — rauhoitusaika ..... MA 24
pyyntilupa ..... ML 10, MA 1–4, 9
pesä ja pato ..... MA 26
ase ..... MA 16
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Fasaani — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–18, 20
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Haahka — rauhoitusajat ..... MA 24
poikkeus/merilinnustus ..... MA 28
pyyntilupa ..... MA 29, 1–4, 9
ase ..... MA 16–18, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a ML 33
Haapana — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–18, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Haaska — käyttö karhun metsästyksessä ..... MA 13
käyttö ..... MMEKP 11
Haavoittunut eläin — lopettaminen
lopettaminen merialueella ..... ML 32
ilmoittaminen ..... MA 40
Halli — rauhoitettu ..... MA 24
ase ..... MA 16
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Harakka — rauhoittamaton eläin ..... ML 5
rauhoitusaika ..... MA 25 a
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
ase ..... MA 16
Harmaalokki — rauhoittamaton eläin ..... ML 5
rauhoitusaika ..... MA 25 a
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
ase ..... MA 16
Haudat — käyttö kielletty ..... ML 33
Haulikko — metsästyskäyttö ..... MA 17–19
lainaaminen ..... AL 87–88
täyteisen käyttö ..... MA 18
itselataava, rajoitus ..... MA 16
Heinäsorsa — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–18, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... ML 33, MA 14 a
Heinätavi — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–18, 20

	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Heitteillejättö	kissa	ML 85
Hilleri	naaras rauhoitettu	MA 25
	rautapyynti	MA 10
	loukkupyynti	MA 11
	ase	MA 16, 17, 20
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Hirvieläin	ampumakoe	ML 21
	ase	MA 16
	asusteet hirvieläinjahdissa	MA 22
	hirvipatruuna	MA 16
	haavoittunut hirvieläin	ML 84, MA 40
	kaatoilmoitus	MA 9
	kaato vieraalle alueelle	ML 83, MA 39
	koiran käyttö	MA 12
	kuolleena tavattu hirvieläin	ML 83
	lihan tarkastus	LTA
	luoti	MA 16, AL 10
	metsästyksen johtaja	ML 28, MA 23
	metsästyksen varajohtaja	ML 28, MA 23
	metsästysaika	MA 24
	metsästyksen aloitus	MA 23
	metsästysalue	ML 27
	pyyntilupa	ML 10, MA 6, 7
	pyyntiluvan hakija	ML 27
	pyyntiluvan myöntäjä	ML 10, MA 8
	pyyntiluvan myöntäminen	ML 26, 27
	pyyntilupahakemus	MA 6, 8
	pyyntiluvan myöntämisen edellytykset	ML 27
	pyyntilupaan otettavat määräykset	MA 7
	pyyntilupahakemuksen käsittely	MA 8
	pyyntilupa oikeuttaa kaatamaan	MA 8
	uusi pyyntilupa	ML 29
	pyyntilupamaksu	LRHM P 4
	pyyntilupamaksun hoitaminen	LRHM P 4, 5, MA 9
	pyyntilupaan liittyvät ilmoitukset	MA 9, 23
	sairas hirvi	ML 29
	vahingoittunut hirvi	ML 29
	salakaato	ML 72
	vasa	MA 7
	valtiolle kuuluva hirvieläin	ML 80, 83
	vieraalle alueelle kaatunut	ML 83, MA 39
	värillinen vaatetus	MA 22
	hirvieläinvahingot	VNP H 1–2
	– maataloudelle	VNP H 3–7
	– metsätaloudelle	VNP H 14–19
	– liikenteelle	VNP H 8–13
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	ML 33
Houkutuseläin	käyttö kielletty	ML 33
Huolenpito	kissasta	ML 85
Huuhkaja	rauhoitettu	LL 38
Hylkeet	rauhoitus	MA 24
	norppa, pyyntilupa	ML 10, MA 1
	pyyntiluvan hakeminen	MA 2–4
Häikäisylaite	käyttökielto metsästyksessä	ML 33
Häntä	typistäminen, kielletty	EL 7
Ilma-alus	käyttö metsästyksessä	ML 32
Ilmakivääri	kielletty. Vaarallisia esineitä koskeva laki.	
Ilmoitukset	ilmoitus metsästyksen tuloksesta	MA 9
	ilmoitus haavoittuneesta hirvieläimestä	MA 40
	ilmoitus metsästyksenjohtajista	ML 28, MA 23
	ilmoitus kuolleena tavatusta riistaeläimestä	ML 83, MA 39
	ilmoitus loukkaantuneesta eläimestä	ML 84
	ilmoitus laittomasta pyyntivälineestä	ML 81
	ilmoitus koiran talteenotosta	ML 55
	ilmoitus riistanhoitoyhdistyksen jäsenyydestä	ML 64, MA 34

	ilmoitus karhun kaadosta	MA 5
	ilmoitus karhun metsästyksen päättymisestä kiintiön täytyttyä	MA 5
	ilmoitus riistanhoitopiirin päätöksestä rajoittaa metsästystä	MA 30
	ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle	MA 39
	ilmoitus karhun, suden tai ahman haavoittamisesta	MA 40
	ilmoitus metsästyskiellosta	MA 43
Ilves	rauhoitusaika, aina rauhoitettu	MA 24
	pyyntilupa	ML 10, 28 MA 1–4
	ilmoitus metsästyksen tuloksesta	MA 9
	metsästysase	MA 16
	loukulla pyytäminen	MA 11
	haulikon käyttö	MA 18
	itselataava ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Irtisanominen	vuokrasopimus	ML 13
	metsästyslupa	ML 18
Irtokoira	koirakuri	ML 51–55
Isokoskelo	rauhoitusajat	MA 24, 28
	pyyntilupa	MA 1–4, 9, 29
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Isometsähiiri	rauhoittamaton eläin	ML 5
Isorotta	rauhoittamaton eläin	ML 5
Istutus	riistanistutus	ML 42
Itselataava ase	käyttö metsästyksessä	ML 33 MA 16
Itäinen poronhoitoalue		MA 5, PoronhL 2
Itämeren norppa	rauhoitusaika	MA 24
	pyyntilupa	MA 1–4, 9
	ase	MA 16, 17, 18
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Jalkanaru	ketunpyynti	MA 11
Jalkajousi, varsijousi	kielletty metsästyksessä	MA 20
Japaninpeura	rauhoitusaika	MA 24
	pyyntilupa	ML 10
	ääntä synnyttävä koneellinen alite	ML 33
	ase	MA 16
Jouhisorsa	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Jousiase	jousiase metsästyksessä	MA 20
Jäljennös	metsästyskortti	ML 2
	ampumakoetodistus	ML 22
Jälkeläinen	riistaeläinten	MA 25
Jättösarvet	kenelle kuuluu	ML 83
Kaasu	käyttö	ML 33, 49
Kaksikielisyys	yhteisön kieli	ML 69
Kalanpyydys	asettaminen veteen ja maalle,	KA 13
	talteenotto	ML 81
	seuraamukset	KL 107 1. kohta
Kanadanhanhi	rauhoitusaika	MA 24
	kauppa	MA31
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Kanadanmajava	ks. majava	
Kanahaukka	rauhoitettu	LL 38
	poikkeuslupa pyydystämiseen	LL 48
	vahingonkorvaukset, YM:n päätösrauh.el. aiheuttamista vahingoista 1626/91	
Kantelu	hallintoasioissa	ML 90
Karhu	ase ja patruuna	MA 16
	haaskalta ampuminen	MA 13
	ravintohoukutin	MA 13
	pellolta ja pesältä ampuminen	MA 13
	rauhoitusaika, aina rauhoitettu	MA 24, 28
	emokarhun rauhoitus, aina rauhoitettu	MA 28
	pentujen rauhoitus, aina rauhoitettu	MA 28

	ampumakoe	ML 21
	metsästysoikeus	ML 6
	pakottavan vaaran torjuminen	RL 3:10
	vahinkojen korvaaminen	VNP P 1–8
	pyyntilupa	ML 10, MA 1–4
	kiintiömetsästys	MA 5
	metsästyksen lopettaminen	MA 5
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Katiska	laiton pyyntiväline	ML 81, MA 42
	kalastuksen yhteydessä	KA 13
Keinotekoinen valo	käyttö metsästyksessä	ML 33
	käyttö rauhoittamattomiin eläimiin	ML 49
Kenttämyyrä	rauhoittamaton eläin	ML 5
Kesykyyhky	rauhoittamaton eläin	ML 5
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Kestävä käyttö periaate		ML 20
Kettu	ajava koira, kielto	ML 51
	ase	MA 16
	rauhoitus naaraalla	MA 25
	kaasulla tai savulla tappaminen	ML 33
	loukun käyttö	MA 11
	rautojen käyttö	MA 10
	luolapyynti	MA 19
	koiran käyttö luolassa	ML 51
	myrkyn käyttö kielletty	ML 33
	valon käyttö	MA 14
Kevätmetsästys	merilintujen	MA 29
Kielletyt pyyntilaitteet	metsästyksessä kielletty	ML 33
	talteenotto	ML 81
	hävittäminen	MA 42
	rauhoittamattomien eläinten pyynti	MA 14 a, 16 ML 49
Kiinnipito	koirien kiinnipito	ML 51–55
Kiinnittäminen	vuokrasopimuksen	ML 14
Kiintiö	metsästyksessä	ML 10
	karhun kiintiömetsästys	MA 5
Kiiruna	ansapyynti	MA 10
	kauppa	MA 31
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Kirjohylje	aina rauhoitettu	MA 24
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
	ase	MA 16
Kissa	rauhoittamaton	ML 5
	oikeus tappaa	ML 48
	pyyntivälineet ja -menetelmät	ML 49
	kaasulla tappaminen	ML 49
	loukkupyynti	MA 11
	rautapyynti	MA 10
	ase	MA 21
	loukkuun lopettaminen	MA 19
	jousiaseen käyttö	MA 20
	heitteillejättö	ML 85
	villiintynyt kissa	ML 5
Koira	koiran pitäminen	ML 51–55
	koiran tappaminen	ML 54, PoronhL 42
	hirvieläintä repimässä	ML 54
	kiinnipitovelvollisuus/aika	ML 51
	haukku- ja ajo vieraalla alueella	ML 53
	vieraalla alueella	ML 54
	talteenotto	ML 55
	talteenottopalkkio	ML 55
	hoitokorvaus	ML 55, MA 32
	ajavan koiran käyttökielto	ML 51
	kokeet ja kouluttaminen	ML 52
	riistanhoitopiirin lupa poiketa	ML 52
	hirvikoiran käyttö	MA 12

	koiranpitorikkomus	ML 75
	kytkeminen	Ela 21
	hännän typistäminen	EL7
	tatuointi	Ela 23
	korvien leikkaus	EL7
	lopettaminen	Ela 32
	rabies/rokottaminen	MMERP /89
Koiranohjaaja	metsästyksessä	LRHM P 1
Kokeminen	elävänä pyydystävä laite	MA 11
Kolonia	harmaalokkiyhdyskunta	MA 25 a
	rauhoitettu	MA 25
Koneellinen laite	ääntä synnyttävä	ML 33
Korppi	rauhoitus/rauhoittamaton	ML 5, MA 25 a
	itselataava ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Korva	typistäminen kielletty	EL 7
Korvaus	metsästysoikeuden haltijalle	ML 79
	eläimen aihettama vahinko	ML 87
	mitkä riistaeläimet	ML 87
	koiran haltuunotosta	ML 55, MA 32
Kotihiiri	rauhoittamaton eläin	ML 5
Kotikunta	Kotikuntalaissa	KotikL 1–3
Kuntalainen	metsästysoikeus	ML 7–8
Kuollut eläin	rauhoittamattoman haltuunotto	ML 86
Kuollut riista	tavataan kuolleena	ML 83
	haltuunotto	ML 83
	jättösarvet	ML 83
	pyyntivälineeseen tarttuneena	ML 83
Kuusipeura	pyyntilupa	ML 10, 26–30, MA 6–9
	rauhoitusaika	MA 24
	vahinkojen korvaaminen	VNP H 1–22
	ase	MA 16–19
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Kuvastus	ei kielletty, sallittua	
Kärppä	loukkupyynti	MA 11
	rautapyynti	MA 10
	rauhoitusaika	MA 24
Kärsimykset	tarpeeton kärsimys	ML 20, 84, EL 2a
Kätkeminen	laittoman saaliin, rikos	ML 73
Lapasorsa	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Laiton pyyntiväline	menettely tavattaessa	ML 81, 33, MA 42
Laiton saalis	kätkeminen, rikos ja rangaistus	ML 73
	menettäminen	ML 80
Lapinmyyrä	rauhoittamaton eläin	ML 5
Lehtokurppa	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Lihan tarkastus	riistan ja kanin	RKLTA
Liikenneväylät	tien käyttö metsästyksessä	ML 25
Liivit	hirvenmetsästyksessä	MA 22
Linnunliima	kielletty	ML 33
Lintuverkko	kielletty	ML 33
Lokki	rauhoittamaton	ML 5
	rauhoitusaika	Ml 25
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA14 a
Loukkupyynti	loukun käyttäminen	MA 11
	eläimen lopetus aseella	MA 19
	elävä houkutuseläin	ML 33
	kokeminen	MA 11
Lunastusmaksu	koiran talteenottomaksu	ML 55
Luolapyynti	aseen käyttö	MA 19
Luonnonsuojelualue	metsästäminen siellä	ML 9

Luonnonvararikokset metsästyslain osalta ..... RL 48 a; 1, 4, 5, 6
Luoti yleiset vaatimukset ..... MA 16–18
täyteinen haulikossa ..... MA 18, AL 4
Lupa rh-toimenpiteet ..... ML 40
poiketa laista/MMM ..... ML 41
poiketa laista /RHP ..... ML 40, MA 41
Luvaton pyynti vieraalla alueella ..... RL 28:10, ML 76
omalla alueella ..... RL 28:10
rauhoittamattoman eläimen ..... RL 28:10 ML 77
Lyijyhauli käyttö metsästyksessä ..... ML 33
Läntinen poronhoitoalue ..... MA 5, PoronhL 2
Maanvuokrasopimus maanvuokralain mukainen ..... ML 11
Maastoliikenne moottorikäyttöinen ajoneuvo ..... MLL 1–10
Majava ase ..... MA 16–18
pyyntilupa ..... MA 1–4, 9 ML 10
ilmoitus metsästyksestä ..... MA 9
loukkupyynti ..... MA 11
rautapyynti ..... MA 10
jousiase, kielletty ..... MA 20
rauhoitusaika ..... MA 24
pato ja pesä ..... MA 26
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Maksut yhteisössä ..... ML 71
periminen ..... MA 37
Maksuunpano pyyntilupamaksun ..... LRHM P 5
Menettämisseuraamus laiton metsästys ..... ML 80
metsästyslain osalta ..... RL 10;1–4, 6–11
Merihanhi rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16, 17, 18, 20
kauppa MA31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Merilokki rauhoittamaton eläin ..... ML 5
rauhoitusaika ..... MA 25
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Merta kielletty metsästyksessä ..... ML 33, MA 10, 11
Metso rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16, 17, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Metsähanhi rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16, 17, 18, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Metsäjänis pihassa puutarhassa ..... ML 41, RL 3:10
rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a
Metsäkauris pyyntilupa ..... ML 10, 26–30, MA 6–9
rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–19
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... ML 33, MA 14 a
Metsämyyrä rauhoittamaton eläin ..... ML 5
Metsäpeura pyyntilupa ..... ML 10, 26–30 MA 6–9
ase ..... MA 16–19
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a ML 33
Metsästyksen rajoittaminen riistanhoitopiirin kielto ..... ML 38
yleinen turvallisuus ..... ML 23
luvan tarkennukset ja perusteet ..... MA 30
Metsästyksen valvonta rhy:n velvollisuus ..... ML 63, 88
Metsästyksen vartija rhy:llä voi olla ..... ML 63, 88
Metsästys määritelmä ..... ML 2
yleiset vaatimukset ..... ML 20
kestävän käytön periaate ..... ML 20
suotuisa suojelutaso ..... MA 2, 28, 29
Metsästysajat rauhoitusajat ..... MA 24–29
yleiset perusteet ..... ML 37–38
erityiset rauhoitusajat ..... MA 25

	majavan ja piisamin pesä	MA 26
	sepelkyyhkyn metsästys	MA 27
	merilintujen pyyntiajat	MA 29
	merilintujen pyyntiluvat	MA 1–4, 29
Metsästysase	katso ase	MA 16–20, AL 2–12
Metsästyskielto	tuomitaan	ML 78, RL 48a 6
	aika	ML 78
	sisältö	ML 78
	metsästyskortin luovutus	ML 78
Metsästyskortti	milloin oltava	LRHM P 1
	milloin ei tarvita	LRHM P 1
	esittäminen	ML 22
	ei mukana	ML 22
	kadonnut	ML 22
Metsästyslain säännösten rikkominen, teko ja seuraus		ML 75
Metsästyslaki	sovellutusala	ML 1
Metsästyslupa	lupa metsästää jotain	ML 17
	peruuttaminen ja lakkaaminen	ML 18
Metsästysmuseo	varojen käyttö	LRHM P 3
Metsästysoikeus ja oikeus metsästää	alueen omistaja	ML 6
	yleisellä vesialueella	ML 7
	valtion alueella	ML 8
	luonnonsuojelualueella	ML 9
	vuokraaminen	ML 11
	vuokrasopimus	ML 12
	oikeuden siirtäminen	ML 12
	jälleenvuokraus	ML 12
	vuokra-aika	ML 13
	irtisanominen	ML 13
	pysyvyys omistajan vaihtuessa	ML 14
	vuokra-alueen riistanhoito	ML 15
	riidanalainen alue	ML 16
	metsästys yhteisellä alueella	Yht.al.L
Metsästys poikkeuksellisissa olosuhteissa	eläintautien ehkäisy	ML 19
	terveydelliset syyt	ML 19
	yleinen turvallisuus	ML 19
	vahinkojen torjuminen	ML 19
Metsästysrikos		ML 72, RL 48a 1
Metsästysrikkomus teot ja rangaistus		ML 74
Metsästysviranomaiset	ylin johto	ML 56
	riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	ML 56
	yhteisöt, Mkj, rhp, rhy	ML 56
Metsästysvuokrasopimus		ML 11
Metsästysvuosi	määritelmä	ML 4
Metsästäjäin keskusjärjestö	tehtävät	ML 57
	edustajakokous	ML 58
	edustajakokous, aika	ML 58
	osallistujat edustajakokouksessa	ML 58
	äänivalta edustajakokouksessa	ML 58
	hallitus ja toiminnanjohtaja	ML 59
	hallituksen kokoonpano	ML 59
	hallituksen toimikausi	ML 59
	varajäsenet	ML 59
	päätösvaltaisuus	ML 59
Metsästäjärekisteri	määritelmä	MA 35
Metsästäjätutkinto	suorittaminen	LRHM P 2
Minkki	loukkupyynti	MA 11
	rautapyynti	MA 10
	loukun kokeminen	MA 11
	rauhoitusaika, naaras	MA 25
Moottorikäyttöinen ajoneuvo	käyttö metsästyksessä	ML 32
Mufloni	ilmoitus metsästyksestä	MA 9
	ase	MA 16, 18
	rauhoitusaika	MA 24
Muutoksenhaku	ks. valitus	ML 90

Myrkkypyynti kielletty ... ML 33
rauhoittamattomat ... ML 49, MA 15
Mäyrä loukkupyynti ... MA 11
rautapyynti ... MA 10
luolasta ampuminen ... MA 19
ase ... MA 16, 17, 20
rauhoitusaika, naaras ... MA 25
Määrärahat valtion talousarviossa ... LRHM P 3
mihin voidaan käyttää ... LRHM P 3, MA 36
Naali tarhattu naali (katso kettu) ... ML 5
Nimenkirjoittajat yhteisössä ... ML 70
Nokikana rauhoitusaika ... MA 24
ase ... MA 16–18, 20
kauppa ... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ... MA 14 a, ML 33
Norppa itämeren norppa, kirjohylje, halli ... ML 5
pyyntilupa itämeren hylje ... MA 1–4, 9
halli tai norppa kalanpyydyksessä ... ML 83
rauhoitusaika ... MA 24
Nuoli käyttö metsästyksessä ... MA 20
Näätä rauhoitusaika ... MA 24
loukkupyynti ... MA 11
rautapyynti ... MA 10
ase ... MA 16, 17
ääntä synnyttävä koneellinen laite ... MA 14 a
Ohjesääntö metsästäjäorganisaatio ... ML 68
Oikeustoimikelpoisuus metsästäjäjärjestössä ... ML 70
Oikeusturva metsästysorganisaatio ... RL 16
Omaisuus omaisuuden suojeleminen ... ML 41, RL 3:10
Orava rauhoitusaika ... MA 24
ase ... MA 16, 17
Ostoarvo riistaeläimen saalisarvo ... ML 79
Paaluraudat kielto ... ML 33
Pakottava vaara ... RL 3:10
Palon ehkäisy paloturvallisuus ... PPTL 20, 25–26
Palkkio koiran haltuunotosta ... ML 55
Pato majavan ja piisamin ... MA 26
purkamislupa ... MA 26
Patruuna yleiset vaatimukset ... MA 16–18, AL 5, 10
Peilit kielletty ... ML 33
Pelto karhun metsästys ... MA 13
sato korjaamatta ... ML 25
Peltomyyrä rauhoittamaton eläin ... ML 5
Peltopyy rauhoitusaika ... MA 24
pyyntilupa ... MA 1–4, 9
kauppa ... MA 31
ase ... MA 16
ääntä synnyttävä koneellinen laite ... MA 14 a
Pesukarhu riistaeläin ... ML 5
rauhoitusaika ... MA 24
Pesä karhun pesä ... MA 13
majavan ja piisamin ... MA 26
rauhoitus ... ML 37
Petoeläin vahinkojen korvaaminen ... VNP P
metsästys ... MA 28
Piha käyttö metsästyksessä ... ML 25
Piekana rauhoitettu ... LL 38
Pienoiskivääri käyttö metsästyksessä ... MA 16, 19, AL 6
Piisami rauhoitusaika ... MA 24
piisamin pesä ... MA 26
loukkupyynti ... MA 11
rautapyynti ... MA 10
merta veden alla, kielletty ... MA 11
Pilaantunut hirvieläin, uusi pyyntilupa ... ML 29
Pistooli käsiase ... MA 16, AL 6, 8
eläimen lopettaminen ... MA 19
rauhoittamattomat eläimet ... MA 21

Poikkeaminen rauhoitusajoista ..... MA 28, 25, 29
Poromiehen ase — aseen kuljetus ..... ML 35, MA 45
Poronhoitoalue ..... MA 5, PoronhL 2
Porojen pelottelu ..... PoronhL 42
Punasotka — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16–18, 20
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Purkaminen — vuokrasopimus ..... ML 13
Pyy — rauhoitusaika ..... MA 24
ase ..... MA 16, 17
kauppa ..... MA 31
ääntä synnyttävä koneellinen laite ..... MA 14 a, ML 33
Pyydystäminen — määritelmä ..... ML 2
Pyynnin häiritseminen — häiritsemiskielto ..... ML 31, 75
Pyyntilaite, pyyntiväline ..... ML 33, 81, MA 42, 14 a
Pyyntilupa — yleisesti ..... ML 10, MA 1
hirvieläimen pyyntilupa, myöntäminen ..... ML 26
myöntämisen edellytykset ..... ML 27
uusi pyyntilupa ..... ML 29
hakeminen ja käsittely ..... MA 6, 8
hakemisen/myöntämisen edellytykset ..... MA 2
hakemukseen liitettävät selvitykset ..... MA 3
pyyntilupaan otettavat määräykset ..... MA 4
hirvieläimen pyyntilupaan otettavat määräykset ..... MA 7
hirvieläimen pyyntiluvan hakeminen ..... MA 8
käsittely ..... MA 8
poikkeavat pyyntiluvat ..... MA 25 a MA 28
pyyntilupiin kuuluva ilmoittaminen ..... MA 9
pyyntilupaan otettavat määräykset ..... MA 7
pyyntilupaan liittyvät ilmoitukset ..... MA 9
Pyyntilupamaksu — hirvieläimen ..... LRHM P 4
maksuunpano ..... LRHM P 5
kertyvien varojen käyttö ..... LRHM P 6
Pyyntimenetelmä — kielletyt menetelmät ..... ML 33, MA 14 a, 16
moottorikäyttöisten kulkuneuvojen rajoitukset ..... ML 32
koiran käyttö hirvieläinten metsästyksessä ..... MA 12
karhun metsästyksen rajoitukset ..... MA 13, 16, 28
valonlähteen käyttö ..... MA 14
myrkyn käyttäminen, rauhoittamattomat ..... MA 15
varusteet hirvieläinten metsästyksessä ..... MA 22
majavan ja piisamin pesät ..... MA 26
Pyyntiväline — kielletyt ..... ML 33, MA 14 a, 16
laiton pyyntiväline/menettely ..... ML 81, MA 42,
rauhoittamattoman eläimen pyynnissä ..... ML 49, MA 14 a, 16
sallitut pyyntilaitteet ..... MA 10, 11
jalkanaru ..... MA 11
Päähine — hirvenmetsästyksessä ..... MA 22
Päätöksenteko — päätöksentekojärjestys ..... ML 67
Rannalta metsästys — merialueella ..... ML 24
Rauhoitetut eläimet — luonnonsuojelulailla ..... LL 38
metsästyslailla ..... MA 24, 25
Rabies/raivotauti — MMM:n päätös raivotaudin vastustamisesta 9/EEO/1999.
Rauhoittamattomat eläimet — metsästyslailla ..... ML 5
rauhoitusajat ..... MA 25
oikeus pyydystää ja tappaa ..... ML 48,
pyyntivälineet ja menetelmät ..... ML 49, MA 14 a, 16
asetuksenantovaltuus ..... ML 50
rangaistukset ..... RL 28:10, ML 75
Rauhoitus — riistaeläinten rauhoittaminen ..... ML 37
riistanhoitopiirin kielto ..... ML 38
riistansuoja-alue ..... ML 39
rauhoitusajat yleensä ..... MA 24
aina rauhoitetut ..... MA 24, 28
naaraat rauhoitettu ..... MA 25
harmaalokkikolonia ..... MA 25
majavan ja piisamin pesän rauhoitus ..... MA 26

	riistanhoitopiirin rauhoitusmääräykset	ML 38
	poikkeukset susi, karhu, ilves, saukko	MA 28
	poikkeukset, sepelkyyhky	MA 27
	poikkeukset, merilinnut	MA 28
	poikkeukset, rh-piirin lupa	ML 40
	poikkeukset, vahingon torjuminen	ML 41, RL 3:10
	rauhoitetun eläimen lopettaminen	ML 84
	kuolleena tavattu	LL 40 ML 83
Rauhoitusaika	riistaeläinten	MA 24–26
Raudat	käyttö metsästyksessä	MA 10
Ravintohoukutin	karhun metsästyksessä kielletty	MA 13
Rekisteröity	yhdistys	ML 45
	ase	ML 93
Riekko	rauhoitusaika	MA 16
	ansapyynti	MA 10
	kauppa	MA 31
	ase	MA 16, 17, 20
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	ML 33, MA 14 a
Riistaeläimen arvo	elävän riistan mukaan	ML 79
Riistaeläin	luettelo	ML 5
	kuolleena tavattu	ML 83
	arvo	ML 79
	kenelle kuuluu	ML 79, 80, 83, 84
	vierasperäinen	ML 42
Riistanhoitomaksu	metsästyskortti	LRHMP 1
	milloin oltava	LRHMP 1
	milloin ei tarvita	LRHMP 1
	esittäminen	ML 22
	ei mukana	ML 22
	kadonnut	ML 22
Riistanhoitopiiri	tehtävät	ML 60
	kokous	ML 61
	hallitus	ML 62
	riistapäällikkö	ML 62
	päätöksentekojärjestys	ML 67
	ohjesääntö	ML 68
	yhteisössä käytettävä kieli	ML 69
	nimenkirjoitus	ML 70
	oikeustoimikelpoisuus	ML 70
	tiedoksianto yhteisölle	ML 70
	virkavastuu	ML 70
	oikeusturva	RL 16
	maksujen perintä	ML 71
Riistanhoitoyhdistys	tehtävät	ML 63
	kokous	ML 65
	jäsenyys	ML 64
	johtokunta	ML 66
	toiminnanohjaaja	ML 66
	päätöksentekojärjestys	ML 67
	ohjesääntö	ML 68
	yhteisössä käytettävä kieli	ML 69
	nimenkirjoitus	ML 70
	oikeustoimikelpoisuus	ML 70
	tiedoksianto yhteisölle	ML 70
	virkavastuu	ML 70
	oikeusturva	RL 16
	maksujen perintä	ML 71
Riistanhoito	määritelmä	ML 3
	oikeus riistanhoitoon	ML 15
Riistan häiritseminen	kielto	ML 36
Riistan istuttaminen	vierasperäinen	ML 42
Riistan karkottaminen	vahinkojen esto	ML 41, RL 3:10
Riistan kauppa	yleensä	ML 43, MA 31
	lihantarkastus	RKLTA
Riistapäällikkö	nimittäminen	ML 62
Riita	riidanalainen sopimus	ML 16
Roskaaminen	roskaamiskielto	JÄL 19

	seuraamus	JÄL 60
Rusakko	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16, 17, 20
	vahinkojen esto	ML 41, RL 3:10
Ryhmävakuutus	metsästäjävakuutus	LRHM P 3
Räjähde	käyttökielto	ML 33
Räjähteet	räjähdeasetus	RÄA 473/93
Räkättirastas	rauhoittamaton	ML 5
	rauhoitusaika	MA 25
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Rämemajava	riistaeläin	ML 5
	ei rauhoitusaikaa?	MA 24
Saalisarvo	riistaeläimen ostoarvo	ML 79
Saimaannorppa	rauhoitettu	LL 38
Saksanhirvi	rauhoitusaika	MA 24
	pyyntilupa	ML 10
	ase	MA 16, 18
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	ML 33
Saukko	aina rauhoitettu	ML 5, MA 24, 28
	vahinkojen estäminen	ML 41, RL 3:10
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Savu, kaasu	niillä tappaminen	ML 33, ML 49
Sepelkyyhky	metsästys	MA 27
	rauhoitusaika	MA 24
	pyyntilupa	MA 1, 27
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Seuraamukset	metsästysrikos	ML 72, RL 48a 1
	laittoman saaliin kätkeminen	ML 73, RL 48a 4
	metsästysrikkomus	ML 74
	metsästyslain säännösten rikkominen	ML 75
	luvaton pyynti	ML 76, RL 28:10
	luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti	ML 77, RL 28:10
	metsästyskielto	ML 78, RL 48a 6
	korvaus metsästysoikeuden haltijalle	ML 79
	menettämisseuraamus	ML 80, RL 10
	pyyntivälineen menetys	ML 81, Ma 42, RL 10
	saaliin tai arvon menetys	ML 79–80, RL 10
	ampuma-aserikokset	AL 101–104
Siirtymäsäännökset	rekisteröity ase	ML 93
	yhteisön ohjesääntö	ML 93
	henkilövaalit	ML 93
	metsästysvuokrasopimukset	ML 93
	lääninhallituksen päätökset	ML 93
Suojamääräykset	riistan suoja-alue	ML 39
Suotuisa suojelutaso		MA 2, 28, 29
Supikoira	naaraan rauhoitus	MA 25
	loukkupyynti	MA 11
	rautapyynti	MA 10
	ase	MA 16
Susi	rauhoitusaika, aina rauhoitettu	MA 24, 28
	rauhoitus poronhoitoalueella	MA 24
	ase	MA 16, 17, 18
	pyyntilupa	MA 1–4, 28
	vaaran torjuminen	ML 41, RL 3:10
	vahinkojen korvaaminen	VNP P
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Syyteoikeus	asianomistaja	ML 82, RL 48a 5
Sähkölaitteet	käyttö kielletty	ML 33
Tainnuttava aine	käyttö kielletty	ML 33
Talteenotto	koira	ML 55
	palkkio	ML 55
	laiton pyyntiväline	ML 81, MA 42
	kuollut eläin	ML 83
	lopetettu eläin	ML 84
Tarhattu naali	naaraan rauhoitusaika	MA 25

	loukkupyynti	MA 11
	rautapyynti	MA 10
	jalkanaru, kielletty	MA 11
	savulla/kaasulla tappaminen	ML 33
Tarpeeton kipu ja tuska	kaikki eläimet	EL 3
	kielto aiheuttaa	ML 33
Teeri	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16, 17, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Telkkä	rauhoitusaika	MA 24
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Tiealue	yleinen tie	ML 25
	yksityinen tie	ML 25
	rautatie	ML 25
	rauhoittamattomat eläimet	ML 49
Tiedoksiantaminen yhteisössä		ML 70
Tukkakoskelo	rauhoitusajat	MA 24, 28
	pyyntilupa	MA1–4, 9, 29
	ase	MA 16–18, 20
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Tulenteko toisen maalle	palonehkäisy	PPTL 20, 25–26
		PPTL 25
	sammutus- ja pelastustoiminta	PPTL 28, 31
	seuraamukset	PPTL 48
Tyydyttävä ratkaisu		MA 14 a, 25, 28, 29
Täyteinen, haulikonkäyttö metsästyksessä		MA 18
Uusi pyyntilupa	hirvieläimen metsästykseen	ML 29
Uuttukyyhky	rauhoitettu	LL 38
Ulkomaalainen	lupa ulkomaalaiselle	ML 46
Vaalit	yhteisön kokouksissa	ML 67
Vaarantaminen	kielto	ML 20, ML 49
Vahingon korvaaminen	metsästyksessä aiheutettu	VKL
	korvausvastuu	VKL 1:1, 2:1
	korvattava vahinko	VKL 5:1
Vakuutusturva	ryhmävakuutus	LRHMP 3
	metsästäjävakuutus, vakuutussopimus	MA 36
Valitus	muutoksenhaku	ML90
	maaseutuelinkeinojen valitus-lautakunta	ML 90
	riistanhoitopiirin päätös	ML 90
	riistanhoitoyhdistyksen päätös	ML 90
	kantelu	ML 90
Valkohäntäpeura	rauhoitusaika	MA 24
	naaraan rauhoitus	MA 25
	vasa	MA 7
	ampumakoe	MA 18
	ase	MA 16, 18, 19
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	ML 33
	katso ”hirvieläin”	
Valo	käyttö metsästyksessä	MA 14
	käyttö/rauhoittamattomat eläimet	ML 49
Valtion alue	viranomaisten toimivalta	ML 44
	metsästysoikeus	ML 44
	alueen vuokraaminen	ML 45
	metsästyslupa	ML 46
	vuokra- ja lupamaksut	ML 47
	lupa metsästyksen valvojalle	ML 47
	lupa riistanhoitajalle	ML 47
	maksujen peruste	ML 47
	ulkomaalaisen lupa yleiselle vesialueelle	ML 46, MA 38
	kuntalaisen oikeus metsästää	ML 8
	oikeus metsästää yleisellä vesialueella	ML 7
	saaliista ilmoittaminen	ML 46
	etusijalla luvansaajista	ML 46

	etusijalla vuokraajista	ML 45
	viranomaisten vieraat	ML 47
Valvonta	ks. vartiointi	ML 88
Varis	rauhoittamaton	ML 5
	rauhoitusaika	MA 25
	loukkupyynti	MA 11
	elävä houkutin, kielto	ML 33
	ase	MA 16
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a
Varojen käyttö	metsästyskorttivarat	LRHM P 3
Varpunen	rauhoitettu	LL 38
Vartiointi	lain noudattamisen valvonta	ML 88
	riistanhoitoyhdistyksen tehtävä	ML 63
	metsästyksenvartija	ML 63
	vartijan tehtävät	ML 22, 54, 81, 88, MA 42
	vakuutus (ent.vala)	ML 63, MA 44
Vasa	määritelmä	MA 7
Velvoite	velvollisuuden laiminlyönti	ML 88
	lain velvoitus	ML 88
Vesialue	metsästysoikeus	ML 6
	yleinen vesialue	ML 7
	yhteisalueet	YAL 1–10, 12, 15, 28, 35–36
	kalastuslaissa	KL 125
Vesikko	rauhoitettu	LL 38
Vesilinnut	metsästettävät lajit	ML 5
	rauhoitusajat	MA 24
	poikkeus merilinnut	MA 28
	ase	MA 16–20
	lyijyhaulet	ML 33
	kevätmetsästys	MA 28, 29
	koiran käyttö	ML 51
	kauppa	MA 31
	ääntä synnyttävä koneellinen laite	MA 14 a, ML 33
Vesimyyrä	rauhoittamaton eläin	ML 5
Vierasperäinen eläin	maahantuonti	ML 42
	luontoon laskeminen	ML 42
	Ahvenanmaalta tuotu eläin	ML 42
Viiriäinen	rauhoitettu	LL 38
Viljelys	käyttö metsästyksessä	ML 25
Villiintynyt kissa	rauhoittamaton eläin	ML 5
	katso ”kissa”	
Villikani	riistaeläin	ML 5
	rauhoitusaika	MA 24
Villisika	rauhoitusajat	MA 24, 25
	ase	MA 16, 18
Virkavastuu	yhteisössä	ML 70
Vuokrasopimus	kuka vuokraa	ML 11
	sopimuksen siirtäminen ja jälleenvuokraus	ML 12
	vuokra-aika	ML 13
	irtisanominen	ML 13
	purkaminen	ML 13
	kiinnittäminen	ML 14
	pysyvyys omistajan vaihtuessa	ML 14
	pakkohuutokauppa	ML 14
	vuokrasopimus/riita-asia	ML 16
	riistanhoito vuokra-alueella	ML 16
	vanhat vuokrasopimukset	ML 93
Yhteisalueet	metsästykseen liittyvää	YAL 1–10, 12, 15, 28, 35, 36
Yhteistaloudessa asuva		RL 48a 4
Yksityinen tie	metsästykseen käyttö	ML 25
Yleinen tie	metsästykseen käyttö	ML 25
Yleinen turvallisuus	metsästyksessä	ML 23, MA 28
Ympäristörikokset		RL 48
Yökiikarit	käyttö kielletty	ML 33
	sallittu rauhoittamattomat eläimet	ML 49
Äänenvaimentaja	sallittu, ei kieltoa	
Äänivalta	edustajakokous, rhp:n ja rhy:n kokous	ML 58
Ääntä synnyttävä laite	käyttö metsästyksessä	ML 33, MA 14 a

III
METSÄSTYSLAINSÄÄDÄNNÖN SOVELTAMINEN KÄYTÄNTÖÖN

Metsästyslainsäädäntö

Are Pylkkänen

Tässä luvussa on käytetty seuraavia lyhenteitä:

EL	=	Eläinsuojelulaki
EA	=	Eläinsuojeluasetus
AK	=	Ampumakokeen säännöt
Laki rhm	=	Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta
LL	=	Luonnonsuojelulaki
MA	=	Metsästysasetus
ML	=	Metsästyslaki
MMM	=	Maa- ja metsätalousministeriö
RL	=	Rikoslaki
AL	=	Ampuma-aselaki
Aas	=	Ampuma-aseasetus
PoronhL	=	Poronhoitolaki
KotikL	=	Kotikuntalaki
Mkas	=	metsäkaurisasetus
LjaAMH	=	Laki ja asetus metsähallituksesta
Aak	=	Asetus ampumakokeesta

Johdanto

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on käsitellä metsästyslakia käsikirjalle ominaiseen tyyliin käyttäen mahdollisimman vähän varsinaista lakitekstiä. Asiat käsitellään pääasiassa metsästyslain (28.6.1993/615) lukujen mukaisessa järjestyksessä, kuitenkin niin, että käsittelynalaisessa asiassa otetaan huomioon kaikki se mitä laissa tai asetuksissa muuallakin tähän liittyen on kirjoitettu. Tarkoituksena on helpottaa metsästyslakia vähemmän tuntevien kulloinkin tarvittavaan asiaan paneutumista. Lain soveltamisalan mukaisesti selvitellään metsästyksen lisäksi myös rauhoittamattomien eläinten pyydystämistä ja tappamista, riistanhoitoa ja riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaamista. (ML 1). Tekstin sisältö on päivitetty 15.2.2010 tasalle

Mitä on metsästys?

Ennen paneutumista lain selvittelyyn, on käytävä läpi peruskäsitteet ”Mitä on metsästys” ja ”Metsästysoikeus”. Laki määrittelee metsästyksen varsin tarkoin (ML 2). Sen mukaan **metsästyksellä** tarkoitetaan luonnonvaraisena olevan **riistaeläimen pyydystämistä** ja **tappamista sekä saaliseläimen ottamista** metsästäjän **haltuun.**

Lisäksi metsästystä on myös kaikenlainen **pyyntitarkoituksessa** tapahtuva riistaeläimen houkutteleminen, etsiminen, kiertäminen, väijyminen, hätyyttäminen tai jäljittäminen.

Samoin metsästystä on **pyyntitarkoituksessa koiran tai muun pyyntiin harjoitetun eläimen käyttäminen** riistaeläimen etsimiseen, ajamiseen tai jäljittämiseen sekä **pyyntivälineen pitäminen pyyntipaikalla viritettynä pyyntikunnossa.**

Riistaeläimet

Riistaeläimiä ovat lain mukaan (ML 5):
Nisäkkäistä villikani, metsäjänis, rusakko, orava, euroopanmajava, kanadanmajava, piisami, rämemajava, susi, tarhattu naali, kettu, supikoira, karhu, pesukarhu, mäyrä, kärppä, hilleri, saukko, näätä, minkki, ahma, ilves, itämeren norppa, kirjohylje, halli, villisika, kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäkauris, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura ja mufloni. Kaikkiaan nisäkäsriistaeläimiä on 34, joista osa on kuitenkin läpi vuoden rauhoitettuja.

Linnuista riistaeläimiä ovat kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäsorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, haahka, alli, telkkä, tukkakoskelo, isokoskelo, riekko, kiiruna, pyy, teeri, metso, peltopyy, fasaani, nokikana, lehtokurppa ja sepelkyyhky. Kaikkiaan linturiistaeläimiä on 26.

Kaikki muut luonnonvaraiset linnut ja nisäkkäät ovat joko tämän lain (ML 5) mukaisesti rauhoittamattomia eläimiä tai sitten luonnonsuojelulailla kokonaan rauhoitettuja.

Mikä on metsästysoikeus?

Perusedellytyksenä metsästyksen harjoittamiselle on se, että metsästäjällä on alueelle joko metsästysoikeus tai muutoin oikeus metsästää. Käsitteenä **metsästysoikeus** on melko laaja ja seuraavassa perehdytään siihen, mitä sillä tarkoitetaan samoin kuin siihen, miten metsästysoikeuden nojalla voidaan riistaeläin saada hallintaan.

Metsästysoikeus on laissa määrätty kuuluvaksi maanomistajalle (ML 6). ”Oikeus harjoittaa metsästystä ja määrätä siitä, kuuluu alueen omistajalle”. Joiltakin osin tuota oikeutta voidaan kuitenkin säädellä lailla, mutta siihen palataan myöhemmin. Valta metsästykseen on näin ollen sidottu maanomistukseen, eikä niitä voida erottaa toisistaan. Jos maan omistusoikeus siirtyy toiselle, siirtyy myös metsästysoikeus sen mukana. Omistaja voi **vuokrata metsästysoikeutensa** metsästyslaissa säädettyä menettelyä noudattaen tai antaa **suullisen** tai **kirjallisen metsästysluvan** harjoittaa metsästystä alueellaan.

Metsästysoikeudella tarkoitetaan **siis oikeudellisesti suojattua valtaa harjoittaa metsästystä määrätyllä alueella** ja toisaalta oikeutta estää muita metsästämästä siellä, **mutta myös sallia muille metsästys alueella.** Tämän lisäksi se käsittää oikeuden ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin riistanhoitotoimenpiteisiin. Oikeudellisesti arvioiden luonnossa vapaana olevat eläimet eivät ole metsästysoikeuden omistajan tai kenenkään muunkaan omaisuutta, vaan isännättöminä esineinä metsästysoikeuden nojalla vallattavissa metsästyksellisin keinoin. **Alueen omistukseen perustuu**

myös rauhoittamattomien eläinten valtaanotto.

Ehdottomana edellytyksenä riistan valtaamisessa eli omistukseen otossa on se, että kohde ei saa olla toisen omistuksessa. Kesyt, kesytetyt ja jo pyydystetyt villit eläimet, samoin kuin kotieläimet ja niihin verrattavat porot ja mehiläiset eivät voi olla metsästyksen kohteena eikä niihin voi soveltaa metsästysoikeutta ja valtaamista sen nojalla, koska ne eivät ole isännättömiä esineitä. Myöskään toisen tarhassa tai metsästyspyydyksessä olevia eläimiä ei katsota isännättömiksi, ei myöskään esim. tarhasta karannutta riistaeläintä niin kauan kuin sitä isännän toimesta **verekseltään** pyritään ottamaan kiinni.

Isännättömäksi sen sijaan katsotaan vapaana kuollut riista ja sen osat. Riistan valtaus on metsästysoikeuden haltijalle aina luvallista kun se tapahtuu laillisin menetelmin ja laillisena aikana. Kuolleena tavattu riistaeläin isännättömänä esineenä kuuluu yhteiskunnalle eli valtiolle olosuhteissa, joissa kellään ei ollut silloin oikeutta ottaa sitä. **Alueella**, jolle metsästysoikeus kohdistuu, tarkoitetaan sekä **maa- että vesialuetta.** Myös alueen yläpuolella oleva **ilmatila** kuuluu metsästyksen kannalta alueeseen. Maanomistuksen lisäksi metsästysoikeus voi perustua lakiin myös muulla tavalla. Luettelonomaisesti **metsästysoikeus ja oikeus metsästää** voi perustua maanomistukseen, vuokrasopimukseen, metsästyslupaan ja lakiin perustuvana, kuten kuntalaisen oikeus Lapin läänissä ja eräissä Oulun läänin kunnissa valtion omistamilla alueilla (ML 8), jokaisella Suomessa pysyvästi asuvalla yleisellä vesialueella meressä (ML 7), järvessä olevaan yleiseen vesialueeseen rajoittuvan kunnan asukkaalla (ML 7) yleisellä vesialueella, eläintautien ehkäisemisen johdosta jne…

Metsästysvuokrasopimus

Kun maanomistaja haluaa luovuttaa metsästysoikeutensa alueeseen, on se mahdollista tehdä joko **määräajaksi** tai **toistaiseksi** metsästyslain edellyttämällä tavalla **vuokraamalla** joko kokonaan tai sopimuksessa mainituin ehdoin ja rajoituksin. (ML 11).

Vuokrasopimus voidaan tehdä sekä suullisesti että kirjallisesti. Sopijapuolen vaatimuksesta se on aina tehtävä kirjallisesti. Käytännön syistä valtaosa vuokrasopimuksista tehdään kuitenkin kirjallisesti.

Vuokrasopimus voidaan tehdä joko **yksityisen henkilön tai henkilöiden nimiin tai oikeushenkilöiden nimiin**. **Oikeushenkilöitä** ovat mm. rekisteröidyt yhdistykset (metsästysseurat), osakeyhtiöt ja osuuskunnat. Oikeushenkilön ollessa vuokraajana allekirjoittavat sopimuksen nimenkirjoitusoikeuden omaavat, yleensä puheenjohtaja ja toisena sopijapuolena maanomistaja. Jos omistajia on useita, on **jokaisen allekirjoitettava** sopimus tai annettava valtakirja edustajalleen asiassa. Jos **rekisteröimätön seurue**, esimerkiksi hirviseurue, on vuokraajana, allekirjoittaa kaikki sen seurueen sopimukset sama seurueen jäsen tai vaihtoehtoisesti kaikki seurueeseen pysyvästi kuuluvat jäsenet.

Todistajien allekirjoituksia ei sopimuksessa tarvita. Sopimus on pätevä kun kaikki sopijapuolet ovat sen allekirjoittaneet.

Sopimusta tehtäessä on syytä ottaa huomioon kaikki mahdolliset sen piiriin kuuluvat asiat. Kun esimerkiksi **koiran pitäminen** ei kaikissa tapauksissa ole metsästystä, on syytä sopia myös siitä, kummallako, vuokramiehellä vai vuokranantajalla, on valta antaa lupa kouluttaa koiraa tai pitää koirakokeita alueella.

On huomattava, että sopimus oikeuttaa metsästämään vain niitä riistaeläimiä, joista on sovittu. Esimerkiksi sopimus pienriistalle ei oikeuta niihin kuulumattomien metsästykseen.

Sillä, maksetaanko alueesta vuokraa vai ei, ei ole merkitystä sopimuksen laatuun tai pysyvyyteen. Molemmat ovat yhtä pätevät.

Maanvuokrasopimus

Maanvuokrasopimus antaa metsästysoikeuden vain, jos siitä nimenomaan on sopimuksessa mainittu. (ML 11)

Vuokraoikeuden siirtäminen

Vuokraoikeuden siirtäminen kolmannelle ei ole mahdollista ilman vuokranantajan suostumusta. Vuokralainen voi kuitenkin antaa alueelle **metsästysluvan**, jollei sitä nimenomaan ole sopimuksessa kielletty (ML 17). Metsästysluvan antamista ei siis katsota metsästysoikeuden siirtämiseksi kolmannelle, vaan luvalla annetaan **oikeus metsästää**.

Metsästyslupa voidaan tietenkin antaa vain niissä rajoissa, joista vuokralainen on sopinut vuokranantajan kanssa. Jos vuokrasopimus on tehty esim. vain pienriistalle, ei metsästyslupaa voi antaa hirvenmetsästystä varten.

Vuokrasopimuksen irtisanominen

Määräajaksi tehty vuokrasopimus sanotaan irti sillä tavoin kuin sopimuksessa on sovittu.

Toistaiseksi tehdyn vuokrasopimuksen purkaminen on säädetty metsästyslaissa (ML 13). Se voidaan irtisanoa milloin tahansa ja sopimusaika päättyy irtisanomisen johdosta saman metsästysvuoden (1.8.–31.7.) viimeisenä päivänä, jos irtisanominen on tapahtunut **viimeistään** kuusi (6) kuukautta ennen heinäkuun viimeistä päivää. Jos tuo irtisanominen tapahtuu myöhemmin, eli alle kuuden kuukauden, siirtyy sopimusajan päättyminen **seuraavan** metsästysvuoden loppuun.

Jos toistaiseksi tehdyssä vuokrasopimuksessa on irtisanomisesta sovittu jotain muuta, noudatetaan sitä. Vuokrasopimus on molempia osapuolia sitova, sillä tavoin kuin on sovittu ja irtisanomisaikoja on noudatettava.

Sopimuksen voi **vuokranantaja** kuitenkin **heti sanoa päättyväksi**, kun vuokralainen laiminlyö vuokran suorittamisen, rikkoo muita sopimusehtoja tai käyttää metsästysoikeuttaan väärin, eikä rikkomus ole vähäinen (ML 13).

Vuokrasopimuksen purkaminen

Vuokralainen saa **purkaa** sopimuksen heti päättyväksi jos vuokranantaja rikkoo sopimusehtoja eikä tuo rikkomus ole vähäinen tai jos vuokrattu alue käy olosuhteissa tapahtuneen muutoksen johdosta metsästykseen soveltumattomaksi (ML 13). Muista syistä tapahtuvassa irtisanomisessa noudatetaan edellä selvitettyjä määräaikoja.

Suomessa on lain mukaan **sopimusvapaus**, eli voidaan tehdä kaikenlaisia sopimuksia. Sopimus ei ole muototarkka. Vanha sopimus voidaan uusia. Kumotun metsästyslain aikana tehdyt sopimukset ovat voimassa niin kuin on sovittu. Vuokrasopimuksella ei tarvitse olla mitään vähimmäisaikaa tai takarajaa.

Vuokralaisen oikeus riistanhoitoon

Riistanhoitoon vuokralaisella on lain mukainen oikeus alueella. Oikeuteen sisältyy mahdollisuus suorittaa riistanhoidollisia toimenpiteitä, kuitenkin niin, ettei aiheuteta vahinkoa tai haittaa alueen omistajalle tai haltijalle. Vuokrasopimukseen voidaan ottaa maininta myös alueella tehtävistä riistanhoitotoimenpiteistä. (ML 15)

Vuokrasopimuksen pysyvyys alueen omistajan vaihtuessa

Kun alueen omistaja vaihtuu, voidaan tehty vuokrasopimus irtisanoa eräissä tapauksissa. Tällöin noudatetaan irtisanomisessa edellä selvitettyä menettelyä toistaiseksi tehdystä vuokrasopimuksesta. Sama irtisanomismenettely koskee myös määräajaksi tehtyä sopimusta.

Tällainen irtisanominen tulee kysymykseen silloin, kun alue tai sen osa **luovutetaan** toiselle. Tällaisena luovutuksena pidetään sitä, kun alue siirtyy uudelle omistajalle **kaupan, vaihdon tai lahjan** kautta. Uuden omistajan on käytettävä irtisanomisoikeuttaan **kolmen kuukauden kuluessa** siitä, kun hän on **saanut tiedon** voimassa olevasta sopimuksesta. Esittämisvelvollisuutta tai määräaikaa ei ole kenellekään säädetty, mutta yleensä asian pitäisi tulla tietoon luovutuksen yhteydessä. Vuokralaisen olisi syytä kuitenkin hoitaa asia kuntoon oma-aloitteisesti. Kun omistaja vaihtuu muun kuin kaupan, vaihdon tai lahjan johdosta, jää vuokrasopimus voimaan sellaisena kuin siitä on sovittu. Esimerkiksi **perinnön** saaja ei voi sillä perusteella sanoa sopimusta irti. Vuokrasopimuksen pysyvyys säilyy myös **fuusion** yhteydessä.

Jos luovutuksen saaja hyväksyy vuokrasopimuksen, sitoo se häntä niin kuin aikaisempaakin omistajaa.

Jos luovutuskirjassa on määräys metsästysoikeuden pysyvyydestä entisellä vuokraajalla, sitoo se myös uutta omistajaa.

Kiinnitetty vuokrasopimus sitoo uutta omistajaa kiinnityksen määräajan loppuun.

Pakkohuutokaupalla myydyn alueen metsästysvuokrasopimus sitoo ostajaa vain, jos oikeus on kiinnitetty ja myynti tapahtuu sellaisin ehdoin.

Samanaikaisesti ei **samansisältöistä** vuokrasopimusta voi tehdä kuin yhdelle vuokralaiselle. Jos vuokrasopimus kuitenkin syystä tai toisesta johtuen on tehty esim. kahdelle, on pääsääntöisesti aikaisemmin tehty sopimus voimassa ja myöhemmin tehty on pätemätön.

Seurueen, joka siis **ei ole rekisteröity** metsästysyhdistys, **purkautuessa**, jää metsästysoikeus edelleen voimaan sellaisena kuin on sovittu. Kun esimerkiksi oikeushenkilö (**rekisteröity yhdistys**) **lakkaa**, kumoutuu myös vuokrasopimukset ja metsästysoikeus lakkaa. (ML 14)

Riita-asia metsästysvuokraoikeudesta

Riita-asiassa, joka koskee metsästysvuokraoikeutta, voi tuomioistuin jommankumman riitapuolen vaatimuksesta antaa väliaikaisen määräyksen siitä, kenellä on oikeudenkäynnin aikana oikeus metsästää riidanalaisella alueella. Tuomioistuimen antamaan tällaiseen väliaikaiseen määräykseen ei saa hakea muutosta ja ratkaisu on voimassa siihen saakka kunnes päätös on annettu tai riitapuolet sopineet muutoin asian ja määräys peruutettu tai muutettu. (ML 16)

Metsästyslupa

Metsästysluvan antaminen

Metsästysluvalla voi maanomistaja ja metsästysoikeuden haltija antaa **oikeuden metsästää** alueella, jollei metsästysvuokrasopimuksessa ole muuta sovittu. Jos **maanomistaja** on luopunut metsästysoikeudestaan vuokrasopimuksella kokonaan, ei hän voi metsästyslupaa alueelleen antaa.

Metsästyslupa tarkoittaa vain oikeutta metsästää, mutta ei millään tavalla anna oikeutta päättää alueen metsästysoikeuteen liittyvistä asioista.

Metsästyslupa voi olla joko **suullinen tai kirjallinen**. Se voidaan antaa määräajaksi tai toistaiseksi. Metsästyslupa voi olla myös vastikkeellinen (maksullinen) tai vastikkeeton. (ML 17)

Metsästysluvan peruuttaminen tai lakkaaminen

Metsästysluvan osapuolien välinen sitovuus ei ole niin tiukka kuin vuokrasopimuksen. **Vastikkeetta** annettu metsästyslupa (maksuton) voidaan metsästysoikeuden haltijan toimesta peruuttaa vaikkapa ilman erityistä syytä milloin tahansa **heti** päättyväksi.

Toistaiseksi vastiketta vastaan annettu metsästyslupa voidaan **peruuttaa** noudattaen edellä selvitettyä toistaiseksi tehdyn vuokrasopimuksen irtisanomismenettelyä. Kuitenkin, jos luvan saaja metsästää tai muutoin menettelee vastoin luvan ehtoja, voidaan lupa peruuttaa heti päättyväksi. (ML 18)

Määräajaksi annettu **vastikkeellinen** metsästyslupa voidaan peruuttaa samoin edellytyksin kuin määräaikainen vuokrasopimus irtisanotaan.

Metsästyslupa valtion alueelle

Yleisin tunnettu metsästyslupa on varmaankin valtion maille annettu lupa.

Se on muodoltaan paljolti samanlainen kuin yksityisetkin luvat, mutta se on pääsääntöisesti maksulli-

nen ja aina kirjallinen. Laki säätää myös tämän metsästysluvan sisällön. Siinä on mm. oltava yksilöitynä metsästysaika ja metsästettävät riistaeläimet. Myös alue mainitaan. Luvan saaja voidaan myös velvoittaa ilmoittamaan saamansa saaliin määrä. (ML 46)

Metsästyslupa ja riistanhoitoyhdistyksen jäsenyys

Päästäkseen haluamansa paikkakunnan **riistanhoitoyhdistyksen jäseneksi** on metsästysluvan oltava kirjallinen ja voimassa vähintään vuoden. (ML 64)

Vahinkojen korvaaminen

Metsästysluvan saaja on velvollinen korvaamaan vahingot luvan antajalle, jotka hänen oikeudenkäyttönsä myötä syntyvät, samalla tavalla kuin vuokralaisen on korvattava aiheuttamansa vahingot.

Metsästysluvan saaja ei voi viedä **vieraita** tai antaa toiselle lupaa metsästää ilman metsästysoikeuden haltijan suostumusta.

Metsästys yhteisillä alueilla

Yhteisiä alueita ovat tiloille maanmittaustoimituksessa määritellyt yhteisiksi tarkoitetut maa- ja vesialueet. Yhteisillä alueilla on kaikilla osakkailla metsästysoikeus siten kuin osakaskunta on päättänyt. Vieraiden viennistä, vuokrauksesta ja metsästysluvista päättää samoin osakaskunta kokouksessaan. Jos mitään ei ole sovittu, kaikilla on metsästysoikeus, kuitenkin niin, että osakkaiden tasavertaisuutta ei loukata.

Yhteisön osakkailla (osakeyhtiöt, osuuskunnat jne.) on oikeus metsästää yhteisön alueella sillä tavoin kuin yhteisön päättävä elin on päättänyt.

Lakiin perustuvat oikeudet metsästää

Kuten aikaisemmin jo todettiin, oikeus metsästää voi perustua lakiin muutenkin kuin maanomistuksen kautta.

Oikeus metsästää yleisellä vesialueella ja talousvyöhykkeellä

Jokaisella **Suomessa pysyvästi asuvalla** henkilöllä on oikeus metsästää **meressä** olevalla **yleisellä vesialueella** ja tällaisella alueella olevilla valtion omistamilla **saarilla** ja **luodoilla**, joiden hallintaa ei ole luovutettu kenellekään. Sama oikeus on siis myös pysyvästi maassa asuvalla ulkomaalaisella. Yleinen vesialue ja saaret ja luodot siellä kuuluvat yleensä aina valtiolle. Jos tällaisen saaren tai luodon hallinta on luovutettu jollekin, metsästysoikeutta haltijalla ei ole (ML 7). Samat oikeudet koskevat myös Suomen talousvyöhykettä.

Yleisellä vesialueella meressä tarkoitetaan aluetta kylän rajan ulkopuolella 5 metrin syvyisestä vedestä aluevesirajaan.

Henkilöllä, jonka kotipaikka on kunnassa, joka rajoittuu **järvessä** olevaan **yleiseen vesialueeseen**, on oikeus metsästää tuolla yleisellä vesialueella ja siellä olevilla valtion omistamilla saarilla ja luodoilla. (ML 7)

Kotipaikka eli henkilön kotikunta on se kunta, jossa hän asuu. Jos henkilöllä on käytettävissään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä edellä mainittujen seikkojen perusteella on **kiinteä yhteys**. Jos henkilön omaa käsitystä kotikunnastaan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan kiintein yhteys asumisensa, perhesuhteidensa, toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen perusteella. (KotikL 1, 2, 3) Lailla on siis turvattu kansalaisille edellä mainitulla tavalla oikeus metsästää yleisillä vesialueilla ja niillä olevilla saarilla ja luodoilla. Oikeus metsästää voidaan antaa muillekin metsästysluvan nojalla, myös ulkomaalaisille. Ulkomaalaisille voi antaa luvan sillä edellytyksellä, että ulkomaalainen metsästää **siellä oikeuden omaavan suomalaisen metsästäjän kanssa. (ML 46 ja Ma 38) Lupa-asioita yleisvesialueilla hoitavat Metsähallituksen toimipaikat**.

Tällaisilla vesialueilla metsästettäessä on noudatettava kaikkia lain ja asetuksen määräyksiä. Asetuksella voidaan rajoittaa metsästystä näillä alueilla, mikäli se on tarpeen riistakannan turvaamisen tai alueen muun käytön vuoksi. (ML 7)

Järviä, joissa on yleinen vesialue ovat: Oulujärvi, Lappajärvi, Koitere, Höytiäinen, Pyhäselkä, Orivesi, Puruvesi ja Päijänne. Yleinen vesialue selviää ja löytyy Maanmittaustoimiston rekisterikartoista.

Kuntalaisen oikeus metsästää valtion alueella

Laissa on annettu kunnassa asuvalle **oikeus metsästää kotikunnassaan** olevilla valtion omistamilla mailla **Lapin läänin** kaikissa kunnissa sekä **Oulun lääniin kuuluvissa** Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan tai Vuolijoen kunnassa, eli **niille henkilöille, joilla on kotipaikka jossakin mainitussa kunnassa**. (ML 8) (Katso edellä)

Oikeus metsästää on näilläkin alueilla henkilökohtainen, eikä vierasta ole lupa ottaa mukaan. Näille alueille voi (edellä **metsästyslupien** kohdalla selvitetyt) **metsästysluvan** saada periaatteessa kuka tahansa, joskin tiukan paikan tullen etusijalle on asetettava sellaiset metsästäjät, joilla muutoin ei olisi kohtuullista metsästysmahdollisuutta. (ML 46)

Rannalta metsästäminen merialueella

Laki antaa oikeuden harjoittaa **vesilintujen pyyntiä** sellaiselle metsästäjälle, jolla on oikeus metsästää kyseisellä vesialueella, **asumattomilla** meren ulkosaarilla toiselle kuuluvalla avoimella rannalla. Vaikka edellä mainittu ulkosaaren avoin ranta kuuluukin sellaiselle (toiselle), jolla sinne on metsästysoikeus, ei hän voi kieltää tai estää avoimelta rannaltaan tapahtuvaa luvallista vesilinnun metsästystä. (ML 24)

Metsästys poikkeuksellisissa olosuhteissa

Maa- ja metsätalousministeriö voi päättää, että **tietyllä alueella** saa metsästää **määrättynä aikana, vaikka alueelle ei olisi metsästysoikeutta**.

Tämä on mahdollista jonkin vakavan eläintaudin ehkäisemiseksi tai muista terveydellisistä syistä. Ministeriö voi tehdä tällaisen päätöksen myös silloin, kun metsästystä on voitava harjoittaa yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tai huomattavan omaisuutta uhkaavan vahingon torjumiseksi.

Tällaista MMM:n päätöksellä tapahtuvaa metsästystä ei metsästysoikeuden haltija tai maanomistaja voi estää tai kieltää. (ML 19)

Eräiden aina rauhoitettujen riistaeläinten metsästys

Riistanhoitopiirit voivat myöntää tietyissä tapauksissa **pyyntilupia aina rauhoitettujen karhun, suden, ilveksen sekä saukon** metsästämiseen. Edellytyksinä ovat, että; *jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä*, riistanhoitopiiri voi myöntää 1 §:ssä tarkoitetun pyyntiluvan suden, karhun, ilveksen ja saukon metsästämiseksi 24 §:n 1 momentin 5 kohdan sekä 24 §:n 2 momentin estämättä: 1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi; 2) maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, eläintenpidolle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon estämiseksi; 3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; sekä 4) tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden ottamiseksi. (Ma 1, 2, 24, 28)

Metsästys on näissä tapauksissa mahdollista seuraavasti; susi poronhoitoalueen ulkopuolella 1.11.–31.3. (Poronhoitoalueella suden metsästysaika on 1.10.–31.3.), karhu 20.8.–31.10. lukuun ottamatta vuotta nuorempaa karhun pentua sekä karhun naarasta, jota tällainen pentu seuraa, (Karhun metsästys poronhoitoalueella on suoritettava sinne annetun kiintiön puitteissa.) saukkoa 1.11.–30.4. ja ilvestä 1.12.–28.2., lukuunottamatta ilveksen naarasta, jota vuotta nuorempi pentu seuraa. (Ma 5, 28)

1.8.2008 muuttuneen Ma 28 §:n perusteella tulivat suurpetojen ja saukon metsästysaikojen ulkopuoliset erikoisluvat myös riistanhoitopiirien myönnettäviksi. Nämä luvat ovat vain pakottavissa erikoistapauksissa tiukan alueellisen kiintiöinnin perusteella myönnettäviä, eikä niitä voida käyttää kannanhoidollisessa mielessä.

Riistanhoitopiirit myöntävät luvat MMM:n tarvittaessa antamien määräysten mukaisesti, jotka voivat koskea sallittavan metsästyksen rajoittamista, pyyntiluvan myöntämisen edellytyksiä, pyyntiluvan myöntämisessä noudatettavaa menettelyä sekä sallittua metsästystä koskevaa selvitystä.

Poikkeus riistanisäkkäiden rauhoitusajoista

Metsästysasetuksen 27 §:n (9.8.2007) mukaisesti on riistanhoitopiirillä mahdollisuus myöntää pyyntilupia eräiden riistanisäkkäiden säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseen. Tällaisen poikkeavan pyyntiluvan myöntäminen on mahdollista silloin, kun **villikani, metsäjänis, rusakko, orava, kanadanmajava, piisami, kärppä, näätä, villisika, metsäkauris tai mufloni** aiheuttavat viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle tai omaisuudelle merkittäviä haittoja tai terveydellisiä tai muuten merkittäviä haittoja ja niiden estäminen on tarpeen.

Tämän lupapäätöksen yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää Ma 11 §:n (9.8.2007) mukaista elävänä pyytävää loukkua. Loukun käyttö mahdollistaa vahinkoja aiheuttavien riistanisäkkäiden pyydystämisen esimerkiksi silloin, kun turvallisuusnäkökohdat tai kaupungin järjestyssäännöt estävät ampuma-aseiden käytön.

Lupa voidaan antaa myös edellä mainittujen riistanisäkkäiden osalta milloin tahansa niiden rauhoitusaikana.

Riistanhoitopiiri voi poiketa myös ML 38 §:n nojalla tekemästään rauhoituspäätöksestä.

Poikkeus riistalintujen rauhoitusajoista

Metsästysasetuksen 29 §:n (9.8.2007) mukaisesti riistanhoitopiiri voi myöntää pyyntiluvan **kaikkien riistalintujen** Ma 24 §:n 1 mom. säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseksi, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä rauhoitusajasta poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä. Tällaisen poikkeavan pyyntiluvan edellytyksenä on, että se tapahtuu; **1)** kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; **2)** lentoturvallisuuden turvaamiseksi; **3)** viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi; **4)** kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; tai **5)** salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Tämän lupapäätöksen yhteydessä voidaan antaa myös **lupa käyttää** Ma 11 §:n (9.8.2007) mukaista **elävän pyydystävää loukkua**. Loukun käyttö mahdollistaa riistalintujen pyydystämisen esimerkiksi silloin kun turvallisuusnäkökohdat tai kaupungin järjestyssäännöt tai muut määräykset estävät ampuma-aseiden käytön.

Kun tämä 29 § kokonaisuudessaan muutettiin ja se astui voimaan 29.8.2007 Eu:n lintudirektiivin 9 artiklan vaatimusten mukaisena, muuttui myös pykälän entinen nimi ”*Pyyntilupa kevätmetsästyksessä*” ja pykälän uusi nimi on ”*Poikkeus riistalintujen rauhoitusajoista*”.

Vaikutti siltä, että vanha perinteinen kevätmetsästys olisi jäänyt kokonaan pois. Eu:n lintudirektiivin tulkinnan perusteella se onkin mahdollista vain allin osalta. Kevätmetsästys on kuitenkin periaatteessa

edelleenkin mahdollista uusitun Ma 29 §:n 5) kohdan perusteella; *metsästys on mahdollista tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämiseksi, hallussa pitämiseksi tai muuten asialliseen hyötykäyttöön*.

Ainakin teoriassa muutos mahdollistaa kaikkien riistalintujen metsästyksen siten, kuin se tuossa 29 §:n 5) kohdassa säädetään, jollei EU:n lintudirektiivin 9 artiklasta muuta johdu.

Viranomaisten vaikutusmahdollisuudet metsästysoikeuteen

Metsästysoikeus ja oikeus metsästää voivat perustua, kuten edellä on selvitetty, moneen seikkaan. Viranomaisilla on kuitenkin tämän lisäksi mahdollisuus puuttua tuohon oikeuteen, yleensä rajoittavassa mielessä. Metsästyksen yhteydessä tällaisia viranomaisia ovat maa- ja metsätalousministeriö, lääninhallitus, poliisiviranomainen ja viranomaisluontoisesti riistanhoitopiirit. Lisäksi ympäristöministeriötä kuullaan monissa asioissa.

MMM käyttää yleensä **ylintä päätäntävaltaa** metsästysasioissa esitellen ja valmistellen metsästyslain ja -asetuksen muutoksia ja mm. asetuksella annettavia määräyksiä, tehden päätöksiä metsästyksestä poikkeuksellisissa olosuhteissa, samoin päätöksiä poiketa yleisistä rauhoitusajoista, tehdä päätöksiä riistansuoja-alueita koskevissa kysymyksissä, myöntää lupia metsästysoikeuden haltijan suostumuksella tieteellisiin tarkoituksiin, riistanhoitoon, vahinkojen estämiseen jne. hyväksyttyihin tarkoituksiin, antaa lupia uusien vierasperäisten riistalajien maahantuontiin, antaa lupia rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen eräillä muutoin kielletyillä pyyntimenetelmillä, vahvistaa hirvenammuntakokeen, metsästäjätutkinnon säännöt sekä MKJ:n ohjesäännön, vahvistaa tiettyjen pyyntiluvan alaisten eläinlajien metsästettävän kiintiön, päättää elävän riistan ohjeelliset korvausarvot jne.

Aluehallintovirasto voi kieltää määräajaksi metsästyksen tietyllä alueella tai rajoittaa sitä, mikäli se yleisen turvallisuuden kannalta on erityisen tärkeää tai eläintautilain 3:n nojalla määriteltyjen helposti leviävien eläintautien leviämisen ehkäisemiseksi on välttämätöntä.

Tällainen eläintauti on esimerkiksi *lintuinfluenssa*.

Jos kielto tai rajoitus on tarkoitus asettaa yleisen turvallisuuden vuoksi, on sitä ennen kuultava metsästysoikeuden haltijaa ja alueen omistajaa. Muutoin on aluehallintoviraston merkitys metsästykseen vaikuttavana viranomaisena varsin vähäinen. (ML 23 / 3.11.2006)

Poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä Metsähallituksen erätarkastajien alueillaan, tehtävänä on lähinnä valvoa lakien ja asetusten noudattamista metsästyksessä. **Poliisin** on myös otettava vastaan ML:n ja MA:n mukaisia ilmoituksia, mm. koiran pitoon, haavoittuneisiin suurpetoihin ja hirviin liittyvissä asioissa sekä myönnettävä eräissä tapauksissa uusi hirvieläimen pyyntilupa. Poliisi myöntää luvat metsästysaseen kuljettamiseen moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla yleisten ja yksityisten teiden ulkopuolella sekä aseenkuljetusluvat moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla poromiehille paliskunnan poroisännän esityksestä.

Riistanhoitopiiri, vaikkei olekaan varsinainen viranomainen, hoitaa paljon viranomaisluontoisia julkioikeudellisia tehtäviä. Se myöntää kaikki pyyntiluvat, antaa luvat eräisiin riistanhoidollisiin toimenpiteisiin, eräissä tapauksissa koiran irtipitoon koirakokeissa ja koiran kouluttamisessa, rajoittaa eräissä tapauksissa metsästystä (ML 38, Ma 5, ML 52) jne.

Riistanhoitoyhdistys hoitaa samoin joitakin viranomaisluontoisia tehtäviä, antaen lain edellyttämiä lausuntoja, suorittaen mm. vakuutuksen antaneiden metsästyksenvartijoiden avulla metsästyslain valvontaa, ottaa vastaan laissa ja asetuksessa määrättyjä ilmoituksia ja järjestää metsästäjätutkinnot ja ampumakokeet.

Metsästysoikeuden käytön rajoitukset

Luvaton metsästys

Metsästyslaissa ja asetuksessa on monin säännöksin rajoitettu metsästysoikeutta vaikka siihen alueellisesti onkin oikeus. Luvattoman pyynnin osalta säännökset löytyvät rikoslaista (RL 28 luku 10). Metsästykseen liittyen säännös sisältää: Joka luvattomasti metsästää toisen maalla tai ylittää lakiin, lupaan, sopimukseen tai päätökseen perustuvan metsästysoikeutensa, on tuomittava **luvattomasta pyynnistä** sakkoon. Säännös luo pohjan sille, että esim. oman metsästysseuran alueella on noudatettava seuran tekemiä laillisia päätöksiä sakkorangaistuksen uhalla.

RL 28:10 pykälän toisessa momentissa on myös määrätty rangaistus rauhoittamattoman eläimen luvattomasta tappamisesta ja pyynnistä alueella, jolla ei tätä oikeutta ole.

Metsästysajat ja pyyntiluvat

Oikeuden käyttöä rajoittavia määräyksiä ovat mm. metsästysasetuksella säädetyt **rauhoitusajat** ja riistanhoitopiirien rauhoituspäätökset, sekä eräiden riistaeläinten metsästykseen tarvittavat **pyyntiluvat**. Mikäli joku riistaeläin on rauhoitettu, sitoo se luonnollisesti myös metsästysoikeuden haltijaa. Jos riistaeläimelle on määrätty pyyntilupa, ei kyseistä eläintä saa metsästää, vaikka alueella sellaisia olisikin ja ne olisivat tuona aikana rauhoittamattomia, ennen kuin pyyntilupa-asia on kunnossa.

Yleinen turvallisuus

Yleisen turvallisuuden niin edellyttäessä voidaan lääninhallituksen **päätöksellä** rajoittaa tai kieltää metsästystä määräajaksi. Kun tällainen päätös on tehty, sitoo se myös maanomistajaa ja metsästysoikeuden haltijaa. Tällaisia yleisen turvallisuuden kannalta erityisen tärkeitä tekijöitä voisivat olla esim. tilanteet,

jossa metsästysalue jää pahasti taajaman läheisyyteen, tai alueella liikutaan tilapäisesti hyvin runsaasti tai alueelle muodostuu vilkas ulkoilureitti jne. (ML 23)

Lääninhallituksen on kumottava päätös ennen määräaikaa, jos tarve kiellolle tai rajoitukselle poistuu.

Metsästys riidanalaisella alueella

Metsästys riidanalaisella alueella voi tulla oikeuden määräyksellä kielletyksi sellaisessa tapauksessa, jossa metsästysoikeus on riitautettu. Tuomioistuin voi asianosaisen vaatimuksesta antaa väliaikaisen määräyksen siitä, kenellä on oikeudenkäynnin aikana oikeus metsästää. Tätä määräystä on noudatettava, vaikka se kielteisenä kohdistuisikin sellaiseen, joka on oikeuttaan pitänyt selvänä. (ML 16)

Metsästys poikkeuksellisissa olosuhteissa

Metsästys poikkeuksellisissa olosuhteissa voi joskus myös aiheuttaa tilanteen, jossa maanomistaja tai metsästysoikeuden haltija joutuu sallimaan **vasten tahtoaankin** metsästyksen alueellaan. Tämä tulee kysymykseen silloin, kun maa- ja metsätalousministeriö on tehnyt päätöksen, että **tietyllä alueella, määrättynä aikana voi määrättyä riistaeläintä** metsästää ilman alueeseen kohdistuvaa metsästysoikeutta. Tällaisen päätöksen ministeriö voi tehdä **eläintautien ehkäisemiseksi** tai muista **terveydellisistä syistä, yleisen turvallisuuden** varmistamiseksi tai **huomattavan** omaisuutta uhkaavan **vahingon** torjumiseksi. (ML 19)

Metsästys kestävän käytön periaatteella

Metsästysoikeuden käytössä on toimittava siten, että metsästystä harjoitetaan kestävän käytön periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että riistaa ei saa pyytää kuinka paljon tahansa, vaan niin, etteivät riistakannat vaarannu. Lisäksi metsästystä saa harjoittaa vain sillä tavoin, ettei aiheuteta vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle ja ettei eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. (ML 20)

Asutuksesta, viljelyksistä ja liikenneväylistä johtuvat rajoitukset ovat yleisimpiä ja melkein kaikkia metsästäjiä usein koskevia.

Metsästys asutun rakennuksen läheisyydessä

Metsästyslaki kieltää, ettei ilman **asutun rakennuksen** omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa **eläintä saa ampua 150 metriä lähempänä** tällaista rakennusta. Ampuja ei saa olla 150 metriä lähempänä asuttua rakennusta, vaikka hänellä olisikin tuohon alueeseen metsästysoikeus tai omistusoikeus. Säännökseen on suhtauduttava myös niin, että eläin ei ole 150 metriä lähempänä asuttua rakennusta jo turvallisuussyistä. **Asutulla rakennuksella tarkoitetaan sellaista rakennusta, joka ei ole kylmillään, ja että siinä parhaillaan asutaan tai se on asumiskäytössä. Tilapäinen poissaolo ei tee rakennusta asumattomaksi. Kuitenkin esimerkiksi kesämökki on useimmiten talvella asumaton ja kylmillään. Hyvien metsästystapojen mukaista on kuitenkin pyytää lupa ampumista varten silloinkin**.

Huomattakoon, että säännös **ei kiellä metsästystä, vain ampumisen**. (ML 25)

Metsästys pihassa tai puutarhassa ja viljelyksillä

Metsästysoikeutta rajoittaa myös se, että riistaeläintä ei saa etsiä toisen **pihasta** tai **puutarhasta** eikä **metsästystarkoituksessa** saa kulkea viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu, jollei alueen omistaja tai haltija ole antanut nimenomaista lupaa näin tehdä. (ML 25)

Yleiset ja yksityiset tiet metsästyksessä

Yleiset tiet (1.1.2006 lukien nimeltään **Maantiet**) rajoittavat voimakkaasti sekä riistaeläinten että rauhoittamattomien eläinten ampumista. **Eläintä** ei saa ampua **rautatien** tai **yleisen tien** yli eikä eläimen tai ampujan ollessa tällaisella tiellä. (ML 25)

Maantiet

Käsite **maantie** tarkoittaa ”Maantielaki 503 / 2005”, sen 4 § mukaan: ”Maantie on sellainen tie, joka on **luovutettu yleiseen liikenteeseen ja jonka ylläpitämisestä valtio huolehtii.** Liikenteellisen merkityksensä mukaan maantiet ovat valtateitä, kantateitä, seututeitä tai yhdysteitä. (MTL 4 §)

Maantie voi olla moottori- tai moottoriliikennetie taikka tarkoitettu muuta vain tietynlaista liikennettä varten. Maantie voi olla myös tarkoitettu käytettäväksi vain talvella (*erityinen talvitie*).

Maantielain tultua 1.1.2006 voimaan, muuttui myös samalla päivämäärällä tiealueiden maanomistussuhteet. **Maantiet niihin kuuluvine alueineen siirtyivät valtion omistukseen ja tienpitäjäviranomaisen, Tiehallinnon, hallintaan.** Jos jollakin tiealueella on vielä maantietoimitus pitämättä, omistus muuttuu heti suoritetun tietoimituksen jälkeen valtiolle. (MTL 112 §)

Aikaisemmin maapohjan tien alla omisti se maanomistaja, jonka alueella yleinen tie kulki, nyt siis omistus ja oikeudet ovat päättyneet.

Muut kuin maantiet ovat yksityisteitä, joista on oma lainsäädäntönsä sekä joitakin säännöksiä Maantielaissa.

Maantien osat ja liitännäisalueet

Maantiehen kuuluvat 1) ajorata pientareineen ja muut liikenteen käyttöön tarkoitetut alueet, kuten jalkakäytävä ja pyörätie, erikoiskuljetustie, pysäköintipaikka tai -alue, joukkoliikennettä ja sen käyttöä palveleva alue taikka levähdys-, varasto. tai kuormausalue;

2) edellä 1 kohdassa mainittujen alueiden säilymistä ja käyttämistä varten pysyvästi tarvittavat ja niihin välittömästi liittyvät rakenteet, rakennelmat ja laitteet;

3) liikenteen ohjauslaitteet ja muut tienkäyttäjien opastukseen tarvittavat rakenteet, rakennelmat ja laitteet; sekä

4) muut tienpitoa taikka liikennettä tai sen haittojen ehkäisemistä varten tarpeelliset alueet, rakenteet, rakennelmat ja laitteet, kuten melueste ja riista-aita.

Maantiehen kuuluu varalaskupaikka, joka on määrätty tiehen liittyväksi, sekä alue, joka tarvitaan valtakunnan rajan ylittävästä liikenteestä aiheutuvia toimintoja varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu alue muodostaa maantien tiealueen. Maantietä on siis se alue kokonaan, joka tietoimituksessa on rajattu ja pyykitetty.

Tiealue, jonka rajoja ei ole kiinteistötoimituksessa määrätty, ulottuu kahden metrin etäisyydelle ojan tai, missä ojaa ei ole, tieluiskan tai -leikkauksen ulkosyrjästä.

Maantiehen kuuluu myös lautta väylineen ja laituri. Lautta eli lossi voi olla köysiohjattu tai vapaasti ohjailtava lautta-alus.

Edelleen maantiehen kuuluviksi luetaan niiden liitännäisalueina tiealueen ulkopuoliset tienpitoaineen ottopaikat maantien rakentamista ja kunnossapitoa varten sekä maantietä ja tienpitoa varten tarpeelliset teknisen huollon alueet. (MTL 5, 6, 7 §)

Maantien käsite on siis hyvin laaja ja metsästyslaki kieltää eläimen ampumisen maantien (yleisen tien) yli tai ampujan tai eläimen ollessa maantiellä. Maantien ohje- ja opastusmerkit ovat enimmäkseen sinivalkoisia, vihreänvalkoisia tai keskeneräisillä teillä keltamustia.

Mistä saa selville maantien?

Mikä on maantie selviää **Tiehallinnon tienumerokartoista.** Kaikki siinä numeroidut tiet ovat maanteitä. Kartoissa tosin näkyvät vain ajoradat, muiden tieosien merkinnät yleensä puuttuvat. Maantietä koskeva ampumiskielto on ankara ja se on määrätty yleisen turvallisuuden vuoksi.

Metsästysoikeus maantiellä

Metsästysoikeus maantiellä eli entisellä yleisellä tiellä kuuluu valtiolle, josta 1.1.2006 alkaen tuli maanteiden maa-alueiden maanomistaja. (MTL 112 §)

Tiehallinto käyttää hallintovaltaa näillä valtion mailla (MTL 11 §). Entisillä maanomistajilla ei siis enää ole metsästysoikeutta maanteiden alueilla. (ML 6 §)

Metsästysoikeudella ei maantiellä ole metsästyksellisessä mielessä kovin paljon merkitystä. Kuitenkin saaliin, riistan, osalta metsästysoikeuden puuttumisella on aina merkitystä. Laillisesti metsästetty, mutta maantiealueelle kaatunut, pudonnut, kulkeutunut tai lopetettu **pienriista, (mukaan lukien myös villisika ja metsäkauris)** kuuluu aina maanomistajalle, tässä tapauksessa valtiolle.

Pyyntiluvan varaisen riistaeläimen osalta maantielle kaatunut tai lopetettu eläin kuuluisi valtiolle, mikäli sillä olisi pyyntilupa alueelle, mutta kun näin ei yleensä ole, jää eläin sen ampuneelle pyyntiluvan omaajalle. Ilmoitusmenettelyä se kuitenkin aina vaatii. Metsästysaikana esimerkiksi maantielle kuollut tai lopetettu kolarihirvi kuuluu nyt valtiolle, koska alueelle ei ole kellään pyyntilupaa. Mahdollista tietenkin on, että maantiealueet vuokrataan Tiehallinnolta.

Erikoisena poikkeuksena on Metsästyslain 35 §:n 1. momentti, joka sallii kulkemisen metsästysase ladattuna ja suojuksetta jalan sellaisella yleisellä tiellä eli **maantiellä**, joka rajoittuu henkilön metsästysalueeseen.

Metsästyslaissa tai -asetuksessa oleva viittaus yleiseen tiehen tarkoittaa Maantielain voimaantulon jälkeen viittausta maantiehen. (MTL 111 §)

Metsästys yksityisellä tiellä

Yksityisellä tiellä ampumiskieltorajoitus ei ole näin tiukka. Yksityisellä tiellä **saa ampua** eläintä. Myös tien yli voi ampua ja ampuja voi olla tiellä. Ainoastaan **metsäkanalintujen** ampuminen tielle on kielletty. Tällöin ei ampujakaan saa olla tiellä. Tien yli ampuminen on sallittua. Metsäkanalintuja ovat **metso, teeri, pyy, riekko ja kiiruna**.

Mikä on yksityinen tie?

Yksityisellä tiellä tarkoitetaan ”Laki yksityisistä teistä 1962/358” sen 1 §:ssä tarkoitettua tietä. Näitä ovat kaikki ne tiet, joita ei lueta maanteiksi (ent. yleinen tie). **Laki** yksityisistä teistä ei kuitenkaan koske sellaista tietä, jota vain asianomaisen kiinteistön omistajalla tai haltijalla on oikeus käyttää, mutta nekin ovat kyllä sinänsä yksityisiä teitä. Kanalintujen ampumiskielto koskee näitäkin teitä, koska säännöksen tarkoituksena on estää liian helppo pyydystämismuoto ja toisaalta säilyttää kanalintukantoja.

Maantielaki säätää kuitenkin lisäksi, että yksityisellä tiellä tarkoitetaan tässä laissa myös sellaisia yksityiseen tiehen verrattavaa tietä tai liittymää, johon yksityisistä teistä annettua lakia ei sovelleta. (MTL 15 §).

Yksityisen tien alue määritellään seuraavasti: Tiealue on joko pyykityksen mukainen tai sitten **yksi metri** ojan, tieluiskan tai tieleikkauksen ulkosyrjästä ulospäin.

Metsästysoikeus yksityisellä tiellä

Metsästysoikeus yksityisellä tiellä kuuluu tien alle jääneen maan omistajalle tai metsästysoikeuden haltijalle, ei tienpitäjälle.

Kun ampuminen tällaiselle tielle on sallittu, on katsottu niin, että valtaosa metsästyksellisesti kysymykseen tulevista yksityisteistä on liikenteeltään niin vähäisiä, että vaaditulla huolellisuudella ja varovaisuudella metsästettäessä ei vaaratilanteita synny ja että toisaalta on parempi ampua tieltä pois päin kuin maastossa usein tielle päin. Toisaalla (ML 20) laki määrää, että **”Metsästystä on harjoitettava niin, ettei aiheuteta vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle”**.

Metsästyslain 615 / 1993 voimaan tulon jälkeen on ollut joitakin oikeustapauksia kun yksityistiellä **on aiheutettu vaaraa tai vahinkoa ihmisille tai toisen omaisuudelle**. ML 20 §:n 3 momentin säännös on yleisesti todettu ankaraksi ja tuomiot ovat olleet sen mukaiset. Kun ampuma-aseella ammuttaessa on aiheutettu **konkreettisesti vaaraa**, vaikka mitään vahinkoa ei olisi vielä syntynytkään, mutta todennäköisin perustein on voitu olettaa, että tilanne on ollut vaa-

rallinen, on ampuja tuomittu metsästysrikoksesta sakkoon ja määräaikaiseen metsästyskieltoon. **Huolellisuuden ja varovaisuuden on oltava myös hiljaisella yksityistiellä tehostetun korkeaa luokkaa**.

Metsästys ja metsästysoikeus rautatiealueella

Rautatien alueella ampuminen on kielletty samoin kuin maantiellä. Valtion rautatiet (Ratahallinto) hallitsee **valtion omistamaa maa-aluetta**, joka jää rautatien alle. Metsästysoikeus kuuluu siis tässäkin tapauksessa valtiolle. **Rautatiealueeksi katsotaan** radat, ratapenger ja rataa molemmin puolin reunustava alue radan keskiviivasta mitaten noin 15 metriä molemmin puolin. Leveys voi vaihdella jonkin verran maasto-olosuhteiden mukaan.

Metsästys oman alueen rajoilla

Oman metsästysalueen rajoilla tapahtuvassa metsästyksessä on otettava huomioon, että vieraan alueen puolella maassa, puussa tai ilmassa olevaa eläintä ei saa ampua, olipa kyseessä sitten maa- tai vesialue. Samoin riistaeläimen häiritseminen vieraalle alueelle on kiellettyä. (ML 36, RL 28:10)

Riistansuoja-alue

Riistansuoja-alue voi eräissä, joskin varmasti harvoissa tapauksissa rajoittaa metsästysoikeutta. MMM voi maanomistajan hakemuksesta määrätä riistansuoja-alueeksi jonkin selvästi määritellyn alueen (esim. saaret, saariryhmät), joissa riistan oleskelulle ja lisääntymiselle olosuhteet ovat erityisen suotuisat. Tällaisella alueella rajoitetaan tai kielletään liikkuminen ja tällöin myös metsästys tulee kielletyksi, vaikka alueelle olisikin metsästysoikeus olemassa. (ML 39)

Tuomioistuimen määräämä metsästyskielto

Voimakkain metsästysoikeuden käyttöä kieltävä rajoitus on **tuomioistuimen määräämä metsästyskielto**. Henkilö ei saa käyttää tällöin metsästysoikeuttaan sellaiseen toimintaan, joka tapahtuu pyyntitarkoituksessa eikä toimia metsästyksen johtajana. Riistanhoitoyhdistyksen jäsenyys myös lakkaa, jos henkilö tuomitaan metsästyskieltoon. Metsästyskortti on toimitettava heti rhy:lle. Metsästyskielto astuu heti voimaan alioikeuden päätöksen jälkeen. (ML 78, 64, Ma 43, RL 48 a luku 6 §.)

Metsästyksen harjoittamisen edellytykset

Voidakseen ylipäätään harjoittaa metsästystä, on ennen siihen ryhtymistä täytettävä tietyt edellytykset.

Metsästysoikeus

Metsästääkseen tietyllä alueella, on metsästäjällä oltava sille joko **metsästysoikeus** tai jollakin perusteella **oikeus metsästää**, kuten aikaisemmin on laajasti selvitetty.

Metsästyskortti eli riistanhoitomaksu

Ennen metsästykseen ryhtymistä on lisäksi suoritettava valtiolle **riistanhoitomaksu** eli **metsästyskortti**. Metsästyskortin edellisenä vuonna lunastanut saa automaattisesti uuden metsästyskortin Metsästäjäin keskusjärjestön valistuslehden – Metsästäjän – mukana. Kortti on voimassa, kun se on maksettu. Kortti tulisi selvyyden vuoksi maksaa siten, että siihen tai sen liitteeksi tulee maksuleima tai tosite todisteeksi maksusta.

Uuden, ensikertalaisen metsästäjän on osoitettava metsästyksen, riistanhoidon ja metsästystä koskevan säännöstön tuntemus suorittamalla **metsästäjätutkinto**. Tutkinnon hyväksytysti suoritettuaan hän saa metsästyskorttilomakkeen, joka maksetaan samalla tavalla postiin ennen metsästystä. (Laki rhm 2)

Sellainen **vanha metsästäjä**, joka on useamman vuoden ollut maksamatta riistanhoitomaksua, saa riistanhoitoyhdistykseltä uuden kortin, esittämällä vanhan, enintään 5 vuotta aikaisemmin maksetun kortin. Jos tällainen metsästäjä haluaa metsästyskortin metsästysvuodelle 2007–2008, on viimeinen tähän tarkoitukseen soveltuva metsästyskortti oltava maksettuna metsästysvuodelta 2002–2003 31.07.2003 mennessä.

Metsästäjäin Keskusjärjestö lähettää Metsästäjärekisterin välityksellä uuden metsästyskortin heinäkuun Metsästäjä-lehden yhteydessä kortin saantiin oikeutetulle.

Metsästyskortin saantiin oikeutettu metsästäjä voi valtuuttaa pankkinsa ja Metsästäjäin Keskusjärjestön – laskuttajan – veloittamaan suoraan maksajan pankkitilitä kortin hinnan. Metsästäjäin Keskusjärjestö toimittaa veloituksen jälkeen maksajalle metsästyskortin.

Pyyntilupa

Jos henkilö aikoo metsästää **hirvieläintä** (poisluettuna metsäkauris)**, euroopanmajavaa, itämerennorppaa, hallia, ilvestä tai saukkoa** on hänen koko maassa hankittava pyyntilupa.

Jos hän aikoo metsästää **sutta** poronhoitolain 2 §:ssä mainitulla poronhoitoalueella, **karhua** muualla kuin *itäisellä* (Utsjoen, Inarin, Sodankylän, Pelkosenniemen, Savukosken, Sallan, Kuusamon ja Suomussalmen kuntien alueet.) tai *läntisellä poronhoitoalueella,* (Hyrynsalmen, Kuivaniemen, Pudasjärven, Taivalkosken ja Yli-Iin kuntien alueet, sekä Kiiminkijoen ja Puolanka–Hyrynsalmi maantien pohjoispuolella olevat alueet Puolangan, Utajärven ja Yli-Kiimingin kunnista) (Ma 5), **ilvestä** tai **saukkoa** koko maan alueella, **peltopyytä** muualla kuin, Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaa, Ruotsinkielisen Pohjanmaan ja Oulun riistanhoitopiirien alueella, on hänen saatava pyyntilupa näille muille alueille.

Karhun, suden, ilveksen ja saukon pyyntilupien saamisen edellytykset ovat varsin rajatut, koska kyseessä ovat aina rauhoitetut riistaeläimet. Karhulla on itäisellä ja läntisellä poronhoitoalueella MMM:n antamat kiintiöt, joita on noudatettava. Sudella on poronhoitoalueella oma metsästysaikansa. Karhun metsäs-

tys ei siis edellytä poronhoitoalueella pyyntilupaa. (Ma 1, 2, 5, 28)

Pyyntilupa voidaan saada myös seuraaville vahinkoa aiheuttaville riistanisäkkäille **villikani, metsäjänis, rusakko, orava, kanadanmajava, piisami, kärppä, näätä, villisika, metsäkauris ja mufloni** niiden Ma 24 §:n 1 mom. säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseksi silloin, kun viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle, tai omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen sekä terveydellisten tai muiden merkittävien haittojen estämiseksi on tarpeen vähentää näitä riistanisäkkäitä. Riistanhoitopiiri voi myöntää poikkeavan pyyntiluvan myös omasta päätöksestään rauhoittaa näitä riistaeläimiä jonkun rhy:n alueella.

Poikkeavan pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri.

Pyyntiluvan yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää Ma 11 §:n (9.8.2007) mukaista **elävänä pyydystävää loukkua**. (Ma 27 / 9.8.2007, Ma 1)

Myös Ma 24 §:n 1 mom. mukaisista **kaikkien riistalintujen** rauhoitusajoista voidaan poiketa **riistanhoitopiirin pyyntiluvalla** kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; 2) lentoturvallisuuden turvaamiseksi; 3) viljelmille, kotielämille, metsille kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi; 4) kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; tai 5) sallia tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystäminen, hallussa pitäminen tai muuten asiallinen hyötykäyttö.

Kohdan 5) perusteella on mahdollista saada myös pyyntilupa esimerkiksi vanhaan perinteiseen kevätmetsästykseen ainakin allin osalta. (ML 10, ML 11, Ma 1, Ma 29)

Ampumakoe

Edelleen, jos metsästäjä aikoo metsästää ampujana kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, hirveä, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa tai karhua **rihlatulla luotiaseella,** on hänen suoritettava ennen metsästykseen ryhtymistä ampumakoe, jonka hyväksytystä suorituksesta hänelle annetaan todistus (ML 21)

Säännöstä on kuitenkin poikkeus: Mikäli **metsäkaurista** metsästetään vain haulikolla tai jousiaseella, ei ampumakoetta tarvitse suorittaa. Edelleen, mikäli **kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, valkohäntäpeuraa tai metsäpeuraa** metsästetään käyttäen vain haulikkoa varten valmistettua luotia eli haulikon täyteistä, joka on näiden eläinten osalta sallittua, ei ampumakoetta tarvitse suorittaa.

Todettakoon vielä, että voidakseen toimia hirvenmetsästyksessä johtajana tai varajohtajana, on henkilöllä oltava metsästyskortti siitäkin huolimatta, että hän ei toimisi ampujana metsästyksessä. (L rhm 1)

Poikkeukset, jolloin metsästyskorttia ei tarvita

Metsästyksellisiä tilanteita, joissa **metsästyskorttia ei tarvita on kuitenkin joitakin, vaikka toiminta muutoin saattaakin vaikuttaa metsästykseltä**.

Henkilö, joka **toimii metsästäjän apuna koiran ohjaajana** tai hirvieläimen metsästyksessä **ajomiehenä** taikka vastaavalla tavalla **avustaa metsästyksessä**, ei ole velvollinen lunastamaan metsästyskorttia. Todettakoon kuitenkin, että henkilö, joka omaan lukuunsa esim. noutavan koiran kanssa etsii haavoittuneita lintuja, on metsästäjä, jolla on oltava metsästykseen tarvittavat edellytykset (metsästysoikeus ja metsästyskortti). Hän toimii tällöin pyyntitarkoituksessa. Jos koiran ohjaaja on mukana toisen metsästäjän apuna vain pelkästä harrastuksesta, metsästämättä itse lainkaan ei metsästyskorttia tarvita. (L rhm ja plm 1) (ML 2).

Rauhoittamattomien eläinten pyydystäminen ja tappaminen ei ole metsästystä, eikä näin ollen edellytä metsästyskorttia. (ML 2) (L rhm ja plm 616/93, 1).

Eläinsuojelullisin perustein loukkaantunutta, haavoittunutta tai sairasta riistaeläintä autettaessa se lopettamalla, ei myöskään edellytetä metsästyskorttia tai metsästysoikeutta. (ML 84)

Rauhoitetun riistaeläimen pyydystäminen tai tappaminen, silloin, kun se on välttämätöntä ihmistä, kotieläintä, viljeltyä eläintä tai muuta omaisuutta välittömästi uhkaavan vaaran torjumiseksi, ei myöskään ole metsästystä eikä vaadi näin ollen metsästyksen edellytyksiä. (ML 41, RL 3:10, Lrhm 10)

Koiran pitäminen irrallaan luonnossa ja metsästysalueella ei myöskään edellytä kaikissa tapauksissa metsästyskorttia tai metsästysoikeutta. Koiraa voi kouluttaa tai osallistua koirakokeisiin sen kanssa. Koska tällöin ei ole yleensä olemassa **pyyntitarkoitusta**, ei myöskään ole kysymys metsästyksestä. Maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupa toiminnalle kuitenkin tarvitaan. Kuitenkin aina, kun koiran käyttöön liittyy pyyntitarkoitus ja kysymyksessä ei ole metsästäjän apuna toimiminen, on metsästyksen edellytysten oltava olemassa.

Pyyntilupa-asiat

Eläimet, joille pyyntilupa tarvitaan

Eräiden riistaeläinten pyydystämisen ja tappamisen edellytyksenä on **pyyntilupa.** Tällaisia riistaeläimiä ovat **kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura, euroopanmajava, ilves, saukko, itämerennorppa ja halli.**

Susi poronhoitolain 2 §:n mukaisella alueella (Ma 1.), **karhu muualla kuin itäisellä ja läntisellä poronhoitoalueella** (PoronhL 2, MA 5)

Vahinkojen estämiseksi voi riistanhoitopiiri myöntää poikkeavan pyyntiluvan riistanisäkkäille **villikani, metsäjänis, rusakko, orava, kanadanmajava, piisami, kärppä, näätä, villisika, metsäkauris ja mufloni** niiden Ma 24 §:n 1 momentissa säädetyistä rauhoitusajoista poikkeamiseksi silloin, kun viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle tai omaisuudelle aiheutuvien merkittävien vahinkojen sekä terveydellisten tai muiden merkittävien haittojen estämiseksi on tarpeen vähentää näitä riistanisäkkäitä. Riistanhoitopiiri voi myöntää poikkea-

van pyyntiluvan myös omasta päätöksestään rauhoittaa näitä riistanisäkkäitä jonkun riistanhoitoyhdistyksen alueella. (ML 38)

Pyyntiluvan yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää MA 11 §:n mukaista **elävänä pyydystävää loukkua**. (Ma 27)

Myös Ma 24 §:n 1 momentin mukaisista **kaikkien riistalintujen** rauhoitusajoista voidaan poiketa **riistanhoitopiirin pyyntiluvalla** seuraavin perustein 1) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; 2) lentoturvallisuuden turvaamiseksi; 3) viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi; 4) kasviston ja eläimistön suojelemiseksi: tai 5) sallia tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystäminen, hallussa pitäminen tai muuten asiallinen hyötykäyttö.

Kohdan 5) perusteella on mahdollista saada myös poikkeava pyyntilupa esimerkiksi vanhaan perinteiseen kevätmetsästykseen ainakin allin osalta.

Lupapäätöksen yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää ML 11 §:n mukaista elävänä pyydystävää loukkua. (ML 11, Ma 1, Ma 29)

Kaikki pyyntiluvat myöntää alueen **riistanhoitopiiri**. Hakemukset osoitetaan ja lähetetään suoraan riistanhoitopiiriin. Hirvieläimen pyyntilupa kuitenkin toimitetaan ensin asianomaiselle riistanhoitoyhdistykselle.

Koska haku-, käsittely- ja myöntämismenettelyssä eri riistalajien kohdalla on suuriakin vaatimus- ja hakumenettelyeroja, käsitellään seuraavassa pyyntiluvat riistalajeittain eriteltyinä.

Hirvieläinten pyyntiluvat

Kaikkien hirvieläinten pyyntilupahakemukset, poisluettuna metsäkauris, jonka metsästys ei edellytä pyyntilupaa, toimitetaan sen alueen **riistanhoitoyhdistykselle, jossa metsästys on tarkoitus suorittaa**, viimeistään 30 päivään huhtikuuta mennessä. Määräajan jälkeen jätettyä eli **myöhästynyttä hakemusta ei tutkita**, vaan se jätetään kokonaan käsittelemättä. Hakemuksen ottaa vastaan se riistanhoitoyhdistys, jonka toimialueeseen pääosa hakemuksessa tarkoitetusta alueesta kuuluu. Riistanhoitoyhdistys antaa hakemukseen lausuntonsa ja toimittaa hakemusasiakirjat riistanhoitopiirille viimeistään 15 päivänä toukokuuta. Riistanhoitoyhdistyksen ei tarvitse hakea lausuntoa naapuririistanhoitoyhdistykseltä, jollei siihen ole jotain erityistä syytä.

Pyyntiluvan hakeminen

Riistanhoitopiiri käsittelee muiden hirvieläinten kuin metsäkauriin pyyntilupahakemukset ja tekee pyyntilupapäätökset viimeistään 10 päivänä elokuuta ja toimittaa päätökset sen jälkeen viipymättä hakijoille. Hakemus on tehtävä **kirjallisesti** ja siihen on liitettävä mukaan **kartta** lupahakemuksessa tarkoitetusta alueesta. Kartan mittakaavaa ei ole määrätty, mutta sen on oltava riittävän suuressa mittakaavassa niin, että siitä selviää metsästysalue ja siihen kuulumattomat tilat ja alueet. Hakemuksessa ilmoitetaan riittävällä tavalla selvittäen aiotun metsästysalueen pinta-ala. Hakemukseen ei tarvitse tässä vaiheessa liittää muita asiakirjoja. Hakemuslomakkeen saa riistanhoitoyhdistyksestä. Hakemuksessa vakuutetaan annetut tiedot oikeiksi hakijan allekirjoituksella. Jos riistanhoitopiiri hakemusta käsitellessään katsoo tarpeelliseksi vaatia lisäselvitystä metsästysalueesta, on hakijan toimitettava tilaluettelo ja/tai muut asiakirjat metsästysoikeuden osoittamiseksi. Hakemuksen allekirjoittaa luvan hakija. Jos kyseessä on niin sanottu yhteislupahakemus, on syytä ottaa allekirjoitus kaikkien mukana olevien rekisteröityjen yhdistysten ja seurueiden nimenkirjoittajilta, jotka näin omalta osaltaan vakuuttavat antamansa tiedot oikeiksi.

Kun hakemus koskee **ML 8.:n mukaista aluetta** ja siellä olevaa valtion maata, (Lapin läänin kaikki kunnat sekä Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan ja Vuolijoen kunnat) ja valtion maiden pinta-ala on yli 1 000 hehtaaria, on hakemukseen liitettävä **alustava ilmoitus** metsästykseen **ampujina** osallistuvista, heidän vakinaiset asuinpaikkansa ja heidän mahdollisuuksistaan osallistua muualla hirvenmetsästykseen. Tällaiseen hakemukseen on myös liitettävä metsähallituksen alueyksikön antama **metsästysosoitus**, jos hakemus tapahtuu kunnassa asuvan oikeuden perusteella. (Ma 6)

Pyyntiluvan myöntämisen edellytykset

Hirvieläinten, lukuun ottamatta metsäkaurista, **pyyntiluvan myöntämisen edellytyksiä** ovat: 1) alueen on oltava **metsästykseen sopiva ja yhtenäinen**, 2) tämän alueen pinta-ala on vähintään **1000 hehtaaria hirvellä** ja **500 hehtaaria kuusipeuralla, saksanhirvellä, japaninpeuralla, valkohäntäpeuralla ja metsäpeuralla**. MMM voi myöntää luvan poiketa näistä vähimmäisvaatimuksista. Edellä mainittuja vähimmäispinta-aloja pienemmillä erillisillä alueilla, eli **ns. sirpalealueilla**, ei voi siis pääsääntöisesti hirvieläimiä metsästää.

Riistanhoitopiirin on lupia myöntäessään huolehdittava siitä, että hirvieläinkanta **ei vaarannu** metsästyksen johdosta ja samalla **pyrittävä siihen**, että hirvieläinten aiheuttamat vahingot pysyvät **kohtuullisella tasolla**. Liikenneturvallisuusnäkökohtien huomioon ottamiseksi riistanhoitopiirin tulee vuosittain kuulla alueellisia liikenneturvallisuudesta vastaavia viranomaisia. Samalle alueelle voidaan pyyntilupa myöntää vain yhden hakemuksen perusteella, lukuun ottamatta edellä selvitettyä ML 8 pykälän mukaista aluetta, jonne voidaan myöntää samalle alueelle lupia useampienkin hakemusten perusteella. Näillä alueilla on myös erityisesti kiinnitettävä huomiota metsästysmahdollisuuksien tasapuoliseen jakautumiseen. Myöntäessään hirvieläinten pyyntilupaa, voi riistanhoitopiiri alentaa haettujen eläinten määrää kannan säätelyyn liittyvin perustein. Piiri voi myös **hakijan suostumuksella** nostaa määrää samoin perustein. Pyyntilupapäätöksessä määrätään, montako hirvieläintä luvalla saa ampua. Yhden hirvieläimen pyynti-

lupa oikeuttaa kaatamaan joko yhden aikuisen eläimen tai kaksi vasaa. Lupaan voidaan ottaa tarkempia määräyksiä kaadettavien hirvieläinten iästä tai sukupuolesta. Jos lupaan on merkitty sana ”aikuista” hirveä, oikeuttaa se niiltä osin vain aikuisen hirven kaatoon, eikä sillä saa kaataa yhtään vasaa. Vasalla tarkoitetaan vuotta nuorempaa hirvieläintä.

Pyyntiluvan ehdoissa olevien esimerkiksi kahden vasan asemesta **ei** kuitenkaan missään tapauksessa **saa ampua** vaihtoehtoisesti yhtä aikuista hirvieläintä.

Pyyntiluvan myöntäminen ja päätös

Kun riistanhoitopiiri lähettää pyyntilupapäätöksen hakijalle, maksetaan tässä vaiheessa vain pyyntilupapäätöksen maksu (joka on 22 € v. 2009/lupapäätös). Varsinaiset ”kaatolupamaksut” maksetaan vasta metsästyksen päätyttyä. Tätä selvitetään tarkemmin kohdassa ”Hirvieläinten metsästys”. Saatuun pyyntilupaan liittyy myös ilmoitusvelvollisuuksia, joihin palataan samoin myöhemmin. Pyyntilupa on voimassa yhden metsästysvuoden eli käytännössä metsästysajan joka säädetään asetuksessa. Pyyntiluvan saajan asia on ratkaista, ketkä luvalla saavat metsästää.

Karhun pyyntilupa

Karhun metsästys on muuttunut 1.1.1999 alkaen EU:n direktiivien vaatimusten tasolle. Se on nyt entistäkin rajatumpaa ja säännellympää. Karhu on metsästysasetuksen (Ma 24) nojalla **aina rauhoitettu riista-eläin**. Sen metsästykseen voidaan kuitenkin myöntää tietyin edellytyksin pyyntilupia: Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä metsästys haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, voidaan poiketa metsästysasetuksen 24 §:n 2 momentin rauhoituksesta 1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi, 2) maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, eläintenpidolle, tai muulle omaisuudelle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi, 3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun yleisen edun kannalta pakottavista syistä sekä 4) valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden ottamiseksi. Mikäli jotain edellä mainituista edellytyksistä ei ole, ei lupaakaan voida myöntää. (Ma 1, 28)

Osassa maata, eli poronhoitolain määrittelemällä ja metsästysasetuksen 5 §:n tarkentamalla alueella, ei tarvita pyyntilupaa, vaan siellä on MMM:n yllämainituin perustein myöntämät ja määräämät **kiintiöjärjestelmät**, joihon palataan kohdassa ”Karhun metsästys”.

Pyyntiluvan hakeminen

Poronhoitoalueen ulkopuolella on karhun metsästykseen saatava pyyntilupa (MA 1, 5). Pyyntiluvan myöntää **riistanhoitopiiri**, jolle hakemus osoitetaan ja toimitetaan. Jos hakemus koskee useamman riistanhoitopiirin aluetta, osoitetaan hakemus sille piirille, jonka alueeseen pääosa metsästysalueesta kuuluu. Hakemuslomakkeita saa riistanhoitoyhdistyksestä. (Ma 2, 3, 4)

Pyyntilupahakemukseen on liitettävä selvitys siitä, millä alueella ja minä ajankohtana karhua on tarkoitus metsästää. Metsästys on mahdollista vain 20.8.–31.10. välisenä aikana. Hakija vakuuttaa metsästysoikeutensa oikeaksi allekirjoittaessaan hakemuksen. Muita asiakirjoja ei hakuvaiheessa tarvitse mukaan liittää. Paras tapa selvittää hakemuksessa tarkoitettua metsästysaluetta, on luonnollisesti kartta. Riistanhoitopiiri voi vaatia tarvittaessa selvitystä metsästysoikeudesta ja kannan suuruudesta alueella. (Ma 1, 2, 3)

Pyyntiluvan myöntämisen edellytykset

Pyyntiluvan myöntämisen edellytyksenä on, että MMM on asettanut riistanhoitopiirin alueelle karhukiintiön. Tuo metsästettäväksi sallittujen eläinten määrä on melko pieni ja myönnettävien pyyntilupien määrä pysynee alhaisena. Metsästyksen tarkoituksenakin on vain vähentää tavalla tai toisella haitallisia yksilöitä. Yleisin syy on varmasti ihmisten ja omaisuuden turvaaminen. (Ma 3, 28)

Pyyntiluvan myöntäminen ja päätös

Myöntäessään karhun pyyntiluvan, on riistanhoitopiirin määrättävä lupapäätöksessä alue, jota pyyntilupa koskee sekä pyydettävien eläinten määrä. Jos on erityisiä syitä, voidaan luvassa asettaa pyyntitapaa koskevia rajoituksia sekä ottaa lupaan eläinten ikää ja sukupuolta koskevia määräyksiä. Karhun pyyntiluvassa nämä ovat varmasti harvinaisia, koska karhun metsästys on säädetty asetuksella melko tarkkaan. Karhun pyyntilupaan sisältyy myös ilmoitusvelvollisuuksia, joihin palataan kohdassa ”Karhun metsästys”. (Ma 1, 2, 3, 4, 5, 24, 28)

Pyyntilupapäätöksestä maksetaan MMM:n määräämä maksu (22 € v. 2009/lupapäätös) lunastusvaiheessa. Pyyntiluvan saajan asia on ratkaista, ketkä luvalla saavat metsästää.

Suden pyyntilupa

Suden metsästys on jakautunut kahteen malliin. Poronhoitoalueella, jossa susi ei ole kokonaan rauhoitettu, saa sutta metsästää riistanhoitopiirin myöntämällä pyyntiluvalla 1.10.–31.3. välisenä aikana. Muualla maassa susi on, niinkuin karhukin, aina rauhoitettu metsästysasetuksen 24 §:n 2 momentin nojalla. Sutta saa kuitenkin metsästää MMM:n määräämän pyyntilupakiintiön rajoissa riistanhoitopiirin myöntämällä luvalla 1.11.–31.3. välisenä aikana. Pyyntiluvan saamisen edellytykset ovat samat kuin karhunkin osalta kohdassa ”Karhun pyyntilupa”. Pyyntilupien määrät ovat hyvin alhaisia. Pyyntilupaa haetaan ja se myönnetään kuten edellä karhun pyyntilupaa. (Ma 1, 2, 3, 4, 24, 28)

Ilveksen pyyntilupa

Ilves on niin ikään Ma:n 24 §:n nojalla **aina rauhoitettu**. Ilvestä saadaan kuitenkin metsästää MMM:n määräämän kiintiön rajoissa, kuten karhua ja suttakin. Pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri. Pyyntilupaa haetaan ja se myönnetään kuten karhun ja suden luvat. Ilveksen metsästysaika on 1.12.–28.2. välinen aika. (Ma 1, 2, 3, 4, 24, 28)

Saukon pyyntilupa

Saukko on myös **aina rauhoitettu** riistaeläin. Senkin metsästys on kuitenkin mahdollista edellä mainittujen karhun, suden ja ilveksen tapaan ja samoilla edellytyksillä 1.11.–30.4. välisenä aikana riistanhoitopiirien myöntämällä pyyntiluvalla. Luvan myöntäminen tulee käytännössä kuitenkin kysymykseen vain niissä harvoissa tapauksissa esimerkiksi maatalouden, kalastuksen ja eläintenpidon yhteydessä, saukon aiheuttaessa kohtuuttomia vahinkoja.

Pyyntilupaa haetaan ja se myönnetään kuten karhun, suden ja ilveksen luvat. (Ma 1, 2, 3, 4, 24, 28)

Riistanisäkkäiden ja riistalintujen metsästys vahinkojen estämiseksi

Metsästysasetuksen 24 §:n 1 momentin mukaisista **riistanisäkkäiden villikani, metsäjänis, rusakko, orava, kanadanmajava, piisami, kärppä, näätä, villisika, metsäkauris ja mufloni** rauhoitusajoista voidaan poiketa riistanhoitopiirin myöntämällä poikkeavalla pyyntiluvalla ja metsästää niitä silloin, kun viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle tai omaisuudelle aiheutuvien merkittävien haittojen estämiseksi on tarpeen näitä riistanisäkkäitä vähentää. Riistanhoitopiiri voi myöntää poikkeavan pyyntiluvan myös omasta päätöksestään rauhoittaa näitä riistaelämiä jonkun riistanhoitoyhdistyksen alueella. (ML 38)

Pyyntiluvan yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää Ma 11 §:n mukaista elävänä pyydystävää loukkua. (Ma 11, Ma 27)

Myös Ma 24 §: 1 momentissa mainittujen **kaikkien riistalintujen** rauhoitusajoista voidaan poiketa riistanhoitopiirin luvalla ja metsästää niitä silloin kun se on tarpeen 1) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; 2) lentoturvallisuuden turvaamiseksi; 3) viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi; 4) kasviston ja eläimistön suojelemiseksi; tai 5) sallia tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystäminen, hallussa pitäminen tai muuten asiallinen hyötykäyttö.

Kohdan 5) perusteella on mahdollista saada myös pyyntilupa esimerkiksi vanhaan **perinteiseen kevätmetsästykseen** ainakin allin osalta.

Lupapäätöksen yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää ML 11 §:n mukaista elävänä pyydystävää loukkua. (ML 11, Ma 1, Ma 29)

Muut pyyntiluvat

Pyyntiluvan hakeminen

Haettaessa pyyntilupaa muille eläimille, osoitetaan hakemus ja toimitetaan se sille riistanhoitopiirille, jonka alueella pääosa metsästysalueesta on. Hakemukseen liitetään selvitys siitä, millä alueella ja minä ajankohtana hakemuksessa tarkoitettua eläintä on tarkoitus metsästää. Jos riistanhoitopiiri vaatii, on hakijan toimitettava lisäksi selvitys mainitun riistaeläinkannan suuruudesta alueella. Tarvittaessa on myös selvitettävä metsästysoikeus haetulle alueelle. Hakemusta jätettäessä näitä asiakirjoja ei kuitenkaan tarvitse olla mukana, jollei ennakkoon riistanhoitopiirissä ole muuta sovittu.

Muita kuin edellä jo mainittuja riistaeläimiä, joiden metsästys edellyttää pyyntilupaa, ovat: *euroopanmajava, itämeren norppa ja halli sekä peltopyy* muualla kuin Uudenmaan, Varsinais-Suomen, Satakunnan, Pohjanmaan, Ruotsinkielisen Pohjanmaa ja Oulun riistanhoitopiirien alueella.

Myöntämisen edellytykset

Myöntämisen perusteena on luonnollisesti se, että asianomaisen riistaeläimen kanta on alueella elinvoimainen eikä sen säilyminen metsästyksen johdosta vaarannu. Pyyntilupa myönnetään enintään haetulle eläinmäärälle. Pyyntilupapäätöksessä voidaan kuitenkin **vähentää anottujen eläinten määrää**, mikäli 1) kannan tarkoituksenmukainen hoitaminen sekä 2) metsästyksen tasapuolinen ja tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää.

Riistanhoitopiirin on lupapäätöstä tehdessään otettava huomioon se, että kyseisten eläinten aiheuttamat **vahingot** pysyvät **kohtuullisella tasolla**.

Pyyntiluvan myöntäminen ja päätös

Päätöksessä on mainittava alue, jota pyyntilupa koskee sekä pyydettävien eläinten määrä. Pyyntiluvassa voidaan asettaa rajoituksia pyyntitapoihin sekä määrätä pyydettävien eläinten ikä ja sukupuoli. Pyyntilupa on voimassa enintään **vuoden**. Ero pyyntiluvan ja hirvieläimen pyyntiluvan voimassaoloajan suhteen on se, että hirvieläimen pyyntilupa on voimassa **metsästysvuoden** ja muut pyyntiluvat **enintään vuoden**.

Ilmoitusvelvollisuus pyyntilupametsästyksestä

Pyyntilupaan liittyy myös ilmoitusvelvollisuus **metsästyksen tuloksesta**. Ilmoitus on tehtävä **riistanhoitoyhdistykselle** seitsemän päivän kuluessa pyyntiluvassa mainittujen eläinten tultua pyydystetyiksi taikka, jos eläimiä on jäänyt pyydystämättä, seitsemän päivän kuluessa **rauhoitusajan alkamisesta**. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten lukumäärä ja pyyntipaikka.

Huom. Metsäkauriista on edelleenkin tehtävä saalisilmoitus, vaikka se poistettiinkin pyyntiluvanvaraisista hirvieläimistä. Ilmoitus on tehtävä suoraan riistanhoitopiirille kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla seitsemän (7) päivän kuluessa kauriin saamisesta. Samalla on metsästäjän ilmoitettava pyyntipaikka tilan tarkkuudella, tilan tiedot sekä tietoja metsästysalueesta.

Suden, karhun, saukon ja ilveksen osalta on ilmoitus kuitenkin tehtävä suoraan riistanhoitopiirille viimeistään ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun luvassa tarkoitettu eläin on tullut pyydettyä. (Ma 9)

Lupa rauhoittamattomien lintujen poikkeukselliseen pyydystämiseen

Rauhoittamattomille linnuille (*korppi poronhoitoalueella, varis, harakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas,* ML 5) on myös eräissä tapauksissa hankittava riistanhoitopiiriltä lupa poiketa rauhoitusmääräyksistä. Näillä linnulla on lisääntymiskautenaan maan eri alueilla toisistaan poikkeavia rauhoitusaikoja 01.04.–31.07. välisenä aikana jolloin niiden tappaminen, vahingoittaminen ja häiritseminen on tietenkin kiellettyä. (MA 25a)

Riistanhoitopiiri voi myöntää luvan poiketa Ma 25 a §:n rauhoitusmääräyksistä, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä rauhoitusajasta poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä. Poikkeusluvan myöntämisen edellytyksenä on Ma 29 §:n 1 momentin 1–4 kohdissa mainitut seikat 1) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaaminen; 2) lentoturvallisuuden turvaaminen; viljelmille, kotielämille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estäminen tai 4) kasviston ja eläimistön suojeleminen.

Poikkeusluvan yhteydessä voidaan antaa myös lupa käyttää Ma 11 §:n mukaista elävänä pyytävää loukkua. (Ma 11, Ma 25 a, Ma 29)

Varis, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas ovat rauhoitettuja Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella 1.5.–31.7., Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan rh-piirien alueella 1.4.–31.7. ja muualla maassa 10.3.–31.7.; harakka Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Oulun, Kainuun ja Lapin rh-piirien alueella 10.4.–31.7. ja muualla maassa 10.3.–31.7. Korppi on rauhoitettu poronhoitoalueella 10.4.–31.7. Muualla maassa se on aina rauhoitettu eikä sille voida poronhoitoalueen ulkopuolella myöntää poikkeuksia rauhoituksesta. Harmaalokkikoloniat ovat rauhoitettuja koko vuoden.

Lupahakemus poiketa rauhoituksista osoitetaan ja lähetetään riistanhoitopiirille.

Kyseessä ei ole varsinainen pyyntilupa, sillä ne ovat vain riistaeläimille. Lupa ei edellytä myöskään metsästysoikeutta. Lupa poiketa voidaan myöntää alueen omistajalle ja haltijalle, silloinkin, kun alueen metsästysoikeus on vuokrattu toiselle. Lupa voidaan myöntää myös rakennuksen omistajalle ja haltijalle silloin kun lintu tavataan rakennuksesta tai sen pihapiiristä. Niinikään lupa poiketa voidaan antaa myös metsästysvuokraoikeuden haltijalle ja metsästysluvan saaneelle. Aina kuitenkin edellytetään, ettei vahinkojen estämiseksi muita keinoja ole.

Muutoksenhaku riistanhoitopiirin pyyntilupapäätöksiin

Jos hakija on tyytymätön riistanhoitopiirin tekemään pyyntilupapäätökseen, voi hän hakea muutosta siihen valittamalla **maaseutuelinkeinojen valituslautakunnalle** 30 päivän kuluessa siitä, kun hän on saanut päätöksestä tiedon.

Valitus laaditaan ja toimitetaan lupapäätöksen mukana olevien valitusohjeiden mukaisesti.

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta perii pääsääntöisesti valitusasian tutkimisesta käsittelymaksun. Maksu peritään, olipa päätös sitten myönteinen tai kielteinen.

Muut pyyntiin liittyvät luvat

Lupa elävänä pyydystämiseen

Riistanhoitopiiri voi antaa metsästysoikeuden haltijalle luvan pyydystää riistaeläimiä elävänä käyttämällä pyydystämisessä muutoin kiellettyjä pyyntivälineitä tai menetelmiä. Perusteena tällaiselle luvalle ja pyynnille voivat olla **riistanhoidolliset toimenpiteet tai eläinten tarhaaminen**. Näihin tarkoituksiin voidaan lupa myöntää myös pyydystää eläimiä rauhoitusaikana ja ottaa niiden munia.

Lupahakemus on tehtävä kirjallisesti ja siinä on tarkoin esitettävä ne syyt, joiden vuoksi lupaa haetaan samoin kuin käytettävät pyyntimenetelmät.

Luvan myöntämisen edellytyksenä on, että pyynnistä ei aiheudu merkittävää haittaa luonnonvaraisille riistaeläimille. Piirin on lupapäätöksessään mainittava, mitkä pyyntitavat sallitaan ja kuinka monta eläintä hakija saa pyydystää tai ottaa. Lupa on voimassa **vuoden kerrallaan**, jollei muuta mainita. (ML 40, Ma 41.)

Lupa tieteellistä tutkimusta, riistanhoitoa, vahinkojen estämistä, eläintautien ehkäisemistä jne. varten

MMM voi metsästysoikeuden haltijan **suostumuksella** myöntää luvan tieteellistä tutkimusta, riistanhoitoa, vahinkojen estämistä, eläintautien ehkäisemistä tai muuta hyväksyttävää tarkoitusta varten pyydystää tai tappaa riistaeläimiä rauhoitusaikana sekä ottaa niiden pesiä, munia ja poikasia. Luvassa voidaan antaa myös oikeus käyttää kiellettyjä pyyntivälineitä tai pyyntimenetelmiä. (ML 41)

Vierasperäisen lintu- tai nisäkäslajin maahantuonti ja luontoonlaskeminen

Vierasperäisten lintu- ja nisäkäslajien samoin kuin vierasperäisten riistaeläinkantojen maahantuonti tai luontoon laskeminen edellyttää **MMM**:n lupaa. (ML 42)

Riistaeläimen siirto Ahvenanmaalta

Jos riistaeläin aiotaan siirtää **Ahvenanmaalta muualle Suomeen** ja luontoon, on tähänkin saatava MMM:n lupa. (ML 42)

Lupa piisamin ja majavan pesän tai padon rikkomiseen

Riistanhoitopiiri voi vahinkojen estämiseksi antaa luvan **piisamin tai majavan asutun pesän** rikkomiseen **elokuun** aikana. Siihen liittyvien padon tai muun rakennelman purkamiseen tai rikkomiseen voi piiri

antaa luvan muunakin aikana. Lupaa ei kuitenkaan tarvita padon tai muun rakenteen rikkomiseen 15.6.–15.9. välisenä aikana. Pesä on kuitenkin aina rauhoitettu, jollei piirin lupaa ole. (MA 26.)

Uusi pyyntilupa hirvieläimelle

Poliisi voi myöntää **uuden pyyntiluvan** hirvieläimelle, jos kaadettu eläin on siten vahingoittunut tai sairas, että se on **enemmän kuin puoliksi** ihmisravinnoksi kelpaamaton. Uutta lupaa ei myönnetä, jos on ilmeistä, että ihmisravinnoksi kelpaamattomuus johtuu pyyntiluvan saajasta itsestään. Poliisin asia on selvittää ravinnoksi kelpaavuus hakijan kustannuksella. Tällaisesta hirvestä ei tarvitse maksaa pyyntilupamaksua. Kelvoton hirvieläin jää uuden pyyntiluvan hakijalle.

Lupa käyttää kiellettyjä pyyntivälineitä rauhoittamattomien lintujen tappamiseen ja pyyntiin

Rauhoittamattomien lintujen (korppi poronhoitoalueella, varis, harakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas) pyyntiin ääntä synnyttäviä koneellisia laitteita apuna käyttäen on mahdollista saada riistanhoitopiiriltä lupa. **Näitä kiellettyjä laitteita ovat esimerkiksi nauhuri, radio, herätyskello, moottorisaha ja vastaavat**. Luvan voi saada sellainen, jolla on oikeus pyydystää rauhoittamattomia eläimiä. Luvan saanti on mahdollista, *jos se vahingon estämiseksi on tarpeen eikä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vahingon estämiseksi* (Ma 14 a.).

Metsästystavat

Metsästyslainsäädäntö määrittelee varsin tarkkaan erilaisten pyyntivälineiden ja pyyntimenetelmien käytön metsästyksessä samoin kuin erilaisten moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön metsästyksen yhteydessä. Samoin on säädelty aseen kuljetus. Osa säännöksistä on tehty turvallisuuden parantamiseksi, osa riistakantojen suojelemiseksi ja osa luvattoman metsästyksen ehkäisemiseksi.

Moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoitukset

Pääsääntöisesti moottorikäyttöisten ajoneuvojen käyttö metsästyksessä välittömästi apuna on kielletty. Minkäänlaista riistaeläintä ei saa **pyyntitarkoituksessa hätyyttää tai jäljittää ilma-aluksella** taikka **maalla kulkevalla moottorikäyttöisellä ajoneuvolla** eikä **aluksella tai veneellä moottorin käydessä**. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tarkoitetaan tieliikennelain säännösten tarkoittamia kaikkia tällaisia ajoneuvoja (As. ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista). Näitä ovat kaikki autot, moottoripyörät, mopot, traktorit, moottorityökoneet, moottorikelkat, mönkijät ja muut maastoajoneuvot. Kun **perävaunu, reki tai hinattava laite** on kytketty tällaiseen ajoneuvoon, koskee säännös myös näitä. Aluksella ja veneellä tarkoitetaan kaikkia vedessä moottorin avulla liikkuvia kulkuneuvoja. Ilma-alukset tulevat kyseeseen harvemmin. Näitä ovat lentokoneet, helikopterit ja muut näihin verrattavat kulkuneuvot. (ML 32)

Riistaeläimen ampuminen moottorikäyttöisestä ajoneuvosta

Riistaeläimen ampuminen on kiellettyä ilma-aluksesta ja moottorikäyttöisestä ajoneuvosta sekä näiden suojasta tai **välittömästi pysäyttämisen jälkeen 100 metriä lähempänä** näitä. Säännöksen tarkoituksena on suojella riistakantoja ja estää liian helppo metsästyskeino. Metsästäjän on toisin sanoen **edettävä** ajoneuvostaan pysäyttämisen jälkeen **vähintään 100 metriä**, ennen kuin hän voi ampua riistaa. Säännös ei koske tilannetta, jossa metsästäjä on tulossa maastosta ajoneuvolleen esim. metsästysreissun päättyessä. Ei myöskään ole kiellettyä jättää ajoneuvo hirvipassipaikan läheisyyteen alle 100 metrin päähän, kunhan ei ammuta ajoneuvon suojasta eikä välittömästi sen pysäyttämisen jälkeen. (ML 32)

Lain esivalmistelutöissä on todettu, että: ”moottorikäyttöisen kulkuneuvon avulla tapahtuva metsästäminen ei kuulu suomalaiseen metsästysperinteeseen. Tällaisen kulkuneuvon käyttö metsästyksessä mahdollistaa nopean liikkumisen ja tällaista käyttöä voidaankin pitää riistaeläimen kannalta kohtuuttomana. Niinpä lakiehdotuksessa on lähdetty siitä jo vanhassakin laissa hyväksytystä periaatteesta, että moottorikäyttöisen kulkuneuvon välitön käyttö metsästyksessä on kiellettyä”.

Niinpä esimerkiksi sellainen menettely, jossa ajetaan tällaisella kulkuneuvolla riistan lähelle ampumaetäisyydelle, jätetään ampuja ojaan ja ajetaan kulkuneuvo yli 100 metrin päähän, on kiellettyä, vaikka varsinaisen säännöksen sanamuodosta asia ei suoraan selviäkään.

Riistaeläimen ampuminen aluksesta tai veneestä

Aluksesta tai veneestä ampuminen moottorin käydessä on myös kiellettyä. Kun moottori on sammutettu, voidaan näistä ja niiden suojasta ampua. Veneen ei tarvitse olla pysähdyksissä, vaan se voi liukua tai ajelehtia. (ML 32)

Haavoittuneen riistaeläimen lopettaminen merialueella aluksesta tai veneestä

Poikkeuksen kieltoon tekee kuitenkin **merialueella haavoittuneen riistaeläimen lopettaminen**. Siihen toimenpiteeseen voidaan käyttää moottorilla liikkuvaa alusta tai venettä. Toimenpide tällä tavalla voidaan kohdistaa mihin riistaeläimeen tahansa, ei vain merilintuihin. Eläintä lopetettaessa tällä tavoin moottorin käydessä, saa myös metsästysase olla ladattu ja ilman suojusta. Varoituksen sana lienee tässä yhteydessä paikallaan. Säännös on tarkoitettu vain ja ainoastaan eläimen kärsimysten lopettamisen helpottamiseksi. Jos toimenpide on jotain muuta, syyllistytään ammuttaessa metsästysrikokseen ja suojuksetta tai ladattuna metsästysasetta kuljetettaessa metsästysrikkomukseen. (ML 32)

Metsästysaseen kuljettaminen ajoneuvoissa

Metsästysaseen kuljettaminen ilma-aluksessa, moottorikäyttöisessä ajoneuvossa sekä aluksessa ja veneessä moottorin käydessä on suoritettava siten, että ase on lataamaton ja sijoitettuna suojukseen tai suojattuun tilaan. ”Metsästysase **sijoitettuna suojukseen**” tarkoittaa sitä, että ase on pantu sitä varten valmistettuun pussiin tai laatikkoon. **Suojattu tila** taas tarkoittaa, että ase on autossa sijoitettu esim. tavaratilaan, josta sitä ei autosta nousematta saa pois sekä aluksessa tai veneessä sellaista lukittua tai muuten suojattua tilaa, josta sitä ei helposti ajon aikana saa pois. **Lataamattomana** tarkoittaa sitä, ettei aseen piipussa ole patruunaa. Ase ei ole ladattu, vaikka patruunat olisivatkin lippaassa. Haulikko, jonka piipussa on patruuna ja ase on taitettuna, katsotaan ladatuksi. Poikkeuksen tähän kuljetussääntöön tekee merialueella haavoittuneen riistan lopettaminen, jolloin moottorin käydessä veneessä tai aluksessa ase saa olla ladattu ja suojuksetta. (ML 35, AL 106)

Metsästysaseen kuljettaminen moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa

Metsästysaseen kuljettaminen **moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa on kielletty**.

Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla tarkoitetaan kaikkia ”Asetuksessa ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista” sen 2–8 §:ssä mainittuja koneellisia kulkuneuvoja. Toisin sanoen kielto koskee kaikkia maalla tai jäällä kulkemaan tarkoitettuja koneellisia kulkuneu-

voja. Kielto koskee myös näihin kytkettyjä perävaunuja, rekiä ja hinattavia laitteita.

Kielto ei koske tilannetta, jossa moottorikäyttöinen ajoneuvo ajetaan muulta liikenteeltä syrjään välittömästi yleisen tai yksityisen tien ulkopuolelle esim. sen pysäköintiä varten. (ML 35)

Poikkeuksen rajoitukseen tekee virantoimituksessa oleva henkilö, jolle aseen mukanaolo virantoimituksen laadusta johtuen on tarpeen.

Samoin **poromiehellä** hänen suorittaessaan poronhoitotyötä, on oikeus kuljettaa metsästyskivääriä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa. Edellytyksenä kuitenkin on, että poliisipäällikkö on paliskunnan poroisännän esityksestä antanut luvan aseen kuljettamiseen. Metsästyskiväärin on oltava sellainen, että sen patruunan **luodin paino on vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergia E 100 = 800 Joulea**. Näissäkin tapauksissa metsästysaseen tulee olla **lataamattomana suojuksessa**. (ML 35, Ma 45, AL 106)

Poliisipiirin päällikkö voi lisäksi antaa yksittäisessä tapauksessa **luvan kuljettaa** lataamatonta metsästysasetta suojuksessa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa ja / tai siihen kytketyssä ajoneuvossa niiden liikkuessa yleisen tai yksityisen tien ulkopuolella tiettynä aikana ennakolta ilmoitettua reittiä käyttäen ehdolla, että asetta ei kuljetuksen aikana käytetä metsästykseen. Poliisin antama lupa on maksullinen. (ML 35, AL 106)

Maastolla tarkoitetaan **maa-aluetta ja jääpeitteistä vesialuetta**, joka ei ole tie ja jota ei ole tarkoitettu moottoriajoneuvo-, kisko- tai ilmaliikenteeseen. (Maastol.L 3) Esimerkiksi metsäautotiet eivät ole maastoa, koska ne on tarkoitettu moottoriajoneuvoliikenteelle. (Henkilö-, kuorma- ja linja-autot, moottoripyörät, mopot)

Metsästysaseen kuljettaminen toisen alueella

Metsästysaseen kuljettaminen toisen alueella on myös laissa säädelty. Sellaisella alueella, jolle henkilöllä ei ole metsästysoikeutta tai muutoin oikeutta metsästää, **ei saa kuljettaa** metsästysasetta **ilman luvallista tarkoitusta** muutoin kuin **lataamattomana suojuksessa**, jollei metsästysoikeuden haltija ole antanut siihen lupaa. Luvallisia tarkoituksia ei ole kovin paljon, joten ase on pääsääntöisesti oltava lataamattomana suojuksessa vieraalla alueella liikuttaessa. Tällainen luvallinen tarkoitus voisi olla esim. silloin kun alueen omistaja tai haltija, joka on luovuttanut metsästysoikeutensa toiselle, on ampumassa rauhoittamattomia eläimiä alueeltaan tai silloin, kun eläinsuojelullisista syistä ollaan lopettamassa esim. haavoittunutta riistaeläintä. (ML 35)

Metsästysaseen kuljettaminen jalan tiellä

Aseen ei kuitenkaan tarvitse olla lataamattomana suojuksessa liikuttaessa esimerkiksi jalan sellaista **maantietä**, joka rajoittuu metsästysalueeseen. **Yksityisellä tiellä**, johon metsästysoikeus rajoittuu, saa myös ampua riistaeläimiä kanalintuja lukuun ottamatta. Jos tie on alueen rajana, kulkee raja tarkkaan ottaen tien keskiviivalla, jollei tilojen rajoista muuta johdu. Aseen ei tarvitse olla tietenkään omalla metsästysalueella tielläkään suojuksessa.

Pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät

Kielletyt pyyntivälineet ja -menetelmät

Kielletyt pyyntivälineet ja **kielletyt pyyntimenetelmät** luetellaan laissa (ML 33) varsin tarkkaan. Metsästysasetuksella annetaan tarkemmat säännökset aseiden ja muiden **sallittujen** pyyntivälineiden ominaisuuksista, käytöstä ja rajoituksista sekä **sallituissa** pyyntimenetelmissä noudatettavista menettelytavoista. Näiden menetelmien tai välineiden käyttöä voidaan myös rajoittaa käytettäväksi vain tietyillä alueilla tai vain tiettyjen riistaeläinten metsästykseen.

MMM voi antaa luvan käyttää myös kiellettyjä pyyntivälineitä ja menetelmiä. Perusteita voivat olla tieteellinen tutkimus, riistanhoito, vahinkojen estäminen, eläintautien ehkäiseminen tai muu hyväksytty tarkoitus. Lupa edellyttää metsästysoikeuden haltijan suostumuksen. (ML 41)

Metsästyksessä kokonaan kiellettyjä pyyntivälineitä ovat:

Räjähteet

1) **räjähteet**. Näillä tarkoitetaan kaikkia räjähdysaineita, lukuun ottamatta patruunoiden ruutia ja muita laukaukseen tarvittavia aineita. Räjähteiden käyttökielto koskee myös tilannetta, jossa räjähdepanosta, pientäkin, käytettäisiin esim. riistaeläimen karkottamiseen kaislikosta tai pensaikosta. (ML 33)

Myrkyt yms.

2) **myrkyt ja myrkytetyt tai tainnuttavaa ainetta sisältävät syötit:** Näillä tarkoitetaan esim. aikaisemmin ketun ja suden pyynnissä käytettyä strykniiniä. Esimerkki tainnuttavasta aineesta on vahinkolintujen vähentämiseen käytetty alfakloraloosi. (ML 33)

Sähköiset laitteet

3) **tainnuttavat ja tappavat sähkölaitteet**. Näillä tarkoitetaan esim. tilannetta, jossa pyydykseen tai vastaavaan olisi kytketty sähkövirta, joka eläimen siihen mennessä tai koskettaessa, antaisi sähköiskun. Loukku tai muu vastaava pyydys voi kyllä toimia niin, että se laukeaa ja sulkeutuu sähköisesti, kunhan eläimelle ei aiheudu sähköiskua. (ML 33)

Keinotekoiset valolähteet ja yötähtäyslaitteet

4) **keinotekoiset valolähteet sekä yöammuntaa varten tarkoitetut tähtäyslaitteet, jotka elektronisesti suurentavat tai muuttavat kuvaa**. Keinotekoisilla valolähteillä tarkoitetaan kaikkia valaisimia poisluettuna pysyvät, esim. normaalit

pihavalot ja teiden ja katujen valaistukset. **Poikkeuksena** sallitaan kuitenkin tällaisen valon käyttö **haavoittunutta** tai **jalkanarussa** olevaa eläintä jäljitettäessä tai lopetettaessa. (Ma 14).

Yöammuntaa varten tarkoitetuilla tähtäyslaitteilla tarkoitetaan kaikkia sellaisia tähtäimiä ja kiikareita, jotka vahvistavat valoa tai ovat ns. infrapunalaitteita eli lyhyesti sanottuna yökiikareita. Tällaista laitetta ei saa käyttää edes haavoitetun riistan ampumisessa. (ML33)

Katseluun tarkoitettuja ”yökiikareita” voi käyttää kuitenkin katselulaitteena, kunhan ne eivät toimi tähtäinlaitteina.

Peilit ja muut häikäisylaitteet

5) **peilit ja muut häikäisylaitteet.** Näillä tarkoitetaan eläimen sokaisevia laitteita, jotka ovat muita kuin keinotekoisia valolähteitä. Tämänkaltaiset laitteet toimivat esimerkiksi auringon valolla. (ML 33)

Linnunliimat ja lintuverkot

6) **linnunliimat ja lintuverkot**. Näillä tarkoitetaan sellaisia liimanomaisia aineita, joihin linnut voivat tarttua laskeutuessaan aineella käsitellylle alustalle. Lintuverkoilla tarkoitetaan mitä tahansa verkkoa, johon lintu voi tarttua ja kun sitä käytetään pyydystämistarkoituksessa. (ML 33)

Automaatti- ja puoliautomaattiaseet

7) **automaattiset aseet ja sellaiset itselataavat aseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kolme (3) patruunaa**. Automaattiaseella tarkoitetaan sellaista sarjatuliasetta, jolla voidaan yhdellä liipasimen painalluksella laukaista peräkkäin useita patruunoita. Tällaista asetta ei saa käyttää metsästyksessä. **Itselataavalla aseella** tarkoitetaan sellaista kertatuliasetta, jossa ampuma-ase latautuu ja virittyy jokaisen laukauksen jälkeen automaattisesti aseessa syntyvän energian tai siihen liitetyn energialähteen avulla ja jossa aseella voidaan laukaista yhdellä liipaisimen painalluksella **vain yksi patruuna** kussakin patruunapesässä. Tällaisen aseen käyttö on sallittu, kun piipussa olevan patruunan lisäksi aseen lippaaseen mahtuu enintään kolme patruunaa. Säännös koskee sekä haulikoita että kaikkia metsästyskivääreitä.

Metsästysasetuksen muutosasetuksella 869/98 tiukennettiin säännöstä 1.1.1999 alkaen niin, että itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu **enemmän kuin kaksi (2) patruunaa, ei saa käyttää riistalintujen, metsäjäniksen, euroopanmajavan, suden, karhun hillerin, saukon, näädän, ilveksen, itämeren norpan, kirjohylkeen, hallin eikä rauhoittamattomien lintujen ampumiseen**.

Kaikkea muuta riistaa saa siis edelleen ampua sellaisella itselataavalla metsästysaseella, jonka lippaaseen mahtuu enintään kolme patruunaa. Oudohko ja sekavan tuntuinen säännösmuutos selittyy sillä, että Suomen metsästyslainsäädäntö oli saatettava Euroopan Unionin lintu- ja luontodirektiivin vaatimalle tasolle näiden riistalajien ja rauhoittamattomien lintujen osalta.

Ns. **pumppuhaulikko** ei ole sellainen ase, joka toimii itselataavasti, vaan se vaatii ampujan lihasvoimaa latautuakseen. Tällaisessa aseessa saa olla enemmänkin patruunoita. Sellainen ase, joka kädenliikkeellä on muutettavissa joko itselataavaksi tai pumppuhaulikoksi on **teknisesti muutettava** sellaiseksi, ettei sillä itselataavana voi ampua, **riistalajista riippuen**, kuin enintään kolme tai neljä kertaa kertaa. (ML 33, 93, Ma 16 §:n 5 mom. AL 2–12)

Kaasut ja savut

8) **kaasulla tai savulla tappaminen**. Näillä tarkoitetaan sellaisia kaasuja tai savuja, jotka tappavat eläimen sen niitä hengittäessä. Nuotion tai tuohuksen savua voi käyttää eläintä luolasta tai muusta piilopaikasta ajettaessa. Häkään tappaminen on kiellettyä. (ML 33)

Elävien eläinten käyttö houkuttimena

9) **elävien eläinten käyttö houkuttimena**. Tällä tarkoitetaan esim. tilannetta, jossa muutoin lailliseen loukkuun olisi laitettu elävä, mikä tahansa eläin houkuttimeksi. Samoin on kiellettyä esim. lampaan pitäminen houkuttimena metsästyksessä. (ML 33)

Haudat, ansat ja yleisvaaralliset pyyntilaitteet

10) **haudat ja ansat, joihin on sijoitettu ampuma-ase tai keihäs tai muu näihin verrattava väline, sekä muut vastaavanlaiset pyyntilaitteet, jotka ovat ihmisille tai kotieläimille vaarallisia**. Tällaiset pyyntilaitteet ovat kiellettyjä **yleisvaarallisuutensa** vuoksi. (ML 33)

Raudat, jotka eivät heti tapa

11) **raudat, jotka eivät tapa heti,** ovat kiellettyjä sen vuoksi, ettei eläin joudu niissä kärsimään. Aikaisemmin sallitut piisamin ja ketun polkuraudat ovat kiellettyjä. Heti tappavilla raudoilla pyydystäminen on sallittua, mutta siihen palataan kohdassa ”Luvalliset pyyntivälineet”. (ML 33, Ma 10, 11)

Lyijyhaulien käyttö

12) **lyijyhaulien käyttö vesilintumetsästyksessä 1.8.1996 alkaen**. Vesilintujen ampuminen ja metsästys on kielletty **kaikkialla** lyijyhaulia käyttäen em. ajankohdasta alkaen sen vuoksi, että vesilinnut veden pohjasta ravintoa etsiessään saavat ruuansulatuselimiinsä hauleja, jotka aiheuttavat liuetessaan lyijymyrkytyksen, johon eläin kuolee. Muiden eläinten ampuminen sen sijaan on luvallista niin maalla kuin vesialueellakin lyijyhaulia käyttäen. (ML 33)

Ääntä synnyttävät koneelliset laitteet

Hirvieläinten, riistalintujen, metsäjäniksen, euroopanmajavan, suden, karhun, hillerin, saukon, näädän, ilveksen, itämeren norpan, kirjohylkeen ja hallin metsästyksessä ei saa käyttää apuna **ääntä synnyttävää koneellista laitetta**. Tällaisia koneellisia laitteita ovat esim. **nauhuri, radio, moottorisaha, herätyskello** ja vastaavat laitteet. (ML 33, Ma 14 a.)

Paaluraudat yms. laitteet

Paalurautojen ja vastaavien umpimähkään pyydystävien laitteiden käyttäminen metsästyksessä on kielletty. **Eläinsuojelulaissa** kielletään sellaisten laitteiden ja välineiden käyttö, jotka ilmeisesti aiheuttavat eläimelle tarpeetonta kipua ja tuskaa. (EL, ML 33)

Aseita koskevat kiellot ja rajoitukset

Kiellettyjä pyyntivälineitä ovat myös eräät ampuma-aseet. Näitä ovat **käsiaseet**, joilla tarkoitetaan pistoolia, pienoispistoolia, revolveria, pienoisrevolveria ja taskuasetta. (AL 6, 8) (Ma 16)

Haulikkoa varten valmistettua luotia ei saa käyttää hirven eikä karhun ampumiseen ja kokovaippaisen kiväärin luodin käyttö on kielletty hirvieläinten, poisluettuna metsäkauris, villisian ja karhun ampumiseen. (Ma 18)

Haulipatruunalla ei saa ampua hirvieläimiä metsäkaurista lukuunottamatta, karhua, villisikaa, hyljettä ja muflonia. (Ma 18)

Varsijousta ei saa käyttää metsästyksessä. (Ma 20)

Kiellot karhun metsästyksessä

Karhun metsästyksessä kiellettyjä pyyntimenetelmiä ovat sen ajaminen pesästä, ampuminen pesältä tai haaskalta taikka sellaiselta pellolta, jolta satoa ei ole korjattu. Karhun metsästyksessä ei myöskään saa käyttää apuna ravintoon liittyvää houkutinta. **Haaskaksi** katsotaan myös karhun tappaman eläimen raato, joten senkin käyttäminen haaskana tai ravintohoukuttimena on kielletty. Ampumiskielto pellolle, jolta sato on korjaamatta, koskee myös pellon omistajaa. Kyseessä on kielletty pyyntitapa ravintohoukutinta hyväksi käyttäen, koska viljapelto, erityisesti kaurapelto, vetää karhuja puoleensa ja tekee metsästyksen liian helpoksi. (Ma 13)

Karhun metsästyksessä ei saa käyttää sellaista itselataavaa kivääriä, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin kaksi patruunaa. (Ma 16, 5 mom.)

Karhun metsästyksessä ei saa käyttää ääntä synnyttävää koneellista laitetta. (Ma 14 a)

Kiellot hirvieläimen metsästyksessä

Hirvieläimen metsästyksessä on kielletty yli 28 senttimetriä säkäkorkeudeltaan olevan **ajavan koiran** käyttö **kytkemättömänä**. Kaikkien muiden koirien käyttö on mahdollista kaikkien hirvieläinten metsästyksessä. Esimerkiksi valkohäntäpeuraa saa metsästää pysäyttävää koiraa hyväksi käyttäen tai ajattaa sitä tuollaisella enintään 28 cm korkealla koiralla. (Ma 12)

Hirvieläinten metsästyksessä ei saa käyttää ääntä synnyttävää koneellista laitetta (Ml 33)

Piisamin tai majavan asutun pesän rikkominen

Piisamin tai majavan asutun pesän rikkominen samoin kuin padon rikkominen metsästyksellisistä syistä on kiellettyä. (Ma 26)

Ampuminen maantiellä tai rautatiellä

Maantien tai rautatien yli on riistaeläimen ampuminen kiellettyä, samoin eläimen tai ampujan ollessa tällaisella tiellä. Muunkinlainen metsästys edellyttää maantien ja rautatien alueella lupaa maanomistajalta eli valtiolta. (Kiellot koskevat myös rauhoittamattomien eläinten pyydystämistä) (ML 25, ML 6)

Metsäkanalintujen ampuminen yksityisellä tiellä

Metsäkanalintujen ampuminen yksityiselle tielle tai linnun tai ampujan ollessa tällaisella tiellä, on kielletty. Metsäkanalintuja ovat **metso, teeri, pyy, riekko ja kiiruna.** (ML 25)

Eläimen ampuminen asutun rakennuksen läheisyydessä

Eläimen ampuminen on kielletty 150 metriä lähempänä asuttua rakennusta ilman rakennuksen omistajan tai haltijan **nimenomaista** lupaa. Samoin on kiellettyä ilman alueen omistajan tai haltijan **nimenomaista** lupaa etsiä riistaeläintä pihasta tai puutarhasta ja metsästystarkoituksessa kulkeminen viljelyksillä ennen kuin sato on korjattu tai koottu. (ML 25)

Ajavan koiran käyttö metsästyksessä 1.3.–19.8.

Ajavan koiran käyttö metsästykseen on kielletty 1.3.–19.8. vaikka joku riistalaji olisikin tuona aikana metsästettävissä. Samoin tuona aikana on ajavan koiran **kouluttaminen irrallaan kielletty**. Säännökset koskevat myös alle 5 kuukauden ikäisiä ajavan koiran pentuja, jos riistaa voidaan häiritä. (ML 51)

Sallitut pyyntimenetelmät ja pyyntilaitteet

Metsästyslaissa ja asetuksessa selvitetään myös eräät **sallitut menetelmät** ja mitä eläimiä niillä saadaan pyydystää, kuten aseet, raudat, loukut ja ansat. On myös joitakin muita pyyntimenetelmiä, jotka perinteisesti ovat olleet kiellettyjä pitemmän aikaa, mutta ovat nykyisin sallittuja kuten metsäkanalintujen kuvilta ampuminen ja näiden lintujen pellolta metsästäminen.

Raudat ja ansat

Rautojen ja ansojen käyttäminen. Rautojen käyttö riistaeläimen pyyntiin on sallittua silloin

kun raudat ovat sellaista mallia, jotka tappavat siihen menneen eläimen välittömästi. Eläimen on kuljettava rautojen lävitse ja laukaistava ne. Siinä vaiheessa raudan sangoilla on oltava riittävä iskuvoima eläimen kokoon nähden, jotta kuolema olisi välitön. Suurimmillaan rautojen **läpimitta** saa olla **enintään 30 cm**. Raudat voivat olla tehdasvalmisteiset tai omatekoiset eikä niille tarvitse MMM:n hyväksyntää. Rautojen on oltava kuitenkin kansainvälisten sopimusten mukaisesti vaatimukset täyttävät. Rautoja saa valmistaa myös myyntiin ilman erityistä lupaa.

Rautoja saa käyttää vain seuraavien riistaeläinten pyyntiin: majava, piisami, kettu, tarhattu naali, supikoira, kärppä, minkki, hilleri, näätä, mäyrä, saukko sekä rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvat nisäkkäät.

Ansoja saa käyttää vain riekon ja kiirunan pyyntiin Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa. Kyseeseen tulevat lähinnä vanhat, perinteiset ansatyypit. (Ma 10)

Loukut ja jalkanaru

Loukun ja jalkanarun käyttäminen. Loukun käyttäminen riistaeläinten pyyntiin on sallittua silloin kun loukku pyytää eläimen elävänä. Lisäksi sen on oltava sellainen, että eläin mahtuu siinä seisomaan ja makaamaan luonnollisessa asennossa ja rakenteeltaan sellainen, että eläin ei voi vahingoittaa itseään. Helposti särkyvä loukku on myös sellainen, jossa eläin voi loukata itsensä. **Säännös koskee myös muita vastaavia pyyntilaitteita**.

Loukkua ja vastaavaa pyyntilaitetta saa käyttää vain ilveksen, majavien, piisamin, tarhatun naalin, ketun, supikoiran, kärpän, minkin, hillerin, näädän, mäyrän, saukon, villikanin, itämeren norpan ja hallin pyydystämiseen. Kaikkia rauhoittamattomia eläimiä voi myös pyydystää loukulla.

Riistanhoitopiirin luvalla saadaan tällaisia laitteita käyttää muidenkin eläinten pyydystämiseen riistanhoitotarkoituksessa, ei kuitenkaan metsästyksessä. (Ma 11)

Jalkanaru

Jalkanarua saa käyttää vain ketun pyydystämiseen maaston ollessa lumipeitteinen. Silmukan halkaisijan tulee olla jalkanaru lauenneena vähintään 30 millimetriä. Jalkanarulla ei saa pyydystää esim. supikoiraa ja tarhattua naalia, koska niillä on pienempi ja ohuempi jalka kuin ketulla ja se edellyttäisi pienemmän silmukan käyttöä, joka taas ketulle olisi tarpeetonta kipua aiheuttavaa.

Jalkanarua, loukkua tai vastaavaa pyyntilaitetta käytettäessä on **pyydyksen valvonta** järjestettävä niin, että ainakin **kerran vuorokaudessa** voidaan todeta, onko eläin mennyt pyyntilaitteeseen. Se voidaan järjestää myös niin, että pyyntilaite on varustettu varmasti toimivalla merkinantolaitteella, joka jo kauempaa ilmaisee loukun lauenneen tai eläimen joutuneen siihen. (Ma 11)

Kuvilta ampuminen

Kuvilta ampuminen on sallittua kaikkien riistaeläinten osalta. Se on vanha perinteinen pyyntimenetelmä, joka kauan oli kielletty tehokkuutensa vuoksi. Uudelleen käyttöön tulleena ja mielenkiintoisena pyyntimuotona se tuo metsästykseen uutta väriä. Jokaisen metsästäjän on kuitenkin muistettava oma vastuunsa metsästyksessä kestävän käytön periaatteen mukaisesti.

Pellolla ampuminen

Pellolla ampuminen on myös luvallista kunhan ottaa huomioon määräykset viljelyksillä liikkumisesta. Metsästystarkoituksessa liikkuminen ilman omistajan tai haltijan nimenomaista lupaa on kielletty ennen sadon korjuuta ja kokoamista. Karhun metsästys on kuitenkin pellolta kokonaan kiellettyä, jollei satoa ole korjattu.

Metsästyksessä käytettävät aseet

Metsästyksessä käytettävät aseet ovat oma ja melko laaja käsitteistönsä. Metsästysasetuksessa (MA 16–21) on rihlattujen luotiaseiden tehovaatimukset luokiteltu riistaeläinten koon mukaan, alkaen pienempien riistaeläinten kohdalla jo pienoiskivääristä. Kaikille riistaeläimille säädetään asekohtaiset vähimmäisvaatimukset, mutta järeämmän aseen käyttö on aina sallittu.

Pienriistakivääri

Rihlatun luotiaseen luodin osumaenergian on oltava piipun suusta mitattuna vähintään 100 joulea (E0 = 100 J). Tällaisella aseella tarkoitetaan **pienoiskivääriä**, jonka patruunan on oltava edellä mainitun tehon omaavan. Ampujan on varmistettava patruunoita hankkiessaan, että kyseisen patruunan teho riittää. Pienoiskiväärillä saa ampua riistaeläimistä: villikania, oravaa, piisamia, näätää, minkkiä, kärppää, hilleriä, heinäsorsaa, tavia, haapanaa, jouhisorsaa, heinätavia, lapasorsaa, punasotkaa, tukkasotkaa, haahkaa, allia, telkkää, tukkakoskeloa, isokoskeloa, riekkoa, kiirunaa, pyytä, peltopyytä, fasaania, nokikanaa, lehtokurppaa ja sepelkyyhkyä. Lisäksi sillä saa ampua kissaa ja rauhoittamattomia lintuja. (MA 16[1], 21)

Kettu ja suuremmat riistaeläimet

Ammuttaessa kettua, tarhattua naalia, mäyrää, saukkoa, supikoiraa, metsäjänistä, rusakkoa, metsoa, teertä, metsähanhea, merihanhea tai kanadanhanhea, on rihlatun aseen **luodin osumaenergia oltava** 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään **200 Joulea ja luodin painon** vähintään **2,5 grammaa**. (E 100 > 200 J). (Ma 16)

Susi, ilves, majava jne.

Ammuttaessa metsäkaurista, hyljettä, sutta, ilvestä, ahmaa, majavaa tai muflonia, on rihlatun aseen **luodin painon** oltava vähintään **3,2 grammaa** ja **luodin osumaenergian** 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna **800 Joulea** (E 100 > 800 J) (Ma 16)

Villisika, valkohäntäpeura jne.

Ammuttaessa valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa, japanin peuraa tai villisikaa, on kaksi vaihtoehtoa patruunan vähimmäistehoille. Rihlatun luotiaseen **luodin painon on oltava** vähintään **6,0 g** ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna on oltava vähintään **2 000 J** (E100 > 2 000 J) tai jos luoti painaa vähintään **8 grammaa** on **osumaenergian** oltava 100 metrin päässä piipusta mitattuna **1 700 Joulea**, eli luodin painon kasvaessa sallitaan alhaisempi iskuenergia. (E 100 > 1 700 J) (Ma 16)

Hirvi ja karhu

Ammuttaessa hirveä tai karhua, on rihlatun aseen **luodin osumaenergian** oltava 100 metrin päässä piipunsuusta mitattuna joko vähintään **9 gramman luotia käytettäessä 2 700 Joulea tai** vähintään **10 gramman luotia käytettäessä 2 000 Joulea** (E 100 > 2 000 J) eli jälleen luodin painon kasvaessa riittää alhaisempi iskuenergia. (Ma 16)

Luotirajoitus

Ammuttaessa rihlatulla luotiaseella valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa, japanin peuraa, villisikaa, hirveä tai karhua, **ei aseessa saa käyttää kokovaippaista luotia**. (Ma 16)

Käsiase

Käsiasetta ei saa käyttää metsästyksessä. Käsiaseella tarkoitetaan pistoolia, pienoispistoolia, revolveria, pienoisrevolveria ja taskuasetta. (AL 6, 8) (Ma 16)

Haulikko

Haulikon kaliiperi on myös säädetty riistalajien mukaan, ei tosin niin tarkkaan kuin edellä luotiaseet. **10–20** kaliiperista haulikkoa on käytettävä ammuttaessa **haulipatruunoilla** metsäkaurista, metsäjänistä, rusakkoa, majavaa, sutta, tarhattua naalia, kettua, supikoiraa, pesukarhua, mäyrää, hilleriä, saukkoa, näätää, minkkiä, ahmaa, ilvestä, kanadanhanhea, merihanhea, metsähanhea, heinäsorsaa, tavia, haapanaa, jouhisorsaa, heinätavia, lapasorsaa, punasotkaa, tukkasotkaa, haahkaa, allia, telkkää, tukkakoskeloa, isokoskeloa, teertä, metsoa, fasaania tai nokikanaa. **Pienikaliiperisen haulikon** haulipatruunoilla (kaliiperit **22–36**) saa ampua vain villikania, piisamia, oravaa, kärppää, riekkoa, kiirunaa, pyytä, peltopyytä, lehtokurppaa ja sepelkyyhkyä. **36** kaliiperista haulikkoa pienempää ei saa käyttää metsästykseen. Haulikon kaliiperi määritellään siten, että yhdestä naulasta (436 grammaa) lyijyä tulee niin monta piipun täyteistä pyöreää kuulaa. Esimerkiksi 12 kaliiperin haulikkoon niitä tulee 12 kappaletta.

Kaikkia 10–36 kaliiperin haulikoita saa käyttää ammuttaessa kissaa tai rauhoittamattomia lintuja.

Haulipatruunaa ei saa käyttää ammuttaessa hirveä, valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa, japaninpeuraa, karhua, villisikaa, hyljettä tai muflonia. (Ma 17, 18)

Haulikon käytön rajoitukset

Haulikkoa varten valmistettua **luotia eli täyteistä** saa käyttää laajasti. **Vain hirven ja karhun** ampumiseen sen käyttö on kielletty. **Kyseeseen** tulevat tällöin kaliiperit 10–20. Pienempikaliiperisten 22–36 haulikoiden täyteisten käyttö on sallittua vain niiden riistaeläinten ampumiseen joihin sellaisen aseen käyttö on rajattu. (Katso edellä). Suurempikaliiperisen kuin 10 kal. haulikon käyttö metsästyksessä on myös kielletty. (Ma 18)

Itselataavan metsästysaseen käytön rajoitukset

Sellaisen **itselataavan aseen** käyttö metsästykseen on kielletty, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin kolme patruunaa. Sellaisen **itselataavan metsästysaseen**, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin **kaksi patruunaa**, käyttö on kielletty **riistalintujen, metsäjäniksen, euroopanmajavan, suden, karhun, hillerin, saukon, näädän, ilveksen, itämeren norpan, kirjohylkeen ja hallin metsästyksessä**. (Ma 16, 5 mom.)

Poikkeussäännös ampuma-aseita koskevista kielloista: luolassa, loukussa tms. olevan eläimen ampuminen

Eläimen, joka on **luolassa, loukussa tai muuten vastaavassa olosuhteessa** saa ampua tarkoitukseen sopivaa ampuma-asetta käyttäen. Kaikki ampuma-aseet ovat siis **periaatteessa** sallittuja käsiaseita myöten. (Ma 19).

Ilmakivääriä ei saa käyttää. **Ilmakivääri tai -pistooli, olipa se paineilma- tai hiilidioksidikäyttöinen, ei ole ampuma-ase**, eikä sillä saa ampua riistaeläimiä, kissaa tai rauhoittamattomia eläimiä missään olosuhteissa.

Haavoittuneen eläimen lopettaminen aseella

Haavoittuneen tai loukkaantuneen eläimen ampumiseen saa myös käyttää tarkoitukseen sopivaa ampuma-asetta. (Ma 19)

Äänenvaimentimen käyttö ampuma-aseessa on metsästyksessä sallittua. Äänenvaimennin ei merkittävästi alenna patruunan osumaenergiaa.

Jousiaseet

Jousiaseet kuuluvat myös nykyaikana metsästysvälineisiin ja metsästysasetus (MA 20) säätää niiden käytön. **Riistaeläimen** ampumiseen saa käyttää vain sellaista jousiasetta, **jonka jännittämiseen tarvittava voima on vähintään 180 newtonia = (180 N)**. Tämä vastaa 40 paunan voimaa. **Tällaisella jousella saa ampua** vain villikania, metsäjänistä, rusakkoa, oravaa, euroopanmajavaa, kanadanmajavaa, piisamia, rämemajavaa, tarhattua naalia, kettua, supikoiraa, pesukarhua mäyrää, kärppää, näätää, hilleriä, minkkiä ja metsäkaurista sekä kaikkia riistaeläimiin kuuluvia lintuja. Lisäksi jousiaseella saa ampua kaikkia rauhoittamattomia eläimiä. Rauhoittamattomia eläimiä ammuttaessa jousiaseen jännittämisvoima voi olla edellä mainittua pienempikin.

Varsijousen käyttö metsästykseen on kielletty. (Ma 20)

Jousiaseen nuoli

Edellytyksenä eläimen ampumiseen jousiaseella on se, että ampumiseen käytettävän **nuolen kärjen** on oltava sellainen, että asianmukainen **osuma on heti tappava**. (Ma 20)

Jos jousiasetta käytetään *euroopanmajavan, kanadanmajavan* tai metsäkauriin ampumiseen, nuolessa on **käytettävä leikkaavaa kärkeä**, jonka **halkaisija on vähintään 22 millimetriä**.

Kun jousiaseella ammutaan *euroopanmajavaa tai kanadanmajavaa*, on **nuoli kytkettävä siimalla** jouseen. Tarkoitukseen valmistetulla siimalaitteella varmistetaan, että osuman saanut majava saadaan vedestäkin ylös.

Riistaeläinten rauhoittaminen ja riistanhoito

Metsästyksen edellytyksenä on luonnollisesti riittävän voimakkaat, metsästyksen kestävät riistakannat. Useimmat riistalajit ovat pysyvästi kannansuuruuksiltaan sellaisia, etteivät ne kestä ympärivuotista metsästystä. Niinpä kantojen säilymisen ja riistaeläinlajien häiritsemättömän lisääntymisen turvaamiseksi onkin lainsäädännöllisesti rauhoitettava valtaosa lajeista suurimmaksi osaksi vuotta ja jotkin lajit kokonaan. Metsästys sallitaan sellaiseen vuoden aikaan, jolloin riistakannat ovat suurimmillaan. Tällöin siitä on kantojen säilymiselle vähiten haittaa ja verotus kohdistuu siihen kannan osaan, joka muutoinkin luonnon tekijöiden vaikutuksesta tuhoutuisi.

Rauhoittaminen metsästysasetuksella

Riistaeläinten rauhoituksesta säädetään asetuksella. Rauhoitusmääräys kieltää samalla metsästyksen ohella eläinten vahingoittamisen sekä soitimen, pesinnän ja poikasten häirinnän. **Yleisestä rauhoitusajasta** voidaan poiketa eräissä tapauksissa **paikkakunnan vakituisten asukkaiden hyväksi**. Tämä tulee kysymykseen esimerkiksi keväisessä merilinnustuksessa. Yleisistä rauhoitusajoista voidaan myös poiketa MMM:n päätöksellä riistansuoja-alueilla. Yhden poikkeuksen suo mahdollisuus riistanhoitopiirin myöntämällä luvalla pitää koiria irti riistan rauhoitusaikana koirakokeissa tai koirien koulutuksessa, jolloin kuitenkin riistaeläimiä saa vain häiritä, mutta ei vahingoittaa. (Ma 24, ML 37, 39, 52)

Riistanhoitopiirin kielto tai rajoitus

Riistanhoitopiirillä on velvollisuus kieltää tai rajoittaa metsästämistä sellaisen riistanhoitoyhdistyksen alueella, jossa jonkin riistaeläimen kannan säilyminen vaarantuu. Esityksen tällaisen kiellon tai rajoituksen voimaan saattamiseksi voi tehdä periaatteessa kuka tahansa. Riistanhoitopiiri selvittää asian ja kuulee riistanhoitoyhdistystä ja mahdollisesti muita asiantuntijatahoja. Kielto tai rajoitus on määräaikainen ja voi olla voimassa enintään 3 vuotta. Jos riistaeläinkanta voimistuu elinvoimaiseksi jo aikaisemmin, tulee rh-piirin kumota päätös ennen määräajan päättymistä. Päätös kiellosta tai rajoituksesta on annettava viimeistään yhtä (1) kuukautta ennen metsästysvuoden alkamista eli käytännössä kesäkuun loppuun mennessä (ML 38, Ma 30)

Päätöksessä on lisäksi yksityiskohtaisesti lueteltava ne syyt, joihin päätös perustuu.

Riistansuoja-alue

Riistansuoja-alue voidaan muodostaa jollekin **saarelle tai saariryhmälle tai muulle selvästi määritellylle alueelle**, jos olosuhteet riistan oleskelulle ja lisääntymiselle siellä ovat erityisen suotuisat. Tällaisten suoja-alueiden määrä ei valtakunnan alueella tule olemaan kovin suuri. Alueen hyväksymisestä ja tarpeellisista suojamääräyksistä päättää MMM alueen **omistajan hakemuksesta**. MMM:n on kuultava ennen päätöstä ympäristöministeriötä. Omistajan on myönteisen päätöksen saatuaan merkittävä alue selvästi maastoon. Päätökseen sisältyy suojamääräykset, joista ilmenee miten turvataan alueen luonteen säilyminen ja miten riistaa alueella hyödynnetään. **Liikkumista** alueella voidaan kieltää tai rajoittaa tietyille reiteille. Rajoitusten on oltava kuitenkin suppeita ja saavat ulottua vain niin laajalle kuin riistanhoidon tarve vaatii. Metsästyksestä riistansuoja-alueella säädetään MMM:n päätöksellä. Ministeriö voi lakkauttaa suoja-alueen omistajan ilmoituksesta tai jos siihen olosuhteiden muuttumisen vuoksi on syytä. (ML 39)

Poikkeaminen riistanhoidollisista syistä rauhoitusmääräyksistä

Riistanhoidollisista syistä tai eläinten tarhaamista varten voidaan rauhoitusmääräyksistä poiketa riistanhoitopiirin luvalla. Lupa pyydystää elävänä riistaeläimiä ja ottaa niiden munia voidaan antaa metsästysoikeuden haltijalle. Luvan yhtenä edellytyksenä on, että luvassa tarkoitetusta toimenpiteestä ei aiheudu merkittävää haittaa luonnonvaraisille riistakannoille. (ML 40, MA 41)

Poikkeaminen eräitten aina rauhoitettujen riistaeläinten rauhoituksesta

Metsästysasetuksella on määrätty pääsääntöisesti aina rauhoitetuksi muun muassa seuraavat lajit: **susi** poronhoitoalueen ulkopuolella, **karhu, ilves ja saukko**. Nämä riistaeläimet mainitaan EU:n luontodirektiivissä tiukasti suojeltuina lajeina joilla on oltava oma erityinen metsästysjärjestelynsä.

Rauhoitusmääräyksistä on kuitenkin mahdollista poiketa ja sallia metsästys MMM:n antamien pyyntiluparajoitusten puitteissa riistanhoitopiirin myöntämillä luvilla poronhoitoalueen ulkopuolella. Sutta, joka poronhoitoalueella ei ole kokonaan rauhoitettu, saa siellä pyyntiluvalla metsästää 1.10.–31.3. välisenä aikana. Karhua saa metsästää poronhoitoalueella, joka on tätä metsästystä varten jaettu itäiseen ja läntiseen poronhoitoalueisiin, mikäli MMM on myöntänyt sinne kiintiöt kaadettavia karhuja varten, 20.8.–31.10.

Muualla maassa edellytetään siis aina pyyntilupaa edellä mainituille lajeille. Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä metsästys haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, **voidaan** metsästysasetuksen 24 §:n 2 momentissa säädetyistä *suden, karhun, saukon ja ilveksen* rauhoitusajoista **poiketa;**

1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi;

2) maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, eläintenpidolle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan **erityisen merkittävän** vahingon estämiseksi;

3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun yleisen edun kannalta pakottavista syistä sekä

4) valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden ottamiseksi.

Poikkeavat metsästysajat ovat: karhu 20.8.–31.10., susi 1.11.–31.3., ilves 1.12.–28.2. ja saukko 1.11.–30.4.

Poikkeaminen rauhoitusmääräyksistä pakottavista syistä

Rauhoitusmääräyksistä voidaan poiketa myös **pakottavan vaaran uhatessa**. Rikoslain 3 luvun 10 §:n mukaan: ”Jos joku, pelastaakseen itseään tahi toista taikka omaansa tai toisen omaisuutta **pakottavasta vaarasta**, on tehnyt rangaistuksenalaisen teon, ja jos pelastus ilman sitä olisi ollut mahdoton, tutkikoon oikeus (syyttäjäviranomainen) teon ja asianhaaran mukaan, onko hän teostaan jääpä rankaisematta, vai onko hän siitä ansainnut täyden tahi vähennetyn rangaistuksen”.

Myös metsästyslaki mahdollistaa vastaavan menettelyn niissä tapauksissa, kun riistanhoitopiiri on määrännyt kiellon tai rajoituksen metsästyksen suhteen tai MMM on säätänyt rauhoituksesta riistansuoja-alueella. (ML 41)

Todettakoon **nyrkkisääntönä**, että tällainen **pakkotilan käyttömahdollisuus** muodostuu vasta silloin, kun **suojeltava etu** on huomattavasti suurempi kuin **menetettävä etu**. Metsästyslain kyseessä ollen menetettävä etu on yleensä riistaeläimen henki. Pelkkä eläimen karkottaminen ei kuitenkaan vaadi näin vahvaa perustetta, koska riistaeläimille muodostuva haitta on yleensä vain sen häiriintyminen. Jos riistaeläintä jouduttaisiin vahingoittamaan tai se tappamaan, tulee aina harkita ennen toimenpiteitä, voisiko kyseessä olla pakottava vaara, pakkotila, ja onko suojeltava etu riittävän arvokas ja tärkeä.

Riistaeläinten rauhoitusajat

Valtaosalle riistalajeja on säädetty jonkinasteinen rauhoitusaika. Rauhoitus voi koskea joko koko lajia tai tietyn ikäistä eläintä tai joidenkin eläinten naaraita, joita seuraa saman vuoden jälkeläinen.

Metsästysasetuksessa säädetyt rauhoitusajat luetellaan seuraavassa ja kunkin kohdan jälkeen ilmoitetaan aika, jolloin eläintä saa metsästää. Huomattava on kuitenkin, että rauhoitusaikoihin tulee olosuhteiden ja riistakantojen vaihdellessa muutoksia, **joista metsästäjän on oltava oma-aloitteisesti selvillä ennen metsästykseen ryhtymistään**. Seuraavassa luetellut rauhoitusajat/metsästysajat ovat voimassa kirjoitusajankohtana kirjoitusajankohtana 15.2.2010. (MA 24)

Poikkeukset rauhoitusaikoihin

Maa- ja metsätalousministeriö voi metsästyslain 19 §:ssä ja 41 §:n 2 momentissa mainituista syistä myöntää poikkeuksia tässä asetuksessa säädettyihin rauhoitusaikoihin.

Riistaeläimet ovat rauhoitettuja	**Metsästysaika on siis:**
1) villikani 1.4.-31.8. sekä metsäjänis ja rusakko 1.3.-31.8.	1) 1.9.–28.2. (29.2.)
2) orava 1.2.–30.11	2) 1.12.–31.1.
3) euroopanmajava ja kanadanmajava 1.5.–19.8.	3) 20.8.–30.4.
4) piisami 20.5.–30.9.	4) 1.10.–19.5.
5) susi poronhoitolain (848/90) 2:ssä tarkoitetulla poronhoitoalueella 1.4.–30.09. sekä muualla maassa aina rauhoitettu	5) (poik. 1.11.–31.3.)
6) karhu aina rauhoitettu	6) (poik. 20.8.–31.10)
7) kärppä ja näätä 1.4.–31.10.	7) 1.11.–31.3.
8) ilves aina rauhoitettu	8) (poik. 1.12.–28.2.)
9) itämeren norppa 16.10.–15.4. ja 1.6.–31.8., ja halli 1.1.–15.4.	9) 16.4.–31.5. ja 1.9.–16.10., ja halli 16.4.–31.12.
10) villisika 1.3.–31.5.	10) 1.6.–28.2. (29.2)
11) hirvi 1 päivästä tammikuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään;	11) syyskuun viimeinen lauantai –31.12.
12) kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäpeura ja valkohäntäpeura 1. päivästä helmikuuta syyskuun viimeistä lauantaita edeltävään päivään:	12) syyskuun viimeinen lauantai – 31.1.
13) metsäkaurisuros 16.6.–31.8. ja 1.2.–15.5. sekä naaras ja saman vuoden vasa 1.2.–31.8	13) uros 1.9.–31.1. ja 16.5.–15.6. naaras ja vasa 1.9.–31.1.
14) mufloni 1.12.–31.8.	14) 1.9.–30.11.
15) kanadanhanhi, merihanhi, metsähanhi, heinäsorsa, tavi, haapana, jouhisorsa, heinätavi, lapasorsa, punasotka, tukkasotka, telkkä, nokikana, lehtokurppa sekä naarashaahka ja sen saman vuoden poikanen 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka;	15) 20.8. klo 12.00 – 31.12.
16) uroshaahka 1.1.–31.5.	16) 1.6.–31.12.

17) alli, tukkakoskelo ja isokoskelo 1.1.–31.8.	17) 1.9.–31.12.
18) riekko Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Pohjanmaan, Ruotsinkielisen Pohjanmaan, Keski-Suomen, Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntia lukuunottamatta 1.11.–9.9.	18) 10.9.–31.10;
18a) sekä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9.	18a) 10.9.–31.3.
19) kiiruna Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa 1.4.–9.9. ja muualla maassa koko vuoden;	19) 10.9.–31.3.
20) teeri ja pyy 1.11.–9.9.	20) 10.9.–31.10.
21) metso 1.11.–9.9.	21) 10.9.–31.10.
22) peltopyy 1.11.–9.9.	22) 10.9.–31.10.
23) fasaani 1.3.–31.8.	23) 1.9.–28.2.(29.2.)
24) sepelkyyhky 1.11.–9.8.	24) 10.8.–31.10.

Susi poronhoitoalueen ulkopuolella, karhu, saukko, ahma, ilves ja kirjohylje ovat aina rauhoitettuja.

Erityisiä rauhoitusaikoja (Ma 25)
Tarhatun naalinin, ketun, supikoiran, pesukarhun, mäyrän, hillerin ja minkin naaras, jota saman vuoden jälkeläinen seuraa, on rauhoitettu 1.5.–31.7.

Metsästysaika
1.8.–30.4.

Villisian, kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, metsäkauriin, hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran ja muflonin **naaras**, jota vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa, on aina rauhoitettu

---

Rauhoittamattomien lintujen rauhoitusajat (Ma 25 a)

EU:n lintudirektiivin perusteella on myös rauhoittamattomille linnuille (*korppi poronhoitoalueella, varis, harakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas*) määrätty vähimmäissuoja pesimis-, lisääntymis- ja poikastenkasvatusvaiheissa eri puolilla maata toisistaan poikkeavasti rauhoitusaikoja. Näistä varis, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas ovat rauhoitettuja Oulun, Kainuun ja Lapin riistanhoitopiirien alueella 1.5.–31.7., Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan rh-piirien alueella 1.4.–31.7. ja muualla maassa 10.3.–31.7., harakka Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan, Oulun, Kainuun ja Lapin rh-piirien alueella 10.4.–31.7. ja muualla maassa 1.4.–31.7. Korppi on rauhoitettu poronhoitoalueella 10.4.–31.7. Muualla maassa se on aina rauhoitettu. *Harmaalokkikolonia,* jolla tarkoitetaan sellaista yhdyskuntaa, jossa pesiviä pareja on useita, on aina rauhoitettu. (MA 25 a) Jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä rauhoitusajasta poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä, riistanhoitopiiri voi myöntää luvan poiketa edellä mainituista rauhoitusajoista 29 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa säädetyllä perusteella.

Poikkeavat pyyntiajat ja pyyntiluvat

On syytä muistaa, että kaikkia riistaeläimiä ei voi metsästää vain sillä perusteella, että kyseisellä eläimellä olisi meneillään metsästysaika, vaan että eräät lajit tarvitsevat myös pyyntiluvan. Tällaisella pyyntiluvalla metsästettäessä voi metsästysaika poiketa edellä mainituista ajoista.

Susi poronhoitoalueen ulkopuolella sekä **karhu, ilves ja saukko** ovat aina rauhoitettuja, mutta mahdollista pyyntilupametsästystä varten niillä on kuitenkin omat metsästysaikansa. (Ma 28)

Riistanisäkkäitä villikani, metsäjänis, rusakko, orava, kanadanmajava, piisami, kärppä, näätä, villisika, metsäkauris ja mufloni voidaan riistanhoitopiirin **poikkeavalla pyyntiluvalla** metsästää Ma 24 §:n 1 momentissa **määrätyistä rauhoitusajoista** poiketen, kun nämä riistanisäkkäät aiheuttavat viljelyksille, metsätaloudelle, kalataloudelle, eläinten pidolle tai omaisuudelle merkittäviä vahinkoja sekä terveydellisten tai muiden merkittävien haittojen estämiseksi. Tällöin voidaan antaa myös lupa käyttää Ma 11 §:n mukaista elävänä pyydystävää loukkua. Loukun käyttö voi olla perusteltua esim. silloin kuin ampumaaseen käyttö on syystä tai toisesta mahdotonta. (Ma 11, Ma 27)

Kaikkien riistalintujen Ma 24 §:n 1 momentissa **määrätyistä rauhoitusajoista** voidaan niin ikään poiketa riistanhoitopiirin poikkeavalla pyyntiluvalla. Edellytyksenä on ettei muuta tyydyttävää ratkaisua ole eikä rauhoitusajoista poikkeaminen haittaa suotuisan suojelutason säilyttämistä. Näin voidaan menetellä 1) kansanterveyden ja yleisen turvallisuuden turvaamiseksi; 2) lentoturvallisuuden turvaamiseksi; 3) viljelmille, kotieläimille, metsille, kalavesille ja vesistöille koituvan vakavan vahingon estämiseksi: 4) kas-

viston ja eläimistön suojelemiseksi; tai 5) salliakseen tiukasti valvotuissa oloissa ja valikoivasti tiettyjen lintujen pienien määrien pyydystämisen, hallussa pitämisen tai muuten asiallisen hyötykäytön.

Viimemainitun 5) kohdan perusteella voi myös vanha perinteellinen merilintujen kevätmetsästys varsinkin allin osalta olla mahdollista.

Myös elävänä pyytävän loukun käyttöön voi saada luvan. (Ma 11, Ma 29)

Riista naapurialueella, eli alueella, jolla asianosaisella ei ole kyseisen riistaeläimen metsästysoikeutta, ei riistaa saa siellä häiritä sen enempää metsästysaikana kuin rauhoitusaikana. Säännösten tarkoituksena on suojata alueen metsästysoikeuden omistajan oikeuksia, ettei esimerkiksi metsästyksen estämiseksi häirintämielessä sieltä ajettaisi riistaa pois. (ML 36, RL 28:10)

Luonnonsuojelulailla rauhoitetut eläimet

Luonnonsuojelulailla on rauhoitettu kaikki metsästyslaissa mainittujen riistaeläinten ja rauhoittamattomien eläinten ulkopuolelle jäävät Suomessa luonnonvaraisesti esiintyvät linnut ja nisäkkäät. Niitä ei saa vahingoittaa eikä niiden pesiä tai poikasia häiritä. Mainittakoon, että näihin lukeutuvat myös aikaisemmin vahinkolinnuiksi luetut närhi ja naakka. Korppi poronhoitoalueen ulkopuolella on kuitenkin rauhoitettu metsästyslailla.

Maanomistajan ja metsästysoikeuden haltijan oikeus rauhoittaa riistaa

Maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus rauhoittaa riistaeläimiä alueellaan. Kun esimerkiksi rekisteröity metsästysyhdistys alueellaan rauhoittaa vaikkapa metson, sitoo se kaikkia yhdistyksen jäseniä.

Kyseessä on kuitenkin asianomistajarikos ja ”rauhoituksen” rikkojaa syytetään asianomistajan vaatimuksesta luvattomasta pyynnistä Rikoslain 28 luvun 10 pykälän mukaisesti.

Riistakauppa

Vaikka metsästäjällä laillisessa metsästyksessä onkin täysi oikeus ottaa haltuunsa saalis, on sen käyttöä rajoitettu kaupan suhteen, **sillä riistakauppa on kielletty Suomessa metsästetyn kanadanhanhen, metsähanhen, heinätavin, allin, telkän, tukkakoskelon, isokoskelon, pyyn, teeren ja metson osalta. Myös niiden tunnistettavien osien tai niistä valmistettujen tuotteiden kauppa on kielletty**. (MA 31)

Muun riistan osalta voi tehdä vapaasti kauppaa (MA 31). Jänisten ja riistalintujen lihaa ei tarvitse tarkastaa.

Metsästys ja riistanhoito valtion mailla

Metsästysluvat

Metsästys valtion omistamilla mailla tapahtuu pääsääntöisesti samoin perustein kuin muuallakin ja siten kuin aikaisemmin on kirjoitettu metsästysoikeudesta, vuokrasopimuksista, metsästysluvista ja pyyntiluvista.

Metsästysoikeuden käyttämisestä ja riistanhoidosta valtion alueilla päättää se *viranomainen,* jonka hallinnassa alue on. Metsästyksellisesti kysymykseen tulevia valtion maita on hallinnassaan Metsähallituksella, tielaitoksella ja valtion rautateillä. Pääsääntöisesti metsästys valtion mailla tapahtuu kirjallisen **metsästysluvan** nojalla, joka oikeuttaa pyytämään luvassa mainittuja riistaeläimiä, pienriistaa, tietyn määrän. Metsähallituksen alueille lupia myönnetään ja myydään puhelinmyyntipalvelusta, puh.n:o 020344122 sekä Internetin kautta www.villipohjola.fi.

Kaikki metsästysluvat myydään Metsähallituksen toimesta eikä lupia näin ollen saa esimerkiksi matkailuyrittäjiltä tai erätarvikeliikkeistä. Menettely johtuu Metsähallituksesta annetusta laista, jossa lupamaksuista tuli julkisoikeudellisia suoritteita.

Metsähallituksen puhelinmyynnistä puh.n:o 020344122 myydään kaikki lyhytaikaiset pienriistaluvat, karhun-, suden- ja ilveksen metsästysluvat sekä poronhoitoalueille (itäinen ja läntinen) karhunmetsästysluvat.

Internetin www.villipohjola.fi kautta myydään vain lyhytaikaisia pienriistalupia sekä pienpetojen metsästyslupia.

Metsästysluvat ovat julkisoikeudellisia suoritteita, joiden omakustannusarvon mukaiset maksujen suuruudet määrätään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pienriistan metsästyksen **kausiluvat** sekä **hirvieläinten alueluvat** voidaan myöntää vain Metsähallitukselle jätetyn kirjallisen hakemuksen perusteella. Hakemukset on jätettävä määrämuotoiselle kaavakkeelle laadittuna **ilmoitettuun määräaikaan mennessä**. Määräajat ilmoitetaan Villi Pohjolan internetosoitteessa, josta myös saa tulostettua hakemuskaavakkeet. Määräajan jälkeen jätettyjä hakemuksia ei käsitellä.

Mikäli luvanhakija on tyytymätön tehtyyn lupapäätökseen, voi hän hakea oikaisua Metsähallituksella 30 päivän kuluessa tiedoksisaamisestaan. Annettava päätös on aina maksullinen –1.8.2005 = 10 euroa. Oikaisuvaatimus toimitetaan osoitteeseen: Metsähallitus, Luontopalvelut, PL 94, Vernissakatu 4, 01301 Vantaa.

Vuokraus

Valtiolle kuuluvia metsästysalueita voidaan myös vuokrata sellaiselle rekisteröidylle metsästysyhdistykselle, jonka **perustellusti** voidaan katsoa kykenevän **huolehtimaan** sopimuksen sisältämistä **velvoitteista** ja metsästyksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä. Etusijalle tulee kuitenkin sellainen yhdistys, jonka jäsenistöllä ei ilman tätä aluetta olisi kohtuullisia metsästysmahdollisuuksia. (ML 45)

Tällainen vuokrasopimus on kuitenkin aina kahden välinen sopimus, jossa Metsähallitus tekee ratkaisun **tapauskohtaisesti**.

Metsästysvuokrasopimuksia koskevat valitukset ja riita-asiat käsitellään aina ao. käräjäoikeudessa. (ML 6, L ja a MH)

Yksityiselle henkilölle voidaan vuokrata vähämerkityksisempi alue jos se on tarkoituksenmukaista metsästysolojen järjestämiseksi. (ML 45)

Vuokrasopimukset ja metsästysluvat ovat maksullisia ja näitä maksuja määrättäessä *viranomaisen* on pyrittävä siihen, että maksuista kertyvät tulot riittävät valtion suorittamista riistanhoitotoimenpiteistä aiheutuviin menoihin. Vuokramaksuista on myös suoritettava arvonlisävero.

Maksuttoman tai alennetulla maksulla myönnetyn metsästysluvan voi valtion *viranomainen* antaa lain mukaisesti vain valvontaa tai riistanhoitotyötä suorittavalle henkilölle. Jos valtion viranomainen järjestää hallitsemallaan alueella metsästyksen, ei siihen osallistuvalta peritä maksua.

Koiran irtipitäminen valtion alueella

Uusi metsästyslaki muutti aiempaa käytäntöä valtion mailla. Ilman maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa ei koiraa saa enää pitää irti toisen alueella. Kun koiran kouluttaminen ilman pyyntitarkoitusta ei ole metsästystä, vaaditaan siihen maanomistajan, yleisimmin Metsähallituksen maksullinen lupa. Näin ollen myös ML:n 8 §:n alueen kunnassa asuva tarvitsee muussa kuin metsästystarkoituksessa valtion mailla tapahtuvaan koiran irtipitoon vastaavan luvan.

Jos valtion alue on **vuokrattu rekisteröidylle metsästysyhdistykselle,** katsoo vuokranantaja, Metsähallitus, että koirien kouluttaminen metsästykseen ja koirakokeiden järjestäminen vuokrasopimuksessa mainittujen riistaeläinten osalta kuuluu sopimuksen piiriin. Hirvieläinten metsästyksen **alueluvan** saaneilla on myös oikeus päättää ko. alueella 20.8.–31.12. välisenä aikana hirvikoirien kouluttamisesta ja kokeista.

Koirien kouluttamisesta ja koetoiminnasta lupakirja-alueilla päättää Metsähallitus.

Turkisriistan ja pienpetojen metsästyslupa ei mahdollista koiran kouluttamista ja koiran käyttö metsästykseenkin on luvassa rajattu tapauskohtaisesti.

Paikallisen asukkaan oikeus metsästää

Lapin lääniin kuuluvissa kunnissa sekä Oulun läänin, Kajaanin, Hyrynsalmen, Kuhmon, Kuusamon, Paltamon, Pudasjärven, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Taivalkosken, Vaalan ja Vuolijoen kunnissa asuvilla on oikeus metsästää kotikunnassaan olevilla valtion mailla lakiin perustuen ilman korvausta. (ML 8)

Paikallinen asukas – Kotikunta

Metsästyslain 8 §:ssä, Lapin läänissä ja Oulun läänin eräissä kunnissa, annetaan henkilölle oikeus metsästää kotikunnassaan olevilla valtion mailla maksutta. Se on etu, josta ulkopaikkakuntalainen joutuu maksamaan lupatyypistä riippuen 10–120 euroa vuodessa. **Mikä sitten on paikallisen asukkaan kotikunta eli kotipaikka?** Kotikuntalaki 201/94 määrittää kotikunnan seuraavasti: henkilön kotikunta on se kunta, jossa hän asuu. Jos henkilöllä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on **edellä mainittujen seikkojen perusteella kiinteä yhteys**.

Jos henkilön omaa käsitystä kotikunnastaan ei ole voitu selvittää, hänen kotikuntansa on se kunta, johon hänellä on katsottava olevan **kiintein yhteys** asumisensa, perhesuhteidensa toimeentulonsa ja muiden vastaavien seikkojen johdosta.

Henkilön kotikunta ei voi muuttua kovin kevein perustein. Esimerkiksi enintään yhden vuoden kestävä oleskelu toisen kunnan alueella työtehtävien, opiskelun, sairauden tai muiden näihin rinnastettavien syiden vuoksi, ei muut kotikuntaa. (KotikL 1, 2, 3)

Henkilö, joka **1)** aiheuttaakseen **oikeudellisesti merkityksellisen virheen** viranomaisen pitämään yleiseen rekisteriin antaa rekisteriä pitävälle viranomaiselle väärän tiedon tai **2)** hankkiakseen **itselleen tai toiselle hyötyä taikka toista vahingoittaakseen** käyttää hyväkseen 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla aiheutettua virhettä, **on tuomittava rekisterimerkintärikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi**. Teon yrityskin on rangaistava. (RL 16:7)

Metsästyslain tiimoilta näin toimittaessa syyllistytään yleensä myös **luvattomaan metsästykseen**.

Rauhoittamattoman eläimen pyydystäminen ja tappaminen

Pyynti- ja tappamisoikeus

Kuten metsästyslain 1 §:ssä lain soveltamisesta jo kirjoituksen alussa todetaan, **rauhoittamattomien eläinten pyynti ja tappaminen** kuuluvat metsästyslain piiriin. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole metsästys, koska se voi kohdistua metsästyksen määritelmän mukaan vain riistaeläimiin pyyntitarkoituksessa. Rauhoittamattomien eläinten pyynti **ei** näin ollen **edellytä metsästyskorttia** eikä **metsästysoikeutta**. Oikeus pyydystää ja tappaa rauhoittamattomia eläimiä on siis alueen omistajalla tai haltijalla. Tämä oikeus näillä on silloinkin, kun metsästysoikeus on vuokrattu toiselle. Vuokrasopimuksessa kyllä voidaan tästäkin asiasta sopia, mutta jos nimenomaista mainintaa ei ole, ei metsästysoikeuden haltija voi tästä asiasta päättää tai määrätä. Metsästysoikeuden haltijalla on kyllä oikeuteensa perustuen alueellaan lupa pyydystää tai tappaa rauhoittamattomia eläimiä, jollei sitä ole vuokrasopimuksessa kielletty. Sama oikeus on myös metsästysluvan saaneella.

Jos rauhoittamaton eläin tavataan rakennuksessa tai pihapiirissä, on myös rakennuksen omistajalla tai haltijalla rauhoittamattoman eläimen pyydystämis- ja tappamisoikeus. MMM:llä on oikeus päättää myös ilman alueen tai rakennuksen omistajan tai haltijan lupaa, että rauhoittamattomia eläimiä voidaan pyydystää tai tappaa eläintautien ehkäisemiseksi, muista ter-

veydellisistä syistä, yleisen turvallisuuden varmistamiseksi tai huomattavan omaisuutta uhkaavan vahingon torjumiseksi määrättynä aikana ja tietyllä alueella. (ML 48)

Rauhoittamattomat eläimet

Rauhoittamattomia eläimiä ovat: **nisäkkäistä** metsämyyrä, vesimyyrä, kenttämyyrä, peltomyyrä, lapinmyyrä, isometsähiiri, isorotta ja kotihiiri eli 8 nisäkäslajia.

Villiintynyt kissa kuuluu myös rauhoittamattomiin eläimiin ja sen kohdalla noudatetaan, mitä rauhoittamattomista eläimistä on säädetty.

Linnuista rauhoittamattomiin eläimiin kuuluvat: varis, harakka, harmaalokki, merilokki, kesykyyhky ja räkättirastas. Näillä kaikilla on kuitenkin lisääntymiskaudella rauhoitusaikoja. Korppi kuuluu myös **poronhoitoalueella** rauhoittamattomiin lintuihin ja silläkin on lisääntymisajan rauhoitusaika. Muualla maassa se on kokonaan rauhoitettu metsästyslailla.

Aikaisemmin vahinkolintuihin lukeutuneet närhi, naakka ja varpunen ovat luonnonsuojelulailla rauhoitetut. (ML 5, LL 38)

Rauhoittamattomien eläinten pyydystäminen ja tappaminen on suoritettava samalla varovaisuudella ja huolellisuudella kuin riistaeläimen metsästyskin. Pyydystämisestä ja tappamisesta ei saa aiheutua vaaraa ihmisille, kotieläimille, riistaeläimille, rauhoitetuille eläimille tai vahinkoa toisen omaisuudelle. (ML 49)

Kielletyt pyyntivälineet ja -menetelmät

Kiellettyjä pyyntivälineitä ja -menetelmiä ovat *räjähteet, myrkyt ja myrkytetyt tai tainnuttavaa ainetta sisältävät syötit, tainnuttavat ja tappavat sähkölaitteet, peilit ja muut häikäisylaitteet, lintuliimat ja lintuverkot, automaattiset aseet ja sellaiset itselataavat aseet, joiden lippaaseen mahtuu enemmän kuin kolme (3) patruunaa*. **Rauhoittamattomien lintujen ampumiseen ei saa käyttää sellaista itselataava asetta, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin 2 patruunaa**. (Ma 16)

Eläviä eläimiä ei saa käyttää houkuttimena. Kiellettyjä ovat yleisvaaralliset pyyntimenetelmät, kuten *haudat ja ansat joihin on sijoitettu keihäs tai ampuma-ase* sekä muut vastaavanlaiset pyydykset. Kiellettyjä ovat myös sellaiset raudat, jotka eivät heti tapa eläintä. (ML 33, 49)

Ääntä synnyttävät koneelliset laitteet

Rauhoittamattomien lintujen pyydystämisessä **ei saa käyttää** ääntä synnyttävää koneellista laitetta.

Näitä laitteita ovat esimerkiksi **nauhurit, radiot, herätyskellot, moottorisahat** jne. Ma 14 a.)

Jos vahingon estämiseksi on tarpeen eikä ole muuta tyydyttävää ratkaisua vahingon estämiseksi, riistanhoitopiiri voi antaa luvan edellä mainittujen laitteiden käyttämiseen.

Myrkyt ja tainnuttavat aineet

Poikkeuksen näihin kiellettyihin pyyntimenetelmiin tekee **myrkky ja myrkytetyt tai tainnuttavaa ainetta sisältävät syötit**, joita saadaan käyttää edellä lueteltujen rauhoittamattomien myyrien, hiirien ja rottien pyyntiin. Ainetta saa käyttää kuitenkin vain rakennuksessa, pihapiirissä, puutarhassa, turkistarhassa, kaatopaikoilla ja kalanviljelyslaitoksilla. Myrkyt ja myrkytetyt syötit on aina asetettava siten, etteivät ne aiheuta vaaraa ihmisille tai muille eläimille. (ML 49, MA 15)

Moottorikäyttöiset ajoneuvot

Moottorikäyttöisillä kulkuneuvoilla ei saa rauhoittamattomiakaan eläimiä hätyyttää tai jäljittää, ei myöskään aluksella tai veneellä moottorin käydessä. Niitä ei myöskään saa **ampua** näistä kulkuneuvoista eikä aluksesta ja veneestä moottorin käydessä. Ampuminen on myös kiellettyä välittömästi pysäyttämisen jälkeen 100 metriä lähempänä moottorikäyttöistä ajoneuvoa. Nämä säännökset koskevat siis samalla tavalla riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä.

Maantie ja rautatie

Maantien ja rautatien yli tai ampujan tai rauhoittamattoman eläimen ollessa tällaisella tiellä on ampuminen kielletty. Samoin on kielletty tällaisella tiealueella muunkinlainen pyynti. Pyyntioikeus vain valtiolla.

Poikkeukset

MMM voi antaa luvan käyttää räjähteitä, myrkkyjä ja tainnuttavia aineita, tainnuttavia tai tappavia sähkölaitteita peilejä ja muita häikäisylaitteita, linnunliimoja ja lintuverkkoja, kiellettyjä aseita, käyttää eläviä eläimiä houkuttimena sekä käyttää rautoja, jotka eivät heti tapa. (ML 49). Useimpiin menetelmiin luvan saanti on varmasti harvinaista, mutta joissakin tapauksissa voi tulla kyseeseen ministeriön luvalla esim. myrkyn tai tainnuttavan aineen käyttö varisten ja lokkien vähentämiseen. (Ma 49)

Riistanhoitopiiri voi antaa luvan poiketa rauhoitettujen lintujen pesintärauhoituksesta ja rauhoitettujen lintujen pyynnistä kielletyillä ääntäsyynnyttävillä koneellisilla laitteilla.

Luvalliset pyyntimenetelmät (Ma 14 a.)

Luvallisia pyyntimenetelmiä ovat **heti tappavat raudat**, joilla voidaan pyydystää vain rauhoittamattomia nisäkkäitä eli myyriä, hiiriä, rottia ja villiintyneitä kissoja. (MA 10)

Elävänä ja eläintä vahingoittamatta pyydystävää **loukkua** saa käyttää kaikkien rauhoittamattomien eläinten pyydystämiseen. Loukun on oltava lisäksi sellainen, että eläin mahtuu siellä makaamaan ja seisomaan luonnollisessa asennossa. Loukun käyttäminen on järjestettävä siten, että ainakin kerran vuorokaudessa voidaan todeta, onko eläin mennyt pyydykseen. (MA 11)

Sellaista **rihlattua ampuma-asetta, joka patruunan osumaenergialtaan piipunsuusta mitattuna on vähintään 150 joulea, saa käyttää kissan ja rauhoittamattomien lintujen ampumiseen. Haulikkoa**, jonka kaliiperi on 10–36, saa käyttää samoin kissan ja rauhoittamattomien lintujen ampumiseen. (MA 21)

Rauhoittamattomien lintujen ampumiseen **ei kuitenkaan saa käyttää** sellaista itselataavaa asetta, jonka lippaaseen sopii enemmän kuin 2 patruunaa. (Ma 14 a.)

Rihlattu pistooli, jonka osumaenergia on vähintään tuo 150 Joulea piipunsuussa, soveltuu myös rauhoittamattomien eläinten ampumiseen.

Ilmakivääri ei ole ampuma-ase eikä sitä saa käyttää minkään eläimen ampumiseen.

Jousiasetta voi käyttää kaikkien rauhoittamattomien eläinten ampumiseen. Mitään teho- tai jännitysvoimavaatimuksia ei kuitenkaan rauhoittamattomille eläimille ole. Myös **varsijousen** käyttö on sallittua rauhoittamattomien eläinten ampumiseen. (Metsästyksessä varsijousen käyttö on kiellettyä.) (Ma 20)

Keinotekoiset valolähteet ja kaikki yöammuntaa varten tarkoitetut tähtäyslaitteet ovat luvallisia kaikkien rauhoittamattomien eläinten pyynnissä. Tämä koskee myös villiintynyttä kissaa.

Kaasulla ja savulla tappaminen on kaikkien rauhoittamattomien eläinten kohdalla luvallista. (ML 49)

Myrkyt ja tainnuttavat aineet ovat sallittuja rauhoittamattomien myyrien, hiirien ja rottien pyynnissä. (ML 49)

Seuraamukset

Metsästyslain muutoksissa 1.9.2002 siirtyi rauhoittamattomienkin eläinten osalta eräitä seuraamussäännöksiä rikoslakiin. Luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä tuomitaan rangaistukseen RL 28 luvun 10 §:n mukaan.

Jos rauhoittamattoman eläimen pyynnissä on tahallisesti menetelty vastoin ML 49 §:n kieltoa tai ML 50 §:n nojalla asetuksella annettua säännöstä, **on** pyyntiin käytetty ampuma-ase **tuomittava** RL 10 luvun 4 §:n mukaisesti valtiolle menetetyksi.

Kuolleena löytynyt rauhoittamaton eläin

Kuolleena löytyneen rauhoittamattoman eläimen saa pitää löytäjä. (ML 86)

Kissa

Kissa tunnetaan metsästyslaissa rauhoittamattomien eläinten veroisena. Metsästyslaki tarkoittaa kuitenkin aina **villiintynyttä kissaa**. Tällaisena voidaan lähinnä pitää kissaa silloin, kun se **hankkii ravintonsa luonnosta oman pihapiirinsä ulkopuolelta. Toisin sanoen se elää villinä. Kotikissa ei lukeudu** rauhoittamattomiin eläimiin, vaan se on kotieläin ja lemmikkieläin, jota ei saa tappaa. (ML 5)

Lisäksi kotieläimeksi otetusta kissasta säädetään, että sitä **ei saa jättää heitteille tai hylätä**. Omistajan on pidettävä eläimestään huoli. Tällaisesta kissasta muodostuu hyvin nopeasti villiintynyt kissa. (ML 85)

Heitteillä oleva eläin tarkoittaa joko koditonta lemmikkieläintä tai sellaista lemmikkieläintä, joka on omistajansa tai haltijansa kotipiirin rajojen ulkopuolella, eikä kenenkään muun omistajan tai haltijan hallinnassa tai suorassa valvonnassa. Näin todetaan Asetuksessa 49 / 92 lemmikkieläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen voimaansaattamisessa/Lemmikkieläinten suojelua koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa.

Koiran pitäminen ja koiraan liittyvä säännöstö

Koirankäyttö ja metsästys

Koiran pitäminen ja siihen liittyvä koulutus ja muu toiminta on metsästystä vain, jos toimintaan liittyy **pyyntitarkoitus**. Mikäli kyseessä ei ole pyyntitarkoitus, ei toiminta voi olla metsästystä. Poikkeuskin sääntöön löytyy: Henkilö, joka toimii **metsästäjän apuna koiran ohjaajana** ei tarvitse metsästyskorttia, vaikka toimintaan liittyykin pyyntitarkoitus.

Metsästysoikeuteen kuuluu koiran käyttäminen metsästyksessä ja tietenkin myös oikeus koiran kouluttamiseen ja irti pitämiseen alueella. Metsästysoikeuden haltija ei kuitenkaan voi alueellaan päättää ulkopuolisten henkilöiden koiran pitämisestä silloin, kun se ei ole metsästystä. Maanomistajalla on oikeus päättää esim. koiran kouluttamisesta omalla maallaan, vaikka olisikin luopunut metsästysoikeudestaan esim. vuokraamalla alueen metsästysseuralle. Maanomistaja voi antaa luvan seuran ulkopuoliselle henkilölle kouluttaa koiraa alueella. Samoin hän voi määrätä alueellaan vuokralaisenkin koiran koulutuksesta 1.3.–19.8. välisenä aikana, koska kouluttamisessa ei ole kyse metsästyksestä. Uusia metsästysvuokrasopimuksia tehtäessä onkin syytä **sopia myös koiran pitämiseen liittyvistä asioista** niin, että päätösvalta kuuluu metsästysoikeuden haltijalle.

Esimerkiksi Metsästyslain 8. §:n mukaiseen kunnassa asuvan **oikeuteen metsästää kotikuntansa valtion maalla ei kuulu oikeus koiran kouluttamiseen** siksi, että kyseessä ei ole metsästys. Niinpä nämäkin kansalaiset joutuvat lunastamaan koiran kouluttamiseen Metsähallitukselta luvan.

Koiran kiinnipitovelvollisuus

Kaikkia ulkona olevia koiria on pidettävä **kytkettyinä** tai siten, että ne ovat välittömästi kytkettävissä **maaliskuun 1. päivästä elokuun 19. päivän loppuun**. (1.3.–19.8.)

Vieraalla alueella koira on kuitenkin aina pidettävä kytkettynä, jollei irtipitoon tai välittömästi kytkettävissä oloon ole maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan lupaa.

Poikkeuksia tiukkaan määräykseen kuitenkin on. Kiinnipitomääräys ei koske:

1) alueen omistajan tai haltijan luvalla pihamaalla tai puutarhassa taikka koiran pitämiseen varatulla aidatulla alueella olevaa koiraa;
2) viittä kuukautta nuorempaa koiraa;
3) paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä taikka muussa sen laatuisessa palvelutehtävässä olevaa koiraa eikä tähän tehtävään koulutettavaa koiraa; (Koulutus edellyttää maanomistajan lupaa)
4) poliisin, tullilaitoksen, puolustusvoimain tai rajavartiolaitoksen tehtävässä olevaa tai tehtävään koulutettavaa koiraa. (Koulutus edellyttää maanomistajan lupaa.)

Kiinnipitoajasta saadaan poiketa myös silloin, kun jonkin riistalajin metsästys on tuona aikana sallittua ja siihen käytetään **muuta kuin ajavaa koiraa**. (ML 51, 53)

Vieraalla alueella koira on oltava aina kytkettynä, jollei maanomistajan lupaa irtipitämiselle ole. (ML 53)

Koiran kouluttaminen ja koirakokeet

Luvallista on myös **kouluttaa kanakoiraa tai muuta lintukoiraa** kuitenkaan rauhoitettuja riistaeläimiä niiden **lisääntymisaikana häiritsemättä**. Lisääntymisajalla tarkoitetaan riistaeläinten soidinaikaa, pesimisvaihetta ja sitä ajanjaksoa, jolloin poikaset varttuvat lähes täysikasvuisiksi. Tuona aikana ei koira toisin sanoen voi olla riistaeläinten kanssa sellaisessa kosketuksessa, että eläimet häiriintyisivät millään tavalla. Vaikka viittä kuukautta nuorempi ajavan koiran pentu saakin olla irti, ei sitäkään saa kouluttaa tai pitää irti niin, että riistaa häiritään lisääntymisaikana. (ML 51)

Edelleen kiinnipitoajasta voi poiketa **riistanhoitopiirin luvalla pitää koiria irti koirakokeessa** tai **koiran kouluttamisessa**. Ehtona on silloinkin, että rauhoitettuja riistaeläimiä ei niiden lisääntymisaikana häiritä. (Ks. edellä)

Monet riistaeläimistä ovat rauhoitettuja myös varsinaisen koirien kiinnipitoajan ulkopuolella. Metsästyslaki antaa mahdollisuuden kouluttaa koiraa myös tällaisten rauhoitettujen riistaeläinten kanssa, kunhan niitä ei vahingoiteta.

Hirvieläinten rauhoituksen estämättä saadaan hirvieläinten metsästykseen käytettävän koiran **metsästyskokeita** järjestää tai tällaista koiraa **kouluttaa elokuun 20. päivän alusta joulukuun viimeisen päivän loppuun**.

Pienemmän riistan metsästykseen käytettävän koiran **metsä styskokeita** saadaan järjestää ja koiraa **kouluttaa** samoin **elokuun 20. päivän alusta helmikuun viimeisen päivän loppuun**. Noina aikoina tapahtuvaan koetoimintaan ja koulutukseen ei tarvitse hakea riistanhoitopiiriltä lupaa. (ML 52)

Kuten edellä todettiin, **koiran pitäminen irrallaan toisen alueella on aina ilman lupaa kiellettyä**. Luvan irtipitämiseen antaa maanomistaja jos kyseessä ei ole metsästys ja metsästysoikeuden haltija silloin, kun kyseessä on metsästys. Tästä asiasta on syytä kuitenkin sopia metsästysvuokrasopimuksessa.

Maanomistajan ja metsästysoikeuden haltijan oikeudet vieraaseen koiraan nähden

Maanomistajalla tai metsästysoikeudenhaltijalla on oikeus poistaa luvatta alueella oleva koira tai ottaa se talteen, koiraa kuitenkaan vahingoittamatta. Jos **koiran avulla metsästettäessä** ajo tai haukku poikkeaa vieraalle alueelle, saa se häiritsemättä ajaa tai haukkua siellä **puoli tuntia kerrallaan**. Jos koiran omistaja ei **tuona aikana** ole hakenut koiraansa pois, saa maanomistaja tai metsästysoikeuden haltija keskeyttää ajon tai haukun ja tilanteen mukaan myös ampua ajossa tai haukussa olevan riistaeläimen, sekä ottaa koiran talteen tai poistaa sen alueeltaan. **Koiraa ei saa vahingoittaa**.

On kuitenkin huomattava, että **koira saa** eräissä tapauksissa **olla irti vieraalla alueella** ilman lupaa **milloin vain**. Tämä koskee paimentamis-, opas- tai vartiointitehtävässä tai muussa sen laatuisessa palvelutehtävässä ja poliisin, tullin, puolustusvoimain ja rajavartioston tehtävässä olevaa koiraa. **Koiran kouluttamiseen toisen maalla näissäkin tapauksissa tarvitaan lupa**. (ML 51, 53)

Metsästyksen valvojan oikeudet koiranpidon valvonnassa

Poliisilla, rajavartiolaitoksen ja tullin viranomaisella ja riistanhoitoyhdistyksen vartijalla on toimialueillaan oikeus ottaa luvattomasti irrallaan oleva koira talteen 1.3.–19.8. välisenä aikana. Sama oikeus on valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovilla virkamiehillä ja omalla alueellaan maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla muinakin aikoina. (ML 54)

Muilla kansalaisilla ei koiran talteenotto-oikeutta ole, jollei siihen ole maanomistajan tai metsästysoikeuden haltijan valtuutusta 20.8.–28.2. välisenä aikana.

Koiran tappaminen

Koiran tappamiseen on oikeus vain poliisilla, rajan ja tullin virkamiehillä ja riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvartijoilla toimialueillaan. Heilläkin oikeus on vain kahdessa tapauksessa. Jos koira tavataan heidän toimestaan **toistuvasti** irrallaan luvatta **1.3.–19.8.** välisenä aikana **eikä hän saa sitä kiinni** tai, jos koira on **repimässä** kiinniottamaansa **hirvieläintä**, eikä hän saa sitä kiinni. Sama oikeus heillä on ottaa kiinni 1.1.–28.2. välisenä aikana hirvieläimen metsästykseen käytetty koira sitä luvattomasti koulutettaessa tai näille koirille järjestetyssä luvattomassa metsästyskokeessa ja mikäli heidän toimestaan **tavataan toistuvasti** tällainen koira koulutuksessa tai kokeessa, eivätkä he saa sitä kiinni, on myös **oikeus tappaa** koira. (ML 54)

Poronhoito ja koiran tappaminen

Poronhoitoalueella metsästettäessä tapahtuu silloin tällöin koirien kanssa ikävyyksiä. Koiran käyttäjällä onkin kova vastuu siitä, etteivät hän eikä koira syyllisty poronhoitolain mukaisesti **porojen pelotteluun**

taikka niiden vahingoittamiseen. Lain mukaan porojen pelottelu on kiellettyä. Pelottelemisesta poronomistajalle ja paliskunnalle aiheutunut vahinko ja haitta on korvattava. **Pelotteluksi katsotaan** sekä tahallinen että huolimattomuudesta tai varomattomuudesta tuottamuksellisesti tapahtunut pelottelu. Vahinkojen estämiseksi tapahtunutta karkottamista ei kuitenkaan katsota pelotteluksi.

Jos **koirien kiinnipitoaikana** tavataan isännätön koira (isäntä ei mukana) ajamasta poroja niiden laitumella saa metsästystä valvova viranomainen **tappaa** koiran. Tappamisoikeus on myös poronomistajalla ja poropaimenella oman paliskuntansa alueella.

Jos koira tavataan **muuna kuin varsinaisena kiinnipitoaikana** repimässä poroa, saavat edellä mainitut henkilöt sen tappaa silloinkin.

Molemmissa tapauksissa on tietysti pyrittävä ensin käyttämään lievempiä keinoja. Koiraa ei saa tappaa jos se saadaan kiinni tai vahinko voidaan muutoin estää.

Kiinniotosta tai tappamisesta on **välittömästi** ilmoitettava poliisille. (PoronhL 42, 47)

Koiran talteenottamiseen liittyvät toimenpiteet

Jos vieraalla alueella luvattomasti ollut koira tai koirien kiinnipitoaikana luvattomasti irti ollut koira on otettu talteen, on siitä **välittömästi ilmoitettava koiran omistajalle tai** mikäli tämä ei ole tiedossa, **poliisille**.

Koiran omistajan on **lunastettava** koiransa takaisin kiinniottajalta **kymmenen** (10) **päivän** kuluessa siitä, kun ilmoitus hänelle tehtiin tai **15 päivän** kuluessa siitä kun asiasta ilmoitettiin poliisille. Mikäli koiraa ei näihin määräaikoihin mennessä noudeta, talteenottaja saa koiran omakseen ja voi menetellä sen kanssa miten tahtoo. Entisellä omistajalla on kuitenkin lakiin perustuva oikeus lunastaa koira talteenottajalta niin kauan, kuin koira on tämän hallussa.

Lunastusmaksu koiran talteenottajalle on kulloinkin voimassa olevan riistanhoitomaksun suuruinen. (ML 55)

Jos koiran on ottanut talteen **valtion viranomainen**, ei lunastusmaksua tarvitse suorittaa. Riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvartija ei ole viranomainen yleensä ja hänellä on oikeus periä talteenottomaksu. (ML 55)

Korvaus koiran haltuunotosta

Lunastusmaksun lisäksi koiranomistajan on suoritettava talteenottajalle, myös valtion viranomaiselle, korvaus koiran hoitamisesta.

Korvaus määrätään siten, että se kattaa koiran hoidosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisinä. Huomioon otettavia kustannuksia syntyy käytetystä työstä, hoitamista varten hankituista tarvikkeista ja asianmukaisesta osuudesta hoitoon käytetyistä tiloista hoitoaikana. Mitään markkamääräistä korvausta ei ole asetuksessa määrätty, vaan jokainen tapaus on laskettava edellä mainituin perustein erikseen. Koiran talteenottajan on hoidettava koiraa niin kuin eläinsuojelulakija asetus edellyttävät. (MA 32)

Eläinsuojeluasetus määrää koiran pidon tarkkaan. Tilapäistä koiran kytkentää lukuun ottamatta koiraa saa pitää ulkona tietylle paikalle kytkettynä vain käytössä olevan asuinrakennuksen välittömässä läheisyydessä. **Alle vuoden ikäistä koiraa** saa vain tilapäisesti pitää ulkona tietylle paikalle kytkettynä. Ulkona muutoin kuin tilapäisesti kytkettynä pidettävällä koiralla sekä koiratarhassa pidettävällä koiralla on oltava mahdollisuus päästä asianmukaiseen koppiin tai muuhun tarkoituksenmukaiseen lepopaikkaan, jossa sillä on riittävä suoja sääoloja vastaan. (El.as 21)

Koiratarhan koossa on otettava huomioon koiran tai koirien rotu, koko ja lukumäärä.

Koiran liikunnantarpeen tyydyttämisestä on huolehdittava. (El.as. 21)

Koiran **kaulapannan** tulee olla riittävän leveä ja ympärysmitaltaan säädettävissä. Panta ei saa olla kuristava.

Kun koira pidetään kytkettynä, on kytkemiseen käytettävän laitteen tai välineen oltava sellainen, että se ei vahingoita eläintä. Kytkemiseen käytettävä laite tai väline on sovitettava ja säädettävä siten, että se on eläimelle sopiva ja antaa tarpeellisen ja turvallisen liikkumisvapauden. (El.as. 15)

Koiran käyttäminen metsästyksessä

Koiran käyttöä metsästyksessä pyyntimenetelmänä ei ole kovin paljon säädelty. **Kiellettyä** on kuitenkin käyttää **ajavaa** koiraa metsästykseen 1.3.–19.8. välisenä aikana. Ei myöskään ajavan koiran kouluttaminen tule kyseeseen tuolloin. Myöskin riistanhoitopiirin luvat ovat ilmeisen tiukassa noihin toimintoihin. Hirvieläinten metsästyksessä ei saa käyttää **kytkemättömänä** sellaista ajavaa koiraa, jonka **säkäkorkeus** on **yli 28 senttimetriä**. Kaikki muut koirat ovat soveliaita hirvieläinten metsästykseen. (ML 51, MA 12)

Metsäkauriin metsästyksessä saa käyttää tällaista ajavaa koiraa kytkemättömänä vasta syyskuun viimeisestä lauantaista lähtien metsäkauriin metsästyskauden loppuun eli tammikuun viimeiseen päivään asti. (ML 51, Ma 12)

Todettakoon vielä tässä yhteydessä, että riistaeläimen **ampuminen vieraan koiran ajosta tai haukusta** on **laillisen metsästyksen häiritsemistä** ja sellaisenaan kiellettyä (ML 31).

Koiran käyttämistä ei ole säädetty missään pakolliseksi, mutta noutavan koiran käyttö kaikessa linnustuksessa on erittäin suositeltavaa. Koiran irtipitoa voidaan rajoittaa tai kieltää vaarallisten eläintautien, kuten raivotaudin eli rabieksen varoalueella. **MMM:n eläinlääkintäosasto on määrännyt**, että koko maassa metsästykseen käytettävät koirat on **rokotettava** raivotautia vastaan vähintään **joka toinen vuosi**. **Luolakoirametsästyksessä** käytettävät koirat on rokotettava **vuosittain**. Maassamme on viimeksi todettu raivotautia 1989. Metsästyskoirien raivotautirokotusten laiminlyönti on säädetty rangaistavaksi teoksi. Rokotustodistus tulee olla koiraa irrallaan käytettäessä mukana.

Seuraamukset metsästyslakia rikottaessa

Seuraamuslajit

Metsästyslain nojalla annettujen määräysten, kieltojen ja säännösten rikkomisista on säädetty useita lajeja eri rangaistuksia. Rangaistukset ovat yleensä sakkoa, mutta törkeimmissä rikoksissa seuraamuksena voi olla myös vankeusrangaistus. Rikos- ja rikkomuslajit jakaantuvat seuraavasti:

- **metsästysrikos**, seuraamuksena sakkoa tai enintään 2 vuotta vankeutta. (ML 72, RL 48 a 1 §)
- **laittoman saaliin kätkeminen**, seuraamuksena sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta. (ML 76, RL 48 a 4 §.)
- **metsästysrikkomus**, seuraamuksena sakkoa (ML 74)
- **metsästyslain säännösten rikkominen**, seuraamuksena sakkoa (ML 75)
- **luvaton pyynti**, ML 76, rangaistus RL 28. luvun 10.:n mukaan, seuraamuksena sakkoa
- **luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti**, ML 77, RL 28 luku 10 §, seuraamuksena sakkoa

Varsinaisen rangaistuksen lisäksi voidaan määrätä myös muita seuraamuksia. Tällaisia ovat:

- **metsästyskielto**, johon voidaan määrätä määräajaksi, jos henkilö on tuomittu rangaistukseen metsästysrikoksesta (ML 78, RL 48 a luku 6 §.)
- **korvaus metsästysoikeuden haltijalle** (ML 79) tapauksessa, jossa riistaeläin on metsästetty ilman alueen metsästysoikeuden haltijan lupaa
- **korvaus luvattomasta metsästyksestä metsästysoikeuden haltijalle** syyllistyttäessä luvattomaan pyyntiin rikoslain mukaisesti (RL 28:10)
- **menettämisseuraamus virallisen syytteen alaisissa asioissa** tapauksissa, jolloin alueen metsästysoikeuden haltijalla ei ole oikeutta metsästää tai ottaa riistaeläintä haltuunsa. Tällöin saalis menee valtiolle, samoin **pyyntilupamaksu**, jollei sitä ole jo maksettu, sekä; (ML 80, RL 10 luku)
- **kun rikos on tapahtunut**, voidaan tekoväline (metsästykseen käytetty ase, pyyntilaite ja muu tekoväline) tuomita valtiolle menetetyksi. (RL 10 luku, (ML 80)
- **laittoman pyyntivälineen** menetys eräissä tapauksissa (ML 81, MA 42, RL 10 luku)

Syyteoikeus ns. asianomistajarikoksissa on vain sillä, jonka oikeutta on metsästyslain vastaisesti loukattu.

Rangaistussäännöksissä on eritelty lainvastaiset teot ja nimetty samalla mistä rikkomuslajista on kysymys.

Metsästysrikokset

Metsästysrikoksia ovat seuraavat teot: (ML 72, RL 48 a luku 1 §):

Joka **tahallaan** tai **törkeästä huolimattomuudesta**

1) harjoittaa metsästystä siten, että sillä aiheutetaan vaaraa tai vahinkoa ihmiselle tai toisen omaisuudelle (ML 20)
2) rikkoo aluehallintoviraston yleisen turvallisuuden vuoksi antamaa alueellista metsästyskieltoa tai rajoitusta (ML 23)
3) pyyntitarkoituksessa hätyyttää tai jäljittää riistaeläintä ilma-aluksella tai moottorikäyttöisellä ajoneuvolla (tähän kuuluu myös tahallinen riistaeläimen päälleajaminen ja välitön apuna käyttö lähestymiseen ML 32) tai pyyntitarkoituksessa hätyyttää tai jäljittää riistaeläintä aluksella tai veneellä moottorin käydessä.
4) ampuu riistaeläimen edellä mainituista ajoneuvoista tai niiden suojasta sekä aluksesta tai veneestä moottorin käydessä.
5) ampuu riistaeläimen 100 metriä lähempänä edellä mainittuja ajoneuvoja välittömästi pysäyttämisen jälkeen, tai riistaeläimen ampuminen aluksesta tai veneestä moottorin käydessä. (ML 32)
6) käyttää metsästyksessä lain 33 §:n 1 ja 2 momentissa kiellettyjä pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä.
7) metsästää riistaeläintä rauhoitusaikana. (ML 37)
8) metsästää riistaeläintä vastoin riistanhoitopiirin kieltoa tai rajoitusta. (ML 38)
9) metsästää ilman (riistanhoitopiirin) pyyntilupaa.
10) metsästää karhua itäisellä tai läntisellä poronhoitoalueella rikoen määrätty kiintiötä (ML10, MA 5)

Laittoman saaliin kätkeminen

Laittoman saaliin kätkeminen on kyseessä silloin, kun joku **tahallaan kätkee, hankkii, kuljettaa, välittää tai kauppaa** metsästysrikoksella (edellä luetellut tapaukset) saatua saalista, vaikka **tietää**, että saalis on metsästysrikoksella saatua. (ML 76, RL 48 a 4)

Metsästysrikkomukset

Metsästysrikkomuksia ovat seuraavat teot: (ML 74)
Joka **tahallaan** tai **huolimattomuudesta**:

1) ampuu eläintä 150 metriä lähempänä asuttua rakennusta ilman nimenomaista lupaa (ML 25) As.om.rik.
2) etsii riistaeläintä toisen pihasta tai puutarhasta ilman nimenomaista lupaa (ML 25) As.om.rik.
3) kulkee metsästystarkoituksessa toisen viljelyksellä ennen kuin sato on korjattu tai koottu, ilman nimenomaista lupaa; (ML25) As.om rik.
4) ampuu riistaeläintä yleisen tien tai rautatien yli tai eläimen tai ampujan ollessa tällaisella tiellä. (ML 25)
5) ampuu metsäkanalintua sen tai ampujan ollessa yksityisellä tiellä. (Metso, teeri, pyy, riekko, kiiruna) (ML 25)
6) metsästää sallituilla raudoilla sellaisia riistaeläimiä, joita ei saa raudoilla pyydystää. (MA 10)
7) käyttää kielletyn mallisia hetitappavaksi tarkoi-

tettuja rautoja. (MA 10)

8) käyttää ansoja muun kuin riekon ja kiirunan pyyntiin (MA[2])
9) käyttää ansoja muualla, kuin Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa. (MA 10[2])
10) käyttää sallittua loukkua muun kuin asetuksessa mainitun riistaeläimen pyyntiin. (MA 1)
11) käyttää kielletyn mallista loukkua. (MA 11)
12) käyttää jalkanarua muun kuin ketun pyydystämiseen. (MA 11[2])
13) käyttää jalkanarua lumettomana aikana. (MA 11[2])
14) jättää toteamatta vuorokausittain, onko eläin mennyt loukkuun. (ML[3])
15) käyttää kielletyn mallista jalkanarua. (Ma 11)
16) käyttää hirvieläimen metsästyksessä kytkemättömänä yli 28 senttimetrin säkäkorkuista ajavaa koiraa tai käyttää sallittua ajavaa koiraa metsäkauriin metsästykseen 1.9.– syyskuun viimeinen perjantai välisenä aikana. (ML 30, MA 12)
17) ajaa karhun pesästä. (MA 13)
18) ampuu karhun pesältä tai haaskalta tai sellaiselta pellolta, jolta satoa ei ole korjattu. (MA 13)
19) käyttää karhun metsästyksessä apuna ravintoon liittyvää houkutinta. Myös haaska on ravintohoukutin, samoin karhun itsensä tekemä haaska. (MA 13)
20) käyttää riistaeläimen ampumiseen sellaiseen eläimeen soveltumatonta ampuma-asetta tai patruunaa. (MA 16–19)
21) käyttää sallittua jousiasetta muun kuin asetuksessa lueteltujen riistaeläinten ampumiseen. (MA 20)
22) käyttää kiellettyä jousiasetta, mm varsijousi. (MA 20)
23) käyttää riistaeläimen ampumiseen kiellettyä nuolimallia MA 20)
24) rikkoo piisamin tai majavan asutun pesän. (MA 26)
25) rikkoo piisamin tai majavan asuttuun pesään liittyvään padon tms. muulloin kuin 15.6.–15.9. välisenä aikana. (MA 26)
26) rikkoo piisamin tai majavan asuttuun pesään liittyvän padon tms. ilman riistanhoitopiirin lupaa muuna kuin edellä mainittuna aikana. (MA 26)
27) rikkoo piisamin tai majavan pesän ilman riistanhoitopiirin lupaa 1.8.–31.8. välisenä aikana vahinkojen estämiseksi.
28) ei käytä hirvieläinten metsästyksessä selvästi näkyvää punaista tai oranssinpunaista päähinettä tai päähineen suojusta ja väriltään samantapaista liiviä tai muuta vastaavaa vaatekappaletta. Ei koske metsäkauriin metsästystä. (MA 22)
29) kuljettaa metsästysasetta ilman luvallista tarkoitusta toisen alueella ilman suojusta/ladattuna. (ML 35) As.om.rik.
30) kuljettaa metsästysasetta ilma-aluksessa ja/tai moottorikäyttöisessä ajoneuvossa, aluksessa tai veneessä moottorin käydessä ilman suojusta/ladattuna muualla kuin suojatussa tilassa. (ML 35) Huom!!! Kuljettaa ampuma-asetta ladattuna/lataamattomana ilman suojusta muualla kuin suojatussa tilassa (Ampuma-aserikkomus AL 106, 103)
31) kuljettaa metsästysasetta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla ilman poliisipiirin päällikön lupaa yleisen tai yksityisen tien ulkopuolella (ML 35) tai kuljettaa metsästysasetta moottorikäyttöisellä ajoneuvolla maastossa noudattamatta poliisipiirin päällikön antamassa luvassa edellytettyjä ehtoja. (ML 35)
32) poromiehenä kuljettaa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla yleisen tai yksityisen tien ulkopuolella sellaista metsästysasetta, joka ei täytä asetuksessa edellytettyä vähimmäisvaatimusta, tai kuljettaa metsästysasetta ilman poliisipäällikön lupaa. (ML 35, Ma 45)
34) järjestää hirvieläimen metsästyksen ilman metsästyksen johtajaa. ML 28
35) metsästää vastoin metsästyksen johtajan antamia määräyksiä. (ML 28)
36) metsästää vastoin hirvieläimen pyyntilupaan merkittyjä ehtoja. (ML 30)
37) hirvieläinten metsästyksen johtajana ei suorita metsästyksen johtajalle säädettyjä tehtäviä. (ML 30 ja MA 23)
38) metsästää vaikka ei ole suorittanut riistanhoitomaksua. (Laki rhm 1)
39) toimii hirvieläinten metsästyksen johtajana vaikka ei ole suorittanut riistanhoitomaksua. (Laki rhm 1)
40) toimii ampujana hirvieläinten tai karhun metsästyksessä, vaikka ei ole suorittanut ampumakoetta.
41) laiminlyö metsästyskortin (riistanhoitomaksukuitin) tai ampumakoetodistuksen esittämisen määräaikaan (7 vrk) mennessä. (ML 78)
42) metsästää vastoin oikeuden määräämää metsästyskieltoa. (ML 78)
43) toimii hirvieläinten metsästyksen johtajana vastoin oikeuden määräämää metsästyskieltoa. (ML 78)
44) syyllistyy metsästysrikokseen huolimattomuudesta. (ML 74[2])
45) häiritsee metsästystä tai saattaa pyyntivälineen toimintakunnottomaksi estääkseen tai vaikeuttaakseen pyyntiä. (ML 31) As.om.rik.
46) käyttää ääntä synnyttävää koneellista laitetta apuna asetuksessa mainittujen riistaeläinten metsästyksessä (ML 34, Ma 14 a)
47) käyttää itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin 2 patruunaa, apuna asetuksessa mainittujen riistaeläinten metsästyksessä. (ML 34, Ma 16, 5. mom.)
48) menettelee vastoin 30 §:n nojalla annetun asetuksen hirvieläimen pyyntilupaa koskevaa säännöstä tai asetuksen nojalla hirvieläimen pyyntilupaan liitettyä ehtoa (ML 74)
49) Metsästysrikoksiksi mainitut teot (RL 48 a 1 §), mikäli ne katsotaan tapahtuneeksi lievennettyjen asianhaarain vallitessa.

Kyseeseen saattaa tulla vielä muitakin metsästysrikkomuksia.

Metsästyslain säännösten rikkominen

Metsästyslain säännösten rikkomuksia ovat seuraavat: (ML 75)

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

1) vahingoittaa riistaeläintä tai häiritsee sen pesintää, poikasia tai soidinta rauhoitusaikana. (ML 37)
2) liikkuu riistansuoja-alueella vastoin annettua rajoitusta tai kieltoa. (ML 39)
3) laskee luontoon Ahvenanmaalta tuodun eläimen.
4) tuo maahan ja laskee luontoon uuden vierasperäisen riistaeläimen (ML 42)
5) myy kotimaasta pyydetyn metson, teeren, pyyn, kanadanhanhen, metsähanhen, heinätavin, allin, telkän, tukkakoskelon, isokoskelon samoin kuin niiden tunnitettavan osan tai niistä valmistetun tuotteen (Ma 31).
6) pyydystää tai tappaa kielletyllä tavalla rauhoittamattoman eläimen. (ML 49, 50)
7) käyttää hiirien, rottien ja myyrien pyyntiin myrkkyä kielletyllä tavalla. (MA 15)
8) ei noudata koiran kytkemisestä annettuja määräyksiä 1.3.–19.8. välisenä aikana ilman luvallista syytä. (ML 51)
9) käyttää ajavaa koiraa metsästyksessä 1.3.–19.8. (ML 51[3])
10) kouluttaa kanakoiraa tai muuta lintukoiraa 1.3.–19.8. välisenä aikana siten, että rauhoitettuja riistaeläimiä häiritään niiden lisääntymisaikana. (ML 51)
11) kouluttaa hirvieläinten metsästykseen käytettävää koiraa 1.1.–28.2. välisenä aikana. (ML 52)
12) toimii riistanhoitopiirin luvalla (koiran irtipidosta) tapahtuvassa koiran kouluttamisessa tai koirakokeessa niin, että rauhoitettuja riistaeläimiä häiritään niiden lisääntymisaikana. (ML 52)
13) kouluttaa hirvieläinten metsästykseen käytettävää koiraa tai koirakokeen pitäminen niin, että rauhoitettua riistaa vahingoitetaan 20.8.–31.12. välisenä aikana.
14) kouluttaa muuhun kuin hirvieläimen metsästykseen käytettävää koiraa tai koirakokeen pitäminen niin, että rauhoitettua riistaa vahingoitetaan.
15) pitää koiraa irti toisen alueella ilman lupaa. (ML 53) As.om.rik.
16) ottaessaan koiran talteen, ei ilmoita talteenotosta koiran omistajalle tai poliisille viipymättä.
17) hylkää tai jättää heitteille kotieläimeksi otetun kissan. (ML 85)
18) käyttää rauhoittamattomien lintujen ampumiseen itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin 2 patruunaa (Ma 16, 5 mom.)
19) käyttää rauhoittamattomien lintujen pyynnissä apuna ääntä synnyttävää koneellista laitetta (Ma 14 a.)
20) tappaa tai pyydystää rauhoittamattoman linnun sen pesimisrauhoituksen aikana.
21) Häiritsee harmaalokkikoloniaa (Ma 25)
22) häiritsee riistaeläintä sellaisella alueella, jolle ei ole metsästysoikeutta (ML 36, as.om.rik.)

Kyseeseen saattaa tulla vielä muitakin metsästyslain säännösten rikkomuksia.

Luvaton pyynti

Luvaton pyynti metsästyksessä on kyseessä silloin kun joku luvattomasti metsästää toisen metsästysalueella tai muuten ylittää lakiin, lupaan, sopimukseen tai päätökseen perustuvan metsästysoikeutensa. Virallinen syyttäjä ei kuitenkaan saa nostaa syytettä edellä mainitusta rikoksesta ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi. (ML 76) (RL 28:10)

Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti

Luvaton rauhoittamattoman eläimen pyynti on kyseessä silloin, kun joku tahallaan pyydystää tai tappaa sellaisen alueella, jolla hänellä ei ole tähän oikeutta. (RL 28 luku 10 §)

Metsästyskielto

Metsästyskielto on seuraamus metsästysrikoksesta. Jos joku on syyllistynyt metsästysrikokseen ja hänen katsotaan osoittaneen **ilmeistä piittaamattomuutta** lain noudattamisen suhteen, voi tuomioistuin määrätä hänet 1–5 vuodeksi metsästyskieltoon. Tuomitun on myös luovutettava metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle. Kiellon aikana hän ei voi metsästää eikä toimia hirvieläinten metsästyksen johtajana. Hänelle ei myöskään tuona aikana voida antaa uutta metsästyskorttia. Hänellä ei myöskään ole metsästyskortin suomaa vakuutussuojaa. Metsästyskielto astuu heti käräjäoikeuden päätöksen tultua voimaan muutoksen hausta huolimatta, kunnes asia on ratkaistu lainvoimaisesti. (ML 78, RL 48 a 6 §)

Korvaus metsästysoikeuden haltijalle

Korvaus metsästysoikeuden haltijalle tulee kysymykseen, kun joku on metsästänyt riistaeläimen ilman alueen metsästysoikeuden haltijan lupaa tai muutoin loukannut toisen metsästysoikeutta (luvaton metsästys) silloin, kun tuolla loukatulla itsellään olisi ollut oikeus ottaa kyseinen riistaeläin. Toisin sanoen silloin on tuon riistaeläimen metsästysaika ja että pyyntiluvan varaisen riistaeläimen kyseessä ollen, loukatulla metsästysoikeuden haltijalla on vastaava pyyntilupa. **Korvauksena** loukatulla on oikeus saada **valintansa mukaan** joko kyseinen riistaeläin tai sen arvo, jonka MMM määrittelee elävän riistan ohjeellisen arvon mukaisesti (MMM:n päätös 700/1993). Edellä selvitetyssä tilanteessa säilyy loukatun oikeus korvaukseen, vaikka luvattoman metsästyksen ohella lakia olisi muutoinkin rikottu. (ML 79)

Riistaeläimen menettämisseuraamus

Riistaeläimen menettämisseuraamus tulee kysymykseen silloin kun metsästäjä luvallisella alueella rikkoo metsästyslakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai riistaeläin on metsästetty rauhoitusaikana tai ilman pyyntilupaa. Saalis tuomitaan näissä tapauksissa aina valtiolle.

Jos saaliseläintä ei saada haltuun, tuomitaan sen arvo tai osa siitä valtiolle, maksettavaksi **elävän riistan** ohjeellisen arvon mukaisesti. (MMM:n päätös 700/93) Jos eläimen pyynti edellyttää **pyyntilupaa**, on myös pyyntilupamaksu suoritettava valtiolle, jollei sitä ole jo aikaisemmin suoritettu. (ML 80[1])

Saaliin arvo voidaan myös tuomita valtiolle menetetyksi niiltäkin osin, jota ei ole saatu takavarikoitua (RL 10 luku)

Metsästysvälineiden menettäminen

Metsästykseen käytettyjen aseiden, pyyntivälineiden ja muiden tekovälineiden menettäminen tulee kysymykseen silloin, kun metsästettäessä on rikottu tässä laissa olevia tai sen nojalla annettuja määräyksiä eli silloin kun rikos on tapahtunut. Päätöksen menettämisvaatimuksesta tekee virallinen syyttäjä harkintansa mukaan. Tekovälineet voidaan tuomita valtiolle menetetyiksi vaikka metsästyslaissa ei sellaista seuraamusta ole erityisesti säädetty. Mikäli omaisuutta ei syystä tai toisesta voida tuomita menetettäväksi, voidaan sen arvo eräissä tapauksissa tuomita valtiolle. (ML 80, RL 10 luku)

Metsästysrikoksen kyseessä ollen on ampuma-ase ja vaarallinen teräase aina tuomittava valtiolle menetetyksi. (ML 80, 3 mom. RL 10 luku)

Samoin menetellään, jos joku luvatta pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin ML 49 §:ssä säädettyä kieltoa tai ML 50 §:n nojalla annetun asetuksen säännöstä. (ML 80, ML 75, RL 10 luku)

Laiton pyyntiväline

Laiton pyyntiväline palautetaan sen omistajalle, jos hänet tiedetään ja jos tuo laiton pyyntiväline on vähäisin korjauksin muutettavissa lailliseksi tai sen osilla on käyttöarvoa. Muussa tapauksessa pyyntiväline hävitetään. Jos samainen pyyntiväline uudestaan laittomana otetaan talteen, se hävitetään.

Pyyntivälinettä ei kuitenkaan saa kuka tahansa ottaa talteen. Ainoastaan metsästyslain 88 §:ssä mainittu valvontaa suorittava henkilö voi ottaa talteen kielletyn tai kielletyllä tavalla tai luvattomasti asetetun **pyyntikuntoon viritetyn** pyyntilaitteen. Tällaisen pyyntilaitteen voi tehdä toimintakelvottomaksi, mutta sitä ei kuitenkaan vielä ensimmäisellä kerralla saa vahingoittaa.

Talteen otetusta pyyntivälineestä on viipymättä ilmoitettava poliisille ja/tai toimitettava se poliisin säilytettäväksi. (ML 81, MA 42) Laittomalla pyyntivälineellä ei tarkoiteta ampuma-aseita ja jousiaseita.

Kenelle saaliiksi saatu riistaeläin kuuluu?

Käytännön metsästyksessä tulee usein eteen tilanteita, joissa heti ei ole selvää, kenellä on oikeus ottaa pyydystetty riistaeläin haltuunsa. Asianosaisina voivat olla pyydystäjä itse, vieraan alueen metsästysoikeuden haltija ja valtio. Asia ei ole ongelmallinen sellaisen riistan kohdalla, joka ei tarvitse pyyntilupaa. Lähtökohta on se, että riistaeläin sen metsästysaikana kuuluu maanomistajalle tai sille, jolla on alueella metsästysoikeus.

Luvattomasti metsästetty riistaeläin

Jos joku **luvattomasti** on metsästänyt riistaeläimen toisen alueella, kuuluu eläin sille, jonka oikeutta on loukattu ja hän saa valita ottaako hän riistaeläimen vai sen elävän riistan arvon. Luvattoman metsästäjän on tyydyttävä ratkaisuun. Jos loukattu vaatii elävän riistan arvoa, jää saaliseläin pyytäjälle. Rauhoitusaikana pyydetty riistaeläin kuuluu aina valtiolle. (ML 79)

Kuolleena löydetty riistaeläin

Kuolleena löydetty riistaeläin kuuluu sen metsästysaikana metsästysoikeuden haltijalle ja rauhoitusaikana valtiolle. (ML 83)

Pyyntivälineeseen tarttunut toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin

Pyyntivälineeseen tarttunut, toisen alueelle kulkeutunut riistaeläin kuuluu metsästysoikeuden haltijalle. Tämä tulee kysymykseen esim. jalkanarun kanssa kettua pyydystettäessä. Pyyntiväline kuuluu tietenkin sen omistajalle. Mikään ei kuitenkaan estä luovuttamasta kettuakin hänelle. (ML 83)

Merialueella kuollut halli tai norppa

Merialueella kalanpyydykseen **kuollut** halli tai norppa kuuluu muusta poiketen kalanpyydyksen omistajalle. (ML 83)

Avuttomassa tilassa lopetettu eläin

Avuttomassa tilassa olevan eläimen lopettaminen eläinsuojelullisin perustein ei muuta tilannetta. Kuka tahansa voi lopettaa tällaisen riistaeläimen. Lopetettu eläin kuuluu metsästysoikeuden haltijalle, mutta rauhoitusaikana valtiolle.

Omalla alueella luvattomasti pyydystetty riista

Jos tällainen riistaeläin on metsästetty rauhoitusaikana tai sen metsästysaikana luvallisella alueella muuton **lakia** tai sen nojalla annettua määräystä tai kieltoa **rikkoen**, kuuluu eläin valtiolle. Mikäli eläintä ei saada valtion haltuun, on siitä maksettava valtiolle elävän riistan arvo. (ML 84, 83)

Tielle kaatunut tai kuollut eläin

Maantielle kaatunut, kuollut tai lopetettu riistaeläin kuuluu valtiolle. Yksityistielle kaatunut, kuollut tai lopetettu riistaeläin kuuluu tien kohdalla olevalle maanomistajalle tai metsästysoikeuden haltijalle. (ML 6, 83, 84 MTL 112)

Rauhoitusaikana tällainen riistaeläin kuuluu aina valtiolle.

Rauhoittamaton eläin

Pyydystetty **rauhoittamaton eläin** kuuluu tilanteen mukaan joko alueen omistajalle, alueen haltijalle, met-

sästysoikeuden haltijalle, metsästysluvan saajalle tai rakennuksen omistajalle tai haltijalle, eli sille, joka on sen laillisesti pyydystänyt, jollei muuta ole sovittu.

Luvattomasti pyydystetty rauhoittamaton eläin kuuluu yleensä maanomistajalle. Laittomin välinein tai tavoin pyydystetty rauhoittamaton eläin kuuluu maanomistajalle tai valtiolle samalla periaatteella kuin riistaeläinkin.

Pesimisrauhoitettuna tapettu rauhoitettu lintu kuuluu valtiolle.

Kuolleena löydetty rauhoittamaton eläin

Kuolleen rauhoittamattoman eläimen saa ottaa löytäjä. (ML 86)

Jättösarvet

Hirvieläimen jättösarvet kuuluvat löytäjälle. (ML 83)

Pyyntiluvan nojalla saatu eläin

Pyyntiluvan nojalla tapahtuvassa metsästyksessä eläimen haltuunotto on jo monimuotoisempaa. Erityisesti nämä asiat tulevat kysymykseen hirvieläinten metsästyksessä.

Jos **pyyntiluvanvarainen riistaeläin** (joita voivat olla eri syistä johtuen kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäkauris, hirvi, valkohäntäpeura, metsäpeura, euroopanmajava, karhu, susi, ahma, ilves, saukko, itämeren norppa, halli, kanadanmajava, villikani, rusakko, metsäjänis, kanadanhanhi, merihanhi, sepelkyyhky, peltopyy ja metsäkauris sekä kevätmetsästyksessä alli, haahkauros, telkkäuros, tukkakoskelon ja isokoskelon urokset) kaatuu toisen alueelle, saa tuo toisen alueen metsästysoikeuden haltija ottaa eläimen, mikäli hänellä on vastaava pyyntilupa. Jos hän ei sitä ota, kuuluu eläin sen pyydystäjälle.

Jos pyyntiluvan varainen eläin kaatuu sellaiselle toisen alueelle, jolla kenelläkään ei ole pyyntilupaa ja eläintä on laillisesti metsästetty, kuuluu eläin pyydystäjälle.

Jos pyyntiluvan varainen eläin kulkeutuu laillisen metsästyksen seurauksena haavoittuneena toisen alueelle ja se siellä eläinsuojelullisin perustein **lopetetaan**, ei lopettaminen vaikuta haltuunottoon, vaan se tapahtuu kuten edellä on selvitetty. Jos pyyntiluvan varainen eläin kaatuu laillisesti metsästettynä yksityiselle tielle, kuuluu eläin sille, jolla on pyyntilupa tien kohdalla olevalle alueelle tai pyytäjälle, jos kyseessä on eri henkilö tai alueella ei ole pyyntilupaa kenelläkään.

Jos tällainen eläin lopetetaan maantielle tai rautatielle eläinsuojelullisin perustein, ei se vaikuta haltuunottoon, vaan se tapahtuu kuten edellä on selvitetty, jollei mahdollisista vuokrasopimuksista muuta johdu. (ML 83, 84)

Jos metsästysoikeuden haltija ottaa pyyntiluvan varaisen eläimen itselleen silloin kun eläin toisen metsästämänä on kaatunut tai lopetettu hänen alueelleen, katsotaan eläin kuuluvaksi hänen pyyntilupaansa. Jos eläimen metsästäjä saa sen itselleen takaisin, kuuluu se luonnollisesti metsästäjän pyyntilupaan.

Lainsäätäjän tarkoituksena on, että riistaeläin pääsääntöisesti sen metsästysaikana jää metsästäjälle tai metsästysoikeuden haltijalle. Valtiolle se kuuluu vasta silloin, kun lakia on pyydystämisessä rikottu edellyttäen, että kenelläkään toisella ei ole oikeutta eläimen ottamiseen.

Ilmoitus pyyntiluvan nojalla kaadetusta eläimestä

Ilmoitus pyyntiluvanvaraisessa metsästyksessä tapahtuneesta riistaeläimen kaatumisesta ja lopettamisesta vieraalle alueelle on tehtävä **metsästysoikeuden haltijalle** joko suullisesti, puhelimitse tai muulla tavoin viimeistään seuraavana päivänä siitä, kun pyydystyksen kohteena ollut eläin on otettu haltuun. Paras tapa on kuitenkin, mikäli se käytännössä on mahdollista, tehdä ilmoitus jo ennen vieraalle alueelle menoa. **Jollei metsästysoikeuden haltijaa yrityksistä huolimatta tavoiteta on ilmoitus tehtävä poliisille**. Poliisille tehdystä ilmoituksesta lukien kahden vuorokauden kuluttua saa ampuja (= pyydystäjä, metsästäjä, pyyntiluvan saaja) pitää eläimen, vaikka naapurialueellakin olisi vastaava pyyntilupa. Jos metsästysoikeuden haltijalla on oikeus ottaa eläin ja hän sen ottaa, katsotaan hänen käyttäneen ampujan sijasta sitä vastaavan pyyntiluvan. (ML 83, MA 39)

Kolarissa kuollut ja / tai lopetettu eläin

Kolarissa kuollut tai sen johdosta lopetettu pyyntiluvan varainen eläin kuuluu sille, jolla on alueella pyyntilupa. Jos hän ei sitä huoli, mihin **ei ole velvollisuutta**, kuuluu eläin valtiolle.

Jos pyyntiluvan varainen eläin lopetetaan poliisin toimesta, kuuluu se siinäkin tapauksessa sille, jolla on alueella pyyntilupa tai, jos hän ei sitä huoli, valtiolle. (ML 83, 84)

Poliisin tuleekin tällaisissa tapauksissa **ilmoittaa** asiasta metsästykseen oikeutetulle, joka ratkaisee haluaako hän eläimen. Jos hän eläimen ottaa, kuuluu se hänen pyyntilupaansa. Jos edellä mainituissa tapauksissa ei ole pyyntilupaa kenelläkään, kuuluu eläin valtiolle.

Jos kolarissa kuollut tai lopetettu pyyntiluvan varainen riistaeläin kuolee tai lopetetaan maantielle, kuuluu eläin valtiolle (ML 6, MTL 112)

Muu riistaeläin

Jos pyyntiluvan nojalla ammutaan tai pyydystetään sellainen eläin, jota pyyntilupa ei oikeuta kaatamaan, kuuluu eläin valtiolle. Asia tietenkin käsitellään metsästysrikoksena tai -rikkomuksena.

Kuolleena löydetty tai lopetettu eläin

Kuolleena löydetyn tai lopetetun eläimen saa löytäjä/lopettaja ottaa haltuunsa siksi aikaa, kun eläin toimitetaan poliisille tai riistaeläinten tutkimusta suorittavalle tutkimuslaitokselle. (ML 83)

Alueella edellä tässä luvussa tarkoitetaan sekä maa- että vesialuetta.

Hirvieläinten metsästys

Pyyntiluvan sisältö

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästys edellyttää pyyntilupaa. Pyyntiluvan hakemista on käsitelty laajasti toisaalla tässä kirjoituksessa.

Riistanhoitopiirin myöntämässä pyyntiluvassa sanotaan minkälaisia hirvieläimiä lupa oikeuttaa kaatamaan, kuinka monta ja millä alueella. Yksi **hirvieläimen kaatolupa** oikeuttaa kaatamaan **kaksi vasaa**.

Jos luvassa on eritelty eläimiä iän tai sukupuolen suhteen, oikeuttaa lupa kaatamaan vain sellaisia eläimiä. Esimerkiksi, jos mainitaan aikuinen hirvi, oikeuttaa se vain aikuisen hirven kaatoon, ei vasojen kaatoon sen asemesta. Pyyntiluvassa voi olla myös muita ehtoja, joita on noudatettava. (ML 10, MA 7, ML 74)

Ilmoittaminen metsästyksenjohtajista

Ennen metsästykseen ryhtymistä on pyyntiluvan saajan ilmoitettava ao. riistanhoitoyhdistykselle **metsästyksen johtajat ja varajohtajat kirjallisesti**. Johtajat ja varajohtajat voidaan valita vaikka jokaiselle metsästyspäivälle erikseen, kunhan jokaiselle metsästyskerralle on selkeästi ilmoitettu johtaja, joka seurue-metsästyksessä on henkilökohtaisesti mukana valvomassa ja muussa metsästyksessä, esimerkiksi peuravahdissa, muutoin huolehtii metsästyksen kulusta. (ML 28, Ma 23)

Mikäli johtajaa ei ole määrätty tai hän ei ole edellä mainitulla tavalla mukana, **ei metsästystä voi järjestää**. (MA 23)

Riistanhoitoyhdistykselle tehtävällä ilmoituksella ei ole määräaikaa, kunhan se on etukäteen tehty. Metsästyksen aloittamisen suhteen ei mitään muita ilmoituksia vaadita. Riistanhoitoyhdistys antaa ilmoituksesta pyydettäessä kirjallisen todistuksen. (MA 23)

Yhteisluvassakin jokaisella seurueella on oltava oma johtaja ja useita varajohtajia.

Nimetyn metsästyksen johtajan tehtävät ovat hyvin **vaativat** ja hänelle on asetettu suuri vastuu koko metsästyksen läpiviemisen suhteen.

Metsästyksenjohtajan käskyjen noudattaminen

Jotta metsästyksenjohtajan käskyillä on riittävää painoarvoa, on metsästykseen osallistuville laissa säädetty velvollisuus niitä noudattaa. Tällaisia käskyjä ovat ne, joita metsästyksenjohtaja antaa nimenomaan metsästysasetuksen 23 §:ssä mainittujen tehtäviensä puitteissa. Noudattamatta jättämisestä voidaan myös rangaista.

Muita johtajan käskyjä noudatetaan niin kuin porukan henki, hyvät tavat, jahtikuri ja esim. yhdistyksen säännöt edellyttävät.

Metsästyksenjohtajan tehtävät

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksessä tulee olla metsästyksenjohtaja. Metsäkauris ei enää kuulu näiden pyyntiluvanvaraisten hirvieläinten joukkoon, joten sen metsästyksessä ei tarvita metsästyksen johtajaa. Metsästyksen johtajan tulee:

1) **suunnitella käytännön metsästystapahtumat.** Määräys tarkoittaa, että metsästyksenjohtajan on suunniteltava esimerkiksi, millä tavoin päivän metsästys metsästysalueen ja metsästystapojen suhteen toteutetaan, millä tavoin kaadoista ilmoitetaan ylimääräisten kaatojen välttämiseksi jne;
2) **antaa metsästykseen osallistuville tarvittavat määräykset metsästyksestä ja siinä noudatettavista turvallisuustoimenpiteistä.** Johtajan tulee määrätä, minkälaisia eläimiä voidaan ampua ja mitä ei, määrätä turvalliset ampumasektorit sekä alueen tiestön käytöstä ampumiseen, määrätä muutoinkin metsästysaseiden turvallisesta käytöstä, määrätä, että jokainen metsästykseen osallistuva käyttää säädettyä turvavaatetusta sekä määrätä, että muut metsästysalueella liikkuvat otetaan turvallisuussyistä tarkoin huomioon.

   Metsästyksenjohtaja voi kieltää turvallisuussyistä sellaisen henkilön osallistumisen metsästykseen, joka ei noudata annettuja turvallisuusohjeita tai -määräyksiä tai sellaisen henkilön, joka ei pysty syystä tai toisesta, esimerkiksi juopumuksen johdosta, turvallisesti käsittelemään metsästysasettaan.

   Metsästyksenjohtaja pystyy antamaan myös ohjeita ja määräyksiä rekisteröidyn metsästysyhdistyksen sääntöjensä mukaan vahvistaman hirviohjesäännön puitteissa.
3) **huolehtia, että pyyntiluvan ehtoja ja metsästystä koskevia säännöksiä noudatetaan.**

   Pyyntiluvassa olevia ehtoja ovat mm. siinä ilmoitettu kaadettavien eläinten määrä. Se voi olla ilmoitettuna esim. hirven tai valkohäntäpeuran lupina, jolloin yksi lupa oikeuttaa kaatamaan joko yhden aikuisen tai kaksi vasaa, tai pyyntiluvassa on määrätty, että lupa oikeuttaa kaatamaan niin ja niin monta aikuista hirveä ja niin ja niin monta vasaa. Aikuisen hirvieläimen luvalla saa kuitenkin aina kaataa 2 vasaa.

   Pyyntiluvan ehto on myöskin, että metsästys tapahtuu haetulla alueella jne;

   Niitä metsästystä koskevia säännöksiä, joiden noudattamisesta metsästyksenjohtajan tulee huolehtia, ovat ainakin seuraavat metsästyslainsäädännön asiat niin; että metsästys tapahtuu luvallisella alueella ja että metsästyksellä on metsästyksenjohtaja jokaiselle päivälle hänen itsensä estyneenä ollessa, seurueeseen ampujina osallistuvilla on voimassa olevat metsästyskortti ja ampumakoetodistus ja että ase ja patruunat ovat siihen metsästykseen soveliaita; että metsästyksessä noudatetaan turvallisuudesta annettuja määräyksiä ja huolehtia kaikissa oloissa, että metsästys suoritetaan muutoinkin kaikin puolin turvallisesti **ihmisiä tai toisen omaisuutta vaarantamatta tai vahingoittamatta;** että metsästykseen osallistuvat käyttävät punaisia tai oranssinpunaisia turvavaatetuksia; että metsästykseen ei käytetä

sellaista ajavaa koiraa kytkemättömänä, jonka säkäkorkeus on yli 28 sm.

Edelleen metsästyksenjohtajan tulee huolehtia, että metsästyksessä noudatetaan muutoinkin metsästystä koskevia säännöksiä, kuten pyyntivälineistä, esimerkiksi metsästysaseista, ja pyyntimenetelmistä annettuja määräyksiä jne.

Metsästyksen johtajan ei tule sallia metsästystä ja metsästykseen osallistumista, mikäli metsästystä koskevia säännöksiä ei noudateta.

Muuttuneen metsästyslainsäädännön (1.8.2005) johdosta metsästyksenjohtajalla ei ole enää oikeutta vaatia tarkastettavakseen aselupia, vaan metsästäjä itse vastaa siitä, että hänen aseen hallussapitolupa-asiansa ovat kunnossa. **Muuttuneen lainsäädännön vuoksi metsästäjän oma vastuu koko metsästyksen suhteen korostuu entisestäänkin.** (ML 28, Ma 22, 23)

Hirvieläinten metsästyksessä käytettävä vaatetus (Ma 22)

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksessä on määrätty kaikkien metsästykseen osallistuvien käytettäväksi selvästi näkyvää punaista tai oranssinpunaista päähinettä tai päähineen suojusta sekä väriltään samantapaista liiviä, takkia tai muuta vastaavaa vaatetta.

Tämä tarkoittaa sitä, että asuste on punainen tai oranssinpunainen eikä minkään muun värinen. Käyttövelvollisuus on kaikilla metsästykseen osallistuvilla, olivatpa he sitten ampujia, koiranohjaajia, ajomiehiä tai vain muutoin metsästystä seuraamaan tulleita. Turva-asusteita on käytettävä kaikessa edellä mainittujen hirvieläinten metsästyksessä, myös silloin kun metsästäjä toimii yksinään. **Metsäkauris** ei kuulu enää näihin pyyntiluvanvaraisiin hirvieläimiin, joten sen metsästystä turvavaatevaatimus ei koske, joskaan kauriinmetsästyksessäkään ei turvavaatteiden käyttöä ole kielletty.

Hirvieläinten metsästykseen käytettävät aseet ja patruunat (Ma 16)

Metsästyksenjohtajan tulee huolehtia, että kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästyksessä käytetään säännösten edellyttämiä metsästysaseita ja patruunoita (Ma 16, Ma 23)

Hirven metsästykseen ja ampumiseen käytettävän aseen tulee olla rihlattu luotiase eli metsästyskivääri. Patruunalta edellytetään, että luoti **ei saa** olla **kokovaippainen**. Luodin painon on oltava vähintään 9 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipunsuusta mitattuna **2 700 Joulea** (E 100 > 2 700 J) tai, jos luoti on painoltaan vähintään **10 grammaa**, osumaenergiaksi riittää **2 000 Joulea** (E 100 > 2 000 J). Patruuna voi olla joko tehdas- tai omavalmisteinen. Hirven metsästykseen ja ampumiseen ei voi käyttää muuta asetta eikä haulikon ns. täyteistä eli haulikkoa varten valmistettua luotia. (Ma 18)

Haavoittuneen tai loukkaantuneen hirvieläimen lopettaminen

Haavoittuneen tai loukkaantuneen hirven voi lopettaa tarkoitukseen sopivalla **ampuma-aseella**. Edellytyksenä on kuitenkin, että hirvi on jo siinä tilassa, että se on metsästäjän haltuunottama eikä enää pääse pakenemaan. Kyse on siis jo eläinsuojelullisesta lopettamisesta. Sama koskee kaikkia muitakin hirvieläimiä. (MA 19)

Valkohäntäpeuran, saksanhirven, metsäpeuran, japaninpeuran ja kuusipeuran ja metsäkauriin metsästykseen ja ampumiseen voi käyttää haulikkoa varten valmistettua luotia. Haulikon kaliiperin on oltava 10–20. Näiden hirvieläinten metsästykseen käytettävän luotiaseen tulee olla rihlattu. Patruuna voi olla tehdas- tai omavalmisteinen. Luoti **ei saa** olla kokovaippainen. Luodin painon on oltava vähintään **6,0 grammaa** ja osumaenergian piipun suusta mitattuna 100 metrin päässä **2 000 Joulea** (E 100 > 2 000 J). Jos luoti painaa vähintään **8 grammaa**, voi osumaenergia olla vähintään **1 700 Joulea** (E 100 > 1 700 J). Eläimen voi **lopettaa** tarkoitukseen sopivalla ampuma-aseella, **kuten** hirvenkin (MA 16, 19).

Metsäkauriin metsästykseen ja ampumiseen saa käyttää haulipatruunalla ladattua haulikkoa sekä haulikkoa varten valmistettua luotia. Haulikon kaliiberin on oltava 10–20. (MA 17, 18)

Metsäkauriin metsästykseen käytettävän luotiaseen tulee olla rihlattu. Patruuna voi olla tehdas- tai omavalmisteinen. Luoti saa olla kokovaippainenkin. Luodin painon on oltava vähintään **3,2 grammaa** ja osumaenergian piipun suusta 100 metrin päässä mitattuna vähintään **800 Joulea**. (E 100 > 800 J) (MA 16)

Metsäkauriin metsästykseen saa käyttää myös jousiasetta. Jos jousiasetta käytetään ampumiseen, on sen kärjen tietenkin oltava sellainen, että asianmukainen osuma on heti tappava. Kärjen on myös oltava leikkaava ja halkaisijaltaan vähintään 22 millimetriä. Jousen jännittämiseen tarvittavan voiman tulee olla vähintään 180 newtonia. (180 N) (MA 20)

Haavoittuneen tai loukkaantuneen metsäkauriin saa lopettaa tarkoitukseen sopivalla ampuma-aseella tai metsästysjousella. (Ma 19)

Hirvieläinten metsästyksessä käytettävät koirat

Metsästyksenjohtajan tulee huolehtia myös siitä, minkälaisia koiria metsästykseen käytetään. Rajoituksia ei ole kovin paljon. On kuitenkin määrätty, että hirvieläimen metsästyksessä ei saa käyttää kytkemättömänä sellaista ajavaa koiraa, jonka säkäkorkeus on enemmän kuin 28 senttimetriä. Suurempaakin ajavaa koiraa saa käyttää, kunhan se koko metsästyksen ajan on kytkettynä. Muutoin kaikki koirarodut ovat sallittuja.

Metsäkauriin metsästyksessä saa käyttää enintään 28 senttimetrin säkäkorkuista ajavaa koiraa kytkemättömänä vain syyskuun viimeisestä lauantaista tammikuun loppuun. Koiran käytöstä kauriin metsästyksessä vastaa aina metsästäjä itse. (Ma 12)

Hirvieläinten metsästykseen liittyvät ilmoitukset

Pyyntiluvan saajan eli metsästäjän on lain ja asetuksen velvoittamana tehtävä eri syistä ilmoituksia riistanhoitoyhdistykselle, naapurialueen metsästysoikeudenhaltijalle ja poliisille kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästykseen liittyen.

Metsäkauriin metsästäjän on niinikään tehtävä saalisilmoitus riistanhoitopiirille metsäkauriin ampumisesta.

Ilmoitukset poliisille

Pyyntiluvanvaraisen hirvieläimen metsästyksessä on joissakin tapauksessa tehtävä **ilmoitus poliisille**. Ilmoitus on tehtävä, kun pyyntiluvan alainen hirvieläin laillisessa metsästyksessä on **kaatunut** lupa-alueen ulkopuolelle ja kun tuon alueen metsästysoikeuden haltijaa tai maanomistajaa ei ole tavoitettu. Tuosta poliisille tehdystä ilmoituksesta kahden vuorokauden kuluttua jää hirvi ampujalle, mikäli tuona aikana ei ole yhteyttä naapurialueen metsästysoikeuden haltijaan saatu. (Tämä ilmoitusvelvollisuus koskee myös muita pyyntiluvanvaraisia riistaeläimiä). Nykyajan ”viestiyhteiskunnassa” on melko helppo selvittää, kenen alueelle eläin on kaatunut ja samalla myöskin tavoittaa maanomistaja tai metsästysoikeuden haltija. Eläimen ampujan on aktiivisesti pyrittävä asia selvittämään eikä poliisille ilmoittaminen mahdollista passiivista odottelua. (ML 83)

Ilmoitus tulee tehdä myös silloin, kun hirvieläin tai muukin eläin lopetetaan puhtaasti **eläinsuojelullisista syistä**. (ELL 14, 36)

Haavoittuneesta hirvieläimestä ei metsästysasetuksen 40 §:n muutoksen johdosta tarvitse tehdä ilmoitusta poliisille sen poistuessa omalta alueelta tai jäädessä metsään. Kihlakuntien poliisilaitoksilla saattaa kuitenkin jo eläinsuojelullisista syistä olla ohjeita tai toivomuksia menettelytavan suhteen, jolloin nämä on syytä ottaa huomioon.

Kuitenkin, kun hirvieläintä on haavoitettu on sitä **pyrittävä auttamaan eli lopettamaan se** mahdollisimman nopeasti. Mikäli haavoittunut eläin tai sellaisen jäljet havaitaan maastossa, on siitä ilmoitettava sen alueen omistajalle, metsästysoikeuden haltijalle tai **poliisille.** Metsästäjien tulee yhdessä tuumin huolehtia alueellaan, yhteislupa-alueella ja myös vieraalla alueella siitä, että haavoittunut hirvi saadaan lopetettua ja metsästä pois. (ML 84, Ma 40)

Valtiolle kuuluvasta **kuolleena löydetystä** riistaeläimestä on ilmoitus tehtävä poliisille. (ML 83)

Ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle

Ilmoitus metsästysoikeuden haltijalle on tehtävä silloin, kun laillisessa metsästyksessä ammuttu kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, hirvi, valkohäntäpeura tai metsäpeura kaatuu toisen alueelle. Ilmoitus olisi hyvä tehdä jo ennen vieraalle alueelle menemistä, mutta sen ehtii kyllä tehdä eläimen haltuunoton jälkeenkin. Ilmoitus on kuitenkin tehtävä **viimeistään seuraavana päivänä haltuunoton jälkeen.** Se voidaan tehdä joko suullisesti, puhelimitse, kirjallisesti tai muulla tavoin. Merkitystä ei ole sillä, onko naapurialueella edellä mainitun vastaavan hirvieläimen lupaa vai ei, ilmoitus on joka tapauksessa tehtävä.

Jos metsästysoikeuden haltijaa ei tavoiteta, ilmoitetaan tapahtuma vasta siinä vaiheessa poliisille. Ampuja (=metsästäjä, pyyntiluvan saaja) saa hirvieläimen itselleen kahden vuorokauden kuluttua ilmoituksen jättämisestä poliisille, riippumatta siitä, onko vieraalle alueelle vastaavaa pyyntilupaa vai ei.

Jos vieraan alueen metsästysoikeuden haltijalla on vastaava hirvieläimen pyyntilupa, voi hän ottaa eläimen tai luovuttaa sen ampujalle. Jos kenelläkään ei pyyntilupaa ole, jää eläin ampujalle. Merkitystä eläimen haltuunotolle ei ole sillä, onko eläin tavattu naapurialueelta jo kuolleena vaiko lopetettu siellä. (ML 83, 84, MA 39)

Ilmoitukset riistanhoitoyhdistykselle

Ilmoitus riistanhoitoyhdistykselle on tehtävä, kuten alussa mainittiin, metsästyksenjohtajasta ja varajohtajasta ennen jahtiin ryhtymistä. Jahdin jälkeen luvansaajan on ilmoitettava rhy:lle pyyntiluvan nojalla tapahtuneen **metsästyksen tuloksesta**. Metsästysasetus edellyttää, että ilmoitus tehdään **seitsemän päivän** kuluessa siitä, kun luvassa mainitut eläimet on kaadettu tai seitsemän päivän kuluessa rauhoitusajan alettua, jos eläimiä on jäänyt kaatamatta tai niitä on kaatunut vasta viimeisenä metsästyspäivänä. (MA 9)

Ilmoituksessa **on mainittava** kaadettujen hirvieläinten aikuisten ja vasojen lukumäärät, niiden sukupuoli sekä kaatamisajankohta.

Riistanhoitoyhdistys ja riistanhoitopiiri voivat pyytää myös muita tietoja kaadoista ja eläimistä, esimerkiksi niiden sarvityyppejä, jolloin nämäkin on syytä ilmoittaa.

Ilmoitus riistanhoitopiirille metsäkaurissaaliista

Metsäkauris ei kuulu pyyntiluvanvaraisten hirvieläinten joukkoon, vaikka se edelleenkin on hirvieläin. **Silti metsäkaurissaaliista on metsästäjän tehtävä ilmoitus.** Metsästäjän on tehtävä tuo ilmoitus **suoraan alueensa riistanhoitopiirille**. Ilmoitus on tehtävä **seitsemän päivän kuluessa siitä, kun metsäkauris on tullut ammutuksi** joko kirjeitse, faksilla tai sähköpostilla. Ilmoituksessa on mainittava ammutun eläimen ikä (aikuinen tai vasa), sukupuoli, pyyntiajankohta sekä pyyntipaikka tilan tarkkuudella. Edelleen on ilmoitettava kuuluiko tila metsästysseuran tai metsästysseuran alueeseen vai onko kyseessä erillinen tila sekä minkä suuruinen metsästysseuran tai metsästysseurueen koko metsästysalueen pinta-ala on. Jos saalis on saatu erilliseltä tilalta, tulee myös tämän tilan pinta-ala ilmoittaa. (Ma 12, Mkas 2)

Metsäkauriin metsästys ei edellytä pyyntilupaa eikä siitä mene kaatolupamaksua.

Kaatolupamaksujen suorittaminen

Ilmoitukseen on liitettävä aina mukaan myös tosite **kaatolupamaksujen suorittamisesta**, mikäli pyynti-

luvalla on hirvieläimiä saatu. Maksu on maksettava viimeistään 7 päivän kuluttua kyseisen hirvieläimen rauhoitusajan alettua. (Laki rhm 4)

Riistanhoitoyhdistyksen on lähetettävä tiedot 14 vrk:n kuluessa kyseisen hirvieläimen rauhoitusajan alkamisesta riistanhoitopiirille, joten metsästäjienkin on tehtävä ilmoitukset ajallaan.

Riistanhoitopiirin tulee ilmoittaa tiedot edelleen MMM:lle. (MA 9)

Jos luvansaaja laiminlyö maksaa kaatolupamaksun määräaikaan mennessä, on poliisipiirin päällikön pantava se maksuun eli ulosottoon. Maksu saadaan periä ilman eri tuomiota tai päätöstä. Pyyntiluvan mukana seuraa maksulomake ja tiedot, minne maksu on maksettava. (Laki rhm 5)

Jos ammutaan ylimääräisiä hirvieläimiä on myös niistä maksettava ”kaatolupamaksu”.

Kun metsästys menee pieleen

Kun metsästys joskus hyvästä ja vilpittömästä yrityksestä huolimatta menee pieleen, eli kaadetaan rauhoitettuja, ylimääräisiä tai väärän lajisia tai ikäisiä tai väärää sukupuolta olevia eläimiä, on luvansaajan eli metsästäjän **ryhdyttävä oma-aloitteisesti toimeen**. Jotta asia sujuisi enemmittä seuraamuksitta, on asiasta heti **ilmoitettava poliisille**. Eläin on tietenkin pistettävä ja suolistettava, etteivät lihat pilaannu. Metsästäjän toimesta on myös tarkoituksenmukaista toimittaa eläin poliisin esittämään paikkaan. Jos seurue on muuten huolimattomuudesta syyllistynyt hirvieläimen kaadossa lainvastaiseen tekoon, on sekin syytä hoitaa oma-aloitteisesti poliisin tietoon, koska salailulla teosta helposti muodostuu metsästysrikos.

Hirvieläinten metsästykseen liittyen saattaa joskus tulla kyseeseen metsästyksen ulkopuolinen tapahtuma. Tällaisia ovat **kolarissa kuollut** tai sen jälkeen **lopetettu hirvieläin** ja poliisin tai jonkin muun henkilön eläinsuojelullisesta tai muusta syystä suorittama hirvieläimen lopettaminen.

Kolarissa kuollut kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, hirvi, valkohäntäpeura ja metsäpeura kuuluu metsästysaikana sille, jolla on vastaava pyyntilupa alueelle. Pyyntiluvan saaja voi halutessaan ottaa tällaisen hirvieläimen tuolloin itselleen, mutta velvollisuutta ei siihen ole. Muussa tapauksessa eläin kuuluu valtiolle. Samoin menetellään silloin, kun tällainen eläin on lopetettu.

Metsäkauris, joka ei kuulu pyyntiluvan varaisiin hirvieläimiin, metsästysaikana metsästysoikeuden haltijalle ja muulloin valtiolle. Mikäli tällainen metsäkauris kuolee tai lopetetaan maantielle tai rautatielle, kuuluu se aina valtiolle. (ML 6, MTL 112)

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran tai metsäpeuran kaatuessa laillisessa metsästyksessä yksityiselle tielle, kuuluu eläin sille, jolla on tien kohdalla olevalla alueella pyyntilupa tai sen metsästäjälle. Metsäkauris kuuluu metsästysalueen metsästysoikeuden haltijalle.

Edellisessä kohdassa mainittujen hirvieläinten kaatuessa laillisesti metsästettynä maantielle tai rautatielle, kuuluu eläin sitä ampuneelle, jollei maantien tai rautatien mahdollisista vuokrasopimuksista muuta johdu. Ilmoitusmenettelyä maanomistajalle, valtiolle, on kuitenkin aina noudatettava. (ML 6, 83, 84, MTL 112).

Jos hirvieläimen pyyntiluvan nojalla on ammuttu sellainen **hirvieläin, jota lupa ei oikeuta kaatamaan**, kuuluu eläin valtiolle. Asia tietenkin käsitellään metsästysrikoksena tai -rikkomuksena ja eläimestä on suoritettava pyyntilupamaksu valtiolle.

Hirvieläinten metsästys ML:n 8 §:n mukaisella alueella

Kuusipeuran, saksanhirven, japaninpeuran, hirven, valkohäntäpeuran ja metsäpeuran metsästys edellä mainitulla alueella poikkeaa joiltakin osin siitä, mitä edellä on kirjoitettu. Kyseessä ovat ne Lapin ja Oulun läänin kunnat, joissa kotikunnassa sen asukkaalla on oikeus metsästää valtion maalla. Metsästykseen liittyen eroa on siinä, kenelle tällainen hirvieläin näillä alueilla kuuluu, koska samalle alueelle on muusta Suomesta poiketen voitu myöntää useita pyyntilupia eri hakijoille. Jos hirvieläin yksityisellä alueella laillisesti metsästettynä kaatuu tuollaiselle valtion maalle, on eläintä tarjottava kaikille siellä pyyntiluvan omaaville. Jos halukkaita eläimen ottajia on useita, lienee paras tapa ratkaista asia arvalla. Jos kukaan ei eläintä ota, saa sen metsästäjä. ML:n 8 §:n mukaisella alueella saatu metsäkauris kuuluu metsästäjälle.

Päinvastaisessa tapauksessa, kun tällaisella valtion maalla ammuttu hirvieläin kaatuu yksityiselle maalle, ratkaistaan asia niin kuin muuallakin maassa. Periaatteena on se, että kaikkia asianosaisia kuullaan ja päätös tehdään vaikkapa yhdessä. Menettelystä seurueiden kesken voidaan sopia myös etukäteen, mikä on suositeltavaakin.

Rajavyöhyke ei vaikuta siihen, kenelle eläin kuuluu, vaan ratkaisu tehdään aikaisemmin selvitetyllä tavalla.

Hirvieläinten metsästysaika

Eri hirvieläinten metsästysajat vaihtelevat eläinlajeittain, mutta ovat koko maassa aina samanpituiset. Asetus tuntee rauhoitusajat, mutta ohessa ne on **käännetty metsästysajoiksi**:

hirvi; syyskuun viimeisen lauantain alusta joulukuun 31. päivän loppuun.

kuusipeura, saksanhirvi, japaninpeura, metsäpeura ja valkohäntäpeura; syyskuun viimeisen lauantain alusta tammikuun loppuun.

metsäkaurisuros 16.5.–15.6. ja 1.9.–31.1.

metsäkaurisnaaras ja saman vuoden vasa 1.9.–31.1. Vahinkojen estämiseksi voidaan metsäkauriita metsästää pyyntiluvalla rauhoitusajoista poiketen seuraavasti: metsäkaurisurosta 16.6.–31.8. ja 1.2.–15.5. sekä metsäkaurisnaarasta ja -vasaa 1.2.–31.8.

Rauhoitettuja ovat aina hirven, valkohäntäpeuran, metsäpeuran, metsäkauriin, japaninpeuran, saksanhirven ja kuusipeuran naaraat, joita vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa. (Ma 25)

Metsäkauriin metsästys

Metsäkauris on pienin hirvieläimemme, mutta vähäisemmästä koostaan huolimatta lukeutuu suurriistaamme. Kauriin metsästys poikkeaa kuitenkin muiden hirvieläinten metsästyksestä monella tavoin. Sen metsästämiseen **ei tarvita** riistanhoitopiirin myöntämää **pyyntilupaa,** vaan sen metsästämisestä päättää metsästysoikeuden haltija. Metsäkauriin metsästys edellyttää tietenkin, että metsästäjällä on alueelleen sellainen metsästysoikeus tai oikeus metsästää (metsästyslupa), joka oikeuttaa sen ampumiseen. Alueelle on oltava joko kaiken riistan metsästysoikeus, hirvieläinten metsästysoikeus taikkapa vain metsäkauriin metsästysoikeus. Pienriistan metsästysoikeus tai metsästyslupa tai pelkän hirven metsästysoikeus ei pyyntioikeutta anna.

Metsäkauriin metsästys ei edellytä metsästysalueelta vähimmäispinta-alaa, vaan oikeus metsästykseen on pienilläkin alueilla ja tiloilla.

Metsäkauriin metsästysaika on useampijakoinen, sillä uroskauriin metsästysajat ovat 16.5.–15.6. ja 1.9.–31.1. ja naaraan vasan 1.9.–31.1.

Metsäkaurista voidaan poikkeavasti metsästää myös rauhoitusaikana pyyntiluvalla, mikäli se on tärkeää viljelyksille tai metsätaloudelle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi, kuten edellisessä kappaleessa on sanottu.

Metsäkaurisnaaras, jota vuotta nuorempi jälkeläinen eli vasa seuraa, on aina rauhoitettu.

Metsäkauriiden metsästyksessä ei tarvitse käyttää punaista tai oranssinpunaista turvavaatetusta, eikä sen metsästyksessä tarvita metsästyksenjohtajaa.

Metsäkauriin metsästyksessä saa käyttää kytkemättömänä sellaista ajavaa koiraa, jonka säkäkorkeus on enintään 28 senttimetriä. Ajavan koiran käyttö kytkemättömänä metsästyksessä on kuitenkin sallittua vain **syyskuun viimeisestä lauantaista tammikuun loppuun.**

Kauriin metsästyksessä saa käyttää **rihlattua luotiasetta, haulikkoa ja jousiasetta**. Rihlatun luotiaseen luodin painon tulee olla vähintään 3,2 grammaa. Luoti saa olla joko koko- tai puolivaippainen ja sen osumaenergian tulee olla vähintään E 100 = 800 J.

Käytettäessä haulikkoa kaurista saa ampua sekä hauli- että ns. täyteispatruunalla. Käytettäessä ampumiseen itselataavaa asetta eli ns. puoliautomaattia, saa käyttää asetta, jonka lippaaseen mahtuu 3 patruunaa piipussa olevan yhden patruunan lisäksi.

Käytettäessä jousiasetta metsäkauriin metsästykseen, edellytetään, että jousiaseen jännittämiseen tarvittavan voiman on oltava vähintään 180 newtonia (180 N). Jousen nuolen kärjen on oltava sellainen, että nuolen kärki on leikkaavaa mallia ja halkaisijaltaan vähintään 22 milliä ja asianmukainen osuma on heti tappava. Varsijousen käyttäminen metsästykseen on kiellettyä.

Metsäkauriin metsästämiseen on **suoritettava ampumakoe vain, mikäli sitä metsästetään rihlatulla luotiaseella.** Haulikolla tai jousiaseella metsästettäessä ampumakoetta ei tarvitse suorittaa. (*Todettakoon samalla tässä yhteydessä myös se, että metsästettäessä valkohäntäpeuraa, saksanhirveä, metsäpeuraa, kuusipeuraa tai japaninpeuraa vain haulikolla, jonka patruunassa on haulikkoa varten valmistettu luoti eli ns. täyteinen, ei ampumakoetta tällöinkään tarvitse suorittaa. Haulipatruunan käyttö näiden eläinten osalta on kielletty)*

Saaliiksi saadusta metsäkauriista on **tehtävä ilmoitus** 7 vuorokauden kuluessa siitä kun saalis on saatu. Ilmoitus tehdään suoraan **riistanhoitopiirille** kirjeellä, faksilla tai sähköpostilla varsin seikkaperäisesti, kuten edellä kohdassa ”Ilmoitus riistanhoitopiirille metsäkauriin metsästyksestä” on sanottu.

Karhun metsästys

Karhun metsästys on säädetty pyyntiluvan varaiseksi muualla maassa, paitsi poronhoitoalueella joka metsästysasetuksella on jaettu itäiseen ja läntiseen poronhoitoalueeseen karhun kaatokiintiöiden vuoksi. (Ma 5) Pyyntiluvan hakemista on laajasti selvitetty toisaalla tässä kirjoituksessa.

Karhun metsästysaika

Karhun on pääsääntöisesti **aina rauhoitettu** koko maassa. Karhun metsästys on kuitenkin eräin edellytyksin mahdollista. Poronhoitoalueen itäiselle ja läntiselle osalle kummallekin voi MMM antaa metsästyskiintiön, ja silloin on metsästys mahdollista 20.8.–31.10. välisenä aikana. (MA 24, 5).

Muualla maassa karhua saa erityisen pyyntiluvan nojalla metsästää niin ikään 20.8.–31.10. välisenä aikana. Pyyntiluvan myöntää riistanhoitopiiri MMM:n antamien pyyntiluparajoitusten puitteissa.

Metsästyksen saa kohdistaa vain sellaisten yksilöiden pyyntiin, joihin pyyntilupa antaa mahdollisuuden. (Ma 28)

Pyyntilupa ei oikeuta kaatamaan naaraskarhua, jota vuotta nuorempi jälkeläinen seuraa, eikä myöskään sen tällaisia pentuja. Karhun metsästys ei edellytä metsästyksen johtajia ja pyyntiluvan saajan asia on ratkaista, ketkä saavat osallistua metsästykseen.

Jos pyyntiluvan nojalla ammutaan rauhoitettu karhu, jota lupa ei oikeuta kaatamaan, kuuluu karhu valtiolle. Asia käsitellään tietenkin metsästysrikoksena tai -rikkomuksena.

Metsästyksen edellytyksenä pyyntiluvan lisäksi on metsästyskortti ja sillä, joka toimii ampujana, ampuma-aseen hallussapito-oikeus sekä, että henkilö on suorittanut karhunmetsästyksessä tarvittavan ampumakokeen. (ML 21)

Karhun metsästykseen käytettävä ase

Karhun ampumiseen käytettävältä aseelta edellytetään, että ase on **rihlattu luotiase**. Patruunalta edellytetään, että sen **luoti ei saa olla kokovaippainen**. Luodin on painettava vähintään 9 grammaa ja sen osumaenergian on oltava **2 700 Joulea** (E 100 > 2 700 J) tai, jos luoti painaa vähintään **10 grammaa**, osumaenergi-

an on oltava vähintään **2 000 Joulea** (E 2 000 J). Patruuna saa olla tehdas- tai omavalmisteinen. (Ma 16)

Karhun ampumiseen saa käyttää vain sellaista itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enintään kaksi patruunaa. (Ma 16, 5 mom.)

Karhun ampumiseen ei saa käyttää muunlaista asetta eikä haulikkoa varten valmistettua luotia eli täyteistä. (Ma 18)

Haavoittuneen tai loukkaantuneen karhun saa kuitenkin lopettaa tarkoitukseen soveltuvalla ampuma-aseella, niin kuin muutkin riistaeläimet. (Ma 19)

Ilmoitukset karhun metsästyksestä

Pyyntiluvan varaisen karhun kaatuessa laillisessa metsästyksessä vieraalle alueelle lupa-alueen ulkopuolelle, taikka kun se sinne lopetetaan, menetellään samalla tavalla kuin hirvieläimenkin kohdalla. (ks. ao. kohta)

Ilmoitukset pyyntiluvan varaisessa karhun metsästyksessä tehdään karhun kaatamisesta ilmoitetaan suoraan riistanhoitopiirille ensimmäisenä arkipäivänä, kun luvassa tarkoitettu eläin on tullut kaadettua. Jos lupa on jäänyt käyttämättä tai eläimiä jäänyt kaatamatta, ilmoitus tehdään ao. **riistanhoitoyhdistykselle** 7 päivän kuluessa rauhoituksen alettua. (MA 9)

Jos karhu **haavoittuu** metsästyksessä on siitä viipymättä ilmoitettava poliisille. (MA 40)

Kiellot karhunmetsästyksessä

Kiellettyä karhun metsästyksessä on sen ajaminen pesästä ja ampuminen pesältä. Karhua ei saa ampua haaskalta eikä käyttää hyväksi haaskaa. Haaskaksi katsotaan myös karhun itsensä tappaman eläimen raato. Karhua ei saa ampua sellaiselta pellolta, jolta satoa ei ole korjattu. Karhun metsästyksessä **ei saa käyttää apuna** minkäänlaista ravintoon liittyvää houkutinta.

Ravintohoukuttimeksi luetaan myös haaska. Samoin ravintohoukuttimeksi luetaan esimerkiksi pellolle osittain korjaamatta jätetty kaura. Nämä määräykset on otettu asetukseen sen vuoksi ettei karhun metsästys muodostuisi liian helpoksi.

Karhun metsästyksessä ei saa käyttää sellaista itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enemmän kuin 2 patruunaa. (Ma 16)

Karhun metsästyksessä ei myöskään saa käyttää ääntä synnyttävää koneellista laitetta. (Ma 14 a)

Karhun kiintiömetsästys

Poronhoitoalueella (PoronhL 2) voidaan karhua metsästää ilman pyyntilupaa kiintiöön perustuen. Edellytyksenä on kuitenkin, että MMM on määrännyt metsästysasetuksen 5 §: n mukaisesti kiintiöt. Poronhoitoalue on jaettu itäiseen ja läntiseen osaan, joilla kummallakin on omat kiintiönsä. Metsästäjältä edellytetään, että hänellä on karhunmetsästysoikeus, metsästyskortti, luvallinen ja vaadittu metsästyskivääri sekä ampumakoetodistus. Omassa kunnassa kotipaikkakuntalaisilla on oikeus metsästää valtion maalla lakiin perustuen, ulkopuolisten on hankittava metsästyslupa valtion maille.

MMM:n poronhoitoalueen itäiselle ja läntiselle osalle määräämiä **eläinkiintiöitä** on noudatettava. Sanotuilla alueilla metsästyksessä tapetusta karhusta on **välittömästi** ilmoitettava **Lapin riistanhoitopiirille**. Annetun kiintiön tultua täyteen Lapin riistanhoitopiirin on määrättävä karhunmetsästys alueella lopetettavaksi. Määräyksestä on tiedotettava **riittävän tehokkaasti**. Tämä edellyttää maakuntalehtien, television ja radion käyttöä ilmoittamisessa. (MA 5 PoronhL 2)

Metsästyksen lopettamisen katsotaan tulleen metsästäjien tietoon kolmen päivän kuluessa määräyksen antamisesta. Tämän jälkeen kiintiön ylittäminen on metsästysrikos (MA 5). Jos karhua jahdataan kiintiön täyttymisen jälkeen, syyllistytään tällöin metsästysrikokseen, aina rauhoitetun riistaeläimen metsästykseen ja kiintiön rikkomiseen.

Muuta eroa karhun metsästyksessä ei ole muuhun maahan nähden.

Suden metsästys

Susi on aina rauhoitettu riistaeläin muualla kuin poronhoitolain (848/90) 2 §:ssä tarkoitetulla alueella. Sutta voidaan siellä metsästää pyyntiluvan nojalla. Muualla maassakin sitä on mahdollista metsästää riistanhoitopiirin myöntämällä pyyntiluvalla eräin hyvin tiukoin edellytyksin. MMM määrää riistanhoitopiireille hyvin rajoitetut pyyntilupakiintiöt.

Suden metsästysaika ja metsästysalueet

Suden **metsästysaika** on poronhoitolain 2 §:ssä tarkoitetulla poronhoitoalueella 1.10.–31.3. välinen aika. Muualla maassa susi on aina rauhoitettu. Suden metsästys on kuitenkin mahdollista pyyntiluvalla. Sen metsästysaika on tuolloin 1.11.–31.3. eli kuukautta lyhyempi kuin poronhoitoalueella. Pyyntilupa-asioita on käsitelty laajasti toisaalla tässä kirjoituksessa. (Ma 24, 28) Pyyntiluvan saajan asia on ratkaista, ketkä saavat osallistua metsästykseen.

Metsästyksen edellytyksenä pyyntiluvan lisäksi on metsästyskortti. Ampujana metsästykseen osallistuvalla on oltava ampuma-aseen hallussapito-oikeus. Ampumakoetta sudenmetsästys ei edellytä. Metsästäjällä on tietenkin oltava metsästysoikeus pyyntialueelle.

Suden metsästykseen käytettävä ase ja muut pyyntilaitteet

Suden ampumiseen käytettävältä aseelta edellytetään, että ase on rihlattu luotiase tai 10–20 kaliiperin haulikko. Jos rihlattua luotiasetta käytetään suden metsästykseen on patruunan luodin painon oltava vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergian 100 metrin päässä piipun suusta mitattuna vähintään 800 joulea. (E100>800 J).

Patruuna saa olla tehdas- tai omavalmisteinen.

Käytettäessä haulikkoa, voidaan sutta ampua sekä haulipatruunalla että haulikkoa varten valmistetulla luotipatruunalla eli ”täyteisellä”.

Suden metsästyksessä saa käyttää vain sellaista itselataavaa asetta, jonka lippaaseen mahtuu enintään kaksi patruunaa. (Ma 16 , 5 mom.)

Suden metsästyksessä ei saa käyttää ääntä synnytävää koneellista laitetta. (Ma 14 a)

Haavoittuneen tai loukkaantuneen suden saa lopettaa tarkoitukseen soveltuvalla ampuma-aseella.

Ilmoitukset suden metsästyksessä

Pyyntiluvan varaisen suden kaatuessa laillisessa metsästyksessä vieraalle alueelle lupa-alueen ulkopuolelle, taikka kun se sinne lopetetaan, menetellään samalla tavalla kuin hirvieläimenkin kohdalla. (ks. ao. kohta)

Ilmoitukset pyyntiluvan varaisessa suden metsästyksessä tehdään sen kaatamisesta suoraan riistanhoitopiirille ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun luvassa tarkoitettu eläin on tullut kaadetuksi. Jos lupa on jäänyt käyttämättä tai eläimiä on jäänyt kaatamatta, ilmoitus tehdään ao. **riistanhoitoyhdistykselle 7 päivän kuluttua rauhoituksen alkamisesta.** (Ma 9)

Jos susi haavoittuu metsästyksessä, on siitä ilmoitettava koko maassa heti poliisille. (Ma 40)

Ilveksen, saukon ja ahman metsästys

Ilves ja saukko ovat **aina rauhoitettuja riistaeläimiä** kuten karhu ja susikin. Niiden metsästystä voidaan kuitenkin suorittaa samoista **poikkeuksellisista syistä** MMM:n määräämän kiintiön ja riistanhoitopiirin kiintiön perusteella myöntämän pyyntiluvan nojalla. Ilveksen metsästysaika on tällöin 1.12.–28.2. ja saukon 1.11.–30.4.

Metsästyksen tuloksen ilmoittamisessa menetellään samalla tavoin kuin suden ja karhunkin kohdalla. Haavoittuneesta ilveksestä on ilmoitettava viipymättä poliisille.

Ilveksen metsästyksessä saa käyttää sellaista rihlattua luotiasetta, jossa luodin paino on vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergia vähintään E 100 = 800 J. Luoti saa olla joko koko- tai puolivaippainen. Ilveksen ampumiseen saa käyttää myös haulipatruunalla tai täyteisellä ladattua haulikkoa. Ilveksen pyynnissä on myös sallittua käyttää elävän pyytävää loukkua.

Saukon metsästyksessä saa käyttää sellaista rihlattua luotiasetta, jossa luodin paino on vähintään 2,5, grammaa ja osumaenergia vähintään E 100 = 200 J. Luoti saa olla joko koko tai puolivaippainen. Saukon ampumiseen saa käyttää haulikkoa. Saukon pyynnissä on myös sallittua käyttää ns. heti tappavia rautoja sekä elävän pyytävää loukkua.

Ahman metsästykseen ei myönnetä poikkeuksellisistakaan syistä pyyntilupia. Kuitenkin, jos ahma on jostakin syystä haavoittunut tai loukkaantunut, on siitä viipymättä ilmoitettava poliisille.

Hylkeiden metsästys

Maassamme elää **kaksi metsästettävää hyljelajia**, merialueella halli eli harmaahylje ja itämerennorppa. Näiden metsästys on kuitenkin mahdollista vain MMM:n riistanhoitopiirikohtaisesti määräämällä kiintiöllä ja sen pohjalta annetulla riistanhoitopiirin myöntämällä pyyntiluvalla.

Hallin metsästysaika on 16.4.–31.12. sekä **norpan** 1.9.–15.10. ja 16.4.–31.5

Hylkeitä saa metsästää ampumalla. Metsästettäessä rihlatulla luotiaseella, on luodin painon oltava vähintään 3,2 grammaa ja osumaenergian vähintään E 100 = 800 J. Metsästys on myös mahdollista haulikolla, kun siinä käytettään haulikkoa varten valmistettua luotia eli täyteistä. **Haulipatruunan käyttö on kiellettyä**. Metsästykseen voi käyttää myös elävänä pyydystävää loukkua.

Pyyntiluvan nojalla tapahtuneesta metsästyksestä on tehtävä ilmoitus riistanhoitoyhdistykselle samalla tavalla kuin esimerkiksi hirvieläimen pyyntiluvasta.

Kolmas hyljelajimme, merialueella elelevä **kirjohylje** on myös riistaeläin, mutta sen metsästykseen ei vähäisen kannan vuoksi myönnetä pyyntilupia.

Neljäs hyljelajimme saimaannorppa, joka elelee Sisämaassa Saimaan vesistössä nimensä mukaisesti, on luonnonsuojelulain nojalla aina rauhoitettu eläin eikä se kuulu riistaeläimiimme.

Ampumakoe

Ampumakoe uudistui 1.3.2006 alkaen. Tällöin voimaan astuneessa ampumakokeessa korostetaan harkitun ja tarkan riistalaukauksen merkitystä sekä sitä, että kokeessa käytetty ase on entuudestaan tuttu ja kunnolla kohdistettu.

Ampumakoe tulee suorittaa, mikäli aikoo metsästää kuusipeuraa, saksanhirveä, japaninpeuraa, metsäkaurista, hirveä, valkohäntäpeuraa, metsäpeuraa tai karhua rihlatulla luotiaseella.

Kolme erilaista ampumakoetta:

1. Metsäkauriskokeella tarkoitetaan metsäkauriin metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta;
2. Hirvi- ja peurakokeella tarkoitetaan hirven, valkohäntäpeuran, saksanhirven, metsäpeuran, kuusipeuran ja japaninpeuran metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta;
3. Karhukokeella tarkoitetaan karhun metsästystä varten suoritettavaa ampumakoetta.

Ampujana kyseisenlaisessa metsästyksessä voi toimia myös henkilö, jolla on voimassa oleva todistus muussa maassa tai Ahvenanmaalla suoritetusta vastaavasta ampumakokeesta tai joka antaa riistanhoitoyhdistykselle selvityksen siitä, että hänellä on kotimaassaan oikeus metsästää vastaavan kokoisia riistaeläimiä.

Ampumakokeen järjestää riistanhoitoyhdistys ja antaa hyväksytystä suorituksesta todistuksen. Todis-

tus on voimassa kolme vuotta kokeen suorittamisesta. Koe on suoritettava lääninhallituksen tai puolustusministeriön hyväksymällä ampumaradalla.

Tarvittavat dokumentit

Ennen ammuntaa tulee ampujan esittää ammunnanvalvojalle voimassa oleva metsästyskortti tai maksettu tulevan metsästysvuoden metsästyskortti sekä vaadittaessa osoittaa henkilöllisyytensä. Ampujan on lisäksi esitettävä ammunnanvalvojalle ennen ampumakokeen suorittamista ampumakokeessa käytettävään aseeseen voimassa oleva hallussapitolupa tai rinnakkaislupa.

Ase ja patruuunat

Ampumakokeessa käytetään siis asetta, johon nimenomaan ampujalla on voimassa oleva hallussapitolupa tai rinnakkaislupa. Jos ampuja on alle 15-vuotias, saa hän kuitenkin käyttää 18 vuotta täyttäneen henkilön asetta ampuma-aselain 88§:n mukaisessa välittömässä valvonnassa.

Käytettävän aseen ja patruunoiden on täytettävä metsäkauriskokeessa metsästysasetuksen 16§:n 2 momentin 2 kohdan vaatimukset, hirvi- ja peurakokeessa kyseisen momentin 3 kohdan vaatimukset ja karhukokeessa kyseisen momentin 4 kohdan vaatimukset.

Metsäkauriskoe on siis muuten samanlainen kuin hirvi- ja peurakoe, mutta se tulee kyseeseen, mikäli käytettävä ase on esimerkiksi kaliiperia 222, eli se ei täytä MA 16§:n 2 momentin 3 kohdan vaatimuksia. Hirvi- ja peurakokeessa ase ja patruunat voivat olla kyseisen momentin 3 tai 4 kohdan vaatimukset täyttävät. Karhukokeen voi suorittaa ainoastaan 4 kohdan vaatimukset täyttävällä ase- ja patruunayhdistelmällä.

Maalikuvio ja ammunnan suoritus

Metsäkauriskokeessa ja hirvi- ja peurakokeessa käytetään maalikuviota, jossa osuma-alueen halkaisija on 23 senttimetriä ja karhukokeessa maalikuviota, jonka osuma-alueen halkaisija on 17 senttimetriä.

Kokeessa ammutaan ainoastaan paikallaan olevaan maalikuvioon neljä laukausta vapaavalintaisesta pysty-, istuma- tai polviasennosta 75 metrin etäisyydeltä. Aikaa neljän laukauksen ampumiseen on 90 sekuntia ensimmäisestä laukauksesta laskettuna. Ampumisessa saa käyttää tukea, kunhan asetta ei lukita mekaanisesti alustaan. Samassa ampumakokeessa saa ampuja suorittaa enintään viisi koekertaa.

Hyväksyminen ja maksut

Ampumakoe hyväksytään, jos laukaussarjan kaikki neljä laukausta vähintään sivuavat osuma-alueen ulkoreunaa. Hyväksytty karhukoe vastaa metsäkauriskoetta sekä hirvi- ja peurakoetta. Hyväksytty hirvi- ja peurakoe vastaa metsäkauriskoetta.

Ampumakokeesta peritään metsästysasetuksen 37§:n ensimmäisen 1 momentin 1 kohdan mukainen maksu, joka on 7 euroa koekerralta.

Siirtymäsäännökset

Aiempien säännösten mukaisesti suoritettu voimassa oleva koe vastaa 1.3.2006 voimaan astunutta koetta sen voimassaoloajan. Ampumakokeessa voidaan käyttää aiempien säännösten mukaista maalikuviota kahden vuoden ajan edellä mainitusta ajankohdasta alkaen. Tällöin metsäkauriskoe ja hirvi- ja peurakoe hyväksytään, jos laukaussarjan kaikki neljä laukausta vähintään sivuavat osuma-alueen kahdeksikon renkaan ulkoreunaa. Vastaavasti karhukoe hyväksytään, jos laukaukset vähintään sivuavat yhdeksikön renkaan ulkoreunaa. (ML 21, Aak)

Valvonta

Viranomaisten velvollisuudet ja oikeudet

Metsästyslain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonta on säädetty pääasiassa viranomaisten tehtäväksi. Näitä ovat **poliisi, rajavartiolaitos, tulliviranomaiset** ja henkilöt, joille on **myönnetty poliisivaltuudet** tähän tehtävään, sekä **riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvartijat**. Viimemainitut eivät kuitenkaan ole viranomaisia, mutta hoitavat julkista tehtävää viranomaisluontoisesti.

Toimivalta edellämainituilla on kunkin omalla toimialueella, josta säädetään erikseen, ja rhy:n metsästyksenvartijoilla oman rhy:n alueella. (ML 88[1])

Valtion omistamilla alueilla valvontaa suorittavat ne henkilöt, joiden tehtäväksi valvonta säädetään tai määrätään. Näitä ovat ainakin metsähallinnon erätarkastajat. (ML 88[2])

Maanomistajan ja metsästysoikeuden haltijan valvontaoikeudet

Maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on myös vahva lakiin perustuva valvontaoikeus omilla alueillaan. Heillä on **oikeus valvoa** kaikkea mitä metsästyslaissa tai sen nojalla on säädetty. Poikkeuksen ns. virkamiestasoon tekee mm. se, ettei maanomistaja ja metsästysoikeuden haltija saa lopettaa koiraa ML:n perusteella. (ML 54, 88[3])

Riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvartija on pätevä tehtäväänsä, kun hän on antanut metsästyksenvartijan vakuutuksen (Ma 44) ja riistanhoitoyhdistys on hänet tehtävään valtuuttanut ja antanut valtakirjan eli todistuksen tehtävän hoitamiseksi.

Edellä luetellut henkilöt voivat siis toimialueillaan valvoa virallisen syytteen alaisia säännöksiä. Rikkomuksen tai rikoksen todettuaan heillä on **lain velvoitus** tehdä asiasta ilmoitus ja ryhtyä muihinkin toimenpiteisiin tapauksen johdosta.

Maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on **oikeus valvoa,** ei velvollisuutta. He eivät tehtävässään käytä viranomaisvaltaa.

Luvattoman metsästyksen valvonta kuuluu maanomistajalle ja metsästysoikeuden haltijalle, koska he ovat asianomistajia omilla alueillaan. Virkamiestaso ei voi valvoa luvatonta metsästystä muutoin kuin silloin, kun asianomistajat nimenomaan sitä pyy-

tävät ja vaativat myös tavattavia rikkojia syytteeseen pantaviksi tai, jos viralliset valvojat itse ovat loukattuina osapuolina (maanomistajia tai metsästysoikeuden haltijoita).

Maanomistaja ja metsästysoikeuden haltijat **voivat** tietenkin **valtuuttaa** omasta puolestaan jonkun henkilön valvomaan metsästystä **alueillaan luvattoman** pyynnin ehkäisemiseksi. Tällaisen valvojan ei tarvitse antaa vakuutusta, mutta selkeä valtakirja hänelle on kuitenkin syytä antaa toimiensa todisteeksi.

Perinteisesti on aikaisempina aikoina valvonnassa ollut osuutta myös niin sanotulla **"jokamiesoikeudella"**. Sellaista ei varsinaisesti enää ole, vaan valvontaa ja siihen liittyviä toimenpiteitä voivat suorittaa vain edellä luetellut henkilöt. **Tunnustodisteita tai pantteja** ei enää voi ottaa luvattoman metsästyksen todisteiksi. (Näitä olivat aiemmin esim. aseet ja pyyntivälineet). Laki ei tunne myöskään mitään "pikasakkoa" metsästysoikeuden haltijan hyväksi, kuten ennen. **Asianomistaja voi** kyllä nytkin **vaatia** luvattomaan metsästykseen syyllistyneeltä saaliin tai saalisarvon lisäksi **korvausta metsästysoikeuden loukkaamisesta**, kuitenkin kohtuuden rajoissa. Korvaus voisi olla esim. jäsenmaksun tai vierasmaksun suuruinen. Mikäli syyllinen ei suostu korvauksiin, voi asianomistaja hakea sitä siviilikanteella "käräjien" kautta.

Virallinen syyttäjä ei voi tehdä syytevaatimusta luvattomasta metsästyksestä, jollei asianomistaja nimenomaan vaadi sitä ja rangaistusta asiasta. Juttua ei voida edes tutkia ilman näitä vaateita.

Mikään ei kuitenkaan kiellä valvojaa ilmoittamasta asianomistajalle havaitsemastaan luvattomasta metsästyksestä ja ottamasta asiaan kuuluvia alustavia tietoja.

Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen

Riistaeläimet aiheuttavat usein vahinkoa monella tavoin. Koska vahinkoja ei aina voida torjua eikä eläimiä kaikissa tilanteissa voida hätyyttää tai tappaa niin, että vahingot voitaisiin estää, on lainsäätäjä nähnyt oikeaksi, että suurimmat vahingot voitaisiin korvata asianosaiselle valtion varoista. Niinpä onkin säädetty, että hirvieläinten sekä karhun, suden, ahman, ilveksen, hallin ja itämeren norpan aiheuttamat vahingot maataloudelle, metsätaloudelle, kalastukselle, sekä kotieläimille ja viljellyille eläimille (kalanviljely) korvataan budjetin eli talousarvion rajoissa. Muiden eläinten aiheuttamia vahinkoja ei voida korvata. Erityisestä syystä voidaan kuitenkin asetuksella säätää, että muunkin riistaeläimen, esimerkiksi majavan aiheuttamat vahingot voidaan korvata valtion varoista. (ML 87) Edelleen on säädetty, että **karhun, suden, ahman ja ilveksen aiheuttamat henkilövahingot ja muullekin kuin edellä mainittuun omaisuuteen sisältyvälle irtaimistolle aiheutuneet vahingot korvataan niin ikään talousarvion rajoissa valtion varoista.**

Säännökset korvausmenettelystä annetaan Riistavahinkolaissa (105/2009).

IV
METSÄSTYKSEN VARTIOINTI

Metsästyksen valvonnan rikosoikeudellisia perusteita

Raimo Harjunen

Metsästyksen valvonta

Ihmisen jokapäiväistä elämää ja toimintaa säätelevät monenlaiset säännöt ja määräykset ja ne ulottuvat myös monenlaisen harrastustoiminnan alueelle. Yksi tällaisista on metsästys. Sitä koskevista säännöksistä löytyy paljon yksityiskohtaisia ja tarkkoja ohjeita, joiden tunteminen niin metsästäjänä kuin valvojanakin on tärkeää.

Metsästys- ja riistanhoitotoimen ylin johto ja valvonta kuuluu Metsästyslain 56 §:n 2 momentin mukaan maa- ja metsätalousministeriölle.

Riistanhoitoyhdistyksen tehtävänä on metsästyslain 63 §:n mukaan suorittaa metsästyksen valvontaa ja riistanhoitoyhdistyksellä voi tätä tarkoitusta varten olla metsästyksenvartijoita, joiden on ennen tehtäväänsä ryhtymistä allekirjoitettava vakuutus, josta säädetään asetuksella (MA 44 §).

Riistanhoitoyhdistys on riistanhoitopiirin valvonnan ja ohjauksen alainen. Metsästyslain ja sen nojalla annettujen säännösten valvonta on säädetty pääasiassa viranomaisten tehtäväksi, mutta merkittävyydeltään huomionarvoisinta aiempaan on riistanhoitoyhdistysten samanarvoinen asema ja rooli metsästyksen valvonnassa. Siksi tätä asiakokonaisuutta on peruslähtökohtaisesti tarkasteltu riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvartijan näkökulmasta.

Lain noudattamisen valvonta on säädetty Metsästyslain 88 §:ssä, jonka mukaan:

1) poliisin,
2) rajavartiolaitoksen,
3) tulliviranomaisten,
4) riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvartijoiden tehtävänä on valvoa toimialueillaan sekä
5) valtion omistamilla alueilla lain noudattamista valvovien virkamiesten, joiden tehtäväksi valvonta on säädetty tai määrätty; ovat velvollisia valvomaan tämän lain noudattamista toimialueillaan, mutta myös
6) maanomistajalla ja metsästysoikeuden haltijalla on oikeus valvoa tämän lain noudattamista alueellaan.

Jos tähän lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen tai määräykseen perustuva velvollisuus laiminlyödään, lääninhallitus voi valvontaviranomaisen tai tässä laissa tarkoitetun yhteisön ilmoituksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta tai etua asia koskee, määrätä laiminlyöjän täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Edellä lueteltujen tahojen tehtävänä on toimialueillaan velvollisuutena valvoa lain noudattamista, lukuun ottamatta maanomistajaa ja metsästysoikeuden haltijaa, joilla se on oikeutena.

Metsästyksen valvontaan liittyvät rikosoikeudelliset asiat:

Valvontatyötä tehdessään metsästyksenvartija joutuu joskus tosissaan miettimään ja harkitsemaan, onko jokin teko tai tapahtuma rikos ja aiheuttaako se joitakin toimenpiteitä.

Vaikka viime kädessä poliisi, syyttäjä tai tuomioistuin ratkaisevatkin, onko rikos tapahtunut vai ei, niin metsästyksenvartijan on kuitenkin syytä tuntea eräät rikosoikeuden perusasiat.

Rikos

Rikos voidaan määritellä seuraavasti:

– rikos on **oikeudenvastainen**, tekijässään syyllisyyttä osoittava **teko tai laiminlyönti**, joka syyntakeiselle tekijälle on tahallisena tai tuottamuksellisena syyksiluettava ja jonka yhteiskunta on määrännyt rangaistavaksi.
– uusimpien rikosoikeudellisten lähteiden mukaan rikoksella tarkoitetaan aktiivista tekoa tai laiminlyöntiä, joka täyttää jonkin rikostunnusmerkistön sekä objektiivisen että subjektiivisen puolen tunnusmerkistöntekijät.

Oikeudenvastaisuus

Oikeudenvastaiseksi sanotaan tekoa, joka on **vastoin jotain oikeusjärjestyksen sääntöä** ja jota oikeusjärjestys ei hyväksy. Kaikki oikeudenvastaiset teot eivät kuitenkaan ole rikoksia. Rikos on sellainen oikeudenvastainen teko, josta on **säädetty rangaistus**, esimerkiksi suostumus voi poistaa oikeudenvastaisuuden.

Syyllisyys

Syyllisyyden edellytyksenä on, että

– tekijä on syyntakeinen ja
– teko voidaan tahallisena tai tuottamuksellisena lukea tekijälle syyksi.

Syyntakeisuus

Syyntakeisuus tarkoittaa tekijän riittävää kykyä ymmärtää tekonsa olevan väärin.

Syyntakeettomia ovat

– alle 15-vuotias aina (RL 3:1)
– mielisairas, ikäheikkouden tai muun samanlaisen syyn vuoksi ymmärrystään vailla oleva sekä satunnaisessa mielenhäiriössä oleva (RL 3:3). Näiden kohdalla tuomioistuin harkitsee aina erikseen lääkärinlausunnon pohjalta.

Tahallisuus-tuottamus

Tekoa pidetään **tahallisena,** kun

– tekijä on tarkoittanut (tahtonut) sitä seurausta, mikä hänen teostaan on koitunut tai
– tekijä ei ole seurausta suoranaisesti tarkoittanut, mutta on käsittänyt (mieltänyt) sen teosta välittömästi aiheutuvan tai
– tekijä ei ole seurausta suoranaisesti tarkoittanut eikä edes käsittänyt sen teosta välittömästi aiheutuvan, mutta on sen kuitenkin huomannut mahdolliseksi ja tekoon ryhtyessään on näin seurauksen hyväksynyt.

Tekoa pidetään tuottamuksellisena, kun
– tekijä ei ole tarkoittanut sitä seurausta, mikä teosta on koitunut, eikä ole sitä mielessään edes hyväksynyt, mutta on aiheuttanut seurauksen huolimattomuudellaan tai varomattomuudellaan.

Aktiivinen teko-laiminlyönti

Teko on aktiivinen kun
– seuraus syntyy aktiivisella teolla tai toiminnalla, kuten esimerkiksi toisen pahoinpitely.

Teko on laiminlyönti, kun
– joku säännösten määräämä teko jätetään tekemättä.

Tapaturma

Vahinkoja voi aina sattua, vaikka olisi kuinka huolellinen ja varovainen tahansa. Tällöin kyseessä on useimmiten tapaturma (RL 3:5), joka ei ole rikos. Sellaisesta teosta, joka harkitaan tapahtuneeksi pikemmin tapaturmasta kuin tuottamuksesta, älköön rangaistusta tuomittako. Ero tuottamuksen ja tapaturman välillä on joskus vaikeasti todettavissa, eikä esimerkiksi metsästyksenvartija saa asiaa ratkaista vaan asia on saatettava esitutkintaviranomaisen ratkaistavaksi.

Osallisuus rikokseen

Osallisuus on kyseessä silloin, kun kaksi tai useampia osallistuu rikoksen tekemiseen.

Osallisuusmuotoina saattavat tulla kysymykseen:
– **rikoskumppanuus**, kun kaksi tai useammat tekevät yhteisymmärryksessä jonkin rikoksen (RL 5:1),
– **yllytys**, kun joku käskee, palkkaa, kiusaa tahi muuten tahallansa taivuttaa tai viettelee toisen tekemään tahallisen rikoksen (RL 5:2),
– **avunanto**, kun joku tahallaan neuvolla, toimella tai kehotuksella edistää toisen tahallista tekoa osallistumatta itse seurauksen syntymiseen tai olematta yllyttäjä (RL 5:3).

Rikosten syytteeseenpano-oikeus:

Rikosten syytteeseenpanosta on olemassa erityiset määräykset rikoslain voimaanpanemisesta koskevassa asetuksessa (RVA 15–19), jonka mukaan
– **virallisen syytteen alaisesta rikoksesta** on syyttäjän tehtävä syyte mahdollisen asianomistajan mielipiteestä riippumatta,
– **asianomistajarikoksesta** on syyttäjän nostettava syyte silloin, kun asianomistaja sitä pyytää, jolleivät sen tueksi esitettävät todisteet ole niin vähäiset, että syyte ei perustuisi todennäköisiin syihin. Rikos on **asianomistajarikos, kun siitä on nimenomainen maininta laissa tai asetuksessa**
– rikos on **virallisen syytteen alainen, jollei toisin ole säädetty**
– Metsästyslain 82 pykälässä on syyteoikeutta koskeva rajaus.
– jos metsästyslaissa säädetyllä rikoksella on loukattu ainoastaan yksityisen oikeutta, virallinen syyttäjä ei saa nostaa syytettä, ellei asianomistaja ilmoita rikosta syytteeseen pantavaksi.

Rikosten vanheneminen:

Rikoslaissa on myös säännökset, minkä ajan sisällä syyte rikoksesta on nostettava. Metsästyslain piiriin kuuluvat rikokset vanhenevat seuraavasti:
– metsästysrikos viidessä vuodessa (RL 8:1)
– metsästysrikkomus kahdessa vuodessa (RL 8:1)
– asianomistajarikos yhdessä vuodessa siitä päivästä, jolloin asianomistaja sai tiedon rikoksesta ja sen tekijästä (RL 8:6 1. mom)

Rangaistusta ei kuitenkaan voida tuomita edellä mainittujen yleisten vanhenemisaikojen jälkeen (RL 8:6 4. mom).

Metsästyksen valvojien oikeus pakkokeinojen käyttämiseen

Metsästyslain 81 pykälän 1 momentin mukaan, jos 88 pykälässä tarkoitettu metsästyslain valvontaa suorittava henkilö tapaa
– kielletyn, taikka
– kielletyllä tavalla tai
– luvattomasti asetetun pyyntivälineen viritettynä pyyntikuntoon paikalleen, hän saa ottaa sen talteen tai tehdä toimintakelvottomaksi.

Talteen otetusta pyyntivälineestä on viipymättä ilmoitettava poliisille tai toimitettava se poliisille säilytettäväksi.

Metsästyslain 54 pykälässä säädetään metsästyksen valvojan oikeuksista koiranpidon valvonnassa. Pykälän mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen, tulliviranomaisten ja metsästyksenvartijoiden oikeudet ovat voimakkaammat kuin muiden valvontaan oikeutettujen henkilöiden.

Kun metsästyslaissa ei ole mainittu muista pakkokeinoista tai tunnustodisteista, ei näitä myöskään ole olemassa toisin kuin vanhan metsästyslain voimassa ollessa. Ainoan **poikkeuksen** tässä suhteessa aiheuttaa **Pakkokeinolain 1 pykälässä säädetty jokamiehen kiinniotto-oikeus**, jonka mukaan jokainen saa ottaa kiinni verekseltään tai pakenemasta tavatun rikoksentekijän, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta.

Rikoslain 3 luvun 8 pykälän 4 momentti oikeuttaa jokamiehen käyttämään riittäviä voimakeinoja, jos kiinniotettava tekee vastarintaa. Tällainen jokamiehen kiinniotto-oikeus on luonnollisesti metsästyksen valvojilla. He voivat pidätellä rikoksentekijää poliisin paikalle tuloon tai poliisille luovuttamiseen saakka. Edellytys on kuitenkin se, että epäillystä teosta saattaa seurata vankeutta.

Näin ollen metsästyslain rikosnimikkeistä **metsästysrikos ja laittoman saaliin kätkeminen** oikeuttavat metsästyksen valvojan ja kenet tahansa metsästäjän jokamiehen kiinniotto-oikeuden käyttämiseen.

Metsästyskortin ja ampumakoetodistuksen esittämisen osalta on huomattava Metsästyslain 22 §, jonka mukaan metsästyskortti ja ampumakoetodistus on pyydettäessä esitettävä 88 pykälässä tarkoitetulle metsästystä valvovalle henkilölle. Laiminlyöntitapauksen varalle **ei ole kuitenkaan säädetty pakkokeinoja**, eikä metsästäjällä ole velvollisuutta esittää muulle metsästyksenvalvojalle kuin poliisille, tulli-

miehelle, rajavartijalle ja poliisivaltuudet omaavalle valtion erävalvojalle henkilöllisyyttään. Viimeksi mainittujen oikeudesta käyttää pakkokeinoja on säädetty näitä henkilöitä koskevissa erityislaissa.

Jokamiehen kiinniotto-oikeudesta

Rikoksentekijän kiinniotto kuuluu ensisijaisesti poliisille. Siltä varalta, että poliisin apua ei rikoksen tapahtuessa olisi aina välittömästi saatavissa, on lainsäädännössämme varattu yksityiselle kansalaiselle mahdollisuus tietyin edellytyksin ottaa myös rikoksentekijä kiinni. Säännösten tarkoituksena on turvata oikeuden toteutuminen.

Jokamiehen kiinniotto-oikeutta koskeva säännös on Pakkokeinolain 1. luvun 1 pykälässä, jonka mukaan muun muassa:

– jokainen saa ottaa kiinni verekseltä tai pakenemasta tavatun rikoksentekijän, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta tai
– jos rikos on lievä pahoinpitely, näpistys, lievä kavallus, lievä luvaton käyttö tai lievä petos
– kiinniotettu on viipymättä luovutettava poliisimiehelle.

Verekseltä tai pakenemasta tavattu tarkoittaa tilanteita, joissa ei ole henkilöerehdyksen vaaraa, kiinniottotilanteen ollessa eräänlainen itseapusäännös. Tuolloin rikoksentekijä on tavattu verekseltään rikosta tekemästä tai heti teon jälkeen tekopaikalta tai sen välittömästä läheisyydestä taikka keskeytymättömässä takaa-ajotilanteessa, joka aloitettu.

Metsästyksen valvonnan kohdalla tämä tarkoittaa sitä, että jos valvonnassa tavataan henkilö, joka on syyllistynyt Metsästyslain 72 pykälän ja RL 48 a 1 pykälän mukaiseen metsästysrikokseen tai tai ML 76 ja RL 48 a 4 pykälän mukaiseen laittomaan saaliin kätkemiseen, voi hänet ottaa jokamiehenoikeuksin kiinni, koska molemmista teoista voi seurata vankeutta.

Toisin sanoen, **jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta, voi metsästyksenvartijakin ottaa siihen syyllistyneen kiinni verekseltään tai pakenemasta tavatun rikoksentekijän osalta.** Käytännössä kiinniotolle on oltava muutoinkin vahvat perusteet. Ongelmallisinta on silloin, kun henkilö on syyllistynyt johonkin muuhun, seuraamuksiltaan vain sakkorangaistukseen yltävään tai määräytyvään rikkomukseen, kun tekoon syyllistynyt on tuntematon, eikä suostu ilmoittamaan nimeään tai ei voi sitä todistaa millään asiakirjalla, tai on pelättävissä todisteiden hävittämisen mahdollisuus esimerkiksi luvattoman hirven kaadon yhteydessä. Tuolloin edellytykset jokamiehen kiinniotolle puuttuvat, joten kiinniotolle pitää löytää muut perusteet.

Jos rikoksen tehnyt tunnetaan tai hänen henkilöllisyytensä selviää paikalla tai häneltä saadaan tarvittavat tunnistetiedot ja tunnustodisteet, ei kiinniotto ole tarpeen.

Suostumuksen vaikutuksesta

Metsästyksen valvojalle **suostumuksella** on käytännön valvontatyössä entistä merkittävämpi asema, lähinnä joustavaa asiointia silmälläpitäen, jonka merkitystä ja sisältöä on myös syytä tarkastella.

Pidättäminen ja vangitseminen ovat niin ankaria pakkokeinoja, ettei asianomaisen suostumus salli niiden käytön edellyttämää puutetta. Muiden pakkokeinojen osalta suostumus sitä vastoin lienee lähtökohtaisesti katsottava oikeuttamisperusteeksi (Suomen lakimiesliiton kirjasarja nro 88, uusi esitutkintalaki ss. 288–289).

Jotta kyseessä olisi todellinen suostumus, sen tulee olla

– vapaaehtoinen ja annettu olosuhteissa, joissa
– suostuja on selvillä siitä, ettei hänellä ole laillista velvollisuutta alistua toimenpiteeseen.

Suostumusta ei saa tiedustella sellaisissa tilanteissa, jossa kielteinen vastaus voitaisiin tulkita asianomaiselle epäedulliseksi todistusaiheeksi.

Suostumuksen merkitys korostuu erityisesti käytännössä niissä tilanteissa, joissa toimenpide tehdään lähinnä asianomaisen omassa intressissä, esimerkiksi epäillyn halutessa puhdistua omalta kohdaltaan häneen kohdistuneista epäilyksistä.

Käytännön valvontatilanteissa kohdehenkilö useimmiten spontaanisti oma-aloitteisesti pyytää valvojaa suorittamaan tai kohdistamaan sellaisen toimenpiteen, jolla hän haluaa todistaa tarkistettavan asian oikeellisuuden, laillisuuden tai muun sellaisen.

Tällaisissa tilanteissa valvonnan edun mukaista on, että asia ratkeaisi nopeasti ja joustavasti heti tuoreeltaan paikan päällä, kunhan toimenpiteet saadaan tehtyä **vähimmän haitan ja hienotunteisuuden periaatteiden mukaisesti**.

Riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvartijan toiminnan perusteet

Metsästyslaki (615/93)

– rhy:n tehtävänä on suorittaa metsästyksen valvontaa alueellaan (ML 63 §)
– rhy:llä voi olla vakuutuksen antaneita metsästyksenvartijoita
– ML 88 § 1. mom. määrää, että poliisin, rajavartioston ja tullin sekä rhy:n metsästyksenvartijoiden tehtävänä on valvoa ML:n noudattamista toimialueillaan
– rhy:llä on samanlainen velvollisuus huolehtia valvonnasta kuin mainituilla viranomaisilla
– rhy:n on panostettava vartiointiin työaikaa, määrärahoja ja kalustoakin
– metsästyksenvartijan asema on selkeästi viranomaisluontoinen ja velvoittava
– riistanhoitopiirin tehtävä on valvoa rhy:n toimintaa ja että ne suorittavat annetut tehtävät; myös metsästyksen vartioinnin (ML 60 ja 63 §)

Metsästyksenvartijaa koskevat säännökset

ML 63 §, 4 mom.
- yhdistyksellä voi olla metsästyksenvartijoita, joiden on allekirjoitettava asetuksella säädetty **vakuutus**

Ma 44 §, 1 mom.
- **Minä N.N. vakuutan kunnian ja omantunnon kautta, että minä uutterasti ja tunnollisesti, puolueettomasti ja ilman oman voiton tavoittelua parhaan ymmärrykseni ja taitoni mukaan täytän velvollisuuteni valvoa metsästystä ja riistanhoitoa niin, etten mistään syystä toimessani edistä vääryyttä**

Ma 44 §, 2. mom
- vartijalla tulee olla rhy:n antama **todistus tai tunnuskortti**, joka on esitettävä tarkastettavalle

ML 88 §, 1. mom.
- **valvontavelvoite**

ML 22 §, 1–2 mom.
- **velvoittaa metsästäjän esittämään metsästyskortin ja ampumakoetodistuksen** ML:n 88 §:n valvontaa suorittavalle

ML 54 §, 1. mom.
- oikeuttaa **ottamaan talteen** säännösten vastaisesti irti olevan **koiran**

ML 54 §, 2. mom.
- **oikeuttaa** tietyissä tapauksissa **tappamaan koiran**

ML 55 §
- säätää **menettelyn talteenotetun koiran suhteen** (talteenotto-oikeus on rajattu suppeaksi koskemaan vain ML:n 88 § mainitsemiin henkilöihin)

ML 81 §
- **menettely laittoman pyyntivälineen suhteen**. Oikeus puuttua laittomaan pyyntivälineeseen on rajattu ML:n 88 §:n mainitsemiin henkilöihin

ML 89 §
- asioiden käsittelyssä on noudatettava **soveltuvin osin hallintomenettelylakia** ja yleisten asiakirjojen julkisuudesta annettua lakia (joustava, mahdollisimman pienen haitan periaate, salassapitovelvollisuus)

  Ma 42 §
- **laittoman pyyntivälineen käsittely ja hävittäminen**

Metsästyksenvartijan vakuutuksen merkitys
- rhy voi käyttää **vain vakuutuksen antaneita** metsästyksenvartijoita
- vakuutus on kirjallinen ja virallinen asiakirja, jonka metsästyksenvartija siihen perehdyttyään allekirjoittaa
- vartija **edustaa julkisoikeudellista valtaa** toimiessaan rhy:n määräämässä vartiointitehtävässä
- todetessaan yleisen edun vastaisen rikoksen tapahtuneeksi, on vartijan vakuutuksen velvoittamana **tehtävä ilmoitus** poliisille, joka harkitsee jatkotoimenpiteet
- vakuutuksen antaminen merkitsee enemmän **painoarvoa oikeudessa**
- vakuutus **velvoittaa pitämään** tutkinnallisesti tärkeät ja muutkin asiaan ja henkilöön liittyvät tiedot ulkopuolisilta **salassa**
- jos vakuutuksen antanut vartija **itse syyllistyy johonkin rikokseen**, voidaan teon mahdollisesti katsoa tapahtuneen raskauttavien asianhaarain vallitessa
- vakuutus antaa **varmuutta ja toimintarohkeutta** valvontatyölle julkisoikeudellisuutensa ja lakisääteisyytensä vuoksi

Mitä valvotaan?
- metsästyslaki määrää valvonnan metsästyksenvartijoiden tehtäväksi ja antaa oikeuden valvoa metsästyslaissa mainittuja ns. **virallisen syytteen alaisia rikoksia ja rikkomuksia** ja samalla valtuuttaa toimimaan niiden ennalta ehkäisemiseksi
- **luvatonta pyyntiä** eli luvatonta metsästystä toisen maalla (RL 28. luku, 10 §) voidaan valvoa vain, jos asianomistaja nimenomaan pyytää valvontaa. (sopii kyllä vartijan toimenkuvaan)
- metsästyslaissa on paljon lainvastaisia tekoja, jotka ovat asianomistajarikoksia, mutta eivät luvatonta pyyntiä. Niitä **valvotaan vain asianomistajan pyynnöstä**

  (Tällaiset lainvastaiset teot voidaan kyllä laillisuuden valvonnan yhteydessä todeta ja ilmoittaa asianomistajalle. Jollei hän esitä rangaistusvaateita, ei asiasta voida nostaa syytettä eikä näihin rikkomuksiin puututa mitenkään)

Metsästyksenvartijan oikeudet ja velvollisuudet

Valvonta- ja talteenottovelvollisuus:
- oikeus ja tehtävä valvoa, että metsästystä koskevia virallisen syytteen alaisia säännöksiä noudatetaan

Talteenotto tulee kyseeseen seuraavissa tapauksissa:
- metsästykseen on käytetty kiellettyä pyyntivälinettä
- rauhoittamattoman eläimen pyyntiin on käytetty kiellettyä pyyntivälinettä
- koiran talteenotto

Muu talteenotto edellyttää poliisin valtuuksia (katso suostumuksen vaikutus)

Talteenotto asianomistajarikoksissa
- kun asianomistaja on pyytänyt valvontaa, voidaan saalis ottaa haltuun epäillyn suostumuksella

Metsästyslaki ei enää tunne ns. tunnustodistetta luvattomassa metsästyksessä.

Aseita ja pyyntilaitteita ei siis enää voi ottaa luvattoman pyynnin perusteella haltuun.

Metsästyskortin ja ampumakoetodistuksen tarkastaminen

- ML 22 §:n mukaisesti metsästyskortti ja ampumakoetodistus on pidettävä metsästettäessä mukana ja pyydettäessä esitettävä metsästystä valvovalle henkilölle
- jos ei ole mukana, on esitettävä 7 vrk:n kuluessa valvonnan suorittajalle tai poliisille
- jäljennöskin riittää, ei tarvitse olla oikeaksi todistettu, laki ei myöskään edellytä maksuleimaa
- metsästäjän on kuitenkin selvitettävä, että on maksanut

Poikkeukset, **jolloin ei tarvita metsästyskorttia**:

- kyseessä ei ole metsästys- ei pyyntitarkoitusta
- rauhoittamattoman eläimen pyynti
- vahingon torjuminen
- metsästäjän apuna koiranohjaajana
- ajomiehenä hirvieläinten metsästyksessä
- muulla tavoin avustaa metsästyksessä
- koiran koulutus ja kokeet

Metsästysaseen ja sen hallussapitoluvan tarkastus

Rhy:n metsästyksenvartijalla on oikeus tarkastaa metsästysase käytön yhteydessä ja kuljetuksessa

- onko ase laillinen
- ovatko patruunat laillisia
- onko ase ladattu
- onko ase edellytysten mukaisesti suojuksessa (huom! kotietsintärajoitukset)
- oikeus merkitä muistiin aseen numero ja kaliiperi

Hallussapitoluvan tarkastukseen ei lainsäädäntö anna oikeutta, mutta jos metsästäjä sen näyttää, voi sen tarkastaa (Pääsääntöisesti oikeus vain poliisilla. Hirvieläinten metsästyksessä johtaja voi tarkastaa metsästykseen ampujina osallistuvilta)

Pyyntivälineiden tarkastus

Oikeus tarkastaa pyyntilaitteet ja välineet

- oltava viritettynä pyyntikuntoon paikalleen
- onko laillinen, laillisesti asetettu

Jos ei laillinen, saa ottaa talteen tai tehdä toimintakelvottomaksi, ei saa kuitenkaan särkeä

- toimitetaan mieluummin aina poliisille
- jos omistaja tiedetään ja pyyntilaite vähäisin muutoksin saadaan lailliseksi, palautetaan se omistajalle, samoin, jos sen osilla on arvoa
- muussa tapauksessa hävitetään poliisin toimesta
- jos palautettu pyyntiväline otetaan uudestaan laittomana talteen, laite hävitetään
- pyytäjä voidaan tuomita rangaistukseen

Koirakurin valvonta

Oikeus valvoa koirien pitämistä:

- irtokoirat 1.3.–19.8. (Koira on pidettävä kaikkialla kytkettynä tai välittömästi kytkettävissä. (**Vieraalla alueella kuitenkin aina kytkettynä**)
- kanakoiran tai lintukoiran irtipito koulutuksessa 1.3.–19.8. ei edellytä riistanhoitopiirin lupaa. (Riistaa ei kuitenkaan saa lisääntymisaikana häiritä)
- koirakokeiden ja kouluttamisen valvonta 1.3.–19.8. (Koirien irtipito edellyttää riistanhoitopiirin lupaa, riistaa ei saa lisääntymisaikana häiritä)
- koirien kouluttaminen ja koetoiminta muuna aikana riistan ollessa rauhoitettua (Riistaa ei saa vahingoittaa)
- koirien metsästyskäyttö (Hirvenmetsästys, metsästäjän apuna toimiminen)

Koirien talteenotto–oikeus:

- 1.3.–19.8. sekä koirien ollessa lain vastaisesti tuona aikana koulutuksessa, kokeissa tai irrallaan

tai

- 20.8.–28.2. koulutettaessa tai kokeissa rauhoitetun riistan kanssa laittomasti
- hirvikoirat 1.1.–28.2.
- riistaa vahingoittaen

Oikeus periä **riistanhoitomaksun suuruinen korvaus** talteenotosta sekä **korvaus koiran hoidosta.**

Huom! Koira ei saa olla toisen alueella irti ilman lupaa Sen on oltava kytkettynä.

Valvonta 20.8.–28.2. edellyttää asianomistajan valtuutusta. Luvaton irtipito on asianomistajarikos.

Jos lupaa ei ole, on koira oltava kytkettynä.

Poikkeus! Ajo tai haukku puoli tuntia toisen alueella, jona aikana koiran toimintaa ei saa häiritä.

Oikeus tappaa koira

- jos tapaa **toistuvasti** 1.3.–19.8. lain vastaisesti irti olevan koiran tai
- tapaa koiran repimästä sen kiinniottamaa hirvieläintä
- tapaa **toistuvasti** koiran lainvastaisessa koulutuksessa tai koetoiminnassa

Edellinen irtiolo on oltava todistettavissa ja niin, että koiran omistaja tai haltija on saanut tiedon asiasta.

Tappamisoikeus syntyy vasta, kun koiraa ei todistettavista yrityksistä huolimatta saada kiinni.

Oikeus pysäyttää ajoneuvo

- oikeutta ei ole *

Oikeus kotietsintään

- oikeutta ei ole *

Oikeus suorittaa henkilöön käyvä tarkastus

- oikeutta ei ole *

* näihin tarvitaan poliisivaltuudet

Henkilötietojen ottaminen valvonnassa

Metsästyksenvartijalla on **oikeus ottaa** rikokseen syyllistyneeltä tai henkilöltä, jolla ei ole metsästyskorttia tai ampumakoetodistusta mukanaan, **henkilötiedot.**

Tarkastettavalla ei kuitenkaan ole velvollisuutta esittää metsästyksenvartijalle henkilöllisyyttään muulla tavoin **eikä vartija voi käyttää pakkokeinoja** selvittämiseen.

Oikeutta kuulusteluun tai muuhun esitutkintaan ei ole. Havaintojen tekoon, kuunteluun ja todisteiden keräämiseen sekä muistiinpanojen tekoon sen sijaan on velvollisuus.

Esitutkinta edellyttää poliisivaltuuksia.

Lainvastaisen toiminnan seuraamuksellista tarkastelua

Olennaisen osan lain metsästystä koskevista säännöksistä muodostavat metsästysoikeutta, metsästyksen harjoittamista ja metsästystapoja sekä pyyntivälineitä ja menetelmiä koskevat säännökset.

Itse laki on yleislaki, jonka ohella on noudatettava, mitä erityislaeissa on säädetty.

Metsästyslaista siirrettiin metsästysrikoksia, laittoman saaliin kätkemistä ja metsästyskieltoa koskevat rangaistussäännökset rikoslain 48 a lukuun.

Rikoslain 48 a luvun 1. pykälän mukaisina **metsästysrikoksina** rangaistaan sellaiset teot, jotka kohdistuvat metsästyksessä ja riistanhoidossa erityisesti suojeltaviin arvoihin. Rangaistussäännöksellä halutaan 1) turvata riistakannan säilyminen. Siinä myös 2) pyritään mahdollisimman vähäisen kivun aiheuttamiseen metsästettäville eläimille. Samoin 3) halutaan turvata yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen.

Metsästysrikoksen tunnusmerkistö on tarkoin kytketty aineellisiin säännöksiin. Metsästysrikos edellyttää aina tahallista tai tekoa tai törkeää huolimattomuutta.

Rangaistuksena metsästysrikoksesta tuomitaan sakkoa tai vankeutta enintään kahdeksi vuodeksi.

Rikoslain 48 a luvun 4. pykälän mukaisesta **laittoman saaliin kätkemisestä** tuomitaan rangaistuksena sakkoa tai vankeutta enintään kuusi kuukautta.

Lain 74 pykälän mukaisina **metsästysrikkomuksina** rangaistaan sellaiset metsästyksessä suoritettavat teot, joita ei voida pitää yhtä törkeinä kuin 72 pykälässä tarkoitettuja tekoja.

Metsästysrikkomukset ovat rangaistavia myös tuottamuksellisina tekoina.

Rangaistussäännöksellä pyritään turvaamaan metsästyksen käytännön harjoittamisen asianmukaisuus. Säännös on toissijainen. Jos säännöksen vastaisessa teossa on kysymys muualla laissa ankarammin rangaistavaksi säädetystä teosta, rangaistus tuomitaan vain tuon ankaramman säännöksen nojalla.

Rangaistukseksi metsästysrikkomuksesta tuomitaan sakko.

Lain 75 pykälän mukaan **metsästyslain säännösten rikkomisina** rangaistaan sellaisten lakiin otettujen säännösten rikkomisesta, joita ei voida pitää varsinaista metsästystä koskevina. Tällaisia säännöksiä ovat esimerkiksi rauhoittamattoman eläimen pyydystämistä ja tappamista sekä koiran pitämistä ja kissan heitteille jättämistä tai hylkäämistä koskevat säännökset.

Säännösten rikkominen on rangaistava sekä **tahallisesti että huolimattomuudesta tehtynä**. Rangaistukseksi metsästyslain säännösten rikkomisesta tuomitaan sakkoa.

Lain 76 pykälässä tarkoitetusta luvattomasta metsästämisestä toisen metsästysalueella eli **luvattomasta pyynnistä** säädetään rangaistus Rikoslain 28. luvun 10 pykälässä.

Metsästyslain 77 pykälän mukaisesta **luvattomasta rauhoittamattoman eläimen pyynnistä** voidaan tuomita sakkorangaistukseen rikoslain 28 luvun 10 pykälän mukaisesti. Teko on asianomistajarikos ja siitä voidaan tuomita rangaistukseen vain silloin kun se on tehty tahallisesti.

Metsästyslain 78 pykälän ja rikoslain 48 a luvun 6. pykälän mukaiseen **metsästyskieltoon** voidaan tuomita sellainen henkilö, joka on tuomittu metsästysrikoksesta ja joka on menettelyllään osoittanut ilmeistä piittaamattomuutta metsästystä koskevia säännöksiä kohtaan.

Metsästyskieltoon voidaan tuomita 1–5 vuodeksi. Tuomittu on myös määrättävä luovuttamaan metsästyskorttinsa riistanhoitoyhdistykselle eikä hänelle myönnetä uutta metsästyskorttia kiellon aikana.

Lain 81 pykälässä on metsästyksen valvontaa lain 88 pykälässä valvontaa suorittavalla henkilöllä **oikeus ottaa talteen** tai tehdä toimintakelvottomaksi laiton pyyntiväline, jonka tällainen henkilö on tavannut kiellettynä, kielletyllä tavalla tai luvattomasti asetettuna pyyntivälineenä pyyntikuntoon paikalleen viritettynä.

Talteen otetusta pyyntivälineestä on viipymättä ilmoitettava poliisille tai toimitettava se poliisille säilytettäväksi.

(Lainaus Syyttäjäsanomat 2/93 ss. 33–34

Korvaus metsästysoikeuden haltijalle

Jos riistaeläin on metsästetty ilman alueen metsästysoikeuden haltijan lupaa tai muutoin loukkaamalla toisen metsästysoikeutta sellaisissa olosuhteissa, joissa toisella oli oikeus metsästää tai ottaa tällainen riistaeläin, on sillä, jonka oikeutta on loukattu, Metsästyslain 79 pykälän mukaan oikeus saada valintansa mukaan joko riistaeläin tai sen arvo, riippumatta, onko metsästäminen muustakin syystä tämän lain vastaista.

Menettely todettujen rikosten ja rikkomusten kohdalla

Metsästysrikokset ovat pääsääntöisesti virallisen syytteen alaisia, joten metsästyksenvartijan on niistä aina tehtävä ilmoitus tapahtumapaikan poliisille.

Esitutkintalain 2 pykälän mukaan poliisin tai muun esitutkintaviranomaisen on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty.

Esitutkintalain 3 pykälässä on säännökset asianomistajarikoksen esitutkinnan toimittamisen erityisedellytyksistä, jossa pääsäännön mukaan **esitutkinnan toimittamisen edellytyksenä on, että asianomistaja vaatii rikokseen syyllistyneelle rangaistusta**. Näin ollen ilmoituksentekohetkellä rikkomus-

ten osalta tutkintaedellytyksenä on, että metsästyksenvartija ilmaisee tätä seikkaa koskevan kannanoton.

Esitutkinnan keskeinen tehtävä on rikosoikeudenkäynnin valmistelu, jossa pyritään kokoamaan tarvittava näyttö syyteharkintaa ja rikosoikeudenkäyntiä varten.

Metsästyksenvartijan omat ja valvonnan yhteydessä saamat havainnot ovat esitutkintaa varten erittäin tärkeät, joiden merkitys ja sisältö ovat ratkaisevassa asemassa, mitä törkeämmästä teosta on kyse.

Metsästyksen valvonnan rikosoikeudellisia perusteita

Lähdeaineisto:

1) Metsästyksenvartijan käsikirja 1988 – Komisario Jyrki Jäntin vastaava kirjoitus
2) Lieksan piirin apulaisnimismies Pentti Nurmisen kirjoitelma 11.5.1994 ”Metsästyksen valvojien oikeus pakkokeinojen käyttämiseen”
3) Syyttäjäsanomat nro 2/93, 13.10.1993 ss. 33–34
4) Metsästäjän opas MKJ 1993: Are Pylkkäsen valvontaa koskeva osuus ss. 68–70
5) Metsästyslaki ja -asetus 1993
6) Uusi esitutkintalainsäädäntö: Helminen – Lehtola – Virolainen Suomen Lakimiesliiton kirjasarja nro 98, 1988
7) Raimo Keski-Sämpi: Pakkokeinot ja todistelu metsästysrikosjutuissa, Poliisioikeuden kurssi nro 2, 11.3.1994

Metsästyksenvartijan oikeusturvasta

Are Pylkkänen

Metsästyksenvartijain ja riistanhoitoyhdistysten valvonnasta vastaavien henkilöiden keskuudessa on aina ollut jonkin verran epävarmuutta siitä, millä tavoin laki suojaa valvontatehtävää suorittavaa valan tehnyttä tai vakuutuksen antanutta metsästyksenvartijaa. Onko hänellä esimerkiksi tehtävää suorittaessaan väkivallan kohteeksi joutuessaan vastaavaa lain suojaa kuin virkamiehellä vai onko hän toimessaan ”oman onnensa nojassa” kuten arkielämässäkin?

Kun metsästyslaki uudistui v. 1993, selkeytyi sen myötä myös metsästäjäorganisaatiossa julkista valtaa käyttävien henkilöiden rinnastaminen viranomaisiin. Tällaisia julkisen vallan käyttäjiä ovat myös riistanhoitoyhdistysten metsästyksenvartijat samoin kuin kalastuslaissa tarkoitetut valan tehneet kalastuksenvalvojatkin. Näitä lakisääteisiä tehtäviä hoitaessaan heitä koskevat samat määräykset ja velvollisuudet kuin virkamiehiäkin eli tehtävät on hoidettava rikoslain ja annettujen muiden säännösten edellyttämällä tavalla. Niin ikään heillä on myös lain mukaisesti tehtäviä suorittaessaan, julkista valtaa käyttäessään, rikoslain antama suoja silloin kun tuon tehtävän suorittamista pyritään rikoslain vastaisesti estämään, vaikeuttamaan tai haittaamaan.

Tilanne selkeytyi entisestään, kun rikoslain uudistuksen yhteydessä lain 16. luku uusiutui ja astui voimaan 1.1.1999 alkaen. Lain perusteluissa ja kyseisessä lakivaliokunnan mietinnössä todetaan, että tosiasiallista julkisen vallan käyttämistä ovat myös metsästys- ja kalastuslaissa tarkoitetut metsästyksen ja kalastuksen valvonta.

Mainittakoon tässä yhteydessä, että uudistuneet *RL 16. luvun Rikoksista viranomaisia vastaan* -säännökset soveltuvin osin koskevat myös muitakin Metsästäjäin keskusjärjestön, riistanhoitopiirien ja riistanhoitoyhdistysten julkista valtaa käyttäviä henkilöitä ja antavat heille saman lain turvan kuin varsinaisille virkamiehille.

Tämän kirjoituksen yhteydessä käsitellään näitä asioita tiedotusluonteisesti eikä rikosoikeudellisia kysymyksiä pohdita kovin syvällisesti. Ne ovatkin usein laajoja ja monisärmäisiä asioita, joihin on paneuduttava kokonaan eri yhteyksissä.

Tämän kirjoituksen tarkoituksena on tietenkin myös opastaa oikealle tielle niitä metsästäjiä, jotka rikoksesta tai rikkomuksesta kiinni jäätyään tai muuten ”tiukkapipoisena” eivät ajattelemattomuudessaan ryhtyisi tämän kaltaisiin rikoksiin, jotka seuraamuksiltaan ovat yleensä vakavampia kuin metsästyksessä tapahtuneet virheet.

Metsästyksenvartija väkivaltatilanteessa

Käytännössä metsästyksenvartijan ei itse tule käyttää voimaa suorittaessaan valvontatehtäviä. Voimankäyttö tuleekin useimmiten kyseeseen vain hätävarjelutilanteessa, eli silloin kun hän tarvitsee itsepuolustusta kun hänen henkeään tai terveyttään uhataan.

Virkamiehen (metsästyksenvartijan) *väkivaltaiseen vastustamiseen* syyllistyy henkilö, joka

1) käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa pakottaakseen virkamiehen tekemään tai jättämään tekemättä julkisen vallan käyttöä sisältävän virkatoimen,

2) muuten käyttää tai uhkaa käyttää väkivaltaa sellaisen virkatoimen johdosta sitä suorittavaa virkamiestä vastaan tai,

3) käyttää väkivaltaa virkamiestä tai hänen lähiomaistaan vastaan kostaakseen sellaisen virkatoimen.

Tästä rikoksesta seuraa varsin ankara rangaistus, vankeutta vähintään neljä kuukautta tai enintään neljä vuotta. Rikos katsotaan tapahtuneeksi siitä huolimatta, jättääkö virkamies virkatoimen tekemättä vai ei.

Virkamieheksi rinnastetaan tässä yhteydessä myös henkilö, joka virkamiehen pyynnöstä tai suostumuksella avustaa virkamiestä julkisen vallan käyttöä sisältävässä tehtävässä.

Rikoksen lievempänä muotona on *virkamiehen vastustaminen*, jos väkivaltainen vastustaminen, huomioon ottaen väkivallan tai uhkauksen vähäisyys taikka muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen lieventävien asianhaarojen vallassa tehty. Rangaistus on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Joissakin tapauksissa, joskin metsästyksenvartijan kyseessä ollen harvemmin, saattaa teoksi tulla *haitanteko virkamiehelle*, kun joku käyttämättä väkivaltaa tai sen uhkaa oikeudettomasti estää tai yrittää estää virkatoimen suorittamista tai vaikeuttaa sitä. Rangaistuksena haitanteosta on sakko.

Väärän henkilötiedon antaminen

Metsästyslaissa on metsästyksenvartijalle annettu oikeus tarkastaa mm. metsästäjän metsästyskortti ja ampumakoetodistus. Metsästäjälle on säädetty velvollisuus esittää mm. nuo asiakirjat. Kun joku esimerkiksi tällaisessa tarkastustilanteessa erehdyttääkseen viranomaista (metsästyksenvartijaa) ilmoittaa nimensä väärin tai antaa muutoin henkilöllisyydestään väärän tai harhaanjohtavan tiedon taikka sanotussa tarkoituksessa käyttää toisen henkilötodistusta, passia, ajokorttia tai muuta sen kaltaista todistusta (esim. metsästyskorttia), *syyllistyy hän väärän henkilötiedon antamiseen.* Rangaistus rikoksesta on sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta. Aikaisemmin tämän rikoksen nimi oli ”viranomaisen erehdyttäminen”.

Väärän henkilötiedon antaminen jollakin asiakirjalla voi toteuttaa myös väärennösrikoksen tunnusmerkistön.

Kalastuslaista löytyy vastaavat säännökset myös valantehneelle kalastuksenvalvojalle.

Syksyllä -98 tuomittiin Joensuussa jyväskyläläinen kalastaja väärien henkilötietojen antamisesta tarkastuksen yhteydessä valantehneelle kalastuksenvalvojalle 20:een päiväsakkoon. Kalastaja tuomittiin samalla myös luvattomasta pyynnistä.

Valvontakortin esittäminen

Jotta valvontatehtävää suorittavalla henkilöllä olisi mm. edellä mainitut lain turvat, on hänen nimenomaan silloin oltava suorittamassa tehtävää, jossa silloin on kyseessä julkisen vallan käyttö. Tässä tilanteessa korostuu erityisesti se, että valvonnan kohteena oleva henkilö selkeästi tietää tarkastajan olevan suorittamassa laissa säädettyä tehtäväänsä.

Parhaiten tämä tapahtuu niin, että metsästyksenvartija asiallisesti ja kohteliaasti esittelee ensimmäiseksi heti alussa itsensä ja valtakirjansa, kuten kaikissa valvojain ohjeissa painotetaan.

Metsästyskauden ja valvontakaudenkin lähestyessä on jokaisen metsästyksenvartijana toimivan syytä kerrata metsästyksenvartijan oikeudet ja velvollisuudet, osatakseen toimia oikein ja tehokkaasti valvontatehtävissään. Parhaiten kertaaminen onnistuu perehtymällä Metsästäjäin lakikirjan viimeiseen lukuun ”Metsästyksen vartiointi” ja muuhunkin kirjan rikkaaseen sisältöön.

Kun metsästyksenvartija joutuu viranomaisia vastaan tehdyn rikoksen kohteeksi, tulee hänen saattaa asia poliisin tietoon ja tutkittavaksi mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten oman ja toisten julkista valtaa käyttävien henkilöiden paremman turvallisuuden saavuttamiseksi tulevaisuudessakin.

Kuinka valvotaan?

Are Pylkkänen

Yleistä

Miten käyttäydytään

Metsästyksenvartijan joutuessa esim. tarkastuksen yhteydessä henkilökohtaiseen kontaktiin tarkastettavan metsästäjän kanssa, on sille tapahtumalle ja koko toiminnalle yleensä hyvin **tärkeää, millä tavoin tuo ensimmäinen yhteydenpito hoidetaan**. Normaalitilanteessa kohtelias ja ystävällinen käyttäytyminen on luonnollisesti ehdotonta ja keskustelun on oltava asiallista. Sääntönä voidaan pitää sitä, että asiakkaalta saadaan takaisin samankaltaista käyttäytymistä, kuin mitä itse esitetään.

Kun valvonnassa käydään puheisiin

- **esitellään aina ensin itsensä ja näytetään vartijan valtakirja**. Samalla kerrotaan tietenkin ketä edustetaan. Vasta tämän jälkeen pyydetään kulloinkin tarvittavia lupia, aseita tai pyydyksiä tarkastettavaksi.
- tarkastustilanteessa vartijan on **osattava asiansa** ja käyttäydyttävä varmasti ja ystävällisesti.
- vartijan on säilytettävä **maltillinen ja rauhallinen käyttäytyminen** siitäkin huolimatta, että tarkastettavan käytös voi olla töykeää ja epäasiallista. Yleensä ”peli” on hävitty, jos maltti menetetään.
- vartijan on tarkastus- ja valvontatehtävissään suhtauduttava **tasapuolisesti** niin tuttuihin kuin tuntemattomiinkin asiakkaisiin. Tutuilla ei ole valvonnan suhteen etuoikeuksia.
- kaikessa toiminnassa on muistettava annetun metsästyksenvartijan **vakuutuksen merkitys**.

Jos havaitaan rike, ei **vartija toimi syyttäjänä tai tuomarina**, vaan hoitaa asiallisesti tehtävästä oman osansa ja saattaa asian tarvittaessa jatkokäsittelyyn.

Vartijan tehtävänä ei myöskään ole toimia sovittelijana rikkomusasiassa, paitsi jos kyseessä on pelkkä asianomistajarikos ja asianomistaja haluaa, että juttu hoidetaan sovittelemalla.

Metsästyksenvartijan on muistettava, että valvonnalla **pyritään ensisijaisesti ennalta ehkäisemään** rikkomuksia ja edistämään hyviä erämies- ja eränkäyntitapoja.

Valvonnassa pyritään samalla antamaan myös **valistusta** säännöksistä ja määräyksistä ennaltaestävästi vaikuttaen.

Mihin valvonnassa kiinnitetään huomiota

Metsästyksenvartijan on **tunnettava voimassa olevat säännökset**. Ennen valvontaan ryhtymistä on kerrattava säännökset muistin virkistämiseksi ja mahdollisten muutosten tiedostamiseksi.

Erilaisia lupia tarkistettaessa on kiinnitettävä huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

- että lupa kuuluu sille henkilölle, jota tarkastetaan
- että lupa on annettu sellaiseen toimintaan, jota tarkastettava on tekemässä
- että metsästyslupa on sille alueelle, jossa toimintaa harjoitetaan
- että lupa on voimassa sinä aikana
- että lupa ja metsästyskortti on maksettu
- että lupa ei ole väärennetty, esim. nimiä tai aikoja muutettu
- että sinänsä lupaehtojen mukainen toiminta on muutoinkin säännösten mukaista.

Aseita tarkastettaessa on kiinnitettävä huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

- onko ase ladattu tai lataamaton
- onko patruuna vaatimusten mukainen
- soveltuuko ase kyseiseen metsästykseen
- onko tähtäinlaite sallittua mallia (yötähtäimet)
- onko ase luvallinen (jos esittää hallussapitoluvat)
- kuljetetaanko asetta oikein ajoneuvoissa.

Pyyntilaitteita tarkistettaessa on kiinnitettävä huomiota ainakin seuraaviin asioihin:

- onko pyyntilaite viritettynä pyyntikuntoon
- onko pyyntilaite laillinen
- onko esim. katiska oikein asetettuna vedessä ja maalla.

Saalista tarkistettaessa huomioidaan:

- onko kyseessä laillinen riista
- edellyttääkö saalis pyyntilupaa
- onko saalis laillisella tavalla pyydystetty.

Toimenpiteet

Kun valvonnassa todetaan rikkeitä tai puutteita, toimenpide voi olla poliisille tai asianomistajalle tehtävä ilmoitus, valvontailmoitus asiakirjan näyttöä varten ja eräissä tapauksissa omaisuuden tai koiran talteenotto.

Toimenpiteet on helppo suorittaa, kun **mukana on tarpeelliset lomakkeet, kynä ja paperia**. Vartijan on ennakkoon opeteltava myös käyttämään erilaisia lomakkeita. Asialle ei varmasti ole eduksi, jos lomakkeen täyttöä opetellaan asiakkaan kanssa yhdessä.

Tarkat tapahtumatiedot on syytä osata merkitä, vaikka mukana ei olisi kuin muistipaperia:

- asiakkaan henkilötiedot (nimi, syntymäaika, henkilötunnus, osoite, puhelin jne.)
- teko tai mistä on kyse, vapaassa muodossa
- tapahtuma-aika kellonaikoineen
- tapahtumapaikka hyvin tarkasti
- selostus tapahtuneesta
- todistajat.

Mikäli asiakas ei paljasta henkilöllisyyttään, kieltäytyy näyttämästä aseitaan, ilmeisesti antaa vääriä tietoja itsestään, esiintyy uhkaavasti tai pakenee, on **jatkotutkimusten teko poliisin tai erävalvojan asia**.

Jatkotoimenpiteitä varten pannaan muistiin tai mieleen kaikkia mahdollisia tuntomerkkejä ja muita seikkoja, joilla asian tutkimista myöhemmin voidaan

helpottaa. **Auton rekisterinumero** kokonaisuudessaan, auton merkki, malli ja väri aina muistiin. **Valokuvia** voidaan ottaa jne.

Laaditaan asiasta ilmoitus poliisille kaikkine tiedossa olevine vähäiseltäkin tuntuvine seikkoineen.

Kun satutaan paikalle, missä todetaan tapahtuneen ilmeisen rikkomuksen, kuuluu jatkotutkimusten teko niin ikään poliisille. Painetaan jälleen mieleen, mitä on nähty ja havaittu. Otetaan valokuvia ja tehdään tarvittaessa piirros paikasta. Suojataan helposti häviäviä jälkiä (esim. lumi- ja vesisateelta). **Tärkeätä on myös tapahtumapaikalla liikkuessaan olla mahdollisimman tarkoin sotkematta tai hävittämättä jälkiä.**

Ilmoitus poliisille tehdään välittömästi.

Hyvä ammattitaito ja asiantuntemus oikeaoppisen käyttäytymisen myötä helpottaa tehtävääsi metsästyksenvartijana.

Metsästyksenvartijan lakisääteinen tapaturmavakuutus

Vakuuttamisvelvollisuus

Työnantaja on velvollinen vakuuttamaan työntekijät työtapaturmien varalta. Työntekijäksi katsotaan henkilö, joka tekee sopimuksen perusteella työtä toiselle tämän johdon ja valvonnan alaisena ja saa työstään vastiketta. Vastikkeella ymmärretään jokaista etua, jolla on taloudellista arvoa, esimerkiksi rahapalkka, luontaisedut, voitto-osuudet ja vastavuoroinen työ.

Vakuuttamisvelvollisuudesta ovat vapaat:

– valtio
– pientyönantajat, joiden kalenterivuoden aikana teettämien työpäivien luku on yhteensä enintään 12.

Vakuuttamisvelvollisuudestaan vapaan työnantajan työssä sattuneet tapaturmat korvaa Valtiokonttori.

Jos työnantaja laiminlyö vakuuttamisvelvollisuutensa, maksaa valtiokonttori työntekijälle tapaturmavakuutuslain mukaisen korvauksen. Maksetut korvaukset peritään määrättyyn rajaan asti työnantajalta. Valtiokonttori voi laiminlyönnin todettuaan periä työnantajalta myös korotetun tapaturmavakuutusmaksun, vaikka tapaturmaa ei olisi sattunutkaan.

Tapaturmavakuutuslain piiriin eivät kuulu vapaaehtoista vastikkeetonta tai talkootyötä tekevät henkilöt.

Korvaukset

Lakisääteinen tapaturmavakuutus korvaa sairaanhoitokulut täysimääräisenä.

Työansion menetyksen korvausten yleisenä periaatteena on, että korvaukset vastaavat ansiomenetystä. Korvaukset ovat veronalaista tuloa.

Työansion menetys korvataan tapaturmavakuutuksen päivärahalla ja tapaturmaeläkkeellä sekä vamman tai sairauden aiheuttama yleinen haitta haittarahalla.

Kuolemantapauksessa maksetaan omaisille perheeläkettä.

Päivärahan, tapaturmaeläkkeen ja perhe-eläkkeen määräämisen perustana on vuosityöansio. Lyhytaikaisessa työkyvyttömyydessä (neljän viikon sisällä) päivärahan perusteena on sairasajan palkka tai tapaturmaa edeltäneiden neljän viikon ansiot. Vuosityöansiota määrättäessä otetaan huomioon kaikista työ- ja virkasuhteista saatu veron ennakkopidätyksenalainen palkka.

Vahingoittuneen toimenpiteet tapaturman sattuessa

Tapaturman sattuessa on vahingoittuneen hakeuduttava välittömästi lääkärinhoitoon sekä ilmoitettava tapaturmasta viipymättä työnantajalleen. Vahingoittuneen on ilmoitettava kaikki työtapaturmaan liittyvät seikat, kuten missä, miten ja milloin tapaturma sattui, oliko tapauksella silminnäkijöitä jne.

Vahingoittunut saa työnantajalta ns. vakuutustodistuksen, jonka avulla hän saa tarvitsemansa sairaanhoidon maksutta. Mikäli vakuutustodistusta ei ehditä kirjoittaa ensimmäistä hoitokertaa varten, voidaan se lähettää lääkärille tai sairaalalle myöhemmin. Vakuutustodistuksella vahingoittunut saa myös tapaturmavamman hoitoon tarvitsemansa lääkkeet maksutta apteekista.